A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉVKÖNYVE

IV

1934

JAHRBUCH DER STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST
YEARBOOK OF THE BUDAPEST PUBLIC LIBRARY

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS HÁZINYOMDÁJA 1935 — 5288

Tartalom — Inhalt — Table of contents

Jelentés az 1934. évről — Jahresbericht über die Tätigkeit der Stadtbibliothek im Jahre 1934 — Annual report of the work in the year 1934 5

Drescher Pál : Mit olvas a Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókjainak közönsége? — Acht Tage aus dem Leben unserer Zweigbibliotheken — Statistische Aufnahme über den Lesestoff 35

Jajczay János : Császári követ fogadása Budán a török idők alatt, a Fővárosi Könyvtár egy vízfestményén — Der Empfang einer kaiserlichen Gesandschaft in Ofen, während der Türkenzeit. Dargestellt an einem Aquarell der Kupferstich-Sammlung der Stadtbibliothek 73

Deutscher Auszug 87

Koch Lajos : Matlekovits Sándorné-Szuk Róza naplója. (A Fővárosi Könyvtár Bq 927/38. sz. kézirata) — Das handschriftliche Tagebuch der Violincello-Künstlerin Frau Rosa Matlekovits-Szuk 89

Deutscher Auszug 115

Aktuális nemzetpolitikai kérdések irodalma a Fővárosi Könyvtárban — Literatur nationalpolitischer Zeitfragen in der Stadtbibliothek. — II. *Homa* Gyula és *Witzmann* Gyula : Földrendezés — Telepítés — Tagosítás. — Agrar- und Bodenreform — Siedlung — Flurbereinigung 117

A központi könyvtár új szerzeményei — Ausgewählte Zugänge der Zentrale — Select list of new accessions 1934 171

Általános munkák — Allgemeines — General works 171

Bölcselet — Philosophie — Philosophy 174

Vallás. Egyház — Religion. Kirche — Religion. Church 180

Társadalomtudomány — Sozialwissenschaft — Sociology 186

Statisztika — Statistik — Statistics 190

Államtudomány — Staatswissenschaft — Political science 192

Társadalmi kérdés — Soziale Frage — Social question 200

Jogtudomány — Rechtswissenschaft — Law 206

Közigazgatás — Verwaltung — Administration 223

Jótékonyság. Szegényügy — Armenwesen — Charity 228

Közoktatás — Unterrichtswesen — Education 228

Közgazdaság — Volkswirtschaft — Political economy 230

Gazdaságpolitika — Wirtschaftspolitik — Applied economics 233

Őstermelés — Landwirtschaft — Agricultur 236

Iparpolitika — Industriepolitik — Industry 237

Közlekedés — Verkehrswesen — Communication 238

Kereskedelem — Handel — Commerce 239

Pénz- és hitelügy — Geld und Kredit — Money. Credit 240

Biztosításügy — Versicherungswesen — Insurance 241

Állami pénzügyek — Finanzwesen — Public finance 242

Néprajz — Ethnographie — Ethnography 245

Nyelvészet — Philologie — Philology 246

Természettudomány — Naturwissenschaft — Science 248

Művészet — Kunst — Fine arts 255

Irodalomtudomány — Literaturwissenschaften — Literature 260

Történelem — Geschichte — History 263

Földrajz — Geographie — Geography 270

Életrajzok. Emlékiratok — Biographien. Memoiren — Biography. Memoirs 271

A Budapesti gyüjtemény új szerzeményei — Verzeichnis der Zugänge der Budapestiensia Sammlung — Chronological list of works added to the Budapest Collection 275

Betürendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez — Alphabetisches Register der Zugänge — Alphabetical index of the accessions-list 281

Névmutató — Namensregister — Index of names 285

Kurrens folyóiratjegyzék — Verzeichniss der laufenden Zeitschriften — List of periodicals currently received in the Library 301

A Fővárosi Könyvtár kiadványai — Verzeichnis der Veröffentlichungen der Stadtbibliothek — List of the Municipal Library 309

Tájékoztató a Fővárosi Könyvtárról — Wegweiser für die Benützer der Stadtbibliothek — General remarks of the Municipal Library 312

A Fővárosi Könyvtár 28. évi jelentése az 1934. évről.

28. Jahresbericht der Budapester Stadtbibliothek über ihre Tätigkeit im Jahre 1934.

28th Annual report of the Budapest Public Library for the Year 1934.

Már mult évi jelentésemben rámutattam arra a veszedelemre, mely az állandó költségcsökkenés következtében intézetünket fenyegeti. Évről-évre kevesebb eszköz áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy a közönség növekvő igényeit kielégítsük. A jelentés évében ismét 10%-kal kevesebb összeget fordíthattunk új könyvek beszerzésére. S ha könyvbeszerzési büdzsénket az 1931. évi állapothoz mérjük, 42·77% apadást kell látnunk. A Fővárosi Könyvtár fejlődésének nagy lendülettel felívelő vonala visszaesést mutat. A könyvkölcsönzés összes forgalma már az 1933. esztendőben 35.000 kötettel esett. Ez a szám a jelentés évében megkétszereződött. Az 1934. évi visszaesés 67.200 kötetre rúg. Intézetünk nemzeti hivatásának és felelősségemnek tudatában nem érhetem be e jelenségek futó érintésével. Számszerű adatokkal kell megmutatnom az okozati összefüggést, mely a könyvbeszerzésre szabott dotáció és egyfelől a könyvállomány, másfelől a kölcsönzés forgalma között fennáll.

Hogy a könyvbeszerzési dotációnak állandó csökkentése minő következményekkel jár a könyvállomány alakulására, világossá válik, ha a fiókkönyvtárak beszerzési statisztikáját az utolsó húsz esztendőre vonatkozólag átvizsgáljuk.

Fiókkönyvtárak:					
Fiókok száma	Évszám	Kötetek száma az év elején	Gyarapodás az év folyamán	Kiselejtezett kötetek	Kötetek száma az év végén
5	1915	13.628	8.350	—	21.978
5	1916	21.978	10.878	—	32.856
5	1917	32.856	9.505	1.432	40.929
6	1918	40.929	15.352	—	56.281
7	1919	56.281	8.729	1.864	63.146
7	1920	63.146	3.561	2.904	63.803
7	1921	63.803	2.961	2.291	64.473
7	1922	64.473	2.748	893	66.328
8	1923	66.328	4.118	196	70.250
10	1924	70.250	14.026	497	83.779
10	1925	83.779	15.257	2.957	96.079
10	1926	96.079	23.051	7.565	111.565
11	1927	111.565	22.671	1.956	132.280
11	1928	132.280	26.672	13.663	145.289
12	1929	145.289	34.524	10.604	169.209
12	1930	169.209	27.090	3.880	192.419
13	1931	192.419	20.840	5.296	207.963
13	1932	207.963	12.609	5.949	214.623
13	1933	214.623	10.146	3.087	221.682
13	1934	221.682	7.877	7.491	222.068

E statisztika szerint az utolsó húsz évben használhatatlanná vált s kiselejtezett kötetek összes száma 72.525, vagyis több, mint amennyi a fiókok egész könyvállománya 1924 elején. Ez más szóval annyit jelent, hogy a fiókok mai könyvállománya nem haladja meg az utolsó tizenegy évben beszerzett kötetek számát. Tekintettel arra, hogy az adatot jelentékenyen befolyásolta az a körülmény, hogy 1922-től kezdve a könyvbeszerzés erős emelkedést mutat, még mindig optimisták maradunk, ha a fiókok mindenkori könyvállományát átlagban az utolsó tíz év beszerzéseinek összegében állapítjuk meg. Ez esetben azonban nagyon szomorú következtetést kell levonnunk a fiókkönyvtárak jövőjére vonatkozóan.

Feltételezve ugyanis, hogy a könyvbeszerzés a következő tíz évben is az 1934. év nívóján marad, 1944-ben a mai 222.000-rel szemben mindössze kereken 78.000 kötet lesz a fiókok egész könyvállománya.

Hogyan fogja akkor a könyvtár majdnem harmadára zsugorodott fiókkönyvanyagával a közönség igényeit kielégíteni, el sem tudjuk képzelni. Ha számszerűség tekintetében nem is, a könyvanyag belső értéke szempontjából ugyanilyen vagy még rosszabb lesz a sorsa a központi tudományos könyvtárnak is. A háború befejezése óta példátlan gonddal, szisztematikusan összegyüjtött könyvanyagunk, amellyel ma használhatóság tekintetében világviszonylatban is messze felette állunk a hasonló kötetszámmal rendelkező könyvtáraknak, tíz év mulva nagyrészt csak tudománytörténeti jelentőséggel fog bírni. Az aktuális problémákkal foglalkozó kutatók számára a könyvtár hasznavehetősége — ugyancsak optimista becsléssel — szintén az utolsó tíz év beszerzéseinek mennyiségével és minőségével áll egyenes arányban.

Ahhoz, hogy hazai és nemzetközi viszonylatban nehéz munkával kiverekedett előkelő helyzetünket továbbra is megtarthassuk, a mai könyvtermelési viszonyokat tekintetbe véve, — feltételezvén a könyvanyag kiválogatásában az eddigi gondosságot — ma legalább 50%-kal nagyobb dotációra volna szükségünk, mint amennyi a könyvtár legmagasabb könyvbeszerzési hitele volt azelőtt öt esztendővel. Ezzel szemben ma az akkori dotációnak mindössze 42·77%-a, s a tényleges szükségletnek mindössze 28·51%-a áll rendelkezésünkre.

Ily körülmények közt komoly könyvtárpolitikát csinálni s igazán hasznavehető könyvtárat fenntartani lehetetlenség.

A gyászos viszonyokra jellemző a könyvtár forgalmának az utolsó három évben egyre fokozódó visszaesése. 1932-ben még 1,150.244 kötetet adtunk olvasóink kezébe, 1933-ban e szám 1,115.438-ra esett s a jelentés évében mindössze 1,048.238 kötetről számol be statisztikánk. Jól tudjuk, hogy a könyvforgalomnak csak egyik összetevője a könyvállomány alakulása, de kétségtelenül legjelentékenyebb tényezője. Az olvasó — akár szépirodalmi, akár tudományos — érdeklődése elsősorban magától értetődően a legújabban megjelent irodalomra irányul s ahol ezt az igényét nem elégítheti ki, onnan lassan-lassan elmarad. Ezért esik vissza a könyvtár forgalma ugyanakkor, amikor a drága magánkölcsönkönyvtárak rohamosan szaporodnak.

Ezekből az adatokból világosan kitűnik, hogy az évek óta tartó költségelvonás a Fővárosi Könyvtárat létalapjaiban támadta meg. Csöppet sem túlozunk, amikor e

szimptomákból azt látjuk, hogy negyedszázados munkánk minden eredménye forog kockán. A jelenlegi eszközökkel képtelenek vagyunk európai viszonylatban is számottevő pozíciónkat továbbra is megtartani. Folyamatos működésünk biztosítására egyenlőre elegendő volna a korábbi, 1931. évi, könyvbeszerzési ellátmányunk mielőbbi visszaállítása. Bízunk abban, hogy a főváros bölcs vezetősége, amely messzenéző kulturális érzékkel és korszerű hivatástudattal szolgálja a magyar szellemiség ügyét, meg fogja akadályozni azt, hogy a pénzügyi kényszerűségek lavinái intézetünket elsöpörjék.

A könyvtár Tanulmányok című sorozata 3. füzeteként kiadta dr. Kelényi B. Ottó könyvtáros »Budai impresszumos nyomtatványok 1688—1708.« című tanulmányát, továbbá az Aktuális kérdések irodalma című kiadvány Nemzetpolitikai kérdések című sorozatában vitéz dr. Homa Gyula főkönyvtáros és dr. Witzmann Gyula könyvtáros dolgozatát: Testületi képviselet a nemzeti államban.

Ezévi Évkönyvünkben is folytatjuk a könyvtári tisztviselők munkálatainak közlését. Közöljük vitéz dr. Homa Gyula főkönyvtáros és dr. Witzmann Gyula könyvtáros »Földrendezés — telepítés — tagosítás« című munkáját, mely a Nemzetpolitikai kérdések című kiadványsorozat második füzeteként e kérdés szakbibliográfiáját adja. Közöljük dr. Drescher Pál könyvtári felügyelő »Mit olvas a Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókjainak közönsége?« című tanulmányát; Matlekovits Sándorné Szuk Róza naplóját Koch Lajos könyvtári felügyelő feldolgozásában és dr. Jajczay János könyvtári főtiszt »Császári követ fogadása Budán a török idők alatt, a Fővárosi Könyvtár egy vízfestményén« című dolgozatát.

A jelentés évében az International Comittee of Historical Sciences (Washington) kiadásában megjelenő egyetemes történettudományi bibliográfia számára összeállítottuk az 1933. év magyar történeti irodalmát.

Otto Zarek író állandó vendége volt könyvtárunknak és készülő Kossuth-művéhez a szükséges irodalmat kalauzolásunk mellett tanulmányozta. Dr. Wilhelm Frels leipzigi kutatónak jegyzéket küldtünk a Goethe-centennárium alkalmával megjelent magyar Goethe-irodalomról.

A leipzigi Peters Jahrbuch 1933. évi kötete számára elkészítettük a magyar zeneirodalmi bibliográfiát. A hágai döntőbíróság bibliográfiai kiadványa számára rendszeresen küldöttük a nemzetközi jog magyar nyelvű és magyarországi vonatkozású anyagát.

A vatikáni könyvtár számára megküldöttük Gentilis bíboros magyarországi működésének irodalmát.

PÉNZÜGYEK.

Finanzen. — Finances.

A könyvtár háztartásának számszerű alakulását az 1. és 2. sz. függelék mutatja. A házi pénztár a jelentés évében jelentéktelen forgalmat bonyolított le. A fiókkönyvtárak bevételeiket közvetlenül a főváros központi pénztárának küldik

be s a központi számvevőség ellenőrzése alatt állnak. A házipénztár csupán 10.000 pengő könyvbeszerzési és ugyanoly összegű dologi előleg kezelésére szorítkozott. A házipénztár pénztárosa s egyúttal a könyvtár irodájának vezetője *Bor* Dezső segédhivatali igazgató.

SZEMÉLYZETI ÜGYEK.

Personalangelegenheiten. — Staff.

A könyvtár személyzetének elégtelenségét számtalan előterjesztesben panaszolta alulírott felsőbbségének. A személyzet ennek ellenére, növekvő munka mellett, állandóan fogy. A jelentés évében is elhelyezett a polgármester úr a könyvtártól négy ideiglenes hivatalnokot (*özv. Kupai Kovács* Dánielnét, *Angermann* Józsefnét, *dr. Horvátovits* Istvánt és *dr. Faludi* Jánost) s pótlásukra három gyakornokot nevezett ki: *dr. Hofhauser* Margitot, *dr. Schöner* Magdát és *dr. Marczewicz* Erzsébetet. Ez utóbbi időközben már le is köszönt állásáról. Nem kapott pótlást a Könyvtár nyugdíjba vonult kiváló főkönyvtárosa, *dr. Ritóok* Emma helyett sem. A személyzethiányon alulírott bizonyos átcsoportosításokkal igyekezett segíteni. Ez évben *dr. Fort* Sándor könyvtártisztet a központba helyeztem s helyére, a 9. sz. fiókkönyvtár vezetésére *Schönwiszky* László könyvtártisztet osztottam be.

Szívesen emlékezem meg *dr. Drescher* Pál könyvtári felügyelő fővárosi szolgálatának huszonöt éves fordulójáról. Drescher Pál könyvtári munkásságát, amelyet mint a fiókkönyvtárak központi vezetője végez, nagy irodalmi műveltség és szélesen megalapozott könyvtárosi szaktudás tesz értékessé. A fiókkönyvtárhálózat fejlesztése terén kifejtett működése intézetünk számára maradandó értéket jelent.

GYARAPODÁS.

Zuwachs. — Accession.

A könyvtár könyvállománya 1934-ben 14.760 kötettel gyarapodott. Ebből a központra 7.234 s a fiókokra 7.526 kötetnyi gyarapodás esett. Könyvet a következők ajándékoztak a könyvtárnak:

Hatóságok, intézetek, egyesületek: Állatorvosi Lapok kiadóhiv. (1), Amsterdam, Netherlands Bank (2), Arbeit und Staat kiadóhiv. (1), Archivio Storico Italiano kiadóhiv. (2), Athènes, Ministère des Affaires Étrangéres (1), Barcelona, Biblioteca Popular (1), Basel, Statistisches Amt (1), Békés várm. alispánja (1), Belügyi Közlöny kiadóhiv. (1), Belvárosi Polgári Kör (1), Berlin, Friedrich-Wilhelms-Universität (40), Berlin, Handels-Hochschule (1), Berlin, Statistisches Amt (8), Bern, Magistrat der Stadt (4), Birmingham, Treasurer of the city (2), Bologna, Biblioteca Comunale dell' Archiginnasio (1), Boston, Public Library (1), Braunschweig, Statistisches Amt (1), Bremen, Staatsbibliothek (1), Breslau, Statistisches Amt (2), Brooklyn, Public Library (5), Brünn, Handels- und Gewerbekammer (9), Bulletin Bibliographique kiadóhiv. (1), Budapest, Csehszlovák követség (2), Bp. Ernst-Múzeum (5), Budapest iskolák: Bp. Evangélikus Gimnázium (1), Bp. Szent Imre Gimnázium (1), Bp. Angolkisasszonyok Budapesti Katholikus Sancta Maria Leánygimnáziuma (5), Bp. I. ker., Szent Margit Leánygimnázium (1), Bp. Erzsébet Nőiskola Leányliceum (1), Bp. Szekeres Margit Leányliceum (1), Bp. VI. ker., Br. Wesselényi Miklós Felsőkeresk. Isk. (1), Bp. Szent Gellért Felsőkeresk. Isk. (1), Bp. II. ker., M. kir. Áll. Toldy Ferenc Főreáliskola (1), Bp. V. ker., Berzsenyi Dániel Reálgimnázium (1), Bp. VI. ker., M. Kir. Áll. Kölcsey Ferenc Reálgimnázium (1), Bp. Pesti Izr. Hitközség Reálgimnázium (1), Bp. Középisk. Tanárképző Int. Gyakorló középisk. (1), Bp. Orsz. Izr. Tanítóképző Int. (1), Bp. Redemptorissa Szerzetesnők Tanítónőképző Int. (1), Bp. Szőv. Közs. Mezőgazdasági Főiskola (1), Bp. Reichsdeutsche Schule (2), Bp. Kereskedelmi és Iparkamara (5), Bp. Kir. Magy. Pázmány Péter Tudo-

mányegyet. (11), Bp. Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyet. Közgazdaságtud. kar (1), Bp. Közmunkák Tanácsa (2), Bp. M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (3), Bp. Mérnöki Kamara (2), Bp. Nemzeti Szalon (3), Bp. Nemzetközi Ifjúsági Testnevelési Kongresszus (4), Bp. Nemzetközi Mezőgazdasági Kongresszus (2), Bp. Nemzetközi Torna Szövetség (4), Bp. Pénzintézeti Központ (6), Bp. Polgármesteri XII. ü.-o. (65), Bp. Polgármesteri XIV. ü.-o. (10), Bp. Szfőv. Közlekedési R.-T. (1), Bp. Szfőv. Statisztikai Hiv. (28), Bp. Szfőv. Tiszti ügyészség (158), Bp. Szfőv. Idegenforgalmi Iroda (12), Bp. Szfőv. Községi Takarékpénztár R.-T. (1), Bp. Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete (1), Bp. Ügyvédi Kamara (1), Bpesti Angyalföldi Elme- és Ideggyógyintézet (1), Bpesti Építőmesterek Ipartestülete (1), Bpesti Korcsolyázó Egylet (1), Bpesti M. Kir. Áll. Gyermekmenhely (1), Bpesti Szállodások és Vendéglősök Ipartestülete (3), Bureau International de Statistique Commerciale (2), Debrecen, Déri Múzeum (1), Debrecen, M. Kir. Tisza István Tudomány Egyetem (57), Dortmund, Stadtbibliothek (2), Dresden, Sächsische Landesbibliothek (1), Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara (1), Economic journal kiadóhiv. (1), Egyesült Államok, Association of Life Insurance Presidents (2), Ekonomisk Tidskrift kiadóhiv. (1), Erdélyi Lapok kiadóhiv. (4), Erlangen, Universitäts-Bibliothek (317), Esperanto kiadóhiv. (1), Filmművészeti Évkönyv kiadóhiv. (5), Firenze, Comune della Citta (4), Fiume, Comune della Citta (4), Foederatio Emericana (2), Fogorvosi Szemle (1), Fogtechnikai Szemle (1), Frankfurt a/M., Freies Deutsches Hochstift (1), Frankfurt a/M., Statistisches Amt (1), Ganz és Tsa R.-T. (1), Genève, Société des Nations (1), Genève, Maire de la ville (3), Genova, Comune della Citta (2), Göttingen, Universitätsbibliothek (213), Haag, Vereenigung voor Openbare Leeszalen en Bibliotheken (1), Haag, Konniklijke Bibliothek (3), Heidelberg, Portheim-Stiftung (2), Heidelberg, Goldschmidt Institut (1), Honvédségi Közlöny (1), Hungária Evezős Egylet (2), Ibusz (15), Idegenforgalmi Tudosító (33), L'Illustration kiadóhiv. (3), Irország, Minister for Local Government and Public Health (2), Instituto Italiano degli Attuari (1), Journal de Droit International kiadóhiv. (1), Katolikus Bencés Diákok Egyesülete (1), Kecskemét, Egyetemes Ref. Jogakadémia (1), Kerék kiadóhiv. (1), Kereskedelmi Közlöny kiadóhiv. (1), Kereskedelmi Utazók Egyesülete (1), Kjöbenhavn, Statsfrkontrollen (4), Köln, Bibliophile Gesellschaft (1), Közigazgatási Közlöny kiadóhiv. (1), Közmunka kiadóhiv. (1), Községi Közlöny (1), Külügyi Szemle (1), Leipzig, Peters C. F. Verl. (1), Lengyelország, Ministère des Finances (1), London, Magistrate of the city (1), London, Royal Institute of International Affairs (2), Madrid, Sociedad de Estudios Economicos (2), Magánalkalmazott kiadóhiv. (1), Mannheim, Magistrat der Stadt (1), Magy. Ált. Hitelbank (1), Magy. Athletikai Club (1), Magy. Gazdaságkutató Intézet (3), Magy. Gyáriparosok Orsz. Szöv. (1), Magy. Gyógyszerésztudományi Társaság (1), Magyar Johannita Lovagrend (1), M. Kir. Államrendőrség (1), M. Kir. Államvasutak Igazg. (2), M. Kir. Állatorvosi Főiskola (2), M. Kir. Földtani Intézet (1), M. Kir. Központi Mértékügyi Intézet (1), M. Kir. Legfőbb Állami Számszék (2), M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum (3), M. Kir. Orsz. Közegészségügyi Intézet (5), M. Kir. Postavezérigazgatóság (2), M. Kir. Technológiai Intézet (3), Magyar Könyvnyomda és Betűöntők Egyesülete (1), Magyar Labdarúgók Szövetsége (1), Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank (1), Magyar Mérnök és Építész Egylet (2), Magyar Nemzeti Bank (3), Magyar Nemzeti Múzeum (1), Magy. Orsz. Mérnök-kongresszus (1), Magy. Orsz. Tornaszövetség (1), Magy. Orvosok Tudományos Egyesülete (2), Magyar Statisztikai Társaság (2), Magy. Tud. Akad. (1), Magy. Vegyészeti Gyárosok Orsz. Egyesülete (1), Magyarország, Belügyminisztérium (4), Földmüvelésügyi Minisztérium (7), Honvédelmi Minisztérium (2), Kereskedelemügyi Minisztérium (2), Képviselőház, Könyvtár (13), Közp. Statisztikai Hivatal (5), Pénzügyminisztérium (42), Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (2), Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége (2), Mannheim, Stadtrat (1), Medizinische Klinik kiadóhiv. (1), Milano, Comune della Citta (2), Mone kiadóhiv. (1), Move Szerk. (1), Munkaügyi Szemle kiadóhiv. (2), München, Ludwig-Maximillians-Universität (1), München, Magistrat der Stadt (2), Napló kiadóhiv. (1), Nemzeti Élet kiadóhiv. (1), Nemzetnevelés kiadóhiv. (1), Népszerű Gyorsíró kiadóhiv. (1), Neugeist kiadóhiv. (1), New-York, Public Library (3), New-York, Government of the City (2), Nürnberg, Statistisches Amt (1), Nyomorék Gyermekek Otthona (1), Óbudai Izr. Hitközség (1), Omke kiadóhiv. (1), Orsz. Bírói és Ügyészi Egyesület (1), Orsz. Falusi Kislakásépítési Szövetkezet (1), Orsz. Hitelvédő Egylet (4), Orsz. Középiskolai Tanáregyesület Közlönye Szerk. (1), Orsz. Közp. Hitelszövetkezet (1), Orsz. M. Gazdasági Egyesület (1), Orsz. Magy. Képzőművészeti Társ. (3), Orsz. Magy. Kir. Szinművészeti Akadémia (2), Orsz. Mezőgazdasági Kamara (2), Orsz. Stefánia Szövetség (3), Orsz. Társadalombiztosító Intézet (1), Orsz. Testnevelési Tanács (1), Orsz. Ügyvédszövetség (2), Orvosképzés kiadóhiv. (1), Oslo, Helserad (1), Pannonhalma, Szent Benedek Rend (78), Paris, Maire de la ville (2), Pécs, Egyetem, Könyvtár (49), Pénzintézeti Tisztviselők Lapja kiadóhiv. (1), Pénzügyi Kurir kiadóhiv. (1), Pester Lloyd kiadóhiv. (1), Pesti Hazai Első Tkp. (1), Pesti Hirlap kiadóhiv. (2), Pestmegye kiadóhiv. (1), Polgári jog kiadóhiv. (2), Revue des deux mondes kiadóhiv. (8), Róma, Biblioteca Nazionale (1), Roma, Instituto Interuniversitario Italiano (1), Róma, Instituto di Studi Romani (3), Rotterdam, Bibliotheek der Gemeente (1), Shanghai, Library of the Shanghai Science Institute (1), Stockholm, Stadskansli (8), Svédország, Sveriges Officiella

Statistik (1), Szabadalmi Közlöny kiadóhiv. (1), Szalézi Értesítő kiadóhiv. (1), Szeged, Ferenc József-Tudományegyet. (1), Szeged, Városi Múzeum (1), Szociális Misszió Társ. (1), Szövetkezeti Értesítő kiadóhiv. (1), Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete (1), Tanácsadó Mérnökök Testülete (1), Tägliche Praxis kiadóhiv. (1), A Tenger kiadóhiv. (1), T. E. Sz. (2), Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara (2), Torino, Comune della Citta (4), Váci Múzeum Egyesület (1), Városi Újság kiadóhiv. (3), Venezia, Podesta di Comune (3), Venezia, Reale Instituto Veneto di Scienze Lettere ed Arti (6), Vízügyi Közlemények kiadóhiv. (1), Warszawa, Magistrat (1), Warszawa, Ministerstwa Reform Rolnych (2), Washington, Carnegie Endowment for International Peace (2), Washington, Smithsonian Institution (12), Weisse Fahne (5), Wien, Arbeiter-Krankenversicherungskasse (1), Wien, Bundesministerium f. Handel u. Verkehr (1), Wirtschaftliche Rundschau kiadóhiv. (1), Yugoslavie, Ministère des Finances (1), Zrinyi Miklós Múzeum Egyesület (1), Zürich (Kanton), Statistisches Bureau (2), Zsidó Szemle kiadóhiv. (1).

Magánosok: Ádám László (6), dr. Alt Guido (12), Ambrózy Ágoston (1), dr. Angyal Dávid (2), dr. Angyal Pál (3), dr. br. Babarczy István (8), Balassa József (1), dr. Balogh Károly (1), Balogh Tamás (3), dr. Bánde György (1), dr. Bánrévi György (1), Baránszky-Jób László (1), Békessy I. (1), dr. Berzeviczy Albert (9), dr. Bevilaqua Borsody Béla (6), Biró László (2), Bleier S. (1), Blénessy János (2), gyalai Boér György (2), Boldis György (2), dr. Braun Róbert (1), dr. Bródy Ármin (1), dr. Chengery Pap Elemér (2), Chirke Géza (7), dr. Csépai Károly (1), Csernyánszky Mária (1), Csiky E. (5), dr. Csorna Kálmán (1), dr. Czakó István (5), dr. Dávid Antal (1), Dékány L. (64), dr. Dénes István (4), dr. Deseő Dezső (1), dr. Déznai Viktor (1), dr. Dornay Béla (1), dr. Drescher Pál (5), Drucker György (2), dr. Egyed István (5), Engländerné Brüll Klára (1), Enyvvári Jenő (5), dr. Erdély Sándor (41), Ferenczi Sándor (5), dr. Forbáth Imre (1), Fort Oszkár (1), Földes Gyula (6), dr. Földvári Béla (10), Füzy Rezső (1), dr. Gárdonyi Albert (201), Gergő Endre (1), dr. Glatz Ottmár (4), dr. Goldziher Károly (3), dr. Gortvay György (1), dr. Gyalui Farkas (1), Haraszti Emil (2), br. Hatvany Bertalan (1), dr. Heigl László (2), dr. Hekler Antal (1), Hermann Egyed (2), Hevesi Andor (1), Hiese Géza (4), Imreh Béla (1), dr. Jajczay János (6), Jánossy Dénes (7), dr. Joánovich Pál (75), Jordanov V. (1), Kadosa Pál (1), dr. Karch Kristóf (1), dr. Kardos Tibor (1), dr. Kelecsényi (1), Kelemen László (1), dr. Kelényi B. Ottó (49), dr. Kertész János (3), dr. Kiss Gábor (1), Kiss Kolos Jenő (1), Kner Izidor (1), Koch Lajos (1), dr. Könyves-Tóth Kálmán (14), Kőrös Endre (1), Kőszegi László (2), Krausz Miklós (2), Kurjack Dénes (1), Lajtor László (1), László Árpád (1), Lenkei József (2), Lesskó Béla (45), Liska Béla (2), Lombos A. (3), br. Luzsénszky A. (1), Macotta, Guiseppe W. (1), Macdonald, Arthur (1), dr. br. Madarassy-Beck Gy. (2), dr. Máday István (7), Major Róbert (1), Markowitz, Aug. (2), dr. Matolay Tibor (1), Mátrai János (1), dr. Medriczky Andor (4), Mehmed Djemil (1), Mihaiu, E. (1), Mladiáta J. (1), Molnár András (1), dr. Müller Vilmos (1), Nagy Zoltán (2), Naszályi József (2), dr. Neményi Imre (2), Oltay Károly (2), Osztern S. P. (1), Pálffy Miklós (1), dr. szilasi Pázmány Zoltán (1), dr. Pekár Dezső (16), Pikler Endre (4), Póka-Pivny Aladár (1), Popiel Dénes (1), Prokopy Imre (4), dr. Puder Sándor (1), dr. Rácz György (5), dr. Ripka Ferenc (1), Ruisz Rezső (2), Sachithananda, S. K. (7), Sandelhavsen, M. (5), Sándor T. (2), vitéz Sárváry Elek (10), Savage, Ernst (1), Sbath Paul (2), dr. Schaffer Károly (1), dr. Schmidt Ferenc (2), dr. Schoen Arnold (24), dr. Siklóssy László (1), dr. Sipos Sándor (1), Sós József (15), Stein Márton (1), Strasser Arnold (1), Sugár M. (1), Surányi Lajos (1), Surányi-Unger Tivadar (3), dr. Szabó A. (2), Szalay E. (14), dr. Szalay József (1), Szalay S. (1), dr. Szántó Jenő (1), Székely L. (1), dr. Szentirmay Imre (3), Szigethy I. (2), Szirmai K. (1), Szolnoki István (2), dr. Takács György (3), Tarján Ödön (1), dr. Thewrewk-Pallaghy Attila (4), dr. Thirring Gusztáv (1), Thirring Lajos (2), Moustapha Tcholai-Oghli (1), Tim I. (1), dr. Torday Ferenc (1), Tóth László (4), dr. Tragor Ignác (7), dr. Újlaki Géza (1), dr. Urbánszky Andor (2), Váczy Péter (1), Vadász I. (4), Váli Ferenc (1), Varga István (1), Várhidy Lajos (1), Vastagh Gyula (93), dr. Vavrinecz Dezső (2), Végh Jenő (11), dr. Venetianer György (1), Völgyesi Ferenc (3), Weissenborn Prof. (4), Zajti Ferenc (2), Zsoldos Jenő (1).

Keleti Gyüjtemény. A könyvtár anyagi eszközeinek állandó csökkenése érezteti hatását a Keleti Gyüjtemény beszerzéseiben is. Ez a hatás nem annyira a beszerzett kötetek számában jelentkezik, amely csak valamivel kevesebb a tavalyinál, hanem inkább abban, hogy olyan nagyjelentőségű kiadványokat, melyek nélkül a Keleti Gyüjtemény tervszerű kiépítése el sem képzelhető, nem vásárolhattunk meg. A mindössze 222 kötetnyi feldolgozott anyag túlnyomó részben általános és leíró jellegű. A beszerzések tervszerűsége ezek szerint csak abban nyilvánulhatott, hogy a gyüjtemény érdeklődési körébe eső földrajzi területek közt egyensúlyt iparkodtunk tartani.

A gyüjtemény vezetője *dr. Dávid* Antal könyvtári aligazgató, beosztott tisztviselők: *Zajti* Ferenc és *dr. Iványi-Grünwaldné Korek* Valéria dr.

Budapesti Gyüjtemény. A gyüjtemény történeti anyagának gyarapodásában beállott visszaesést a hazai és külföldi könyvpiacon egyaránt tapasztalható pangás magyarázza meg. A könyvkereskedelemben alig-alig merül fel Budapest szempontjából jelentős antiquar könyv, mert a kereslet nagymérvű csökkenése és ezzel az árak hihetetlen leromlása a könyvpiac forgalmát erősen korlátozták. 1934. évi beszerzéseink legnagyobb részéhez a hazai könyvkereskedelem útján jutottunk, csak néhány jelentős tétel származik a külföld könyvpiacairól. Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy a marosvásárhelyi Teleki könyvtárból piacra került Corvina megvásárlását a Fővárosi Könyvtár és a székesfőváros vezetősége is gondos mérlegelés tárgyává tette és nem rajtunk múlott, hogy a Mátyás király könyvtárából származó XV. századi Tacitus-codex külföldön cserélt gazdát.

A gyüjtemény gyarapodásának élén két ősnyomtatvány és tíz XVI. századi mű áll. *Aeneas Silvius* Historia Bohemica-jának Lyonban vagy Baselben nyomtatott első kiadása (1474), továbbá *Feger* Theobald budai könyvárus első kiadványa: az 1484. évi Missale Strigoniense-nek — bár nagyon csonka — példánya ősnyomtatványaink számát huszonötre emelte. Legértékesebb beszerzésünk az 1511-ből származó *Milcher* Mátyás budai könyvkereskedő által kiadott velencei nyomtatvány, amelynek legjelentősebb fejezetei Remete Szent Pál életét, holttestének a budai Szent Lőrinc kolostorban való translatióját és a sír körüli csodákat tárgyalják. A mű szerzője valószínüleg *Hadnagy* Bálint budaszentlőrinci pálos szerzetes. E munkának eddig csak egyetlen, a római Bibliotheca Angelica-ban őrzött példánya volt ismeretes, amelyet Fraknói Vilmos nézett át és ismertetett a Magyar Könyvszemlében (1901). A könyv tipografiai, szövegkritikai és helytörténeti jelentőségének ismertetésére munkálataink során alkalmat fogunk találni. *Angelus Politianus* olasz humanista levelezésének 1513. évi kiadása a szerzőnek Mátyás királlyal való kapcsolatai miatt érdemel említést. Nevezetes tétel *Pomponius Mela* és *Joach. Vadianus* munkájának első, 1518. évi kiadása, amelyben Vadianus és Tanstetter budai utazásának történetéhez találunk adatokat. A mohácsi vész utáni időnek és I. Ferdinánd magyarországi bevonulásának fontos forrása a *Warhafft anzeygen* Küniglicher Mayestet c. 1527-ben megjelent nyomtatvány. Ugyancsak Ferdinánd budai bevonulását tárgyalja a *Chronica New* c. ritka nyomtatvány. A *Vier warhafftige Missiue* ... Buda 1541. évi elvesztéséről és Izabella királyné sorsáról közöl fontos adatokat. *Chytraeus, Laubich, Lewenklaw* munkái szintén fontos adalékokat nyujtanak Buda XVI. századi történetéhez. Buda 1598. évi ostromáról számol be a *Discurs* c. naplószerű följegyzéseket tartalmazó nyomtatvány. A XVII—XVIII. századi irodalomból gyüjteményünk négy-négy darabbal gyarapodott.

A gyüjtemény gyarapodási statisztikája:

Rendelőosztályból átvett (kötet)	1.092
Ebből 09 (kötet)	16
Osztályozott (mű)	450
Helyszámozott (mű)	343
Sorszámozott (kötet)	1.092
Katalogizált (mű)	343
Behelyezett (kötet)	1.092

Katalógusok:

Elkészített betűrendes cédula	352
Elkészített szakcédula	443
Berakott betűrendes cédula	352
Berakott szakcédula	443

B és H (budapesti és történelmi) kisnyomtatvány gyüjtemény gyarapodásából néhány érdekes fejléccel ellátott régi számlának és a XVIII—XIX. századból származó kereskedői vignettának beszerzését emelhetjük ki. A főváros történetével szoros összefüggésben álló egyes személyekhez fűződő alkalmi nyomtatványokban is elég jelentős volt gyarapodásunk.

A kisnyomtatvány-gyüjtemény statisztikája:

Rendelő osztályból átvett (darab)	93
Bedolgozott (darab)	93
Behelyezett cédula	98

Ujságszelvény-gyüjtemény. Budapest történetét tárgyaló jelentősebb ujságcikkek régi anyagának feldolgozása nagy lépésekkel haladt előre. A gyüjtemény csoportosításánál gondosan ügyeltünk a tárgyi és általában a lokális szempontból egymással összefüggő szelvények egyesítésére, hogy ezáltal a speciális kutatás területén a tárgyra vonatkozó egész rendelkezésre álló anyag a kutató kezébe kerüljön.

Statisztikai adatok:

Átvett és besorozott szelvény	307
Megírt cím	307
Osztályozott	1.153
Felragasztott	307
Behelyezett	2.116

Az új szelvények nyelvi megoszlása:

Magyar	262
Német	17
Francia	8
Olasz	15
Egyéb	5

Könyvritkaságok és bibliofil könyvek. (09). E gyüjteményünk idén is több értékes tétellel gyarapodott. Számos könyv- és tipográfiatörténeti szakmunkát szereztünk be.

Statisztikai adatok:

Rendelőosztályból átvett (kötet)	98
Katalogizált (mű)	98

A Budapesti Gyüjtemény könyvforgalma és munkálatai. A gyüjtemény forgalma állandóan változatos, színes képet mutat. Az urbanitás gondolatának elterjedése, a kultúra mult és jelen alkotásainak megbecsülése igen széles körű helyi vonatkozású irodalmi érdeklődést vált ki. Budapest irodalmának évről-évre több lelkes munkása támad. Az idegenforgalom megszervezése és megnagyobbodása, a fürdőváros eszméjének tárgyalása, a Tabán problémái, a közigazgatás és az üzemek racionalizálásának kérdése önmagukban is széles munkakört jelentettek a Gyüjtemény számára. E kérdések nyilvántartása és megismertetése állandóan foglalkoztatta a Budapesti Gyüjteményt. De emellett még igen számos területen mozgott a Budapest irodalma utáni érdeklődés. A speciális érdeklődési körök teljes felsorolása szinte lehetetlenség. Csak nehány nagyobb kutatási kört említünk meg: a közoktatásügy, Fehéregyháza, az egyetem története, színház és zenetörténet, Aquincum irodalma stb.

A Budapesti Gyüjtemény, a kisnyomtatvány-gyüjtemény, az ujságszelvény- és könyvritkaságok gyüjteményének forgalma a következő volt :

Helyben használt kötet	6.516
Olvasótermi használatra kivett kötet	384
Kölcsönzés	305
Ujságszelvény	149
Összesen	7.354

A gyüjtemény munkálatainak itt és Évkönyvünk előző folyamaiban érintett köreit kiegészíti néhai Ballagi Aladár kéziratban maradt XVII. és XVIII. századi budapesti bibliográfiájának befejezése és sajtó alá rendezése. Ez a bibliográfia a Ballagi család előzékenységéből a könyvtár tulajdonába került s Buda visszafoglalásának közeledő 250 esztendős fordulójára tervezett ünnepi, könyvészeti kiadványunk elkészítésében nagy hasznunkra lesz. A belső munkálatok közül ki kell emelnünk még a főváros iskolaügyének irodalmát, melyet az év folyamán készült új leltárral és katalógussal tettünk a közönség számára hozzáférhetővé.

A főváros jogszabály-gyüjteményeinek az előző évben említett katalógusait nagyrészben technikailag is feldolgoztuk. Megfelelő számú munkaerő hiányában iratrepertóriumunk és képkatalógusunk csak kis mértékben gyarapodott ez évben.

E gyüjtemények vezetője *dr. Kelényi* B. Ottó könyvtáros. Beosztott tisztviselők : *dr. Jajczay* János könyvtári főtiszt, *dr. Könyves Tóth* Kálmán könyvtártiszt, *dr. Gáborszabóné* Kovács Mária dr., *dr. Hanskarl* Erzsébet, *Rozgonyiné Pöschl* Aranka dr. id. hivatalnokok.

Röpiratgyüjtemény. A jelentés évében mind a feldolgozott darabok száma, mind a beosztott katalóguscédulák száma növekedett. Munkásságunk számszerű adatait és a növekedés mérvét alanti statisztikánk mutatja be. (Zárójelben az előző év adatai) :

Újonnan beszerzett	1.533	(1.330)
Bedolgozott	1.772	(1.593)
Szakbeosztás	2.380	(2.011)
Behelyezett katalóguscédula	3.425	(1.352)

A röpiratgyüjtemény két részre oszlik. Az egyik az összes magyarnyelvű és az idegennyelvűek közül a magyartárgyú röpiratokat foglalja magában. Jelzése R. A másik rész P jelzéssel az idegennyelvű és idegentárgyú röpiratokat tartalmazza. Az 1934. év gyarapodása a két csoport között következőképen oszlik meg :

	R	P
Újonnan beszerzett	530	1.003
Bedolgozott	622	1.150
Szakbeosztás	979	1.401
Behelyezett katalóguscédula	1.710	1.715

A megnövekedett röpiratanyag elhelyezésére újabb 150 papírdobozt kellett készíttetnünk. Az idegentárgyú röpiratok egy részét folytatólagosan ezekbe raktuk át. Ezáltal a többi anyagot tartalmazó vasszekrények zsúfoltságát enyhítettük.

A gyüjtemény vezetője dr. *Witzmann* Gyula h. könyvtáros. Beosztott tisztviselő *Stark* János ideiglenes hivatalnok.

AZ OSZTÁLYOK ÉVI MUNKÁSSÁGA.

Arbeitsleistungen der einzelnen Abteilungen. — The Work of the different departments.

Rendelőosztály. A központ könyvállományának 1934. évi gyarapodása következőképen alakult: új vétel 2.734 db, ebből rendelés 702 db, megtekintésre beküldött anyagból megtartott könyv 1.279 db. Az antikvár vásárlás száma pedig 1.281 db. A jelentés évében beérkezett összes ajándék 2.939 db, ebből hatóságok, intézetek és egyesületek 1.767 darabot, magánosok 1.172 darabot ajándékoztak.

A régi raktárból, a Budai Könyvtár, valamint a fiókok anyagából áthelyeztünk és feldolgoztunk 904 darabot, csereviszonyunkból származó könyvekből 193 darabot és köteles példányból 169 darabot. Ez összesen 8.220 db. Ebből kiselejteztünk 954 darabot, a fiókoknak átadtunk 32 darabot; az összes feldolgozott anyag tehát: 7.234 darab.

Ez a gyarapodás a következőképen oszlik meg: monografikus munka 5.102 db, sorozatos 989 db, folyóirat 830 db, hírlap 86 db, egyéb 227 db. A beszerzett anyagból kötve volt 2.049 db, fűzve 5.185 db. Ezen könyveket terjedelmük szerint csoportosítva: kötet 3.731 db, füzet 3.157 db, egylapos mű 346 db.

Az év folyamán beérkezett könyvanyagot az osztály feldolgozás előtt 24.660 helyen nézte meg, illetve ellenőrizte a katalógusban és az évi iktatókban. Kérőlevelet intéztünk hatóságokhoz és magánosokhoz 129 esetben, köszönőlevelet írtunk 206 darabot.

Súlyos feladatok elé állítja a könyvtár igazgatóságát a nehéz gazdasági helyzet következtében évenként lecsökkentett költségvetés. Ez fokozottabb mértékben érezteti hatását a könyvanyag gyarapításánál, mert az igazgatóságnak nem áll módjában megvásárolnia mindazon kijelölt könyveket, melyeknek beszerzésére a könyvtár színvonalának emelése, illetőleg megtartása érdekében szükség volna. A költségvetés elégtelensége miatt ezidőszerint be nem szerezhető könyvekről a rendelőosztály desiderata-lapot fektet fel annak reményében, hogy azok a gazdasági helyzet várható javulásával beszerezhetők lesznek.

A rendelőosztály vezetője vitéz *Sárváry* Elek könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Nagy* Borbála id. hiv. és *dr. Szőts* Farkasné polg. isk. tanár.

Katalogizáló osztály. Az 1934. évben a Katalogizáló osztály 6.043 db könyvet vett át az egyes osztályoktól katalogizálás céljából. És pedig:

a Reference-osztálytól	1.778	kötetet
a Rendelőosztálytól	1.259	«
a Keleti gyüjteménytől (A)	270	«
a Budapesti gyüjteménytől (B)	657	«
a Magyarnyelvű röpiratgyüjteménytől (R)	622	«
az Idegennyelvű röpiratgyüjteménytől (P)	1.150	«
a Könyvészeti gyüjteménytől (01)	64	«
a Könyvtártani gyüjteménytől (02)	44	«
a Bibliofil gyüjteménytől (09)	66	«
a Kézikönyvtártól (K)	133	«

Levonatott 37.079 db cédula. A katalóguscédulák berakását az előző évekhez hasonlóan ez évben is a Katalogizáló osztály végezte. Berakott az osztály a szakkatalógusba 12.484, a betűrendes katalógusba 18.515, a földrajzi katalógusba 6.080 db cédulát. Könyvkártyával 5.356 db könyvet szerelt fel az osztály.

A Katalogizáló osztályt *Koch* Lajos könyvtári felügyelő vezette. Beosztott tisztviselők: *Kopcsányi* Adél könyvtári főtiszt, *dr. Jajczay* Jánosné, *dr. Friedrich* Sarolta, *Takács* Elvira, *dr. Gábor-Szabó* Józsefné ideiglenes hivatalnokok és *özv. Vargha* Lászlóné főkezelőnő.

Könyvkötészet. A könyvkötést a költségvetés csökkentése miatt a fokozottabb takarékosság jegyében intéztük. A kötések javarészét a Házinyomda könyvkötészete készítette. A Házinyomda műhelyében készült összesen 2.239 darab. Ebből volt félvászonkötés 1.760 db; egész vászonkötés 8 db; félbőrkötés 32 db; kartonkötés 436 db és 3 doboz.

A Budapesti- és Szüry-gyüjtemény antik jellegű kötéseinek elkészítésével a magánipart is foglalkoztattuk. Ács Géza, Radó Olga könyvkötőmesterek és az Iparrajziskola műhelyeiben 605 db kötés készült el. Ezek közül 420 db félvászonkötés, 16 db egészvászonkötés, 58 db bőrkötés, 58 db papírkötés és 53 db kartonozás volt.

A Házikönyvkötészetben az 1934. évben 3 segéd és 4 munkásnő volt alkalmazva augusztus 29-ig. Fontos volt a hírlapraktár rendbehozása, ezért augusztus 29-től november 22-ig 2 munkásnőt elbocsátottunk s helyettük 1 férfi munkaerőt alkalmaztunk. Ez idő alatt 321 kötet hírlap javítását, átkötését végezte el ez a könyvkötősegéd. Ilyen munkabeosztás mellett a többi munka is zavartalanul folyhatott. 1934 november 22-től a 2 munkásnő újból, s a férfi munkaerő mint kisegítő volt alkalmazva. Ez évben is a Házikönyvkötészet végezte a katalóguscédulák sokszorosítását.

A Házikönyvkötészet munkateljesítménye a következő volt:

Munka megnevezése	A központnak drb	à	összesen	A fiókoknak drb	à	összesen
			pengő értékben			
Uj kötés	10	3·—	30·—	12	3·—	36·—
Téka	65	—·40	26·—	—	—	—
Aranyozás	3.612	—·30	1.083·60	966	—·10	96·60
Táskázás	2.243	—·10	224·30	5.589	—·10	558·90
Javítás	831	2·—	1.662·—	8.637	1·20	10.364·40
Dobozok	187	1·85	345·95	41	1·85	75·85
Indikátor	—	—	—	7.778	—·10	777·80
Választólap	344	—·10	34·40	2.227	—·10	222·70
Felirat	2	—·50	1·—	23	—·50	16·—
Mappa	22	2·50	55·—	36	2·50	90·—
Antik papírkötés	406	2·—	812·—	—	—	—
Írómappa	3	2·50	7·50	8	2·50	20·—
Ujság javítás ...	321	3·—	963·—	—	—	—
Papírvágás	—	—	90·—	—	—	—
Táska fiókok számára	—	—	—	9.120	—·10	912·—
Összesen ..			5.334·75			13.170·25

Együtt 18.505 pengő értékű munkát végzett a házikönyvkötészet, míg összes költsége volt:

A személyzet fizetése	12.484·72 P
A felhasznált anyag	1.943·67 «
Helyiség, fűtés, világítás	1.000·— «
Összesen	15.428·39 P

Az osztály vezetője *Lesskó* Béla könyvtári felügyelő, beosztva: *Gráser* Lajos kezelőtiszt, a házi műhelyé *Varga* István ideiglenes hivatalnok volt.

A *Referenceosztály* irányította a nyilvános szolgálatot, a kölcsönzés, az olvasó- és folyóiratterem munkáját, végezte az újonnan beszerzett könyvek osztályozását. Feldolgozta a kézikönyvtár, könyvészeti- és könyvtártani gyüjtemények, valamint a folyóiratok és napilapok anyagát.

Bibliografiai tanácsokat és felvilágosításokat a következő fontosabb kérdésekben adott az osztály: városrendezés, főleg a Tabán újjáépítése, a választói jog, az érdekképviseleti rendszer, lakbérleti jog, a Fővárosi Törvény módosítása, a fővárosi tisztviselők státusrendezése, az üzemek szanálása, a kivándorlás, magyar-lengyel történelmi kapcsolatok, Bem ünnepség, a 2000 éves Horatius, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács felállítása, a középiskolai törvény, idegenforgalom, fürdőügy, szabad orvosválasztás, a védett birtok, a telepítés és a hitbizományi reform, kartellek, a munkanélküliség, az állástalan diplomások stb.

A szakkatalogus mutatója új kiadásának munkálatai is a jelentés évében kezdődtek meg. Eddig az A—G betűk készültek el. A szakkatalógus céduláinak reviziója állandóan folyik.

Decimális rendszerünket tanulmányozta és saját könyvtárában alkalmazta újabban a hódmezővásárhelyi ref. gimnázium és a Postások Orsz. Gazd. Egyesülete.

Az olvasóteremben 4.216 olvasó 3.811 esetben 61.700 kötet könyvet használt. Az otthoni olvasásra 2.508 kölcsönzőnek 13.434 esetben 49.891 könyvet kölcsönzött. Összes forgalmunk tehát 115.591 kötet volt.

Közönségünk igényeinek gyorsabb kielégítése érdekében raktárunk könyvanyagát olyképen csoportosítottuk át, hogy az újabb és gyakrabban keresett anyagot a kölcsönzőhöz legközelebb eső termek állványain helyeztük el.

Az osztály vezetője a jelentés évében is dr. *Vavrinecz* Dezső főkönyvtáros, helyettese *vitéz dr. Homa* Gyula h. főkönyvtáros, továbbá *dr. Witzmann* Gyula h. könyvtáros, *dr. Németh* Endre és *dr. Seregély* Emma id. hivatalnokok. A kölcsönzőben *Sós* József és *Kondorosi* Sándor kezelőtisztek, valamint *Vértesy* József könyvtártiszt, *Fekete* András kezelőtiszt, *vitéz Szabó* Ernő id. hiv és *Chirke* Géza teljesítettek szolgálatot. Az olvasóterem beosztott tisztviselői *dr. Fort* Sándor könyvtártiszt, *vitéz Tardos* Géza kezelőfőtiszt, *dr. Baán* Kálmán és *Hamvas* Béla id. hivatalnokok. A folyóiratterem tisztviselői *dr. Szász* Károly és *dr. Lamatsch* Sándor id. hivatalnokok.

Folyóiratosztály. A könyvtár egyre nehezebbé váló anyagi helyzete és egyes folyóiratok megszűnése a folyóiratállomány újabb kisebbmérvű csökkentését idézte elő. Az 1934. évben 548 folyóirat és 28 napilap járt a könyvtár részére.

Előfizetés útján járt	385
Tagsági járulékképpen	28
Ajándékképpen	112
Cserébe	16
Kötelespéldány	7
	548

Az esztendő folyamán 22.408 alkalommal adott ki használatra az osztály folyóiratot. Tekintve, hogy esetenként átlag háromféle folyóiratot kértek olvasásra, a forgalmat legkevesebb 67.224 példányra becsülhetjük. Ez a multévi forgalomhoz képest, az érdeklődés csökkenésére mutat. Az olvasók száma januárban érte el a maximumot, heti 793 olvasóval, a minimumot pedig augusztusban, 233 olvasóval hetenként.

Kötésre küldött az osztály ebben az évben 810 kötetnyi folyóiratot és napilapot.

A közönséget idén is a közgazdasági s a társadalomtudományi folyóiratok érdekelték leginkább.

Az 548 folyóirat a következőképpen oszlott meg:

Nyelvek szerint:

Magyar	272	Többnyelvű	2
Német	169	Spanyol	1
Francia	47	Arab	1
Angol	42	Japán	1
Olasz	10	Eszperantó	1
Svéd	2		

Szakok szerint:

Közgazdaság	87	Politika	20
Általános folyóirat	60	Technika, egyéb alkalmazott tudomány	20
Jogtudomány	47	Hittudomány	16
Közigazgatás	43	Filozófia, pszichológia, okkultizmus, grafológia	16
Szociálpolitika, népjólét	43	Történelem	15
Orvostudomány, közegészségügy	29	Természettudomány	15
Művészet	28	Statisztika	11
Társadalomtudomány	25	Nyelvtudomány	11
Bibliográfia, Könyvtárügy, bibliofilia, sajtó	22	Közművelődés, pedagógia	9
Irodalom	21	Néprajz, ethnológia	5
		Színház, játék, sport	5

Fiókkönyvtárak: a) *Fiókközpont.* Az 1934. év folyamán 7.526 kötet könyvet szerzett be. Ebből 7.526 felnőtt ismeretterjesztő, 5.231 felnőtt szépirodalom, 131 ifjúsági ismeretterjesztő és 781 ifjúsági szépirodalmi kötet volt.

A fiókközpont 6.775 művet iktatott, 3.415 katalóguscédulát készített, 13.550 leltárlapot, 2.720 könyvkártyát írt és 1.383 könyvet osztályozott.

A fiókkönyvtárak 16.079 kötet könyvet kaptak a Fiókközpont raktárából. Kiselejteztünk 2.872 kötetet és áthelyeztünk 3.638 kötetet.

A Fiókközpontba beküldött kötetek fiókok szerint részletezve:

	Áthelyezésre	Javításra	Selejt	
1. számú fiók beküldött	—	770	180	kötetet
2. « « «	—	960	645	«
3. « « «	57	319	104	«
4. « « «	—	185	—	«
5. « « «	181	387	220	«
6. « « «	2	688	118	«
7. « « «	1.720	1.576	532	«
8. « « «	391	1.328	355	«
9. « « «	117	565	237	«
10. « « «	885	1.575	217	«
11. « « «	8	433	—	«
12. « « «	277	403	46	«
14. « « «	—	540	218	«
Összesen	3.638	9.729	2.872	kötetet.

A Fiókközpontból a fiókkönyvtárakba kiküldött kötetek fiókok szerint részletezve :

	Új	Javított	Együtt	
1. számú fiók kapott	1.055	565	1.620	kötetet
2. « « «	288	457	745	«
3. « « «	464	141	605	«
4. « « «	39	—	39	«
5. « « «	747	189	936	«
6. « « «	720	421	1.141	«
7. « « «	607	1.355	1.962	«
8. « « «	847	1.302	2.149	«
9. « « «	539	686	1.225	«
10. « « «	1.037	1.647	2.684	«
11. « « «	340	501	841	«
12. « « «	838	533	1.371	«
14. « « «	356	405	761	«
Összesen	7.877	8.202	16.079	kötetet.

A fiókközpont anyagából 1934-ben a következő intézményeknek ajándékoztunk selejt könyveket :

Gödöllői MANSz-könyvtár	189	kötet
»Falu« Orsz. Földműves Szöv.	180	«
Forró község	200	«
M. kir. államrendőrség	75	«
Szociális Missziótársulat	307	«
Orvosszövetség	105	«
Kispesti Vasutasok	256	«
Aszódi m. kir. reálgimnázium	207	«
Vitézi rend székháza	130	«
Julián Iskolaegyesület	976	«
Bukaresti »Kós Ferenc«-kör	16	«
»Csaba« Bajtársi Egyesület	350	«
Párisi Magy. Ref. Missziós Egyház	200	«
Főv. Útügyi Intézet	110	«
Szent Erzsébet Karitász Központja	140	«
Oroszi-i Népkönyvtár	55	«
Eleki r. kath. plébániahivatal	240	«
Egyéb	81	«
Összesen	3.817	kötet.

b) *Fiókok :* A jelentés évében a mérnöki ügyosztály javaslatára a 6. sz. fiók számára etage-fűtőberendezést készíttettünk. Ennek szerelése február 19-től március 12-ig tartott. Ezalatt a fiók kölcsönzése szünetelt.

A polgármesteri VII. ü.-o. sürgetésére a 8. sz. fiók számára, amely a III. ker., Kórház-utcai elemi iskola épületében volt elhelyezve, kénytelenek voltunk új otthont keresni, mert az épületben levő fiókhelyiségeinkre az iskolának volt szüksége. A IX. ü.-o. fölajánlott ugyan, a Pacsirtamező-utca 48. sz. alatt, egy a kezelésében álló házat, melyben két kétszobás lakás volt, azonban mielőtt még az átalakítást megkezdtük volna, kitűnt, hogy a III-ik kerület ezen részének utcarendezésével

kapcsolatban ez a ház is lebontásra van ítélve. Ezért újabb könyvtárhelyiség után néztünk. Hosszas keresés után a Fő-tér 2. sz. alatti helyiséget vettük bérbe, melyet megfelelő átalakítással berendeztünk. A jelenlegi fiók egy ifjúsági kölcsönzőből, felnőtt kölcsönzőből, olvasóteremből, fiókvezetői szobából és raktárhelyiségből áll. A fiók augusztus 17—28-ig leltározott, szeptember 10—16-áig költözködött. Ezalatt a fiók kölcsönzése szünetelt.

A 10. sz. fiók eddig a Hunyadi-tér 3. sz. alatt volt. Ez a helyiség már évek óta alkalmatlannak bizonyult. Számos meddő kísérlet után végre találtunk alkalmas helyiséget e fiók elhelyezésére. Bérbevettük az Andrássy-út 52. sz. alatti első emeleten levő hat-szobás lakást, melyet könyvtár céljaira berendeztünk.

A jelenlegi fiók napos, centrális fekvésénél fogva könnyen megközelíthető, az olvasók igényeinek teljesen megfelelő. Raktárhelyiségei terjeszkedésre bőven elegendők.

A fiók egy kölcsönzőből, két raktárból, egy fiókvezetői szobából és egy olvasóteremből áll.

Április 1-től május 21-ig költözködés miatt zárva volt. Ezalatt elvégeztük a leltározást.

A fiókkönyvtárak központi irányításának élén *dr. Drescher* Pál könyvtári felügyelő állott. A fiókközpontot *Tuczentaller* Lujza könyvtári főtiszt vezette. Beosztott tisztviselő: *Sárváry* Dezső kezelőfőtiszt.

Az egyes fiókkönyvtárakban a következő tisztviselők teljesítettek szolgálatot:

1. sz. fiók. Vezető: *dr. Gyurkovits* Tiborné id. hiv. Beosztott tisztviselők: *Kardos Ilona*, *Karl* Erzsébet, *Weisz* Teréz id. hivatalnokok.

2. sz. fiók. Vezető: *dr. Petress* Józsefné könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Romhányi* Károly, *Ladányi* Erzsébet, *Schön* Lajosné id. hivatalnokok.

3. sz. fiók. Vezető: *Zsák* Wilfried kezelőfőtiszt. Beosztott tisztviselő: *Reichel* Ferenc id. hiv.

4. sz. fiók. Vezető: *Tóth* Viktória.

5. sz. fiók. Vezető: *Francsek* Júlia id. hiv.

6. sz. fiók. Vezető: *Wesselényi* Emilné kezelőfőtiszt. Beosztott tisztviselők: *Kolozsváry* Géza kezelőtiszt, *Schöner* Magda, *Somlai* Mária, *Gerger* Margit id. hivatalnokok.

7. sz. fiók. Vezető: *Rózsa* József id. hiv. Beosztott tisztviselők: *dr. Hofhauser* Margit, *Scheilling* Istvánné id. hivatalnokok.

8. sz. fiók. Vezető: *Guckler* Ottó könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők: *Csöppüs* Béla kezelőtiszt, *Guckler* Ottóné, *Zachara* Lajosné id. hivatalnokok.

9. sz. fiók. Vezető: *dr. Fort* Sándor könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők: *Muzs* Lujza, *Reimann* Walterné, *Rados* Dezső id. hivatalnokok.

10. sz. fiók. Vezető: *Leitgib* János könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Szász* Rezsőné, *Kozmér* Pálné id. hivatalnokok, *Pettykó* Erzsébet kezelőnő, *Kovács* Imre kezelőtiszt.

11. sz. fiók. *Dörgey* Sándor könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők: *Murányi* Béláné, *Eperjessy* Antalné id. hivatalnokok.

12. sz. fiók. Vezető: *Dvihally* Anna dr. id. hiv. Beosztott tisztviselő: *Romhányi* Károlyné id. hiv.

14. sz. fiók. Vezető: *Kaposy* Józsefné könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Pesenyánszky* Mária, *dr. Witzmann* Gyuláné id. hivatalnokok.

Enyvvári Jenő
könyvtárigazgató.

1. Függelék

A KÖNYVTÁR KÖLTSÉGVETÉSE 1933-BAN ÉS 1934-BEN

Bibliotheksvoranschläge für die Jahre 1933 und 1934 — Library estimates for 1933 and 1934

	1934			1933 [1])		
	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Együtt *Zusammen Total*	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Együtt *Zusammen Total*
	Pengő			Pengő		
I. KIADÁSOK *Ausgaben — Expenditure*						
Személyi kiadások *Besoldungen — Salaries*	394.304		394.304	382.796		382.796
Segélyek és pótlékok *Unterstützungen — Reliefs*	5.150		5.150	5.580		5.580
Házbér *Miete — Rent*	—	30.650	30.650	—	29.950	29.950
Épületfenntart., fűtés, világítás stb. *Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc. — Building maintenance, heat, light etc.*	53.350		53.350	55.794		55.794
Könyvbeszerzés *Bücheranschaffung — Books and periodicals*	123.120		123.120	136.800		136.800
Könyvjavítás *Büchereinbände — Binding*	41.550		41.550	41.550		41.550
Katalógusok, Évkönyv nyomása *Katalogdruck, Jahrbuch Catalogues, Yearbook*	7.200	7.800	15.000	7.200	7.800	15.000
Különféle dologi kiadások *Verschiedene sachliche Ausgaben Postage, stationary, supplies*	22.300		22.300	23.071		23.071
Rendkívüli szükséglet *Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses*	—	8.000	8.000	—	8.000	8.000
Összesen *Insgesamt — Total*	—	—	**693.424**	—	—	**698.541**
II. BEVÉTELEK *Einnahmen — Incomes*	5.650	39.100	44.750	5.450	36.100	41.550

[1]) Az 1933. évi évkönyv adatait az 1934. évi fővárosi költségvetés alapján helyesbítettük.

2. Függelék

A KÖNYVTÁR 1934. ÉVI ZÁRSZÁMADÁSA

Schlussrechnung 1934. — Account 1934.

Tárgy	Központ és Fiókok *Zentrale und Zweigstellen Central and Branches*	A zárszámadás eredménye az előirányzatnál több (+) vagy kevesebb (—)
	Pengő	
I. KIADÁSOK *Ausgaben — Expenditure*		
Személyi kiadások *Besoldungen — Salaries*	377.882	—16.422
Segélyek és pótlékok *Unterstützungen — Reliefs*	4.635	— 515
Házbér *Miete — Rent*	25.730	— 4.920
Épületfenntartás, fűtés, világítás stb. *Erhaltung der Gebaude, Heizung, Beleuchtung etc. Building maintenance, heat, light etc.*	48.698	— 4.652
Könyvbeszerzés *Bücheranschaffung Books and periodicals*	111.301	—11.819
Könyvjavítás *Büchereinbände — Binding*	37.415	— 4.135
Katalógusok, Évkönyv nyomása *Katalogdruck, Jahrbuch Catalogues, Yearbook*	11.233	— 3.767
Különféle dologi kiadások *Verschiedene sachliche Ausgaben Postage, stationary, supplies*	20.428	— 1.872
Rendkívüli szükséglet *Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses*	2.006	— 5.994
Összesen *Insgesamt — Total*	**639.328**	**—54.096**
II. BEVÉTELEK *Einnahmen — Incomes*	29.213	—15.537

3. Függelék

KIMUTATÁS A KÖNYVTÁR 1934. ÉVI BEVÉTELEIRŐL

Ausweis über die Einnahmen d. Bibliothek 1934 — Income account 1934

	Könyvtárhasználati díj	Intésdíj	Vegyesek	Összesen
	P e n g ő			
Központ	3.878·05	837·79	—	4.715·84
1. sz. fiók	3.368·—	1.051·90	—	4.419·90
2. « «	1.150·90	292·60	—	1.443·50
3. « «	458·90	143·70	1.368·—*)	1.970·60
4. « «	—	—	—	—
5. « «	—	100·10	—	100·10
6. « «	2.732·90	880·82	—	3.613·72
7. « «	1.096·50	415·30	—	1.511·80
8. « «	1.836·—	487·—	—	2.323·—
9. « «	2.149·30	594·12	—	2.743·—
10. « «	1.596·50	141·46	—	1.737·96
11. « «	2.598·—	374·20	—	2.972·20
12. « «	599·60	111·10	—	710·70
14. « «	729·—	221·60	—	950·60
Fiókok összesen ...	18.315·60	4.813·90	1.368·—	24.497·50
Mindösszesen	**22.193·65**	**5.651·69**	**1.368·—**	**29.213·34**

*) Százados-úti fiókkönyvtárunk helyisége bérének visszatérítése.

4. Függelék

A GYARAPODÁS KIMUTATÁSA SZÁRMAZÁS SZERINT, 1933—1934

Zuwachsstatistik nach der Herkunft der Bücher — Statistics of accession by origin of the books

Származás *Herkunft — Origin*	1934			1933		
	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Összesen *Zusammen Total*	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Összesen *Zusammen Total*
	darab — *Stücke — pieces*			darab — *Stücke — pieces*		
1. Köteles példány ..... *Pflichtexemplare — Duty copies*	169	—	169	46	—	46
2. Csere ..... *Tausch — Exchange*	193	—	193	86	—	86
3. Ajándék ..... *Schenkung — Gifts*	1.953	62	2.015	2.568	413	2.981
4. Áthelyezés ..... *Umstellung — Transferred*	904	175	1.079	222	195	417
5. Vétel ..... *Kauf — Purchase*	4.015	7.289	11.304	4.337	9.538	13.875
Összesen..... *Zusammen — Total*	**7.234**	**7.526**	**14.760**	**7.259**	**10.146**	**17.405**

5. Függelék

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA NYELVEK SZERINT, 1933—1934
Zuwachsstatistik nach Sprachen — Statistics of accession by languages

Nyelv *Sprache — Language*	1934						1933					
	Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*		Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
1. Magyar ..... *Ungarisch — Hungarian*	3.138	43·5	5.938	78·8	9.076	61·5	2.764	38·1	7.578	74·7	10.342	59·5
2. Német ..... *Deutsch — German*	2.908	40·4	981	13·0	3.889	26·3	3.007	41·4	1.651	16·3	4.658	26·8
3. Francia ..... *Französisch — French*	398	5·5	271	3·6	669	4·5	574	7·9	480	4·7	1.054	6·1
4. Angol ..... *Englisch — English*	369	5·1	205	2·7	574	3·9	458	6·3	305	3·0	763	4·4
5. Olasz ..... *Italienisch — Italian*	112	1·5	113	1·6	225	1·6	94	1·3	132	1·3	226	1·3
6. Egyéb ..... *Sonstiges — Other*	172	2·3	—	—	172	1·1	234	3·0	—	—	234	1·2
7. Többnyelvű ..... *Mehrsprachig — Polyglott*	137	1·7	18	0·3	155	1·1	128	2·0	—	—	128	0·7
Összesen ..... *Zusammen — Total*	7.234	100·0	7.526	100·0	14.760	100·0	7.259	100·0	10.146	100·0	17.405	100·0

6. Függelék

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA SZAKOK SZERINT, 1933—1934
Zuwachsstatistik nach Klassen — Statistics of accession by classes

	1934						1933					
	Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*		Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
0 Általános művek	670	9·2	68	0·9	738	5·1	610	8·4	87	0·9	697	4·0
1 Bölcselet	257	3·5	73	0·9	330	2·2	451	6·2	94	0·9	545	3·1
2 Vallás. Egyház	277	3·8	29	0·4	306	2·0	395	5·4	78	0·7	473	2·7
3 *Társadalmi tudományok*	*3.208*	*44·5*	*364*	*4·8*	*3.572*	*24·3*	*2.750*	*38·0*	*298*	*2·8*	*3.048*	17·5
Ebből :												
30 Szociológia	199	2·8	98	1·3	297	2·0	294	4·1	31	0·3	325	1·8
31 Statisztika, demológia	114	1·6	11	0·1	125	0·8	84	1·2	20	0·1	104	0·6
32 Politika	482	6·7	28	0·3	510	3·4	441	6·1	14	0·1	455	2·6
33 Szociálpolitika ...	116	1·6	39	0·6	155	1·1	109	1·5	23	0·2	132	0·7
34 Jog	982	13·6	36	0·4	1.018	7·0	669	9·5	31	0·3	700	4·1
35 Közigazgatás	243	3·4	24	0·3	267	1·7	201	2·8	12	0·1	213	1·3
36 Társadalmi tevékenység	49	0·7	—	—	49	0·3	75	1·0	12	0·1	87	0·5
37 Nevelés, oktatás .	149	2·1	32	0·4	181	1·3	123	1·7	60	0·6	183	1·1
38 Közgazdaság	828	11·4	45	0·6	873	6·0	712	9·8	72	0·7	784	4·5
39 Néprajz	46	0·6	51	0·8	97	0·7	42	0·6	23	0·3	65	0·3
4 Nyelvészet	96	1·3	56	0·7	152	1·0	140	1·9	65	0·7	205	1·1
5 Természettudomány ...	161	2·2	139	1·9	300	2·0	238	3·3	402	4·0	640	3·7
6 Alkalmazott tudományok	336	4·6	109	1·4	445	3·1	339	4·7	398	3·8	737	4·2
7 Művészet	675	9·3	160	2·2	835	5·7	683	9·4	102	1·1	785	4·5
8 Szépirodalom	*681*	*8·3*	*6.276*	*83·5*	*6.873*	46·6	*117*	*1·7*	*8.166*	*80·5*	*8.283*	47·5
Ebből :												
809 Irodalomtörténet..	84	1·2	85	1·1	169	1·1	332	4·5	72	0·7	404	2·4
9 Történelem.	538	7·4	92	1·2	630	4·2	678	9·3	101	1·1	779	4·5
91 Földrajz	229	3·2	55	0·7	284	1·9	204	2·8	82	0·9	286	1·7
92 Életrajzok	190	2·7	105	1·4	295	1·9	322	4·4	201	1·9	523	3·1
Mindössze .... *Insgesamt — Grand total*	7.234	100·0	7.526	100·0	14.760	100·0	7.259	100·0	10.146	100·0	17.405	100·0

7. Függelék

A KÖZPONT SZÁMÁRA AJÁNDÉKKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE. 1934.

Verzeichnis der geschenkweise überlassenen Zeitschriften. — List of periodicals received as gifts

Állatorvosi Lapok
American Journal of International Law
Ankara
Anya- és csecsemővédelem
Arbeit and Staat
Archivio Storico Italiano
Bányászati és Kohászati Lapok
Baromfitenyésztők Lapja
Békésvármegye Hivatalos Lapja
Biztosítási és Közgazdasági Lapok
Boletin del Ministerio de Agricultura
Bőripari Munkás
Bulletin Bibliographique
Bulletin of the British Library of Political Science
Bulletin of the New York Public Library
Commercial Review
Cultura, La
Egészségpolitikai Szemle
Ekonomisk Tidskrift
Életreform
Énekszó
Építőmunkás
Esperanto
Esprit International
Firenze
Fogorvosi Szemle
Fogtechnikai Szemle
Gazette de Hongrie
Genova
Grafológia
Illatszerész
Illustration, L'
International Conciliation Special Bulletin
Írás, Az
Jegyző Árvaházi Közlöny
Journal du Droit International
Kamarai Közlöny
Karpathen-Land
Keleti Közlöny
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesítője
Kéményseprőmunkás
Kerék, A
Kereskedelmi Hirlap
Keresztyén Igazság
Kisiparosok Lapja
Könyvkötők Lapja
Közigazgatási Közlöny
Közmunka
Községi Közlöny
Light, The
Magánalkalmazott
Magyar Biztosítástudományi Szemle
Magyar Botanikai Lapok
Magyar Front
Magyar Gyümölcstermelők Lapja
Magyar Kálvinizmus
Magyar Kórház
Magyar Közgazdaság
Magyar Lloyd
Magyar Művelődés
Magyar Országos Szabványok
Magyar Út
Magyar Utazó Kereskedő
Magyar Zsidó Szemle
Mértékügyi Közlemények
Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs
Mone
More Books
Műszaki Lap
Nemzetgazdasági Napló
Nemzeti Élet
Nemzetnevelés
Numizmatikai Közlöny
Nyukosz
Omke
Öntőde
Pénzintézeti Tisztviselők Lapja
Pénzpiac
Pénzügyi Fogalmazók Lapja
Pénzügyi Kurir
Pesti Városháza, A
Pestmegye
Polgári Jog
Református Élet
Résume Mensuel des Travaux de la Soc. des Nations
Részvényes, A
Revue des Deux Mondes
Rokkantegyleti Értesítő
Selbstverwaltung
Sociala Meddelanden
Szalézi Értesítő
Szentgyörgy
Speciális Orvostudomány
Szövetkezeti Értesítő
Tägliche Praxis
Tenger, A
Tenrikyo
Theologia
Therápia
Új Vivmányok
Ungarischer Volkswirt
Unitárius Értesítő
Városok Lapja
Védjegyes áru
Verhandlungen d. Ung. Ärztlichen Gesellschaften
Vízügyi Közlemények
Wiener Wirtschafts-Woche
Wilson Bulletin
Wirtschaftliche Rundschau f. Deutschland u. Ungarn
Wirtschafts-Bericht ü. d. Geldinstituts-Zentrale Bp.
Yach Turkestan
Zeitschrift f. Sozialforschung

KÖZPONT SZÁMÁRA CSEREKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE. 1934.

Verzeichnis der tauschweise überlassenen Zeitschriften. — List of periodicals received on exchange.

Archiginnasio
Belügyi Közlöny
Hivatalos Közlöny
Magyar Gyáripar
Menestrel, Le
Népegészségügy
New York Libraries
Numizmatikai Közlöny
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny
Padova Bolletino Statistico Mensile
Proceedings of the Academy of Political Science
Saint Louis Public Library Monthly Bulletin
Szabadalmi Közlöny
Térképészeti Közlöny
Typographia
Ügyvédi Kamarai Közlöny

KÖZPONTNAK JÁRÓ KÖTELES PÉLDÁNYOK JEGYZÉKE. 1934.

Pflichtexemplare. — List of gratis copies.

Budapest Szfőv. Stat. Havi Füzetek
Budapest Szfőv. Törv.-hat. Biz. Közgyűlésének Jegyzőkönyvei
Fővárosi Közlöny
Hivatalos Árjegyzés
Jegyzőkönyv a Ker. Elöljárók Értekezletéről
Természet
Városi Szemle

8. Függelék

A GYARAPODÁS ÉS ÁLLOMÁNY KIMUTATÁSA GYŰJTEMÉNYENKÉNT

Ausweis des Zuwachses und des Bestandes nach Sammlungen — Statistics of accession and stock by divisions

A gyűjtemény jelzése és neve *Bezeichnung und Name der Sammlung* *Signature and name of division*	Gyarapodás *Zuwachs — additions*	
	1934	1933
	darab — *Stücke — pieces*	
I. KÖZPONT		
Raktár *Magazin*	3.610	3.982
A Keleti és szláv gyűjtemény *Orientalische und slaw. Sammlung* *Oriental and Slaw division*	149	271
B Budapesti gyűjtemény *Budapestiniensien-Sammlung — Budapest division*	1.092	1.116
B Kisnyomtatványgyűjtemény *Historische Kleindrucke — Historical pamphlets*	93	107
K Kézikönyvtár *Handbibliothek — Reference library*	159	120
P Idegen nyelvű röpiratgyűjtemény *Ausländ. Broschüren — Foreign pamphlets*	1.003	750
R Magyar nyelvű röpiratgyűjtemény *Ungarische Broschüren — Hungarian pamphlets*	530	580
T Térképek *Landkarten — Maps*	2	24
01 Könyvészeti gyűjtemény *Bibliographie — Bibliographical division*	123	87
02 Könyvtártani gyűjtemény *Bibliothekwesen — Library economy division*	57	43
09 Bibliofilia *Bibliophilie — Bibliofily*	98	62
Szüry-könyvtár *D. Szüry-Bibliothek — D. Szüry library*	318	117
Központ összesen *Zentrale zusammen — Central, total*	*7.234*	*7.259*
II. FIÓKOK		
Fiókok *Zweigstellen — Branches*	7.526	10.146
Főösszeg *Insgesamt — Grand total*	**14.760**	**17.405**

AZ EGÉSZ NYILVÁNOS
Übersicht des gesamten öffentlichen

A könyvtár ága *Dienststelle* *Service*	A használat módjai *Benützungsarten* *Modes of use*	Hány napon nyitva *Zahl der Öffnungstage* *Number of days of opening*	Hetenként nyitva (óra) *Wöchentliche Öffnungsstunden* *Weekly opening hours*					
			Kölcsönzésre *Für die Ausleihe* *For circulation*			Helybenolvasásra *Für Lesesaalbenützung* *For reading on place*		
			Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*
Központ *Zentrale* *Central*	Kölcsönzés és helybenolvasás	*319*	*59·5*	—	*59·5*	*63*	—	*63*
Fiókközpont	—	—	—	—	—	—	—	—
1. sz. fiók *1. Zweigstelle* *1st branch*	Kölcsönzés	291	21	—	21	—	—	—
2. sz. fiók *2. Zweigstelle* *2nd branch*	Kölcsönzés	277	18	8	26	—	—	—
3. sz. fiók *3. Zweigstelle* *3rd branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	293	10·5	10·5	21	—	38	38
4. sz. fiók *4. Zweigstelle* *4th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	272	21	—	21	23	—	23
5. sz. fiók *5. Zweigstelle* *5th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	286	21	21	42	—	—	—
6. sz. fiók *6. Zweigstelle* *6th branch*	Kölcsönzés	272	21	15	36	—	—	—
7. sz. fiók *7. Zweigstelle* *7th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	294	21	6	27	13	—	13
8. sz. fiók *8. Zweigstelle* *8th branch*	Kölcsönzés	229	18·5	2	20·5	18·5	—	18·5
9. sz. fiók *9. Zweigstelle* *9th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	351	21	—	21	21	—	21
10. sz. fiók *10. Zweigstelle* *10th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	309	21	—	21	18	—	18
11. sz. fiók *11. Zweigstelle* *11th branch*	Kölcsönzés	286	21	—	21	—	—	—
12. sz. fiók *12. Zweigstelle* *12th branch*	Kölcsönzés	290	18	—	18	—	—	—
14. sz. fiók *14. Zweigstelle* *14th branch*	Kölcsönzés	291	—	21	21	—	—	—
Fiókok együtt *Alle Zweigstellen* *Branches, total*		*3.741*	*233·0*	*83·5*	*316·5*	*93·5*	*38*	*131·5*
Összesen *Insgesamt* *Grand totale*		**5.060**	**292·5**	**83·5**	**376·0**	**156·5**	**38**	**194·5**

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1934-BEN
Dienstes 1934 — Statistics of public service 1934

Ülőhelyek száma *Sitzgelegenheiten Sitting accomodations*			Kötetek száma az év elején *Bändezahl zum Jahresbeginn Volumes at the beginning of year*			Gyarapodás az év folyamán *Zuwachs Accession*			Elveszett, áthelyezett, vagy kiselejtezett (kötet) *Verloren, umgestellt, ausgesch. Lost, transferred, worn out*	Kötetek száma az év végén *Bändezahl zum Schluss des Jahres Volumes on 31-th Dec.*	Kurrens folyóiratok és ujságok száma *Aufliegende Zeitschriften u. Zeitungen Current periodicals*			
											Felnőtt *Erwachsene Adults*		Gyermek *Jugendliche Juvenile*	
Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*			Cím *Titel Titles*	Példány *Exemplar Copies*	Cím *Titel Titles*	Példány *Exemplar Copies*
174	—	*174*	*228.880*	—	*228.880*	*8.220*	—	*8.220*	*1.056*	*236.044*	*576*	*576*	—	—
—	—	—	16.946	41	16.987	—	—	—	351	16.636	—	—	—	—
—	—	—	32.253	—	32.253	1.055	—	1.055	1.028	32.280	—	—	—	—
—	—	—	17.487	4.489	21.976	223	65	288	135	22.129	—	—	—	—
—	38	38	8.629	2.006	10.635	413	51	464	112	10.987	4	4	8	8
100	—	100	3.046	—	3.046	39	—	39	—	3.085	14	14	—	—
—	—	—	3.296	654	3.950	615	132	747	383	4.314	—	—	—	—
—	—	—	23.312	4.226	27.538	524	196	720	73	28.185	—	—	—	—
72	—	72	14.225	5.247	19.472	534	73	607	1.855	18.224	29	29	4	4
14	—	14	15.591	2.095	17.686	752	95	847	502	18.031	17	17	—	—
35	—	35	20.751	—	20.751	539	—	539	664	20.626	38	38	—	—
24	—	24	15.740	—	15.740	1.037	—	1.037	1.786	14.991	45	45	—	—
—	—	—	18.153	—	18.153	340	—	340	50	18.443	—	—	—	—
—	—	—	5.893	—	5.893	838	—	838	334	6.397	—	—	—	—
—	—	—	—	7.602	7.602	—	356	356	218	7.740	—	—	—	—
245	*38*	*283*	*195.322*	*26.360*	*221.682*	*6.909*	*968*	*7.877*	*7.491*	*222.068*	*147*	*147*	*12*	*12*
419	**38**	**457**	**424.202**	**26.360**	**450.562**	**15.129**	**968**	**16.097**	**8.547**	**458.112**	**723**	**723**	**12**	**12**

9. Függelék (Folytatás és vége.)

AZ EGÉSZ NYILVÁNOS

Übersicht des gesamten öffentlichen

A könyvtár ága *Dienststelle* *Service*	Újonnan beírt kölcsönző *Neue Entlehner* *New borrowers*			Kölcsönzők összes száma *Zahl der Ausleiher* *Borrowers card's holders*			Olvasóteremben használt kötet *Benützung im Lesesaal* *Volumes consulted in reading rooms*						
							Szépirodalom *Schöne Literatur* *Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes* *Nonfiction*			
	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Összesen *Insgesamt* *Grand total*
Központ *Centrale* *Central*	*1.191*	—	*1.191*	*2.508*	—	*2.508*	—	—	—	*61.700*	—	*61.700*	*61.700*
1. sz. fiók *1. Zweigstelle* *1st branch*	1.545	—	1.545	1.545	—	1.545	—	—	—	—	—	—	—
2. sz. fiók *2. Zweigstelle* *2nd branch*	732	807	1.539	732	807	1.539	—	—	—	—	—	—	—
3. sz. fiók *3. Zweigstelle* *3d branch*	348	402	750	348	402	750	—	3.021	3.021	—	839	839	3.860
4. sz. fiók[1] *4. Zweigstelle* *4th branch*	—	—	—	—	—	—	7.911	—	7.911	5.372	—	5.372	13.283
5. sz. fiók *5. Zweigstelle* *5th branch*	178	322	500	178	322	500	—	—	—	—	—	—	—
6. sz. fiók[2] *6. Zweigstelle* *6th branch*	472	127	599	1.262	254	1.516	—	—	—	—	—	—	—
7. sz. fiók *7. Zweigstelle* *7th branch*	873	487	1.360	873	487	1.360	—	—	—	16.109	—	16.109	16.109
8. sz. fiók[3] *8. Zweigstelle* *8th branch*	273	44	317	1.266	134	1.400	—	—	—	8.542	—	8.542	8.542
9. sz. fiók *9. Zweigstelle* *9th branch*	1392	—	1.392	1.392	—	1.392	—	—	—	26.445	—	26.445	26.445
10. sz. fiók[4] *10. Zweigstelle* *10th branch*	455	—	455	876	—	876	—	—	—	23.706	—	23.706	23.706
11. sz. fiók *11. Zweigstelle* *11th branch*	408	—	408	1.247	—	1.247	—	—	—	—	—	—	—
12. sz. fiók *12. Zweigstelle* *12th branch*	154	—	154	422	—	422	—	—	—	—	—	—	—
14. sz. fiók *14. Zweigstelle* *14th branch*	—	801	801	—	801	801	—	—	—	—	—	—	—
Fiókok együtt *Alle Zweigstellen* *Branches, total*	*6.830*	*2.990*	*9.820*	*10.141*	*3.207*	*13.348*	*7.911*	*3.021*	*10.932*	*80.174*	*839*	*81.013*	*91.945*
Összesen *Insgesamt* *Grand total*	**8.021**	**2.990**	**11.011**	**12.649**	**3.207**	**15.856**	**7.911**	**3.021**	**10.932**	**141.874**	**839**	**142.713**	**153.645**

[1]) Augusztus 1—31-ig. — [2]) Február 19—március 12-ig fűtőberendezés készítése miatt zárva. — [3]) Július 15—25-ig leltározás, szeptember 8—14-ig költözködés miatt zárva. — [4]) Április 1—május 21-ig költözködés miatt zárva.

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1934-BEN

Dienstes 1934. — Statistics of public service 1934.

Kölcsönzött kötet *Ausgeliehene Bände* *Volumes circulated for home use*							Összes forgalom (kötet) *Gesamtverkehr (Bände)* *Total circulation (Volumes)*						
Szépirodalom *Schöne Literatur* *Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes* *Nonfiction*				Szépirodalom *Schöne Literatur* *Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes* *Nonfiction*			
Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Összesen *Insgesamt* *Grand total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Összesen *Insgesamt* *Grand total*
—	—	—	*49.891*	—	*49.891*	*49.891*	—	—	—	*111.591*	—	*111.591*	*111.591*
94.528	—	94.528	36.766	—	36.766	131.294	94.528	—	94.528	36.766	—	36.766	131.294
44.202	23.513	67.715	10.364	7.768	18.132	85.847	44.202	23.513	67.715	10.364	7.768	18.132	85.847
29.961	11.514	41.475	7.082	2.348	9.430	50.905	29.961	7.082	44.496	14.535	3.187	10.269	54.765
2.012	—	2.012	1.412	—	1.412	3.424	9.923	—	9.923	6.784	—	6.784	16.707
14.946	4.851	19.797	3.053	595	3.648	23.445	14.946	4.851	19.797	3.053	595	3.648	23.445
67.989	7.579	75.568	22.718	5.335	28.053	103.621	67.989	7.579	75.568	22.718	5.335	28.053	103.621
42.769	7.924	50.693	11.731	7.924	19.655	70.348	42.769	7.924	50.693	27.840	7.924	35.764	86.457
52.154	2.948	55.102	23.931	1.309	25.240	80.342	52.154	2.948	55.102	32.473	1.309	33.782	88.884
62.730	—	62.730	13.462	—	13.462	76.192	62.730	—	62.730	39.907	—	39.907	102.637
39.293	—	39.293	10.658	—	10.658	49.951	39.293	—	39.293	34.364	—	34.364	73.657
69.889	—	69.889	13.797	—	13.797	83.686	69.889	—	69.889	13.797	—	13.797	83.686
35.241	—	35.241	7.187	—	7.187	42.428	35.241	—	35.241	7.187	—	7.187	42.428
—	26.022	26.022	—	17.197	17.197	43.219	—	26.022	26.022	—	17.197	17.197	43.219
555.714	*84.351*	*640.065*	*162.161*	*42.476*	*204.637*	*844.702*	*563.625*	*87.372*	*650.997*	*242.335*	*43.315*	*285.650*	*936.647*
555.714	**84.351**	**640.065**	**212.052**	**42.476**	**254.528**	**894.593**	**563.625**	**87.372**	**650.997**	**353.899**	**43.315**	**397.241**	**1,048.238**

10. Függelék

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1922—1934

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*
Központ *(Zentrale — Central)*	Összes forgalom *Gesamtverkehr — Total use*		Ismeretterjesztő *Belehrendes — Nonfiction*	
1922	35.681	122	35.681	122
1923	36.390	609	36.390	609
1924	33.577	— 2.713	33.577	— 2.713
1925	56.111	23.534	56.111	23.536
1926	151.882	95.771	151.882	95.771
1927	204.520	52.638	204.520	52.638
1928	197.698	— 6.822	197.698	— 6.822
1929	180.706	— 16.992	180.706	— 16.992
1930	152.227	— 28.479	152.227	— 28.479
1931	100.002	— 52.225	100.002	— 52.225
1932	118.872	18.870	118.872	18.870
1933	114.734	— 4.138	114.734	— 4.138
1934	111.591	— 3.143	111.591	— 3.143
Fiókok *(Zweigstellen — Branches)*				
1922	201.483	— 45.083	51.330	— 16.758
1923	258.129	56.646	65.338	6.008
1924	292.127	33.998	88.475	23.137
1925	349.556	57.429	104.315	15.840
1926	515.863	166.307	157.239	52.924
1927	732.741	216.878	218.886	61.647
1928	703.433	— 29.308	205.960	— 13.926
1929	835.716	132.283	247.923	42.003
1930	972.958	137.242	285.109	37.186
1931	963.186	— 9.772	257.679	— 27.430
1932	1,031.372	68.186	294.427	36.748
1933	1,000.704	— 30.668	320.601	26.174
1934	936.647	— 64.057	285.650	— 34.951
Együtt *(Zusammen — Total)*				
1922	237.164	— 45.801	87.011	— 16.636
1923	307.808	70.644	115.017	28.006
1924	325.704	17.896	122.052	7.035
1925	405.667	79.963	160.426	38.374
1926	667.745	262.078	309.121	148.695
1927	937.261	269.516	423.406	114.285
1928	901.131	— 36.130	403.658	— 19.748
1929	1,016.422	115.291	428.629	—
1930	1,125.185	108.763	437.336	8.707
1931	1,063.188	— 61.997	357.681	— 79.655
1932	1,150.244	87.056	413.299	55.618
1933	1,115.438	— 34.806	435.335	22.036
1934	1,048.238	— 67.200	397.241	— 38.094

Helyben *(Lesesaal — Reading room)*	A forgalom megoszlása *Verteilung des Verkehrs — Distribution*		Központ	Kölcsönzés *Ausleihe — Circulation*	
1922	39.569	3.724	1922	24.234	— 1.580
1923	49.295	9.726	1923	36.390	12.056
1924	29.543	— 19.752	1924	18.971	— 17.419
1925	60.638	31.095	1925	17.097	— 874
1926	158.236	97.598	1926	41.376	24.279
1927	200.483	42.247	1927	54.774	13.398
1928	192.787	— 7.696	1928	— 55.059	285
1929	187.506	— 5.281	1929	50.465	— 4.594
1930	184.809	— 2.697	1930	44.998	— 5.467
1931	144.470	— 40.339	1931	37.253	— 7.745
1932	163.560	19.090	1932	51.337	14.084
1933	169.743	6.183	1933	54.642	3.305
1934	153.645	— 16-098	1934	49.891	— 4.751

10. Függelék (Folytatás.)

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1922—1934

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*
Kölcsönzés *(Ausleihe — Circulation)*			Fiókok	
1922	197.595	— 49.525	1922 ..... 171.361	— 48.005
1923	258.513	60.918	1923 ..... 222.123	50.762
1924	296.161	37.648	1924 ..... 277.190	55.067
1925	345.029	46.868	1925 ..... 327.932	50.842
1926	509.509	164.480	1926 ..... 468.133	140.133
1927	736.778	227.269	1927 ..... 682.004	213.871
1928	708.344	— 28.434	1928 ..... 653.285	— 28.719
1929	828.916	120.572	1929 ..... 778.451	125.166
1930	940.376	111.460	1930 ..... 895.378	116.927
1931	918.718	— 21.658	1931 ..... 881.465	— 13.913
1932	986.684	67.966	1932 ..... 935.347	53.882
1933	945.695	— 40.989	1933 ..... 891.053	— 44.294
1934	894.593	— 51.102	1934 ..... 844.702	— 46.351
Központ	Napi átlagforgalom — *Täglicher Durchschnitt — Daily average*			
1922	97			—
1923	136			39
1924	92			— 44
1925	189			97
1926	465			189
1927	637			172
1928	608			— 29
1929	559			— 49
1930	469			— 90
1931	338			— 131
1932	366			28
1933	358			— 8
1934	330			— 28
Fiókok				
1922	552			— 126
1923	707			155
1924	800			93
1925	1.165			365
1926	1.719			554
1927	2.442			723
1928	2.164			— 278
1929	2.804			640
1930	3.002			198
1931	3.265			263
1932	3.484			219
1933	3.403			— 81
1934	3.122			— 281
Együtt	Napi átlagforgalom — *Täglicher Durchschnitt — Daily average*			
1922	649			— 126
1923	843			194
1924	892			49
1925	1.354			462
1926	2.225			871
1927	3.124			899
1928	2.772			— 352
1929	3.363			591
1930	3.472			109
1931	3.604			132
1932	3.885			281
1933	3.793			— 92
1934	3.494			— 299
Ebből ismeretterjesztő *(Davon Belehrendes — Nonfiction)*				
1922	239			— 45
1923	315			76
1924	334			19
1925	535			201
1926	1.030			495
1927	1.411			381
1928	1.242			— 169
1929	1.327			85
1930	1.349			22
1931	1.212			— 137
1932	1.396			184
1933	1.480			84
1934	1.324			— 156

11. Függelék

A KÖNYVTÁR KÖLCSÖNZŐINEK FOGLALKOZÁSI STATISZTIKÁJA 1934

Berufsstatistik der Bibliotheksbenützer — Profession of borrowers

	Tudományos központi	1. számú fiók	2. számú fiók	3. számú fiók	4. számú fiók	5. számú fiók	6. számú fiók	7. számú fiók	8. számú fiók	9. számú fiók	10. számú fiók	11. számú fiók	12. számú fiók	14. számú fiók	Összesen
Szabadfoglalkozású (ügyvéd, orvos, mérnök)	205	74	28	5	—	2	34	12	26	56	28	45	9	—	524
Tanszemélyzet	255	178	32	36	—	8	107	48	80	62	16	125	30	—	977
Köztisztviselő	391	183	104	47	—	20	133	43	104	130	78	167	60	—	1.460
Iparos, kereskedő	42	31	55	9	—	19	24	21	33	67	29	63	53	—	446
Magántisztviselő	249	67	64	31	—	20	89	129	202	122	111	111	43	—	1.238
Bérmunkás	63	159	126	39	—	23	24	170	331	148	106	16	4	—	1.209
Főiskolai hallgató	1.016	691	105	22	—	10	200	53	69	251	160	215	48	8	2.848
Középiskolai tanuló	—	—	50	62	—	224	498	178	83	334	181	156	52	472	2.290
Szakiskolai és polgári iskolai tanuló	—	—	703	314	—	3	26	330	114	17	7	54	33	235	1.836
Elemi iskolai tanuló	—	—	100	83	—	98	114	209	27	—	—	—	—	30	661
Tanonc	—	—	104	14	—	4	14	31	21	24	18	7	4	21	262
Háztartásbeli	61	95	64	54	—	38	189	86	243	116	108	199	61	16	1.330
Katonatiszt	47	28	4	4	—	5	14	—	7	15	2	42	—	—	168
Egyetemi tanár	36	5	—	—	—	—	1	—	—	—	3	1	—	—	46
Író, művész	120	23	—	9	—	5	11	5	5	12	18	13	—	—	221
Altiszt (állami, fővárosi, üzemi)	8	9	—	18	—	10	11	18	48	32	2	11	15	19	201
Egyéb	15	2	—	3	—	11	27	27	7	6	9	22	10	—	139
Összesen ...	2.508	1.545	1.539	750	—	500	1.516	1.360	1.400	1.392	876	1.247	422	801	15.856

Mit olvas a Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókjainak közönsége?

Kulturális keresztmetszet.

Írta: *dr. Drescher Pál.*

A Fővárosi Könyvtár Évkönyvei és évi jelentései évről évre beszámolnak könyvtárunk közművelődési fiókkönyvtárainak működéséről. Hatalmas számoszlopok sorakoznak ott egymás mellé s az azokban szereplő nyers számadatok megmutatják e könyvtárakban folyó munka *mennyiségét*. A munka *mineműségére* és *minőségére* azonban e számok csak gyenge fényt vetnek. A munkás köznapok rendszeres ütemében, a nap-napi teendők halmaza közt ritkán jut idő és alkalom arra, hogy közelebbről megvizsgáljuk e közművelődési intézetek kulturális tevékenységét, szerepét és hatását fővárosunk életében. Az adatgyűjtés roppant külön munkájával a napi teendőknek amúgy is bővében lévő személyzetet minduntalan terhelni nem lehet, ha még oly becses tanulsággal kecsegtetnek is az efféle vizsgálatok. Legutóbb 1930-ban végeztettem könyvtári szolgálatra beosztott szellemi szükségmunkásokkal statisztikai adatfölvételt a Fővárosi Könyvtár fiókkönyvtárainak háromnapi forgalmáról. E gyűjtés eredményeit — más kérdésekkel együtt — a Magyar Szemle 1930. évi májusi számában ismertettem. Most, ebben a tanulmányban a Fővárosi Könyvtár 11 fiókkönyvtárának *nyolcnapi* forgalmát dolgozom föl, a gyermekkönyvtárak forgalma nélkül. Az alább közölt adatok tehát csak a tizenöt éven felüli olvasók által használt könyveket ismertetik. A statisztikai fölvételt, köteles tartózkodásból, az olvasók neve nélkül, csupán foglalkozásuk tüzetes megjelölésével készíttettem. A fölvétel ideje négy egymás után következő februári és négy márciusi nap. Négy délelőtt és négy délután. A könyvtár rendje szerint négy napon belül új könyvet nem kaphat az olvasó. Négy egymást követő napon tehát a kölcsön-vevők személye nem ismétlődhetik. Az ötletszerűen megválasztott második négynapos szakasz olvasóinak is csak igen kis töredéke lehet azonos az első időszak olvasóival. Ha tehát azt mondjuk, hogy a vizsgált nyolc napon 4793 különböző olvasó vett 16.728 kötet könyvet kölcsön a könyvtártól, megközelítjük a valóságot. Az adatfölvételt a kölcsönzést követő négy napon belül kellett elvégezni, mert négy nap után, a könyvek lassú visszaáradásának kezdetével, a földolgozandó anyag már nem lett volna rögzíthető. Hogy a földolgozott anyag nagyságáról némi fogalmat adjak, legyen szabad megemlítenem, hogy egy-egy fiókkönyvtár átlagban mintegy 1500 cédulán terjesztette be gyűjtése eredményét. Az egész cédulamennyiség 16.728 darabra rúgott. Ezt az anyagot háromféle szempontból, az olvasók foglalkozása, neme s az olvasott könyv címe szerint

kellett osztályozni és rendezni. Ez összesen 50.000 adat feldolgozását jelentette. A cédulaanyag egységes összerendezésében a könyvtár központjában működő dr. *Kalmár Gyula* ideiglenes hivatalnok volt segítségemre. Mind neki, mind a gyűjtés munkáját végző fiókkönyvtárvezetőknek ezúton mondok köszönetet önzetlen fáradozásukért.

*

A Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókkönyvtárai s ilyen népkönyvtár jellegű intézetek általában kétféle könyvanyag forgalomba hozásával, terjesztésével foglalkoznak. Népszerűbben írt tudományos könyvekkel és szépirodalommal. A dolog természeténél fogva a világ minden népkönyvtárában a szépirodalom olvasása van túlsúlyban. A szépirodalom olvasásának fontosságát és hasznát a művelődés (a műveltség) szempontjából nem is vonja kétségbe senki. Ha a közületek vezetőségének nem volna meg a jó hite abban, hogy a műveltség szintjének emeléséhez a jó könyv és épen a jó szépirodalmi könyv nagyban hozzájárul, bizonnyal nem áldozna annyit népkönyvtárak fönntartására. E világszerte elismert tény alig szorul magyarázatra. A nagyvárosi népművelés tengelyéül kétségkívül az irodalmi műveltséget kell tekintenünk. S kiváltképp ma. A »válság emberének«, épen az *emberségében* megingott embernek, inkább van szüksége a szépirodalom besugárzására, mint bármely elődjének. A technizált embernek ellensúlya csak a lelkére ébresztett, a szellemi síkokra visszavezetett, a gondolat magasságába fölemelt ember lehet. A tömegembert, a szociális parányt, a maga külön emberi mivoltának, egyéniségének fölismerésére bírni, neki az *egyetlenség* vigaszát megadni, a legszebb lélektani föladat. Ezt a művet *Istenével* szemben, végtelen és örök jótékonysággal, a vallás teljesíti be. A földi életben, *önmagával szemben* ennek útja a művelődéssel megnyíló eszmélkedés s a fölfeslő gondolkozás. A könyvvel való magányosság — az olvasás — már az első lépés errefelé. A könyv gondolatokat ver fel. Ezek ugyan kezdetben még csak visszahangzó gondolatok. A bontakozó *ember* első bizonytalan rezgelődései. Ennél az *emberkezdésnél* segítőtársként állni ott, a népművelő, a népnevelő legszebb feladata. Az anyagi lét mai keservesen nehéz küzdelmeiben őrlődő ember elhanyagolt lelkének gondozása, az örök értékek föltárása, kibontogatása a homályból, szinte a küldetésszerűség hitét keltheti benne hivatása iránt. Nem kétséges, hogy a ma emberében, éppen mert élete annyira az anyag bilincseiben vergődik, óriási lelki szomjúság ég. Visszahatás ez. A roppant hiányérzés következése. A moziban és a gyöngébb literatúrában fölhalmozott »kiccsnek« tömegsikere jórészt ebben leli magyarázatát. Igaz, hogy lőrével, — de mégis szomjat olt! A tömeget, a művelődésre szomjazó embert, csak arra való, avatott vezetőre volna szabad bízni. A közművelés nem játékszer és főként nem — üzlet. Ezért való a *köz* kezébe.

Az alacsonyrendű, mégoly mennyiségben élvezve sem műveltség.

A műveltség *magasság.*

S hogy valóban az legyen, azt csak a közület biztosíthatja a maga megközelíthetetlen erkölcsi felsőbbségével.

A népkönyvtári eszmének az a meggyőződés a szülője, — s minden túlnyomóan szépirodalmat olvastató népkönyvtár is e meggyőződésen épül — *hogy a szépirodalom a gondolkozás kapuja.*

De ez csak a valódi irodalomra áll. Az álirodalom s egytestvére a mozi, jogosulatlan, képtelen vágyakat ver föl, az élet csillogó felületeinek untalan mutogatásával hamis képzeteket kelt, teljesen torz értékelésre nevel és heves, egészségtelen és gátakat nem ismerő kívánságokat ébreszt.

A lelket, a kedélyvilág mélyebb rétegét, melynek a lélekből fakadó igazi irodalom, a kifejeződésre törő belső ember irodalma volt és lesz mindig éltetője, — ez a gyengébb minőségű műfaj teljesen érintetlenül hagyja.

A valódi szépirodalom az élet legegyszerűbb, legközvetlenebb, közérthető szintézisét adja. S azonkívül még, hogy így az élet totalitását közli : eszméket gondolatokat, szépségeket is sugároz. Nem csupán az intellektushoz szól, hanem kibontja, kigöngyölíti az ember gondolkozó, erkölcsi énjét, az egyetlent : a lelket magában rejtő személyiséget.

A valódi irodalom, a jó szépirodalom a legjobb nevelő. Olvasása föltétlen gazdagodása, fínomodása, emelkedése, szélesedése, tágulása a lélekuek. Művelődés.

Ennek és csak ennek az irodalomnak, az emberi szellem legjava termésének szakszerű kiválogatása és lehető széles körben terjesztése a népművelő közkönyvtár legfő feladata.

»Ha az *eszmét* meghalni engedjük, az emberiség legnagyobb süllyedésének leszünk tanui,« mondja Thomas Mann. És igaza van.

A könyvtárak és a művelődés népszerű könyvtári intézményei azért vannak a világon, hogy az eszme, a gondolat tüzét kialudni ne hagyják. S hogy a lélek világosságát szertevigyék az emberek sokasága közé.

*

A következő lapokon statisztikai táblákba sűrítve mutatjuk be a Fővárosi Könyvtár 11 fiókkönyvtárában *nyolc* nap alatt kölcsönvett könyvek jegyzékét s ismertetjük az e könyveket használó 15 éven felüli olvasók foglalkozását.

*

A könyvforgalom statisztikai összefoglalása.

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *1. Magyar irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő,v. neje	férfi	neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje			férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje
Abonyi Lajos regényei	19	2	1	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	3	—	2	1	—	—	2	—	—	—
Ady Endre versei	29	6	—	7	1	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	6	—	3	1	—	—	—	—	1	—
Altay Margit: Leánysors	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ambrus Zoltán: Midás király	12	3	2	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	12	1	—	2	1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
— elbeszélései	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—
Andai Ernő: Álmok asszonya	15	—	1	2	1	3	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—
— Soha ilyen tavaszt	22	1	—	2	1	2	—	—	—	1	1	—	—	3	1	—	—	—	—	2	2	3	1	1	—	1	—	—	—
— Tengertánc	17	1	—	1	—	2	1	—	1	—	1	—	—	1	2	2	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—
Andor Endre: Két világ közt	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Áprily Lajos versei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arany János balladái	10	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— elbeszélő költeményei	59	26	13	7	—	1	—	1	—	1	1	—	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—
— költeményei	4	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arany László művei	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Árkossy Vilmos: Tömegek Golgotája	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Árky József: Tévelygők	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aszlányi Károly regényei	7	—	—	1	1	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Babay József regényei	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Babits Mihály: Amor sanctus	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— versei	10	5	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Elza pilóta	8	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Halálfiai	9	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	7	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Baksay Sándor regényei és elbeszélései	8	3	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Balassa Bálint költeményei	6	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Balassa Imre regényei	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Balla Borisz regényei	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Balla Irma: Vaskuthy Gábor	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bánffy Miklós: Megszámláltattál	8	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Barabás Ábel: Székely erdők	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Bársony István regényei és elbeszélései	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Barthos Tivadar: Örökzöld	5	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Bartóky József elbeszélései	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Báthory Nándorné: Lángész tüzében	7	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
Beczássy Judit: Menekültek	10	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
— Terebélyes nagy fa	3	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Tóth Eszter	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Benedek Elek regényei és elbeszélései	7	2	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benedek Marcell regényei és elbeszélései	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benes Klára regényei és elbeszélései	17	3	—	1	—	—	1	—	—	3	2	—	—	1	3	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Berde Mária regényei és elbeszélései	17	2	—	3	2	—	—	—	—	1	1	1	—	1	2	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Berend Miklósné: Boszorkánytánc	17	—	—	2	1	1	—	—	—	—	3	—	—	2	1	1	1	—	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—
— Istenek, ösztönök	10	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—
— Lüktető talaj	23	—	—	4	—	—	—	1	—	—	3	3	—	1	—	—	—	—	—	3	1	3	—	—	—	1	—	—	3
Berkes Imre regényei	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Berzsenyi Dániel költeményei	4	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bessenyei György: A filozófus	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bibó Lajos regényei	17	—	—	4	2	2	—	—	—	1	—	2	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Biró Lajos regényei és elbeszélései	15	—	—	2	—	4	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Bókay János regényei	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bónyi Adorján regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Cholnoky László elbeszélései	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cholnoky Viktor elbeszélései	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csathó Kálmán: Felhők lovagja	14	2	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	1
— Kluger és tsa	11	1	—	2	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1
— Leányok, anyák...	23	2	2	2	—	—	—	—	1	2	—	—	—	2	3	—	1	—	—	1	1	5	1	—	—	—	—	—	—
— Varjú a toronyórán	16	1	2	1	3	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1
— egyéb regényei és elbeszélései	155	14	19	21	10	6	1	3	3	1	5	5	—	5	6	8	1	2	—	6	6	15	4	3	—	5	—	2	4
Csepreghy Ferenc: Sárga csikó	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. 7. Magyar irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső, közép-iskolás		Főiskolai hallgató		Köztiszt-viselő		Katona-tiszt		Tanító, tanár		Szabad-foglalkozású		Magán-tisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Csiky Gergely : Atlasz család	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— színművei	3	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Csokonai V. Mihály művei	20	11	6	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csöndes Pál : Ifjúság	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Darnay Kálmán regényei és elbeszélései	5	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Degré Alajos : Itthon	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Dékány András : Gyár	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dénes Gizella regényei	5	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Donászy Ferenc : Győri érckakas	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dormándi Géza regényei	9	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—	1	—	—	—	—	—
Elek Artúr : Álarcos menet	2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Endrődy Sándor költeményei	4	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eötvös József br. : Falu jegyzője	23	15	2	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
— Karthausi	13	6	3	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Magyarország 1514-ben	7	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Nővérek	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Eötvös Károly regényei és elbeszélései	8	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erba-Odescalchi S. : Istenek	8	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Erdős Renée : Ave Roma	18	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	1	—
— Berekesztett utak	12	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	3	—	1	—	—	—	1	—	1	—
— Borsóhercegnő	17	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1	3	2	—	2	—	1	—	—	—	1	—
— Élet királynője	18	—	—	3	—	2	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	2	—	—	—	1	—
— Indiai vendég	26	—	—	4	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	4	2	7	—	—	—	1	—	1	1
— Santerra	26	—	—	6	1	2	—	1	—	1	1	—	—	2	1	1	—	—	—	6	1	2	1	—	—	—	—	—	—
— Új sarj	14	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	2	2	1	—	—	—	—
Fábián Géza : Hat ló	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Falu Tamás költeményei	5	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fáy András : Bélteky-ház	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Fazekas Mihály : Ludas Matyi	4	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ferenczi Sári regényei	13	—	—	3	—	5	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Földi Mihály : Isten országa felé	20	1	1	4	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	2	1
— Kádár Anna	10	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
— Lázadó szűz	9	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Meztelen ember	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gaal József : Peleskei nótárius	5	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gaál Mózes ifjúsági regényei	4	1	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Garamszeghy Sándor : Vörös bilincs	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gárdonyi Géza : Ábel és Eszter	14	2	5	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—
— Aggyisten, Biri	13	4	2	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1
— Az a hatalmas	22	2	2	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	2	2	3	1	—	1	—	1	—
— Báró lelke	12	5	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Egri csillagok	27	11	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	3	1	2	3	—	—	—	—	1	—
— Az én falum	26	10	8	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—
— Ida regénye	23	1	4	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	1	2	—	—	—	2	—	3	—	1	—	1	—	2	1
— Isten rabjai	31	13	4	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	1	—	2	—	—	—	1	2
— Láthatatlan ember	35	12	8	—	3	1	—	—	—	—	—	2	—	4	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—
— Öreg tekintetes	18	4	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	—
— egyéb regényei és elbeszélései	180	44	25	6	—	16	2	—	—	2	3	—	1	9	2	4	1	1	—	28	2	9	7	6	2	5	1	1	3
Gáspár Jenő : Aranypáva	5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Géczy István : Gyimesi vadvirág	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Gergely Márta : Salakmosó	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Grandpierre Emil : A rosta	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gulácsy Irén : Fekete vőlegények	64	9	18	3	1	6	3	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—	1	—	5	4	4	—	1	—	2	—	1	1
— Hamueső	20	1	3	4	—	4	—	1	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
— Kállói kapitány	20	3	2	2	1	3	—	—	1	1	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—
— Pax vobis	40	3	4	12	1	3	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	1	2	—	1	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	22	3	—	2	—	2	3	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	1	1	—	—	—
Gvadányi József gr. művei	12	6	4	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gyallay Domokos : Rég volt	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gyóni Géza költeményei	7	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Gyöngyösi István művei	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Gyulai Pál : Régi udvarház	17	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
— költeményei és elbeszélései	4	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hajnik Miklós regényei	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Harsányi Kálmán művei	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *1. Magyar irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő: Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Harsányi Lajos művei	3	1	—	1	—																								
Harsányi Zsolt: Ecce homo	15	—	1	1	—			2	—	2	1	—	—	2	2	—	—	1	—			2	—			1	—		
— Ember küzdj	18	1	4	2	1	2	—			1	1	—	—			—	—					2	—						
— Szólalj, szólalj	19	—	1	—	2	2	1	—	—	3	—	2	—	1	1	1	—	—	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—
— Üstökös	15	—	1	—	—	2	1	—	—	1	2	1	—	—	1	2	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—
— Egyéb regényei	4	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hatvany Lajos regényei	4	—	—	3	—							1	—																
Hegedüs Lóránt: Kossuth, Széchenyi	11	—	2	—	—							1	1	1	1											2	—		
Heltai Jenő regényei és elbeszélései	17	—	—	3	—	3	—					1	2	—	1							1	5	—	1	—	—		
Herczeg Ferenc: Ádám, hol vagy?	12	1	2	—	1	1	—			1	—	1	—	—	1					1	—			—	1	2	—		
— Álomország	12	2	2	1	—	2	—	1	—			1	—															1	1
— Anci doktor lesz	14	—	2	3	—	1	—					1	—			3	—					3	—						1
— Arany hegedű	30	5	5	3	2	1	—	1	—			1	—		4	—	1					2	2	2	—		1	—		
— Bizánc	10	1	3	1	—							2	1	—	—					1	—		1						
— Az élet kapuja	32	5	10	4	1	2	—			1	1	—	—		1			1	—	1	3	1	—						
— Északi fény	13	1	2	1	—	1	—				1				1					2	1	1	1						
— Fenn és lenn	22	3	3	—	2	1	—			1	1	—	—	1	1	—	—	1	2	1	2	1	1	1	—				1
— Fogyó hold	11	3	1	—	—	2	—							1	—					1	—				1	1	—		
— Hét sváb	26	10	5	1	—			1	—					2	—					1	—	3	2	—	1	—	—		
— Lélekrablás	15	3	3	—	—	2	—							2	—							3	1	—				1	—
— Nap fia	13	2	5	1	—			1	—					1	—							1	—			1	—	1	—
— Pogányok	47	20	8	1	1	2	1	1	—	3	1	1	—			—	1			1	—	2	2	—	1	1	—		
— Simon Zsuzsa	14	2	5	—	—	1	1							2	—							1	1	—					
— Szabolcs házassága	11	1	3	1	—											1	1					2	1						
— egyéb regényei	200	59	24	9	4	8	6	1	—	9	4	3	—	11	5	2	—	3	—	15	7	11	4	7	1	4	—	1	2
Hevesi Sándor: Apja fia	1	—	—	1	—																								
Horváth Elemér: Buda veszélyben	2	—	—	—	—						1									1	—								
Hunyadi Sándor: Feketeszárú cseresznye	4	1	—	—	—															1	1	1	—						
Ignotus: Kísérletek	1	1	—	—	—																								
Illy János: Fekete liliom	1	—	—	—	—		1																						
Illyés Gyula: Ifjúság	2	—	—	2	—																								
Iványi Ödön: Püspök atyafisága	1	—	—	—	—	1	—																						
Izsóf Alajos: Túl a nagy vizeken	1	—	—	—	—																							1	—
Jakab Ödön: Komédiák	1	—	—	1	—																								
Jarnó József: Börtön	4	—	—	—	—	2	—													1	—	1	—						
Jókai Mór: Aranyember	40	11	6	4	—					2	—			2	1	1	—			6	1	3	2	1	—				
— Egy az Isten	23	11	—	1	—	1	1	—	—			2	—	1	1	—	—					2	—	1	—			1	—
— Egy magyar nábob	35	17	8	—	—					2	—									2	2	2	1	—	—			1	—
— Erdély aranykora	21	7	5	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—					1	—	1	—	1	—	1	—				
— És mégis mozog a föld	24	12	3	1	—	3	—							1	—					2	—	1	—	1	—				
— Fekete gyémántok	30	9	1	—	1	—	—							1	—					4	6	2	2	2	—				2
— Kárpáthy Zoltán	32	12	10	2	—	1	—			1	—									3	1	1	1	—	—				
— Kőszívű ember	32	10	6	—	—	1	—					1	—					1	—	5	—	5	—					1	2
— Lőcsei fehér asszony	28	9	4	2	—		3	—	—	1	—			1	—	1	—	1	—	1	1	2	2	—	—				
— Új földesúr	21	7	1	2	—	1	—					1	—		1					2	2	—	1	2	—				
— egyéb regényei	366	95	51	13	4	22	4	—	—	8	1	8	2	11	8	10	2	4	—	39	8	25	21	15	—	5	—	10	—
— elbeszélései	26	9	1	1	—	1	—							1	—			1	—	4	1	3	1	1	—	—	—	1	1
Jósika Miklós: Abafi	13	8	2	1	—			1	—													1	—						
— Csehek Magyarországon	21	13	2	1	1	—	2	—	—																	1	—	1	—
— egyéb regényei	18	3	4	—	—	2	—							4	—					1	—	3	—	1	—				
Juhász Gyula versei	2	—	—	—	—	2	—																						
Kádár Endre: Balalajka	4	—	—	1	—			1	—															1	—	1	—		
Kádár Imre: Fekete bárány	12	—	—	2	—	3	—			1	2	—	—	1	—	1	—					1	1	—	—				
— Nászrepülés	9	—	—	2	—	—	1	—	—		1	—	—	2	1	—	—				1								
Kaffka Margit regényei	20	1	2	2	1	4	—			1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	2	2	2	—						
Kálmán Jenő: Omszki randevu	14	—	—	3	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	3	—	—	1	—	—	—	1
Karácsony Benő regényei	16	—	—	3	1	2	—			1	—	1	—	1	—	1	—			2	—	3	—	1	—				
Karinthy Frigyes térfás írásai és elbeszélései	60	21	7	9	—	4	1	—	—		1	—	—	3	1	3	—	—	—	4	1	2	1	2	—	—	—	—	—
Kármán József: Fanni hagyományai	11	7	—	—	1	—	—			1	—									1	—					1	—		
Károly Sándor: 500-ik emelet	4	—	—	—	—					1	—	2	—															1	—
Kárpáthy Aurél: Nyolcadik pohár	4	—	—	—	—	1	—			1	—									1	—							1	—
Kassák Lajos regényei és elbeszélései	6	—	—	2	1	—	—				1	—	—							1	—							1	—
Katona József: Bánk bán	9	2	1	—	3	1	—								1	—	—												1
Kazinczy Ferenc művei	3	1	1	—	—																	1	—						
Kemény János br.: Kákóc Kis Mihály	2	—	—	—	1	—	—			1	—																		
— Kutyakomédia	8	—	—	1	—	2	—	—	—		2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *1. Magyar irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasott összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	ő, v. neje
Kemény Zsigmond br.: Rajongók	13	3	5	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Zord idők	43	31	7	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elb.	10	2	3	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kincs István regényei és elbeszélései	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Kisfaludy Károly színművei	14	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	2	—	—	—
— egyéb művei	13	3	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—
Kisfaludy Sándor: Himfy	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kiszely Gyula regényei	18	—	1	2	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	2	—	1	—	2	1	2	1	1	—	—	—	—	—
Kóbor Tamás regényei és elbeszélései	7	1	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kodolányi János regényei	24	1	—	4	—	2	1	—	—	1	—	1	—	4	—	1	—	1	—	2	—	3	1	1	—	1	—	—	—
Komáromi János: Elvált feleség	17	1	1	1	—	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	4	—	1	—	1	—	—	—
— Pataki diákok	14	3	3	2	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
— Régi ház	9	—	1	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Régi szerető	28	—	1	8	—	2	—	—	—	1	2	1	—	—	2	—	1	—	—	4	1	2	2	1	—	—	—	—	—
— Zúg a fenyves	11	1	2	2	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbesz.	83	8	6	11	1	12	3	—	—	—	3	2	—	11	—	1	—	—	—	11	3	5	2	1	—	1	—	2	—
Kós Károly: Országépítő	17	2	1	4	1	1	1	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosáryné Réz Lola: Nagyságos úr	11	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—
— Porszem a napsugárban	11	—	1	1	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	34	1	3	4	—	3	—	1	—	1	3	—	—	2	—	1	—	1	—	1	4	7	—	—	—	—	—	—	2
Kosztolányi Dezső: Édes Anna	16	1	—	4	—	3	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—
— Véres költő	12	1	—	4	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbesz.	29	2	—	8	—	5	—	—	—	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	4	1	—	—	2	—	—	—	1	—
— költeményei	6	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kozma Andor kül. művei	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kölcsey Ferenc művei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Körmendi Ferenc: Budapesti kaland	21	—	—	3	1	1	—	1	—	1	1	1	—	2	—	—	1	—	—	1	—	5	—	—	—	1	—	1	1
— Boldog emberöltő	9	—	—	2	—	1	—	—	—	2	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Körös Andor: Forgószél	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Krúdy Gyula regényei és elbeszélései	29	4	1	2	—	1	—	1	—	1	1	1	1	2	—	1	—	1	—	2	1	3	—	1	—	2	—	2	1
Kuncz Aladár: Fekete kolostor	39	2	1	10	1	3	—	—	—	—	1	1	—	5	—	2	—	—	—	2	2	4	—	1	1	—	—	13	—
— Felleg a város fölött	13	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	1	—	1	—
— Kuruc költészet	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuthy Lajos: Hazai rejtelmek	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kühnelt-Leddhin Erik: Jezsuiták	7	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Laczkó Géza regényei és elbeszélései	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lampérth Géza: Az én rózsáim	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lázár István regényei	6	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Lévai Jenő: Éhség, árulás	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Ligeti Ernő regényei	17	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	—	—	—	2	1	4	—	—	—	—	1	—	—
Lovik Károly: Leveles láda	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Lőrinczy György regényei és elbeszélései	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Madách Imre: Az ember tragédiája	29	7	10	2	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	2	—
— egyéb művei	10	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Magyar népballadák	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magyar népköltési gyüjt.	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Majtényi György regényei	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Makkai Sándor: Ágnes	27	2	—	6	1	1	1	—	—	1	2	—	1	—	—	2	—	—	—	2	3	3	—	—	—	1	—	—	1
— Táltos király	24	1	—	5	—	3	1	—	—	1	1	2	—	—	2	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	2	—
— egyéb regényei és elbesz.	4	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Malonyai Dezső elbeszélései	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Márai Sándor: Bébi	22	—	—	2	4	1	—	—	—	1	—	—	—	2	1	1	—	—	—	1	2	3	1	—	—	1	—	1	1
— egyéb regényei	22	—	—	2	—	5	—	1	—	—	2	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	2	1
Markovits Rodion: Aranyvonat	14	1	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—
— Szibériai garnizon	16	1	—	4	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—
Mécs László költeményei	7	—	2	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Meschendörfer Adolf: Corona	9	—	—	2	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Mikes Kelemen levelei	3	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma	19	7	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—
— Fekete város	31	13	4	2	—	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—
— Két koldusdiák	11	3	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—
— Különös házasság	12	3	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
— Noszthy-fiú	23	3	4	4	1	5	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *1. Magyar irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő,v. neje	férfi	neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje			férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje
Mikszáth Kálmán : Szent Péter esernyője ..	30	13	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	2	—	1	—	1	—	—	2
— Tót atyafiak	27	13	6	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—
— Vén gazember	15	3	2	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	2	—	—	—	—	1	—
— egyéb regényei és elbeszélései	108	35	13	1	1	14	1	—	—	1	—	6	—	2	3	5	—	—	—	6	2	7	2	4	—	—	—	2	3
Molnár Ákos : Végre egy jó házasság	13	—	—	1	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Molnár Ferenc : Pál-utcai fiúk	8	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei, elbeszélései és színművei	19	2	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	—	4	—	—	—	1	—	2	2	1	1	—	—	—	—	1	—
Molter Károly : Metánia r.-t.	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Móra Ferenc : Aranykoporsó	32	2	—	3	2	5	—	1	—	2	—	1	—	1	1	—	—	—	—	7	—	2	—	2	—	1	—	2	—
— A Daru-utcától	18	2	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	3	1	—	—	—	—	1	—	1	1
— Ének a búzamezőről	25	3	1	3	—	3	—	—	—	—	1	1	—	5	—	—	—	1	—	—	—	4	—	2	—	—	—	1	—
— A festő halála	9	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
— Nádihegedű	14	1	—	2	1	1	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—
— Véreim	6	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
— egyéb regényei és elbeszélései	30	3	1	3	—	3	—	—	—	2	3	—	1	3	—	—	—	2	—	1	—	6	—	1	—	—	—	—	1
Móricz Pál elbeszélései	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Móricz Zsigmond : Az asszony beleszól	14	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	1	1	5	—	—	—	—	—	—	—
— Erdély	9	—	—	1	—	3	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
— Forr a bor	19	1	—	2	—	2	—	1	—	2	—	1	—	—	—	2	1	—	—	3	—	1	2	1	—	—	—	—	—
— Kerek Ferkó	8	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—
— Légy jó mindhalálig	21	4	5	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	2	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
— Rokonok	11	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	4	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Tündérkert	14	—	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	105	3	1	16	3	10	3	1	—	—	2	3	—	13	3	3	4	—	—	14	3	18	2	—	—	—	—	2	1
Nadányi Zoltán költeményei	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyirő József : Isten igájában	18	—	1	5	—	1	1	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1
— Kopjafák	11	—	—	1	—	2	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
— Sibói bölény	16	1	1	4	1	1	—	—	—	—	4	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Oláh Gábor, regényei	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—
Pakots Károly : Lélekzuhanás	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pálffy Albert regényei	3	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pásztor Árpád : Gina és Rosamunda	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pásztor József regényei	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Petelei István : Élet	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petőfi Sándor költeményei	4	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pulszky Ferenc : Magyar Jakobinusok	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rákosi Jenő színművei	4	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Legnagyobb bolond	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—
Rákosi Viktor : Elnémult harangok	28	9	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	3	1	1	—	—	—	—	1	—
— Korhadt fakeresztek	18	4	1	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	3	—	—	1	—	—	—	1	—
— egyéb regényei és elbeszélései	36	8	5	2	—	5	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	4	—	4	—	2	1	—	—	1	1
Reményik Sándor költeményei	6	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Révay József : Néró fáklyái	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Reviczky Gyula : Apai örökség	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Ritoók Emma regényei és elbeszélései	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	—	—	—	—	—	2	5	—	2	—	1	—	—	—
Sárközi György : Mint oldott kéve	14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	3	—	5	1	—	—	—	—	—	—
— versei	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sásdi Sándor regényei	7	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Sárosy Gyula : Arany trombita	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Sebők Zsigmond regényei és elbeszélései ...	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schöpflin Aladár regénye	4	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Sipos Domokos regénye	7	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Somogyvári Gyula : Virágzik a mandula ...	11	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—
Surányi Miklós : Mindenható asszony	13	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	2	—	—	—
— Nápolyi asszony	19	1	—	2	1	1	1	1	—	3	2	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	46	2	1	5	4	4	1	2	—	4	1	1	—	3	1	1	—	—	—	1	3	8	1	1	—	2	—	—	—
Szabó Dezső : Elsodort falu	20	3	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	7	—	—	1	—	—	—	—	—	1
— Karácsony Kolozsvárt	9	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—
— Segítség	8	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	24	3	—	5	—	1	—	—	—	—	1	—	—	3	2	—	—	1	—	4	1	1	1	—	—	—	—	1	—
Szabó Lőrinc költeményei	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szabó Mária regényei	6	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Szabó Pál regényei	7	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Szalacsy Imre : Fekete ember	9	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Szalay László elbeszélései	10	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	2	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *Magyar irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő,v. neje	férfi	neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje			férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje
Szánthó György : Mata Hari	12	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
— Stradivari	15	—	—	5	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—
— egyéb regényei	27	1	—	3	1	2	—	—	—	—	4	1	—	4	1	—	—	—	—	3	1	4	—	—	—	—	—	1	—	1
Szász Károly : Salamon	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Székely Mózes : Zátony	12	—	—	3	—	4	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Szemere György regényei és elbeszélései	14	—	—	1	—	2	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	2	1
Szenteleky Kornél regényei és elbesz.	6	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Szentgyörgyi István : Vihar Buda fölött	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szeő Demeter : Zsidó vagyok	6	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szigligeti Ede színművei	19	5	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Szikra regényei	8	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Szilárd János regényei és tréfái	9	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Szini Gyula regényei és elbeszélései.	7	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Szitnyai Zoltán : Arany karika	10	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—
— egyéb regényei	22	5	—	1	2	2	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	3	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Szombathy Viktor : Én kedves népem	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tabéry Géza : Szarvasbika	7	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
— Vértorony	10	—	—	2	—	1	—	—	—	1	1	2	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tamás István : Mirákulum	11	—	—	1	—	1	1	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Szabadkai diákok (ifj.)	5	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tamási Áron : Ábel a rengetegben	15	2	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1
— Ábel az országban	12	—	—	3	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1
— Szűzmáriás királyfi	11	1	—	2	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	1	1	—
— egyéb regényei és elbeszélései	11	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—
Tarczai György regényei és elbeszélései	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Teleki József gr. : Kegyenc	4	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Terescsényi György : Hősök	5	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Térey Sándor regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tersánszky J. Jenő regényei	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Thüry Lajos : Veszedelmes szerelem	12	—	—	—	—	2	—	1	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—
— egyéb regényei	13	—	—	3	1	1	—	1	—	—	1	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Tolnai Lajos regényei	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tompa Mihály művei	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tormay Cécile : Ősi küldött	25	1	1	3	2	2	1	—	—	—	5	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	4	—	—	—	1	—	—	1	—
— Túlsó parton	10	—	—	1	4	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
— Régi ház	11	—	2	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	19	1	1	3	—	3	2	—	—	1	—	—	1	2	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—
Tóth Árpád költeményei	4	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Tóth Ede színművei	7	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tömörkény István elbeszélései	11	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1
Török Gyula regényei és elbeszélései	12	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Török Sándor : Idegen város	14	1	—	1	—	2	—	—	—	2	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—
— egyéb regényei	13	—	—	1	1	2	1	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
Törökné K. Hermin : Varjútanya	8	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Vadnai Károly : Kis tündér	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Vajda János költeményei	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vas Gereben regényei és elbeszélései	19	3	4	2	—	1	—	—	—	—	—	2	—	1	1	1	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Vécsey Zoltán : Sírló város	7	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Vörösmarty Mihály művei	11	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Werner Gyula regényei	11	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	1
Zaymus Gyula regényei	7	1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zilahy Lajos : Ezüstszárnyú szélmalom	14	4	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
— Halálos tavasz	27	3	—	5	1	4	—	1	—	—	—	1	—	1	1	1	1	—	—	2	—	3	1	—	—	1	—	—	—	—
— Két fogoly	35	3	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	5	1	2	1	—	—	5	2	5	2	—	—	—	—	3	1	—
— A lélek kialszik	26	—	—	6	2	4	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	1	4	—	1	—	—	—	2	1	—
— Szökevény	38	1	—	5	1	2	1	—	—	1	1	1	—	3	—	—	—	1	1	8	1	6	1	2	—	—	—	—	—	2
— Valamit visz a víz	33	—	—	2	2	—	1	—	—	1	4	—	1	3	4	—	—	2	—	6	2	3	—	1	—	—	—	1	—	—
— egyéb művei	30	7	3	4	—	2	—	—	—	1	1	—	—	1	2	—	—	1	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Zrinyi Miklós gr. : Költői művei	15	4	6	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Zsigray Julianna : Szücs Mara	16	—	2	—	—	1	1	—	—	2	1	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—
— egyéb regényei	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zsolt Béla regényei	11	1	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Összesen.....	5.813	1.005	558	556	140	450	91	46	13	150	185	150	20	343	137	138	28	57	10	492	193	522	116	120	19	87	11	103	73	

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *2. Német irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Bierbaum O. J.: Kakuk herceg	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bloem Walter: Elveszett haza	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bonsels Waldemar regényei	13	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	1	—
Braun Lili regényei	7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Danthendey Max regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dominik Hans regényei	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ebers Georg: Uarda	6	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Ebner-Eschenbach M. regényei	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Eichendorff Joseph v.: Egy naplopó	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eulenberg Herbert: Katinka	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Federer Heinr. regényei	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fongué de la Motte: Undine	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Freytag Gustav regényei	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ganghofer Ludwig regényei	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Goethe J. W.: Faust	13	4	1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—
— egyéb művei	9	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Grillparzer Franz: Sappho	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Günther Agnes: A szent meg a rajongója	20	—	1	4	1	1	1	—	1	—	1	—	3	—	—	—	1	—	—	3	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Hauff Wilh.: Lichtenstein	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Mesék	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hauptmann Gerh. regényei	25	1	—	3	3	3	—	—	—	1	2	—	—	2	1	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	2	—	—	1
Heine Heinr.: Firenzei éjszakák	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Hermann Georg regényei	4	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hoffmann E. T. A. elbeszélései	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hoffmannsthal H. v.: Akárki	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keller Gottfried regényei és elbeszélései	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keller Paul regényei	10	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	—	1	—	—	—
Kellermann Bernh.: Alagút	20	4	1	3	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	3	2	1	—	—	—	—	—	1	—
— Schellenberg testvérek	15	—	—	2	—	2	—	—	1	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	1	—
— egyéb regényei	9	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Klabund: Szenvedély regénye	11	—	—	2	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Lasswitz Kurd: Két bolygón	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Le Fort Gertrud: Gettóból jött pápa	6	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Liliencron D. v.: Háborús novellák	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Löns Hermann: Két arc	5	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludwig Emil: Napoleon	5	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Mann Heinr.: Diana	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Mann Thomas: Budenbroock	21	—	1	4	1	6	1	—	—	1	1	2	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Jákob	22	—	1	5	1	2	—	—	—	2	—	—	—	4	1	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	1	—
— József	20	—	1	4	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	2	1	—	—	—	3	—	4	1	—	—	—	—	—	—
— Királyi fenség	11	1	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	1
— Varázshegy	16	—	—	3	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	21	2	2	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	3	—	3	—	—	—
May Karl regényei (ifj.)	11	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Meyer C. F. regényei	5	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neumann Alfr. regényei	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	1	—	—	1
Niebelung-ének	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Remarque E. M.: Nyugaton	15	—	—	5	—	2	—	1	—	1	—	1	1	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Renn Ludwig: Háború	6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Salten Felix: Bambi	7	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—
Scheffer Jos. Victor: Ekkehard	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Schiller Friedr. művei	12	7	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schnitzler Arthur regényei	34	—	—	8	1	3	—	1	—	1	2	1	1	3	1	—	—	2	—	3	—	6	—	—	—	—	—	—	1
Speyer Wilh. regényei	4	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Stifter Adalb. elbeszélései	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sudermann Herm.: Egyszer volt	13	—	—	1	1	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	—	—	—	2	—
— Gond	15	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	2	1	1	—	1	—	1	—	—	1
— egyéb regényei	9	—	—	2	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Trenker Louis: Hegyek hőse	16	—	—	4	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	1	—	—	1	—
Vajthó László német lírai anthológiája	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voss Richard regényei	20	1	—	1	2	1	—	—	2	1	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	1	5	—	1	—	—	—	—	1
Wassermann Jakob: Andergast	27	1	—	2	3	2	1	—	—	—	—	1	1	1	1	2	—	1	—	7	1	1	1	—	—	—	—	1	—
— Faber	11	2	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
— Kerkhoven	19	1	2	4	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	3	1	2	—	—	—	—	—	—	—
— Lángész	19	1	—	3	2	—	—	—	1	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	5	1	—	—	—	—	—	1

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *2. Német irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Wassermann Jakob: Maurizius-ügy	19	—	1	4	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	1	2	1	—	—	2	—	—	—
— egyéb regényei	13	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Werfel Franz: Barbara	20	—	—	3	1	1	1	—	—	—	1	—	—	5	3	—	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
— Érettségi találkozó	15	1	—	2	—	1	1	—	—	2	—	1	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1
— Musa Dagh	19	2	—	3	—	2	—	—	—	1	1	1	2	1	2	—	1	—	—	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—
— Nápolyi testvérek	16	—	—	—	—	4	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1
— Verdi	13	—	—	3	—	2	—	—	—	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—
Zweig Stefan: Amok	31	—	—	7	2	3	2	—	—	2	1	—	—	2	1	—	—	—	—	1	1	7	—	—	—	—	—	2	—
— Első élmény	22	—	—	3	—	3	—	1	—	2	1	—	1	5	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	1	—
— Erazmus	10	1	1	1	—	1	—	—	—	2	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Érzések zürzavara	25	—	—	3	—	2	—	—	—	1	3	1	1	—	1	—	—	—	1	5	1	1	1	3	—	—	—	—	1
— Fouché	14	2	—	3	1	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
— Maria Antoinette	26	—	1	3	2	4	1	—	1	2	—	—	—	1	3	—	—	—	—	2	2	3	—	—	—	—	—	—	1
— egyéb regényei	9	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—
Összesen	836	50	22	122	28	79	16	7	6	44	31	23	12	56	30	14	7	5	1	87	25	95	5	18	4	19	—	17	13

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *3. Angol irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Alcott Louisa regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Aldridge Th. B.: És lámpást	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anderson Sherwood regényei	8	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Arlen Michael: Ifjú szerelmesek	15	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	2	3	—	1	—	—	1	—	—	—
— egyéb regényei	21	1	—	3	—	3	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	2	—	4	1	—	—	—	2	1	—
Bain Francis W. regényei	9	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Barclay Florence: Esti dal	19	1	—	3	—	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	2	—	—	—	—	—	1
— egyéb regényei	17	—	—	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3	1	6	—	—	—	—	—	—	—
Beecher-Stowe Henr.: Tamás bácsi	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Bellamy Edw.: Visszapillantás	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bennett Arnold regényei	16	—	—	4	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Borden Mary: Flamingo	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Bronte Charlotte: Lowoodi árva	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buck Pearle: Édes anyaföld	17	—	1	—	1	2	—	—	—	1	3	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	4	—	—	—	1	—	—	—
— Kwei Lan vergődése	18	1	—	2	—	2	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	4	—	1	—	1	—	2	—
Bulwer E. G. regényei	16	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—
Burnett Frances H. regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byron G. N. G. művei	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Caine H. regényei	27	—	—	1	—	4	—	—	—	1	3	—	—	1	5	1	2	—	—	—	3	1	5	—	—	—	—	—	—
Chesterton G. K. regényei	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Conrad Joseph regényei	22	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	3	1	5	2	—	—	—	—	—	—
Cooper J. F. regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Craik G. L.: Garlan lelkész	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Crawford F. M. regényei	23	—	1	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	2	2	7	—	1	—	1	—	—	1
Curwood J. O. regényei	9	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—
Deeping Warwick: Sorell és fia	7	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Defoe Daniel: Robinson Crusoe	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
De la Roche Mazo: Jolna lakói	10	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *3. Angol irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Dell Ethel regényei	26	1	—	4	1	2	—									1	1					3		9						2
Dickens Charles regényei	43	13	2	4	1	1	—	1	—	2	—	1	—	—	—	1	—	2	—	1	—	6	—	2	3	—	—	—	—	—	1
Dos Passos John : Nagyváros	15	1	—	4	1													1	—			4	1			1	—	1	—		
Doyle Connan regényei	7	1	—	2	1							1	—									1	1								
Dreiser Theodor : Amerikai tragédia	15	—	—	—	2	1	—			1	1	—	—	1	—							4	1	3	—	—	—	—	—		
— Jennie Gerhard	21	—	—	5	2	3	1	—	—	—	1	1	—	2	1								2	2	—	1	—	1	—		
Elliot George : Vízi malom	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Ferber Edna : Cimarron	12	—	—	—	—	2	1	—	—	2	—	1	—	1	1								1	3	—	—	—	—	—		
— Úszó színház	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Galsworthy John : Egy udvarház	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Ezüst kanál	11	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	—	—	—	1	—	1	—
— Fehér majom	13	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—	—	—	1	—	1	1
— Forsyte saga	31	1	1	8	3	1	3	1	—	2	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—
— Sötét virág	28	—	—	2	—	9	1	1	—	—	2	3	—	1	2	1	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	1	—	—	—
— Szent ember	27	—	1	5	—	—	—	—	—	2	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	3	1	7	—	3	—	—	—	—	1
— Túl mindenen	15	—	—	—	2	1	—	—	—	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	1	—	—	—
— Várakozás	16	—	—	3	—	4	—	—	—	1	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	32	1	—	3	—	2	1	—	—	1	2	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	3	—	2	—	1	—
Gilder R. W. : Jeanette pusztulása	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Goldsmith Oliver : Wakefieldi lelkész	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Habberton John : Helen fiacskái	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haggard Rider regényei	77	14	2	8	1	6	—	2	—	2	2	1	—	10	3	3	—	—	—	—	—	13	3	5	—	1	—	1	—	—	—
Harte Bret regényei	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Hemingway Ernest : Búcsú a fegyverektől	6	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hickens Robert : Allah kertje	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—
Hughes Richard : Szélvihar	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hutchinson A. S. M. : Asszony, aki pénzt keres	5	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Jerome K. Jerome : Minden út...	12	—	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	1	—	—	—	—	—	—
— Regényjegyzetek	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kennedy Margarete regényei	11	—	—	—	—	2	—	—	—	1	2	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—
Kipling Rudyard regényei és elbeszélései	47	8	1	6	1	5	1	1	—	4	2	2	—	1	—	2	1	—	—	—	—	6	1	3	—	—	—	—	—	1	1
Lawrence D. H. : Tollas kígyó	8	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lewis Sinclair : Arrowsmith	22	1	—	8	1	1	—	—	—	—	1	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	1	—
— Babbit	31	1	—	10	—	3	—	—	—	3	2	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	1	—	1	—	—	—
— Egy modern asszony	12	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Fő-utca	16	—	1	3	—	—	—	—	—	—	2	3	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Művészek	19	—	—	1	1	2	—	—	—	—	1	1	—	2	2	—	1	—	—	—	—	1	1	4	—	2	—	—	—	—	—
— Sam Dodsworth	26	—	—	1	—	3	1	—	—	3	1	1	—	3	2	—	—	—	—	—	—	1	2	4	—	—	—	1	—	3	—
— Szegény leány	14	—	—	—	2	—	1	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	1	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	30	2	—	5	2	3	—	—	—	1	3	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	3	—	1	—	—	—	2	—
London Jack : Mayák kincse	14	3	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	1
— Tengeri farkas	17	3	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—
— Tüzes napsugár	13	1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	184	53	5	21	6	19	—	1	—	3	3	—	—	6	3	—	1	2	—	—	—	36	4	4	5	2	1	1	—	7	1
Longfellow H. W. : Hiavata	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lulofs Madelon : Gumi	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Mark Twain regényei	15	1	—	1	—	2	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Marryat Frederick : Bolygó hollandi	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mathers Helen regényei	15	1	1	2	1	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	2	—	—	—
Maugham Somerset regényei	30	1	1	2	1	3	—	3	—	2	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	1	6	—	—	—	—	—	—	—
Meredith Georg : Önző	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Tökéletes férfi	7	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Montgomery Florence : Másik	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morus Thomas : Utópia	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Moss Geoffroy : Édes paprika	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norris Frank : Örvény	4	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Orczy baroness regényei	27	3	1	6	1	1	—	1	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	3	3	—	2	—	—	—	—	1
Ostenso Martha : Előjáték	24	1	1	1	2	—	—	—	—	—	2	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	2	—	6	—	—	—	—	—	—	3
— Szállnak a vadludak	12	—	—	2	2	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Pain Barry : Férfikor	9	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Poe Edgar elbeszélései	11	1	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Pristley J. B. : A nap hőse	16	1	—	1	1	2	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Reade Charles regényei	11	—	1	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Scott Walter : Ivanhoe	10	—	—	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—
— Talizmán	5	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Shakespeare W. művei	36	10	4	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	9	—	1	1	—	—	—	—	1	1

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *3. Angol irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő: Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Shaw Bernard színművei	35	2	—	6	3	2	3	—	—	1	1	2	—	3	2	—				5	3	2							
— Cashel Byron	2				1																	1							
Sterne Lawrence : Érzékeny utazás	1					1																							
Stevenson R. L. regényei	9	4				1										1				2		1							
Swift Jonathan : Gulliver	9	2		1		1		1												1		2	1						
Thackeray M. W. : Hiúság vására	8	1	1	2	1									1		1						1							
— egyéb regényei	4					1						1	1									1							
Thurston Temple regényei	2			1	1																								
Traven B. regényei	8				1				1								1			3									
Wallace Lewis : Ben Hur	10	1	—	2	2	1				1				1								2							
Walpole Hugh S. regényei	6			1						1	1			1								1						1	
Wells H. G. : Álom	12		1			1	1	1								1				3		3			1				
— Szenvedélyes barátok	14					2	1			2	1				2	1	1			1	2	1							
— egyéb regényei	129	22	—	22	3	6	—	1	1	6	2	4	1	7	4	5	2	2	—	15	3	13	4	4	—	1	—	1	—
Wharton Edith : Félálomban	2									1					1														
Wilde Oscar művei	19	1	—	1	2	5	—			3	2				1	2						2							
Wilder Thornton : Androsi leány	2											2																	
— Szt. Lajos király hídja	4			2											1														
Williamson A. M. regényei	51	6	—	4	—	6	1	—	—	2	3	—	1	6	1	—	—	—	—	3	3	8	—	4	—	1	1	1	—
Wodehouse P. G. vidám regényei	12	—	—	2	1	2	2	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	1.768	176	32	219	63	153	31	20	4	63	67	59	17	108	59	42	10	10	1	214	59	206	30	40	2	28	7	32	16

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *4. Francia irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő: Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
André Marius : Colombus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1							
Anet Claude : Ariane	18	—	—	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	—	2	1	—	—	—	1	2	3	1	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	1	2	—	1	—	—	—	—	—
Ardel Mme H. : Zsuzsika álma	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1							
Balzac Honoré regényei és elbeszélései	70	7	2	11	2	13	—	2	1	—	—	2	1	4	2	1	—	—	—	10	2	5	1	1	1	—	—	—	—
Barbusse Henri regényei és elbeszélései	15	1	—	2	—	1	1	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	2	—	3	1	—	—	—	—	—	—
Barrès Maurice : Kitépett sarjak	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Baudelaire Ch. költeményei	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Baumann Emile : Jób az elhivatott	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Bazin René : Sarjadó búza	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benoit Pierre : Atlantis	12	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—
— Föllobbanó parázs	12	—	—	1	—	2	—	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
— Királyasszony szeretője	11	—	—	3	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Szerelmes ellenségek	16	1	—	5	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	—	1	—	1	—	—	—	—
— Táncosnő	11	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—
— egyéb regényei	59	—	1	12	2	8	—	2	—	1	5	3	1	3	—	—	—	—	—	5	2	7	1	2	—	3	—	1	—	—
Bernard Tristan regényei	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3								
Bordeaux Henri regényei	18	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1	3	1	—	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Bourget Paul regényei	31	1	—	4	2	3	—	—	—	2	2	1	—	—	—	1	—	1	—	10	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—
Boutet Fréd. : Vadember	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Boysleve René : Cloque kisasszony	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *4. Francia irodalom.* (Folytatás.)

| A szerző neve és a könyv címe | Olvasták összesen | Az olvasók foglalkozása. | | |

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *4. Francia irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Noailles Anna contesse : Új remény	1					1																							
Nouy contesse regényei	3					1					2																		
Paleologue Maurice : II. Sándor regénye	9			1		1	1							2	1							1				1			
Péladan Henri : Mindenható arany	1																			1									
Philippe Ch. L. : Donadieu Mária	2			1		1																							
Prévos d'Exiles, l'abbé : Manon Lescaut	4			1	2															1									
Prévost Marcel : Akit az asszonyok	12			1		2	1				1			3						2	2								
— Olthatatlan tűz	12			2		2				1						1				3	1								
— egyéb regényei	26	1	—	7	1	2	1	—	—		2		1	1	2	1				3	1	2	—			1	1		
Racine Jean művei	1																					1							
Regnier Henri regényei	14	1	—	2	2	1	—	—	—	1	—					1	—			3	—	2	—					1	
Renard Jules regényei	3			1						1															1				
Richepin Jean : Derék emberek	1																												
Rolland Romain : Elvarázsolt lélek	40	1	1	4	—	3	—	—	—	2	3	3	—	3	8	2	—			3	—	4	—	2				1	
— egyéb regényei	13			3	—	1	—	1	—		4				2							1	—			1			
Rosny J. H. regényei	6	1				1		1		1										2									
Rostand Edmond színművei	11	3	3	—	2	—	—	1	—		1											1							
Saint Pierre : Pál és Virginia	1	—	1																										
Sand George regényei	9			2	1					1				2						2					1				
Sandre Pierre : Iszalag	3			1							1			1															
Stendhal (H. B.) regényei	7			2		1																2							
Sue Eugen : Bolygó zsidó	8			1	1	1									1					1	1	1				1			
Theuriet André regényei	4	—	1	—																1					2				
Tillier Claude : Benjamin bácsi	1																			1									
Vautel Clement : Plébános úr	1																									1			
Verne Jules regényei	28	9	—	4	—	1	—	2	—	1	—			2				1		4	—	2	—			2			
Vigny Alfred de : Cinq-Mars	3					1						1	—	1															
Voltaire F. M. A. : Vadember	2			1																									
Zola Emile : Pénz	11	—	—	4	—					1	1			2						1	—					2			
— egyéb regényei	77	—	—	9	3	5	1	—	—	2	4	5	—	8	2	2	—	3	—	10	4	15	1	—		—			
Összesen	1.340	88	18	186	44	126	31	24	3	40	47	56	11	80	48	25	2	13	1	172	59	155	17	19	5	22	4	34	10

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *5. Olasz és spanyol irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Alarcon Pedro A. : Földgolyó	2			1																								1	
Aragón Jesus de regényei	5			1		1																							
Boccaccio Giovanni : Dekameron	6			1																3	2								
Bontempelli M. : Világszép asszony	3		1	1																									
Borgese Giuseppe A. : Élők és holtak	2			1																		1				1			
Brocchi Virgilio regényei	3					1												1				1							
Calderón Pedro de színművei	2	1																				1							
Cervantes Miguel de : Don Quixote	7	1				1														1									
D'Annunzio Gabriele regényei	13	—	—	4	—	4				1	—			1						3									
Dante Alighieri : Isteni színjáték	20	4	1	4	1	2								1					1	1		2							
De Amicis Edmondo : Szív	2	—	—		1																							3	
Deledda Grazia regényei	6	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *5. Olasz és spanyol irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Echegeray José színművei	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Farina Salvatore regényei	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogazzaro Antonio regényei	4	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ibañez Blasco : Mare nostrum	12	2	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
— Meztelen asszony	14	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—
— Mindenki asszonya	16	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	18	1	—	1	2	—	—	—	—	1	—	1	—	4	1	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Manzoni Alessandro : Jegyesek	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marpicati Arturo : Haditörvényszék	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neera R. Anna regényei	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Papini Giovanni : Gog	12	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pirandello Luigi regényei	17	2	—	1	—	2	—	1	—	1	—	2	—	4	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Puccini Mario : A szűz	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Régi olasz novellák	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Salsa Carlo : Lövészárok	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Serao Matilde regényei	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tasso Torquato : Megszabadított Jeruzsálem	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Unamuno Miguel regényei	5	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Verga Roberto : Darce kapitány	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vivanti Anni : Circe	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zuccoli Luciano regényei	5	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Összesen	200	14	2	33	5	22	1	1	1	8	5	11	3	19	5	3	—	1	1	23	4	20	1	6	—	3	1	6	1

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *6. Orosz irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Aldanov Mark A. regényei	15	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	4	1	1	1	—	1	—	—	—
Andrejev Leonid elbeszélései	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Arcübasev Michail regényei	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Avarcsenko Michail : Tükör lelke	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bjelij Andrej : Ezüst galamb	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brjusszov Valerij : Tüzes angyal	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bunyin Ivan : A szerelem szentsége	8	—	—	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csehov Anton regényei és elbeszélései	18	1	1	2	—	2	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	2	—	3	—	2	—	—	—	—	—
Dosztojevszkij Fedor : Bűn és bűnhődés	10	1	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	42	1	—	8	1	3	1	—	—	4	2	3	—	1	1	—	1	—	1	8	2	1	—	—	—	2	1	1	—
Dümov Oszip : Vlász gyerek	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ehrenburg Ilia : Moszkvai sikátor	8	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Gogoly Nikoláj : Holt lelkek	9	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—
— egyéb regényei és elbeszélései	5	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Goncsárov Ivan : Oblomov	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gorkij Maxim regényei és elbeszélései	25	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	1	—	4	2	—	—	1	—	5	1	3	—	1	—	2	1	—	—
Karamzin Nikoláj : Nádasban	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Katajev Ivan : Sikkasztók	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Korolenko Vladimir : Vak muzsikus	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuprin Alexander : Párbaj	5	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Mereskovszkij Dimitrij : Leonardo da Vinci	20	2	2	6	2	3	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *6. Orosz irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő, v. neje	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Mereskovszkij Dimitrij egyéb regényei	42	4	1	6	1	6	—	—	—	—	3	1	—	7	—	4	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	2	1
Nemirovszka Irén: Kurilov-ügy	14	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	1	1	2	—	1	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—
— Milliomos Golder	7	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
— Orosz elbeszélők	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Patapenko N. J.: Maga emberségéből	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prisvin Michail: Fekete arab	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Puskin Alexander: Anyegin	6	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
— egyéb művei	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rachmanova Alja: Bécsi tejesasszony	25	—	—	—	1	3	3	—	—	3	3	1	1	1	1	—	—	1	2	—	—	3	—	—	—	1	1	—
— Házasság a vörös viharban	31	1	—	5	2	5	2	—	—	1	1	1	1	3	1	—	—	—	2	1	—	2	—	—	—	1	1	—
— Szerelem, cseka, halál	33	—	—	2	1	4	2	—	—	2	2	3	2	2	1	—	—	1	4	—	1	3	—	—	1	—	—	2
Remizov Alexej: Istenítélet	4	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Rodionov Iván: Nincs kegyelem	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Smeljov Iván: A pincér	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tolstoj Leo: Karenina Anna	20	1	—	2	1	3	—	—	—	2	1	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Háború és béke	9	5	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	23	2	—	2	—	3	—	—	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	2	1	5	—	—	1	—	2	—
Turgenjev Iván: Apák és fiúk	7	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—
— egyéb regényei	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Összesen	430	24	9	46	14	49	14	2	—	19	17	22	6	36	10	9	2	4	10	33	20	36	5	11	—	9	4	14	5

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *7. Lengyel irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő, v. neje	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos kereskedő: férfi	Iparos kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Goethel Ferdinand: Napról-napra	13	—	—	2	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
Prus Boleslav: Fáraó	13	1	—	3	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
Reymont Vlad. St.: Ígéret földje	14	—	—	1	—	3	—	1	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
— Parasztok	13	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—
Sienkievicz Henrik: Keresztes lovagok	10	3	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
— Quo vadis?	15	4	4	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
— Tűzzel-vassal	10	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei és elbeszélései	18	4	2	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Zapolska Gabriela regényei	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Összesen	112	15	6	15	4	17	—	1	—	1	4	3	2	2	—	1	—	2	—	8	3	16	1	1	—	1	—	8	1

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. *8. Egyéb európai irodalmak.*

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Az olvasók foglalkozása.																																					
		Első, középiskolás				Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő		Tanonc		Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Andersen H. Chr. meséi	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bang Hermann regényei	7	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Björnson Björnsterne: Arne	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bojer Johann: Nagy éhség	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bruun Laurids regényei	8	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Conscience Henrik	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Couperus Louis: Psyché	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fleuron Svend regényei	9	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Geijerstam Gustav af regényei	8	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hamsun Knut: Asszonyok a kútnál	13	—	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Csavargók	12	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
— Pan	9	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— egyéb regényei	68	—	—	12	4	8	—	1	—	—	—	7	3	1	3	4	3	—	—	—	—	5	—	9	2	1	—	1	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Haukland Andreas regényei	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—	—	—	—	3	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ibsen Henrik színművei	14	6	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Jacobsen J. P.: Lyhne Niels	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Janson Gustav regényei	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jensen Joh.: Csatatér	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Kalevala	3	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kielland Alex.: Garman és Worse	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kinck H. E.: A pap	5	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kivikas Albert: Lápvirágok	3	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lagerlöf Selma: Gösta Berling	19	3	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
— Löwenskjöld-leány	10	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
— egyéb regényei	45	4	1	6	3	5	1	1	—	2	3	2	—	3	3	—	—	—	—	—	—	5	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Larsen Anker: Bölcsek köve	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lie Jonas: Életfogytiglan	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linnankoszki: Dal a tűzpiros virágról	9	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maeterlinck Maurice drámái	14	1	2	1	1	1	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Madelung Ade regényei	12	—	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Michaelis Karin regényei	23	—	—	2	2	2	—	—	—	—	2	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Munthe Axel: Régi könyv	4	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— San Michele	34	—	1	7	—	6	—	—	—	2	4	1	—	1	2	—	1	—	—	—	—	1	—	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nansen Peter regényei	6	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Pontoppidan Henrik: Szerencsés Péter	8	—	1	—	3	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Röttvaag Ole E. regényei	13	—	1	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strindberg August regényei	30	1	—	11	1	2	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	3	1	2	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Timmermans Felix: Gyermek Jézus	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Undset Sigried: Asszony	7	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Kristin Lavransdatter	23	1	—	1	1	6	2	—	—	1	2	—	—	3	1	1	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Pogány szerelem	24	—	—	4	1	3	—	1	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	6	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Tavasz	21	—	—	4	—	1	2	1	—	2	1	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	499	26	8	70	23	52	8	7	—	22	34	19	3	33	19	12	3	3	—	39	12	67	6	10	—	7	—	11	5										

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. 9. Görög és római klasszikusok.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	fiú	leány	Felső középiskolás	férfi	nő	Főiskolai hallgató	férfi	nő,v. neje	Köztisztviselő	férfi	neje	Katonatiszt	férfi	nő,v. neje	Tanító, tanár	férfi	nő,v. neje	Szabadfoglalkozású	férfi	nő,v. neje	Magántisztviselő	férfi	nő,v. neje	Iparos, kereskedő	férfi	nő,v. neje	Kereskedelmi alkalmazott	férfi	nő,v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.	Háztartásbeli nő	Tanonc	férfi	nő,v. neje	Altiszt	férfi	nő,v. neje	Nyugdíjas	férfi	nő,v. neje	Egyéb
Aischylos tragédiái	1																																									
Apuleius: Arany szamár	1						1																																			
Homeros: Iliásza	6		1																			1																				
— Odysseiája	1																																									
Horatius: Ódái és epodoszai	3	1			1																	1																				
Ovidius: Szemelvények műveiből	1	1																																									
Sophokles drámái	11	1	1		6																																					
Vergilius: Aeneis	2	1																																									
Összesen	26	4	2		8															1	1				3						2			4							1	

A) Magyar nyelven olvasott könyvek. 10. Keleti népek irodalma.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	fiú	leány	Felső középiskolás	férfi	nő	Főiskolai hallgató	férfi	nő,v. neje	Köztisztviselő	férfi	neje	Katonatiszt	férfi	nő,v. neje	Tanító, tanár	férfi	nő,v. neje	Szabadfoglalkozású	férfi	nő,v. neje	Magántisztviselő	férfi	nő,v. neje	Iparos, kereskedő	férfi	nő,v. neje	Kereskedelmi alkalmazott	férfi	nő,v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.	Háztartásbeli nő	Tanonc	férfi	nő,v. neje	Altiszt	férfi	nő,v. neje	Nyugdíjas	férfi	nő,v. neje	Egyéb
Az ezeregyéjszaka meséi	2															1																2										
Kalidásza: Sakuntala	1																		1																								
Mahabharata	1																																										
Tagore Rabindranath művei	9		1		3	1		1								1																2										
Összesen	13		1		4	1		1								2	1															3										

B) Idegen nyelven olvasott könyvek.

I. Magyar irodalom idegen nyelven.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	fiú	leány	Felső középiskolás	férfi	nő	Főiskolai hallgató	férfi	nő,v. neje	Köztisztviselő	férfi	neje	Katonatiszt	férfi	nő,v. neje	Tanító, tanár	férfi	nő,v. neje	Szabadfoglalkozású	férfi	nő,v. neje	Magántisztviselő	férfi	nő,v. neje	Iparos, kereskedő	férfi	nő,v. neje	Kereskedelmi alkalmazott	férfi	nő,v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.	Háztartásbeli nő	Tanonc	férfi	nő,v. neje	Altiszt	férfi	nő,v. neje	Nyugdíjas	férfi	nő,v. neje	Egyéb
Jókai Maurus: Barons sons	1									1																																
— Guten alten Táblabíros	1															1																										
— Zoltán Kárpáthy	2		1																																						
Kühnelt-Leddhin Erik: Jesuiten	6		3							1			1																													
Madách Emerich: Tragödie des Menschen	3		2													1																										
Mikszáth Koloman: St. Peters umbrella	1																					1																				
Összesen	14		6						2	1			1			2						1	1																				

II. Németül olvasott könyvek.

1. Német irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő, v. neje	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Alexis Wilibald: Romane u. Erzählung ...	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ammers Küller Jo v.: Apfel	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anzengruber Ludwig: Romane	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bahr Hermann: Kinder	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bartsch R. H.: Romane	27	—	—	4	1	2	1	1	—	3	1	—	—	2	3	1	1	—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	1	1
Beradt Martin: Schipper	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Berend Alice: Romane	9	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Bierbaum O. J.: Romane u. Erzählungen .	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Bloem Walter: Romane	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blunck Friedrich: Romane	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bonsels Waldemar: Romane	17	1	2	—	—	1	—	—	—	—	3	2	—	1	—	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	2	1
Böhlau Helene: Romane	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Braun Lili: Lebenssucher	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brehm Bruno: Romane	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brod Max: Tycho Brache	6	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Carossa Hans: Romane	7	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—
Dahn Felix: Romane	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Dauthendey Max: Romane	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däubler Theod.: Nordlicht	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dwinger Edwin E.: Zwölf Räuber	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ebers Georg: Romane	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Eichendorff J. v.: Aus dem Leben	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ernst Paul: Gespräche	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ertl Emil: Leute	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Eulenberg Herb.: Romane	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Ewald Karl: Zweifüssler	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fallada Hans: Kleiner Mann...	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Federer Heinrich: Romane	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finckh Georg: Romane	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Flaischlen Cäsar: Neuland	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Flake Otto: Ulrich Hutten	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Fontane Theod.: Romane	7	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Franck Bruno: Romane	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
François Louise v.: Letzte Reckenburgerin.	4	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Frank Leonh.: Romane	8	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—
Frenssen Gustav: Romane	5	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Freytag Gustav: Romane	6	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Ganghoffer Ludwig: Romane	21	—	1	3	—	4	—	1	—	1	1	2	1	—	1	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	1	1	—	—
Ginzkey F. K.: Romane	5	—	—	—	—	2	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gmelin Otto: Romane	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Goethe J. W.: Faust	6	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Romane	4	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Werke (mehr Bände)	4	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Grillparzer Franz: Dramat. Werke	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grimm Hans: Volk ohne Raum	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Günther Agnes: Die Heilige	6	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Haas Rudolf: M. Triebel	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handel-Mazzetti E.: Romane	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hauff Wilh.: Märchen	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Werke	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hauptmann Gerhard: Dramat. Werke.....	10	—	—	2	2	2	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
— Romane	9	—	1	4	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hebbel Friedr.: Werke	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hegeler Wilh.: Roman	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Heine Heinr.: Werke	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Hermann Georg: Romane	5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Herzog Rudolf: Romane	12	1	—	1	—	1	—	1	—	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hesse Hermann: Romane	7	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Heyse Paul: Romane	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hochstetter Sophie: Romane	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Hoffmann E. T. A.: Romane u. Erzähl.	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Hoffmannsthal H. v.: Gedichte u. Jedermann	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Holländer Felix: Romane	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huch Friedr.: Romane	5	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Huch Ricarda: Romantik	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—

II. Németül olvasott könyvek. 1. Német irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő, v. neje	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Huna Ludw.: Romane	3	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Immermann Karl L.: Oberhof	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keller Gottfried: Erzählungen	16	2	3	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—	1	—
— Der grüne	3	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keller Paul: Romane	5	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kellermann Bernh.: Romane	26	—	—	6	1	4	1	1	—	—	2	1	—	—	2	1	1	—	—	2	—	1	—	—	—	1	2	—	—
Klabund: Romane d. Leidenschaft	7	—	—	—	1	2	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Klopstock Friedr. G.: Der Messias	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Kolb Annette: Roman	3	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolbenheyer Erwin G.: Romane	4	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kurz Isolde: Romane u. Erzählungen	6	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Lessing G. E.: Werke	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Liliencron D. v.: Gedichte	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Lothar Rudolf: Romane	3	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Löns Hermann: Romane	4	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Mann Thomas: Buddenbrooks	11	—	1	3	—	2	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
— Jaakob	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1
— Joseph	9	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1
— Zauberberg	8	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
— Königliche Hoheit	8	—	—	1	1	1	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
— Tod in Venedig	6	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
— sonstige Romane	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meyer C. Ferd.: Romane	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Molo Walter v.: Scheidung	3	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörike Eduard: Du bist Orphid	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Musil Robert: Der Mann	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Neumann Alfr.: Romane	6	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—
Paquet Alfons: Kamerad Fleming	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Ponten Joseph: Romane	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Raabe Wilh.: Romane	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Renn Ludw.: Krieg	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Reuter Gabriele: Romane	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rilke R. M.: Gedichte	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rosegger Peter: Roman u. Erzählungen	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Rosen Erwin: Der deutsche Lausbub	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salten Felix: Romane	10	—	—	1	1	2	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Schäfer Wilh.: Lebenstag	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schäffer Albrecht: Romane	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schaffner Jakob: Romane	7	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Scheffer Viktor: Eckehard	3	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schickele René: Romane	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schiller Friedr.: Werke	7	1	—	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Schnitzler Arthur: Romane	23	—	—	1	1	3	—	2	—	5	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	1
Scholz Wilh. v.: Romane	4	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Schönherr Karl: Dramen	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Seidel Ina: Weg ohne Wahl	5	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Siebe Josephine: Jugendromane	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Spielhagen Friedr.: Romane	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spitteler Karl: Lachende Wahrheiten	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spunda: Berg Athos	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stegemann Herm.: Romane	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stehr Herm.: Romane	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stifter Adalb.: Erzählungen	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storm Theod.: Romane u. Erzählungen	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Sudermann Herm.: Romane	21	—	2	1	—	2	2	—	—	—	1	3	—	2	—	—	2	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	1	1
Thiess Frank: Romane	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Thoma Ludw.: Romane	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Voss Richard: Romane	6	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Vring Georg: Camp Lafayette	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Waggerl Karl H.: Romane	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wassermann Jakob: Romane	47	1	—	4	4	5	3	2	—	2	6	2	—	1	2	2	1	—	—	—	1	7	1	—	—	1	1	1	—
Wehner Magnus: Roman	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Weigand Wilh.: Roman	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Werfel Franz: Musa Dagh	12	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—
— sonstige Romane	20	—	1	4	—	—	1	—	—	1	1	2	—	2	—	1	—	—	—	2	—	3	—	—	—	1	—	1	—
Wildgans Anton: Musik d. Kindheit	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zweig Stefan: Romane	33	—	2	4	2	1	3	4	—	3	4	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	692	16	24	85	34	68	24	25	3	48	55	40	14	42	21	10	8	1	—	22	2	86	2	2	—	22	11	15	12

II. Németül olvasott könyvek. 2. Angol irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő,v. neje	férfi	neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje			férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje
Anderson Sherwood: Der arme Weisse	1											1		1															
Arlen Michael: Romane	2			1																									
Buck Pearle: Romane	10			1		1						1		2		2						2							
Bulwer Edward G.: Pompei	3											1										2							
Conrad Joseph: Romane	3					1						1											1						
Dickens Charles: Romane	4	1	1							1				1															
Dreiser Theodor: Romane	14	2			1					1	4	1		1								2				1	1		
Ferber Edna: Romane	2											1										1							
Galsworthy John: Romane	46	1		3	1	10	3	1		3	3			5	4					1	1	7				1		1	1
Harbou Thea: Die Insel	1			1																									
Hergesheimer Joseph: Pariser Abendkleid ..	1																											1	
Hughes Richard: Sturmwind	2					1														1									
Huxley Aldous: Romane	14				2	3	1			1	1	1	1									2						2	
Jerome K. Jerome: Sie und ich	1											1																	
Kipling Rudyard: Romane u. Erzähl.	4			1				1		1										1									
Lawrence D. H.: Romane	1																					1							
Lewis Sinclair: Romane	15	1	2	3		1				3		2	1									2							
London Jack: Romane	5			2																		3							
Ostenso Martha: Romane	6				1			1	1					1								2							
Shakespeare W.: Werke	2	1				1																							
Shaw Bernard: Romane u. Dramen	3					1				1																1			
Sheriff B. C.: Die andere Seite	1								1																				
Thackeray W. M.: Jahrmarkt...	2										2																		
Twain Mark: Romane	1													1															
Wharton Edith: Romane	3													1						1						1			
Wilde Oscar: Romane u. Erzählungen	3				1									1								1							
Összesen.....	150	6	3	13	5	19	4	3	2	8	14	10	2	12	6	2	—	—	—	3	2	25	1	—	—	3	2	2	3

II. Németül olvasott könyvek. 3. Francia irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasott összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő,v. neje	férfi	neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje			férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje	férfi	nő,v. neje
Balzac Honoré de: Romane u. Erzählungen	2			1																		1							
Bernard Tristan: Fahrt...	1													1															
Constantin-Weyer M.: Ein Blick...	1					1																							
Dominique Pierre: Seine Majestät	1																					1							
Dorgelès Roland: Romane	5			1		1														1		2							
Duhamel George: Romane	2											1	1																
France Anatole: Romane	2			1																						1			
Gide André: Romane	5					1			1													3							
Lacretelle Jacques de: Romane	2					1			1																				
La Fargue Fernand: Grosser Nachtgesang..	1							1																					
Mauriac François: Tat...	1							1																					
Maurois André: Romane	5					1		1			1											2							
Mérimée Prosper: Bartholomäusnacht	2			1																		1							
Morand Paul: Romane	2			1																1									
Paleologue Mich.: Kaiserin Eugenie	1																					1							
Péladan Henri: Romane	2			1								1																	
Proust Marcel: Romane	2				1								1																
Rolland Romain: Romane	2			1						1																			
Stendhal (H. B.): Romane	3									1				2															
Verlaine Paul: Beichte...	1															1													
Zola Emile: Geld	1			1																									
Összesen.....	44	—	—	8	1	4	4	—	2	2	2	2	1	3	—	1	—	—	—	1	1	11	—	—	—	1	—	—	—

II. Németül olvasott könyvek. 4. Olasz és spanyol irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasott összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
D'Annunzio Gabriele: Jungfrauen	1													1															
Bernanos G.: Abtrünnige	2																					1							
Dante Alighieri: Göttl. Komödie	2			2																									
Deledda Grazia: Romane	4			1		1						2										1							
Michelangelo Buon.: Gedichte	1			1																									
Összesen	10			3	1	1						2		1								2	1						

II. Németül olvasott könyvek. 5. Orosz irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasott összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Aldanow Mark: Romane	3														2											1			
Andrejew Leonid: Romane	2			1							1																		
Bunin Ivan: Romane	2									1				1															
Dostojewski Fedor: Romane	5	1		1						1		1		1															
Gorki Maxim: Romane	6	1		1		1						1																	
Leonow Leonid: Der Dieb	1										1					1													
Mereschkowski D.: Romane	3					1																							
Rachmanowa Alja: Romane	14			4		3						1										1							
Tolstoj Leo: Romane	2					1																							
Összesen	38	2		7		3	3			2	2	3		2	2	1				1		5				2		2	1

II. Németül olvasott könyvek. 6. Egyéb (skandináv, németalföldi, lengyel stb.) irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasott összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Aho Juoni: Ellis Ehe	1																												
Bang Hermann: Romane u. Erzählungen	8			2						2	1															1			
Björnson Björnsterne: Romane u. Erzähl.	4			1										1															
Bojer Johann: Romane	2					1								1															
Bruun Laurids: Romane	1																												
Conscience Hendrik: Der Löwe	1			1																									
De Coster Charles: Ulenspiegel	4													2	1														
Fleuron Swend: Romane	2	1			1																								1
Geijerstam Gustav af: Romane	6									1				1								3				1			
Gjellerup Karl: Romane	4						2							1								1							

II. Németül olvasott könyvek. 6. Egyéb (skandináv, németalföldi, lengyel stb.) irodalom.

A szerző neve és a könyv címe	Olvastak összesen	Az olvasók foglalkozása. Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő, v. neje	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos kereskedő: férfi	Iparos kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Goethel Ferdynand: Romane	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Gunnarson Gunnar af: Romane	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hamsun Knut: Romane	22	—	—	3	2	2	—	—	—	6	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—
Heidenstam W. v.: Romane	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ibsen Henrik: Dramen	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jacobsen J. P.: Romane	3	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jelusić Mirko: Cromwell	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jensen J. W.: Romane	5	—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Lagerlöf Selma: Romane	14	—	—	1	4	2	—	—	—	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Larsen Anker: Stein d. Weisen	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Madelung Ade: Romane	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Michaelis Karin: Romane	22	—	—	1	1	1	3	—	1	1	3	—	—	—	2	—	—	—	—	1	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—
Munthe Axel: Romane u. Erzählungen	6	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Pontoppidan Henrik: Romane	6	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Röllvaag Ole E.: Peder der Sieger	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sienkiewitz Henrik: Romane	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Strindberg August: Romane	6	—	—	1	—	1	—	2	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Timmermans Felix: Romane	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Undset Sigried: Brennender Busch	8	—	—	2	2	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— sonstige Romane	22	—	—	2	2	2	—	—	—	1	4	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	3	—	—	—	1	1	1	1	—
Vitezović Tomislaw: Die Anderen	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	170	1	1	17	13	17	5	3	3	15	19	7	4	12	6	2	—	—	—	3	2	28	—	1	—	2	1	5	3	—

III. Angolul olvasott könyvek.

Angol irodalom.

A szerző neve és a könyv címe	Olvastak összesen	Az olvasók foglalkozása. Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő, v. neje	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Alcott Louisa: Novels	3	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aldingson Rich.: Ah men...	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anderson Sherwood: Novels	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arlen Michael: Novels	20	—	—	4	—	4	1	—	—	1	1	3	—	3	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Barclay Florence: Novels	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Belloc Hilaire: Novels	3	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bennett Arnold: Novels	13	—	—	1	2	3	—	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—
Borden Mary: Novels	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Browning Robert: Poetical works	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buck Pearl: Novels	11	—	—	—	—	1	2	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Burnett Frances H.: Little Lord F.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byron G. N. G.: Poetical works	2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cabell J. B.: Novels	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cather Villa: Novels	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chesterton G. K.: What's wrong	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

III. Angolul olvasott könyvek.

Angol irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvastak összesen	Felső középiskolás: fiú	Felső középiskolás: leány	Főiskolai hallgató: férfi	Főiskolai hallgató: nő	Köztisztviselő: férfi	Köztisztviselő: nő, v. neje	Katonatiszt: férfi	Katonatiszt: neje	Tanító, tanár: férfi	Tanító, tanár: nő, v. neje	Szabadfoglalkozású: férfi	Szabadfoglalkozású: nő, v. neje	Magántisztviselő: férfi	Magántisztviselő: nő, v. neje	Iparos, kereskedő: férfi	Iparos, kereskedő: nő, v. neje	Kereskedelmi alkalmazott: férfi	Kereskedelmi alkalmazott: nő, v. neje	Ipari, szak- és segédmunk.: férfi	Ipari, szak- és segédmunk.: nő, v. neje	Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt: férfi	Altiszt: nő, v. neje	Nyugdíjas: férfi	Nyugdíjas: nő, v. neje	Egyéb: férfi	Egyéb: nő, v. neje
Conrad Joseph : Novels	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Deeping Warwick : Novels	3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dell Ethel : Novels	4	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Dickens Charles : Novels	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dos Passos John : Novels	4	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Dreiser Theodor : Novels	14	—	—	2	2	—	—	—	—	2	3	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Ferber Edna : Novels	3	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Galsworthy John : Novels	17	—	—	4	1	1	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—	—	—
Goldsmith Oliver : The vicar of W....	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Haggard Rider : Treasure...	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Harte Bret : Maruja	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hearn Lafcadio : Novels	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hergesheimer Joseph : Novels	4	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hutchinson Horace : Novels	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huxley Aldous : Novels	12	—	—	1	—	3	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Jerome K. Jerome : Novels	9	—	—	1	—	2	1	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Joyce James : Ulysses	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kennedy Margaret : Novels	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kipling Rudyard : Novels	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lawrence D. H. : Novels	6	—	—	2	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Leacock Stephan : Novels	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lewis Sinclair : Novels	7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
London Jack : Novels	13	—	—	4	—	2	—	—	—	—	2	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Longfellow H. W. : Poetical Works	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Loos Anita : Gentlemen...	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mathers Helen : Com in...	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maugham Somerset : Novels	14	—	—	4	1	5	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Meredith George : Novels	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mottram R. H. : English miss	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O'Brien Freed. : Without my cloak	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O'Flaherty Liane : Informer	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O'Henry : Novels	4	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O'Neill Eugen : Novels	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ostenso Martha : Novels	6	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Pain Barry : Stories	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pristley J. B. : Novels	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scott Walter : Novels	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Shakespeare W. : Dramatical works	3	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Shaw Bernard : Dramatical works	6	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Swift Jonathan : Gulliver	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Swinnerton Frank : Elder sister	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarkington Both : Novels	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tennyson Alfr. lord : Poems	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Thackeray M. W. : Esmond	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Walpole Hugh : Novels	16	—	—	3	2	2	—	—	—	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—
Wells H. G. : Novels	7	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wilde Oscar : Novels	6	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Wilder Thornton : Novels	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Woolf Virginia : Novels	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Young Francis B. : The tragic bridge	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen.....	283	4	—	42	16	44	8	2	1	39	26	32	3	10	2	3	—	—	—	4	2	33	—	—	—	2	1	9	—

IV. Franciául olvasott könyvek.

Francia irodalom.

| A szerző neve és a könyv címe | Olvasták összesen | Az olvasók foglalkozása. | | |

IV. Franciául olvasott könyvek. *Francia irodalom.*

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	fiú	leány	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
				férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Prévost Marcel romans	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Proust Marcel romans	4	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Rabelais François : Gargantua	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Racine Jean théatre	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Renard Jules romans	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rolland Romain romans	9	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Romains Jules romans	7	1	—	—	—	2	—	2	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rosny J. H. romans	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sand George : Elle et lui	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Staël Mme de : Corinne	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stendhal (H. B.) romans	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tharaud J. et J. romans	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Theuriet André romans	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Valdagne Pierre : Ma mére	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valéry Paul : Monsieur Teste	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vogüé E. M. de : Morte	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Zola Emile romans	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	311	7	4	35	33	24	8	4	7	45	40	15	1	11	7	5	—	—	—	6	1	38	—	—	—	5	1	10	4		

V. Olaszul olvasott könyvek.

Olasz irodalom.

Az olvasók foglalkozása.

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	fiú	leány	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
				férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
Barilli : Sorrisi	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bontempelli M. : La donna	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgese Gius. : I vivi	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D'Annunzio Gabriele romani	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dante Alighieri : Divina commedia	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
De Amicis Edmondo novelle	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deledda Grazia romani	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Fogazzaro Antonio romani	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Milanesi Guido : L'ancora divetta	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Negri Ada romani	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Panzini Alfredo romani	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Rovetta Girolamo romani	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Serao Matilde : Mors tua	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Verga Roberto :	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vivanti Anni romani	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	24	2	—	2	—	—	—	2	—	—	—	6	2	1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—

C) Ismeretterjesztő irodalom magyarul.

Az olvasók foglalkozása.

A tudományszak száma a decimális rendszerben	A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
			fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
0	Általános művek	76	12	3	6	1	3	2	1	—	6	3	2	1	5	2	3	1	2	—	11	2	3	1	5	—	1	—	—	—
1	Bölcselet	232	20	6	54	4	14	5	1	—	14	9	10	—	23	6	3	—	1	2	33	5	7	7	4	—	—	—	3	1
2	Vallástudomány	81	11	4	18	2	3	—	—	—	6	5	1	—	7	3	2	—	1	—	8	1	5	2	1	—	1	—	—	—
3	Társadalmi tudományok	442	75	7	90	4	41	1	4	1	16	12	7	4	41	7	7	4	3	—	48	12	18	7	18	3	3	—	4	5
4	Nyelvtudomány	92	19	1	13	3	2	4	—	—	1	2	3	—	13	2	2	—	3	—	15	—	4	—	3	—	1	—	—	1
5	Természettudományok..	349	98	4	54	12	19	1	—	4	6	8	20	3	26	—	3	3	3	—	46	4	10	9	7	—	6	—	3	—
6	Exakt tudományok	345	71	4	60	7	21	2	—	—	8	8	18	3	31	5	8	3	8	1	43	9	18	8	5	1	1	—	1	1
7	Művészettudomány	293	40	14	54	24	15	2	—	—	9	12	17	8	11	8	4	2	7	1	20	12	16	3	4	—	—	—	7	1	2
79	Sport, játékok	101	31	4	16	1	5	—	—	—	1	1	4	—	10	2	3	—	2	—	10	1	2	7	1	—	—	—	—	—
8	Irodalomtudomány	455	192	56	52	12	11	3	1	—	16	15	8	2	17	2	3	3	3	—	17	11	10	6	4	—	6	1	4	—
9	Történelem	201	54	9	22	4	11	2	2	—	5	2	8	2	25	2	2	2	2	—	13	3	9	3	13	—	3	—	2	1
91	Földrajz, utazások	791	130	16	81	18	88	12	14	—	25	23	50	2	48	14	28	—	9	—	86	9	54	18	22	7	14	—	15	8
92	Életrajzok	199	30	4	22	3	19	1	2	1	6	10	8	1	12	3	5	—	3	—	19	5	29	1	1	—	6	1	6	1
	Összesen.....	3.657	783	132	542	95	252	35	25	6	119	110	156	26	269	56	73	18	47	4	369	74	185	72	88	11	42	9	39	20

D) Ismeretterjesztő irodalom idegen nyelven.[1])

Az olvasók foglalkozása.

A tudományszak száma a decimális rendszerben	A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár		Szabadfoglalkozású		Magántisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari, szak- és segédmunk.		Háztartásbeli	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
			fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	nő, v. neje	férfi	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
0	Általános művek	4	—	—	3	—	1	—																						
1	Bölcselet	15	—	—	5	—					2	1	3		1			1					1				1			
		2	—	—								1					1													
2	Vallástudomány	4	—	—	1	—									2															
		1	—	—	1	—																								
3	Társadalmi tudomány..	15	1	—	5	—	2								2		1				1		2				1			
		1	—	—													1													
4	Nyelvtudomány	2	—	—	—	—							1								1									
		1	—	—	—	—		1																						
5	Természettudományok..	30	1	—	13	—	4					1	2	1	6								1				1			
6	Exakt tudományok	5	—	—	1	—							1	—	2														1	
7	Művészettudomány	41	4	1	10	4	2	—	—	—	1	3	4	4	3	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	1	
		1	—	—	—	1																								
79	Sport, játékok	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Irodalomtudomány.....	18	—	2	1	5	—	—	—	—	1	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—
		6	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
9	Történelem	10	—	—	3	2	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
91	Földrajz, utazások	97	4	2	16	2	20	2	—	2	4	2	9	—	9	2	—	—	1	—	2	—	9	1	—	—	—	—	6	4
		3	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
92	Életrajzok	38	—	—	4	1	1	2	1	2	1	4	5	—	4	2	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	1	1	1	—
		1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen.....	278	10	5	62	14	31	4	1	5	11	12	26	6	31	5	—	1	1	—	5	—	27	1	—	—	2	4	8	6
		15	—	—	1	2	2	1	—	—	2	2	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
		5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—

[1]) A közönséges számok *német*, — a kövér számok *francia*, — a dűlt számok *angol* nyelven olvasott könyveket jelentenek.

Össze-

A szerző neve és a könyv címe	Olvasták összesen	Felső, középiskolás		Főiskolai hallgató		Köztisztviselő		Katonatiszt		Tanító, tanár	
		fiú	leány	férfi	nő	férfi	nő, v. neje	férfi	neje	férfi	nő, v. neje
Szépirodalom.											
A) **Magyar nyelven olvasott könyvek.**											
1. Magyar irodalom	5.813	1.005	558	556	140	450	91	46	13	150	185
2. Német irodalom	836	50	22	122	28	79	16	7	6	44	31
3. Angol irodalom	1.768	176	32	219	63	153	31	20	4	63	67
4. Francia irodalom	1.340	88	18	186	44	126	31	24	3	40	47
5. Olasz és spanyol irodalom	200	14	2	33	5	22	1	1	1	8	5
6. Orosz irodalom	430	24	9	46	14	49	14	2	—	19	17
7. Lengyel irodalom	112	15	6	15	4	17	—	1	—	1	4
8. Egyéb európai irodalom	499	26	8	70	23	52	8	7	—	22	34
9. Görög és római klasszikusok	26	4	2	8	—	—	—	—	—	—	—
10. Keleti népek irodalma	13	—	1	4	1	1	—	—	—	—	2
Összesen	**11.037**	**1.402**	**658**	**1.259**	**322**	**949**	**192**	**108**	**27**	**347**	**392**
B) **Idegen nyelven olvasott könyvek.**											
II. Németül olvasott könyvek:											
1. Német irodalom	692	16	24	85	34	68	24	25	3	48	55
2. Angol irodalom	150	6	3	13	5	19	4	3	2	8	14
3. Francia irodalom	44	—	—	8	1	4	4	—	2	2	2
4. Olasz és angol irodalom	10	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—
5. Orosz irodalom	38	2	—	7	—	3	3	—	—	2	2
6. Egyéb irodalmak	170	1	1	17	13	17	5	3	3	15	19
Összesen	**1.104**	**25**	**28**	**133**	**54**	**112**	**40**	**31**	**10**	**75**	**92**
III. Angolul olvasott könyvek	283	4	—	42	16	44	8	2	1	39	26
IV. Franciául olvasott könyvek	311	7	4	35	33	24	8	4	7	45	40
V. Olaszul olvasott könyvek	24	2	—	2	—	—	2	—	—	6	2
I. Magyar irodalom idegen nyelven	14	—	—	6	—	—	2	1	—	1	2
B) Idegen nyelven olvasott könyvek összesen	**1.736**	**38**	**32**	**218**	**103**	**180**	**60**	**38**	**18**	**166**	**162**
Ismeretterjesztő irodalom.											
C) **Magyarul**	3.657	783	132	542	95	252	35	25	6	119	110
D) **Idegen nyelven**	298	10	5	63	16	33	6	1	5	13	14
Összesen	**3.955**	**793**	**137**	**605**	**111**	**285**	**41**	**26**	**11**	**132**	**124**
Szépirodalom magyar nyelven	11.037	1.402	658	1.259	322	949	192	108	27	347	392
Szépirodalom idegen nyelven	1.736	38	32	218	103	180	60	38	18	166	162
Összesen	**12.773**	**1.440**	**690**	**1.477**	**425**	**1.129**	**252**	**146**	**45**	**513**	**554**
Szépirodalom és ismeretterjesztő irodalom együttesen (a nyolc nap alatt olvasott könyvek összes mennyisége)	**16.728**	**2.233**	**827**	**2.082**	**536**	**1.414**	**293**	**172**	**56**	**645**	**678**
Az olvasók száma	**4.793**	**744**	**275**	**630**	**153**	**353**	**73**	**43**	**14**	**161**	**165**

sítés.

Szabad-foglalkozású		Magán-tisztviselő		Iparos, kereskedő		Kereskedelmi alkalmazott		Ipari szak- és segéd-munkás		Háztartásbeli nő	Tanonc	Altiszt		Nyugdíjas		Egyéb	
férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje			férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje	férfi	nő, v. neje
150	20	343	137	138	28	57	10	492	193	522	116	120	19	87	11	103	73
23	12	56	30	14	7	5	1	87	25	95	5	18	4	19	—	17	13
59	17	108	59	42	10	10	1	214	59	206	30	40	2	28	7	32	16
56	11	80	48	25	2	13	1	172	59	155	17	19	5	22	4	34	10
11	3	19	5	3	—	1	1	23	4	20	1	6	—	3	1	6	1
22	6	36	10	9	2	4	10	33	20	36	5	11	—	9	4	14	5
3	2	2	—	1	—	2	—	8	3	16	1	1	—	1	—	8	1
19	3	33	19	12	3	3	—	39	12	67	6	10	—	7	—	11	5
—	—	1	1	—	3	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	1	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
344	74	678	309	244	55	95	24	1.070	375	1.124	181	225	30	176	27	226	124
40	14	42	21	10	8	1	—	22	2	86	2	2	—	22	11	15	12
10	2	12	6	2	—	—	—	3	2	25	1	—	—	3	2	2	3
2	1	3	—	1	—	—	—	1	1	11	—	—	—	1	—	—	—
2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
3	—	2	2	1	—	—	—	1	—	5	—	—	—	2	—	2	1
7	4	12	6	2	—	—	—	3	2	28	—	1	—	2	1	5	3
64	21	72	35	16	8	1	—	30	7	157	3	3	—	30	14	24	19
32	3	10	2	3	—	—	—	4	2	33	—	—	—	2	1	9	—
15	1	11	7	5	—	—	—	6	1	38	—	—	—	5	1	10	4
1	—	2	1	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
112	25	95	45	24	8	1	—	42	11	233	3	3	—	37	16	43	23
156	26	269	56	73	18	47	4	369	74	185	72	88	11	42	9	39	20
30	7	31	7	—	1	1	—	5	—	27	1	—	—	4	4	8	6
186	33	300	63	73	19	48	4	374	74	212	73	88	11	46	13	47	26
344	74	678	309	244	55	95	24	1.070	375	1.124	181	225	30	176	27	226	124
112	25	95	45	24	8	1	—	42	11	233	3	3	—	37	16	43	23
456	99	773	354	268	63	96	24	1.112	386	1.357	184	228	30	213	43	269	147
642	132	1.073	417	341	82	144	28	1.486	460	1.569	257	316	41	259	56	316	173
169	33	316	109	103	26	45	8	434	132	392	83	105	13	71	17	83	43

Helyesbítések.

A kép, amit e statisztikai kimutatásokból az olvasóközönség ízlésére nézve kapunk, némi helyesbítésre szorul. Az olvasási kedv spontán megnyilatkozását több körülmény gátolja. A könyvtárnak válogatott könyvanyaga van. Így sok szerző egyáltalán nincs meg a könyvtárban. Egyes szerzőknek nem minden műve van meg. De még a meglévő könyvekből való válogatás szabadságának is sok a korlátja. Keresett, jó, modern könyvekből kevés a példányszám. Az ilyet, ha kérné is az olvasó, nem mindig kaphatja meg, mert gyakran minden példány használatban, »kézben« van. Egyes szerzőknek kicsiny az oeuvre-je, a tőlük való válogatást ez is nehezíti. Ha a kért könyv nincs meg vagy nincs bent a könyvtárban, a könyvtáros más könyvet ajánl. Kézenfekvő, hogy figyelme ilyenkor nagy opuszszámú, népszerű auktorok (Jókai, Mikszáth, Gárdonyi) felé fordul, kiknek sok kötete van a polcokon. S ebből ád. A nagy számok törvénye érvényesül itt is. Ez ismert szerzők jelentéktelenebb művei szokatlanul sűrű olvasottságának ez a magyarázata.

Eredmények és tanuságok.

Ha e számoszlopokból változhatatlan érvényű törvényeket nem vonhatunk is le a könyvtár kulturális tevékenységére nézve, annyit megközelítő pontossággal mindenesetre megtudunk, mi áll a közönség érdeklődésének előterében s a főváros lakosságának mely rétegei, milyen arányban használják közművelődési fiókkönyvtárainkat. A művelődésnek ilyen természetű intézetei nem világot mozdító nagy gondolatok és tettek indítására vannak hivatva, — az egyéniség isteni adottságai nélkül emberi nagyság úgy sem képzelhető, — csupán az emberi lélek határainak kiszélesítésére, a műveltség terjesztésére nagy általánosságban.A kultúra, a műveltség mindig *szélesség*. A Végtelen éreztetése, a köznapin túl a magasabbnak, a Szépnek keresése, korlátok lebontogatása, a szellem szabadságának, a gondolkozásnak előkészítése, az érzelem, és kedélyvilág ápolása és kifinomítása, bensőbbé, intenzívebbé mélyítése s ismeretek terjesztése az olvasásnak s így az olvastatásnak is legfő célja. A főváros népszerű közművelődési fiókkönyvtáraiban olvasott könyveket a legnagyobb részletességgel sorolják föl az itt közölt statisztikai tabellák. Ha e jegyzékeket nézzük s magunk elé képzeljük azt a megmérhetetlen szellemi tartalmat, amit e könyvek képviselnek, lehetetlen el nem ismernünk a népkönyvtári gondolat helyességét. Valamint azt is, hogy a szellemi erők e roppant szétsugárzását a közületnek magának kell irányítania, a maga megközelíthetetlen s magasrendű erkölcsi és szellemi nézőpontjából. Csak a közület biztosíthatja ugyanis a szellemi síkon époly fontos — talán még fontosabb — hozzáértést, gondosságot, felelősségtudatot és magasabb szemléletet, mint az élet megannyi egyéb, anyagi természetű terén. A főváros közművelődési fiókkönyvtárainak a hazai művelődés történetében példa nélkül álló élénk használata azt bizonyítja, hogy a közönség megérti és méltányolja a közület gondoskodását és szelid vezetését. S nem érzi tehernek. A »szörnyű szellemi zűrben«, mely őt a nagyváros túlhajtottan intellektuális légkörében körülveszi, melyben tájékozódását veszti s »énjének zárt egyénisége« teljesen elmerül, ösztönösen megérzi a művelődés e közintézeteiből feléje áradó jónak, egésznek, szellemileg egészségesnek megingathatatlan normatívumát. Ha fővárosi közkönyvtáraink használata nem volna bizonyos, bár minimális anyagi cenzushoz kötve, a bizalmat tekintve, bízvást állíthatjuk, hogy művelődési rádiuszuk korlátlan lenne. Az utóbbi években bekövetkezett nagyarányú elszegényedés miatt sajnos sokak számára a könyvtárhasználat csekély

díja is áthághatatlan akadály. A tagok számának kismértékű apadása, melyről Évkönyvünk más helyén emlékezünk meg, legnagyobb részben ennek tulajdonítható.

A Fővárosi Könyvtár fiókkönyvtáraiban, a föntebb mondottak alapján detektív-, és ponyvaregényt egyáltalán nem talál az olvasó. A nagyvárosi szellemi életnek ezt a két teljesen haszontalan s nem egy tekintetben veszedelmes gazát közkönyvtár nem gondozhatja. E műfaj beláthatatlan kártevéseitől az üzleti szervezettségnek sajna mindezideig sikerült a közfigyelmet távoltartania. Reméljük, hogy a ponyva és a detektívregény elleni küzdelem megszervezésének *Farkas* Zoltán elevenre tapintó, bátor és szellemes cikke (a Magyar Szemle 1935. júliusi számában) s az én szeptember 8-i könyvekről, olvasásról szóló rádióelőadásom komoly kezdetét fogja jelenteni.

A Fővárosi Könyvtár a közművelődési könyvtárak könyveinek beszerzését a legtárgyilagosabban igyekszik intézni. A szempontok, melyek szerint a könyvek kiválogatása történik, sokfélék. Miután elsősorban *nagy tömegek* szellemi táplálásáról van szó, oly tömegekéről, melyben az *ifjúságé* a főszerep (aránya statisztikánk szerint közel 40%), a *nevelés* elvének itt egy pillanatra sem szabad elhomályosulnia. Egészen természetes tehát, hogy a mienkhez hasonló minden közkönyvtárnak az irodalmi érték mellett az *erkölcsi* szempontokra is élénken figyelnie kell. Valamint az *igazságra* is. A szellemi *egészséghez* az igazság s a nagy és szent emberi dolgoknak *tisztelete* mélységesen hozzátartozik. Ami ettől eltér, nevezze magát realizmusnak, pszihologizmusnak vagy pszihoanalizisnek, — fintorgás és elfajultság. A piszokban vájkálás még nem pszihológiai elmélyedés s a nemiség egyedülvalóságának hangsúlyozása nem lélektani igazság.

Szélsőséges irodalmi ízlés képviselői sem kaphatnak népkönyvtárban helyet. A nép művelésével foglalkozó közintézetet általában józan ítélet, egészséges életszemlélet s nemes értelemben vett konzervativizmus vezesse. Csak így lehet a legszélesebb rétegek számára egyként nyitva. Közkönyvtár nem különcök és rossz idegzetű ínyesek számára van, hanem azért, hogy az örök embert s az emberiség változhatatlan eszményeit : a Szépet, a Jót, az Igazságot s a magasabb élet-valóságot szolgálja. Célja nem az alsóbbrendűség erősítése, hanem a belső ember fölébresztése. A *megrázás*, a *fölrázás* révén (amit a görögök katharsisnak neveztek) fölemelnie kell. Nem lealacsonyítani. Tisztítani és nem beszennyezni. Az irodalom s általában minden művészet mindenha a *teljes ember* megnyilatkozása a *teljes ember számára.* Parciális ingerek, mind az idegizgalom vagy a szexualitás fölkeltése kívül esik a közkönyvtár hivatása körén. Mint ahogy az intellektus egyéb mai kinövéseinek, »furcsálkodásainak«, aberrációinak — a detektívregénynek vagy a filléres érzelgőskének — ápolása sem tartozik feladatai közé.

Ezekhez az elvekhez képest sokmindent *nem* talál az olvasó a Fővárosi Könyvtár fiókkönyvtáraiban. Még akkor sem, ha az történetesen világhíresség világhírű könyve. Legyen szabad itt néhány példával a válogatás elveit és metodikáját megvilágítanom.

Csak a minap vált a film révén újra időszerűvé *Lion Feuchtwanger Jud Süss*-e s vert föl a hasonló című regény iránt a közönség körében újra hatalmas érdeklődést. (A film és a könyv összefüggését, fokozott érdeklődés alakjában egyébként mindig megérzi a könyvtár.) E regény »*A herceg és zsidaja*« címen megjelent magyar fordításának, épp úgy mint eredetijének hatalmas könyvsikere volt évekkel ezelőtt. A könyvtár több okból — melyeknek egyike is elég volna — nem szerezte be ezt a könyvet. 1. A fordítás hihetetlenül pongyola és gyenge. Ilyenek vannak benne : »A brandenburgi hercegpüspök« (?) »Ájultan *(ohnmächtig)* vonogatta

vállát.« »Hätte er dem Brandenburger fein heimgeleuchtet.« »*Rámutatott* volna a goromba fráterre,« stöbbefféle, garmadával. 2. Realizmusa alakjai szégyenletes és szégyentkeltő erotikus leltárának felsorolásából áll. Költőnek ösztönszerűen éreznie kell a határokat, melyeket a jó izlés nevében át nem léphet. Igazi költő érzi is! Ez természetesen nem jelent annyit, hogy ne nyulhatna kényes témákhoz. Bizonnyal nyúlhat. Kényes témák ellenére is költő maradhat valaki, — ha költő. De az ilyen Feuchtwangereknek egyetlen erőssége ez. Ők mindent sub specie nemiség szemlélnek s azt szeretnék elhitetni, hogy a szabadosság : költészet, a szó egyedülvaló, legmodernebb értelmezésben. 3. A faji szellem kihívó és gyülölködő jelentkezése alkalmas arra, hogy éles ellenszenvet váltson ki a legjobb hiszemű olvasóból is. Faji ellentétek szítása nem lehet közfeladat.[1])

Milyen máskép nyúl ugyanehhez a kényes tárgyhoz Gertrud Le Fort : A Ghettóból jött pápa című regényében, mely nemrég jelent meg magyarul is a Vigiliakönyvek gondosan és igen fínom irodalmi érzékkel megválogatott sorozatában. (Papini Gog-ja, Claudel és Mauriac egy-egy remeke jelentek meg itt még.) De Gertrud Le Fort költő is a javából.

Ugyanez az álláspontja a könyvtárnak hasonló szellemű egyéb ilyen könyvekkel szemben is, melyeket a reklámlárma a modern irodalom legjava értékeinek hirdet. Az *Ehrenburgok*, *Josef Rothok*, *Gläserek*, *Kästnerek*, *Pitigrillik*, *Dekobrák* és *Eldridgek* könyveinek terjesztése a köz szempontjából nem lehet kívánatos.

Egy magyar talajból sarjadt népszerű írónőnek, Erdős Renéenek sok regényét is mellőzni kénytelen közművelődési könyvtárunk. Alulírt egyrészről erősen kétségbe vonja ennek a szerzőnek széltében elismert nagy írói kvalitásait,[2]) másrészről azt képzeli, hogy a közület irodalompolitikai célkitűzései között az erotikum terjesztésének nem mulhatatlanul kell szerepelnie. Ennek az írónőnek nem egy regénye kívül áll az irodalom határain. Az ezekben (*Nagy sikoly*, *Pándy György*, *Herzfeld Clarisse* stb.) fölhalmozott erotikummal szemben tehetetlen az irodalomkritika. E mennyiség számbavétele tán inkább a statisztikára tartoznék.

A riportregényt is, mely magasabb művészi célok híján a modern nagyvárosi élet Bábelébe vezet a legnagyobb óvatossággal kezeli a könyvtár. A Harmadik Birodalom jó ízlésére és egészséges erkölcsi érzékére vall, hogy ennek az irodalomnak egyik legjellegzetesebb darabját, *Erich Kästner* minden ízlésbeli és morális gátlástól ment Fabian-ját elkoboztatta. Mi sem természetesebb, mint hogy ezt a könyvet sietve (s botrányosan) lefordíttatták magyarra is és teljes erővel terjesztik. Könyvtárunk, érthetőképp óvakodik tőle. *Alfred Döblin*, *G. Fink*, *H. Fallada* (s előbb még *Remarque)* írásművei már csak erős irányzatosságuknál fogva is alig nevezhetők szépirodalomnak. Zsurnalisztika ez csak, ijesztően híján minden komponálnitudásnak és képzeleterőnek.

Mi más ennek a riport-műfajnak erdélyi magyar képviselője, *Székely Mózes !* Zátony-ában »valami durva és pallérozatlan erő görcsös lüktetését érezte meg a közönség. Oly erőét, mely fittyet hány a szellemi termékek kodifikált szabályainak. A magyar közönség valami új, viharzó, vad természeti jelenséget sejtett

[1]) »Látta a parlament kövér, csirkefogó polgárait. . . .« 10. 1. »Az arisztokrácia ugatott, mint a veszett kutya. . .« 10. 1. ». . . az ő zsidait, kik mindegyikének kisujjában hétköznap is több az ész, mint az egész tartomány fejében ünnepnapon. . .« 14. 1. »Beszélt azokról a furcsa szeszélyekről, mikkel a keresztényeket veri az isten, áldott legyen a neve.« 37. 1. stb.

[2]) Ilyen mondatok alapján : »Anna néni, ahogy jött pompás királynői termetével, a két fia között.« Vagy : »S ahogy ment azzal a kissé előrehajtott fejtartással (előrehajtotta a fejtartását), mely (t. i. a fejtartás) mintha örökké hallgatóznék s a magas cipősarkakon, a kissé előredőlt járással, mintha valaki a kezénél fogva maga felé húzta volna, húsz évesnek látszott, nem harmincnégynek, amennyi volt. (Nagy sikoly 4. és 5. l.).

meg benne« mondja róla Pethő Sándor. Ennek a könyvnek, mely szenvedélyes őszinteséggel revelálja az erdélyi magyarság roppant szenvedéseit, még ma, évekkel megjelenése után is óriási az olvasottsága könyvtárunkban. Jobb időkben, gazdagabb lehetőségek között bőséges példányszámot szereztünk belőle.

Az élő irodalom iránt való kötelességének vél eleget tenni a könyvtár, mikor a magyar irodalom elismert nagy értékeinek írásai mellett a tehetséges fiatalabb írógeneráció műveit is beszerzi. Ezt az áldozatot meg kell hoznia a könyvtárnak, még akkor is, ha egyik-másik ilyen könyv fölött hamarosan elhalad az idő. A könyvek sorsa kiszámíthatatlan. Az igen magas színvonalú mai magyar irodalom legfő képviselőinek — kikre bármely nyugati nemzet büszke lehetne — könyveit erősen olvassa a közönség. De kíváncsisággal és várakozással figyeli a legújabb írónemzedék munkásságát is. A könyvtár mindkét érdeklődést a lehetőség határain belül, a leggondosabb válogatás alapján kielégíteni igyekszik. Ilyen komoly csengésű nevek mellett, mint *Ady Endre, Babits Mihály, Gulácsy Irén, Harsányi Zsolt, Herczeg Ferenc, Komáromi János, Kosztolányi Dezső, Kuncz Aladár, Makkai Sándor, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Surányi Miklós, Szabó Dezső, Tormay Cecile, Tóth Árpád* és *Zilahy Lajos*, az újabb írók következő jeles sorára hívja fel a könyvtár leginkább a közönség figyelmét: *Balla Borisz, Beczássy Judit, Berde Mária, Földi Mihály, Márai Sándor, Mécs László, Nyirő József, Sárközi György, Szánthó György, Szitnyai Zoltán, Tamási Áron, Terescsényi György, Török Sándor.*

A magyar szépirodalom kedveltségére jellemző egyébként, hogy a vizsgált nyolc nap alatt kölcsön adott 16.728 kötet könyvből 5813 kötet, vagyis közel 35% volt magyar szépirodalom.

*

Az itt közölt statisztikai kimutatásokból a következő tanulságok vonhatók le:

A vizsgált nyolc nap alatt 4793 olvasó használta a Fővárosi Könyvtár 11 fiókkönyvtárát. Kölcsön vett összesen 16.728 kötet könyvet. A szépirodalmi és ismeretterjesztő művek aránya 76·4% és 23·6%. 12.773 szépirodalmi könyvvel 3955 ismeretterjesztő könyv használata áll szemben. Ez az arány semmivel sem marad mögötte a külföld hasonló intézeteiben elért eredményeknek. A szépirodalmi olvasmányokat a legteljesebb részletességgel sorolom föl. Az ismeretterjesztő irodalom használatát kénytelen voltam szkematizálva ismertetni. Ennek az anyagnak szerzők szerint részletezett közlése az amúgy is terjedelmes kimutatásokat még felével megduzzasztotta volna. Ezért mellőznöm kellett. De meg ez a felsorolás nem is kecsegtetett rendkívüli tanuságokkal. A minden tudományszakra egyaránt vonatkozó széles érdeklődést a közölt tabella is eléggé mutatja. Valamint azt is: milyen mindenre kiterjedő figyelmű felkészültséggel kell a könyvtárnak olvasóit várnia. Távolról sem kell azt hinni, hogy az ismeretterjesztő könyvek olvasásában a középiskolás ifjúság vezet. Aránya itt mindössze 23%, ami még alatta is marad az összes olvasóhoz való arányának (23·3%). Kimutatásunk alapján bízvást mondhatjuk, hogy a tudományos könyvek olvasóközönségünk minden rétegét érdeklik. A középiskolás ifjúsági olvasók aránya csupán az irodalomtörténeti olvasmányokban szökik az 50% fölé, ami nyilván kötelező iskolai olvasmányokkal függhet össze. Az ismeretterjesztő irodalom legnépszerűbb tudományszaka, mint minden más hasonló népkönyvtárban, a földrajzi és utazási irodalom (kb. 23%). Itt a népszerűség pálmája kétségkívül *Cholnoky Jenő* népszerű és tudományos földrajzi könyveié. Műveiből 87 kötet fordult meg e nyolc napon az olvasók kezén. Ezek után *Széchenyi Zsigmond* két afrikai vadásznaplója következik 33 példánynyal. A Franklin Társulat egyre gyatrább képanyagú utazási könyveit a Dante kiadóvállalat friss és jól válogatott modern és olcsó utazási könyvei lassan hát-

térbe szorítják. Olvasottságuk igen nagy. Az egyéb irmeretterjesztő irodalom olvasásának analizálásától terem korlátozottsága miatt el kell tekintenem. Utalok a statisztikai kimutatásra, mely szakok szerint közli az egyes tudományok olvasottságának megoszlását.

A magyar szépirodalom a kölcsönvett egész könyvmennyiségnek 34·8%át tette ki. Az összes *szépirodalmi* könyveknek pedig 45%-át. Meg kell jegyeznem itt, hogy a Fővárosi Könyvtár fiókkönyvtárai a főváros középiskoláival sűrű érintkezést tartanak fönn. A Fővárosi Könyvtár lassan-lassan átvette az egyre szűkebb keretek között működő s teljesen jelentéktelenné zsugorodott iskolai ifjúsági könyvtárak szerepét. A tanulóifjúság, mint statisztikánk mutatja, kötelező olvasmányainak jelentékeny részét könyvtárunkból szerzi be. Statisztikánkban sok helyt föltűnik, hogy a középiskola magasabb osztályaiba járó tanulók színvonaluknak meg nem felelő könyvet kaptak. Ez mindenkor az irodalomtanár engedélye alapján, sőt gyakran egyenes kívánságára történt.

A legolvasottabb magyar szépirodalmi könyv, sőt a legolvasottabb könyv egyáltalán könyvtárunkban Gulácsy Irén Fekete vőlegények című történeti regénye volt. E könyvnek 64 példányát adta ki a könyvtár ez alatt a nyolc nap alatt. E kitűnő regény iránt állandóan óriási az érdeklődés s az a megjelenés óta eltelt nyolc év alatt sem lohadt. *Harmincnál több példányát* a következő magyar könyveknek adtuk e nyolc napon olvasóink kezébe. *Gárdonyi Géza : Isten rabjai* 31, *Láthatatlan ember* 35, *Gulácsy Irén : Pax vobis* 40, *Herczeg Ferenc : Aranyhegedű* 30, *Az élet kapuja* 32, *Pogányok* 47, (ebből 28 középiskolás), *Jókai : Arany ember* 40, *Egy magyar nábob* 35, *Fekete gyémántok* 30, *Kárpáthy Zoltán* 32, *Kőszívű ember* 32, *Kemény Zsigmond : Zord idők* 43, (ebből 38 középiskolás), *Kuncz Aladár : Fekete kolostor* 39, *Mikszáth Kálmán : Fekete város* 31, *Szent Péter esernyője* 30, *Móra Ferenc : Arany koporsó* 32, *Zilahy Lajos : Két fogoly* 35, *Szökevény* 38, *Valamit visz a víz* 30 példányát.

Ezek a könyvek ennek alapján bízvást nevezhetők a *legkeresettebb, a legolvasottabb magyar könyveknek.*

Az egész magyar irodalom legnépszerűbb *auktora* — nagy opuszszáma is hozzájárul ehhez — *Jókai.* A tárgyalt nyolc nap alatt 678 kötetét forgattuk meg, ami az ez idő alatt olvasott egész magyar szépirodalomnak 12%-át tette ki. Őt követi *Herczeg Ferenc* 492 kötettel, (8·5%), *Gárdonyi Géza* 401 *kötettel* (7%) és *Mikszáth Kálmán* 276 *kötettel.* E szerzőket természetesen javarészt középiskolások olvassák. Jókait 45%-ban, Herczeg Ferencet 40%-ban, Gárdonyit 43%-ban, Mikszáthot 48%-ban. Kétharmad részben fiúk, egyharmad részben leányok.

A külföld irodalmából magyar fordításban leginkább az angol irodalmat olvasták könyvtárunkban. 1768 kötetet. Utána a francia irodalom következik 1340 kötettel s csak azután a német 836 kötettel. Angol szerzőt tehát kétannyit olvastak magyarul, mint németet. Az idegen irodalom olvasását magyar nyelven természetesen az határozza meg : mi van egyáltalában magyarra fordítva. Ennek a ténynek — gyakran nem szívesen — a könyvtár is kénytelen alárendelni magát. A legmostohább e téren a német irodalom sorsa. Ennek oka lehet részben az is, hogy a magyar olvasóközönség javarésze számára a német irodalom eredetiben is könnyen hozzáférhető. A németül nem tudók azonban kénytelenek beérni azzal az irodalommal, amit a magyar kiadók lefordításra érdemesnek ítélnek. Ezt pedig gyakran nem kizárólag irodalmi szempontok döntik el. A Harmadik Birodalom irodalmi areopagja kétségkívül fejcsóválva szemlélné azt a névsort, mely nálunk a német irodalmat reprezentálja. A könyvtár az adott helyzethez alkalmazkodni kénytelen. Áll ez nemcsak a német irodalom magyar nyelvű fordításaira, hanem magára az eredeti német nyelvű irodalomra is. A kereslet a könyvtárban német

eredetiben is természetszerűleg főként azok felé a szerzők felé fordul, kiknek terjesztése és népszerűsítése érdekében hazai kiadóink sikeresen buzgólkodnak. A közönséget a leghangosabb jelszavak vezetik s így érthetőkép első sorban az vonzza, amire nagy éclat-val hívják fel figyelmét. A törzsökös német irodalom így szükségkép megrövidül. Bár könyvtárunk gazdagon tartalmazza az *egész* német irodalmat, mégis azoknak a könyveknek az olvasottsága legnagyobb, melyeknek nemzetközi fémjelzésű szerzői a legismertebbek. A magyarul és németül is legolvasottabb szerzők így *B. Kellermann, Th. Mann, J. Wassermann, F. Werfel, St. Zweig.*

A magyarra fordított angol irodalom sokkal változatosabb képet mutat. Nem szorítkozik ily kis számú auktorra. A világhír és a jelentős sikerek természetesen itt is föltételei és meghatározói az olvasottságnak. A magyar nyelven kívül itt még a német nyelv közvetítését is gyakran veszi igénybe a közönség. Nem kis részben a német fordítások megbízhatósága, illetve a magyar fordítások megbízhatatlansága miatt.[1]) A legolvasottabb angol szerzők könyvtárunkban *M. Arlen, P. Buck, J. Galsworthy, S. Lewis, S. Maugham* és *H. G. Wells* s az ifjúság körében *J. London.*

A francia irodalom legnépszerűbb auktorai még ma is a gall szellem régebbi nagy képviselői: *H. Balzac, P. Bourget, G. Flaubert, A. France, V. Hugo, G. Maupassant, M. Prévost.* Az újabbak közül a jelentéktelen *P. Benoit, C. Farrére, A. Gide,* és különösen *F. Mauriac, A. Maurois* és *R. Rolland.*

Az orosz irodalom legolvasottabb írói *Dosztojevszkij, Mereskovszkij* és *Tolsztoj.* A mai szovjet-orosz pokolból menekült *A. Rachmanova* naplószerű följegyzéseit mohón olvassa a közönség.

A lengyel irodalmat magyar nyelven nem sok, de annál kitűnőbb könyv képviseli. Valamennyit sűrűn olvassa a közönség.

Az északi írók közül *K. Hamsun, S. Lagerlöf, S. Undset* a legnépszerűbbek. A svéd orvosnak, *Axel Munthenak San Michele* című naplója népszerűség tekintetében a legolvasottabb magyar könyvekkel vetekszik. Könyvtárunknak 34 példánya forgott közkézen e nyolc nap alatt. Még *A. Strindberget* is olvassák.

Idegen nyelven természetesen magasabb igényű és ízlésű — nyelveket tudó — közönség olvas. Statisztikánknak ezek a tabellái nagy változatosságot s magas színvonalat mutatnak. Még a német irodalom képe is jellegzetesebben *német* itt. Sőt mennyiségileg is a német irodalom vezet. (39%). Az idegen nyelvek közül mindösszesen is legtöbbet németül olvasnak olvasóink (63%), utána franciául (17%) s végül angolul (16%). Az idegen nyelven olvasott könyvek összesen 12%-át teszik ki valamennyi olvasott könyvnek.

A könyvtár olvasóközönségének összetétele, mint az utolsó tabella mutatja, a legváltozatosabb. Az olvasók 69%-a volt férfi, 31%-a nő. E nyolc nap alatt kölcsön adott valamennyi könyvnek 58·8%-át férfiak, 41·2%-át nők olvasták. A nők tehát aránylag többet olvasnak. Valamennyi könyvnek 18·2%-át olvasták 15 éven felüli középiskolai tanulók (fiúk, lányok együtt), 11·6%-át munkások (férfiak, nők együtt), 10·2%-át köztisztviselők (férfiak, nők együtt; ötször annyi férfi, mint nő). Egy olvasó átlagban 3·5 kötet könyvet kapott a könyvtártól. Általánosságban a női olvasók olvasmányainak minősége jobb, színvonala magasabb,

[1]) Galsworthy Sötét virágának magyar fordításában egy helyt (6. lap) például ezt találtam: »Kis *galamb* volt.... Milyen erős a háta! Nem csoda, ha szegény öreg Aischylos kissé rosszul lett, amikor a fejére esett egy ilyen madár. A régiek rendesen ráhelyezték a világot...« A magyar fordító sem azt nem tudja, hogy a kínai mithológia szerint a világot egy teknős hordja hátán, sem azt, hogy az angol *tortoise, turtle,* teknősbékát jelent. Alighanem a *Turteltaubé*-ra gondolt.

mint a férfiaké. A modern élet figyelője előtt e tény nem meglepő. Sok minden magyarázza ezt: a nők védettebb társadalmi helyzete, a kenyérgondoktól való mentesség (háztartásbeliek), a zaklatottság hiánya, az otthon nyugalma, a bővebben rendelkezésre álló idő, lélektani adottságok, mint: a durvától, a rúttól való ösztönös tartózkodás, a férfiénál készebb természetes ízlés, magasabb szépérzék stb. A detektívregény például par excellence férfiolvasmány. (Ki látott már nőt kalandregényt olvasni?). A nőben teljesen hiányzanak az efajta huszadrendű esztétikai élmény lélektani előfeltételei. E sivár modern intellektuális semmiségek neki mit se mondanak. Ez az élvezet idegen előtte. Ami kedélyvilágát érintetlen hagyja, azzal nem törődik. A férfi e tekintetben örök serdületlen. Öreg gyermek. Nincs mi visszatartsa e szellemi lim-lomtól, alacsonyrendű, idegizgató játékszertől.

A legmagasabb irodalmi ízlést a »háztartásbeli nő« gyűjtőnév alá vont olvasók olvasmányai mutatják. Idegen nyelven is ők olvasnak legtöbbet. A munkásság művelődési hajlama meglepő s olvasmányának színvonala is tiszteletreméltó. A könyvek kiválogatásában természetesen némi része a könyvtár tisztviselőinek is van, kik különös gondot tartoznak fordítani a munkásság vezetésére.

Legyen szabad itt végezetül megemlékeznem a fiókkönyvtárak tisztviselőinek munkájáról is, mely nagyban hozzájárul e művelődési intézetek elismerésre méltó eredményeihez. E statisztikai kimutatásokat vizsgálva, meg kell állapítanunk, hogy a könyvtár tisztviselői nagy általánosságban hivatásuk magaslatán állnak s jól végzik munkájukat. Hibák azért elvétve, szórványosan előfordulnak. De ezek oly hibák, melyek a könyvkölcsönzésnek tömegénél fogva szükségképpen mechanizálódó munkája közben észrevétlenül esnek. Nagyjában és egészében a végzett munka csak elismerést érdemel.

Ennyi szellemi fermentumot bocsát a főváros lakossága közé a Fővárosi Könyvtár nap-nap után. Jó erők ezek, melyek el nem mulnak s hatásuk nem kicsinyelhető. Az erő megmaradásának elve a szellem síkján épp annyira érvényes, mint a fizikai világban.

Császári követ fogadása Budán a török idők alatt, a Fővárosi Könyvtár egy vízfestményén.

Írta: *dr. Jajczay János.*

Mint egy kétágú fogó, melyet az iszlám eleven ereje szorított össze, akarta a nyugati kultúrát összeroppantani a mohamedánság. Az első előrelökés a VII. században indult meg Mekka felől. A VIII. században már nyugaton is érezteti hatását, a mai Spanyolországban a félhold megveti lábát s a fanatikusok Allahot hívják segítségül. Az akkori fél világ évtizedek alatt kezükbe került s ha a Pireneusok sziklafala s az ott sortálló kereszténység nem tartóztatja fel őket, úgy ez az irtózatos erejű áradat elpusztítja az európai kultúrát. A mindent elsöprő előretörés mégegyszer, századok mulva megismétlődik, csakhogy most nem nyugaton, hanem délkelet felől, a Balkánon át hömpölyög az ár Középeurópába, ahol nem mint az első esetben elsősorban egy hegyláncon, hanem egy húsból-vérből épített falon törik meg a rettegett, megállíthatatlannak tartott, ősi erejű barbár tömeg. Az emberből épített gát a magyarság volt.

Ha az európai délnyugati és délkeleti támadás időben egymáshoz közelebb indul meg, úgy a fogó bezárul és a kereszténységnek minden bizonnyal befellegzett volna.

Az első térszerzés nyugaton vitalitással telibb volt. A puszta hódításon túl, mert hittel teljesebb, nemesebb a folyamat, a maguk módján kultúrát akartak létesíteni. A bennünket ért csapás annak ellenére, hogy hosszú ideig tartott mégis a jelek szerint provizórikus jellegű megszállás, mert a hódítók a hódításban, de önmagukban sem hittek s nem plántáltak ide kultúrát, vagy bárminő maradandót. Raboltak, pusztítottak, mintha nem tartották volna a befektetést rentábilisnak. Jellegzetes erre Buda helyzete, ahol a harácsoló tisztviselők sáskaraja legtöbbször mindent letarol, és közöttük alig akad olyan kivétel, mint amilyen Szokoli Musztafa basa lehetett. Figyeljük meg pl. a budai török időbeli építkezéseket. Legfeljebb a falakat ha megerősítették, fürdőt létesítettek és mecsetet építettek, illetve ezirányú ténykedésük legtöbbször a régi templomoknak mecsetté való átalakítására szorítkozott. Már 1573-ban Gerlach István azt mondja, hogy a törökök semmit sem restaurálnak, semmi újat nem építenek. A pusztulást illusztráló kép, amely a későbbi leírásokban szemünk elé tárul, még szomorúbb. Építkezéseikről csak annyit jegyzünk meg: alig hogy kitették lábukat, másfélszázados ittlétüket az első szellő nyomtalanul elfújta. A fürdők kivételével egyébként ideiglenes jellegű, sokszor fából fabrikált, legtöbbször jelentéktelen épületeiket éppen úgy mint intézményeiket alig tudjuk rekonstruálni.

A Balkán félsziget felőli ozmán támadás a nyugati, a Pireneusi félsziget felőli intenzív előnyomulásnál hevesebbnek indult és az egész, akkor már művelt reneszánsz világot pusztulással fenyegette. A török térfoglalás tulajdonkép nem

is a mi magánügyünk volt. Az iszlám hosszú ideig izgalomban tudja tartani Európát. Talán mi sem bizonyítja jobban a rettegést, a kérdés fontosságát, mintha a XVI. századvégi, a XVII. századi, majd a XVIII. századeleji európai históriát tárgyaló munkákat figyeljük meg, melyek zömének főkérdése az ominózus török ügy. Buda visszafoglalása részletkérdés, irodalma mégis szinte áttekinthetetlen. A török kiveretésekor az egész világon öntöttek és verettek érmeket — vagy százhatvanról tudunk — annak örömére, hogy Budát a török kénytelen volt feladni. A pogányoktól megszállt területekkel foglalkozó, főleg Budát ábrázoló metszetek száma özön.

A török Európára irányuló hadműveleteinek kiindulási központja 1541. után Buda és így a földrajzi könyvekben és történeti munkákban az egykori királyi székhely látképe legtöbbször szerepel. A számos könyvillusztráció mellett sok önálló metszetet is ismerünk Budáról a visszavételig számított időkig, úgyhogy mai fővárosunk hódítás alatti formájáról az 1572-ben nyomott J. Siebmacher-féle metszettől egész az 1686. évben készült olasz karcokig — melyeknek sztereotip felírása VERO DISEGNO DELLA CITTA DI BUDA szokott lenni — helyes képet formálhatunk. Ezek mellett Marsigli rajzai, valamint Fontananak az 1686. évi ostromróli pontos képe alapján jól tájékozódhatunk a megszállás alatti Budáról. Mégis, a Fővárosi Könyvtárnak a közelmultban műkereskedőtől vásárolt páratlanul érdekes akvarellje még az ismert sok metszet mellett is különös figyelmet érdemel. A vízfestmény minden kezdetlegessége ellenére sokkal többet nyujt, mint nagyon sok metszet, melyekről tudjuk, hogy nem egyszer úgy készültek, hogy legfeljebb leírás alapján képzeletből rajzolták meg a várost, míg egy másik csoport a régebben ismert ábrázolásokat változtatta meg csak egy-egy leíráshoz idomítva, úgyhogy Buda és Pest a sok gyertyaként meredező minaretjeivel keleti városnak nézzen ki. A sok Budáról rajzolt látkép közül a VERO DISEGNO felírás ellenére is, a valóban in loco készült kevés. A mi primitív vízfestményünk, amint a jelek félreismerhetetlenül mutatják, tényleg a megszállás alatt, itt készült, mégpedig minden bizonnyal a XVI. század fordulóján.

Színes képecskénken, melynek felirata: Buda od[er Ofen], (mérete: 58·7 × 17·5 centiméter) s amelyen a Gellérthegyet, Budavárat pirostetejű házaival, zöld tornyaival, az alul elterülő várost, a Dunát és Pest egy részét látjuk, bennünket különösen két szempontból érdekelhet. Életteljessége mellett — amit rajzok, festmények mindig jobban tükröznek vissza, mint a nyomatok — először felkelti érdeklődésünket az a történés, amely rajta lejátszódik s amelyet a kép minden kicsinysége mellett pontosan kivehetünk. A második a topográfiai szempont. Vajjon mi mindent látott a vízfestmény készítője ittjártában Budából?

A Fővárosi Könyvtár színezett látképe egy császári követség pompás színjátékként ható bevonulását Budára, mutatja be. A követjárás a megszállás alatt napirenden volt. Gyakoriságát mi sem jellemzi jobban, mint például a budai basák magyar levelezése, amelyben szembetünő az, hogy ezeknek a levelezéseknek nagyrésze követek küldésével kapcsolatos. Jelentés jövetelükről, sürgetik a követküldést, ügyeik elintézéséről értesítik a császárokat, követek ellen való kifogásaikról szólnak a basák stb. A követeket néha csak Budára, máskor a portára küldték. Céljuk a viszonylagos béke teremtése, máskor fontosabb okmányokat, szerződéseket írtak alá, adót vittek, okmányokat cseréltek ki vagy hoztak, közben megvesztegettek török előkelőségeket, rabokat váltottak ki, békét vásároltak. A követküldésnek nem volt se szeri se száma. Sorsukat ismerjük a levéltárakba került jelentésekből, levelekből, maguk vagy kíséretük írta naplókból, amelyek közül a fontosabbak néha könyvalakban is megjelentek.

Mielőtt a sok közül az egyik szerzőre — hogy képünket világosabban láthassuk és a rajta ábrázolt eseményeket megérthessük — mint ciceronera bíznánk magunkat, aki majd a budai fogadtatások szinte liturgikus ceremóniáit nekünk bemutatja, előbb röviden a követküldés izgalmas előkészületeibe pillantsunk be egyik másik utinapló alapján. A követek elindítása gyakori, mégis nagy, fontos eseményszámba megy és rendesen már hosszabb, előzetes tárgyalások eredménye. Az 1664-ben kötött vasvári béke alapján küldenek egymáshoz 1665-ben Lipót király és IV. Mohamed követeket.

Lipót követe Leslie Walter gróf volt. A követet házi káplánja P. Paul Tafferner, egy mélyen vallásos jezsuita elkísérte Sztambulba és erről az izgalmas útjáról, amelynek előkészületei is mindent felülmúlóan nagyszerűek voltak, hiszen 1665. május 25-én 36 hajóval indultak, feljegyzéseket készített.[1]) Czernin gróf egy évvel előbb ugyancsak egy valóságos kis flotillával indult. Hajóit 124 matróz kísérte és külön az italoknak pince-, az öltönyöknek ruhatár- s a betegeknek kórházhajója volt. De a régebbi követségek is, a dolgok gondos meghányásavetése után óriási felszereléssel és nagy személyzettel indultak. Reinhold Lubenau, aki II. Rudolf követét Bartholomeus Petz orátort kíséri mint patikus Konstantinápolyba írja,[2]) hogy Petz azért ment, hogy a portára ajándékot vigyen és ezzel békére hangolják a törököt. Egészen biztos azért, hogy súlyt adjanak útjuknak s a muzulmánok is jelentősnek tartsák a diplomáciai küldetést, huszonkét, ágyúval felszerelt hadihajón indultak el.

De talán mindegyik hasonló leírásnál elevenebb képet nyerünk a már-már közismert Wratislaw Wenzel regénynél izgalmasabb feljegyzése alapján.[3]) Ő tudniillik, hogy kalandoskodási vágyát kielégíthesse már tizenötéves korában, szülei kérésére II. Rudolf engedélyével, Friedrich von Kreckwitz követ konstantinápolyi útján vesz részt. Ezt az utat, amely négy évig tartott, mert időközben Wratisláwot be is börtönözték Sztambulban még a hírhedt fekete toronyba is, megörökítette naplójában.

A bőbeszédű Wratislaw leírja többek között, hogy az előkelőségeket 300 császári katona is kísérte fegyver nélkül a parton, csak karddal az oldalukon, valamint 50 huszár lóháton, míg ők 15 hajóval indultak a törökök, illetve a megszállott Esztergom felé. A hajók mindegyikén három ágyú volt és 25 lőfegyveres magyar katona. Ezek szerint egy-egy követséget rengeteg ember, valóságos kis hadsereg vett körül, akik addig tartottak velük, míg a törökök át nem vették őket. Ettől kezdve ők nyújtották a követségnek a fedezetet. Wratislaw jegyzéke a követségről, illetve arról a személyzetről, akik vele utaztak érdekes bepillantást nyújt részünkre, de egyúttal arról a luxusról is fogalmat alkothatunk magunknak, amellyel tulajdonképen tekintélyüket akarták az orátorok emelni. A nagykövet körül forgolódtak az előkelő urakból álló tanácsadói, titkárok; megtaláljuk mellettük az udvari káplánt és a nemesifjak egész seregét, akik úgy látszik a diplomaták síma modorát lesték el és a ravaszkodást tanulták. Igen fontos szerepet töltött be a tolmács, az aranyműves és az ötvös, mely két utóbbi az ajándékba vitt műtárgyakat kezelte. »Ungarischer Schneider«, tehát magyar szabó is volt velük. Írnok, udvarmester, pincérek, lakájok, borbély, aki az orvos szerepét is betöltötte, patikus, festő egészítik ki az együttest. Így nem csodálkozhatunk, hogy több mint hatvanan képezték a követ szűk kíséretét.[4])

Wratislaw leírásában egy festővel is találkozunk s számunkra ez a feljegyzés nem érdektelen. Kreckwitz követ festőjének neve Michel Fischer, akit azért vittek magukkal, hogy utazásukról képeket fessen.[5]) Tafferner atya is beszél egy festőről s vele kapcsolatban, amikor ezt a művészt szerencsétlenség érte, útinapló-

jában a következőket írja : »Az ember úgy van rendelve, hogy nincs igazi boldogság, mert valami szomorúság mindig fájdalmasan megrontja életét. Nálunk is a követségi hajón így volt. Egy Ludwig nevezetű németalföldi festőművész, vagy mert melege volt s meg akart fürdeni, vagy mert láz tört ki rajta s ez megfosztotta eszét, a vízbe beleesett, úgyhogy eszméletét vesztette s meghalt.« [6])

Ez a két feljegyzés arról győz meg bennünket, hogy a követek a festőket minden bizonnyal azért vitték magukkal, mert szerették útikalandjaikat s a közbeeső állomásokat lefestetni. Sajnos, ezekből az útirajzokból, városképekből, melyeket ilyen követségi festők készítettek — ne gyanusítsuk őket kémkedéssel, bár ezek az útirajzok ezt is szolgálhatták — úgy látszik egy sem maradt ránk.

De a követség urai, vagy a személyzet között is akadt néha egy-egy festői hajlandóságú, aki az úton pingálgatott. Tudunk is egyikről másikról, bennünket különösen érdekel is és ezt fontosnak tartjuk, mert a mi kis vízfestményünket valaki ilyen készíthette. Lubenau feljegyzi, hogy »Es hatt alhie auf der Thonau schone Wassermühlen, derer ich eine abgerissen. Es hatt nicht alle Zeit die Gelegenheit gegeben, alle Festungen abzureissen« és most, mert a saját rajzai nem nyerték meg mindég tetszését, így igazolja magát : »den unterweilen wier schnel fortgefahren, unterweilen hatt es am gutten Ohrt gemangelt und wil sich auf dem fahrenden Wasser nich so wol schicken wie auf dem Lande«.[7]) Mindebből kitűnik, hogy a követségi patikus, mert Lubenau pirulákat készített a hajón, úti benyomását nemcsak leírta, de élményeiről, hogy később odahaza vizuálisan is fogalmat adhasson le is festette a dolgokat talán éppen úgy, mint a mi képecskénk ismeretlen mestere.

Áljunk meg Wratislaw felsorolásának egyik-másik adatánál. Első pillanatra furcsának tűnhetik, hogy a követségi személyzeti listán, melyet Wratislaw könyvében összeállított magyar szabó is szerepel és hogy ilyent visznek magukkal Sztambulba. Azonban ha tudjuk, hogy a törökök megkövetelték a követektől — talán nem is a magyar barátságért, de mert a magyar díszruha ragyogóan pompás — hogy a nagy fogadásokon magyar ruhában jelenjenek meg és így emeljék az ünnepségek, bevonulások fényét, úgy megértjük a magyar szabó fontos szerepét. A császári követeknek rendesen a pozsonyi magyar szabók varrták a pazarnál pazarabb ruhákat.[8])

Hogy valamelyik követség mikép festett, arról fogalmat nyerhetünk, ha áttekintünk egy ilyen felszerelésről szóló összeállítást. A ma szemüvegén keresztül bizony megdöbbenünk a porhintésnek így a külsőben is megnyilvánuló módján. Kurz orátor 1623-ban utazik a padisahhoz. Díszruhájához 28 rőf vontarany szövetet szabdaltak el a szabók. Dolmányát, mentéjét vörös selyemmel bélelték és a ruharemeket még drága prém is díszítette. Ruhái 17.312 forintot emésztettek fel. A követség tagjainak holmija atlaszból készült és ezek az öltözetek is 378 forint 28 krajcárba kerültek. 119 pár szattyán-, 22 pár karmazsincsizmát, 80 magyar süveget, 170 egyszerű és 59 dupla tollat kaptak. Az egész követség ruhaszámlája 47.958 forint volt.[9])

Az előbb említett Lesslie gróf követségének kiadjusztálása még többe került, mert 51.046 forintot kellett az efféle holmiért fizetni.[10]) Ebben a szemfényvesztő pazarlásban a törökök sem maradtak el. Lesslie gróf ellenkövetsége a törökök részéről például, hogy csak mást ne említsünk 168 lóval és 299 emberrel érkezett Bécsbe,[11]) úgyhogy bevonulásuk világraszóló parádé volt.

Az arany, ezüst, szövetnek, sujtásnak csillogását túlszárnyalta, de a képzeletet is valósággal felülmúlta a császári követek ajándéka, amelyekkel a katonai és polgári tisztviselőket, Sztambulban pedig magát a padisahot engedékenységre

bírták. Wratislawék hónapokig késlekednek Pozsonyban, mert az ajándékok egy részét, amelyeket a császár Augsburgban rendelt meg, csak nehezen készítették el. Wratislaw leírja, hogy a budai basának mit vittek és hogy mindazt egy háromórás kihallgatáson adták át. 3000 tallér szerepelt az ajándékozási listán. Két nagy ezüst felholdalakú tartályt, egy aranyozott mosdóedényt és egy olyan órát, amely kiütötte az időt, kapott a basa, aki mindezt arannyal himzett kaftánnal viszonozta.[12]) Ajándékot rengeteget vittek, sokaknak jutott belőle; természetes mennél előkelőbb úrhoz jutottak, annál többet és értékesebbet adtak.

Érdekes, ma azonban fantasztikusnak tűnik, amit Wratislaw az ajándékkal való vesztegetés módjáról ír. Az egyik basáról például megjegyzi, hogy a császári irat nem nagyon érdekelte, mint inkább a hozott kincsek, amelyeket neki átadtak,[13]) mely ebben az esetben 3000 tallérból, két nagy aranyozott ezüst korsóból, két aranyozott ezüst serlegből, két hasonló palackból, egy aranyozott ütőórából, melynek paripaformája volt s hátán egy török ült megfeszített íjjal, állott. Egy másik órát is hoztak, ezen meg két alak volt látható s az időt jelezték mozgásukkal. Még egy harmadik órát is ajándékoztak, amely aranyozott ezüstgolyóból állt. Ez csak egy basának adott ajándék; elképzelhetjük mi mindennel lepték meg a szultánt, amikor színe elé kerültek. Kurz bécsi császári követ Konstantinápolyba vitt ajándékai közül egy hegyikristály ládika 60.000 forintba került. A császári ajándékórák között volt egy 5075 forint értékű és ugyanez a követség vitt többek között egy serleget, amely 10.875 forint érő volt. Az ajándékokról jegyezzük ide, hogy 1577-ben készpénzben és ezüstben 128.099, 1583-ban 70.328, még ugyanabban az évben egy másik követ útján 99.282, 1585-ben 78.000, 1587-ben 90.282, 1588-ban 84.825 forint ára ajándékot küldtek.

A követjárás nagy hozzáértést, körültekintést igényelt. A furfangos beszédhez, a csűréscsavaráshoz nagy tapasztalatra volt szükség, mint ahogy az előírt érintkezési szabályokat is pontosan be kellett tartani. Tudni kellett, hogy kivel hogyan bánjanak rangja, módja szerint. A basának kezet csókoltak és megcsókolták a kaftánja szegélyét.

Be nem tartott szabály nagy bajt, kavarodást okozhat. Szinán basa iratja magyar íródeákjával egy levelében 1587. július 3-án a császárnak: A császári követnek azért törték el a kardját, mert a szultán budai divánjába azzal lépett be,[14]) »de ha megh eolettwk volnais megh erdemleötte volna« stb., majd hozzáfűzi »ha pennig magyar leött volna, mingyarast karoba verettwk volna«.

Az apró figyelmességek, ceremóniák betartása, ezeknek fontossága mindig előbukkan a követségi leírásoknál. »Semmit sem mulasztottunk el« írja Tafferner atya, »hogy a kölcsönös udvariasságról tanuságot ne tegyünk és hasznunkra váljon. A nagyvezír friss gyümölcsöt és virágot küldött, amelyeket a követ, mert a törökök nagyon szeretik a ritkaságuk miatt, cukorsüteménnyel viszonzott«.[15]) Lubenau is megfigyeli és érdekesnek tartja útinaplójában feljegyezni: egy helyt, ahol a muzulmánokkal találkoznak »a követ három embert küld a törökök elé, éspedig egy kapitányt, az udvarmesterét és még valakit s ezeket még három tolmács kísérte, hogy a török urak is közeledjenek. A török előkelőségek erre feléjük jöttek s kezet csókoltak az orátor úrnak« stb.[16])

A törökök oly szigorú utasításokkal látják el saját követjeiket, hogy a formaságok betartását szinte nemzeti becsületbeli ügynek tekintették. A budai basa, Gürdsi Mohamed egy alkalommal kijelentette, hogy leütteti a fejét a Bécsbe küldött követnek, ha az tekintély nélkül, szégyenletesen érkezik haza a hitetlenektől.[17]) A kölcsönös érintkezésnek formalitásai tudniillik úgy voltak kiépítve, hogy tekintélyéből egyik se veszíthessen.

Mindennél beszédesebb, ha Evlia Cselebit hallgatjuk meg, aki a törökök követségét elkísérhette Bécsbe a császárhoz. Budáról indultak hajókon felfelé, viszont gróf Lesslie zászlókkal feldíszített hajóival Bécsből tartott lefelé. Mielőtt találkoznának a törökkel, kiszállnak a hajóból. A kitűnő megjelenésű, tekintélyt mutató császári követ aranygyapjas rendjellel a nyakán közeledik a szigorúan előírt etikett szabályainak minden nüanszát megtartva a törökök felé. A határon, Komárom mellett az ellenkövet, Mehmed is ott van. De nézzük, hogyan írja le ezt a merev, ünnepélyes találkozást Evlia.

»Az iszlám sereg lovon ülve és felfegyverkezve, mintha harcra készülődnék, felállott és zenekarunk játszott. A határjelző másik oldalán az ellenség katonasága szintén lóháton, de zeneszó nélkül, egyetlen hangot sem hallatva, állott fel.

A mi követ pasánk lováról leszállott s a fegyveres belső agákkal, öt esztergomi odabasival, öt esztergomi agával s néhány tapasztalt határszéli öreggel, két pasával és két alajbéggel együtt, gyalog a határjelző felé kezdett lassan menni. Az egész katonaság felfegyverkezve, lóháton szintén a határjelzőhöz közeledett, mivel II. Szelim szultán idejében egyszer itt, midőn a szigetvári határokra nézve a két követ egymással megegyezni nem tudott, nagy ütközet történt, s ez idő óta lett szokásossá, hogy a felek katonasága felfegyverkezve felálljon. A szemközti oldalon az ellenség serege lóháton s a hajók a Duna partján sorban állottak. Az ellenség igen háládatos volt a békéért, azért a hajókon asszonyaikat is elhozták s fénnyel és pompával jöttek. A mi pasánk egészen aranysujtásos selyembe volt öltözve s ruháját értékes drágakövek borították; övében handsár, kés, kard és kezében drágaköves buzogány, vállán prémes kapanicsa, mely fekete prémből és kékes színű posztóból készült s minden gombja lúdtojás nagyságú volt s mindegyik tírezer piasztert ért. A pasa fején a müdseveze fölött drágaköves padisáhi tollforgó volt. Két oldalról a mataradsik és tüfenkdsik is aranyos üszküfjüket feltevén, a pasa mellé mentek s nagy gyöngédséggel és ünnepélyességgel a határjelző domb tetejére felvezették. Mikor a határjelző tetejére felmentek, a pasa a mi oldalunkon levő jelzőoszlop tövében egy aranyozott székre leült, akkorra az ellenség követe már a másik oldalon levő jelzőoszlop tövében egy széken ült s mihelyt a mi pasánkat meglátta, felállott s igen nagy tiszteletet és előzékenységet tanusított iránta. Az ellenség követének kíséretéből azonnal egy tapasztalt öreg lépett elő s a pasának temérdek üdvözletet mondott a követ részéről és a pasa mellett maradt. Mi tőlünk is egy esztergomi, egy fejérvári, egy egri, egy budai s egy kanizsai odabasi az ellenség követéhez mentek át őt üdvözölni és mellette maradtak. Nehogy a mi követünk mellett maradt öreg és az ellenség követe mellett levő öt nefer holmi zűrzavaros beszédet mondjanak, ezért magyarul, csehül és törökül tudó embereket vettek maguk mellé....

Mikor a két követ a Szulejmán khán által épített határdombra már felment, a tolmácsok mindkét oldalról jönni menni kezdtek. Mindkét követ pedig a határdomb tetején ötven-ötven öreg, tapasztalt, értelmes emberrel állott. A mi pasánk körül szilihdár és csokadár süveggel, tegezzel és övvel ellátott belső agák, tiszta öltözetű mataradsik és satirok állottak és csak a fejérvári Musztafa pasával s az esztergomi Iszkender pasával s néhány öreg emberrel és a tolmácsokkal beszélgetett. Néhány odabasi és tolmács középre jött és ment s a felek követeit a határjelzőhöz középre vezették. Mikor a két követ egymáshoz érkezett, kezet fogtak egymással s azt mondták: »Legyen békekötés!«

Mivel egyik követtől a másikig száz lépés volt az út, ezért tehát az ellenség eszes követe a maguk oldalán levő határjelzőtől felkelvén, igen lassan ment a mi követünk felé, hogy még a hangyát se tiporja el. A mi követünk is, mintha

hangyára ülve ment volna. Az volt ugyanis a vélemény, hogy amelyik követ a maga határjelzőjétől előbb ér a középre s a másikhoz fordulva, azt mondja: »Béküljünk ki!«, ez a megalázkodás jele és a legyőzöttség nyilvánítása. Ez okból történt, hogy lassan-lassan menve, sokat beszélgettek.

Az éles elméjű és Arisztotelesz eszű rendező a határjelzőket oly módon helyezte el és állította fel, hogy a középső határjelző egy emelkedettebb halomra volt feltűzve. Azért tűzték azt magasabb helyre, hogy ne legyen észrevehető, hogy a két követ a maga határjelzőjétől a középső határjelzőig mennyit lép. A mi tolmácsaink és öregjeink az ellenség követéhez így szóltak: »A török követ tíz lépést tett, lépjen ön is annyit, mert a pasa már vár rája.« Azok tolmácsai és öregjei pedig a mi pasánk kezét és ruhája szegélyét megcsókolva, mondák: »Szultánom! a mi királyunk követe húsz lépést ment már.« Csak hogy nem lépett ám annyit s a mi embereink az ellenséget a ravaszságon rajtakapva, a pasának szóltak és szemükkel jelet adtak. Szóval: a két követet némi furfanggal egymással összehozták és beszélgetésbe vitték.

Az ellenség követe a mi követünk mellét megcsókolta s miután egymás állapotáról kérdezősködtek, az ellenség követe így szólt: »Szultánom! Te bizonnyára Mekka, Medina és Jeruzsálem padisahjának megbízottja vagy.« A pasa válaszolá: »Igen, az vagyok; te pedig ugyebár, a német császárnak megbízottja vagy. Padisahunk magas iratában foglalt kikötések szerint a békét elfogadtátok-e?« »Elfogadtuk«, válaszolá ő. A megírt szerződéslevelekre vonatkozó néhány vitatkozó szó után az ellenség követe a mi pasánk mellét ujra megcsókolta s a középső határjelzői belül a mi határunkra belépett és a mi oszmánli katonaságunk az ellenség követét átvette s a dunai kapitány gályájára ültették. Nekik is néhány száz hajójuk puskával és ágyúval díszlövöldözést tett a Dunán.

Az egri, budai, esztergomi és kanizsai pasák katonái, kik minket kísértek, a mi pasánktól elbúcsúztak és elindultak, hogy az ellenség követét hajón Budára, onnan pedig a portára vigyék.

Az ellenség katonasága is ekkor a mi pasánkat a jelzőoszloptól azonnal befelé vezette s a mi katonaságunk fehércsipke gyanánt volt a hitetlen sereg között. Az ellenség hajóinak kapitánya a pasához jövén, így szólt: »Szultánom! Ülj fel a mi hajónkra s kellemesen a Dunán menj.« A pasa válaszolá: »Én a katonaságtól el nem válok, mert mi lóháton szoktunk menni.« A hajócsapat ekkor a mi élelmiszerszállító hajóinkat vontatókötelekkel magához vonta s vidám ágyúzás és puskalövöldözés között a Dunán Komárom felé indultak.

Komárom várának parancsnoka, Zsuzse hatezer katonával érkezett oda, hogy a követ pasát és a katonaságot vezesse s a hajókról nagy díszlövöldözés történt. Az ellenség követének kísérésére kirendelt katonaságunk is díszlövéseket tett s a mohammedi gülbenket elkiáltotta, hogy a búcsúzási imádság az égig felharsogott.

Midőn a komáromi vár katonasága látta, hogy a mi pasánk katonasága zeneszóval halad, kanóccal egyszerre ötszáz ágyút sütött el s a Duna partján így haladva, Szőny nevű faluhoz értünk.«[18])...

Mindez a kölcsönös raffinált udvariaskodás, amit ez a keleti nevelésű ember leírt bizonyítja azt, hogy az alakiságon túl az előírt és betartott mozdulatoknak a látszólagos formalitáson kívül a törökök szemében is mély jelentőségük volt. Tudták azt századok óta, hogy mit jelent az ügyes diplomata. Itt van például Herberstein akit még aggkorában sem tudott nélkülözni az osztrák császár. Ezt a megtestesült elegáns megjelenésű urat, aki olaszul, latinul, németül, oroszul,

cseh nyelven és magyarul kitűnően szónokolt és csodálatos államférfiúi adottsággal képviselte gazdája érdekeit, 50 évig használják a császárok, mint diplomatát Dániában, Lengyelországban, Oroszországban, majd 1541-ben a törökökhöz küldik,[19]) pedig ezt a megbízatást nem tartották abban az időben veszélytelennek, de az ő síma modora és megnyerő fellépése a bajon mindig átsegítette. Ő volt a diplomácia tekergős útjainak, korában a legraffináltabb mestere, aki néha a legkényesebb feladatok elvégzésére vállalkozott. Éppen ezért kortársai el voltak tőle ragadtatva és még versekben is magasztalták.

A császári követek kiválasztása nem mindig sikerült ilyen szerencsésen. Gondoljunk csak Friedrich von Kreckwitz szomorú esetére, a Sziléziából származó előkelő család sarjára, a császár belső tanácsosára, akit később megbízottnak delegáltak a portához. A törökök eleinte szívesen is fogadták, de vagy azért, mert időközben újabb háborúk indultak meg és éppen a kezük között volt, rajta töltötték ki bosszújukat, vagy pedig tényleg igaz, hogy Szinán basát nem eléggé vesztegette meg. Annyi bizonyos, hogy bevádolták a padisahnál, 1593-ban Sztambulban házkutatást tartottak a követségen és minden vendégjogot félredobva, megsértve területenkívüliségét állítólag a nála talált kompromittáló iratok miatt, melyeket titkárja Gabriel Hann kellő időben elfelejtett megsemmisíteni őrizetbe vették. Ettől kezdve tragikus Kreckwitz élete. Nem hagyhatja el házát. Még étkezésüket is megszorítják, a vele lévőknek még vásárolniok sem szabad, táplálékul kenyeret és vizet kapnak, utóbb vasra verik az egész társaságot és halálra ítélik a követet. Bár ezt az ítéletet nem hajtják végre, azonban rettenetes kíméletlen bánásmód után engedik csak útnak. A szerencsétlen Belgrádig jut, ahol a kínzások következtében 1594-ben meghal. Hogy a követségen tényleg nyomszerzéssel is foglalkoztak, hogy mit találtak nála a törökök s mi volt ebből kompromittáló? — nem tudjuk. »Er sole auch des Keysers Gesandten vom Kreckwitz Gesinde alle Saebeln un umbringen haben lassen und ihne selbs an zwo Ketten ein am Halss die ander am Fuss Gefanglich mit herumb fueren«. A tragikus esetről így írnak a kortársak.[20])

Az bizonyos, hogy 1551-ben az egyik basa már Ferdinándnak azt üzeni, hogy követekül ne kémeket, hanem tisztes embereket küldjön. Máskor meg Szinán basa 1587. július 3-án írt levelében arról panaszkodik, hogy követküldés ürügye alatt kémeket csempésznek Budára.[21])

Ki tudja, hogy a Fővárosi Könyvtár érdekes vízfestménye, amelyen valamelyik császári követség fogadtatását látjuk nem egy követtel jött hírleső feljegyzésébe tartozott-e? Vagy talán valami előkelőség a diplomaták sorából emlékképpen készítette útinaplójába?

Kérdések ezek, amelyekre nem tudunk felelni, pedig talán, ha tudnánk, a vázlat eredete sokat meg is magyarázna. A rejtélyes ritka lap vajjon hogy került az antikváriushoz, hol lappangott míg a Fővárosi Könyvtárban kikötött? Az egyetlen tény az, hogy a kép primitív, nem valami exakt rajz, egészen biztosan nem festő kezemunkája.

A követek a portához néha Prágából, máskor Bécsből a császári rezidenciából indulnak. Útjuk a Dunán, hazánkon keresztül vezet. Nagy előkészületek után rendesen a császárvárosból hajóval érkeznek Pozsonyba, ahol néha megszállnak, majd Komáromban kicserélik levelüket a törökökével. Nem egyszer Esztergomban is fogadják őket a muzulmánok, majd a budai basánál olykor heteket töltenek, végül lefelé haladva Belgrádban kötnek ki. Itt elhagyva hajóikat lóháton és szekéren, Szerbia és Bulgária úttalan útjain, gyakran nem egészen barátságos vidéken jutnak el török kísérettel Sztambulba.

A mi kérdéses, szinte bőbeszédű vízfestményünkön is egy császári követség Budára való érkezését, fogadását sejthetjük. Pestből alig látunk valamit. Különféle lovas alakulatok úgy tűnik, gyakorló mozdulatokat végeznek. A Duna másik partján Budán élénk sürgés-forgás, mozgolódás észlelhető. Lovasok lándzsával »amelyeken kicsi selyem zászlók díszlettek minden csapatnak más más színű« láthatók.[22]) Az egyik zárt csoport egy valamivel nagyobb hajó előtt várakozik. A naszádon vörösruhás alakok állnak. Talán ez a követség vezérhajója, erre várnak a muzulmánok amíg kiköt, hogy ünnepélyesen fogadják a császár megbízottját. Az éppen most horgonyzó vízi járműtől jobbra zenekart is látunk. Még a hangszereket is meg tudjuk különböztetni. Fuvolások, lantosok muzsikálnak az ünnepélyes percek alatt.

A folyó is tele van déli szél lengette zászlódíszes hajókkal, naszádokkal. A kép közepén az egyik hadihajón ágyút sütnek el, üdvlövést adnak. Nem közönséges esemény játszódik itt le. Pompás színjáték volt mindig a császári követ megérkezése. Éppen azért, hogy jobban megértsük a dolgot, érdemes olyan valakivel vezettetni magunkat, aki körülbelül abban az időben járt itt követségben a töröknél, amikor ez a mi képecskénk készülhetett és az efféle fényes parádét jól megfigyelte.

Lássuk, hogy látta Adam Wenner von Crailsheim, Hermann Tshernin von Chudenitz követ kíséretéhez tartozó útleíró az ezeregyéjszaka meséjébe illő bevehetetlennek tűnő vár tövében a diplomaták fogadtatását, aki mint magánszemély szerepelt, illetve utazott s bár nem bőbeszédű, mégis kitűnően figyeli meg az eseményeket, a körülötte lejátszódó dolgokat.[23])

Ez a Wenner írja, hogy szeretett volna útjáról nemcsak írásos feljegyzéseket, hanem rajzokat is készíteni, sajnos azonban — amint megjegyzi — erre nem volt alkalma. 1616. február 4-én császári kihallgatáson van a követség Prágában, majd kocsikra, málhás szekerekre rakodva március 5-én Bécsbe érkeznek. Az osztrák fővárosban sokáig időznek, úgy látszik felszerelésüket egészítették ki. Május 20-án szállnak vízre. A kis flotilla, mellyel útra kelnek 26 hajóból áll és vagy 400 személy kíséri őket. Egy eddig a császárnál időző török követ is velük tart hazafelé. Május 21-én már Pozsonyban fogadja őket a tanács és jófajta magyar fehér-, valamint vörösborokkal ajándékozza meg a nagy útra indulókat. Kitűnően érezték itt magukat. A követ vacsorát is adott a magyar urak és előkelőségek tiszteletére, amelyen a velük levő török követ is részt vett. Még muzsikát is hallgattak. Pozsonyban történt, hogy a török szakácsok a hajón a nagy szél miatt nem főzhettek és így a parton raktak tüzet. A tömeg azonban, amely körülvette őket megdobálta a muzulmánokat, amiért a török követ igen felháborodott, úgyhogy a kedélyeket csak nagy nehezen tudták a vezetők lecsillapítani. 24-én érnek Győrbe. Adam Wenner von Crailsheim azt írja Komáromhoz közeledve a várról, — mely még nem esett el — »ein Jungfraw und sehr vest«.[24]) Komáromban fellobogózva, ágyúlövésekkel fogadják őket a törökök. Itt időznek egy keveset, innen a követ Ali budai basához egy előkelő cseh urat meneszt, hogy előre jelentse érkezését. Már jóval Esztergom előtt a vár parancsnoka janicsárokat, lovasokat küld elébük. Barátságosan köszöntik egymást, sőt üdvözlő beszédeket mondanak. Az esztergomi basát megajándékozzák, látogatást is tesznek nála, majd a várost is megnézik.

Május 29-én ér Budára a Tshernin-féle követség.[25]) Már Óbudánál előörsökkel találkoznak, akik kitűnő rendet tartva nagy durrogatás, lövöldözés, üdvrivalgás, dob- és sípszóval fogadják őket. Rövidesen ezer törököt láttak lovon közelíteni aranyozott ezüst, drágaköves kardokkal pompásan felfegyverezve,

akik a Duna mindkét oldalán ide-oda száguldoztak, mint valami »szúnyograj«. Ezalatt a várból, a gellérthegyi »Plockhaus«-ból és Pestről erős díszlövéseket tettek, fütyülő golyóbissal lőttek salvét a követség hajói fölé. Különös nagy tisztelettel fogadták a császári követet. Néhány ezer kíváncsi ember várta őket. »Hál Istennek délelőtt 9 órakor a vár alatt a királyi istállóknál szerencsésen kikötöttünk« — olvassuk útleírónknál. Azután két főjanicsár érkezett és ezek az orátor urat a hajóról egy közelben felállított lugasba vezették, ahol azután a nagykövet helyetfoglalt. Majd Ali basa lovászmestere közeledett feléjük török előkelőségekkel és üdvözölte a budai basa nevében a követet, aki örül a szerencsés megérkezésnek és jó pihenést kíván a császáriaknak. Mindezt megköszönte a követ, majd egy fedett »filagóriába« invitálták az idegeneket, ahol asztalok álltak megterítve, ételekkel megrakva. A lugas melletti sátrakat, amelyeket janicsárok őriztek nagy függöny vette körül. »Majd a követ és kísérete, valamint a török előkelőségek ebédet ettek«.

Másnap 30-án a követ úr udvarmestere és lovászmestere útján Ali basának ajándékot vitetett, amit ez udvariasan megköszönt. A rákövetkező napon a budai basa 35 gyönyörűen felszerszámozott paripát küldött a hajókhoz ; ezeken a követség audienciára indult. Elől az urak, majd a szolgák haladtak, míg a csoportot törökök vezették. Vagy egy fél órát az erődítésen kívül haladtak, míg végül a vár mellett egy kapun Ali basához kísérték őket. Már a hajóktól kezdve katonák sorfala között vonultak fel és sok ember nézte őket. Az udvaron belül muzulmán előkelőségek fogadták a követséget. A lépcsők előtt az orátort Ali basa lovászmestere lesegítette. Két előkelő török azután egy nagy szálába vezette a küldöttséget. Itt egy szép szőnyegekkel letakart emelvényen ült Ali basa. Szövettel bevont alacsony szék állt mellette. A basa egy pár lépést tett a közeledő követ felé és a maguk szokása szerint üdvözölve újra leült. A követ is helyet foglalt mellette, azonban a többi előkelőség, a kíséret tagjai, valamint a szolgák állva maradtak. A követ elsősorban a császár kegyes jóakaratát és üdvözletét tolmácsolta és átadta kísérőlevelét. Mindezt megköszönte a budai basa és az írást különös hódolata jeléül ajkával megérintette. A jelenlevők erre hangosan a békét éltették. Ezután a követet és az urakat hosszú köntösökkel amelyek hasonlók a magyar köpenyhez« ajándékozta meg a basa. »Gallérjuk nincs, arannyal és ezüsttel díszesek, különböző színű virágoktól hímesek«. A szolgaszemélyzet négy öl posztót kapott ajándékba. Ezek erre a basa kezét és köntösét úgy, amint az már ilyenkor szokásos, megcsókolták. Majd elbúcsúzott a követ s kíséretével együtt a bécsi kapun át hajóihoz tért vissza. Midőn lováról leszállt az orátor, az odarendelt katonák üdvlövéseket adtak le, a basa zenekara, trombitásai, fuvolásai és dobosai muzsikáltak. Később cigányok jöttek néhányan hegedűvel és húros hangszereikkel »more barbarico« játszottak, valamint a török császár haditetteit dicsőítve énekeltek. Ezek ezért pénzt kaptak ajándékul. Délután birkózók jöttek hajóikhoz, birokra keltek egymással, végül földre teperték egymást. Ezeket is pénzzel ajándékoztuk meg. A birkózók feketebőrű emberek voltak — írja Wenner, akinek ez a mulatság igen tetszhetett, mert nagyon pontosan számol be róla — és csak kis nadrág volt rajtuk. Testüket olajjal zsírozták be, hogy ne tudják egymást könnyen megfogni. Aki a másik fölé került, az győzött.

Június 2-án ismét audiencián volt a követ a basánál, aki a rákövetkező nap angol dogot ajándékozott Alinak. Június 6-án a követség a budai basánál ebéden volt, utána meg kutya-ökör viadalt néztek meg, amelyen az ebek agyonhajszolták az ökröket. A következő napon viszont a követ adott a törökök tiszteletére a hajón estélyt, amely után a Dunán és a pesti parton a budai basa gyö-

nyörű tűzijátékot rendezett a császáriak tiszteletére. Ez éjfélig is eltartott és végül minden szerencsésen fejeződött be. Június 9-én utolsó látogatást tett a követ és szivélyesen elbucsúzkodott Ali basától. Végül egy gyönyörű paripát kapott még ajándékba, amelyet a basa lovászmestere kísért el hozzájuk és így őt ebédre marasztalták.

Mialatt Budán időztek a követségbeliek, váci magyarok és más közeli községbeli parasztok a császári követet szép magyar kenyérrel, borral, csirkével, birkával lepték meg.

10-én hagyták el Budát, amely városról elragadtatással ír Wenner s többek között azt mondja, olyan nagy mint Bécs, magas, hosszúkás hegyen fekszik és a kilátásról megjegyzi: »und schönen sonderlich auff der Thonau lustigen Prospect«.[26])

Amint Wenner írásában látjuk, nagy feltűnést keltett Budán a császári követ érkezése. A hétköznapi egyhangú életből kizökkentette Buda városának felemás lakóit. A szájtátók serege, rabszolgák a katonák sorfala mögött a felvonuláskor ott tolongtak muzulmánok, zsidók, keresztények vegyesen, kereskedők, iparosok, akik igen nagy megértői lehettek a sorozatos ünneplésnek, amelyből így nekik is jutott. A tündöklő gyönyörű ruhák, gazdag arany és ezüsthímes kaftánok, a festői csoportok — ehhez nem kell fantázia — lelkendező izgalomba hozhatták a hálás bámész tömeget. A követségbelieknek is részük volt a fárasztó audiencia mellett a fényes ebédekből, a különös katonai tisztelgésekből, szokatlan ágyúzásból, zenéből, rezesbandából; úgy látszik, a vendéglátók a szórakoztatást kötelességüknek tartották. Lubenau leírja, hogy a török katonák utazásuk alatt mulattatják őket különféle érdekes mutatványokkal.[27]) Például kis magyar sapkát dobnak a földre és ezt lovon száguldva, nekiiramodva dárdájukkal kapják fel. Máskor egy süveget levegőbe hajítanak és röptében széjjellövik, úgyhogy darabokban hullik alá. Ugyancsak Lubenau írja, hogy hajóikhoz törökök jöttek, ezek vivóiskolát tartottak, botokkal harcoltak karjukon bőrökkel, úgy védekeznek, hogy az ütéseket ezzel felfogják.[28]) Az előírt ünnepségek mellett így hát szórakozásra is van alkalma a követségnek, az orátor kényes munkája közepette.

Mulatságszámba ment és különösen érdeklik a kiküldötteket azok a helyiségek, ahol kikötnek. Szórakoznak azzal, hogy a várost nézegetik s naplóikban néha elég részletesen tapasztalataikat leírják.

Nemcsak a megérkezés volt ilyen ünnepélyes, az elutazás is körülményes és akkor a bontonhoz tartozott a szokás betartása. Az angolos távozást a követek nem ismerték és nehezen is tudták volna zaj nélkül a kivonulást megrendezni. A távozás ceremóniája, az utolsó kompliment záróköve volt a nagy cécóknak.

Lubenau beszéli el részletesen, hogy hogyan távoztak el Budáról.[29]) Az utolsó napon az orátor egy kis hajón a basához ment — írja — és ezalatt a császáriak hajóit a hajóhídon átengedték. Majd a követ elbúcsúzása után már idejött és itt szállt hajójára az utolsó vizitet tevő urakkal. A török dunai flotillának kapitánya 10 sajkát adott kíséretül melléjük, ezek többször salvét lőttek ágyúikkal. Buda alatt félmértföldnyire valami forrásnál azután megebédeltek és itt a muzulmán hajóskapitány elbúcsúzva a követtől felhatalmazást adott a császári orátornak, hogy Belgrádig úgy rendelkezzék a vizen, amint neki jólesik. Ez a félmértföldig való elkísérés a diplomáciai etikett egy utolsó gesztusa volt a házigazda, a budai basa részéről.

Messzire vezetne, ha a Budára érkező követek feljegyzéseit sorjában vennénk. Csábító, de célunkkal, amely szerint a Fővárosi Könyvtár vízfestményét akarjuk ismertetni nem egyezik meg, hogy messzemenő topográfiai összehason-

lításokat tegyünk. E helyt azonban csak a képen látottak leírását adjuk. Amint már említettük, a látkép nem hivatásos festő munkája, rajza nem valami precíz. Gyakorlatlan kezű és szemű rajzolta, eltólva az eléje táruló panoráma részeit, de mert primitív a rajz s nem a technikai vagy művészeti kivitelen van a főhangsúly, azért a dilettáns festő sok minden érdekeset, különösen neki exotikusnak tűnő dolgot, főleg törököket odapötyögtetett. Pontosan, lehetőleg keveset elhagyva, de különösen a maguk fogadtatását részletezi. Neki, mint a követség tagjának célja az lehetett, hogy a történéseket pontosan, kézzelfoghatóan illusztrálja.

»Hálát adtam Allahnak, hogy Buda várát megláthattam és imádkoztam érte, hogy szándékom és kívánságom szerént megnézhessem azt. Harmincötévi utazásom alatt ilyen magas várat még nem láttam«, így áradozik az igazhívő költői Evlia.[30]) Olyannak tűnik neki ez a vár, mint valami hosszában fekvő ozmán gálya. A romantikus lelkű Evlia följegyzéseiben olyan bőbeszédű, egyéni és néha éppen úgy érdekes is, mint akár Benvenuto Cellini. A Kelenföld felé terjedő sátorvárost a Gellérthegyről nézve virágos rétnek látja. El van ragadtatva Budától. Mi a török Budát nem látjuk ilyen szépnek a mi képünkön, az is igaz, hogy jóval Evlia feljegyzései előtt készült. De hiszen a muzulmánok alig építettek és így ötven évvel később sem lehetett szebb. A vízivárosban sok a rom, a vár tetején üszkös, leégett tetejű házakat látunk. A törökök, a muzulmánok a hajdani világhíres szép királyi várat bizony katonai erődítéssé süllyesztették.

A hegy legdélibb részén látjuk a Belső várat, amelyet a török időben piros aranyalma, »Kizil elma« palotának neveztek aranygömbös tornyairól. Ezt egy harminc lépés szélességű árok választotta el a Felső várostól. Az egykori, gótikus soktornyú királyi palota alatt ott látjuk a négyzetes elkerített kertet, míg a Duna partján a palotától lefelé vezető bástya végén egy rondellát, amely mögött két torony emelkedik. Ez a két torony — nem vonjuk kétségbe, hogy csak a rajz mutatja ilyennek — olyanszerű, mintha román templom tornyai volnának. Az egykor Kispest temploma a szent Gellérthegy és a vár között állt. Ebben a templomban, a hagyomány úgy tartja szent Gellért volt eltemetve. Valószínűleg a tabáni templom orgonakórusának jobboldali falába befalazott, kőből faragott, áldást osztogató Krisztus ebből a kispesti templomból maradt ránk. A két torony, amint a színes vázlatot nézzük különösnek tűnhetik s nem indoktalanul ejti a nézőt gondolkozóba.

A Belső vár és a Felső város, amint ebben az időben nevezték az »Orta hiszár« között kőhíd volt. A Felső városban laktak a XVII. század közepétől kezdve a basák, míg régebben a Rózsadomb alatt volt palotájuk. A basák palotája a Felsővárosban a Várszínház táján állt és nagyterme a Dunára nézett. A Felsőváros délibb fekvésű tornyai közül az egyik minden bizonnyal Szulejman mecsetjének tornya; ezt a templomot az egykori szent Györgyről nevezett istenházából alakították, míg egy másik az úgynevezett basamecsetjének minaretje lehet. A vár legnagyobb temploma, melyben Allahot dícsérték az úgynevezett »Böjük dsámi« a mi képünkön nem látható. Ez a templom a régi budai Nagyboldogasszony istenháza volt s a képről hiányzik, mert vízfestményünk, ahol a templomnak lenni kellene körülbelül két centiméternyi szélességben sérült. A templom mögött lejáró volt az Alsóvárosba, amelynek a török időkben »Kafeszli kapu« a neve és a mai jezsuita lépcső felé vezetett. A vár északi részéhez közelebb fekvő torony — a mai helyőrségi templom — minaretjén órátütő szerkezet jelezte az időt, erről is nevezték el »Szát dsámi«-nak. A Felsőváros legdélibb részén Ali basa kapuja nyílott, valamivel északabbra a mi régi vázlatunkon egy úton alulról párosával muzulmánok haladnak az arzenálkapu felé. Majd azt a nyílását látjuk

Neosätzes.

a várnak, amelyet »Basa kapunak« neveznek ; ezen vonultak a követek is kihallgatásra. A bécsi kaput nem láthatjuk, mert északra fekszik és a mi vízfestményünk Budát nyugatról mutatja.

A vár alatt elterülő részeket a Duna védte egyik oldalon, míg északon egy fal vette kezdetét, mely körülbelül a mai Margithíd alatt kezdődött. Ebből az erődítési övezetből is láthatunk egy részt, sőt a rajtalevő kapuk közül kettőt, a Dunához közelebb eső úgynevezett »kakas«- és az ettől keletre fekvő »újkaput«. Az alsó várfalnak egyes részei még mai napig is fennmaradtak, így például a régi Szent János kórház udvarának Margit-körúti fala ennek az erődítési építménynek része. Délen, a csúcsíves királyi palotától lefelé nyugatnak húzódó erős fal, amelynek megerősítése alul a Dunánál egy rondella, ez a körbástya, mintegy átöleli az előbb említett »román« tornyokat. A déli rondellától észak felé a Duna partján is fal húzódott, amely ugyancsak egy körbástyában végződött.

Mintegy a vár közepétől számítva északra terült el a Víziváros. Közel a kakaskapuhoz állt Ozmán bej mecsetje, ettől nem messze a kakaskapu fürdő. Valamivel délebbre a kép középső, rongált részénél lévő épületek úgy lehet Musztafa basa mecsetjét mutatják. A Vízi- vagy zsidóvárostól délre elterülő nagy, akvarellünkön barnaszínű, támasztópilléres négyszegletes épület valamikor a királyi istálló, ebben az időben a törökök raktárnak és istállónak használták. Északra nyíló kapuján éppen egy török lovas vágtat befelé. Később itt az épület északi oldalánál emelkedett felfelé a Dunától elindulva a Várig az a fal, amely a vízhordást volt hivatva biztosítani ostrom esetén.

A bekerített részektől északra a Rózsadomb emelkedik, amelyet Gül-baba dombjának neveztek. Ide éppen csak hogy Gül-baba türbéjét odafestette a kép készítője. A mauzoleumot még látjuk a meg nem erősített domb oldalán. Sajnos a domb alatt levő basa háza, istállói és a melegforrások már nem fértek ide, mint ahogy az egész északi külváros lemaradt. Buda déli részén a falakon kívül terült el a Tabán, a sűrűn lakott és nagyforgalmú tímárváros, amely mellett az Ördögárok torkollott a Dunába. A tímárok mecsetjét pontosan idefestette, de a Rácváros fürdőit nem ábrázolta a mi képünk készítője.

A Tabán mögött emelkedik a Szent Gellérthegy, amint a törökök nevezték »Gürz Iljasz Bajri«, amely nevét egy Belgrádban elesett hős muzulmánról kapta. A mi műkedvelőnk ezt a hegyet meglehetősen elrajzolta, eltólta. Az innenső oldalon az akkor még csak népes község Pest várának éppen csak hogy egy kicsi csücskét látjuk. Az északnyugati rondellától, mely hivatva volt a hidat védeni indult ki a hajóhíd, míg a budai oldalon a Tabánnál végződött s a budai körbástyára támaszkodott. Hetven ponton alkotta egykor a hidat. Megfigyelhetjük, hogy éppen lovasok haladnak át rajta. Ez a híd középen szétnyitható volt és itt bonyolították le a forgalmat. A Margitszigetből szintén nagyon keveset, éppen csak a déli szigetcsúcsot festette ide a festő. A vízen mozgalmas élet van. Hosszú felálló orrú osztrák hajók mellett, karcsú, hegyes, gyorsmozgású török naszádok sürögnek-forognak fel és alá. A sziget alatt a víz erejét kihasználó három gabonaőrlő malom működik és ezek nem sokban különbözhettek azoktól a vízimalmoktól, amilyeneket még nem is olyan nagyon régen itt Pest-Buda közt akárhányat láthattunk.

*

Amikor a mi kis akvarellünk felbukkant nem volt társtalan. Párja ugyanettől a kéztől származott. Szintén ilyen, mondjuk úgy : epikus jellegű. Mohácsot ábrázolja, azonban a Fővárosi Könyvtár tekintve, hogy ez nem tartozik gyűjtési körébe, nem szerezte meg. Ennek a színes lapnak mérete a mienknél kisebb, fel-

írása: Mohätsh. Rajta a császári követségnek a Dunán lefelé haladtában Mohácson való kikötését látjuk. A hajók szükségleteinek ellátását végzik éppen. A Dunán a császáriak dinnyeszelethez hasonló, felálló orrú hajói, valamint egy-két török naszád sürög-forog, malmok is láthatók. Piacot, kofákkal alkudozókat, csomagokat, árukat cipelőket, turbános muzulmánokat, kéksujtásos magyarruhás császáriakat, török sátrakat benne ülőkkel ábrázolt kedves pontossággal erre az akvarelljére is készítője. Még a deresre húzott boldogtalan büntetését is idefestette. Hátul hatlovas kocsikat hajtanak s a szomorú emlékű Mohács rommálőtt üszkös falait s a megmaradt várost látjuk.

Vegyük elő mégegyszer a már sokszor idézett Lubenaut, aki amikor Budát elhagyták leírja, hogy Mohácsnál kiszálltak hajóikból és itt megmutatták nekik egy malomnál a községet. Egy tölgyfa alatt ezer halott csontja pihent — s most írónkból kijön a patikus — összeszedi a halottak porából nőtt fáról a mohát, mert úgymond: »igen jó a vérzés elállítására.« [31])

*

Az érdekes és Budáról ebből az időből ránkmaradt egyetlen ismert vízfestmény megérdemli, hogy nézegessük, vele foglalkozzunk. Sok mindent mond el a kíváncsi szemnek, bár a képen át nem látunk be az akkori idők, a város szociális, hadi, kulturális, polgári, vallási stb. berendezésébe mégis sok mindenről beszél. Beszél arról a világról, amely szinte nyomtalanul eltűnt egy csapásra, mint ahogy a müezzin szava a vár mecsetjeinek tornyaiból, visszahozhatatlanul szétáradt a légben. Pedig milyen közel volt ez a város ahhoz, hogy ne csak a felületét változtassák törökké a muzulmánok.

Jegyzetek.

[1]) Tafferner Paul S. J.: Kaiserliche Botschafft an die ottomanische Pforte... (Caesarea legatio, quam... suscepit perfecitque... Walterus comes de Leslie.) Übers. v. B. Z. v. W. 1672.

[2]) Lubenau. Beschreibung der Reisen des Reinhold —. Hg. v. W. Sahm. Königsberg i. Pr.; 1912/14. (Mitteilungen aus der Stadtbibliothek zu Königsberg, IV—V.)

[3]) Wratislaw des Freyherrn von —. Merkwürdige Gesandschaftsreise von Wien nach Konstantinopel. Lpzg; 1786.

[4]) Wratislaw i. m. p. 148—150.
Lubenau i. m. I. k. p. 62—63.

[5]) Thieme-Becker: Allgem. Lexicon der bildender Künstler. Bd. 12 .p. 36.

[6]) Tafferner i. m. p. 30.

[7]) Lubenau i. m. I. k. p. 91.

[8]) Takács Sándor: Rajzok a török világból. Bp. 1915. II. k. p. 356.

[9]) Takács i. m. II. k. p. 375.

[10]) Takács i. m. II. k. p. 390.

[11]) Takács i. m. II. k. p. 390.

[12]) Wratislaw i. m. p. 20—21.

[13]) Wratislaw i. m. p. 115.

[14]) A budai basák magyar nyelvű levelezése 1553—1589. Szerk. Takács. S., Eckhart F. & Szekfü Gy. Bp. 1915. I. k. p. 388.

[15]) Tafferner i. m. p. 32.

[16]) Lubenau i. m. I. k. p. 70.

[17]) Evlia Csebeli török világutazó magyarországi utazásai 1664—1666. Ford. & jegyz. ell. Karácson Imre. Bp.: 1908. p. 106.

[18]) Evlia i. m. p. 134—137.

[19]) Kovachich Martin Georg: Sammlung kleiner noch ungedruckter Stücke in welchen gleichzeitige Schriftsteller einzelne Abschnitte der ungerischen Geschichte aufgezeichnet haben. Ofen 1805.

[20]) Ungarischer-Siebenbürgischer Kriegshandel. 1594. p. 34.

[21]) Budai basák magyar nyelvű levelezése. I. k. p. 388.

[22]) Amman, Hans Jacob: Reis ins Globte Land. Zürich 1630. p. 8.

[23]) Wenner, Adam v. Crailsheim: Ein ganz new Reysebuch von Prag auss biss gen Constantinopel. Nürnberg 1622.

[24]) Wenner i. m. p. 6.

[25]) Wenner i. m. p. 13.

[26]) Wenner i. m. p. 19.

[27]) Lubenau i. m. p. 71.

[28]) Lubenau i. m. p. 86.

[29]) Lubenau i. m. p. 87.

[30]) Evlia i. m. I. k. p. 214.

[31]) Lubenau i. m. p. 91.

Der Empfang einer kaiserlichen Gesandschaft in Ofen, während der Türkenzeit.

Dargestellt an einem Aquarell der Kupferstich-Sammlung der Stadtbibliothek. (Auszug.)

Von: *Joh. Jajczay.*

Vor einigen Jahren gelangte die Stadtbibliothek in den Besitz eines sehr interessanten Aquarells, dem sowohl die topographische Schilderung, als auch jene Szenendarstellung, wo der Empfang der kaiserlichen Gesandschaft sprechend veranschaulicht wird, lerreiche Bedeutung verleiht. Die Darstellung dieser Scene entspricht genau der Schilderung von Wenner v. Crailsheim u. anderer Autoren aus dem XVI. u. XVII. Jh. (wie J. B. Freiherr von Wratislaw, Paul Tafferner, Reinhold Lubenau, Hans Jacob Amman), die an einem solchen Empfang persönlich teilgenommen haben und in ihren Tagebüchern den Verlauf der Zeremonie beschrieben.

Als Wegweiser und zur Erläuterung der Geschehnisse, benützten wir hauptsächlich die Memoiren des Erstgenannten, denn seine Feststellungen geben den Schlüssel zum Verständnis dieses prunkhaften Schauspiels, am besten.

Das Aquarell wurde an der Wende des XVI. Jahrhunderts verfertigt. Der Erzeuger blieb ebenso unbekannt, als der Weg welchen dieses Bild wandelte, bis es in unseren Besitz gelangte. Es kann angenommen werden, dass das Aquarell einem Spionagebericht als Beilage diente. Es rührt aber wahrscheinlicher von der Hand irgend eines Mitgliedes der Gesandschaft her und dieser trachtete vielleicht als Kunstliebhaber seine Erlebnisse auf diese Art zu verewigen. Die vielsagende Skizze ist keinesfalls ein professionelles Werk eines Künstlers.

Der topographische Vergleich, dieses aus der Türkenzeit stammenden, einzig bekannten Aquarells, mit ehemaligen Kupferstichen, wäre für uns sehr verlockend gewesen, doch da unser Ziel nur die Erklärung der Gesandschaftsparade war, beschränkte sich unsere topographische Beschreibung bloss auf das Notwendigste und wir bemühten uns den Beweis zu liefern, dass die Skizze tatsächlich am Schauplatz entstanden ist.

Matlekovits Sándorné — Szuk Róza gordonkaművésznő naplója.

(A Fővárosi Könyvtár Bq 927/38. sz. kézirata.)

Írta: *Koch Lajos.*

Az 1934. év folyamán a Fővárosi Könyvtár memoár-gyüjteménye igen értékes darabbal gyarapodott. Ez a mű Matlekovits Sándorné, szül. Szuk Róza, hazánk első gordonkaművésznőjének kéziratos naplója. Külsőleg ¦piros, egész bőrbe kötött könyv, kulccsal elzárható csattal (hisz annyi kedves női titok őrzője) s 370 lapoldalt tartalmaz. A nagyalakú könyv lapjai lexikonszerűen vannak ketté osztva, tehát tulajdonképen 740 oldal terjedelmű; apró, gótikus gyöngybetűkkel teleírva, német nyelven, miután szerzője akkor még nem beszélt magyarul. A napló bár rövid ideig tartó, de sikerekben és küzdelmekben annál gazdagabb művészi pálya viszontagságait tárja szemünk elé. Az aránylag fiatal szerző korát meghazudtoló, élesszemű megfigyelő. Ami vele és környezetével történik, amit lát és megfigyel, azt oly pompás, gördülékeny stílusban adja elő, hogy a naplót olvasásakor alig birjuk letenni. E naplót kettős tulajdonsága teszi igen becsessé: zenetörténeti, valamint kor- és helytörténeti vonatkozásai. Zenetörténeti szempontból azért fontos a napló, mert eltekintve attól, hogy egy világviszonylatban is nagynevű művésznő pályafutásával ismertet meg bennünket, megvilágítja a korabeli zenei viszonyokat és számos eddig ismeretlen zenetörténeti adat birtokába juttat; másrészt kor- és helytörténeti vonatkozásaiban megismerjük az akkori pesti és budai életet, melynek a napló szerzője élénk szemlélője és megörökítője.

A napló 1858. március 7-én kezdődik, azon a napon, melyen a nem egészen 14 éves Szuk Róza először jelenik meg a hangversenydobogón a mai főkapitányság helyén levő »Európa«-szálló termében s 1866 december 31-én végződik, egy évvel előbb, mielőtt művészi pályájától visszavonul, illetve férjhez megy.

Mielőtt a napló tartalmának ismertetéséhez fognánk, kössünk ismeretséget a Szuk családdal, illetve annak néhány tagjával, kik tehetségükhöz mérten, kevés pénzért, sok lelkesedéssel és becsületes igyekezettel szolgálták a magyar zene ügyét az 1840—1890-es években.

A négy Szuk testvér — Lipót, András, Mátyás és György, kik egy időben voltak tagjai a Nemzeti Színház zenekarának — édesatyja Szászországból vándorolt be Magyarországba s Pesten telepedett le. A négy testvér közül ránk nézve Szuk Lipót, naplóírónk atyja, a legfontosabb. Szuk Lipót 1821-ben született Pesten s már kora ifjúságában a zenének szentelte magát. Gordonkát tanult s mint hangszerének kitűnő művelője, igen fiatalon szerződik a Nemzeti Színházhoz. Első ízben 1838. április 1-én lép a Nemzeti Színház kötelékébe (tehát csaknem Erkellel egy időben), de csak másfél évig marad, 1839. november 16-ig. Négy esztendei távollét után, 1843. december 24-én szerződik ismét vissza s a színház tagja megszakítás nélkül, 1873. április 1-én történt nyugdíjaztatásáig. Így Szuk

Lipót részesévé vált annak a nehéz és úttörő munkának, mely által a Nemzeti Színház a magyar zene történetében soha el nem múló érdemeket szerzett magának. 1837. augusztus 29-ike feledhetetlen dátum a magyar zene történetében, mert ezen a napon játszott a Nemzeti Színház személyzete először operát. Aránylag szerény eszközökkel dolgozott (a zenekarban mindössze 34 ember ült, de a lehető legjobb hangszerjátszók voltak együtt), a társulat nagy szorgalma és buzgó törekvése a hálás közönségnél barátságos fogadtatásra talált. Sokat kellett dolgozni, mert aránylag kisszámú közönségnek kellett változatos műsort nyujtani, hogy a színházat sűrűn látogassa. Hetenkint háromszor adtak operát s minden nevezetesebb dalművet bemutattak. Azok a nevek, melyek a Nemzeti Színház első dalmű társulatának tagjai között szerepelnek, örökre büszkeségei lesznek a magyar operajátszásnak: Schodelné, Hollóssy Kornélia, Benza Ida, Déryné, Udvarhelyi, Fáncsi, Füredy, Stéger stb. Vezérük 1838-tól Erkel Ferenc. Negyvenhét éven át játszott a Nemzeti Színház operát, míg végre az opera önálló hajlékot kapott s ebből a negyvenhét évből harminckét éven át volt Szuk Lipót az első gordonkása. Szuk Lipót nemcsak azért volt megbecsült tagja a színház zenekarának, mert karmestere, Erkel Ferenc, nagyra tartotta őt, hanem azért is, mert kezdeményezője és végrehajtója volt minden olyan megmozdulásnak, mely a zenekar tagjai erkölcsi és anyagi jólétének emelését célozta. Így résztvett a Nemzeti Színház nyugdíjintézetének megalapításában, választmányi tagja volt a magyarhoni zenészsegélyző egyletnek, alapító tagja volt a Nemzeti Színház zenekarának tagjaiból 1853-ban alakult Philharmoniai társaságnak. A Philharmoniai társaság első választmányának, illetve bizottságának tagja volt Erkel Ferenccel, a két Doppler fivérrel, Ridley-Kohneval, Huber Károllyal és Kirchlehner Ferenccel együtt. A bizottság három legbuzgóbb tagja, kik a Philharmoniai társaság létrehozásán és hangversenyei megrendezésén legtöbbet fáradoznak: Doppler Ferenc, Kirchlehner Ferenc és Szuk Lipót. Szuk egyúttal a Philharmoniai társaság első pénztárosa. Ugyancsak Szuk Lipót az, ki megalapítja 1850-ben a szabadságharc utáni első magyar kamarazene együttest, az úgynevezett Ridley-Kohne—Szuk-féle quartett-társaságot, mely első összetételében 1850—1858-ig működött s amelynek Ridley-Kohne, Kirchlehner, Spiller és Szuk voltak tagjai. Más összetételben (Saphir Károllyal, Zöllner Rudolffal, Krausszal, Möldner Károllyal) Szuk tovább is játszott kamarazenét s az »Európa« szálló termében, majd később a Beregszászi-féle zongorakereskedés Nagyhíd- (ma Deák Ferenc) utcai és Kigyó-utcai helyiségeiben, valamint a megnagyobbított evangélikus gimnázium dísztermében tartott bérleti hangversenyei híresek voltak. A vonósnégyes társaság a világirodalom legnagyobb remekeivel ismertette meg, állandóan zsufolt teremben a pesti közönséget s mindenkor a legnagyobb elismerést aratta. Az Ábrányi által szerkesztett kitűnő »Zenészeti lapok« azt írja róluk: »Fentnevezett urak mindnyájan kipróbált vitézek a négyes zeneestélyek terén s így csak jogosult sikert s élvezet reményeket köthetünk előadásaikhoz, melyeket a zeneközönség meleg pártfogásába ajánlhatunk«. A »Zenészeti lapok« egyébként mindenkor elismeréssel adózik a Szuk-féle négyes-társaságnak azért, mert a klasszikus zene művelésére vállalkozik s nem engedi, hogy azt a főváros művelt zenei közönsége nélkülözze. A társaság állandóan vetélkedik a szabatos és szépen árnyalt előadásban. »Hangversenyeik valóságos oázisok a zenészeti tespedésben. Ezek az urak művészeti lelkesedésből néhány élvezetes órát igyekeznek szerezni a közönség számára az unalmas, borus téli estéken.« Egyéb hangversenyekre is szívesen hívják meg Szuk Lipótot, mert lelkiismeretes és megbizható muzsikus. Kedvelt embere Hildegard főhercegnőnek, Albrecht főherceg, Magyarország kormányzója feleségének s Szuk Lipót gyakran baktat föl a királyi várba, hogy egy-egy Hildegard

főhercegnő által rendezett estélyen szerepeljen. Föllép Siposs Antal hangversenyein, majd Reményivel és Ploténvivel a Liszt által rendezett vasárnapi matinékon.

Midőn Szuk Lipót megnősült s egyre-másra születnek a gyermekek (négy gyermek van: Karolina, Róza, Elisa és Lipót), a kevés fizetést nyujtó Nemzeti Színházon kívül, (akkoriban 30 forint volt az átlagos fizetése a zenekari tagoknak, Erkel Ferencnek is csak 100 ezüst forint volt a havi fizetése) további kereseti forrás után kénytelen nézni. Feleségének a belvárosi Rózsa-téren, majd a Váci-utcában levő divatáru üzlete hozzájárult ugyan a háztartás fenntartásához, de Szuk Lipót szorgalmas ember lévén, privátórákat is vállalt. Hamarosan nagy híre lett, mint pedagógusnak s 1852. október 25-én az a megtiszteltetés érte, hogy a Nemzeti Zenede meghívta tanárául az akkor megalapított gordonka-tanszékre. Szuk Lipót, mint a legtöbb muzsikus, idealista volt s az akkor még kicsiny keretek között a Gránátos- (ma Városház) utcában egy földszinti lakásban működő Zenedének egy évi tanári fizetését odaajándékozta, ami igen nemes cselekedet volt. Negyven évig volt Szuk Lipót tanára a Nemzeti Zenedének s önzetlen működésével tanártársainak és tanítványainak megbecsülését vívta ki. Szuk Lipót neve a Nemzeti Zenede nevével úgyszólván összeforrt. A Zenede életének minden megmozdulásában részes. A Zenede nem volt akkoriban az a háztulajdonvagyonnal rendelkező gazdag intézet, mellyé Zichy Géza gróf elnöksége alatt nőtte ki magát; a szerény intézmény nagyon is rászorult a támogatásra s Szuk Lipót gazdag ismerősei között, kikhez kamarazene gyakorlásra eljárt s jómódú magánnövendékei szüleinek körében évről-évre gyüjtött zenedei pártolótagokat, valamint a Zenedei-házalap javára. Sok éven át gyarapította a Zenede könyvtárát ajándékaival, még nyugdíjazása után is. Mint a Nemzeti Színháznál, úgy itt is résztvett a Zenede életének minden kimagasló eseményében. Így tagja volt a Zenede segélypénztár kezelőbizottmányának, a könyvtári bizottságnak, a zenedei éremkiosztásra alakult zsürinek. A Zenede igazgatóválasztmányának 1861. óta volt tagja.

S a Zenede, mely mindenkor hálás volt tanárai buzgolkodásáért, Szuk Lipóttal szemben sem fukarkodott az elismeréssel. 1877. november 25-én a Zenede igazgatóválasztmánya elhatározta, hogy Szuk Lipót gordonkatanárnak Huber Károly hegedűtanárral együtt (Hubay Jenő apja, kit egyszerre választottak meg Szukkal 1852-ben tanárnak) 25 éves tanári működését megjutalmazza azzal, hogy a »Jubilánsok nevére örökös alapítványt tesz azzal a joggal, hogy a jubilánsok éltük végéig az alapítvány szelleme szerint egy-egy növendéket ajánlhatnak a Zenede bármely tanszakára«. Azonkívül a jubilánsok tiszteletére 1878. január 6-án a Hungária-szálló dísztermében hangversenyt rendezett, melyen Bartay Ede igazgató szép beszéd kíséretében ezüst babérkoszorút adott át Szuk Lipótnak. Ezen az ünnepségen Liszt Ferenc is résztvett. Tíz év mulva, működésének harmincötödik évfordulóján, sikeres működését és önzetlenségét azzal jutalmazta a Zenede, hogy megfesttette Szuk arcképét és az intézet dísztermében helyezte el. Midőn 1892-ben hajlott kora miatt negyven évi tanárkodás után nyugdíjba megy, Ferenc József király a koronás arany érdemkereszttel tünteti ki. Szuk Lipót nemcsak mint pedagógus volt kíváló, hanem mint zeneszerző is működött. Fontosabb művei: a leánya, Róza által gyakran előadott, magyar népdalokból összeállított »Pesti emlék« című ábránd, ugyancsak leánya belgrádi hangversenyére készített »Szerb fantázia«, a Bánk bán című opera témáira készült ábránd (op. 5.), Szerenád gordonkára (op. 9.), Capriccio (hangversenydarab, op. 10.), Tíz gondonka-etüd (op. 11.), Két szalon darab (op. 14.), Hat capriccio. Közvetlenül halála előtt jelent meg a pedagógiai tapasztalatai alapján megírt gordonkaiskolájának I. része. Szuk Lipót, ki 1892. óta leányánál, Matlekovits Sándornénál lakott, 1897. április 18-án halt meg.

Szuk Lipót testvérei közül András, a Nemzeti Színház, majd az Operaház tagja 1855. április 1-től 1889. április 30-ig, kíváló klarinétos, oboista, pozaunista és nagyszerűen tárogatózik. Megkísérelte a tradicionális hangszert restaurálni egy angolkürtszerű típus mintájára. Ez a tökéletesített tárogató 28 újnyi hosszú és másfél újnyi átmérőjű, tizenhárom billentyűje van, hangterjedelme két oktávás s egyszersmind a félhangok vételét is lehetővé teszi. Szuk András az ősi hangszert 1859-ben kezdte rekonstruálni, először billentyűk nélkül, majd billentyűkkel. Ezen, az újabb időkben teljesen ismeretlen hangszer tökéletesítésén sokat fáradozott, de nem eredménytelenül. Szuk András 1859. december 8-án mutatta be első formájában (billentyűk nélkül) a rekonstruált hangszert. A Nemzeti Múzeum dísztermében nagyszámú érdeklődő közönség előtt, magyar nótákat adott elő, többek között Tinódi Sebestyén két dalát, melyek egyszerűségüknél fogva e hangszerre igen alkalmasak s a közönségre nagy hatással voltak. Szuk András azután tovább tökéletesítette a hangszert (most már billentyűkkel) s 1861-ben több hangversenyen mutatta be az Európa-szálló termében. Szuk András érdeme, hogy a tárogató ismét népszerűvé vált. Ismert szerzeményei a Rózsavölgyi-cégnél megjelent »4 Pièces caractèristiques : Crépuscule du soir, Branle, Songe, Dans le diabolique«; valamint a »Polka-Marsch«. — Szuk Mátyás, univerzális hangszerzseni, a Nemzeti Színház brácsása s e hangszeren kívül zongorázik, hegedül, vadászkürtön játszik és fuvolázik. Szuk Mátyást egy ízben a Nemzeti Zenede Pfeiffer Antal halála után ideiglenes fuvolatanárnak is alkalmazta, de csak rövid időre. Egyébként a Vakok intézetének is tanára volt. Ismeretes kompoziciója a Rózsavölgyi cég kiadásában megjelent »Hadgyakorlati induló«, melyet Ferenc József királynak 1865. június 15-én a Vakok intézetében tett látogatása alkalmával átnyujtott. — Legkevésbé ismert tagja a családnak Szuk György, ki egy ideig a Nemzeti Színház zenekarának tagja, majd nagyobbrészt vidéken működik, Kolozsvárt is, hol ő rendezi unokahuga, Szuk Róza hangversenyét. A már megszűnt Schunda V. József hangszergyár a szabadságharc idejéből való érdekes okmányt őriz, amely a 46. honvédzászlóalj részére szóló hangszerszállításra vonatkozik. Ezen szerződésen Szende Béla honvédfőhadnagy, a későbbi második magyar minisztérium honvédelmi minisztere és Szuk György karmester vannak aláírva. Szuk György szerzeménye a Rózsavölgyiéknél megjelent s a katonazenekarok által gyakran játszott »Aloisia polka«.

Mint már említettük Szuk Lipótéknak négy gyermekük volt. Valamennyit gondos nevelésben részesítik. Házuk mindenkor hangos a gyermekkacagástól s a Szuk portán vidám élet folyik. Előbb a Gizella-téri Kasselik-féle házban laknak (1858-ig), majd 1858 szeptemberében a Gránátos-utca 3. szám alá költöznek, a Trattner-Károlyi-féle házba, hol ötszobás lakást bérelnek. A négy gyermek sok örömöt, de sok gondot is okozott a szülőknek. Szuk Lipót jövedelméhez felesége is hozzájárult, mint tudjuk üzletével, majd a megnagyobbított lakás egyik szobájában kosztos diákokat tartott, hogy e segítséggel a gyermekek nevelési költségén könnyítsen. Szukék igen rendes, jóravaló emberek. Pontos életet élnek, bohémség nincs bennük. Gyermekeiket szeretetteljes, de szigorú nevelésben részesítik. (Róza írja naplójában, hogy minden vasárnap el kell menniök az evangélikus istentiszteletre s ha bárhol más városban időznek hangversenyzés végett, első útjuk a templomba vezet.) Ifj. Szuk Lipót az evangélikus gimnáziumba járt, majd két évig a debreceni ref. kollégiumba a magyar szó elsajátítása végett, később pedig a király személye körüli minisztérium tisztviselője lett Bécsben. Nagy rokonságuk van (a házban csak úgy hemzseg a sok tanti és onkli). Ez ugyan sok kellemetlenséget okoz az öreg Szuknak, ki egy ízben váltójótállás miatt csaknem tönkremegy, de amilyen jószívű emberek Szukék, rokonaiknak mindenkor rendel-

kezésükre állnak jótanáccsal és pénzbeli segítséggel is. Sok ismerős és barát keresi fel őket, mert Szuk Lipót a korabeli egész pesti zenésztársadalommal összeköttetésben áll. Házukhoz feljár Székely Imre zongoraművész, Erkel Ferenc fiával, Gyulával, Volkmann Róbert, a Doppler fivérek, Ferenc és Károly, Huber Károly, Fayl Frigyes, a Nemzeti Zenede zongoratanára, a Kuller nővérek, Mária és Cecilia, kik Gobbi Henrikkel és Grünwald Adolffal először alakítottak nőlétükre kamarazenetársaságot. Jóbarátságban vannak Rózsavölgyi Gyulával, a Rózsavölgyi-cég alapítójával, Siposs Antallal. Jár hozzájuk természetesen a Nemzeti Színház énekes személyzetének több tagja, Hollóssy Kornélia, Hofbauer Zsófia, Voggenhuber Vilma, Ellingerék, Ernst-Kaiser Jozefa, Carina Anna, Pauli Richardék, Bignio Lajos, Stéger Ferenc, Jekelfalussy Albert, Soupper Jenő, a híres dalénekes. Valamennyien később Szuk Róza hangversenyein közreműködnek.

Abban az időben Pest még kis város volt. A Duna innenső és tulsó partján levő városrészek még nem voltak egyesítve, mindkét városnak külön polgármestere és tanácsa volt. Buda hivatalnokváros volt és csendesebb, Pest inkább kereskedőváros és mint ilyen forgalmasabb és haladottabb. Buda konzervatív és copfos, ahol a tanács ki akarja mondani, hogy az utcákat csak kilenc óráig világítsák, mert tisztességes ember ilyenkor már nem jár az utcán, a lumpoknak pedig nem érdemes világítani. Bár Pest is kicsiny volt, mégis nagyobb kereskedelmi forgalma és polgárainak haladottabb gondolkodása folytán fejlettebb volt Budához képest. A zeneművészet terén a fejlődésre és örvendetes gyarapodásra a lökést a Pesten nyilott színházak adták meg. A pesti német színházban, majd 1837-től a Nemzeti Színházban mintaszerű operaelőadások voltak, melyekben a leghiresebb énekművészek szerepeltek, de egyúttal a Pestet mindgyakrabban felkereső művészek is nagyban hozzájárultak Pest zenei életének emeléséhez. A Nemzeti Színháznál az operaelőadásokra kezdettől fogva nagy súlyt fektettek. Az első operai igazgató Mátrai Gábor volt. Utána Nyáry Pál igazgató szintén az operát tolja előtérbe. Ezt teszi 1843—1845-ben Bartay Endre is, kinek igazgatása alatt játszák először Erkel Hunyadi Lászlóját 1844-ben. Az opera igazi virágzása azonban gróf Ráday Gedeon alatt indult meg 1845-től, ugyanis ekkor szerződik a színház operai tagjai közé Hollóssy Kornélia. A szabadságharc után ismét az opera tűnik ki. Ekkor kerül hozzánk Stéger Ferenc, a világhírű tenorista, valamint hosszabb vendégszereplésre szerződik La Grange asszony, kinek Erkel külön betétet ír a Hunyadi Lászlóba. 1852-ben gróf Festetics Leó lesz az igazgató, ki szintén nagy gondot fordít az operára. Előadatja a nagy operákat, szerződteti Hassel Barthnét, Lesnievska Lujzát, vendégszerepelteti Taglioni Máriát, Medorit, Csillag Rózát.

Nagyobb mérvet Pest zenei élete az 1840-es évek vége felé öltött. A zenekedvelő főuri családok szalonjaiban, mint a Brunsvick, Festetich, Fáy, Nákó, Rosty családoknál, rendszeres zenés estélyek vannak, melyeken a város legkiválóbb muzsikusai szerepelnek. A zenészeket rendesen megfizették s a szabadságharc után, az 1850—1860-as években ugyanezt megengedték maguknak a város gazdagabb zenekedvelő polgárai, kik rendszeresen, hetenkint háromszor is, járattak magukhoz egy-két jó muzsikust. Ezeket havonta vagy rendes évi tiszteletdíjjal (akárcsak a háziorvost) jutalmazták. Szuk Lipót leányával több ilyen házba járt, mint például Umlauf orsz. elnökhöz, kinek Gusztáv fia, Szuk Lipót tanítványa, a dr. Käfinger, Scheibl családokhoz, Vrányi Szilárd nagykereskedőhöz a Híd-utcába, Sauer Ignác egyetemi orvostanárhoz a Felső Dunasorra, Gáger Mihály kir. ítélőtáblai elnök családjához a Tükör-utcába. Szuk Lipót és Róza a család valamelyik, esetleg több, zenélő tagjával szonátákat, triókat vagy a szükséghez képest quartetteket játszottak. Az illető családoknál Szukék szívesen

látott és megbecsült vendégek voltak. Vrányiékkal, de főleg Sauer professzornéval egész életükre szóló barátságot kötöttek, Sauerné minden lehető alkalmat felhasznált Szuk Róza pártfogására, nemcsak név- és születésnapi, karácsonyi stb. ajándékokkal halmozta el őt, hanem Róza csaknem valamennyi hangversenyére Sauer professzorné készítteti el a szükséges toiletteket s Rózát külföldi útjaiban összeköttetései által és anyagilag is támogatta.

A szabadságharc utáni elnyomatás éveiben kissé nehéz helyzetbe kerülnek a muzsikusok is. A Haynau-féle terror Geringer és Prottmann személyében nemcsak a politikát és irodalmat üldözte, de belenyult az operaelőadások sorsába is. De ennek dacára ez a kor »a színművészet élvezésének aranykora volt« (Vadnay Károly, Irodalmi emlékek 18. l.). E sivár korszakban a szomorú politikai viszonyok elől szívesen menekültek a képzelet világa felé, melyet legérzékeltetőbben a színpad tár a lélek elé. Azonban a küzdelem, melyet a fővárosi színészetnek a Haynau—Geringer és Albrecht uralom alatt folytatnia kellett, igen nagy volt. A Nemzeti Színház abban az időben szinte versenytárs nélkül állott. A színház csaknem valamennyi igazgatója nagy gondot fordít az operaelőadásokra, melyeket esténként a közönség zsúfolt padsorok mellett látogat. S ez éppen elég Haynauéknak, hogy az operaelőadásokat üldözzék, mindenféle gáncsoskodással lehetetlenné tegyék. Így megtiltják a Hunyadi Lászlóban a »Meghalt a cselszövő« című kórus éneklését, politikumot lát a cenzura Doppler »Benyovszky« operájának címében s csak »Aphanasia« cím alatt engedélyezi előadását. Sőt midőn a közönség mindezek ellenére továbbra is megtölti a színházat, egy időre visszavonja a játszási engedélyt az opera társulattól. Azonban régi igazság az, hogy minden akció reakciót szül s ez a törvény a zenére is vonatkozik. Az abszolutisztikus kormány által üldözött magyar zene termi meg a legszebb nép- és műdalokat, melyek úgyszólván egyik napról a másikra születnek meg a nép vagy a művelt osztály ajkán. Az elnyomatással szemben a magyar nemzet tüntetése számtalan példát statuál. Ezek közül egyik legjellemzőbb a Füredi-Bognár-féle Magyar népdalgyüjtemény esete, melyből 1851-ben néhány hét leforgása alatt 10.000 példány kelt el. A Haynau bukása után bekövetkezett amnesztia nagyobb lökést ad a zenei tevékenységnek. Haynau lemondása után Albrecht főherceget nevezik ki 1850. szeptember 12-én Magyarország kormányzójává. Albrecht főherceg nagyszerű katona s az uralkodóház legbefolyásosabb tagja; mint katona természetesen a legszigorúbb szoldateszka alapján rendezi be Magyarország katonai és polgári kormányzását. A magyar szellemi viszonyok azonban, főleg pedig a zene, igen nagy segítőtársat kaptak Albrecht főherceg feleségének, Hildegard főhercegnőnek személyében. Hildegard főhercegnő a bajor Wittelsbach családból származott s bájos modorával, lebilincselő kedvességével sokban enyhítette férje katonai szigorát. A főhercegnő rendkívül barátságos és leereszkedő természetű volt, róla mondják, hogy nem lehetett őt megelőzni a köszönésben. A főhercegnő 1851 tavaszán került Magyarországba s eleinte a gróf Sándor-féle palotában rendezték be ház- és udvartartásukat, miután a szabadságharc alatt megrongált királyi vár átépítés alatt volt. Hildegard főhercegnőt, ki minden jótékonysági akcióban résztvesz (hozzá fűződik a Bölcsőde megalapításának gondolata is), hamarosan megkedvelték Pest-Budán. Szuk Róza naplójában mindenkor mint »angyali teremtésről« emlékezik meg róla. A főhercegnő a magyar fővárosban igen otthonossá lett s mint minden Wittelsbach, úgy ő is rendkívül szerette a művészetet, főleg a zenét. A Nemzeti Színház operaelőadásait rendszeresen látogatja s eljár hangversenyekre is. Házukba meghívják a hivatalos és társadalmi előkelőségeket. A főhercegi pár hetenkint úgynevezett »Udvari estélyeket« rendez. Ilyen estélyeken gyakran játszott Szuk Lipót. A főhercegnő ittidőzése alatt rendkívül megszerette a magyarokat s mindenütt

pártfogolta őket az önkényuralom túlkapásai ellen. A magyarok iránti rokonszenvét azzal is kimutatta, hogy Erkel Ferencet hívta meg gyermekei mellé zongoratanárnak. Erkel igen hasznos dolgot cselekedett, midőn a főhercegi gyermekek zenei nevelését elvállalta, velük a magyar zenét megismertette és megkedveltette. A magyar zenei élet sokkal szegényebb lett volna sikerekben, ha Erkel Ferenc nem lett volna bejáratos a főhercegi házhoz. Erkel a főhercegi párral való személyes érintkezés folytán sokszor néhány szavával több eredményt ért el zenei ügyekben, mint a hivatalos tényezők bürokratikus lépéseikkel. Egyébként Erkel odáig ment hazafiasságában, hogy a főhercegi gyermekeket a magyar himnuszra is megtanította. Nagy dolog volt ez bizony abban az időben, midőn a Rózsavölgyi cég kiadványait a legkisebb hazafias megnyilatkozásáért elkobozták, mint Kecskeméti Józsi »Csatára« című csárdását, mert címképén harcias jelvény volt, a »Honvédnégyes« című szerzeményt pedig csupán a címéért.

Az 1850-es évek reakciója készíti elő a talaját annak a nagy fejlődésnek, mely azután a 60-as években bekövetkezett. Az elnyomatás éveiben, egy hosszú évtizeden át, az osztrák uralom mindent elkövetett, hogy a nemzet politikai hatalmát s vele együtt szellemi életét guzsba kösse. Az előbbi sikerül, az utóbbi annál kevésbé. A politikai életben mindent elnyomott, sőt beleszólt a magánéletbe, még a levéltitokba is. S ugyanakkor, midőn a nemzet szellemi életét legjobban akarják elnyomni, az irodalomban, képzőművészetben és zenében, megszületik a magyar géniusz három legnagyszerűbb alkotása: Madách »Ember tragédiája«, Madarász Viktor képe, a »Hunyadi László siratása« és Erkel Ferenc fájdalmas dallamú »Bánk bán«-ja.

Albrecht főherceg nem tudta megnyerni a nemzet rokonszenvét és egész kormányzása idején népszerűtlen volt. Az évek folyamán egyre erősbödő nemzeti mozgalom lehetetlenné tette maradását Budán s 1860-ban kénytelen volt a kormányzást átadni Benedek Lajos táborszernagynak.

Albrecht távozása után enyhült az abszolutizmus nyomása s az az idő, melyre Szuk Róza pályafutása esik, méltán nevezhető a magyar zene fejlődési fénykorának. A legnagyobb zeneszerzők működnek, Erkel, Mosonyi, Volkmann, Zimay, Egressy Béni, Huber Károly, a Doppler fivérek, Thern Károly, Székely Imre, kinek magyar irányú művei európaszerte elterjednek. Egymásután alakulnak meg a dalegyletek, rendszeres zenei kritikák jelennek meg a sajtóban, majd Ábrányi Kornél megindítja kitűnő lapját a »Zenészeti lapok«-at. Nagy hatással van a zenei élet kialakulására a Nemzeti Zenede rohamos fejlődése. Az 1850-ben Rózsavölgyi Márk fia, Gyula, által a Kristóf-téren megalapított Rózsavölgyi és társa cég ekkor már legszebb kiadványaival jelenik meg a piacon s a cég helyisége a korabeli zenei élet központjává lesz, valóságos zenei kaszinó. Itt gyűlnek össze a város muzsikusai, hogy megtárgyalják az egyes aktuális zenei eseményeket, tervezzék és megbeszéljék a hangversenyeket. Ez időben kezd Liszt Ferenc is mindsűrűbben hazajárni. Liszt Ferenc 1865-től kezdve csaknem egy évtizeden át lakott pesti tartózkodása idején a belvárosi plébánia épületében mint Schwendtner Mihály apátplébános vendége. Schwendtner apát rendkívül büszke volt híres barátjára s a plébánia egész első emeletét Liszt rendelkezésére bocsátotta. Itt rendezte Liszt azokat a híres, Budapest akkori zenei életében nagyfontosságú matinékat, amelyeket a legelőkelőbb közönség, köztük Andrássy Gyula gróf felesége is, látogatott. Ezeken a matinékon Szuk Lipót is többször játszott, Szuk Róza pedig 1865-ben két ízben.

Szuk Róza 1844. május 10-én született, mint szüleinek másodszülött gyermeke. A rendkívül komoly kislányt, ki mindig figyelmesen hallgatta a nagyok beszédét, 1850-ben Pröbstl Mária jóhírű Kristóftéri magánleánynevelőintézetébe

iratják be. S Róza alig volt nyolc éves, midőn azzal a meglepő kívánsággal állt atyja elé, kinek játékát mindig nagy figyelemmel hallgatta, hogy vegyen neki is gordonkát, mert ő is szeretne megtanulni muzsikálni ezen a hangszeren. A kívánság persze nem volt teljesíthető, mert hisz egy nyolc éves gyermek nem elég fejlett ahhoz, hogy gordonkát tanulhasson. Ellenben kapott Róza egy violát, mely nagyobb, mint a hegedű, de sokkal kisebb a gordonkánál, húrozása, szerkezete, berendezése és tanulási módja sokban megegyezik a gordonkáéval. A gyermek öröme határtalan volt. A hangszerrel órákon át elmulat s minden tanulás nélkül csinos dallamokat hoz ki a viola húrjaiból. Atyja figyelte kis leányát s arra a meggyőződésre jutott, hogy amit a gyermek produkál, komoly hajlam eredménye s elhatározta, hogy kísérletképen rendszeres tanulásra fogja a szellemileg egyébként is koraérett gyermeket. Szándékát úgy óhajtja megvalósítani, hogy a violán teljesen a gordonka módszere szerint kezdi tanítani. Egy évig tanította így gyermekét, amikor is Róza tizedik évében a violát felcserélte egy kisebbszerű gordonkával. Az igazi, rendszeres gordonkatanulás ekkor veszi kezdetét. Négy évi komoly, kitartó tanulás után, miközben oly sokat gyakorol, hogy gyakran kiesik a fáradtságtól és kimerültségtől gyenge kezéből a vonó, már művészien játszik. Édesatyja elhatározza, hogy nyilvános hangversenyen felléptetni leányát. Róza magánúton tanult meg atyjától gordonkázni, nem járatta őt a Zenedébe, melynek 1852 óta tanára volt (hiszen ott sem taníthatta volna jobban) s bámulatos tehetséget tanusított. A gordonka bizony nagyon nehéz hangszer, vastag húrjai miatt még fizikailag is. Az újjakat nagyon meg kell feszíteni, hogy a fogásokat rendesen ki lehessen hozni. Férfi s nem gyengéd női kezekbe való, hát még gyermekébe! Gyakorlása is meglehetősen unalmas, mert egy kissé bizonytalan vonókezelés mellett száraz, recsegő hangot ad. Róza igen gyorsan haladt s rövidesen nagy technikai készségre tett szert, veleszületett tehetsége pedig szinte magától irányította őt megtanult darabjai esztétikai előadásában. Nagy merészség és kockázatos vállalkozás volt abban az időben nőnek a gordonkázás tanulása. A zenetörténet Szuk Róza előtt mindössze két gordonkaművésznőről szerzett tudomást és pedig a norvég Christiani Lisáról és a kurlandi származású Körner Helénáról. A harmadik, aki nyilvánosan fellépett, Szuk Róza volt.

Egy évvel első hangversenye előtt, atyjával felutazott Bécsbe, ahol sikerült egy kitűnő hangszert vásárolni számára. A szorgalmas gyakorlás és sok tanulás meghozták a kellő eredményt s Rózát hamarosan be lehet vezetni a művészvilágba. 1858 elején, egy hónappal Róza nyilvános fellépése előtt, Rubinstein Antal zongoraművész és Piatti Alfréd gordonkaművész, ki Liszttel is hangversenyzett, Pesten jártak hangversenyezni s mindketten résztvettek azokon az estélyeken, melyeket Szuk Lipót a művészek és újságírók részére a Gizella-téri Kasselik-féle házban levő lakásán rendezett. Az egybegyült társaság csodálkozva hallgatta a kis leány teljesítményét, kristálytiszta játékát, nagy, meleg hangképzését és gyönyörű technikáját.

A sajtóbemutatón a kis Rózának teljes sikere volt. S így meg lehetett hírdetni az első hangversenyt. 1858 február 25-én a Pester Lloydban a következő híradás jelenik meg: »Olvasóink figyelmét felhívjuk egy hangversenyre, mely újszerűségénél fogva bizonyára érdeklődést fog kelteni. Szuk tanárnak, a Nemzeti Színháznak sok év óta magángordonkásának, 14 éves leánya március 7-én, mint gordonkaművésznő fog fellépni, hogy azután atyja kíséretében nagyobb műutazást tegyen.«

Nagy és előkelő közönség, melynek soraiban Hildegard főhercegnő is megjelent, gyűlt egybe 1858. március 7-én, vasárnap délben fél egy órakor az »Európa« szálló dísztermében, mely a nagy vihar és hófuvás ellenére is szorongásig megtelt

olyannyira, hogy a szomszédos termeket is ki kellett nyitni, hogy meghallgassa az új pesti csodát, az első magyar női gordonkaművészt. Az izgalom tetőfokára hágott már, midőn egy bájos, hamvasszőkehajú, kékszemű leányka libegett be atyja karján a terembe fehér moir-antique ruhában, virágokkal a hajában, kedvesen bókolva a közönség felé s a dobogón szerényen helyet foglalva játszani kezdte Franchomme francia zeneszerző híres művét, a Händel »Rinaldo« című operájának egyik témájára írott variációit. S a jó pesti közönség, mely még sohasem látott gordonkát női kezekben, lélekzetét visszafojtva hallgatta a hangokat, melyeket a leányka finom újjaival a hangszerből kicsalt. A mű, melyet a leányka előadott, rendkívül nehéz volt. Alig hangzott el a téma után az első variáció, már is tapsvihar szakította félbe játékát s a közönség tetszése minden variáció után fokozódott. A nehéz darabban technikáját csillogtatta meg, az utána következő két számban, Offenbach bájos »Musette«-jében és Schubert megható »Litánia«-jában pedig kedves, finom, érzelemteljes előadásmódját mutatta be, majd ismét nehezebb művet adott elő, az olasz Piatti Alfréd »Souvenir d'Ems« című darabját. A közönség egyik ámulatból a másikba esett a fiatal leányka művészi teljesítményén s nem fukarkodott tetszését tapsokban nyilvánítani, melyekkel sűrűn megszakította a kis művésznő játékát. A napi kritika véleménye megegyezett abban, hogy a művésznőnek korához és neméhez képest biztos és erős a hangképzése, mely kis ujjainak erejét csodáltatja, hogy technikája jól képzett, hogy a futamok, a flageolettek és arpeggiók kitűnően sikerülnek és hogy staccato játéka elsőrangú. Játéka annak ellenére, hogy először lépett fel nyilvánosan, csodálatosan biztos és kifejezésteljes, gyümölcse a szorgalmas és kitartó tanulásnak. A kritikusok valamennyien tövisnélküli, rózsás jövőt jósolnak a fiatal, szerény leánynak. Bulyovszky Gyula a »Délibáb« című folyóirat március 14. számában azt írja róla: »Szuk Róza, ki most pillantá meg pályája hajnalcsillagát: A gordonkajátékhoz Istentől érzést, atyjától tanulmányt kapott s a sikert mindketten rá merték bizni e két gyönge kézre, de amelyben erős művészi vér lüktet.« A Pest-Ofner Zeitung megjegyzi még, hogy mindazok, akik a hangversenyteremben ezúttal nem fértek el, örömmel üdvözölnék Szuk Róza egy második hangversenyét. A hangversenyen felléptek szívességből: az előkelő családból származó, korán elhunyt Jekelfalussy Albert operaénekes, ki egy Rubinstein (Ach, wenn es nur immer so bliebe) és egy Volkmann dalt (Mein Nachtgebet) adott elő; Ellingerné és Hollóssy Kornélia Meyerbeer »A nagymama és unoka« című duettjét énekelték. A hangverseny utolsó száma Liszt »Orpheus« című szimfónikus költeménye volt, melyet Zellner L. A. írt át quintettre s melyet hegedűn Kuller Cecilia, gordonkán Szuk Róza, hárfán Thalheim Johanna, harmóniumon és zongorán Pachl Henriette és Karolina adtak elő Erkel Ferenc vezénylete mellett.

A jég meg volt törve, a Szuk-család szemefénye nagy sikerrel hangversenyzett, kiállotta a tűzpróbát s Szukéknál nagy diner-re gyűltek egybe a hangverseny után az onklik és tantik, mely egyúttal búcsuzó is volt, mert tíz nap mulva Róza útnak indul szüleivel, hogy megkezdje Délmagyarországi és Erdélyi hangversenyútját, mely Bukarestben végződik. (Miután a napló tartalmának részletes ismertetésében Szuk Róza valamennyi hangversenye szóba kerül, ehelyütt csupán pesti hangversenyeit fogjuk tárgyalni.) Szuk Róza tíz évi nyilvános működése alatt — 1858 március 7-étől 1868 március 11-ig — (melyből az 1861. és 1866. év kiesik, midőn Pesten nem hangversenyezik), csupán Pesten huszonnégy hangversenyen lépett fel, ami zsenge korára és a hangversenylátogató közönség csekély számára való tekintettel igen szép szám.

Első hangversenye után Szuk Róza egy évig Pesten nem lépett fel. 1859 március 20-án volt legközelebbi hangversenye a Nemzeti Múzeum dísztermében.

Ezen Piatti »Souvenir de Spaa«-ját, »Airs Basquirs«-jét, Batta A. »Resignation«-ját, Schubert »Grande nocturne élégiaque«-ját játszotta atyjával, valamint egy részletet adott elő Mozart »Cosi fan tutte« című operájából Kuller Ceciliával, Pachl Henriette és Karolinával. Fellépett még Bignio Lajos, ki Zimay dalokat énekelt, Munkácsy-Felekiné szavalt, Ellingerné és Huber Ida Mendelssohn duetteket adtak elő. A Pesti Napló szerint (1859. III. 29.) a fiatal művésznő igazolta mindazokat a reményeket, melyeket tehetségéhez fűztek. Szép, erőteljes és mégis gyöngéd játéka mindenkit meglepett. Rövidesen április 17-én újból fellép ugyancsak a Nemzeti Múzeum termében az akkor Pesten vendégszereplő Alois Ander cs. és kir. kamaraénekessel, a bécsi opera tagjával, a szegénygyermekkórház és a múzeumi kert javára. Ekkor Alessandro Stradella egyik egyházi énekét adja elő Kuller Ceciliával s a Pachl nővérekkel (Pachl J. zongoragyáros leányai), Paque »Andante és Bolero«-ját, Batta »Resignation«-ját és egy fantáziát Bellini témáira Kuller Ceciliával hegedűn és gordonkán. Ander Beethoven-dalokat énekelt, Hollóssy Kornélia pedig Egressy Samu dalait adta elő. E hangverseny igen érdekes száma volt, a Mátrai Gábor által megfejtett Tinódi Históriás énekei dallamainak előadása, melyeket Engesszer Mátyás vezénylete mellett adtak elő a Nemzeti Zenede növendékei. Ez év október havában két hangversenyen lép fel Pesten Szuk Róza. Ezek bécsi útja előtti búcsúhangversenyei voltak. Október 23-án a Nemzeti Múzeum termében hangversenyez s műsorán Battanchon Felix »Solo de concert« gordonkára zenekar kísérettel, Piatti »Souvenir de Spaa« és Szuk Lipót »Pesti emlék« című ábrándja szerepelnek. Bignio Lajos a »Granadai éji szállás«-ból ad elő áriát, Hollóssy Kornélia pedig ez alkalommal énekli először Huber Károly »Pásztorhangok« című szerzeményét. A Nemzeti Színház zenekarát Doppler Károly vezényelte. Szuk Rózának a Pesti Napló X. 25-én közölt bírálata szerint nagy sikere volt: »A jelen volt nagyszámú közönség kiváncsisága nemcsak azon rendkívüli körülményben talált élvezetet, hogy egy éppen nem nőies hangszeren női ujjakat is látott játszani, hanem e játékban egyszersmind a magasabb művészet ihlettségét is észrevehette. A gordonka merev kemény húrjai mintha csak ösztönszerűleg engedelmeskednének a gyöngéd női ujjak érintésének, oly biztosak a vonó által kicsalt hangok és ha a tremoláztatásoknál észrevehető is néhol a phisikai erő hiánya, de annál nagyobb mérvben tűnik ki a gyakorlottság a meghatározott fogásokban. A hangversenytadó k. a. gyakran élénk és általános tapsra ragadta el a közönséget.« Három nap mulva, október 26-án, a Nemzeti Színházban még egy hangversenyt tartott, melyen többek közt atyja »Pesti emlék«-évei búcsúzik a pesti közönségtől. A hangverseny előtt az »Apát keres« című vígjátékot adták. Nagysikerű bécsi hangversenyei után 1860. március 21-én lép újból a pesti közönség elé és pedig »A Horvátországi szűkölködők javára tartott szavallati, ének és zenészeti előadáson«. A magyarsággal századokon át jóban és rosszban testvéresült horvát nép károsultjai javára akkoriban több hangversenyt tartottak, így Pozsonyban főrangú urak és hölgyek s a Nemzeti Színházban is, melyen legnagyobb művészeink léptek fel, a jótékonycélra való tekintettel teljesen ingyen. A színlap már napokkal előbb hírdette minden jegy elkeltét és a hangverseny háromezer forintot jövedelmezett tisztán. Szuk Róza Jókainé Laborfalvy Rózával, Boskovitz Frigyes zongoraművésszel (Liszt tanítványa), Füredivel, Ellingerrel, Kőszegivel, Szerdahelyivel, Felekinével, Reményivel és Hollóssy Kornéliával együtt szerepel. Atyja Magyar fantáziáját játssza, melyet folytonos éljen és újra kiáltozások közt meg kell ismételnie. Ezen a hangversenyen jelenik meg először az akkor divatos magyar ruhában nemzetiszínű szalaggal hajában. Ez évben még egyszer, december 8-án jelenik meg a pesti hangversenydobogón a Nemzeti Múzeum termében. Piatti »Puritánnő« fantáziáját játsza zenekarral, továbbá Szuk Lipót Magyar

népdal átiratát, melyben a Himnusz és Szózat van feldolgozva s amelyet a közönség állva hallgat végig. Eljátsza még atyja Szerb fantáziáját. (Meg is jegyzi a »Nefelejts« XII. 16. száma, hogy »e hangverseny a nemzetiségek szövetség ünnepe volt kicsiben, legalább a program, melyben olasz, szerb és magyar zene egyesült, ezt látszott jelenteni.«) A hangversenyen Voggenhuber Vilma és Bignio Lajos énekelnek, a Szuk Rózát kísérő Nemzeti Színházi zenekar pedig Erkel vezénylete alatt a Báthori Mária nyitányt és Berlioz Rákóczi indulóját adja elő. E hangversenyről a »Családi kör« című lap december 16. számában hosszabb bírálat jelent meg »Egy fiatal leány, ki gordonkájával együtt növekedett« címmel. 1861-ben Pesten nem hangversenyez; 1862-ben is csak egyszer, február 9-én, a Magyar gazdasszonyok által »hazai közcélra« rendezett hangversenyen lép fel Szuk Róza s ő, valamint Siposs Antal (a Zenészeti lapok szerint, 1862 p. 160) »szabályos, szép előadások által többszörös kihívást érdemelnek«. Az év legnagyobb részében egyébként vidéken hangversenyez.

Az 1863. évben lép fel Szuk Róza legtöbbször, összesen hatszor, Pesten. Március 26-án Soupper Jenő dalénekes hangversenyén, majd március 28-án Satter Gusztáv zongoraművészén, március 29-én és április 6-án a Pesti kereskedők egyesülete javára a Lloyd teremben lép fel. Ezen fellépései alkalmával »feltűnő haladásának és szép előadásának tanujelét adta« a Zenészeti lapok szerint. Ez évben önálló hangversenyét november 29-én adta az Európa-szálló termében. Műsorán Mendelssohn »Variations concertantes«, a Dubez Péter által gordonkára és hárfára átírt G. Fuchs-féle »Dal« és Batta »Románc«-a, valamint a Szuk Lipót-féle »Bánk bán ábránd« szerepelnek. A hangversenyen fellépnek vele Pauli Richard és felesége Markovits Ilka, Rumy Gizella, Dubez Péter, Theindl János zongorista és Spiller Adolf. A hangversenyen oly nagy közönség volt jelen, hogy az Európa-szálló terme szűknek bizonyult. A Zenészeti lapok szerint a »művésznő mint mindig, úgy ezúttal is szép tehetségéről, fokozatos szorgalmáról s gyöngéd előadó képességéről tőn bizonyságot«. Ezen év december 6-án még egyszer lép fel és pedig a Spiller—Szuk vonósnégyes társaság harmadik bérleti hangversenyén a Beregszászi-féle zongorakereskedés termében. Ez alkalommal Mendelssohn *D*-dur gordonkaszonátáját játsza el Erkel Gyulával. Erkel Gyula remek zongorázó volt, ki 16 éves korában már egy philharmonikus hangversenyen szerepelt zongorajátékával Hildegard főhercegnő előtt. A Pester Lloyd e koncertről szóló kritikájában (1857 XII. 29.) kiemeli könnyű kezét, játékának biztosságát és tisztaságát s szép jövőt jósol neki. Nagy technikával rendelkezett s előadása mindig szabatos és művészi volt. A Mendelssohn gordonkaszonáta előadásában Szuk Rózának és Erkelnek főleg a szonáta utolsó tételénél volt nagy sikere hallatlanul gyorssá felfokozott játékukkal. A Zenészeti lapok azt írja Szuk Rózáról ez alkalommal, hogy »elismeréssel adózunk a t. művésznő tehetségének, ki valóban nem mindennapi ügyességgel oldotta meg nehéz feladatát«. December 19-én a pesti lövölde helyiségeiben lép fel ismét a Pesti Dalárda-estélyén. Ezen Batta »Oh dites-lui« és atyja »Pesti emlék« című ábrándját játsza. Zongorán kíséri Siposs Antal. E hangversenyen nem szívesen működött közre, írja a naplóban, mert úgy érzi, hogy ez nem neki való hely s csak Wöhler Gotthard, a Pesti Dalárda karmestere kedvéért tette meg, ki atyjának tanártársa a Zenedében.

Az 1864. évben október 30-án rendez Szuk Róza Pesten hangversenyt és pedig az akkor újonnan épült evangélikus gimnázium dísztermében, az intézet építkezési tőkéjének gyarapítására. E hangversenyen mindössze két számot játszott, Szuk Lipót »Bánk bán ábránd«-ját és Offenbach »Musette«-jét. A hangversenyen Carina Anna magyar népdalokat énekelt, Pauli Richárd dalokat adott elő, Fayl Frigyes zongorázott, Dubez Péter és Fromhold Lujza hárfázott. Két

hónappal később, december 23-án, a Nemzeti Színházban »a Lipótvárosi templom építési alapja, a pesti ev. hitvallású főiskola és a Nemzeti Színházi színészsegélyző pénztár javára« tartott hangversenyen lépett fel, melyen atyja »Szerb fantáziá«-ját adta elő nagy sikerrel.

1865-ben március 19-én volt Volkmann Róbert szerzői hangversenye a Nemzeti Múzeum dísztermében. Ezen a hangversenyen Szuk Róza Volkmann gordonkaversenyét játszotta, mely ezúttal került először Pesten előadásra. Volkmann maga tanította be neki a nehéz művet s Róza nagyon félt az előadástól, mert a kritikusok eddig minden alkalommal kemény szavakkal bírálták meg a művet, midőn azt Popper Dávid Lipcsében és Schlesinger Károly Bécsben előadták. Így történt ezúttal is. Az akkori nagy lapok (Pesti Napló, Zenészeti lapok, Pester Lloyd) bírálatai megegyeznek abban, hogy a mű számos szépsége dacára sem tartozik Volkmann legjobb művei közé s nem bír az eredetiség azon határozott jellegével, melyet a közönség Volkmann művészeténél megszokott. A Zenészeti lapok kifogásolja, hogy az egész mű eggyé folyik össze (Volkmann ugyanis a hármas tagozódás dacára egy tételben játszatja) s megállapítja, hogy »az eszmei meddőség s költői inspiráció hiányáért a virtuózi futamok s hatásra alapított frázisok nem kárpótolnak«. (Ma persze nem ilyen szemmel nézzük a művet.) A kritikusok ellenben rendkívül dícsérik Szuk Róza előadását, ki nagy szorgalommal tanulta be a nehéz versenydarabot. Néhány nap mulva, március 26-án, fellép az arisztokraták által a Nemzeti Színházban az »Erdélyi szükölködők javára« rendezett előadáson. Ezen működedvelő előadáson színdarabot és élőképeket adtak elő s szereplői mágnások voltak, Orczy-Gyürky Sarolta bárónő, Zichy Nándorné, Károlyi István, Nádasdy Ferenc grófok, Szentkirályi Albert és gróf Wenckheim Frigyes; a zenei részben Carina Anna a Báthori Máriából énekelt, Szuk Róza pedig Dubez Péter, a Nemzeti Színház hárfása kíséretével Schubert »Ave Maria«-ját és Batta »Oh dites-lui«-ját adta elő. A hangversenyt megelőző próbákat Radnótfáy intendáns szobájában tartották, melyeken Andrássy Gyula gróf is résztvett, kinek Szuk Rózát itt bemutatták.

1865. augusztus havában játszódtak le Pesten azok a zenei ünnepélyek, melyeket a Nemzeti Zenede 25 éves fennállása alkalmával rendeztek s amelyeknek egyik főszereplője Liszt Ferenc volt. Liszt tiszteletére Schwendtner Mihály apát, kinél Liszt lakott, a belvárosi plébánián két estélyt rendezett, melyeken válogatott művészi és műkedvelői közönség gyűlt egybe. Ez a két estély augusztus 25-én és 30-án volt. Az első estélyen Reményi, Ploténi Nándor, Spiller Adolf és Szuk Lipót előadták Beethoven *F*-dur (op. 59.) vonósnégyesét, Szuk Róza pedig a »Souvenir de Spaa«-t. Ezen az estélyen hallotta Liszt először játszani Szuk Rózát s el volt tőle ragadtatva. A második estélyen Róza előadta Schubert »Litánia-«ját. Ez alkalommal Hans von Bülow-val, aki a pesti hangversenyekre eljött, el kellett volna játszania Beethoven *A*-dur gordonkaszonátáját. Ez a szám azonban Bülow szeszélyeskedése miatt elmaradt. (A naplóban Szuk Róza e két estély idejét tévesen október hónapra teszi, ezek a valóságban a fentjelzett időpontban voltak.) 1866-ban, a napló utolsó évében, Szuk Róza Pesten nem hangversenyzett.

A letárgyalt hangversenyekről szóló hiradásokból és azok kritikáiból láttuk, hogy Szuk Róza nemcsak az első magyar gordonkaművésznő volt, hanem világviszonylatban is nagy művésze volt hangszerének. Szuk Lipót és leánya mindenesetre okosan tették, hogy nem a zongorajáték kitaposott ösvényére léptek, bár Róza tehetséges zongorázó is volt, hanem a női fizikumnak egyáltalán nem megfelelő gordonkajáték felé irányították figyelmüket. A kísérlet mindenképen újszerű és merész volt. A leányka gyorsan halad elő hangszerének megtanulásában, szorgalma, tehetsége és főként nagy muzikalitása segítik őt ebben. Csak néhányszor lép

fel Pesten, midőn híre Bécsbe is eljut, ahol a legnevesebb kritikusok (Ludwig Speidel és Eduard Hanslick) állapítják meg róla, hogy művészete a Servaisével, a Piattiéval és a Hausmannéval, tehát kora legnagyobb gordonkásaiéval, egyenrangú. Kristálytiszta játéka folytán a legnagyobbak sorába emelkedett. Technikája bámulatosan kidolgozott, futamai gyöngyözőek, minden nehézséget legyőz. Midőn Erkel Gyulával, ki nagyszerű zongorista volt, egyszer Mendelssohn *D*-dur szonátáját játsza, a finálét oly gyors tempóban veszik, hogy a közönség elhül az ámulattól. Technikájával azonban okosan bánik, nem ragadtatja el magát túlzásokra s mindig csak eszköznek használja fel művészi céljai érdekében. Sohasem követ el virtuózi túlzást s a technikai adottságot kizárólagosan és maradéktalanul az előadandó mű szolgálatában érvényesíti. Így azután az előadott mű és a művész eggyé forrnak. Az előadott művet abszolút objektivitással interpretálja. Teljesen beleéli magát a műbe (hogy félre ne érttessünk: most már a felnőtt Szuk Rózáról beszélünk), nagy zenei intelligenciája folytán felfogása mindig helyes, előadása tiszta és világos, bensőséges és érzésteljes. Szuk Róza nagy virtuóz is volt, kit kritikusai méltán nevezték kora egyik legnagyobb művészének. Technikája felülmulhatatlan volt, legatója szélesen ívelő, staccatója pedig olyan szép és tiszta, hogy a kitűnő bécsi gordonkások (köztük Schlesinger Károly is) kijelentik, hogy Servaisen kívül még nem hallottak senkit, akinek ilyen staccato játéka lenne. (Ehelyütt megjegyezzük, hogy Servaist korában [1807—1866] a gordonka Paganinijének nevezték, ki annyira fejlesztette a gordonka technikáját, hogy már szinte nem volt rá mód annak fokozására.) Nagyszerű technikájával állandóan tudott új és nagy hatásokat elérni. Előadásának nemes, előkelő hangjával képes volt az érzelmek egész skálájának összes hangjait megszólaltatni. Jellemvonása a formai tökély és előadásának szellemességével s ötletességével mindig ébren tudta tartani hallgatóságának érdeklődését. Midőn Szuk Róza párisi nyilvános hangversenyét tartotta, a hangverseny után hozzálépett egy öreg úr s játékát magasztalva elmondotta neki, hogy harminc éve a párisi nagyopera zeneigazgatója, sok zenét hallott életében, maga is gordonkázik, de így játszani még sohasem hallott; hogy egy fiatal hölgy ilyen tökéletességgel, tisztán, ilyen technikával és felfogással tudjon csellózni, azt nem hitte volna. Szuk Róza valóban százszázalékos művésznő volt és csak azt az egyet sajnálhatjuk, hogy művészi pályáját olyan fiatalon hagyta abba.

Ha valamilyen szellemi alkotás kerül a kezünkbe, annak megismerése után önkéntelenül felmerül az a gondolat, hogy milyen is lehet az ember, ki a művet létrehozta. Legkönnyebb a dolgunk akkor, ha ez a szellemi termék valamely memoár vagy napló, mert a memoár- vagy naplóíró azokat az eseményeket írja le, amelyeket átélt, amelyeknek szem- vagy fültanuja volt. A naplóírás egyik legelterjedtebb formája a nevezetes tettek, események és benyomások rendszeres följegyzése. A följegyzések értékük szempontjából lehetnek életrajzi, történelmi vagy kultúrtörténeti jelentőségűek. A följegyzések rendszerint pontosabbak és megbízhatóbbak, mint az önéletrajzéi, melyeknél mindig bizonyos kritikát kell gyakorolnunk, miután az önéletrajzíró elmult eseményekre emlékezik vissza, melyek emlékezetében gyakran elmosódtak már, azonkívül az önéletrajz belső eseményeket kutat, a külső történet csak annyiból érdekli, amennyiben az szerzőjére hatott, ezzel szemben a naplóíró rövid időközökben közli a vele történteket, látottakat, bizonyságai közvetlen közeli időpontból származnak, melyeket későbbi hatások, benyomások és nézetek még nem befolyásoltak s nem változtattak meg. Természetesen kritikával a naplóíróval szemben is kell élnünk. Ha adatai megbízhatóak is, az eseményekről közölt véleményeket mindenkor mérlegelnünk kell, mert a véleménynyilvánítások a naplóírás természetéből kifolyólag a pillanat

hatása alatt történnek és hányszor megesik, hogy valamely személyről vagy eseményről valódi képet csak egy bizonyos idő elteltével alkothatunk magunknak. A pillanat hatása alatt gyakran kis dolgokat nagyobbaknak és jelentősebbeknek látunk, mint amilyeneknek azokat egy későbbi időpontból nézve ítélnők meg.

A memoár- és naplóírás minden időben divatos volt, kezdve Szent Ágoston »Vallomásai«-tól Goethe »Dichtung und Wahrheit«-jéig és Bismarck »Gedanken und Erinnerungen«-jéig, nálunk Mártonfalvay Imre deák 1585-ből való emlékiratától Rákóczi Ferenc »Vallomásai«-n és Árva Bethlen Kata életírásán keresztül Kazinczy »Fogságom naplója«-ig. Nálunk egyébként 1848-tól divatozott leginkább s Kacziány Géza »A magyar memoire-irodalom 1848-tól 1914-ig« című dolgozatában (Budapest 1917) 246 emlékiratot sorol fel. Tehát a memoár- és naplóírást minden korban fontosnak tartották. Varnhagen von Ense, a kitűnő német naplóíró, mondja valahol: Egy ország napló nélkül olyan, mint egy ház tükör nélkül.

Szuk Róza, aki kivételes egyéniség megszemélyesítője volt, fiatalon lett művésszé és fiatalon arat nagy sikereket, fiatalon fogott naplóírásba. S minthogy művészetének mesterségbeli része sok áldozatosságot és pontos munkát követelt, a pontosságot átvitte a naplóírásba is. Csaknem minden napra van valami feljegyezni valója. Fontosabb alkalmaknál még aznap este — néha egy-egy kimerítő hangverseny után holtfáradtan is — leül s megörökíti a napi eseményeket. Ha nincsen nevezetesebb esemény, akkor hosszabb időközöket von össze s röviden, de mindenről beszámol. Naplójában mindenkor őszinte, hiszen sajátmagának írta. A vele történteket és a körülötte történő eseményeket józan megfontoltsággal mérlegeli és ítéli meg s ezen ítélet alapján beszéli el. Stílusa egyszerű, természetes, affektáltság nélkül való. Miután a naplót önmagának írta, természetes dolog, hogy véleményét mindenkiről őszintén megmondja. Véleményei helytállók és talpraesettek; akiket a szereplő személyek közül máshonnan ismerünk, azokat olyanoknak ismerjük, amilyeneknek Szuk Róza látta a maga korában. Tizennégy éves gyermekleány volt, midőn a naplót megkezdte s így érthető, hogy a kezdet naivabb elbeszélő módja és stílusa az évek folyamán megváltozott, amint szerzője érettebb korú lett. Nemcsak a stílus lett érettebb, de elbeszélőmódja is változik, részletesebben mondja el a történteket, mint kezdetben. Tapasztalatait nem képes ugyan költői formában megörökíteni, de a jó naplóíró kvalitásaival rendelkezik. Ezek: kitűnő megfigyelőképessége s az a tehetsége, hogy a mindennapi élet apró megnyilvánulásaiból helyesen következtessen nagyobb dolgokra. Semmi sem kerüli el figyelmét, szeme s füle állandóan nyitva van és a körülötte levő emberek tetteit, cselekedeteit alaposan szemügyre veszi. Van érzéke a világszínpad számára. Miután korán kerül felnőttek társaságába, hamarosan nagy emberismeretre tesz szert. Igen energikus leány, ki ügyeinek intézését maga veszi kezébe s intézi el mindenütt; ha néha sikertelenül, az sohasem rajta mulik. Midőn Párisban jár hangversenyezni édesanyja társaságában, a huszonkét éves leány, ki teljesen ismeretség nélkül áll a világ fővárosában, olyan gyönyörűen győzi le az eléje tornyosuló, szinte legyőzhetetlen akadályokat, hogy lehetetlenség őt küzdelmében meghatottság nélkül szemlélni. Jókedve, filozófiája kudarcok esetében sem hagyja el, a maga sorsán sohasem esik kétségbe, legfeljebb az bántja, ha másokon nem tud segíteni. Mert mindenkor kész másokon segíteni. Milyen megható tanuságot tesz jószívűségéről, midőn Debrecenben hangversenyez, mint legtöbbször, csekély anyagi sikerrel, a kevés bevételből is kifizeti a Debrecenben magyar szót tanuló öccséért a kosztpénzt s ezenfelül arra is szán pénzt, hogy öccsének 14 forintért egy magyar nadrágot vegyen, mely nélkül abban az időben Debrecenben nem lehetett járni. Kevés és kölcsönvett pénzen indul el párisi hang-

versenyútjára, de még ebből a kevésből is tud egy unokatestvérének, ki Bécsből Pestre tart, utiköltségrevalót juttatni.

Amint művészetében nem csupán virtuóz, úgy nem keresi mindenáron az érvényesülést, a sikert. Biztos művészi öntudata sejteti vele, hogy azt amúgy is eléri. Szenvedélyes dicsőségszomj nem emészti, mint későbbi naplóíró társát, Baskircseff Máriát, tudja, hogy a dicsőség csak mulandó s érzi, hogy állandó kísérőjévé nem szegődtetheti maga mellé. Ennek tudatában okos józansága visszavezeti őt a dicsőség rögös pályájáról a polgári élet szolidságába és jólétébe s igénytelen, egyszerű egyénisége itt meg is találja a kárpótlást. Szuk Róza kronológiailag is egyike az első európajáró magyar zeneművészeknek. Művészi pályáján sok sikere mellett csalódások is érik, igazi konfliktusai azonban nincsenek. Nem válik a szalónok elkényeztetett kedvencévé, sőt egyenesen rosszul érzi magát ott s igyekszik magát azok hatásai alól kivonni. A párisi szalónokba szóló meghívásoknak eleget tesz, de jobban érzi magát, ha az elvégzett műsor után nem marasztalják s az estélyről eltávozhatik. Az estélyeket kizárólagos ugródeszkának tekinti Párisban rendezendő nyilvános hangversenyéhez. Önuralma, fegyelmezettsége sohasem hagyják el, csupán egy ízben támad majdnem konfliktusa Párisban Metternich hercegnővel. Midőn a hatalmas, de csunya hercegnő meglátja a ragyogó szépségű leányt s mindenáron meg akarja akadályozni szereplését, a hatalom és szépség összemérik fegyvereiket ; a szépség egy pillanatra meghátrál, a művészet azonban lefegyverzi a hatalmas hercegnőt.

Szuk Róza hangversenyei során sokat utazik. Magyarországi hangversenyútjain eljut csaknem az ország minden tájára, Szeged, Temesvár, Arad, Zombor, Baja, Lugos, Nagyszeben, Brassón keresztül Bukarestig. Egy másik hangversenyúton állomásai : Békéscsaba, Gyula, Debrecen, Nagyvárad, Kolozsvár. Más alkalommal a Felvidék van soron : Balassagyarmat, Ipolyság, Eger, Miskolc, Sátoraljaújhely, Kassa, Eperjes. Majd a Dunántúl : Pozsony, Győr, Pápa, Balatonfüred, Pécs, Észék. Külföldön Bécsben, Párisban, Amsterdamban, Hamburgban, Belgrádban hangversenyez. Hangversenyei során sok mindent lát és tapasztal. Tudomást szerzünk a vidéki hangversenyélet kiáltó sivárságairól, a hangversenyek megrendezésének nehézségeiről s a nagy sikerek mögött rejlő anyagi zavarokról. Külföldi útjai leírásában bemutatja a bécsi udvar spanyoletikettes merevségét, a belgrádi konak patriarchális egyszerűségét, a francia szalónok intrikával telített raffinált világát.

E mellett bepillantást enged saját családi életébe is, sőt gyakran túlsokat foglalkozik nagynénjeivel és nagybácsijaival, de egyúttal látjuk a 19. század közepének polgári háztartását, életberendezkedését, a családtagok szoros együvétartozását s azon szigorú nevelési elveket, melyek mellett a korabeli leányok felnőttek. Kitűnő megfigyelései és megjegyzései vannak a szerelemről, házasságról és a korabeli női életről. Ezen nézetek mindig okos felfogását dícsérik. Az egész akkori pesti élet felvonul előttünk. Atyjával számos előkelő szalónba jár zenélni, hol a korabeli pesti társadalom kitűnőségeivel ismerkedik meg. Úgy a zenei, irodalmi, mint a politikai előkelőségekkel : Umlaufféknál és Gager táblabíróéknál a politikai világgal, Carina Anna, a későbbi Frankenburg Adolfné, estélyein az irodalmi nagyságokkal ; szülei házánál, valamint Sauer professzoréknál és Schwendtner apátnál a zenei előkelőségekkel. Ezen estélyek lefolyását kedves elbeszélő modorban, keresetlenül adja elő és sok olyan intimitást és apró megfigyelést ír le, melyeket sehol másutt nem találunk meg és éppen ezen kortörténeti adatok és leírások teszik a naplót igazán becsessé.

Igen sajnálatos, hogy Szuk Róza visszavonulása, illetve férjhezmenetele után a naplóírást nem folytatta. Az a gyönyörű szalónélet, melyet a Matlekovits

házaspár az 1870-es évektől úgyszólván napjainkig folytatott, sok érdekes zenei esemény színhelye volt s oly kitűnő naplóíró számára, mint amilyen Szuk Róza volt, bizonyára számos megörökítésre méltó témát nyujtott volna.

Az évek folyamán Róza felserdült, a kisleányból bájos hamvasszőke hajú, kékszemű, fehérbőrű, pirosarcú és karcsú termetű hajadon lesz. Egész megjelenésében rendkívül hasonlít Erzsébet királynéra, ezt mindnyájan megjegyzik, akiknek társaságában megfordul. Megjegyzi ezt Hans Gasser szobrászművész is, ki Erzsébet királynét is, Szuk Rózát is megmintázta. Észreveszik ezt Róza hangversenyén a bécsi Burgban, midőn az udvar előtt játszik. A hangverseny szünetében a cercle alatt Ferenc József király megáll néhány lépésnyire előtte és hosszasan szemléli felesége szép mását. Randhartinger udvari karmester meg is jegyzi a művészszobában tréfásan, hogy nem lenne csoda, ha a császár tévedésbe esne. Fontosabbak azonban külsejénél kitűnő lelki tulajdonságai. A szerény, okos, józan gondolkodású leány olyan lelki tulajdonságokkal rendelkezett, hogy azokkal rögtön kedvencévé lett minden társaságnak, amelyben megjelent. Egyéniségének bája, elragadó kedvessége, szeretetreméltósága lebilincselő volt. A leányka kitűnő nevelésben részesült, szülei mindenre megtaníttatták, amire az 1850-es években pesti leány számára mód és alkalom kinálkozott: Pröbstl Mária Kristóf-téri magániskoláját végezte, ahová a belváros legjobb családainak leányai jártak, franciául beszél, magyarul magánszorgalomból tanul meg (Pest akkor még német város), szépen kézimunkázik s a gordonkán kívül jól zongorázik. Szellemessége, okos beszéde, talpraesett megjegyzései mindenkit elbűvölnek, minden társaságban feltalálja magát s öreget és fiatalt, férfit és nőt egyaránt meghódít. De sokkal szerényebb leányka, semhogy tudatával bírna hódító jelenségének s midőn a férfiak hizelegnek neki, bókokat mondanak, szépségét dícsérik, nem hisz nekik, még későbbi udvarlójának (utóbb férjének), Matlekovits Sándornak sem. Komolyságára nézve jellemző az a megjegyzése, hogy neki bizony a sok udvarlás és ünneplés, melyben a hangversenyeken és estélyeken része van, terhes s szívesebben élne visszavonult életet. Táncolni sem szeret; ha néha meg kell jelennie egy-egy bálon, bevallja, hogy ez untatja. Az évek folyamán az ünnepelt művésznőt és szép leányt sokan kérik feleségül. Számos előkelő és gazdag férfihez mehetett volna feleségül. Belgrádi hangversenye alatt az előkelő családból származó Lauberau Felix, a belgrádi porosz követség tisztviselője, valamint Petronovics miniszter kérik meg kezét, Pesten Sauer professzor fia, Géza, földbirtokos, Szekszárdon dr. Gőzsy ügyvéd és földbirtokos, Párisban Lachaud, a híres védőügyvéd fia, ki zongorakísérője, udvarolnak neki komoly szándékkal. Ő azonban kitart becsülettel Matlekovits Sándor mellett, ki bár szegény és még állástalan, olyan lelkitulajdonságokkal rendelkezik, melyeket csodálni és szeretni tud. »Senki más nem lehet a férjem — írja — mint Matlekovits Sándor, legyen még olyan gazdag kérő; nem a gazdagságtól függ a megelégedettség és boldogság, a jószív, nemes lélek, műveltség az és csakis az, ami egy leányt boldoggá tehet s ezek a tulajdonságok bensőséges szeretettel egyesülnek Matlekovitsban.«

Látni fogjuk később, hogy számításaiban nem csalódott.

Most pedig szólaljon meg maga a naplóíró s mondja el, hogy mit látott és tapasztalt rövid, de sikerekben és csalódásokban oly gazdag művészi pályáján.

1858. március 7. Szuk Róza életének legfontosabb napja, mert ekkor kezdődik a még nem egészen tizennégy éves leányka művészi pályája. E napon tartja a pesti »Europa« szálló termében első hangversenyét, melyen nagy sikert arat. A lapok a legjobb kritikákat hozzák s a lányka számára nyitva áll az út a nagyvilágba.

A kedvező sikert fel is használja s március 18-án elindul szülei kíséretében délmagyarországi hangversenyturnéjára. Első állomása Szeged, hol 21-én van a

kaszinó termében hangversenye. Innen Temesvárra megy, hol 26-án a színházban hangversenyez. Temesvár után Arad következik. Itt március 29-én a »Fehér koszorú« szállodában, április 5-én a konzervatórium termében ad hangversenyt. A legközelebbi állomás Lugos és Szászváros, majd Nagyszeben. Itt hosszabb ideig marad, április 20-ától május 1-ig. Nagyszebenben több ismerősük van Szukéknak, kik szívesen látják őket. Hire már megelőzte a művésznőt s három hangversenyt rendez a »Római császár« szállodában, április 24., 26. és 30-án. Nagy sikere van, virágokkal és koszorukkal halmozzák el. Műsorából különösen atyja Magyar fantáziájával, Offenbach Musette-jével és Schubert Litániájával arat tetszést. Nagyszebenből Fogarason át Brassóba utaznak, hol május 6-án és 10-én rendez hangversenyt az evangélikus gimnáziumban. Innen 12-én indulnak a turné utolsó állomására, Bukarestbe, hová akkor még gyorskocsin kellett utazni. Az út több mint huszonnégy óráig tartott s május 13-án megérkezve Szuk Lipót nagy energiával hozzálátott leánya hangversenyének megrendezéséhez, de kedvezőtlen auspiciumok között, mert az országban politikai zavargások voltak, melyek Ghika Sándor herceg fejedelem ellen irányultak. Mindazonáltal 22-én megtartja Róza a bukaresti színházban hangversenyét, melyen a fejedelem is megjelenik unokahugával, Ghika Helénával, ki Dora d'Istria néven ismert írónő. Nagy sikere van, az anyagi haszon azonban kevés. A hangverseny előkészületei miatt hosszabban kénytelenek időzni (május 13—29.), ami egész pénzüket felemészti, úgyhogy annyi pénzük sem marad, hogy Bukarestből elutazhassanak. Egyik ismerősük estélyén megismerkedtek de Montlong Oszkár osztrák-magyar követségi tisztviselővel, ki Éder báró követ közbenjárására három szabadjegyet szerzett részükre a hajóra, mellyel Gyurgyevóból, hová kocsin mentek, elutaztak Eszékre, Szukné fivérei látogatására.

A rokoni látogatáson kívül természetesen hangversenyrendezés is a cél. A tizenkétnapos (június 6—18.) eszéki tartózkodás alatt két hangversenyt rendez: 10-én a »Ressource« társaság termében, 15-én a színházban. A hangversenyen az eszéki elit közönség van jelen, a horvát bánnal, az eszéki püspökkel, Pejacsevich grófékkal és Prandau báróékkal az élen. 18-án hagyják el Eszéket s 19-én este Pestre érnek.

Ez a hangversenykörút Pesten nagy hírnevet szerzett a fiatal lánynak, miután a lapok mindenünnen közöltek híradást róla, Rózát ismerősei szerencsekívánságokkal halmozzák el, a gyakorlatias érzékű leány azonban nincs megelégedve, mert a hangversenyek nem jövedelmeztek kellőképen.

Pestre érkezése után Róza napjai egyhangúan telnek s a naplóba csak 4—5 naponkint talál feljegyeznivalót. Sokat gyakorol, gordonkát és zongorát, tökéletesíti francia nyelvtudását, majd szüleivel és Karolina nővérével az akkor divatos Széchenyi-sétatéri estélyeken vesz részt. Hetenkint többször összegyűlik náluk atyja quartett-társasága, akikkel vonósnégyeseket gyakorol.

A nyár folyamán szúnyogcsipés következtében megbetegszik s két hónapig ágyban fekvő beteg. Balassa professzor tanársegéde, dr. Pistory, kezeli. Családi vonatkozásban újságként közli Róza, hogy Karolina nővére menyasszony lett s hogy szeptember hóban szállást változtattak: a Gizella-téri Kasselik-féle házból a Gránátos-utca 3. sz. alá költöztek a Trattner-Károlyi-féle házba, hol ötszobás lakást béreltek. A napló ez évben, valamint a többiben is, december 31-én végződik s a karácsonyeste (melyet családi körben kedélyesen ünnepelnek) és a szilveszter-este leírásával végződik.

1859. Ez évben a napló március 31-én kezdődik. És pedig a Múzeum díszermében 20-án tartott hangversenye alkalmából. Ez év egyébként igen mozgalmas Rózára nézve. Egyik ajánlatot a másik után kapja. Fayl Frigyes, a Nemzeti Zenede

későbbi zongoratanára, ki ezidőben a nógrádmegyei Szirákon Teleki grófnénál zongoratanár, meghívja a grófné nevében az ottani olvasókör javára tartandó hangversenyre. A hangversenyt Kuller Ceciliával (zongora), Szuk Mátyással, Soupper Jenővel, a kíváló dalénekessel, együtt rendezik április 20-án. Közben meglátogatja Szukékat Ernst Móric, Kaiser-Ernst Jozefa, a Nemzeti Színház énekesnőjének férje s azt ajánlja, hogy rendezzenek a Pesten tartózkodó híres bécsi operaénekessel, Alois Anderrel, a Múzeum termében hangversenyt. Ezt a hangversenyt április 17-én meg is tartották.

A napló április 10 és 11-éről keltezett részleteiben kedves epizódokat ír le Róza, melyek közül az első a magyarul nem tudó, de hazafias érzésű leány nacionalista érzelmeiről tesz tanuságot. 1859. április 11-én Hildegard főhercegnő a budai várban hangversenyt rendezett. Erre a főudvarmester lehozatta Bécsből Servais Adrien belga gordonkaművészt, amin Róza szerfölött felháborodik. »Nem ismerem az irigységet, mindenkinek szerencsét és örömöt kívánok, csak ne történne az életben annyi igazságtalanság... Servaist hozatták le Bécsből — miért nem támogatják a hazai művészeket? Még hozzá kedvence vagyok a főhercegnőnek. Így nyilatkozott Erkel karmester előtt és szépeket mondott rólam atyámnak utolsó hangversenyem alkalmából, midőn kocsijához kisérte (mert atyámnak kell őt fogadnia, a terembe kisérnie és a hangverseny után lekisérnie a fogathoz). Atyám több alkalommal játszott nála a Várban, nem foghatom fel, hogyan történhetett az, hogy Servaist hívták meg. Bizonyosan a főhercegnő tudta nélkül történt. Mert nem hiszem, hogy ilyen bánatot okozott volna nekem — ha nem vagyok még Servais, azért eleget nyujtottam volna játékommal a közönségnek. Az azonban súlyos megbántás, hogyha idegen művészeket előnyben részesítenek«.

Servais ez alkalommal a Nemzeti Színházban is hangversenyezett. A főpróbán jelen van Róza, kire Kirchlehner karmester felhívja Servais figyelmét. Servais felkeresi Szukékat Czeke, a Pest-Ofner Zeitung munkatársa, kiséretében s Róza eljátsza előtte az ő saját »Souvenir de Spaa« c. szerzeményét. A nagy művész meghatottan hallgatja a fiatal lányka szép játékát. Servais elragadtatásában megölelte Szuk papát s azt mondta neki: »Gute maitre! is nur die Unterschied, dass Sie in Pest und ick in Bruxelles bin«. Április 20-án van a sziráki hangverseny, melyen Róza Servais, Piatti, Schubert és atyja műveit adja elő nagy sikerrel. A hangversenyző társaság, Szuk Lipót és Mátyás, a két Kuller leány, Mária és Cecilia, Rózsavölgyi Gyula, a Rózsavölgyi-cég tulajdonosa, Fayl Frigyes és Soupper Jenő, Teleki grófnő vendégei, ki Rózát gyönyörű karkötővel ajándékozza meg. Hat napot töltenek itt s a társaság a házi hangversenyeken Haydn- és Mozart-műveket ad elő.

Visszatérés után a napló családi vonatkozásokat tárgyal. Május 10-én, tizenötödik születésnapját lehangoltságban ünnepli. Szülei sora nem megy jól, anyja üzlete keveset jövedelmez s atyja sógoráért váltójótállást vállalt, ebből kifolyólag mindenüket lefoglalják.

Július havában ismerkedik meg Sauer Ignác orvosprofesszor családjával Székely Imre zongoraművész révén. Szukék ettől kezdve hetenkint háromszor mennek triózni Sauerékhez (Sauerné nagy zenekedvelő), akik Rózát rendkívül megszeretik s barátságuk egész életükön át megmarad.

Szeptember 18-án Székesfehérvárott hangversenyez Schwanfelder kanonok meghívására, a tanítónyugdíjegyesület javára, Kaiser-Ernst Jozefával, Füredi Mihállyal, Szuk Mátyással és Kuller Ceciliával. Ugyancsak meghívást kap a bécsi Euterpe zenekar igazgatójától az október 30-án a Schiller alapítvány javára tartandó hangversenyen való közreműködésre.

Mielőtt bécsi útjára megy, Pesten két búcsúhangversenyt ad, október 23-án a Múzeum termében és 26-án a Nemzeti Színházban. Bécsben október 30-án tartja első hangversenyét a Theater an der Wienben, melyet Franz von Suppé vezényel. Ezen nehéz műsort játszik (véleménye szerint további karrierje függ bécsi sikereitől), közte Franchomme »Händel variáció«-it és Servais »Souvenir de Spaa«-ját, melyekkel a bécsi közönséget meghódítja. Sikere oly nagy, hogy több hangversenyt rendez és pedig november 13-án a Conservatórium teremben, 19-én a Gesangsvereinnel a Sophien-Saalban, 21-én és 28-án a Musikverein termében. A hangversenyeken Mendelssohn, Piatti, Goltermann, Ecker, Batta, Paque Guillaume és atyja művei szerepelnek. Igen nagy sikere van. A kritikák igen kedvezőek, főleg Ludwig Speidelé, a finomtollú bécsi kritikusé, ki a Wiener Zeitungban hosszabban ismerteti a bécsiek bájos magyar vendégének művészetét. A Szuk család már épen visszatérőben volt Pestre, midőn Randhartinger Benedek udvari karmester felkeresi őket szállóbeli lakásukon s legfelsőbb parancsra meghívja Rózát a december 7-én tartandó udvari hangversenyre. A nagy kitüntetést nem lehetett visszautasítani, mert az még nem történt meg, hogy kezdő művésznőt, még hozzá idegent, az udvarhoz meghívtak volna. A hangverseny egy napi halasztást szenvedett Zsófia főhercegasszony betegsége miatt s Róza december 8-án szerepelt a bécsi opera tagjaival, Wildauer asszonnyal, Walter Gusztáv tenoristával és Beck Johann baritonistával a bécsi Burgban. A hangversenyen Ferenc József és Erzsébet, Zsófia, Hildegard főhercegnők, a király atyja és testvérei, azonkívül több főherceg van jelen. Róza Paque »Andante és Bolero«-ját, Offenbach »Musette«-jét és a király kívánságára Szuk Lipót »Pesti emléké«-ből a csárdást adta elő.

A nagysikerű hangversenyek után december 11-én hagyják el Bécset s Brünnbe mennek, hol 13-án és 16-án tartja hangversenyeit a színházban. Innen Pozsonyba utaznak, hol ismét kétszer szerepel, december 19-én és 20-án. A hóvihar miatt csak 22-én utazhatnak el Pozsonyból s a karácsonyi ünnepeket már itthon töltik.

A napló évvégi részében regisztrálja sikereit, főleg a bécsieket. Hálát ad a gondviselésnek, hogy megérte ezt a rá nézve jelentős évet, mert tudja, hogy bécsi sikerei folytán elismert művésznő lett. Rövid két esztendei hangversenyezés után sikerült elérnie azt, hogy az egész bécsi sajtó őszintén ünnepelte, mint nagy művésznőt. De hozzáteszi, nagy küzdelem volt, míg idáig jutott, sokat és szorgalmasan gyakorolt s bizony gyakran kiejtette kezéből fáradtságtól kimerülten a vonót.

1860. Ez évben kevés feljegyeznivalója van. Feljegyzései inkább családi vonatkozásuak. Február 19-én Karolina nővére férjhezmegy Posch Ferenc DGT tisztviselőhöz. Nagy esküvőt tartanak, Karolina násznagya Sauer professzor. Március 11-én föllép a »Horvátországi szűkölködők« javára tartott hangversenyen a Nemzeti Színházban. Májusban nővére látogatására atyjával Újvidékre utazik, hol egyúttal hangversenyez is, 30-án. Újvidéken közfeltűnést kelt, hogy az akkor divatos magyar ruhában jelenik meg az utcán, mentében és pártával, melynek viselésétől az újvidéki polgármester el akarja tiltani.

Július 15-én ismét Székesfehérvárott hangversenyez Schwanfelder kanonok meghívására, Voggenhuber Vilma operaénekesnővel. Hazafelé a kocsi Hamzsabég községnél felborul s Róza arcán és lábán erősen megsérül. Hosszú betegség után, melynek gyógyítására a Császár-fürdőt veszi igénybe, december 8-án ad fényes sikerű hangversenyt a Múzeum dísztermében. Majd december 12-én Győrbe utazik, hol 13-án és 16-án hangversenyez Soupper Jenővel. Közben Pápán is fellép s Győrön át utazik vissza nagy sikerek emlékével Pestre.

1861. Az év elején Róza ismét nagyobb hangversenyútra vállalkozik, melynek első állomása Debrecen. És pedig azért, mert öccse, Lipót, itt a kollégiumba jár a magyar nyelv elsajátítása végett. Két hangversenyt tart itt. Egyiket az

alakulóban levő ének- és zeneiskola javára tartja. Debrecenből Nagyváradra megy, hol március 20-án és 24-én játszik (a Biharmegyei honvédegylet javára). Innen gyorskocsival Kolozsvárra utazik, ahol április 1-én és 5-én vannak hangversenyei, melyeket ott élő nagybátyja, Szuk György karmester, rendez nagy erkölcsi, de igen mérsékelt anyagi sikerrel, úgyhogy a nagybátyjától kölcsönvett 100 forinton tud csak anyjával tovább utazni Aradra. Itt április 14-én van hangversenye. Ez, valamint két temesvári hangversenye, alig jövedelmez valamit a költségeken felül, úgyhogy midőn Szegedre érkeznek, anyja kénytelen egyik gyűrűjét eladni, hogy hazautazhassanak.

A balul végződött műutazás után június 23-án közreműködik Ipolyságon a honvédegylet javára tartott hangversenyen Stéger Ferenc operaénekessel és Székely Imrével. A hangverseny után néhány napi üdülésre Székely Imréék társaságában az Ipolyság mellett levő Tésára utazik Boronkay Lajos földbirtokos családjához.

A napló hátralevő része családi jellegű eseményeket ad elő, melyek bennünket kevésbé érdekelnek.

1862. A napló Róza felvidéki hangversenyútja leírásával kezdődik. Februárban anyjával Rozvágyra utazik Székely Imre fivérének családjához. Innen indul ki hangversenyútja. Rozvágy közel van Sátoraljaújhelyhez, hol március 4-én ad a kaszinóteremben anyagilag is jól sikerült hangversenyt az árvízkárosultak javára. Majd Kassára utazik, hol március 13-án, majd pedig Eperjesre, ahol 17-én hangversenyez. Eperjesről visszamegy Kassára, mert 20-án fellép a kassai arisztokrácia által rendezett hangversenyen, azonkívül 28-án önálló hangversenyt is rendez. Közben március 25-én Miskolcon találjuk Rózát. Kassáról Egerbe megy, hol a zenetörténetből jólismert Zsasskovszky család vendége és Zsasskovszky Endrével rendez április 7-én az egri lyceum termében hangversenyt. Innen öccse látogatására Debrecenbe utazik, hol április 13-án játszik, majd hazautaznak. E hangversenyek, melyeket a felvidéki arisztokrácia rendezett számára, nagy anyagi és erkölcsi sikerrel végződtek.

Felvidéki útja elején, Rozvágyon megismerkedett Lázár Szerencs földbirtokossal, Lázár Vilmos, 1849-ben Aradon kivégzett honvédezredes és Reviczky bárónő fiával. A fiatalok megtetszenek egymásnak s Lázár Szerencs édesanyjával mindenüvé elkiséri Rózáékat, majd a hangversenykörút végeztével engedélyt kér Szuknétól, hogy Pesten meglátogathassa őket. Ez meg is történik s Lázár Szerencs megkéri Róza kezét. Róza igent mond s az eljegyzést július havában megtartják. Szuk Lipót azonban, miután Lázár az esküvő megtartására hosszú terminust tűzött ki, érdeklődött Lázár életkörülményei felől ügyvédjénél s azt a felvilágosítást kapta, hogy bizony Lázár igen könnyelmű ember, ki naponta 40—50 forintot is elkártyázik, azonkívül az a birtokper, melynek kedvező kimenetelében bízva Lázár nősülni akar, három-négy évig is elhúzódhatik. Ezekután az öreg Szuk szépen lehúzta leánya ujjáról a jeggyűrűt s visszaküldte Lázárnak.

1863. Így kezdődött az 1863. év. Róza vigasztalhatatlan volt az elszenvedett csalódás miatt és szüleinek sok fáradtságába került, míg a kellemetlen esetet el bírták feledtetni vele. Róza felvidéki útja óta nem hangversenyezett, mert mint előkelő család fiának menyasszonya nem tartotta illendőnek a koncertpodiumon való megjelenést. Most újból rászánja magát a hangversenyzésre és egymásután fellép. Március 26-án Soupper Jenő hangversenyén, 28-án Satter Gusztávén, majd 29-én és április 6-án a pesti kereskedők egyesülete javára.

Júniusban néhány hétre Balatonfüredre utazik anyjával, hol előkelő ismerősei társaságában (Zichy Géza, Dőry Lajosné báróné, Atzél bárók, Csapó Janka és Vilmos) kellemes napokat tölt s a tihanyi apát is meghívja őt magához. Balaton-

füreden is rendez hangversenyt Ernesti zongoraművész és Voggenhuber Vilma társaságában.

Ez év tavaszán ismerkedik meg Róza Matlekovits Sándorral. Matlekovits Szuk Lipót tanítványa volt 1861—62-ben a Zenedében, majd magánórákat vett tőle és cserébe ifj. Szuk Lipótot, ki már hazajött Debrecenből, görög nyelvből korrepetálja, Rózát pedig magyar nyelvre tanítja. Matlekovits ekkor még jogász. Ismeretségük első percétől kezdve komolyan foglalkozik Rózával, kinek szintén tetszik a tehetséges fiatalember, főleg miután Klauzál Gábor volt miniszter Sauerné egyik estélyén felhívta a figyelmét Matlekovits rendkívüli képességeire. Ismeretségük folyamán Matlekovits sok szép költeményt ír Rózához (a napló 21-et sorol fel), melyek a közgazdász Matlekovitsot erről az eddig ismeretlen oldaláról is bemutatják. A tanítás révén Matlekovits csaknem mindennapos vendég Szukéknál és rövidesen családtagnak számít.

Októberben történik, hogy Szukékat felkeresi Hans Gasser, a híres bécsi szobrászművész, aki több ízben mintázta meg Erzsébet királynét, hogy Rózáról képmást készítsen. Reliefet készít róla s Gassernek is feltűnik, amit már a bécsi hangversenyeken, főleg az udvarnál konstatáltak, hogy Róza nagyon hasonlít Erzsébet királynéra. November 17-én nagy szomorúság éri Szukékat. Jóbarátjuk és pártfogójuk, Sauer professzor, hirtelen meghal. Róza, kit Sauerék gyermekükként szerettek, megrendülve írja le a szomorú esetet s megható szavakkal emlékezik meg atyai barátjuk elhúnytáról.

November 29-én van az »Európa« szállóban önálló hangversenye, szép sikerrel s a lapok is a legnagyobb dícsérettel írnak róla. December 6-án eljátsza Erkel Gyulával Mendelssohn *D*-dur gordonkaszonátáját a Spiller—Szuk vonósnégyestársaság hangversenyén, majd 19-én a Pesti Dalárda estélyén lép fel a lövöldében.

Ez évben több felemlítésre méltó esemény nem történik, a napló hátralevő részét a karácsonyi ünnepek előkészületei, valamint azok és a szilvesztereste leírása tölti be.

1864. A napló legszűkszavúbb része. Mindössze kilenc és fél oldalt foglal el. Ideje legnagyobb része gordonkagyakorlással telik el. Májusban a tolnamegyei Bölcskére utazik a Csolnoky-család birtokára, augusztusban pedig résztvesz atyjával a pécsi dalosünnepélyen Erkel Gyula, Ábrányi Kornél és Engesszer Mátyás társaságában.

Mozgalmasabb csak októberben lesz élete, midőn hangversenyekre készül. Október 30-án tartja ezévi hangversenyét az újjáépített evangélikus gimnázium termében az intézet építési alapja javára. E hangversenyen Carina Anna, a Nemzeti Színház énekesnője is fellép s ez időtől kezdve a két művésznő mélyebb barátságot köt egymással. December 23-án Róza résztvesz a lipótvárosi templom építési alapja, a pesti helvét hitvallású főiskola és Nemzeti Színház színészsegélyező-pénztár javára tartott hangversenyen. Ezzel az egyhangú év lezárul.

1865. Ez, valamint a következő év, Szuk Róza életének legmozgalmasabb éve. Az 1865. év kemény munkával kezdődik. Február végén felkeresi őt Volkmann Róbert, kinek gordonkaversenyét már hónapok óta tanulta s korrepetálásával átveszi a művet, mely Volkmann március 19-iki szerzői hangversenyén fog előadásra kerülni. Volkmann meglepetéssel hallgatja Róza játékát s kijelenti, hogy midőn 1857. november 27-én Karl Schlesinger Bécsben előadta a művet, nem játszotta ilyen szépen. Még a hangverseny előtt kéri fel Rózát Zichy Nándorné nevében gróf Károlyi Edéné az erdélyi szűkölködők javára március 26-án tartandó hangversenyen való közreműködésre, ami meg is történik. Másnap március 27-én indul el anyjával hajón Belgrádba, hol a fejedelmi udvar előtt kell hangversenyeznie. Ez a meghívás Hunyadi Vilmos gróf révén történik, kinek nővére, Hunyadi Júlia,

Obrenovics Milán szerb fejedelem felesége. A hangversenyt a belgrádi konakban tartják április 6-án. Róza gazdag műsort játszik s atyjának Szerb fantáziájával van legnagyobb sikere. A hangversenyért ötven aranyat és brilliáns melltűt kapott ajándékul a fejedelemtől. A fejedelmi pár szívesen látja Rózát és a fejedelemné megigéri, hogy elősegíti külföldi összeköttetései által Róza esetleges párisi és londoni hangversenyeit. Április 13-án hagyja el Belgrádot, átjön Zimonyba, honnan Eszékre utazik, hol 23-án fellép a »Ressource« társaság estélyén. Eszékről elutaznak Zomborba, hol április 30-án és május 2-án van nagysikerű hangversenye. Sok virágot kap, szerenádot és bált rendeznek tiszteletére. Zomborból Pécsre utaznak, hol május 8. és 12-én rendez hangversenyt a színházban. Innen Bajára vezet útjuk, hol azonban az előrehaladott idény miatt nem sikerül a hangversenyezés, úgyhogy visszatérnek Pestre.

Ez évben meghívást kap még Békéscsabán és Gyulán rendezendő hangversenyekre, melyek augusztus 6-án és 12-én zajlanak le. Gyulán Erkel László, Erkel Ferenc fia, a zongorakísérője, ki ebben az időben a Gyulai férfidalegyesület karnagya.

Augusztus közepén voltak a Nemzeti Zenede 25 éves fennállásával kapcsolatos hangversenyek, melyeken Liszt is résztvett. Liszt Schwendtner belvárosi apátplébánosnál lakott, ki tiszteletére több estélyt adott, melyek közül kettőn Szuk Róza is résztvett. Liszt itt hallja először játszani Rózát, kit elragadtatással hallgat, csókokat dob feléje, melyek ezúttal nemcsak a szép leánynak, hanem a nagy művésznőnek is szólnak.

Szeptemberben ajánlatot kap Mellon Alfréd londoni hangversenyvállalkozótól három hónapos vendégszereplésre a Covent Gardenben. Az ajánlatot nem fogadja el, mert az angol nyelv ismerete nélkül nem mer vállalkozni ilyen messzi útra.

Ez időben szorgalmasan gyakorol s tökéletesíti francia nyelvtudását, mert az 1866. év elejére tervbevett egy külföldi utat, melynek főcélja Páris. Sok dolga van az ajánlólevelek beszerzésével, melyekre szüksége van, minthogy Párisban nincs ismeretsége. Ír Obrenovics fejedelemnének Belgrádba, kérve tőle a megígért ajánlóleveleket. Ugyancsak e célból felkeresi atyjával gróf Károlyi Edénét és Andrássy Gyulát. Andrássy szívesen fogadja Rózát s buzdítja őt, hogy csak menjen ki a nagyvilágba és szerezzen művészetével dícsőséget hazájának. Andrássy 1866. január elején személyesen viszi el Szukékhoz a Metternich hercegnéhez szóló ajánlóleveleket.

A szilveszterestét Szukék, mint már néhány év óta, Sauer professzornénál töltik. Vacsora közben szóba kerül Róza párisi útja s a jó Sauerné, ki már oly sokszor segített Rózán,. 800 forint kölcsönt ajánl fel neki, mert hallotta, hogy ekkora összegre van szükségük Szukéknak az út megkezdéséhez. Róza könnyezve borul Sauerné nyakába, megköszönve a nagylelkűséget s ígéri, hogy 3—4 hónap mulva visszafizeti a pénzt. A mozgalmas évet Róza a szokásos hálaadással zárja le.

1866. Róza legeseményteljesebb, egyúttal a napló utolsó és legrészletesebb éve (a kéziratban 150 kettős oldalt foglal el). Az ajánlóleveleket Andrássyéktól és Károlyiéktól megkapja, csupán Obrenovics fejedelemnéé késik. A fejedelemné helyett Petronovics miniszter ír s közli, hogy a fejedelemné már nem belgrádi lakós (Obrenovicsék ekkor válófélben voltak), hanem bécsi palotájában tartózkodik, ott keresse fel a fejedelemnét s az ajánlóleveleket meg fogja tőle kapni. Január 28-án indul el Róza anyjával Párisba. Bécsben pihenőt tartva azonnal felkeresi Obrenovics fejedelemnét, kitől megkapja az ajánlást Metternich hercegnőhöz. Az okos és előrelátó leány azonban nem elégszik meg ennyivel, hanem felkeresi Nemes bárónőt, kitől a párisi Perère bankárhoz, Schlesinger Karl gordonkaművészt,

kitől Rothschildékhez, Schumann Klárát, kitől Szarvadyné Clauss Vilma zongoraművésznőhöz és Erardnéhoz, az ismert zongoragyáros özvegyéhez, kinek hangversenyterme is van, szerez ajánlóleveleket.

Így felszerelve, január 30-án utaznak tovább és február 1-én érkeznek meg Párisba. Mint mindenki, aki először van Párisban, Róza is izgatottan száll ki a párisi pályaudvaron s midőn megpillantja a világ fővárosát, el van ragadtatva, de egyúttal megdöbben attól a gondolattól, miképen fogja ebben a rengeteg városban célját elérni. Egyetlen embert ismer, Podhorszky Lajost, a nyelvészt, ki Párisban emigráns s akit atyja Pestről kért meg, hogy legyen Rózáék támogatására. Podhorszky bevezeti Rózát a párisi magyar emigránsok köreibe s Irányi Dániel, Bertha Sándor, Horn Ede, Mandl Lajos dr. orvos azok, akik előkészítik a talajt Róza nyilvános hangversenye számára. Irányi elviszi Rózát Batthyány-Apraxin Júlia grófnőhöz, hogy általa juttassa el a Metternich hercegnőhöz szóló ajánlóleveleket. Midőn Apraxin Júlia megpillantotta Rózát, azt mondja: »Kisasszony, Ön annyira hasonlít az osztrák császárnéhoz, hogy első pillanatban azt hittem, hogy ő áll előttem; az Ön alakja, arcvonásai, orra, kék szeme, arckifejezésének kedvessége, mind ő rá emlékeztetnek«. Apraxin Júlia eljuttatja a leveleket Metternich hercegnőhöz. Róza azután sorra leadja a többi ajánlólevelet s felkeresi azon francia híresség eket, kik Pesten jártak. Így Hektor Berliozt, ki megmutatja neki a győri ifjúság ezüst koszorúját, melyet akkor kapott, midőn Róza győri hangversenyén (1860 XII. 13.) a Rákóczi-indulót játszotta a katonazene. Azután elmegy Dumashoz, ki ebédre meghívja s a magyar vendég tiszteletére Pesten vásárolt atillájában jelenik meg és piros-fehér-zöld szegélyű tányérokat teríttet fel; majd felkeresi Lamartinet, a híres költőt, ki pesti emlékeiből mesél neki. Szarvady-Claussék által több estélyre kap meghívást. Így Maillé hercegékhez, Saint-Simon grófnőhöz, kinél megismerkedik Rochefort gróffal, a híres kritikussal, Naudin operaénekeshez, a párisi nagyopera világhírű tenoristájához stb. Ezek az estélyek, melyeken gyakran több százan vesznek részt, azért fontosak, mert itt szerzi meg ismeretségét és barátságát azoknak, akik nyilvános hangversenye sikerét biztosítják. Metternich hercegnővel Loe bárónő estélyén ismerkedik meg s a hercegnő eszközli ki, hogy Rózát Bonaparte Matild hercegnő meghívja estélyére. Az estélyeken nagy sikere van, de Rózát idegessé teszi az a körülmény, hogy a szezon folyamán az összes hangversenytermek foglaltak s nem tud nyilvános hangversenyt rendezni. Pénzük is fogytán van, mert a párisi tartózkodás sokba kerül s fél, hogyha a Pestről hozott pénz elfogy, mihez fognak kezdeni. Végre március 2-án megkapja Mme Erard értesítését, hogy március 14-ére biztosíthatja számára a termet. Róza rögtön meghirdeti a hangversenyt s hamarosan szétkapkodják az összes jegyeket, úgyhogy Giaccomelli hangversenyrendezőnél még a hangversenyteremben is keresnek jegyet, amire még nem volt példa, miután a hangverseny színhelyén nem szokott pénztár lenni. A hangversenyen Mendelssohn *B*-dur szonátáját, atyja Souvenir de Pest és Bánk bán fantáziáját adja elő. Zongorakísérője Mme Tardieu, Páris akkori legjobb zongoristája. Annak a megfeszített és fáradtságos munkának, melyet Róza e hangversenyére fordított, meg volt a kellő eredménye, mert a közönség és sajtó melegen ünnepelték. Anyagi gondjaitól is mentesül, mert a hangverseny 1225 frankot jövedelmezett. A hangverseny után még három hétig maradnak Párisban, szórakoznak, múzeumokat látogatnak, végre azonban üt a búcsúzás órája, indulni kell új küzdelmek és sikerek elébe. Április 7-én hagyják el Párist, melytől Róza nehéz szívvel vesz búcsút. Sokat küzdött, sokat kínlódott, nehezen vívta ki magának a francia fővárosban a sikert, de mégis győzött. Midőn elindul velük a vonat, könnyek szöknek a szemébe, mert ez a város túlságosan szép ahhoz, hogy egykönnyen búcsút lehessen mondani neki.

Párisból Bruxellesbe mennek. Rózát balsorsa ismét üldözőbe veszi, mert Belgiumban Mária Amália királyné halála miatt országos gyász van és sem François Fétis konzervatóriumi igazgató, sem Desirée Artot, a híres énekesnő, atyjának közbenjárása nem használ. Eredmény nélkül utazik tovább Hollandiába. Hágán keresztül Amsterdamba megy, hol a színházban két hangversenyt rendez. Nagy sikere van, de az elszámolásnál a színigazgató úgy becsapja, hogy a két hangverseny mindössze 30 hollandi forintot jövedelmez. Innen Hamburgba utazik, hol május 5-én hangversenyez, miután előzőleg itt is több gazdag bankár estélyén résztvesz. Hamburgból Berlinbe mennek, itt azonban nem sikerül a hangverseny a politikai viszonyok miatt, egy nappal megérkezésük előtt történt a Blind Tivadar-féle merénylet Bismarck ellen, azonkívül a porosz-osztrák háború kitörése is küszöbön állott. Berlini ismerősei tanácsára tovább utaznak Dessauba, melyről úgy tudja, hogy zenekedvelő város, de május közepén itt már nem lehetett hangversenyt adni. Így azután nem marad más hátra, mint hazautazni. Május 10-én, Róza 22. születésnapján, ülnek vonatra s négy havi távollét után Bécsen át Pestre érkeznek.

Hazaérkezve egy időre felhagy a művészi pályával s újból átveszi a Szuk otthonban a házikisasszony szerepét. Látogatásokat fogad és tesz a Nemzeti Színház előkelőségeinél. Főleg Carina Anna estélyein van jelen, kinél kitűnő társaság gyűlik egybe. Ezeken az estélyeken részt szoktak venni többek közt: Vajda János, Vámbéry Ármin, Volkmann Róbert, Heckenast, Frankenburg Adolf, Lichtenstein György zongoraművész, Áldor Imre, Ágai Adolf, Komócsy József. Napi vendég Szukéknál Matlekovits, kivel Róza folytatja a magyar nyelv tanulást és cserébe cello-duokat játszanak.

Szeptember 8-án Szegszárdon ad hangversenyt Róza, melyet Szuk Mátyás rendez számára, ki jelenleg itt tartózkodik s két heti időzése alatt Róza a szegszárdi társaság kedvence lesz, Perczelék és August Antal báróék vendégül látják őt.

Ebben az évben ez az utolsó szereplése. A napló a Sauer professzornénál eltöltött szilveszternapi leírása után e szavakkal végződik: »Hálát adok Neked Istenem a lefolyt, átélt esztendőért és kérlek add rám áldásodat az eljövendő évre. Sokat szenvedtem, sokat küzdöttem — de ismételten hálát adok Neked Istenem, hogy erőt adtál mindezek elviselésére. Az elmultakra fátyolt borítok s annak a kellemes reménynek akarom magamat átengedni, hogy a következő év jobb és örömteljesebb lesz számomra«.

1866. december 31-én a napló érthetetlenül megszakad. Érthetetlennek mondjuk azért, mert Szuk Róza művészi pályája ekkor még nem ért véget s 1867 és 1868-ban még folytatódott. E két évben Szuk Róza a következő hangversenyeket tartotta: 1867. március 25-én a Petőfi-szoboralap javára a Vigadóban rendezett hangversenyen lép fel s Servais ábrándját, a »Souvenir de Spaa«-t adja elő. Ugyanezen hangversenyen játszik atyja is, ki Mendelssohn *D*-moll trióját adja elő Spiller Adolffal és Stocker Gyulával; április 22-én a »Magyar Írók segélyegylete javára tartott zenészeti és szavallati előadáson« a tudományos Akadémia dísztermében eljátsza Piatti »Souvenir d'Ems« c. ábrándját; Szuk Lipót pedig Reiter Marival és Huber Károllyal Wolf Lajos zongoratrióját adja elő. Ez évi október 7-én meghívja Rózát a nógrádmegyei honvédegylet a honvédsegélyezés céljaira Balassagyarmaton rendezendő hangversenyére, melyre közreműködését készségesen felajánlja. Nagy lelkesedéssel fogadják, koszorúkat kap, szerenádot rendeznek tiszteletére. Gyönyörű játéka a hangverseny központjává tette őt. Még ugyane hó 26-án Pécsett ad fényes hangversenyt, majd innen Zomborba megy, hol október 31-én rendez hangversenyt. Az 1865-ben rendezett kedves emlékű hangverseny után újból nagy sikere van itt. 1868. január 7-én ismét Balassagyarmaton találjuk Rózát, ahol Füredi Mihállyal és Toperczer Ilkával, a Nemzeti Színház tagjaival, hangverse-

nyez az ottani kisdedóvó javára. 1868. március 11-én tartja Szuk Róza utolsó hangversenyét férjhezmenetele előtt a Vigadó kistermében Humann Olga, Pauli Richard énekesek és Stocker Gyula s Neumayer B. M. zongoraművészek közreműködésével. Szuk Róza e hangversenyén Molique B. »Andante« és »Rondo«-ját, Schubert »Litánia«-ját és Servais »Szevillai borbély« ábrándját játszotta. A hangversenyen nagyszámú közönség vett részt, mely minden egyes számát nagy tapssal fogadta. Koszorút és verset nyujtottak át neki. A vers így végződik :

Örökre vajha zengne gordonkád!
Örökre hallgatnók szép játékod!
Melyet ma élvezénk, ez est s gyönyör —
Emlékünkben örökké élni fog.

Ez volt Szuk Róza búcsúhangversenye férjhezmenetele előtt, mert a Pesti Napló házassági rovata szerint Szuk Róza k. a. 1868. május 23-án szombaton d. e. ½10 órakor tartotta esküvőjét Matlekovits Sándor miniszteri fogalmazó, egyetemi magántanárral a Belvárosi plébániatemplomban. Az esketést Schwendtner apát végezte, vőfély gróf Degenfeld Gusztáv volt, tanuk : báró Luzsénszky és Pekáry József terézvárosi rendőrkapitány. Az esküvőn jelen voltak a Nemzeti Színház legkitűnőbb tagjai, köztük Erkel Ferenc is. Házassága után ritkán jelent meg a hangversenydobogón s akkor is kizárólag jótékonycélra. Így meghívást kap a franciaországi Besançonból. Ötven-hatvan tekintélyes lakos aláírásával felkérik az ottani szegények javára 1869. április 15-én tartandó fellépésre. Szuk Róza, most már Matlekovits Sándorné, megígéri közreműködését és el is utazik Besançonba. A hangversenyen a »Szevillai borbély« ábrándot s Szuk Lipót »Bánk bán« fantáziáját adja elő, mely nagy tetszést keltett. Sok kitüntetésben részesítették, Nizzából hozatott csokrot nyujtottak át neki, estélyeket, kirándulásokat rendeztek tiszteletére, mellszobrot készítettek róla, melynek márványból faragott példánya a Nemzeti Múzeumban van kiállítva. Ugyancsak fellépett 1869. május 12-én a Magyar gazdasszonyok javára a Vigadóban, hol eljátszotta Servais »Szevillai borbély« fantáziáját (zongorán kísérte Schmidegg János gróf), majd Gounod trióját adta elő Bethlen Pálné és Dessewffy Júlia grófnőkkel együtt, továbbá kísérte (Schmidegg János gróffal) Rossi Mária grófnő énekét.

Öt évig tartó szerelmi idill boldog befejezése volt Szuk Róza 1868. május 23-án megtartott esküvője. A napló folyamán megismerkedtünk már Matlekovits Sándorral és láttuk, hogy a pályáján szépen haladó ifjút mint szereti meg Róza mindinkább s részesíti előnyben többi, gazdagabb, kérőjével szemben. Matlekovits Sándor minden tekintetben sokoldalú, hasznos és tartalmas életet élt. A kiegyezés utáni Magyarország kiépítésében neki jutott az egyik legnagyobb szerep, melyet ritka tehetségével a legfényesebben oldott meg. Matlekovits Sándor 1842. október 12-én született Pesten. Családja birtoktalan középosztálybeli, melyet 1628-ban nemesítettek. Nagyatyja Aradon polgármester, atyja, Ignác, a szabadságharc utáni elnyomatás éveiben előbb rendőrbiztos, majd ügyvéd, utóbb bíró. Édesanyjának, Teréznek, a Király-utca 46. szám I. emeletén, ahol egyébként laktak is, volt magánnevelőintézete »für die Klassen der Hauptschule«, ahogy az akkori pesti német világban nevezték. Három gyermekük volt, Lajos, ki korán elhunyt, Teréz és Sándor. Matlekovits Sándor a gimnáziumot a piaristáknál végezte Pesten, majd az itteni egyetemen a jogi fakultást. Jogtudor lett, majd a királyi táblán köz- és váltóügyvédi oklevelet szerzett. Legszívesebben azonban tanár lett volna. (Egy ideig tanított is anyja intézetében, hol Róza résztvesz Sándor növendékeinek vizsgáján). Matlekovits pályázik a Műegyetem gazdasági tanszékére (nemzetgazdasági munkái-

val az egyetemen már pályadíjat is nyert), de nem nyeri el s így Pest városa tollnoka lesz. 1866-ban a pesti egyetem magántanárrá habilitálja, majd a kiegyezés után fogalmazó lett a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumban. Ettől kezdve gyorsan emelkedik pályáján. Egyik könyve a másik után jelenik meg. Az Akadémia 1873-ban alig 31 éves korában levelező tagjául választja meg. 1875-ben Horn Ede halálakor mint titkárt a vámügyi osztály vezetésével bízzák meg, 1878-ban miniszteri tanácsos, 1880-ban államtitkár. Többször utazik a kormány megbízásából Berlinbe, hol Bismarcknál is hivatalos. 1885-ben ő rendezi az országos kiállítást, melyért a Szt. István-rend középkeresztjét kapja. E kiállításnak olyan sikere van, hogy a kiállítók Jókaival üdvözöltetik Matlekovitsot negyvenharmadik születésnapján. 1890-ben, midőn a miniszteriumot kettéosztják, nyugalomba megy s v. b. t. t. lesz. Többször volt államtitkársága alatt képviselő. Nyugalombavonulása után több ipari és kereskedelmi vállalat vezetésében vett részt. Nagy szakirodalmi munkásságot fejtett ki, kisebb és nagyobb irodalmi dolgozatai megközelítik a négyszázat.

A Matlekovits-házaspár szegényen került össze. Midőn egybekelnek Matlekovits még csak miniszteri fogalmazó. Pályáján való gyors emelkedésével, ha nem is gazdagságot (vagyont nem gyüjtött, bár megtehette volna), de nagy jólétet teremtett családjának és házuk egyik központja lett Budapest zenei és irodalmi életének. Matlekovits lelkes zenebarát volt, kitűnően zongorázik, egyike a legjobb prima vista játékosoknak és szépen gordonkázik (Szuk mester tanítványa). Fiatal éveiben quartett társasága volt, melyben Erkel Ferenc is résztvett. A Wesselényi-utca 2. (1882-ig), Dohány-utca 12. (1882—1900-ig) majd Árpád-utca 6. (1900—1915-ig) és később Veress Pálné-utca 9. (1915—halálukig) szám alatt levő lakásuk szalónjában rendezett estélyeiken, úgy mint napjainkban Hubay Jenő palotájában, minden nevezetesebb magyar és Pesten járt külföldi muzsikus résztvett. Estélyeik városszerte híresek voltak magas művészi színvonaluk folytán s a meghívottak sorában a művészeken kívül a diplomáciai kar és az előkelő társaság tagjai is megjelentek. Az estélyek egyik főszáma a bájos háziasszony gordonkajátéka volt. Ezen estélyek egyikén játszotta el Kacsoh Pongrác az 1904. év tavaszán a készülő János vitéz sok szép részletét nagy tetszés mellett s itt nyert buzdítást további munkája számára. Ezek a zenei esték azonfölül, hogy lelki szükségletei voltak a Matlekovits-házaspárnak, egyúttal pihenő órái is voltak a nála hivatalosan eljáró külföldi képviselőknek és kormányférfiaknak, akik mindig hálásan köszönték meg a házuknál töltött szép órákat, az ott nyert kellemes benyomásokat és a szívélyes fogadtatást. Akik a Matlekovits-házaspárt közelebbről ismerték, tudták, hogy milyen áldozatkész, gyöngéd, nemesszívű, melegkedélyű emberek, akik bármikor hajlandók voltak jót cselekedni. Hízelgés és hálavárás nélkül, leggyakrabban titokban, igyekeztek egész életre kiható jószolgálatot tenni felebarátaiknak.

Matlekovitsék családi élete példásan boldog volt. Szuk Róza a napló tanubizonysága szerint rendkívül jószívű, gyöngéd, figyelmes teremtés volt. Matlekovitsról ugyancsak a naplóból tudjuk, hogy mennyire szereti Rózát s ez a nagy szerelem egész életükön át megmarad. Matlekovits rendkívül puritán ember volt, ki családjáért rajongott s érte minden áldozatra kész volt. S az a Szuk Róza, ki a naplóban nemcsak mint nagy művésznő, hanem mint testvéreiért rajongó, szüleit imádó leány jelenik meg, férjhezmenetele után a legszeretőbb feleség, leggyöngédebb anya, kinek egyéni szeretetreméltósága, kiváló női erényei és művészi qualitása férje házát a legelőkelőbbek egyikévé tette s a nagy művésznő, a későbbi Matlekovits kegyelmes asszony, a legbájosabb háziasszony, ki szalónjában az előkelő tonust választékos fínomsággal tudta művészi harmóniába egyesíteni. Valóban ideális házaspár volt s Szuk Róza nem csalódott akkor, midőn naplójában azt írta,

hogy csakis Matlekovits Sándorral lehet boldog s ő Matlekovitsnak vele szemben tanusított szeretetét csak nagy szeretetével tudja meghálálni. Matlekovitsné-Szuk Róza 1921. október 2-án fejezte be küzdelmes, gazdag és értékes földi pályafutását.

Azzal, hogy a Fővárosi Könyvtár Szuk Róza naplóját a széles nyilvánosság rendelkezésére bocsátja, nemcsak a zenetörténeti kutatásnak tesz hasznos szolgálatot, hanem egyúttal biztosítja azt is, hogy ennek az országszerte tisztelt és szeretett magyar művésznőnek emléke a magyar zeneművészet rajongói lelkében tovább fog élni.

Könyvészet:

Ábrányi Kornél: A magyar zene a 19. században. Bp. 1900; *Fabó* Bertalan: Erkel Ferenc emlékkönyv. Bp. 1910; *Dudumi* Demeter: Pester Briefe. 1856; *Siklós* Albert: A magyar zene története. (Litogr. jegyzet.) *Berzeviczy* Albert: Az abszolutizmus kora Magyarországon. Bp. 1922—1932; *Hofeker* Imre: A magyar zene egyetemes története. Bp. 1893; Nemzeti Zenede értesítői 1852—1893; Pester Llyod, Pesti Napló, Pest-Ofner Zeitung, Délibáb, Nefelejts, Családi kör, Zenészeti Lapok, Fővárosi Lapok idézett helyei; *Mészáros* Imre és *Isoz* Kálmán: A filharmóniai társaság multja és jelene. Bp. 1903; *Volkmann*, Hans: Robert Volkmann, sein Leben und seine Werke. Lpzg 1903; *Duncker*, Karl: Feldmarschall Erzherzog Albrecht. Wien 1897; *Klaiber*, Theodor: Die deutsche Selbstbiographie. Stuttg. 1921; *Kacziány* Géza: A magyar memoire-irodalom 1848-tól 1914-ig. Bp. 1917; *Neményi* Ernő: Matlekovits Sándor. Bp. 1922; *Gelléri* Mór: Matlekovits Sándor élete. Bp. 1908.

Das handschriftliche Tagebuch der Violincello-Künstlerin Frau Rosa Matlekovits—Szuk. (Auszug.)

Von: *Ludwig Koch.*

Die Stadtbibliothek Budapest erwarb im verlaufenen Jahre das handschriftliche Tagebuch der ersten ungarischen Violincello-Künstlerin, Frau Rosa Matlekovits—Szuk. Rosa Szuk führte während ihrer künstlerischen Laufbahn ein Tagebuch über ihre Konzerte und über die Erfahrungen, welche sie sowohl in Ungarn, als im Auslande auf den Konzerttourneen gemacht hat. Das Tagebuch umfasst den Zeitraum von ihrem ersten öffentlichen Auftreten, 7. III. 1858, bis 31. XII. 1866.

Rosa Szuk (geb. 1844 in Budapest, Tochter des ehem. Solospielers am Nationaltheater und Celloprofessors am Nationalkonservatorium in Budapest, Leopold Szuk) war eine der grössten und gefeiertesten Cello-Künstlerinnen der Welt, die durch ihr klassisches und kristallreines Spiel sich zu einem allgemeinen Rufe emporgeschwungen hatte. Als sie noch als Kind in Wien konzertierte, belobten sie die grössten Kritiker Wiens (darunter auch Ludwig Speidel) und stellten einstimmig fest, dass ihr Spiel mit dem der grössten Cello-Künstler, eines Piattis und Servais', gleichwertig sei.

Zum ersten Male trat sie als 14jähriges Mädchen in Budapest im Jahre 1858 im Saale des Hotel »Europa« auf, welchem Konzerte auch die Erzherzogin Hildegarde, die Gattin des Erzherzog Albrecht, beiwohnte. Kurz darauf trat sie eine Konzertreise an, bei welcher sie bis Bukarest gelangte, wo sie vor dem Fürsten Ghika spielte. In Budapest gab sie während ihrer 10jähriger Künstlerlaufbahn

24 Konzerte. Im Laufe ihrer Konzerte bereiste sie ganz Ungarn, Siebenbürgen und Kroatien, im Auslande konzertierte sie in Belgrad vor dem Fürsten Milan Obrenovics, im Jahre 1859 in Wien zu Gunsten der Schiller-Stiftung (unter Leitung Suppés), auch in der Kaiserl. Burg vor Kaiser und König Franz Joseph und seiner Familie. Auch gastierte sie in Brünn. Später spielte sie noch in Paris, Amsterdam, Hamburg, Besançon.

Im Laufe ihrer Konzerte wird sie mit den Grössen des musikalischen und gesellschaftlichen Lebens ihrer Zeit bekannt. So mit Suppé, Karl Doppler, Randhartinger, mit den berühmten Sängern der Wiener Hofoper: Johann Beck, Gustav Walter, Wildauer, mit dem österr. Dichter Castelli, Minister Andreas Baumgartner, in Paris mit Matilde Bonaparte, Fürst Maillé, Graf Rochefort, Gräfin Saint-Simon, Gräfin Julie Apraxin-Batthyány, Dumas, Berlioz, Lamartine u. s. w. Selbstverständlich nimmt sie auch im Budapester musikalischen Leben teil und ist mit den vornehmsten ungarischen Musikern: mit Franz Liszt, mit Franz Erkel, mit Volkmann, mit Michael Mosonyi und Emerich Székely befreundet. Als sie im Jahre 1868 den später auch im Auslande bekannt gewordenen Nationalökonomen und Staatssekräter Alexander von Matlekovits heiratet, zieht sie sich von der Künstlerlaufbahn zurück. Der Salon ihres vornehmen Hauses wird jedoch zum Mittelpunkt des Pester musikalischen Lebens, in welchem auch sämtliche in Pest gastierende ausländische Künstler verkehren. Frau Rosa Matlekovits-Szuk starb im Jahre 1921.

Die Bedeutung dieses in deutscher Sprache verfassten Tagebuches besteht darin, dass es uns einerseits mit dem Lebenslauf einer unserer Hauptstadt eng verbundenen grossen ungarischen Künstlerin bekannt macht, andererseits einen Einblick in die damaligen europäischen musikalischen und kulturellen Verhältnisse gestattet. Durch das Studium dieses Tagebuches gelangen wir in den Besitz von vielen bisher unbekannten und wichtigen musikgeschichtlichen Daten.

Aktuális nemzetpolitikai kérdések irodalma a Fővárosi Könyvtárban.

Literatur nationalpolitischer Zeitfragen in der Stadtbibliothek Budapest.

II.

Földrendezés — Telepítés — Tagosítás.

Agrar- und Bodenreform — Siedlung — Flurbereinigung.

Szerkesztette — redigiert von: vitéz *Hóma Gyula dr.*, *Witzmann Gyula dr.*
Közreműködött — Mitarbeiter: *Németh Endre dr.*

A magyar embernek a föld a mindene. Hazája elsősorban, de ha választ kerül akár Istene is. A magyarság földszeretete sokkal szentebb, misztikusabb vonzalom, mintsem hogy azt földéhségnek lehetne minősíteni; sokkal inkább titokzatos vonzódás ez, vagy értelmes rajongás, mint amit a vagyonosodás után való vágy, vagy az ismert gazdasági élethajsza a profitért jellemezhetne, megmagyarázhatna.

A Mélykúti Hitelszövetkezet, mint földbérlő szövetkezet áll az egyik oldalon s bármelyik nagybirtoküzem a másikon. A magyar lelkiségtől ösztönösen távol áll az a terméseredmény, amely az ember rovására megy, mert fajtájának, nemzetének kockázatát érzi benne az egyéni vagy egyedi gazdasági önzés el nem ismert javára.

Az egyik oldalon sorakoznak többek között gróf *Károlyi* Gyula súlyos és komoly statisztikai adatai, *Éber* Ernő könyve, *Lipták* László tanulmánya a nagybirtok gazdaságpolitikai megvilágításának szolgálatában s a másikon látjuk *Kerék* Mihály, *Matolcsy* Mátyás, *Móricz* Miklós, *Oláh* György és sok-sok más nagynak és névtelennek munkásságát: a parasztság és a kisbirtok nemzetgazdasági elhívatottságának sok színes és tanulságos magyarázatát.

Albrecht királyi herceg mondotta a Magyar Tudományos Akadémián tartott előadásában: »a telepítés szükségszerűségét — nemcsak a mezőgazdaság, hanem az egész közgazdaság s a nemzet jövője szempontjából — mindenki elismeri.«

A földrendezés, a telepítés és a tagosítás leglényegében kettőt jelent, vagy kettőt kellene jelentenie már első megjelenési alakzatában: együttesen a földszerzés és a föld*meg*tartás kapcsolt gondolatkörét.

A Fővárosi Könyvtárnak s ezen kiadványnak, mint aktuális nemzetpolitikai kérdésnek a »Földrendezés — Telepítés — Tagosítás« tárgykörében, de egyéb-

ként sem hivatása az okfejtés, a magyarázat s ezen rövid bevezető is csupán arra szolgál, hogy eligazítást nyujtson az összegyüjtött anyagban, feltárja az irodalmi anyaggyüjtés általános és különös nézőpontjait és különösképen rávilágítson arra, hogy a feltárt, a szakszerűen csoportosított és feldolgozott bibliográfiai adatok kizárólag azokat a munkákat mutatják be, amelyeket a Fővárosi Könyvtár beszerzett s amelyek ezen feldolgozás segítségével is közvetlenebbül kerülnek a kérdés tudományos kutatóinak, a közélet arra hivatott tényezőinek, a magyar politikai és gazdasági élet érdekeltjeinek hasznos tudomására és szolgálatára.

Talán felesleges is volna hangsúlyoznunk, mégis megtesszük: Kiadványunk szellemi irányításának vezető gondolata a teljes és elfogulatlan, tudományosan megalapozott, kritikailag válogatott irodalmi anyagnak *tárgyilagos bibliográfiai* és *szakszerű tagozódásban* való bemutatása.

Pro és kontra álláspontok és felfogások nem befolyásoltak bennünket, valamint irányzatok sem. Helyet adtunk azoknak egyaránt felvilágosításul és tájékozódásul. Egyet azonban ki kell emelnünk és hangsúlyoznunk: a nemzeti megújhodás igazságos, becsületes, őszinte vágya, a nemzeti megerősbödés erős akarásának szolgálata sarkalt bennünket. A magyarabb magyarság ügye, a gazdaságilag és politikailag erősebb, önállóbb magyarság ügye ott ég szent izzó sebként minden magyar vérrel áztatott magyar rögön. A magyar föld szomjúhozza az igazságot, akkor is, ha Földrendezés — Telepítés — Tagosítás a probléma s akkor is, ha egyszerűen, de még fájdalmasabban magyar kérdést suttog a magyar róna kalásztengere.

Azok között az antinómiák között, amelyek nehézségei, hogy ne mondjuk gátjai a magyarság szellemi, gazdasági, társadalmi összeforrását szolgáló gyökeres reformoknak, szerepelnek többek között *Szekfű* Gyula szerint a »nagybirtokos — mezőgazdasági munkás«, a »trianoni magyarság — leszakadt magyarság« párhuzamos szakadékok.

Ugyancsak Szekfű Gyula mondja: »mikor 1920. augusztus 18-án Nagyatádi *Szabó* István, a gróf *Teleki* Pál kormány kisgazda-földművelésügyi minisztere beterjesztette törvényjavaslatát *a földbirtok helyesebb megoszlásáról*, akkor már a forradalomak hatása alatt maguk a nagybirtokosok is meg voltak győződve arról, hogy a föld nálunk tényleg helytelen, egészségtelen módon van megosztva« és arról is, hogy »a magyar falusi nép egyedül akadályozta meg, hogy a bolsevista forradalom a magyar földet is meghódítsa«.

A Magyar Országos Véderő Egyesület hivatalos közlönyében *Szeder* János és *Molnár* Sándor több helyen rámutat a reformok szükségességére s ez utóbbi kifejti, hogy a mai *Gömbös*-kormány bejelentett reform törekvései között a földbirtokrendezés, a hitbizományi reform s ezzel szorosan összefüggő telepítési reform, a népi várakozások legaktuálisabb és legégetőbb feladatkörét jelentik.

Ezzel már el is érkeztünk a Gömbös-kormány nemzeti munkatervéhez, amelynek hatodik (VI.) fejezete kilenc pontban (46—54.) foglalkozik »mezőgazdaság és birtokpolitiká«-val.

Tudjuk jól, hogy a magyarság az »etelközi« vérszerződés előtt a patriarchalizmus csupán etikai kötelékében a törzsszervezet korát élte s talán nem véletlen, hogy akadtak régi magyar urak, mint *Sennyey* Miklós báró, aki a gazdasági válsággal szemben a patriarchális gazdálkodás fegyverzetébe öltözött. 1901-ben az elsők között létesített leginkább uradalmi cselédségéből magán-főuri telepítést s őt faluja népe meg is védte a forradalmi időkben.

Etelköz — Honfoglalás — Kr. u. 896. — Pusztaszer — állomásai a dicső ezeréves magyar multnak, a reform javaslatok pedig várakozásai az agrártömegek természetes földigényének. Szernek nevezték a honfoglaló ősök a magyar nemzeti alkotmány bölcsőjének helyét, ahol Anonymus szerint tanácskoztak, ítélkeztek, közös akarattal földet osztottak. Itt szentesítették a honfoglalást, itt tervezték az első országrendezést.

Az új honfoglalásnak kétségtelenül lehet egyik eszköze a telepítés is, amiről annyit hallunk és olvashatunk napjainkban. A tagosítás már szerényebb igényű a földrendezésben, de a készülő törvényjavaslat új eszközeivel, új eleven gyors ütemével, gazdaságos technikájával bizonyára méltó dokumentuma lesz a magyar törvénytárban a földkérdés egyik kimagasló rendezésének.

Az eddig elmondottak azt a benyomást keltik, mintha munkánkban csak a magyar földkérdés aktuális irodalmát dolgoztuk volna fel, pedig távolról sem. Számos adalékot vonultattunk fel az Oroszországon kívüli Európa legtöbb állama, népe és nemzete felfogásának megismeréséhez, az összehasonlító tanulmányok hasznos lehetőségéhez, a terveknek és javaslatoknak szines mozaikjában — elmélettől a gyakorlatig, elgondolástól — a törvényhozási végrehajtásig.

Most még az összegyüjtött és rendszerbe foglalt irodalmi anyagnak erre a csoportosítására s az itt-ott indokolást kívánó tagolására kívánunk egészen röviden rámutatni.

Munkánk első főrészét a »*rendezés*« gyüjtőfogalmával jelöljük meg. Ennek a csoportnak tagozódási főelve a földrajzi helyhez kötöttségen nyugszik. Ezen belül csak egyetlen tárgyi csoportosítást véltünk kiemelendőnek s ez a Magyarországi rész, amely külön tünteti fel a »*jogi*« és a »*birtokmegoszlási*« anyagot, továbbá azt az irodalmat, amely a »*parcellázást*«, a »*tanyakérdést*« s általában a »pénzügyi megoldásokat« tárgyalja. Megtaláljuk azonban a tárgyi felosztást speciális témakomplexumokban a földrajzi jelleg mellőzésével ezen első főrész harmadik nagy tagozátában is, amelyet »Különös kérdések a földrendezéssel kapcsolatban« címszó alatt tárunk fel hat alfejezetben : 1. Földtulajdon és nemzetiség ; 2. Nemzeti földreform és nemzetközi jogszolgáltatás ; 3. Népesedés és földkérdés ; 4. A földkérdés erkölcsi megvilágitásban ; 5. Hitbizomány és 6. Egyéb kérdések a földrendezéssel kapcsolatban. Kétségtelen, hogy ezekben a tételekben vannak elrejtve a legkényesebb részletkérdések s talán ez volt egyik indoka a tárgykör kiemelése mellett a földrajzi keret tompításának, bár a figyelmes kutató itt könnyen fellelheti a magyar anyag praedomináns szerepét.

A »*Földrendezés*« főrészt »A földrendezés általános szempontjai« fejezet vezeti be céltudatosan földrajzi tagolás nélkül. Ezt követi a »Földrendező törekvések és megoldások Európában« c. fejezet. Itt jut szerephez a specializált földrajzi szempont. A »*Dunai államok*« alfejezet anyagában csak azok a művek vannak felsorolva, amelyek két vagy több dunai államról közösen emlékeznek meg. Kimagasló fejezet az ezt követő »*Magyarország*«. A földreform s a földbirtokpolitika itt együtt van, úgyszintén a házbirtok, házhelyrendezés anyaga is. A mezőgazdaságpolitikai, az agrárigazgatási s az egyetemes közigazgatási szempontokat nem határoltuk el s a tételes jog is helyet kapott. Itt vannak a históriai és elvi távlatok, itt van a mult kísértete, a jelen siráma s a jövő reménye. Helyet kap vázlatosan a mezőgazdasági termelésnek a rendezéssel összefüggő átszervezésének ügye s maga a mezőgazdasági munkanélküliség is, de csak rendező viszonylatban.

Súlyt helyeztünk az önfegyelem képviseletére »a föld — Csáky szalmája« veszedelmes hangzatosságával szemben. Helyt adtunk a pénzügyi lebonyolítások

nagyobb összefüggéseinek: válság, hitel és földreform, az államháztartás és a birtokreform, ingatlanvagyonváltság, a kulturtermelés és takarékföld, továbbá a közterhek és többtermelés, kisbirtok és nagybirtok, nagybirtok és népsűrűség viszonylatának feltárásához.

Bemutatjuk könyvtárunk idevágó gyüjteséből az ausztriai, a burgenlandi, csehszlovákiai, a jugoszláviai, romániai és a bulgáriai anyagot. Általában ügyeltünk arra, hogy a győzteseknél a nemzetiségi szempont, a többieknél inkább a szociális nézőpont jusson kifejezésre a tényeknek megfelelően.

Németorszag anyaga igen nagy. Vér és rög sorsközösségéről ír az ifjú Darré, de már a Brüning-kormány elindította a junkerbirtok felszámolását.

Itt sorakozik Lengyelország, a három Balti állam: Litvánia, Lettország és Esztország. Majd Finnország, Dánia, Nagybritánnia és Spanyolország következik, míg végül Olaszország Görögországgal lezárja a sort.

Visszatérve a »*Földrendezés*« harmadik nagy fejezetére, amelyet már érintettünk, még kiemeljük, hogy a hatodik, az »Egyéb kérdések a földrendezéssel kapcsolatban« című tárgycsoportban helyet kapnak az üzemtan és a szociálizmus, az ipar- és szociálpolitika és a közigazgatás nehéz kérdései.

Munkánk második főrészét a »Telepítés« tölti ki. Itt a rendelkezésünkre álló régibb monografikus anyagot is feldolgoztuk. Három nagyobb fejezetet állapítottunk meg: »A telepítés általában«, »Telepítés az európai országokban« és »A telepítés különös problémái«.

Magyarországi részében két érdekes alfejezet van: »Nagymagyarország telepítéseinek tanulságai«. Ennek vezető szólamát a régi Darányi-féle elgondolások adják s itt jut már szerephez a járadékbirtok fogalom- és feladatköre is. »Csonkamagyarország telepítési törekvései« nyilván a legaktuálisabb anyagot nyujtja. Különösebben foglalkozunk Ausztria, Németország és Nagybritánnia telepítéseivel, míg a »Telepítés más országokban« fejezetben felsorakoztatjuk a spanyol, dán, jugoszláv, görög, román, lengyel és holland viszonyokat.

A záró fejezet »A telepítés különös problémái«-t adja négy igen figyelemre méltó közelebbi tárgy szerint megjelölt összeállításban. Ezek: 1. Pénzügyi megalapozás, 2. Harcosok és rokkantak telepítése, 3. Városszéli telepítés, 4. Telepítés és egyéb kérdések. Ez utóbbi műszaki, építészeti, üzemi és szövetkezeti, fajegészségügyi és népességpolitikai részletkérdéseket tár fel s bepillantást nyujt a multból a csángótelepítésbe, a mából pedig a munkás gyümölcstelepek s a mellékfoglalkozást nyujtó telepítések nagy horderejű kérdéseibe.

Bibliógrafiai feldolgozásunk harmadik és utolsó főrésze: a »Tagosítás«. Ebben leginkább joganyagot állítottunk össze, az újat és a régit egyaránt.

Gyüjtésünk általános időrendi nézőpontja az volt, hogy lehetőleg csak háború után megjelent anyagot állítsunk össze, a folyóirat anyagnak részletes és gondos feldolgozásából egészítve ki, a könnyebben rendelkezésre álló monografikus könyvállományt.

A bevezető nem akar sem több sem kevesebb lenni tájékoztatónál, eligazítónál. Érintette a feldolgozott anyag alapmotívumait. A tudományos kutatónak többre nincs szüksége, az érdeklődő laikust pedig hozzá segíti ahhoz a meglátáshoz, amelyre épen szüksége van.

*

Dem Ungar ist der Grundbesitz sein Alles. Vorerst als Verkörperung des Vaterlandes; käme es zur Wahl, kann er auch seine Gottheit werden. Die Liebe des Ungarn zur Scholle ist viel mehr, als ob man sie für banalen Bodenhunger halten könnte. Sie ist eine heilige, mystische Zuneigung. Sie ist eher eine geheimnisvolle

Bindung, ein sinnreiches Schwärmen, die man nicht durch ein Verlangen nach Bereicherung oder durch das bekannte Streben nach Profit kennzeichnen oder erklären kann.

Die Kreditgenossenschaft von Mélykút als eine Genossenschaft von Pachtbauern steht auf der einen Seite und irgendein Grossgrundbesitzbetrieb auf der Anderen. Fechsungsergebnisse auf Unkosten des Menschen stehen der ungarischen Volksseele instinktmässig fern, weil sie hierin den Ausdruck einer unerlaubten persönlichen und individuellen Selbstsucht sieht, die für ihre Rasse und ihr Volk gefahrbringend ist.

Im Dienste der wirtschaftspolitischen Beleuchtung des Grossgrundbesitzes stehen auf der einen Seite die sehr beachtenswerten Arbeiten Julius Károlyi's, Ernst Éber's, Ladislaus Lipták's u. a.; auf der anderen Seite die Forschungsergebnisse Michael Kerék's, Mathias Matolcsy's, Nikolaus Móricz's und noch anderer Forscher über die Berufung des Bauerntums und über die nationalwirtschaftliche Bedeutung des Kleinbesitzes.

Die landläufige Auffassung über die innere Kolonisation hat sehr treffend Erzherzog Albrecht wie folgt zum Ausdruck gebracht: »Die Notwendigkeit der inneren Kolonisation wird — nicht nur vom Standpunkte der Landwirtschaft, sondern auch in Anbetracht der ganzen Volkswirtschaft und der Zukunft der Nation — allgemein anerkannt.«

Agrar- und Bodenreform, Siedlung und Flurbereinigung bezwecken primär zweierlei: einerseits Erwerb, anderseits Erhaltung des Grundbesitzes.

Unsere Bibliothek will sich in ihren Veröffentlichungen »Nationalpolitische Zeitfragen«, so auch in dieser Literatursammlung über »Agrar- und Bodenreform-Siedlung — Flurbereinigung« keine pragmatische Bestimmung anmassen. Unsere kurze Einführung dient bloss der Orientierung. Sie soll die allgemeinen und speziellen Gesichtspunkte unserer Sammlungstätigkeit aufdecken und überdies aufmerksam machen das unsere bibliographischen Angaben nur Werke und Aufsätze betreffen, die in unserer Bibliothek den wissenschaftlichen Forschern, so auch allen Interessenten zur Verfügung stehen.

Die führenden Gedanken unserer Darstellung waren kritische Auslese und fachgemässe Aufteilung der in Betracht kommenden Literatur, wobei wir uns durch keinerlei Richtung für und wider beeinflussen liessen. Ein Umstand muss aber hervorgehoben und betont werden: das ehrliche und heisse Verlangen nach einer nationalen Erneuerung und der Wunsch an der nationalen Erstarkung tatkräftig mitzuwirken hat uns geleitet. Ein wirtschaftlich und politisch erstarktes unabhängiges Ungartum brennt wie eine heilige feurige Wunde in jeder Scholle des blutgetränkten heimatlichen Bodens. Dieser ungarische Boden lechtzt nach Gerechtigkeit, wenn es sich um das Problem »Agrar- und Bodenreform — Siedlung — Flurbereiningung« handelt und auch dann, wenn die ährengebeugte weite ungarische Tiefebene ganz schlicht, aber noch schmerzvoller über ungarisches Schicksal flüstert.

Es gibt Schwierigkeiten, wenn nicht Hindernisse der geistigen, wirtschaftlichen, gesellschaftlichen Verschmelzung unseres Volkes, welche den gründlichen Reformen Einhalt tun. Zwischen den Antinomien, welche als solche gelten, bekunden sich nach Julius *Szekfü* unter Anderen die parallelen Klüfte »Grossgrundbesitzer — Landarbeiter«, »Trianon-Ungarn — Abgetrennte Ungarn«. Derselbe Julius Szekfü sagt: »Als am 18. August 1920. Stefan *Szabó* von Nagyatád, der Kleinlandwirt-Ackerbauminister der Regierung *Teleki*, seinen Gesetzesvoranschlag über die richtigere Verteilung des Grundbesitzes unterbreitete, waren selbst die Grossgrundbesitzer unter dem Eindrucke der Revolutionen überzeugt, dass der Grundbesitz

bei uns wirklich unrichtig und ungesund verteilt sei«, und weiter erklärt er »allein das ungarische Volk der Landgemeinden hat die Eroberung des ungarischen Landbodens durch den Bolschewismus vereitelt«.

Vor kurzem wurde in einer Zeitschrift ausgeführt, dass die angekündigten Reformen des Grundbesitz-, Fideikommiss- und Siedlungswesens inmitten der Reformbestrebungen der Regierung *Gömbös* die als die aktuellsten und brennend notwendigsten Aufgaben der völkischen Erwartung zu betrachten sind.

Hiemit wären wir zum Nationalen Arbeitsplan der Regierung Gömbös angelangt ; das sechste (VI.) Kapitel dieses Planes befasst sich in neun Punkten (46—54.) mit den Fragen der Landwirtschaft und Grundbesitzpolitik.

Es dürfte wohl bekannt sein, dass die Ungarn vor der Landnahme im Zeitalter der Stammesorganisation in bloss ethischer Gebundenheit des Patriarchalismus lebten und es kann auch mehr als Zufall sein, dass frühere Grundherren sich gegen Wirtschaftskrisen mit dem Panzer patriarchaler Wirtschaftsführung rüsteten. Zu ihnen kann man zunächst Baron Nikolaus *Sennyey* rechnen. Er siedelte im Jahre 1901 zumeist Herrschaftsgesinde an und er wurde auch in den Jahren der Revolution vom Volke verteidigt.

Seit der Landnahme und der ersten Bodenaufteilung sind mehr als tausend Jahre ruhmvoller Geschichte verflossen ; Reformvorschläge sind mehr als billige Anerkennung der Bestrebungen der agrarischen Massenbevölkerung. Es kann ein Werkzeug der neuen Landnahme auch die Siedlung sein, von welcher wir heutzutage so viel hören und lesen. Der neue Gesetzentwurf über Flurbereinigung hat vielleicht diesen Anspruch nicht. Er dürfte jedoch zur Lösung der Agrarfragen mit seinen neuen Mitteln und mit seinen wirtschaftlich und technisch gesunden Massnahmen beitragen.

Was bis jetzt gesagt wurde, könnte den Eindruck machen, als ob in unserer Sammlung nur die Literatur der ungarischen Bodenfrage berücksichtigt worden wäre. Der Sachverhalt ist aber ein anderer. Aufgenommen und in Reihe und Glied gestellt wurden zahlreiche Angaben, welche der Kenntnis der Auffassungen fast sämmtlicher Staaten, Völker und Nationen des ausserrussischen Europas, dienstbar sein können. In farbigem Mosaik finden sich hier Pläne, und Ausführungen — von der Theorie bis zur Praxis, von dem Entwürf bis zur gesetzlichen Durchführung.

Es sei schliesslich noch auf die Gruppierung des gesammelten und systematisch geordneten Materials und auf die hie und da Motivierung heischende Zergliederung hingewiesen. Es ist ersichtlich, dass der erste Hauptteil unserer Bibliographie unter dem Sammeltitel Agrar- und Bodenreform geordnet wurde. In dieser Gruppe erscheint die geographische Gebundenheit als Ordnungsprinzip. Unter den Ländern wurde nur das Material über Ungarn sachlich gruppiert. Hier finden wir die Literatur nach den Kategorien : Recht, Grundbesitzverteilung, Parzellierung, Tanyafrage, Finanzielle Lösung eingeteilt. Die sachliche Gliederung ist jedoch auch in dieser Hauptabteilung bei Weglassung geographischer Gesichtspunkte in der dritten Gruppe unter dem Titel »Spezialfragen der Agrar- und Bodenreform« in sechs Unterabteilungen gesichert worden. Diese Unterabteilungen heissen : 1. Grundbesitz und Nationalität, 2. Nationale Agrarreform und internationale Rechtspflege, 3. Bevölkerungswesen und Agrarfrage, 4. Ethik und Bodenfrage, 5. Fideikommiss, 6. Sonstige Fragen der Agrar- und Bodenreform. Diese zweifellos heiklichsten Teilfragen des komplexen Gegenstandes rechtfertigen die Sprengung des geographischen Rahmens ; die praedominante Rolle des Ungarn betreffenden Materials sticht jedoch dem aufmerksamen Forscher in die Augen.

Hier soll erst erwähnt werden, dass die einführende erste Unterabteilung »Allgemeines über Agrar- und Bodenreform« einer geographischen Gliederung natürlich und zielbewusst entbehrt. Den Anforderungen der folgenden zweiten Unterabteilung »Agrar- und Bodenreform in Europa« entsprechend melden sich hier zweierlei Gesichtspunkte : der geographisch Spezialisierte und ausserdem ein einführender Zusammenfassender, in welchem das ganze ausserrussische Europa betreffende Material gesammelt wurde. In der Gruppe »Donaustaaten« wurden nur Werke aufgenommen, welche zwei oder mehr Donaustaaten gemeinsam behandeln. Ein führendes Kapitel ist das Nächste unter dem Titel Ungarn. Ausser der oben erwähnten Aufteilung müssen wir der Sammlung dieses Materials des Näheren gedenken. Agrarreform und Grundbesitzpolitik sind nähmlich gemeinsam berücksichtigt. Gesichtspunkte der Landwirtschaftspolitik, der Agrar- und allgemeinen Verwaltung wurden nicht abgegrenzt und positives Recht bekam auch seinen angewiesenen Platz. Hier finden wir die geschichtlichen und prinzipiellen Perspektiven, hier die Gespenster der Vergangenheit, Klagen der Gegenwart und Hoffnungen der Zukunft. Die Umorganisation der landwirtschaftlichen Erzeugung, das Problem der landwirtschaftlichen Arbeitslosigkeit und sonstige naheliegende Arbeitsgebiete der Landwirtschaft wurden nur in ihren Berührungspunkten unseres Themas herangezogen.

Des weiteren finden wir in der Bibliographie Werke und Aufsätze, die sich auf die übrigen Donauländer : Österreich, Tschechoslowakei, Jugoslawien, Rumänien, Bulgarien beziehen. Übrigens wurde gesorgt, das dem Tatbestand entsprechend bei den Siegerstaaten das Nationalitätenprinzip, bei Anderen mehr das Soziale in Vorschein trete.

Das Material über Deutschland ist bedeutend. Der junge Darré schreibt über Schicksalverbundenheit von Blut und Scholle, doch hat schon die Regierung Brüning die Liquidierung des Junkerbesitzes in Gang gebracht.

Es folgt Polen, die baltischen Staaten : Litauen, Lettland und Estland, Finnland, Dänemark, Grossbritannien. Die südeuropäischen Länder : Spanien, Italien, Griechenland schliessen die Reihe.

»Siedlung« betitelt sich der zweite Hauptteil unserer Arbeit. Hier wurde auch die monographische Weltkriegs- und Vorkriegssammlung der Bibliothek berücksichtigt. Wir teilten das Material in drei grössere Abschnitte : »Siedlung im Allgemeinen«, »Innere Kolonisation in den Länder Europas« und »Spezialprobleme der inneren Kolonisation«.

Im ungarländischem Teile finden wir zwei beachtenswerte Unterabschnitte. In den »Lehren aus der Siedlungstätigkeit Grossungarns« sind die weiland Darányischen die führenden Vorstellungen und schon hier melden sich Schriften über Sinn und Aufgabe der Rentengüter. »Siedlungsbestrebungen Rumpfungarns« enthält natürlich die neuesten bibliographischen Angaben. Die Literatur über die Siedlungstätigkeit in Österreich, Deutschland und Grossbritannien ist besonders hervorgehoben. Es werden Streiflichter über die spanischen, dänischen, jugoslawischen, rumänischen, polnischen und niederländischen Siedlungsverhältnisse im Abschnitte »Innere Kolonisation sonstiger Länder« geworfen.

Das Schlusskapitel bringt »Spezialprobleme der inneren Kolonisation« in vier Sachgruppen. Diese sind : 1. Finanzielle Fundierung, 2. Ansiedlung von Kriegsteilnehmer und Invaliden, 3. Stadtrandsiedlung, 4. Siedlung und sonstige Fragen. In Letzteren sind technische, betriebswirtschaftliche, genossenschaftliche, eugenische und bevölkerungspolitische Teilfragen aufgedeckt und ihnen Probleme der Nebenerwerbssiedlung zugesellt.

Der dritte und letzte Hauptteil unserer Bibliographie heisst »Flurbereinigung«. In diesem wurde zumeist Rechtsmaterial ohne Zeitbeschrenkung gesammelt.

Ungeachtet des Erscheinungszeitpunktes wurde noch der volle monographische Bestand der Bibliothek im Unterabschnitte »Parzellierung« herangezogen. Sonst kam nur die Nachkriegsliteratur in Betracht, wobei wir die leichter auffindbaren Büchertitel durch sorgfältige Sammlung der Zeitschriftenaufsätze ergänzten.

Hiemit können wir unsere Einleitung beschliessen. Wir wollten bloss eine Übersicht geben. Das Zurechtfinden erleichtern. Die Grundmotiven wurden berührt. Der Laie hat einen Überblick bekommen, der wissenschaftliche Forscher bedarf keiner Belehrung.

I. Földrendezés.

Agrar- und Bodenreform.

A) A földrendezés általános szempontjai.

Allgemeines über Agrar- und Bodenreform.

Aereboe, Friedrich. Agrarpolitik. Berlin : Parey 1928. XII, 619 p. **67068**

Buday László. Agrárpolitika. Bp. : Németh 1922. 287 p. **50005**
I. A földbirtok. p. 7—131.

Deseő Antal ifj. A földreform, mint az utóbbi évek jelensége, különös tekintettel Magyarországra.
= Hit- és nemzetvédelmi előadások. Bp. : Magyar Kálvin Szövetség 1926. p. 84—124. **62929**

Grünberg, Karl. Agrarverfassung. Begriffliches und Zuständliches. **8917/7**
= Grundriss der Sozialökonomik. 1922. Abt. VII. p. 131—167.

Hainisch, Michael. Die Landflucht, ihr Wesen und ihre Bekämpfung im Rahmen einer Agrarreform. Jena : Fischer 1924. X, 371 p. **78836**

Harteck, Max. Damaschke und die Bodenreform. Aus dem Leben eines Volksmannes. Berlin : Dtsche Buch-Gemeinschaft 1929. 521 p. 1 t. **72412**

Ihrig Károly. A háború utáni földreformok statisztikai megvilágításban. **2487**
= Magyar statisztikai szemle. 11. évf. 1933. p. 856—867.

Ihrig Károly. Les résultats des réformes agraires d'après-guerre. **2855**
= Journal de la Société Hongroise de Statistique.. 12. année. 1934. p. 405—466.

Mattyasovszky Miklós. A földművelés közgazdaságtana. Agrárgazdaságtan és agrárpolitika. Bp. : Pátria 1927. 379 p. **62394**
II. Agrárpolitika. 1. A föld. p. 79—230.

Pesl, Ludwig. Grundbesitz und Volksernährung. Über Besitzverteilung, Bodenrecht, Siedlung u. andere Fragen d. Agrarpolitik. Berlin : Stilke 1929. 200 p. **69837**

Pikler J. Gyula. A »saját« földre való »jog«. **x 511**
= Állam és Polgár. 1. évf. 1935. p. 83—104.

Schewe, Karl. Bodenreformerfolge im Ausland. **4459**
= Bodenreform. Jg. 33. 1922. p. 88—90, 108—109, 124—125.

Sós Aladár. A földosztás kérdése. **x 511**
= Állam és polgár. 1. évf. 1935. p. 74—83.

Spann, Othmar. Ein ständisches Programm der Agrarreform. **3052**
= Schmollers Jahrbuch. Jg. 50. 1926. p. 39—42.

Strakosch, Siegfried. Das Agrarproblem im neuen Europa. Berlin : Parey 1930. XVI, 404 p. 1 t.
XI—XIII. Kapitel. Die Bodenreform etc. p. 100—145. **71410**

Thalheim, Karl C. Agrarpolitik. Lpzg : Reclam 1934. 79 p. (Wirtschaftslehre, 11.) **84608**

Wagenbach, W. Wo steht die Bodenreform heute? **1743**
= Das neue Reich. Jg. 11. 1928/29. p. 183—184.

B) Földrendező törekvések és megoldások Európában.

Agrar- und Bodenreform in Europa.

Baade, Fritz. Entwicklungsmöglichkeiten der europäischen Landwirtschaft. Berlin : Der deutsche Volkswirt 1928. 43 p. 2 t. (Schriftenreihe d. deutschen Volkswirt, 3.) **67599**

Barthélemy, Joseph. Les dernières réformes agraires dans les pays à l'est de l'Europe. **553**
= L'Économiste français. A. 57. Vol. 2. 1929. p. 645—648.

Breitenfeld, Walter. Die Bodenreform im Nachkriegseuropa. **1743**
= Das neue Reich. Jg. 11. 1928/29. p. 872—874.

Dániel, Arnold. Das Agrarproblem im neuen Europe. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 22. 1929/30. p. 1188—1191 ; 1214—1216.

Dániel, Arnold. Das Vordringen der Agrardemokratie in Europa und die Lage des Grossgrundbesitzes in Ungarn. **3050**
= Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 62. 1929. p. 344—393 ; 524—554.

Deseő Antal. A legújabb európai birtokpolitika. **4370**
= Magyar gazdák szemléje. 32. évf. 1927. p. 86—94.

Éber Ernő. Új-Európa agrárpolitikai eszközei. **2872**
= Mezőgazdasági Közlöny. 5. évf. 1932. p. 178—184.

Europäisches Bauern-Komitee. (Hg.) Lage und Kampf der arbeitenden Bauernschaft Europas. Berlin : Europäisches Bauern-Komitee 1930. 36 p. **P 331 : 383(4)**
Bodenhunger, Bodenreformen und ihre Auswirkungen. p. 10—12.

Högel-Wertenson, Marie. Wirtschaftliche Folgen der Agrarreform im ausserrussischen Osteuropa. **1234**
= Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Jg. 27. 1930. p. 598—601.

Jousse, Pierre. Les tendences des réformes agraires dans l'Europe centrale, l'Europe orientale et l'Europe méridionale (1928—1924.) Niort : Impr. St. Denis 1925. VIII, 238 p. **57764**

Kenéz Béla. La politique agraire en Europe avant et après la guerre. **2855**
= Journal de la Société hongroise de statistique. 8. a. 1930. p. 318—344.

Laeuen, Harald. Östliche Agrarrevolution und Bauernpolitik. Berlin : Der Nahe Osten 1929. 68 p. (Schriftenreihe d. Nahen Ostens.) **75172**

London. Royal institute of international affairs. World agriculture. An international survey. Oxford : Univers. pr. 1932. VII, 314 p. **80588**
Chapter VIII. National aims and conditions in agriculture : Europa. p. 133—158.

Mónus Illés (összeáll.) Az agrárkérdés. I. Az 1930. évi [szociáldemokrata] pártgyűlés elé terjesztett agrárprogram. II. Anyaggyüjtemény. Belföldi és külföldi agrárprogramok és tervezetek. Bp. : Világosság [1930.] 95 p. **R 335.14(439)**

Rappaport, Jakob. Zehn Jahre Agrarreform [in Osteuropa]. **1645**
= Arbeit und Wirtschaft. Jg. 7. 1929. p. 590—596.

Scheffer, Egon. Österreichs wirtschaftliche Sendung. Grundlage einer gesamtdeutschen Volkswirtschaft. Wien : Hölder—Pichler—Tempsky 1927. VII, 298 p. **61335**
II. Abschnitt. 2. Kapitel. Agrarkrise und Agrarreform. p. 58—86.

Schiff, Walter. Die grossen Agrarreformen seit dem Kriege. Wien : Wiener Volksbuchhandlung 1926. 38 p. 1 t. **P 335.14**

Schippel, Max. Sozialdemokratie und Agrarfrage nach der Revolution. **3340**
= Sozialistische Monatshefte. Jg. 33. 1927. p. 5—11.

Sebess Dénes. Az új agrárdemokráciák. Bp. : Légrády 1925. 146 p. **58698**

Sebess Dénes. Die neuen Agrardemokratien. Lugos : Husvéth & Hoffer 1926. 111 p. **61678**

Sering, Max (Hg.) Die agrarische Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. Berlin : Gruyter 1930. XII, 493 p. (Untersuchungen d. Dtschen Forschungsinst. f. Agrar- u. Siedlungswesen.) **72392**

Sering, Max. Agrarrevolution und Agrarreform in Ost- und Mitteleuropa. Berlin : Gruyter 1929. 4°. 15 p. **Pq 335.14(407)**

Sering, Max. Die Umwälzung der osteuropäischen Agrarverfassung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 129—150.

Strakosch, Siegfried. Das Agrarproblem im neuen Europa. Berlin : Parey 1930. XVI, 404 p. 1 t.
XI—XIII. Die Bodenreform etc. p. 100—145. **71410**

Tiltman, H. Hessel. Peasant Europe. London : Jarrolds 1934. X, 282 p. 47 t. **83509**

Varga Eugen (Hg.) Materialien über den Stand der Bauernbewegung in den wichtigsten Ländern. [Hamburg] : Hayn 1925. 176 p. **57186**

Wauters, Arthur. La réforme agraire en Europe. Bruxelles : L'Églantine 1928. 295 p. (Études politiques et sociales, 10.) **66315**

Wegener, Eduard. Agrarverfassung. Die Reformen und Umwälzungen seit dem Weltkriege. **8917/7**
= Grundriss der Sozialökonomik. 1922. Abt. VII. p. 168—192.

Dunai államok. — *Donaustaaten.*

Bánffy Ferenc. Az agrárreformok hatása Délkeleteurópában. **2617**
= Magyar Kisebbség. 7. évf. 1928. p. 163—167.

Csuray Károly. A Kárpátok arénájában. Urmánczy Nándor előszavával. Bp. : Pfeiffer 1930. 153 p. **74576**
Az agrárreform. p. 66—73.

Delisle, I. I. La balcanisation de la propriété foncière en Hongrie. Bp. : Ligue Bocskay 1921. 110 p. **49782**

Etédi. A földbirtokreform a megszállt magyar területeken. Bp. : Magy. nemzeti szövetség 1929. 40 p. **R 335.14(439.002)**

Etédi. La réforme agraire sur les territoires arrachés à la Hongrie. Bp. : Athenaeum 1929. 50 p. **R 335.14(437)**

Etédi. La réforme agraire sur les territoires arrachés à la Hongrie. **4255**
= Revue de Hongrie. Tome 41. 1929. p. 153—168 ; 193—225.

Fellner Kálmán. Az utódállamok földreformja. **39**
= Köztelek. 36. évf. 1926.p. 32—33, 49—50.

Haager, Karl. Die Landwirtschaft der Donauländer. Berlin : Parey 1927. p. 113—195. (Sonderabdruck aus »Berichte über Landwirtschaft«.) **63644**

Haushofer Heinz. Die Agrarreformen der österreichisch-ungarischen Nachfolgestaaten. München : Dresler 1929. 73 p. **70063**

Kallbrunner, Hermann. Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. Anhang : Die Agrarreformen v. Franges u. Kalbrunner. Die Landwirtschaftlichen Börsen v. Horovitz. Wien : Spaeth & Linde 1929. 74 p. (Mitteleuropa Institut d. mitteleuropäischen Wirtschaftstages.) **101383**

Korek, V. [&] Johann Stark. Agrarfrage, Handelspolitik und Zusammenschlussbestrebungen in Mitteleuropa. Eine Übersicht des Schrifttums der Jahre 1919 bis 1934. Berlin : Heymann 1935. [Sajtó alatt, cca 300 p.] (Mitteleuropäische Wirtschaftsfragen, Mitteleuropa Bibliographie, 1.) **01638/108**

Lockhart, Douglas (Robert Birkhill). Seeds of war : a political study of Austria, Hungary Czeho-Slovakia, Roumania and Jugoslavia. Intr. Aubrey Herbert. London : Gandy 1925. XVI, 164 p. 5 t. **60058**

Loewenfeld, Ervin. Die Agrarreform der kleinen Entente in der internationalen Schiedsgerichtsbarkeit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 3. 1929. p. 963—973.

Magyar földbirtok balkanizálása. *[1920.]* 2. kiad. Kiadja : A népies irod. társ. Bp. : Hornyánszky ny. 1921. 167 p. **48069** és **75951**

Magyar reviziós liga. The Hungarian minorities in the succession states. Bp.: Hornyánszky 1927. 118 p. (Publications of the Hungarian frontier readjustment league, 1.) **2723/1**
Agrarian reform. p. 19—20, 58—67, 99—105.

Magyar reviziós liga. Les minorités hongroises dans les états dit successeurs. Bp. : Hornyánszky 1928. 127 p. (Ligue pour la révision du traité de Trianon, 1.) **2724/1**
La réforme agraire. p. 22—24, 67—77, 112—120.

Rose, Adam. Les ouvriers agricoles et la réforme agraire en Europe centrale. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 18. 1929. 321—352.

Rumer, Willy. Die Agrarreformen der Donau-Staaten. Eine agrarpolitische Untersuchung der Bodenreformen Österreichs, Ungarns, der Tschechoslowakei, Bulgariens, Rumäniens u. Südslaviens in den Jahren 1917 bis 1926. Innsbruck : Selbstverl. 1927. 170 p. **65117**

Magyarország — *Ungarn.*

Agrarius. A földkérdés megoldása. Bp. : Pátria 1922. 15 p. **R 335.14**

Balázsovits Dezső. A földbirtokreform végrehajtásának kérdéséhez. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1076—1078 ; 1128—1130.

Bernát István. A magyar földbirtok új rendjéhez. **3441**
= Budapesti Szemle. 177. köt. 1919. p. 161—175.

Berzsenyi Jenő. Földbirtokreform és többtermelés. **39**
= Köztelek. 32. évf. 1922. p. 534—536.

Blaskovich Ernest. Mit várhatunk a nagybirtok felosztásától? **39**
= Köztelek. 45. évf. 1935. p. 314—316.

Börcsök Andor. Telepítés és földbirtokreform. **84122**
= Magyar mezőgazdaság. 1934. p. 349—350.

Buday Barna. A földbirtoktörvény végrehajtásának gazdasági következményei. **39**
= Köztelek. 34. évf. 1924. p. 1231—1235.

Buday László. Agrárpolitika Bp. : Németh 1922. 287 p. **50005**

Csébfalvy Károly és V a j d a Gyula. Gazdajólét és nemzeti megújhódás. Bp. : Helios-ny. 1929. 111 p. **70027**

Czettler Jenő. Agrárpolitika. Bp. : Magyar szemle társaság 1932. 78 p. (Magyar szemle kincsestára, 66.) **R 383(439)**

Czettler Jenő. A birtokreform. **4370**
= Magyar gazdák szemléje. 26. évf. 1921. p 212—227

Czettler Jenő. A magyar gazdaszövetség és a birtokreform. **4370**
= Magyar gazdák szemléje. 26. évf. 1921. p. 27—35.

Czettler Jenő. Új magyar mezőgazdaság. **3441**
= Budapesti Szemle. 177. köt. 1919. p. 27—43.

Dániel Arnold. Földértékadó vagy földosztás? A földmüvelésügyi minisztérium birtokpolitikai értekezletén 1918 november 27-én tartott előadás. Bp. : Benkő 1918. 29 p. **R 335.14(439)**

Dániel Arnold. Das Vordringen der Agrardemokratie in Europa und die Lage des Grossgrundbesitzes in Ungarn. **3050**
= Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 62. 1929. p. 344—393 ; 524—554.

Delisle, I. I. La balcanisation de la propriété foncière en Hongrie. Bp. : Ligue Bocskay 1921. 110 p. **49782**

Dénes István. A földreform Magyarországon és a földreform jelentősége. Bp. : Globus 1923. 85 p. **54156** és **54740**

Dénes István. Miért pusztul Magyarország? Bp. : Szerző 1925. 124 p. **57661**

Deseő Antal. A földbirtokreform. **4370**
= Magyar gazdák szemléje. 29. évf. 1924. p. 148—165.

Deseő Antal ifj. A földreform, mint az utóbbi évek jelensége, különös tekintettel Magyarországra. = Hit- és nemzetvédelmi előadások. Bp.: Magyar Kálvin Szövetség 1926. p. 89—124. **62929**

Éber Ernő. Észszerű birtokpolitika. Bp.: Athenaeum 1935. 79 p. (Közgazdasági könyvtár. Kiadja a Magyar Közgazdasági Társaság, XVII.) **R 383.1(439)**

Éber Ernő. A magyar mezőgazdaság bajforrásainak kutatása. **2698**
= Magyar Szemle. 15. köt. 1932. p. 371—378.

Eőrsi Béla. Magyar mezőgazdasági válság. Bp.: Új Európa könyvtár 1931. 90, IV p. **76626**

Értekezlet az Országos Földbirtokrendező Bíróságnál. A földreform és a hitelkérdés. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1027—1029.

Farkas Géza. Földindulás. **39**
= Köztelek. 32. évf. 1922. p. 226—227.

Fehrentheil László. Földbirtokpolitikai színképelemzés. **2698**
= Magyar Szemle. 23. köt. 1935. p. 219—226.

Fellner Frigyes. A földbirtokreform finanszírozása Magyarországon. **3441**
= Budapesti Szemle. 211. köt. 1928. p. 249—267.

Földes Mór. A házbirtok bevonása a földreformtörvénybe. Bp.: Pátria 1923. 4°. 15 p. **Rq 335.14(439)**

Földreform és közigazgatás. **42**
= Magyar Közigazgatás. 41. évf. 1923. 9. sz. p. 1—2.

Földreformról és a háború előtti birtokmegoszlási viszonyokról. **42**
= Magyar Közigazgatás. 44. évf. 1926. 48. sz. p. 1—2.

Gesztelyi Nagy László. Magyar földért magyar népért. Gazdaságpolitikai dolgozatok. Kecskemét: Petőfi könyvny. 1927. 216 p. **63148**
I. Agrárpolitika. p. 5—47.

Glaser Géza és Marcsány Kálmán. A földreform és a hitelkérdés. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1105—1106.

Hadik János. Észrevételek a földreformnovella előadói javaslatának indokolásához. Bp.: Pátria ny. [192?.] 4°. 8 p. **Rq 335.14(439)**

Hadik János. A földreformnovella tervezete és a gazdák. Bp.: Pátria ny. 1923. 4°. 16 p. **Rq 335.14(439)**

Hajós Zoltán (szerk.) Magyar mezőgazdaság. Bp.: Magyar nemzetgazdasági enciklopédia [1934.] 431 p. **84122**

Halász Elemér. Javaslatok a munkanélküliség megszüntetése és a mezőgazdasági termelés átszervezése ügyében. Bp.: Szerző 1931. 45 p. **R 331.615(439)**

Hank Olivér. Mezőgazdasági politika. Debrecen: Tiszántúli Hírlap 1929. 144 p. **70480** és **70908**
I. Földbirtokpolitika. p. 11—22.

Haushofer, Heinz. Die Agrarreformen der österreichisch-ungarischen Nachfolgestaaten. München: Dresler 1929. 73 p. **70063**

Horti József. A mezőgazdasági válság 1920-tól napjainkig. Bp.: Béldi 1932. 99 p. **79077**
A földbirtokreform. p. 36—37.

Ihrig, Charles. Le problème agricole en Hongrie. **4255**
= Nouvelle revue de Hongrie. Tome 49. 1933. p. 574—583.

Keglevich Gyula. Ma az önfegyelmezés legtöbbet használ. A magyar földbirtok nem lehet Csáky szalmája. Bp.: Pátria 1932. 20 p. **R 383.1(439)**

Kemény, Georg. Die Bodenreform in Ungarn. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 18. 1925/26. p. 586—589.

Kenéz Béla. Die Agrarreform in Ungarn. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 255—275.

Keresztényszociálista földmunkások országos szövetsége. Hogyan lehet földhöz jutni? Eger: Érseki liceumi ny. 1921. 15 p. **R 380.318.1 »1921«**

Kiss Menyhért. A magyar föld demokratizálása. **4467**
= A Cél. 14. évf. 1924. p. 19—22.

Kiss Sándor. A földbirtokreform kérdéséhez. **39**
= Köztelek. 30. évf. 1920. p. 17—18.

Kolosváry Bálint. Birtokreform és társadalom. **2450**
= Társadalomtudomány. 5. évf. 1925. p. 49—55.

Komlósi János. Földreform és a jövő kultúrája. Szekszárd: Molnár ny. 1919. 24 p. **R 380.318.1**

Komoróczy Iván. A birtokreform. Nagykároly: Petőfi ny. [1918.] 23 p. **R 383.1**

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. Bernát István előszavával. Bp.: Hornyánszky 1925. 38 p. 5 t. **R 383.136**

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. **39**
= Köztelek. 35. évf. 1925. p. 1371—1374.

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. **2487**
= Magyar statisztikai szemle. 3. évf. 1925. p. 386—401.

Koós Mihály. Földreform és birtokpolitika. **2872**
= Mezőgazdasági Közlöny. 3. évf. 1930. p. 121—132

Koós Zoltán. A földbirtokreform végrehajtásának pénzügyi lebonyolítása. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1151—1153.

Kornfeld Móric. A földbirtokpolitika körül. **2698**
= Magyar Szemle. 23. köt. 1935. p. 211—218.

Kornfeld Móric. A földreform befejezése. **2698**
= Magyar Szemle. 4. köt. 1928. p. 240—243.

Lázár Andor. Birtokreform. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 25. évf. 1920. p. 16—17.

Lázár Andor. Gazdaságpolitikai tanulmányok. Bp.: Pfeifer [1921.] 88 p. **R 383.1**
Birtokreform. p. 5—18.

Magyar földbirtok balkanizálása. *[1920.]* 2. kiad. Kiadja: A népies irod. társ. Bp.: Hornyánszky ny. 1921. 167 p. **48069** és **75951**

Magyar Közgazdasági Társaság ankétje. A földbirtokreform. **3041**
= Közgazdasági Szemle. 44. évf. 1920. p. 131—245.

Magyarország. Omge. A földreformnovella súlyos sérelmeinek összefoglalása. Bp.: Pátria 1923. 4°. 11 p. **Rq 335.14(439)**

Mailáth József. Die Agrarreform in der Praxis. Bp.: Benkő 1922. 48 p.
R 335.14(439) és **R 335.14 »1922«**

Mailáth József. Birtokreform a gyakorlatban. Bp.: Benkő 1922. 45 p. **R 335.14** és **R 335.14 »1922«**

Mailáth József. A földreform kritikája. **39**
= Köztelek. 37. évf. 1927. p. 609—610.

Mailáth József. Időszerű agrárkérdésekről. **4370**
= Magyar gazdák szemléje. 28. évf. 1923. p. 201—209.

Mandl, Felix. Die neue Siedlungsgesetzgebung in Ungarn verglichen mit der in Deutschland und ihr Einfluss auf die landwirtschaftlichen Verhältnisse in Ungarn. Diss. Göttingen. Bp.: Grill 1924. 139 p. **54739** és **55077**

Máté Imre. A földbirtokreform eddigi eredményei. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 30. évf. 1925. p. 138—145.

Máté Imre. A magyar földbirtokreform. **62929**
= Hit- és nemzetvédelmi előadások. Bp.: Magyar Kálvin Szövetség 1926. p. 72—88.

Matlekovits Sándor. A földreform. **3441**
= Budapesti Szemle. 179. köt. 1919. p. 1—48.

Matolcsy Mátyás. Agrárpolitikai feladatok Magyarországon. [Bp.]: Soli deo gloria kiad. 1934. 154 p. **83923**

Matolcsy Mátyás. A telepítési kérdés. II. A földbirtokpolitika aktuális kérdései. **2698**
= Magyar Szemle. 18. köt. 1933. p. 135—141.

Mattyasovszky Miklós. Birtokpolitika. **1128**
= Néptanítók Lapja. 53. évf. 1920. 1—3. szám. p. 3—7.

Mattyasovszky Miklós. A földművelés közgazdaságtana. Agrárgazdaság és agrárpolitika. Bp.: Pátria 1927. 379 p. **62394**
II. Agrárpolitika. 1. A föld. p. 79—230.

Mattyasovszky Miklós. A földreform eredményei. **2872**
= Mezőgazdasági Közlöny. 3. évf. 1930. p. 349—354.

Medvigy Gábor. A földreform akut problémáinak okai és orvoslásuk. Bp.: Budapesti Hírlap ny. 1928. 37 p. **R 335.14(439)**

Mónus Illés. A magyar agrárkérdés. **3359**
= Szocializmus. 23. évf. 1933. p. 9—15.

Mónus Illés. (összeáll.) Az agrárkérdés. I. Az 1930. évi [szociáldemokrata] pártgyűlés elé terjesztett agrárprogram. II. Anyaggyüjtemény. Belföldi és külföldi agrárprogramok és tervezetek. Bp.: Világosság [1930.] 95 p. **R 335.14(439)**

Móricz Zsigmond. Népszavazás a földreformról. Bp.: Pallas 1919. 47 p. **R 335.14(439)**

Mutschenbacher Emil. Bethlen István agrárpolitikája. **2698**
= Magyar Szemle. 22. köt. 1934. p. 174—184.

Nagy Ferenc. 5,000.000 magyar a golgotán. [Bp.]: Egyetemi ny. [1932.] 54 p. **78656**
Földreform. p. 15—20.

Nagy Gyula. A magyar földkérdés megoldása és a katolikus közterhek. **3891**
= Katolikus Szemle. 49. köt. 1935. p. 327—336.

Németh József. A földbirtokreformról. Bp.: Attila ny. 1922. 23 p. **R 335.14(439)**

Nemzeti munkaterv. A Gömbös-kormány nemzeti munkaterve. Bp.: M. kir. állami ny. 1932. 32 p. **R 323(439)»193«**
VI. Mezőgazdaság és birtokpolitika. p. 21—22.

Nemzeti munkaterv. Hogy lehetne megvalósítani a nemzeti munkatervet. Bp.: Magyar nemzetpolitikai társ. 1932. 138 p. (A magy. nemzetpolitikai társ. kiadv. 3.) **80641**
VI. Mezőgazdaság és birtokpolitika. p. 98—112.

Nemzeti munkaterv. Der nationale Arbeitsplan der Regierung Gömbös. Bp.: Pester Lloyd 1932. 32 p. **R 323(439)»193«**
VI. Landwirtschaft und Besitzpolitik. p. 21—22.

Neubauer Ferenc. A földbirtokreform liquidálása. **3041**
= Közgazdasági Szemle. 51. évf. 1927. p. 21—46.

Neubauer Ferenc (szerk.) A Magyarországi Kisbirtokos Szövetség előterjesztése a földbirtokreform ügyében Buza Barna földmüvelésügyi miniszterhez. Kaposvár: Szabó ny. 1918. 21 p. **R 383.155**

Országos magyar gazdasági egyesület. A földreform eredményei. 1. B u d a y Barna. Szemle a földreform útján kiosztott területeken. 2. A reformföldek helyzete. (gyakorlati gazdák nyilatkozatai.) Bp.: Köztelek 1930. 40 p. **101501**

Pikler J. Gyula. Magyar földreform. Bp.: Galilei kör 1919. 80 p. **40208** és **R 335.14(439)**

Pikler J. Gyula. A »saját« földre való jog«. **x 511**
= Állam és polgár. 1. évf. 1935. p. 83—104.

Ráth József. A földreform pénzügyi megoldása. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1156—1157.

Ráth József. Szociálista terv a földkérdés megoldására. **39**
= Köztelek. 41. évf. 1931. p. 1225—1226.

Réthfalvy Jenő. Földbirtokpolitika és a gazdasági felügyelőségek. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 935—936.

Rumer, Willy. Die Agrarreformen der Donau-Staaten. Eine agrarpolitische Untersuchung der Bodenreformen Österreichs, U n g a r n s, der Tschechoslowakei, Bulgariens, Rumäniens und Südslawiens in den Jahren 1917—1926. Innsbruck: Selbstverlag 1927. 170 p. **65117**

Sallay Vince. Néhány szó a földbirtokreform kérdéséről. Bp.: Pátria 1920. 15 p. **R 335.14**

Sándor Béla. A földreform végrehajtása. **39**
= Köztelek. 32. évf. 1922. p. 1174—1175.

Schandl Károly. Birtokpolitika és földreform Magyarországon. Bp.: Pallas 1927. 58 p. (M. kir. földmüvelésügyi minisztérium kiadványai, 3.) **64466**

Schiller, Heinrich. Die ungarische Agrarreform. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 482—484.

Sebess Dénes. Die Agrarreform in Ungarn und das am 7. XII. 1920 promulgierte Gesetz über die richtigere Verteilung des Grundbesitzes. Berlin: Gruyter 1921. 59 p. **9418**

Senft Henrik. Kis- és nagybirtok jelentősége a többtermelés terén a földbirtokreformmal kapcsolatban. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 28. évf. 1923. p. 314—322.

Sós Aladár. A földosztás kérdése. **x 511**
= Állam és polgár. 1. évf. 1935. p. 74—83.

Stolte István Miklós. Az ezeréves per. Földreform és telepítés. Bp.: »Politika« kiad. 1934. 23 p. **R 335.14(439)**

Szabó Miklós. Agrárpolitika. Prof. C z e t t l e r »Agrárpolitikája« alapján. **84122**
= Hajós Zoltán (szerk.) Magyar Mezőgazdaság. p. 355—362.

Széchenyi Géza [és mások]. Hozzászólások a földreformnovellához. **39**
= Köztelek. 33. évf. 1923. p. 445—448; 867—869; 891—892.

Szilágyi, Ladislas. Le problème de la politique foncière hongroise. **4255**
= Nouvelle revue de Hongrie. Tome 47. 1932. p. 336—344.

Tornai Lajos. Birtokpolitikánk útjai és a földbirtokreform. **2450**
= Társadalomtudomány. 9. évf. 1929. p. 248—256.

Tornay, G. H. v. Die Bodenreform und ihre Wirkung auf die Entwicklung der ungarischen Landwirtschaft. Bp.: Benkő 1926. 109 p. 12 t. **61003** és **64549**

Tóth Jenő. Agrárpolitikai útmutató. Bp.: Pátria 1934. 145 p. **83399** és **83805**

Új Földreformot! A magyarországi szociálista munkáspárt ideiglenes agrárprogramja. Bp.: Magyarországi szociálista munkáspárt 1926. 48 p. **R 335.14(439)**

Ujlaky Nagy Árpád. Tervgazdálkodás. Őstermelésünk problémái. Bp.: Szerző 1934. 228 p. **83926** és **84890**

Varga István. A magyarországi birtokmegosztás egyenetlensége és a földbirtokreform. **3041**
= Közgazdasági Szemle. 50. évf. 1926. p. 25—35.

Vass János. Kultúrtermelés és takarékföld. A föld az élet. Agrárpolitikai koncepció. Bp. : Pátria 1932. 107 p. **79826** és **83449**

Vitézi Rend kis kátéja. *[1922.]* 5. kiad. Bp. : Országos Vitézi Szék 1934. 103 p.
R 929.71(439)Vitézi rend

Vitézi Rend kis kátéja. *[1922.]* 4. kiad. Bp. : Országos Vitézi Szék 1925. 56 p.
57111 és **R 929.71(439)Vitézi rend**

Zakariás Béla. Földbirtokpolitikánk multja és jelene. **42**
= Magyar Közigazgatás. 53. évf. 1935. 16. sz. p. 7—9 ; 17. sz. p. 5—7 ; 22. sz. p. 4—5 ; 26. sz. p. 4—7.

Zelénski Róbert. A földreformhoz. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 558—559.

Zelénski Róbert. Megint az úgynevezett földreformról. **39**
= Köztelek. 32. évf. 1922. p. 423—424.

Zelénski Róbert. Megint a földreform. **39**
= Köztelek. 41. évf. 1931. p. 737—738.

Zentay Dezső. A földbirtokreform, a magyarországi földbirtokviszonyok és a földbirtokreform eredménye. **3359**
= Szocializmus. 17. évf. 1927. p. 122—127, 163—169, 207—211, 296—300.

a) Jog. — *Recht.*

Csoór Lajos és Máté Imre (szerk.) Az Országos Földbirtokrendező Bíróság elvi jelentőségű határozatai. Bp. : Pátria 1922. 104 p. **50920**

Magyarország. Omge. A földbirtokreformnovella törvényjavaslata és a gazdák. Bp. : Pallas ny. 1923. 4°. 11 p. **Rq 335.14(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Bolettarendszer és az új mezőgazdasági rendeletek. Összeállította Kurmann J. Károly. Bp. : Szerző 1930. 76 p. **73719**
Szakértői díjszabás módosítása a birtokrendezés ügyében. p. 75—76.

Magyarország. Törvények, rendeletek. A földbirtok helyesebb megoszlását szabályozó rendelkezésekről szóló 1920. évi XXXVI. törvénycikk. Szerk. Neubauer Ferenc. Bp. : Ordo 1922. VIII, 152 p. (Az Ordo törvénytára.) **55675**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A földbirtokok ú. n. szocializálása folytán előállított tényleges helyzet rendezéséről. A m. kir. minisztérium 2250/1920. M. E. sz. rendelete. Magyarázatokkal ellátták Bojár István, Katona Gábor és Telek György. Előszót írta Mayer János. Bp. : Szerzők. 1920. 32 p. **R 383(439)**

Magyarország.. Törvények, rendeletek. A földbirtok reformtörvény a kapcsolatos törvényekkel és rendeletekkel. Magyarázták Bándy Ferenc és Ridly István. Bp. : Tisza testv. 1923. 483 p. **50875**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A földbirtok reformtörvény és novella. Összeállította Máté Imre és Neubauer Ferenc. Bp. : Athenaeum 1924. 267 p. **55179**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A földbirtokrendezés befejezése. A földbirtokrendezés befejezése végett szükséges rendelkezésekről szóló 1928. évi XLI. törvénycikk és végrehajtási rendeletei. Összeállította és magyarázatokkal ellátta : Bándy Ferenc. Bp. : Tisza testv. 1929. 312, XLI p. **68305**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A földbirtokrendezés során kiosztott földek ellenértékének megállapítására és kezelésére vonatkozó rendeletek. Bp. : Állami ny. 1929. 400 p. **71029**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Das ungarische Agrarreformgesetz. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 504—554.

Móricz Zsigmond. A földtörvény kiskátéja. Az 1919. XVIII. néptörvény magyarázata és utasítása a földműves nép földhöz juttatásáról. Bp. : Néplap 1919. 38 p. **41034**

Sebess Dénes. Die Agrarreform in Ungarn und das am 7. XII. 1920 promulgierte Gesetz über die richtigere Verteilung des Grundbesitzes. Berlin : Gruyter 1921. 59 p. **9418**

b) Birtokmegoszlás — *Grundbesitzverteilung.*

Éber Ernő. Nagybirtok — kisbirtok. Bp. : Légrády 1930. 40 p. **R 383.136(439)**

Fellner Frigyes. A földbirtokmegoszlás állami irányítása figyelemmel a magyar földbirtokviszonyokra. **85031**
= *Kenéz* Béla (stb. szerk.) Ünnepi dolgozatok Navratil Ákos születésének 60-ik és egyetemi tanári kinevezésének 30-ik évfordulója alkalmából. Bp. : Gergely 1935. p. 110—125.

Kallbrunner, Hermann. Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. Wien : Spaeth & Linde 1929. 74 p. **101383**
Die Grössenverhältnisse des landwirtschaftlichen Besitzes. p. 31—35.

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. Bernát István előszavával. Bp. : Hornyánszky ny. 1925. 38 p. 5 t. **R 383.136**

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. **39**
= Köztelek. 35. évf. 1925. p. 1371—1374.

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. **2487**
= Magyar statisztikai szemle. 3. évf. 1925. p. 386—401.

League of nations. Internat. institute of agriculture. Agricultural problems in their international aspect. Geneva : League of nations 1926. 662 p. (Internat. economic conference. V, 1927.)
II. Distribution on landed property and agricultural holdings. p. 311—410. **100786**

Magyarország. Központi statisztikai hivatal. Magyarország földbirtokosai és földbérlői. (Gazdacímtár.) Bp. : Közp. stat. hiv. 1925. VIII, 628 p. **K 3831/5** és **100256**

Móricz Miklós. Magyarország nagybirtokosainak és népsűrűségének térképe. Bp. : Szerző 1935. 130×95 cm. **T 134**

Sajóhelyi István. Gazdaságaink nagyságmegoszlása 1930-ban. **2487**
= Magyar Statisztikai Szemle. 9. évf. 1931. p. 668—670.

Ujlaky Nagy Árpád. Tervgazdálkodás. Őstermelésünk problémái. Bp. : Szerző 1934. 228 p.
Birtokmegoszlás és földbirtokpolitika. p. 191—194. **83926** és **84890**

Varga István. A magyarországi birtokmegoszlás egyenetlenségei és a földbirtokreform. **3041**
= Közgazdasági Szemle. 50. évf. 1926. p. 25—35.

c) Parcellázás. — *Parzellierung.*

Dénes István. A deszki parcellázás. 250 magyar család élet-halál harca. Bp. : »Forum« [1934.] 45 p. **R 383.138.5(439.063) Deszk**

Dénes István. A vezsenyi parcellázás. Magyar gazdacsaládok élet-halál harca. Bp. : »Forum« [1934.] 30 p. **R 383.138.5(439.037) Vezseny**

Gaál Jenő. A magyar birtokpolitika irányelvei. Bp. : Egyetemi ny. 1911. 69 p.
Telepítés és parcellázás p. 41—49. **16303** és **R 383.1(439)**

Gaál Jenő. A magyar társadalomtudományi egyesület által az 1910/11-ben tartott birtokpolitikai szaktanácskozmány előzményei, lefolyása és eredményei. Bp. Egyetemi ny. 1912. V, 679 p. 1 t. **36610**
Telepítés és parcellázás p. 542—549.

Hunyady Ferenc (összeáll.) A kisbirtokosok országos földhitelintézetének ötvenéves működése 1880—1929. Bp.: Légrády ny. 1930. 268 p. 1 t. **83055**
V. Az intézet parcellázási tevékenysége. p. 127—160.

Kenéz Béla. Nép és föld. Bp.: Grill 1917. XXIV, 476 p. **35957**
Birtokfeldarabolódás és birtokdarabolás (parcellázás) p. 236—245.

Magyarország. Törvényjavaslatok. Törvényjavaslat a telepítésről és a birtokfeldarabolásról. Előadói tervezet. Bp.: Pallas 1903. 155 p. (Földműv. min. kiadv.) **16356** és **20602**

Somló Béla. A parcellázás és birtokpolitikai jelentősége Magyarországon. Bp.: Magyar Pénzügy 1931. 158 p. 6 t. **77552**

d) Tanyakérdés. — *Tanyafrage.*

Buday György. A szegedi tanya problémái. Szeged: Délmagyarországi hírlapny. 1930. 45 p. (Dolg. a m. k. Ferenc József tud. egyetem sajtótud. tanfolyamából, 1.) **75146**

Erdei Ferenc. A makói tanyarendszer. Szeged: Városi ny. 1933. 24 p. (Szegedi Alföldkutató bizotts. kvt., IV, 13.) **R 302.2(439.018)**

Gáspár Zoltán (stb.) Tanyai ügyek. Ujságcikkek. Írták: — Major Miklós, Ádám László (stb.) Szeged: »Délmagyarország« 1930. 68 p. (Dolgozatok a m. k. Ferenc József tud. egyetem sajtótud. tanf.-ból, 2.) **74925**

Gesztelyi Nagy László. Az Alföld. Kecskemét: Első kecskeméti hírlapkiadó 1927. 39 p. **R 308(439.41)**

Gesztelyi Nagy László. A jövendő magyar intelligencia és a tanyakérdés. (Függelékben több hozzászólás.) Szeged: »Studium« 1928. 41 p. (Bethlen Gábor kör kiadványai, 3.) **R 308(439.41)**

Gesztelyi Nagy László. Magyar földért magyar népért. Gazdaságpolitikai dolgozatok. Kecskemét: Petőfi könyvny. 1927. 216 p. **63148**
IV. Falu, Alföld, tanya. p. 124—166.

Gesztelyi Nagy László. Magyar tanya. *[1926.]* 2. kiad. Kalocsa: Árpád ny. 1928. 289 p. **66895** és **68121**

Gesztelyi Nagy László. A magyar tanyarendszer kialakulása. Kecskemét: Duna-tiszaközi mezőgazd. kamara 1926. 36 p. (Kiadványok, 4.) **60460** és **R 383(439.41)(09)**

Gesztelyi Nagy László. A tanyavilág élete. Kecskemét: Első kecskeméti hírlapkiadó és nyomda 1930. 44 p. **R 302.21(439.41)**

Gesztelyi Nagy László. A tanyavilág élete II. Újabb adatok a magyar tanyakérdés megismeréséhez. A Magyar Társaság kiadása. Homok: Csernai ny. [193?]. 103 p. 2 t. **R 302.21(439)**

Grábner Emil. Hogyan lett Nyomorfalvából Gazdagfalva. Bp.: Pátria 1929. 147 p. **67912**
A tanyarendszer. p. 75—79.

Kaán Károly. Az Alföld problémája. Pécs: Dunántúl ny. 1929. 116 p. **71006** és **84820**

Kiss István. Adalék a magyar tanyakérdéshez a Csongrád-Bokrospart tanyai központ kialakulása alapján. Steinecker Ferenc előszavával. Csongrád: Csongrádbokrospartgyójai gazdaolvasókör 1929. 43 p. **R 302.21(439)**

Kiss István. A magyar tanyai közigazgatás. A tanyapolitika vázlata. Bp.: Egyetemi ny. 1932. 142 p. 3 t. (Magy. közigazgatástud. int., 9.) **80520**

Krudy Mária. A szegedi tanyarendszer kialakulása. Bp. : Athenaeum 1931. 26 p. 2 t. **77161**

Steinecker Ferenc. Községpolitika. (A falu szociológiája.) 1—2. köt. Összeáll. Bernátsky Kornél & Sághy Ferenc. Bp. : Sághy—Vörösváry 1926—1930. **79647**
[Kőnyomat.]

Steinecker Ferenc. Községpolitika. (A falu szociológiája.) Jegyezte és összeáll. Harsányi Margit. Bp. : Közigazg. intézet 1934. 596 p. (Egyetemi jegyzet.) **83843**
[Kőnyomat.]

Szabó István. A debreceni tanyarendszer kialakulása. Szeged : Városi ny. 1929. p. 214—244. (Különlenyomat a »Föld és ember«-ből 1929.) **R 302.21(439.032)Debrecen**

Takács Imre. Die wirtschaftlichen und sozialen Folgen der Wiederbesiedlung der ungarischen Tiefebene im 18. Jahrhundert. Tanyasiedlung. **2085**
= Ungarische Jahrbücher. Bd. 13. 1933. p. 103—111.

Vincze Lajos. Tanyarendezés. **83583**
= Az országrendezés mérnöki megvilágításban. Bp. 1933. p. 138—145.

e) Pénzügyi megoldás. — *Finanzielle Lösung.*

Baross Gábor. A földbirtokpolitikai törvény végrehajtásának pénzügyi lehetőségeiről. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 27. évf. 1922. p. 141—147 ; 210—218.

Értekezlet az Országos Földbirtokrendező Bíróságnál. A földreform és a hitelkérdés. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1027—1029.

Fellner Frigyes. A földbirtokreform finanszírozása Magyarországon. **3441**
= Budapesti Szemle. 211. köt. 1928. p. 249—267.

Földes Mór. Tájékoztató füzet a megváltást szenvedő birtokosok részére. Bp. : Kertész 1929. XV, 51 p. (Gazdák orsz. propaganda szöv.) **68983**

Glaser Géza és Marcsány Kálmán. A földreform és a hitelkérdés. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1105—1106.

Koós Zoltán. A földbirtokreform végrehajtásának pénzügyi lebonyolítása. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1151—1153.

Lázár Andor. Gazdaságpolitikai tanulmányok. Bp. : Pfeifer [1921.] 88 p. **R 383.1**
A birtokreform az államháztartás szempontjából. p. 19—31.

Magyarország. Törvények, rendeletek. A földbirtokrendezés során kiosztott földek ellenértékének megállapítására és kezelésére vonatkozó rendeletek. Bp. : Állami ny. 1929. 400 p. **71029**

Münnich Sándor. Az ingatlanok vagyonváltságának keresztülvitele. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1922. p. 138—139.

Ráth József. A földreform pénzügyi megoldása. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 1156—1157.

Ausztria. — *Österreich.*

Ausztria. Törvények, rendeletek. Das österreichische Agrarrecht. Bd. 1. Hg. v. Karl Haager. Wien : Staatsdr. 1929. (Handausgabe österr. Gesetze u. Verordnungen, 215/1.) Bd. 1. : Landwirtschaftsrecht, XXXIV, 1380 p. **70918**

Baade, Fritz. Les programmes agraires des parti ouvriers en Autriche, en Angleterre et en Allemagne. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 19. 1925. p. 693—717.

Breitenfeld, Walter. Die agrarische Bodenreform in Österreich. Wien : Tipogr. Anst. 1925. 32 p. **63658**

Deutsch-Österreichische Arbeitsgemeinschaft. Deutsch-Österreichische Agrarfragen. Referate u. Berichte. Berlin : Parey 1930. VIII, 162 p. (Berichte über Landwirtschaft, N. F. 20.) **79984**

Haager, Karl. Die agrarwirtschaftlichen und agrarrechtlichen Verhältnisse der österreichischen Landwirtschaft. **79984**
= Deutsch-Österreichische Agrarfragen. 1930. p. 16—30.

Haager, Karl. Die Entwicklung der bodenpolitischen Rechtsordnung in Österreich. **79984**
= Deutsch-Österreichische Agrarfragen. 1930. p. 90—99.

Haager, Karl. Wege und Ziele der landwirtschaftlichen Besitzfestigung in Österreich. **79984**
= Deutsch-Österreichische Agrarfragen. 1930. p. 110—112.

Hennet, Leopold. Die Entwicklung der österreichischen Landwirtschaft seit 1918. **79984**
= Deutsch-Österreichische Agrarfragen. 1930. p. 1—15.

Kallbrunner, Hermann. Die Agrarreform des Burgenlandes. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 21. 1928/29. p. 879—881.

Kallbrunner, Hermann. Die Agrarreformen in Österreich, Deutschland, Schweiz, Tschechoslowakei, Polen und Ungarn. **101383**
= Kallbrunner, Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. 1929. p. 51—56.

Kallbrunner, Hermann. Erfahrungen der Wiederbesiedlung und Bodenreform. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 23. 1930/31. p. 1238—1241.

Kallbrunner, Hermann. Die Verkleinerung des Grossgrundbesitzes in Österreich. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 24. 1931/32. p. 387—389.

Reinagl, Leopold. Fünf Fragen der österreichischen Bodenreform. Eine weltwirtschaftlich-gültige Erprobung der gemeinnützigen Innenbesiedlung. Wien : Perles 1928. 62 p. **65448**

Rumer, Willy. Die Agrarreformen der Donau-Staaten. Eine agrarpolitische Untersuchung der Bodenreformen Österreichs, Ungarn, der Tschechoslowakei, Bulgariens, Rumäniens und Südslawiens in den Jahren 1917—1926. Innsbruck : Selbstverlag 1927. 170 p. **65117**

Zessner-Spitzenberg, Hans Karl. Das österreichische Agrarrecht. Für Studium u. Praxis im Grundriss systematisch dargestellt samt Rechtsquellenverzeichnis. Wien : Agrarverl. 1930. XVI, 384 p. **76809**

Csehszlovákia. — *Tschechoslowakei.*

Aspects sociaux, Les, de la réforme agraire en Tchécoslovaquie. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 12. 1925. p. 49—69, 238—258.

Brdlik, Vladislav. (red.) Agriculture. Paris : Bossard 1928. XLVII, 882 p. (Encyclopédie tchécoslovaque.) **67225**

Csehszlovákia. Törvények, rendeletek. Die Bodengesetze der tschechoslowakischen Republik. Reichenberg : Stiepel 1921. 239 p. (Stiepels Gesetz-Sammlung, 7.) **49216**

Detektor. Die tschechoslowakische Bodenreform eine mitteleuropäische Gefahr. Wien : Verl. »Die neue Wirtschaft«. 1925. 63 p. **P 335.14(437.1)**

Flöter. Wilhelm. Die Bodenreform in der Tschechoslowakischen Republik. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 205—239.

Guttmann, W. Die Bodenreform wie sie nicht sein soll. Prag : Rivnać [1922.] 73 p. **54204**

Jaross Andor. Csehszlovák maradékbirtokok a köztársaság magyar etnikumában. **2617**
= Magyar Kisebbség. 11. évf. 1932. p. 595—600.

Kaiser, Martin. Die tschechoslowakische Agrarreform als Rechtsproblem. Lpzg : Noske 1931. VIII, 111 p. (Abhandl. des Inst. f. Politik, ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht an der Univ. Leipzig, 19.) **78081**

Kallbrunner, Hermann. Die Agrarreformen in Österreich, Deutschland, Schweiz, Tschechoslowakei, Polen und Ungarn. **101383**
= Kallbrunner. Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. 1929. p. 51—56.

Laeuen, Harald. Tschechische Bodenpolitik. Berlin : Schwarz 1930. 195 p. 1 t. (Der Nahe Osten.) **75944**

Laeuen, Harry. Der bömische Adel und die Bodenreform in der Tschechei. **4647**
= Deutsche Rundschau. Bd. 199. 1924. p. 200—208.

Laeuen, Harry. Die tschechoslowakische Bodenreform als Nationalitätenproblem. **4691**
= Preussische Jahrbücher. Bd. 195. 1924. p. 215—227.

Lothring, Hermann. Die Neuregelung der Grundbesitzverteilung in der tschechoslowakischen Republik. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 7—31.

Nagy Sándor. H o d z s a és a földbirtokreform. **2617**
= Magyar Kisebbség. 3. évf. 1924. p. 224—225.

Pavel, Antonin. Public guidance in land utilization in Czechoslovakia. **3057**
= Annals of the American Academy of Political and Social Science. Vol. 150. 1930. p. 262—272.

Pekar, Josef. Irrtümer und Gefahren der Bodenreform. Übers. v. Eugen C z e r n i n. Prag : Lerche [1923.] 103 p. **55720**

Rádl, Emanuel. Der Kampf zwischen Tschechen und Deutschen. Übers. v. Richard B r a n d e i s. Reichenberg : Stiepel 1928. IV, 208 p. **67316**
Die Bodenreform. p. 149—155.

Seton-Watson, R. W. (red.) Slovakia then and now. A political survey. By many slovak authors. London : Allen & Unwin 1931. [14], 356 p. 34 t. **78335**
Ch. XXI. Stefan *Jansák.* The land question in Slovakia. p. 296—330.

Steier Lajos. Ungarns Vergewaltigung. Oberungarn unter tschechischer Herrschaft. Zürich : Amalthea-Verl. 1928. XXXII, 1007 p. 28 t. **84633** és **67251**
I. Teil. 7. Kap. Bodenreform, Landwirtschaft [etc.] p. 453—533.

Strauss, Emil. Die tschechoslowakische Bodenreform. **2600**
= Gesellschaft. Jg. 2. Bd. 1. 1925. p. 47—58.

Street, C. J. C. Slovakia past and present. London : King 1928. 64 p. **R 308(439.31)**
VI. Land Reform p. 56—61.

Sztehlo Zoltán. A cseh földbirtoktörvény főbb rendelkezései. **39**
= Köztelek. 31. évf. 1921. p. 585—586.

Tarján Ödön. A csehszlovák agrárreform számadataiból. **2617**
= Magyar Kisebbség. 9. évf. 1930. p. 240—245.

Tarján Ödön. Der Weg der Tschechoslowakei und die ungarische Minderheit. [1934.] 84 p. 5 t.
VII. Bodenreform. p. 58—66. **R 323.1(437)(=1)**

Turnor, Christopher. Landreform in Czecho-Slovakia. **3998**
= Contemporary review. Vol. 130. 1926. p. 715—726.

Wiehen, Josef. Die Bodenreform der Tschechoslowakischen Republik. Berlin : Verl. f. Sozialwissenschaft 1924. 87 p. **57002**

Worliczek, Camillo. Die tschechoslowakische Bodenreform. **1416**
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 5. 1929. p. 383—387.

J u g o s z l á v i a. — *Jugoslawien.*

Bélitch, Radmilo. La propriété foncière en Yougoslavie. Paris : Bossuet 1930. IV, 292 p. **A 49.97/152**

Berkes József. A jugoszláv agrárreform és a magyar kisebbség. **2617**
= Magyar Kisebbség. 7. évf. 1928. p. 362—364.

Berkes József. A jugoszláv agrárreform és a magyar kisebbség. **2698**
= Magyar Szemle. 3. köt. 1928. p. 48—53.

Dammang, Andreas. Die deutsche Landwirtschaft im Banat und in der Batschka. München : Reinhardt 1931. 198 [32] p. (Schriften d. Dtschen Akad, 1.) **76646**

Decaris, A. Die Agrarfrage Dalmatiens. Diss. Basel : 1928. 86 p. **A 49.38/181**

Franges, Otto. Die Auswirkungen der Agrarreform in den Südostländern Europas. **101383**
= Kallbrunner. Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. 1929. p. 57—63.

Fritscher, Ludwig. Agrarverfassung und agrarische Umwälzung in Jugoslawien. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 276—340.

Hollmann, A. H. Agrarverfassung und Landwirtschaft Jugoslawiens. Berlin : Parey 1931. 137 p. (Berichte über Landwirtschaft, neue Folge. Sonderheft, 30.) **A 49.38/205**
III. Agrarverfassung und Agrarreform. p. 28—66.

Holzmann, Hugo. Die Agrarreform in Südslavien. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 23. 1930/31. p. 1167—1169.

Ivšić, Milan. Les problèmes agraires en Yougoslavie. Préface par Victor B o r e t. Paris : Rousseau 1926. IX, 376 p. **A 49.38/187**

Jugoszlávia. Törvények, rendeletek. Das Gesetz über die Liquidierung der Agrarreform auf den Grossgrundbesitzen in Jugoslavien v. 19. VI. 1931. & v. 24. VI. 1933 samt Durchführungsvorschrift v. 8. VIII. 1933. Übers. v. Hugo H o l z m a n n. Zagreb : Selbstverl. d. Übersetzers 1933. 54 p. **P 383.155(497.1)**

Matl, Josef. Die Agrarreform in Jugoslavien. Berlin : Sack 1927. 137 p. (Osteuropa-Institut in Breslau : Quellen u. Studien, 8.) **67965**

Németh József. Jugoszlávia birtokreformja és mezőgazdasága. **2872**
= Mezőgazdasági Közlöny. 4. évf. 1931. p. 217—229.

Prokopy Imre. A jugoszláv agrárreform. Lugoj : Husvéth és Hoffer 1933. 78 p. (Különlenyomat a »Magyar Kisebbség« 1933. évf.-ból.) **A 49.38/226** és **R 383.155(497.1)**

Prokopy Imre. A jugoszláv agrárrereform. **2617**
= Magyar Kisebbség. 12. évf. 1933. p. 216—222, 251—261, 295—306, 343—354, 391—397, 423—432, 466—472, 501—508, 538—541.

Vajdasági. Széljegyzetek az S. H. S. állam agrárreform-politikájához. **2617**
= Magyar Kisebbség. 3. évf. 1924. p. 730—736.

Rumánia. — *Rumänien.*

Baumberger-Deimling, H. Die agrarische Umwälzung in Grossrumänien. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 341—395.

Bartin, Étienne. (etc) La réforme agraire roumaine et les ressortissants hongrois devant la Société des Nations. Par —, André P r u d h o m m e & Maurice P i c a r d. Paris : Godde 1927. p. 844—927. (Du Journal du droit internat.) **64126**

Bethlen György. Statisztikai adatok az erdélyi agrárreformról. **2617**
= Magyar Kisebbség. 3. évf. 1924. p. 255—260.

Borcaru, Valeriu. La réforme agraire en Roumanie. Paris : Gamber 1928. 94 p. **A 49.38/178**

Dammang, Andreas. Die deutsche Landwirtschaft im Banat und in der Batschka. München : Reinhardt 1931. 198, [32] p. (Schriften d. Deutschen Akademie, 1.) **76646**

Deák Ferenc. The Hungarian—Rumanian land dispute. A study of Hungarian property rights in Transylvania under the treaty of Trianon. Introd. by George W. W i c k e r s h a m. New York : Columbia Univers. 1928. XIII, 272 p. **66654** és **67513**

Deseő Antal. A román agrárreform. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 32. évf. 1927. p. 467—471.

Dobrin, Caius Jean. Les optants hongrois et la réforme agraire roumaine. Paris : Pedone 1929. 249 p. **75815**

Dragomir, Sylvius. The ethnical minorities in Transylvania. Geneva : Sonor pr. co. 1927. 131 p. 1 t.
VII. The agrarian reform in Transylvania. p. 101—125. **74055**

Erdélyi román földbirtoktörvények. Bp. : Népies irodalmi társ. 1921. 71 p. **48066**

Fleischmann, Max. Zum ungarisch-rumänischen Optantenstreite. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 2. 1928. p. 273—287.

Gorni, Olindo. La réforme foncière en Roumanie. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 22. 1930. p. 466—503.

Hopkinson, Alfred. Die Rechte ungarischer Staatsangehöriger in Bezug auf Grundeigentum in den früher ungarischen, jetzt zu Rumänien gehörenden Gebieten. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1303—1309.

Jancsó Benedek. Az agronómokról és viselt dolgaikról. **2698**
= Magyar Szemle. 2. köt. 1928. p. 349—353.

Juvara, D. Le problème du crédit agricole en Roumanie. Thèse. Paris : Duchemin 1928. 280 p. **68571**
Chapitre premier, 2. La réforme agraire et la répartition du sol. p. 18—26.

Kaufmann, Erich. Der ungarisch-rumänische Streit über die rumänische Agrarreform vor dem Völkerbundsrate. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1243—1261.

Ladihay György. Az erdélyi agrártörvény és végrehajtása. **2698**
= Magyar Szemle. 4. köt. 1928. p. 151—157.

Lapradelle, A. Gutachten betr. die Agrarreformsache der ungarischen Staatsangehörigen vor dem Rumänisch-ungarischen Gemischten Schiedsgericht. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1262—1303.

League of nations. Agrarian reform in Roumania and the case of the Hungarian optants in Transylvania before the League of nations. Paris : Imp. du Palais 1927. XIV, 320 p. **65555**

Limburg. Gutachten über die Stellung eines ungarischen Optanten in Transsylvanien mit Rücksicht auf die rumänische Agrarreform. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1310—1334.

Magyarország. Hungarian-Siculian society. The grievances of the Hungarian minority in Roumania. Bp. : Patria 1922. 128 p. **55686**
XI. A) The injurious measures of roumanian landownership law. p. 119—123.

Magyarország. Ligue pour la protection des minorités nationales. Mémoire au sujet de la réforme agraire de Roumanie. Bp. : Hornyánszky 1921. 187 p. **49781**

Magyar-székely egyesület. A romániai magyar kisebbség sérelmei. (1919—22.) Bp. : Saját kiad. 1922. 122 p. **50923**
XI. A) A román birtoktörvény sérelmes intézkedései. p. 100—103.

Markó Jenő. A nemzetek és a magyar-román optáns per. Bp. : Grill 1928. 64 p. **65466**

Matheovits Ferenc. A magyar-román birtokper. Szterényi József br. előszavával. Bp. : Grill 1929. 272. p. (A pécsi m. k. Erzsébet tud. egy. nemzetközi jogi intézetének kiadv., 7.) **68553**

Mitrany, David. The land and the peasant in Rumania. The war and agrarian reform (1917—21.) London : Milford 1930. XXXIV, 627 p. **73534**

Móricz Miklós. Az erdélyi föld sorsa. Az 1921. évi román földreform. Bp. : Erdélyi férfiak egyes. 1932. 216 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. könyvei, 2.) **x 2097/2** és **K 3831/1**

Nikolits Dániel. Reflexiók az agrárreform végrehajtásához. **2617**
= Magyar Kisebbség. 3. évf. 1924. p. 198—210.

Oberding József György. Az erdélyi agrárreform. Kolozsvár: Minerva 1930. 104 p. **74502**

Petrasco, N. N. La réforme agraire roumaine et les réclamations hongroises. Préf. par Albert Wahl. Bucuresti: Tip. »Bucovina« 1931. 148 p. **76988**

Pistiner, Jakob. Agrarreform und Agrarkrise. Zu den Bauernunruhen in Rumänien. **2600**
= Gesellschaft. Jg. 7. Bd. 2. 1930. p. 441—445.

Razmiritza, N. Essai d'économie roumaine moderne 1831—1931. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence 1932. VIII, 411 p. **A 49.38/208**
Livre premier, chapitre II. La réforme agraire de 1918: mesures législatives et son application. Aperçu critique de ses conséquences. p. 34—50.

Rommenhoeller, C. G. La Grande-Roumanie. La Haye: Nijhoff 1926. VIII, 634 p. **60217**
VII. La réforme agraire. p. 164—202.

Rumánia. Törvények, rendeletek. Die Durchführungsverordnung zum Agrargesetz für Siebenbürgen, das Banat, das Kreisch- und Marmaroschgebiet. Übers. v. Wilhelm Klein. Hermannstadt: Kraft 1921. 90 p. **50399**

Schiffer, Eugen. Gutachten zum ungarisch-rumänischen Streit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 2. 1928. p. 288—298.

Schücking Walther. Gutachten zum ungarisch-rumänischen Agrarreformstreit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 2. 1928. p. 161—177.

Sebess Dénes. Die Agrarpolitik Neu-Rumäniens in Siebenbürgen. Berlin: Gruyter 1921. 178 p. **62755**

Sebess Dénes. Landownership policy of new Roumania in Transylvania. Bp.: Hornyánszky 1921. 187 p. **62886**

Sebess Dénes. Új Románia földbirtokpolitikája Erdélyben. Bp.: Népies irod. társ. 1921. 187 p. **48950**

Szabó [Lajos]. Die Agrarverhältnisse in Siebenbürgen. Berlin: Ebering 1928. VIII, 161 p. 1 t. **66744**

Szász Zsombor. Erdély Romániában. Népkisebbségi tanulmány. Bp.: Grill 1927. 367 p. **62397**
IX. Az agrárreform. p. 129—151.

Szász Zsombor. The minorities in Roumanian Transylvania. London: Richards pr. 1927. 414 p.
IX. The agrarian reform. p. 153—175. **62407**

Szövérdy Z. Milyen az erdélyi agrárreform valóságban? **2698**
= Magyar Szemle. 2. köt. 1928. p. 345—348.

Vallotton, James. Die juristische Auffassung des Dreierkomitees des Völkerbundes unter dem Vorsitz Sir Austin Chamberlain's über den rumänisch-ungarischen Streit und seine Tragweite im Völkerrecht. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1217—1233.

Vallotton, James. Zum Verhältnis der Liquidation zur Agrarreform. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 340—346.

Bulgária. — *Bulgarien.*

Botuscharoff, Bojan. Zum bulgarischen Bodenreformgesetz. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 18. 1922. p. 254—255.

Bulgária. Törvények, rendeletek. Das neue bulgarische Bodenrecht. Das Arbeits-Landgesetz vom 9. V. 1921. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 18. 1922. p. 232—244.

Buske, Ernst. Die Agrarreform in Bulgarien. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 396—446.

Daskaloff, Raïko. Beweggründe zum Gesetz für den Arbeitsland-Besitz in Bulgarien. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 18. 1922. p. 129—141.

Dolinski, N. W. Über den Zusammenhang der Bevölkerungsvermehrung und der Intensität der Landwirtschaft in Bulgarien. **3050**
= Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 63. 1930. p. 608—624.

Hartwich, Carl. Bulgarisches Gesetz über das zulässige Arbeitsgrundeigentum. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 320—326.

Peyeff, Christo. Agrarverfassung und Agrarpolitik in Bulgarien. Diss. Berlin: 1926. 100 p. 2 t. **A 49.38/180**

Rumer, Willy. Die Agrarreformen der Donau-Staaten. Eine agrarpolitische Untersuchung der Bodenreformen Österreichs, Ungarns, der Tschechoslowakei, Bulgariens, Rumäniens und Südslawiens in den Jahren 1917—1926. Innsbruck: Selbstverlag 1927. 170 p. **65117**

Telbisz Károly. A bolgár törvények a földreformról és a kötelező állami közmunkáról. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 28. évf. 1923. p. 309—314.

Németország. — *Deutschland.*

Albrecht, Otto. Bodenreform-Gesetz. **x 2136**
= Die Gemeinde. Jg. 3. 1926. p. 771—777.

Baade, Fritz. Les programmes agraires des partis ouvriers en Autriche, en Angleterre, et en Allemagne. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 19. 1925. p. 693—717.

Backhaus. Agrarreform. Berlin: Parey 1919. 64 p. **P 383.138(43)**

Bauer-Mängelberg, Käthe. Agrarpolitik in Theorie, Geschichte und aktueller Problematik. Lpzg: Teubner 1931. VIII, 248 p. **75786**

Berlin. Schutzverband für deutschen Grundbesitz. Kundgebung gegen die Entrechtung des Privateigentums im Grund und Boden. Berlin: Schutzverband für deutschen Grundbesitz 1927. 41 p. **P 383.13(43)**

Boldt. Der Entwurf eines Bodenreformgesetzes und die Bauboden-Preise. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 22. 1926. p. 89—95.

Bonne, Georg. Die Bodenbesitzreform. München: Reinhardt 1924. 82 p. **55051**

Bornhak, Conrad. Grundriss des deutschen Landwirtschaftsrechtes. Lpzg: Deichert 1921. IV, 140 p. **49157**

Bovenschen, H. Das Kieler Agrarprogramm der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Berlin: Schutzverband für deutschen Grundbesitz 1928. 68 p. **P 335.16(43)**

Bovenschen, H. Was will die Bodenreform? Danzig: Flugschriftenverl. 1930. 72 p. **P 335.14(43)**

Damaschke, Adolf. Die Bedeutung der Bodenreform für die Träger der deutschen Arbeit. Berlin: Deutscher Bankbeamten-Verl. 1927. 20 p. (Schriften des Deutschen Bankbeamten Vereins, 19.) **P 335.14(43)**

Damaschke, Adolf. Bodenreform und Landwirtschaft. Berlin: Hobbing 1933. 64 p. **P 383.155(43)**

Damaschke, Adolf. Deutsche Bodenreform. Arbeit und Aufgaben. Berlin: Mann 1927. 32 p. **P 335.14(43)**

Damaschke, Adolf. Deutsche Bodenreform. Lpzg: Reclam 1929. 80 p. **74323**

Damaschke, Adolf. Landwirtschaft und Bodenreform. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 20. 1924. p. 193—218.

Damaschke Adolf. Um das Bodenreform-Gesetz. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 22. 1926. p. 65—86.

Damaschke, Adolf. Vom Weg der deutschen Bodenreform nach 1918. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 31. 1935. p. 1—62.

Damaschke, Adolf und Heinrich E r m a n. Richtlinien des deutschen Bodenrechts der Akademie für Deutsches Recht überreicht vom Bunde deutscher Bodenreformer. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 30. 1934. p. 1—24.

Dietze, C. Agrarpolitik im Deutschen Reich Anfang 1933 bis Mitte 1934. **3051**
= Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. Bd. 140. 1934. p. 427—459.

Drescher, Leo. Der Grund und Boden in der gegenwärtigen Agrarverfassung Thüringens. Jena : Fischer 1929. VII, 94 p. 2 t. (Abhandl. d. wirtschaftswissenschaftl. Seminars zu Jena, 19.) **69547**

Erman, Heinrich. Die Bodenreform in der Reichsverfassung. Berlin : Hobbing 1930. 40 p. **72955**

Fischer, W. Ernst. Bodenunrecht und neues Recht. Dresden : Verl. Aus- u. Fortbildung 1926. 102 p. (Vom deutschen Boden und Wohnen, 1.) **61291**

Fuchs, Carl Johannes. Deutsche Agrarpolitik vor und nach dem Kriege. *[1902.]* 3. Aufl. Stuttg. : Kohlhammer 1927. IX, 106 p. [Titel d. 1. Aufl. : Grundprobleme der deutschen Agrarpolitik in der Gegenwart.] **64064**

Hölzl, Joseph. Die Zwangsenteigung von Grundeigentum in Bayern nach der Ministerial bekanntmachung v. 23. XII. 1918 unter bes. Berücks. d. Frage d. Rechtsgültigkeit dieser Ministerialbekanntmachung. Diss. Erlangen 1929. 39 p. **72803**

Humar, Josef. Zentrum und Bodenreform. Berlin : Verlagsanstalt des deutschen Hausbesitzes 1929. 30 p. **P 329(43)31**

Jacobs, Ferdinand. Bauer und Bodenreform. Berlin : Parey 1929. 77 p. (Deutsches Bauerntum, 1.) **69822**

Kallbrunner, Hermann. Die Agrarreformen in Österreich, Deutschland, Schweiz, Tschechoslowakei, Polen und Ungarn. **101383**
= Kallbrunner. Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. 1929. p. 51—56.

Kerék Mihály. A nagybirtok sorsa Németországban. **2698**
= Magyar Szemle. 24. köt. 1935. p. 37—46.

Krüger. Die Bodenreform in der Gesetzgebung. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 16. 1920. p. 145—158.

Liertz. Hypothekarreform und Bodenreform. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 22. 1926. p. 1—20.

Meyer, Lothar, Möglichkeiten und Unmöglichkeiten in der Agrarpolitik. Berlin : Deutscher Schriftenverl. 1929. 47 p. **74706**

Nell-Breuning, Oswald. Die Kirche und die deutsche Bodenreform. M. Gladbach : Volksvereins-Verl. 1928. 20 p. **P 335.14(43) : 261**

Nell-Breuning, Oswald. Mobilisierung des Bodens? **4644**
= Stimmen der Zeit. Bd. 117. 1929. p. 210—219.

Németország. Schutzverband für deutschen Grundbesitz. Kundgebung gegen die Bodenreform-Bestrebungen im Reiche und zum preussischen Städtebau Gesetzentwurf. Berlin : Schutzverband für deutschen Grundbesitz 1926. 34 p. **P 335.14(43)** és **P 335.14(431)**

Németország. Törvényjavaslatok. Der Bodenreformgesetzentwurf im Reichstag. Berlin : Zentralverband deutscher Haus- u. Grundbesitzvereine 1925. 32 p. **P 335.14(43)**

Noack, Victor. Das Reichsbodenreformgesetz. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 35. 1926. p. 1074—1078.

Onnasch, F. Bodenreform und Arbeitslosigkeit. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 16. 1920. p. 193—199.

Pesl, Ludwig. Nationalsozialismus und Bodenreform. Berlin : Stilke 1932. 41 p. **P 335.14(43)**

Pesl, Ludwig. Grundbesitz und Volksernährung. Über Besitzverteilung, Bodenrecht, Siedlung u. andere Fragen d. Agrarpolitik. Berlin : Stilke 1929. 200 p. **69837**

Rosenberg. Einiges über soziale Verwendung vom Kirchenland. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 22. 1926. p. 20—27.

Sack, Oswin. Einige Grundfragen der Wohn- und Siedlungswirtschaft. Lpzg : Rabestock [1927.] 25 p. **P 383.16**

Sartorius, O. Bodenreformgesetz und Städtebaugesetz. **1234**
= Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Jg. 23. 1926. p. 903—905, 928—930.

Skalweit, August. Agrarpolitik. Berlin : Gruyter 1923. X, 427 p. (Handbuch der Wirtschafts- und Sozialwissenschaften, 17.) **54953**

Trautewein, R. Welche Stellung nehmen die Baugenossenschaften zur Bodenreform ein? **619**
= Zeitschrift für Wohnungswesen. Jg. 26. 1928. p. 167—170.

Treffert, D. Die deutschen Bodenreformer. **619**
= Zeitschrift für Wohnungswesen. Jg. 26. 1928. p. 313—316.

Wagenbach, Josef. Deutscher Bodenreform Wille und Weg. M.-Gladbach : Volksvereins-Verl. [1929.] 62 p. **P 335.14(43)**

Wilbrandt, Hans. Agrarpolitische Studienreise durch den deutschen Osten. **3340**
= Sozialistische Monatshefte. Jg. 36. 1930. p. 755—761.

Lengyelország. — *Polen.*

Daszyńska-Golińska, S. La réforme agraire en Pologne. Varsovie : Société des publications internationales 1921. 52 p. **P 380.318(438.01) »1918«**

Freund, Rudolf. Die polnische Agrarreform. **4394**
= Weltwirtschaftliches Archiv. Bd. 24. 1926. p. 309*—320*.

Gmelin, Jakob. Die polnische Agrarreform. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 29—39.

Gmelin, Jakob. Die polnische Agrarreform und ihre Bedeutung für die polnische Minderheitenpolitik. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 17. 1925. p. 85—89.

Hellwege, Friedrich. Agrarverfassung und Agrarreform in Polen. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 154—204.

Kallbrunner, Hermann. Die Agrarreformen in Österreich, Deutschland, Schweiz, Tschechoslowakei, Polen und Ungarn. **101383**
= Kallbrunner. Die Landwirtschaft der mitteleuropäischen Staaten. p. 51—56.

Kulschewski, Ewald. Die polnische Agrarreform und ihre Bedeutung für das Wirtschaftsleben Polens. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 17. 1925. p. 76—85.

Lengyelország. Törvények, rendeletek. Polnisches Gesetz über Ausführung der Agrarreform vom 28. XII. 1925. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 45—78.

Lengyelország. Törvények, rendeletek. Polnisches Gesetz vom 15. VII. 1920 über die Ausführung der Agrarreform. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 72—80.

Ponikowski, Waclaw. Polish agricultural land organization since the world war. **3057**
= Annals of the American Academy of Political and Social Science. Vol. 150. 1930. p. 288—293.

Reiners, Johann. Zur Entwicklung der polnischen Agrarreform. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 14—18.

Salpeter, Norbert. Die Agrarfrage in Polen. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 14. 1921/22. p. 80—82.

Sarapata, Josef. Praktische Fragen der polnischen Agrarreform. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 3. 1929. p. 974—978.

Végh Jenő. Lengyelország mezőgazdasága. Bp.: Wodianer 1931. 20 p. **R 383(475)**

Vossberg, Caspar Heinrich. Die Agrarreform in Polen. **4691**
= Preussische Jahrbücher. Bd. 210. 1927. p. 321—329.

Balti államok. — *Baltische Staaten.*

Foelkersahm, Hamilcar. Die Entwicklung der Agrarverfassung Livlands und Kurlands und die Umwälzung der Agrarverhältnisse in der Republik Lettland. Greifswald: Bamberg 1923. VIII, 146 p. (Greifswalder staatswissenschaftliche Abhandlungen, 22.) **54864**

Hurwicz, Elias. Die Folgen der Agrarreform im Baltikum. **3340**
= Sozialistische Monatshefte. Jg. 35. 1929. p. 1004—1008.

Korfes, Otto. Die Agrarrevolution in Estland und Lettland. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 72—127.

Krause, H. Die Agrarreformen in Lettland und Estland. Berlin: Sack 1927. 71 p. (Osteuropa Inst. in Breslau. Abt. Wirtschaft. Neue Folge, 7.) **A 47.38/87**

Litvánia. — *Litauen.*

Broedrich, Silvio. Die Agrarreform in Litauen. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 128—153.

Kulschewski, Erwald. Die litauische Agrarreform. Diss. Auszug. Königsberg: 1925. p. 425—431. **61698**

Litvánia. Törvények, rendeletek. Das litauische Landreformgesetz. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 333—348.

Rimka, Albinus. Bodenreform in Litauen. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 16. 1920. p. 184—188; Jg. 19. 1923. p. 132—136.

Lettország. — *Lettland.*

Bernát Gyula. A lett birtokreform mint iskolapélda. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 28. évf. 1923. p. 507—509.

Bülow, F. W. Les aspects sociaux de la réforme agraire en Lettonie. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 20. 1929. p. 37—72.

Kownacki, C. La réforme agraire en Lettonie. **3916**
= Journal des économistes. A. 90. T. 1. 1931. p. 208—210.

Lettország. Törvények, rendeletek. Das neue lettländische Bodenrecht. Das Bodengesetz vom 1. X. 1920. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 18. 1922. p. 244—249.

Esztország. — *Estland.*

Bogdanoff, George. Agrarian reform in Esthonia, a means of suppressing the racial minority. Berlin : Baltischer-Verl. 1920. 16 p. **P 335.14(474.2)**

Bogdanoff, Georg. Die esthnische Agrarreform, ein Mittel zur Unterdrückung der nationalen Minorität. Berlin : Baltischer-Verl. 1922. 16 p. **50834**

Enquête sur la réforme agraire en Esthonie. **2537**
= Revue international du travail. Vol. 12. 1925. p. 720—730.

Észtország. Törvények, rendeletek. Das estländische Agrargesetz und das Entschädigungsgesetz samt Ergänzungen u. Abänderungen. Reval : Kentmann 1929. 104 p. **71728**

Észtország. Törvények, rendeletek. Das estnische Agrargesetz vom 10. X. 1919. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 501—504.

Martna, N. Les aspects sociaux de la réforme agraire en Esthonie. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 13. 1926. p. 23—52.

Tobien, Alexander. Die Agrarrevolution in Estland. Berlin : Baltischer-Verl. 1923. 51 p. **A 47.33/61**

Weller, Arthur. The agrarian reform in Esthonia from the legal point of view. Berlin : Baltischer-Verl. 1922. 8 p. **P 335.14(474.2)**

Finnország. — *Finnland.*

Elfving, Oesten. Die Bodenfrage in Finnland. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 303—315.

Haataja, Kyösti. Die finnische Landreform. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 65—71.

Sering, Max. Die finnische Agrarverfassung. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 58—65.

Dánia. — *Dänemark.*

Kallbrunner, H. Die dänische Agrarreform. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 17. 1924/25. p. 711—713.

Kristensen, K. J. Public guidance in rural land utilization in Denmark. **3057**
= Annals of the American Academy of Political and Social Science. Vol. 150. 1930. p. 230—237.

Stauber J. Agrárpolitika Dániában. **3359**
= Szocializmus. 19. évf. 1929. p. 380—383.

Nagybritannia. — *Grossbritannien.*

Acland, Francis D. The Government's agricultural policy. **3998**
= Contemporary review. Vol. 138. 1930. p. 421—428.

Ash, Edward C. The agricultural situation. **4449**
= Nineteenth Century. Vol. 106. 1929. p. 642—648.

Baade, Fritz. Les programmes agraires des partis ouvriers en Autriche, en Angleterre et en Allemagne. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 19. 1925. p. 693—717.

Bensusan, S. L. Farmlands of Scotland and Wales. **4449**
= Nineteenth Century. Vol. 106. 1929. p. 813—822.

Blundell, F. H. The agricultural problem. London : Sheed and Ward 1928. 90 p. **68410**

Brereton, Cloudesley. Farming ills and compulsory marketing. **4449**
= Nineteenth Century. Vol. 111. 1932. p. 578—589.

Ernle, lord. English farming past and present. *[1912.]* 5. ed. London : Longmanns, Green 1927. XVI, 506 p. **64342**
Chapter XXI. Peace-time farming 1919—1927. p. 417—418 a—z.

Harkness, D. A. E. Small farms in Northern Ireland. **3243**
= Economic journal. Vol. 39. 1929. p. 219—225.

Heyer, F. Die Agrarpolitik der konservativen Regierung in England. **3051**
= Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. Bd. 125. 1926. p. 52—59.

Landprogramm der englischen Arbeitspartei (Labourparty). **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 24. 1928. p. 162—177.

McCrudy, Charles A. Leasehold enfranchisement. **3998**
= Contemporary reviw. Vol. 131. 1927. p. 436—442.

Orwin, C. S. The future of farming. Oxford : Clarendon pr. 1930. 156 p. **75855**

Pályi, M. Agrar-Revolution in England. **1416**
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 2. 1926. p. 104—108.

Rew, Henry. The effect of land tenure on production. **3998**
= Contemporary review. Vol. 130. 1926. p. 432—437.

Rew, Henry. Rival land policies. **4449**
= Nineteenth century and after. Vol. 99. 1926. p. 520—529.

Schewe, Karl. Bodenreform und Bodenreformpartei in England. Vorw. v. Adolf D a m a s c h k e. Jena : Fischer 1925. V, 187 p. **55817**

Schewe, Karl. Die neuen Bodenreformpläne der englischen Liberalen. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 22. 1926. p. 55—57.

Schewe, Karl. Politischer Umschwung und Bodenreform in England. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 21. 1925. p. 1—26.

Schewe, Karl. Die Regierung M a c D o n a l d und die englischen Bodenreformer. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 20. 1924. p. 29—35.

Turner, Christopher. The land. Agriculture and national economy. Foreword by lord B l e d i s l o e. London : Lane [1929.] 86 p. **72110**

Whetham, C. Dampier. The land and the Nation. **3243**
= Economic journal. Vol. 36. 1926. p. 11—28.

S p a n y o l o r s z á g. — *Spanien.*

Gergely Imre. A spanyol földreform. **3359**
= Szocializmus. 23. évf. 1933. p. 194—200.

Rappaport, Jakob. Agrarfrage und Sozialismus in Spanien. **1645**
= Arbeit und Wirtschaft. Jg. 9. 1931. p. 233—236.

Rios, Fernando. Le problème agraire en Espagne. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 11. 1925. p. 877—901.

Olaszország. — *Italien.*

Agresti, Olivia Rossetti. Land reclamation in Italy. **4449**
= Nineteenth Century. Vol. 113. 1933. p. 703—714.

Bikkal Dénes. Mussolini többtermelési politikája és agrárreformja. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 31. évf. 1926. p. 189—195.

Klein, Helmut. Agrarpolitik in Italien. **1234**
= Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Jg. 27. 1930. p. 56—60.

Richard. Aus dem faschistischen Italien. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 29. 1933. p. 107—132.

Görögország. — *Griechenland.*

Giannelia, Pavlos. Die Bodenreform in Griechenland. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 20. 1924. p. 78—87.

Michalis, Kostas G. Die neuere Agrar- und Siedlungsgesetzgebung Griechenlands. **73292**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 447—483.

C) Különös kérdések a földrendezéssel kapcsolatban.

Spezialfragen der Agrar- und Bodenreform.

1. Földtulajdon és nemzetiség.

Grundbesitz und Nationalität.

Bartin, Étienne [etc.] La réforme agraire roumaine et les ressortissants hongrois devant la Société des Nations. Par —, André Prudhomme, et Maurice Picard. Paris: Godde 1927. p. 844—927. (Du Journal du droit internat.) **64126**

Berkes József. A jugoszláv agrárreform és a magyar kisebbség. **2617**
= Magyar Kisebbség. 7. évf. 1928. p. 362—364.

Berkes József. A jugoszláv agrárreform és a magyar kisebbség. **2698**
= Magyar Szemle. 3. köt. 1928. p. 48—53.

Bogdanoff, George. Agrarian reform in Esthonia a means of suppressing the racial minority. Berlin: Baltischer-Verl. 1920. 16 p. **P 335.14(474.2)**

Bogdanoff, Georg. Die estnische Agrarreform ein Mittel zur Unterdrückung der nationalen Minorität. Berlin: Baltischer-Verl. 1922. 16 p. **50834**

Bruns. A kisebbségi jogok és az agrárreform. **2617**
= Magyar Kisebbség. 4. évf. 1925. p. 569—579.

Csuray Károly. A Kárpátok arénájában. Urmánczy Nándor előszavával. Bp.: Pfeiffer 1930. 153 p. **74576**
Az agrárreform. p. 66—73.

Dammang, Andreas. Die deutsche Landwirtschaft im Banat und in der Batschka. München: Reinhardt 1931. 198 [32] p. (Schriften d. Deutschen Akademie, 1.) **76646**

Deák Ferenc. The Hungarian-Rumanian land dispute. A study of Hungarian property rights in Transylvania under the treaty of Trianon. Introd. by George W. Wickersham. New York: Columbia univ. 1928. XIII, 272 p. **66654** és **67513**

Delisle, I. I. La balcanisation de la propriété foncière en Hongrie. Bp.: Ligue Bocskay 1921. 110 p. **49782**

Detektor. Die tschechoslowakische Bodenreform eine mitteleuropäische Gefahr. Wien: Verl. »Die neue Wirtschaft« 1925. 63 p. **P 335.14(437.1)**

Dobrin, Caius Jean. Les optants hongrois et la réforme agraire roumaine. Paris: Pedone 1929. 249 p. **75815**

Dragomir, Sylvius. The ethnical minorities in Transylvania. Geneva: Sonor pr. co. 1927. 131 p. 1 t.
VII. The agrarian reform in Transylvania p. 101—125. **74055**

Gmelin, Jakob. Die polnische Agrarreform und ihre Bedeutung für die polnische Minderheitenpolitik. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 17. 1925. p. 85—89.

Jancsó Benedek. Az agronómokról és viselt dolgaikról. **2698**
= Magyar Szemle. 2. köt. 1928. p. 349—353.

Jaross Andor. Csehszlovák maradékbirtokok a köztársaság magyar etnikumában. **2617**
= Magyar Kisebbség. 11. évf. 1932. p. 595—600.

Kaiser, Martin. Die tschechoslowakische Agrarreform als Rechtsproblem. Lpzg: Noske 1931. VIII, 111 p. (Abhandl. des Inst. f. Politik, ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht an der Univ. Leipzig, 19.) **78081**
IV. Die tschechoslowakische Agrarreform und die Minderheiten. p. 48—84.

Laeuen, Harald. Tschechische Bodenpolitik. Berlin: Schwarz 1930. 195 p. 1 t. (Der Nahe Osten.) **75944**

Laeuen, Harry. Die tschechoslowakische Bodenreform als Nationalitätenproblem. **4691**
= Preussische Jahrbücher. Bd. 195. 1924. p. 215—227.

League of nations. Agrarian reform in Roumania and the case of the Hungarian optants in Transylvania before the League of nations. Paris: Imp. du palais 1927. XIV, 320 p. **65555**

Magyar földbirtok balkanizálása. *[1920.]* 2. kiad. Kiadja: A népies irod. társ. Bp.: Hornyánszky ny. 1921. 167 p. **48069** és **75951**

Magyarország. Hungarian-Siculian society. The grievances of the Hungarian minority in Roumania. Bp.: Patria 1922. 128 p. **55686**
XI/A. The injurious measures of Roumanian landownership law. p. 119—123.

Magyarország. Ligue pour la protection des minorités nationales. Mémoire au sujet de la réforme agraire de Roumanie. Bp.: Hornyánszky 1921. 187 p. **49781**

Magyar reviziós liga. The Hungarian minorities in the succession states. Bp.: Hornyánszky 1927. 118 p. (Publications of the Hungarian frontier readjustment league, 1.) **2723/1**
Agrarian reform. p. 19—20, 58—67, 99—105.

Magyar reviziós liga. Les minorités hongroises dans les états dit successeurs. Bp.: Hornyánszky 1928. 127 p. (Ligue pour la révision du traité de Trianon, 1.) **2724/1**
La réforme agraire. p. 22—24, 67—77, 112—120.

Magyar-székely egyesület. A romániai magyar kisebbség sérelmei. (1919—22.) Bp.: Saját kiad. 1922. 122 p. **50923**
XI/A. A román birtoktörvény sérelmes intézkedései. p. 100—103.

Mitrany, David. The land and the peasant in Rumania. The war and agrarian reform. (1917—21.) London: Milford 1930. XXXIV, 627 p. **73534**

Móricz Miklós. Az erdélyi föld sorsa. Az 1921. évi román földreform. Bp.: Erdélyi férfiak egyesülete. 1932. 216 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. könyvei, 2.) **x 2097/2** és **K 3831/1**

Nikolits Dániel. Reflexiók az agrárreform végrehajtásához. **2617**
= Magyar Kisebbség. 3. évf. 1924. p. 198—210.

Oberding József György. Az erdélyi agrárreform. Kolozsvár : Minerva 1930. 104 p. **74502**

Petrasco, N. N. La réforme agraire roumaine et les reclamations hongroises. Préf. par Albert W a h l. Bucuresti : Tip. »Bucovina« 1931. 148 p. **76988**

Rádl, Emanuel. Der Kampf zwischen Tschechen und Deutschen. Übers. v. Richard B r a n d e i s· Reichenberg : Stiepel 1928. IV, 208 p. **67316**
Die Bodenreform. p. 149—155.

Scheffer, Egon. Österreichs wirtschaftliche Sendung, Grundlage einer gesamtdeutschen Volkswirtschaft. Wien : Hölder—Pichler—Tempsky 1927. VII, 298 p. 1 t. **61335**
II. Abschnitt 2. Kapitel. Agrarkrise und Agrarreform p. 58—86.

Sebess Dénes. Die Agrarpolitik Neu Rumäniens in Siebenbürgen. Berlin : Gruyter 1921. 178 p. **62755**

Sebess Dénes. Landownership policy of new Roumania in Transylvania. Bp.: Hornyánszky 1921. 187 p. **62886**

Sebess Dénes. Die neuen Agrardemokratien. Lugos : Husvéth & Hoffer 1926. 111 p. **61678**

Sebess Dénes. Új Románia földbirtokpolitikája Erdélyben. Bp. : Népies irod. társ. 1921. 187 p. **48950**

Steier Lajos. Ungarns Vergewaltigung. Oberungarn unter tschechischer Herrschaft. Zürich : Amalthea-Verl. 1928. XXXII, 1007 p. 28 t. **84633** és **67251**
I. Teil. 7. Kap. Bodenreform., Landwirtschaft [etc.] p. 453—533.

Szász Zsombor. Erdély Romániában. Népkisebbségi tanulmány. Bp. : Grill 1927. 367 p. **62397**
IX. Az agrárreform. p. 129—151.

Szász Zsombor. The minorities in Roumanian Transylvania. London : Richards pr. 1927. 414 p.
IX. The agrarian reform. p. 153—175. **62407**

Szövérdy Z. Milyen az erdélyi agrárreform valóságban? **2698**
= Magyar Szemle. 2. köt 1928, p 345—348.

Tarján Ödön. A csehszlovák agrárreform számadataiból. **2617**
= Magyar Kisebbség. 9. évf. 1930. p. 240—245.

Tarján Ödön. Der Weg der Tschechoslowakei und die ungarische Minderheit. [1934.] 84 p. 5 t.
VII. Bodenreform. p. 58—66. **R 323.1(437)(=1)**

Vajdasági. Széljegyzetek az S. H. S. állam agrárreformpolitikájához. **2617**
= Magyar Kisebbség. 3. évf. 1924. p. 730—736.

2. Nemzeti földreform és nemzetközi jogszolgáltatás.

Nationale Agrarreform und internationale Rechtspfege.

Bartin, Étienne. [etc] La réforme agraire roumaine et les ressortissants hongrois devant la Société des Nations. Par —, André P r u d h o m m e & Maurice P i c a r d. Paris : Godde 1927. p. 844—927. (Du Journal du droit internat.) **64126**

Deák Ferenc. The hungarian-rumanian land dispute. A study of hungarian property rights in Transylvania under the treaty of Trianon. Introduc. by George W. W i c k e r s h a m. New York : Columbia univers. 1928. XIII, 272 p. **66654** és **67513**

Detektor. Die tschechoslowakische Bodenreform eine mitteleuropäische Gefahr. Wien : Verl. »Die neue Wirtschaft«. 1925. 63 p. **P 335.14(437.1)**

Dobrin, Caius Jean. Les optants hongrois et la réforme agraire roumaine. Paris : Pedone 1929. 249 p. **75815**

Fleischmann, Max. Zum ungarisch-rumänischen Optantenstreit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 2. 1928. p. 273—287.

Hopkinson, Alfred. Die Rechte ungarischer Staatsangehöriger in Bezug in den früher ungarischen, jetzt zu Rumänien gehörenden Gebieten. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1303—1309.

Kaiser, Martin. Die tschechoslowakische Agrarreform als Rechtsproblem. Lpzg: Noske 1931. VIII, p. (Abhandl. des Inst. f. Politik, ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht an der Univ. Leipzig, 19.) **78081**

Kaufmann, Erich. Der ungarisch-rumänische Streit über die rumänische Agrarreform vor dem Völkerbundsrate. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1243—1261.

Lapradelle, A. Gutachten betr. die Agrarreformsache der ungarischen Staatsangehörigen vor dem Rumänisch-ungarischen Gemischten Schiedsgericht. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1262—1303.

League of nations. Agrarian reform in Roumania and the case of the Hungarian optants in Transylvania before the League of nations. Paris: Imp. du palais 1927. XIV, 320 p. **65555**

Limburg. Gutachten über die Stellung eines ungarischen Optanten in Transsylvanien mit Rücksicht auf die rumänische Agrarreform. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1310—1334.

Loewenfeld, Erwin. Die Agrarreform der kleinen Entente in der internationalen Schiedsgerichtsbarkeit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 3. 1929. p. 963—973.

Markó Jenő. A nemzetek és a magyar-román optáns per. Bp.: Grill 1928. 64 p. **65466**

Matheovits Ferenc. A magyar-román birtokper. Szterényi József br. előszavával. Bp.: Grill 1929. 272 p. (A pécsi m. k. Erzsébet tud. egy. nemzetközi jogi intézetének kiadv., 7.) **68553**

Petrasco, N. N. La réforme agraire roumaine et les reclamations hongroises. Préf. par Albert Wahl Bucuresti: Tip. »Bucovina« 1931. 148 p. **76988**

Schiffer, Eugen. Gutachten zum ungarisch-rumänischen Streit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 2. 1928. p. 288—298.

Schücking, Walter. Gutachten zum ungarisch-rumänischen Agrarreformstreit. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 2. 1928. p. 161—177.

Vallotton, James. Die juristische Auffassung des Dreierkomitees des Völkerbundes unter dem Vorsitz Sir Austin Chamberlain's über den rumänisch-ungarischen Streit und seine Tragweite im Völkerrecht. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 1217—1233.

Vallotton, James. Zum Verhältnis der Liquidation zur Agrarreform. **2713**
= Zeitschrift für Ostrecht. Jg. 1. 1927. p. 340—346.

3. Népesedés és földkérdés.

Bevölkerungswesen und Agrarfrage.

Barocka, Egon. Grundbesitzverfassung und Bevölkerungswachstum. Oppeln: Ost-Verl. 1924. 112 p. (Arbeiten aus den Inst. f. Betriebslehre, 2.) **55523**

Burgdörfer, Friedrich. Der Geburtenrückgang und die bevölkerungspolitische Bedeutung des Landvolks. Berlin: Parey 1929. 53 p. (Deutsches Bauerntum, 2.) **69821**

Burgdörfer, Friedrich. Zurück zum Agrar-Staat? Stadt u. Land in volksbiologischer Betrachtung. Berlin: Vowinckel 1933. 154 p. **82162**

Móricz Miklós. Magyarország nagybirtokosainak és népsűrűségének térképe. Bp.: Szerző 1935. 130×95 cm. **T 134**

4. A földkérdés erkölcsi megvilágításban.

Ethik und Bodenfrage.

Damaschke, Adolf & Johann W e h r m a n n. Bodenreform. Sittliche Not. Die Gemeinde. Kassel: Christl. Traktatgesellsch. [1928.] 79 p. (Friedensboten-Bücherei, 7.) **67273**

Földbirtokreform és az iskola. **1128**
= Néptanitók Lapja. 53. évf. 1920. 47—49. szám. p. 14—15.

Haushofer, Heinz Konrad. Das Agrarrecht als Mittel des sozialen Umbaus. **2552**
= Zeitschrift für Geopolitik. Jg. 10. 1933. p. 201—206.

Kippes, Otto. Die Bestrebungen der Bodenreform in ihrem Verhältnis zur christlichen Eigentumslehre. Kallmünz: Lassleben 1933. 84 p. **P 335.14**

Muth, Karl. Die himmelschreiende Sünde. Ernste Betrachtungen zur Bodenfrage. **4702**
= Hochland. Jg. 29. Bd. 1. 1931/32. p. 1—10.

Nell-Breuning, Oswald. Die Kirche und die deutsche Bodenreform. M.-Gladbach: Volksvereins-Verl. 1928. 20 p. **P 335.14(43) : 261**

Peltzer, Arthur. Armut und Fortschritt im Lichte der Bodenreform. [192?.] 2. Aufl. Görlitz: Hoffmann & Reiber [192?.] 110 p. **67726**

Pesl, Ludwig. Schule und Bodenreform. München: Reinhardt 1930. 108 p. **74730**

Pesl, Ludwig. Das Sondereigentum am landwirtschaftlichen Boden. Langensalza: Beyer 1925. 68 p. (Mann's pädagogisches Magazin, 1032.) **57893**

Schellhammer, Karl Ernst. Ethik und Bodenreform. Eine sozialethische Studie. Oppeln: Raabe 1925. 53 p. **58668**

Tillmann, H. Gegen den Agrarsozialismus — für Privateigentum und Wirtschaftsfreiheit. Berlin: Kühn 30 p. **P 335.1**

5. Hitbizomány.

Fideikommiss.

Csehország. Törvények, rendeletek. Aufhebung der Fideikommisse. Prag: Selbstverl. 1924. 36 p. **55703**

Czettler Jenő. A hitbizomány. **2450**
= Társadalomtudomány. 7. évf. 1927. p. 183—193.

Czettler Jenő. A hitbizományokról. **2487**
= Magyar Statisztikai Szemle. 13. évf. 1935. p. 520—524.

Éber Ernő. A hitbizományi kérdés gazdasági és szociális szempontjai. **39**
= Köztelek. 39. évf. 1929. p. 1879—1881; 1917—1919.

Fehrentheil László. Földbirtokpolitikai színképelemzés. **2698**
= Magyar Szemle. 23. köt. 1935. p. 219—226.

Kokovai Lajos. Adalékok a magyar hitbizományi kérdéshez. **2487**
= Magyar Statisztikai Szemle. 9. évf. 1931. p. 1013—1016.

Mielke, Fritz. Die verfassungsrechtliche Bedenken gegen dem Preussischen Landtag vorliegenden Fideikommisgesetzentwurf. Berlin: Heymann 1930. 22 p. **P 347.237(431)**

Molnár Sándor. Pusztaszer földje és a hitbizományi reform. **179**
= Move. 10. évf. 1935. 13. sz., p. 1—3.

Salamon X. Ferenc. A hitbizomány megszüntetése Csehszlovákiában. **62**
= Jogtudományi Közlöny. 60. évf. 1925. p. 114—115.

Schmiedel, Max. Die gesetzliche Neuordnung der Fideikommisauflösung in Preussen. Berlin: Heymann 1930. VI, 37 p. **P 383.135(431)**

Seelmann, Walther. Fideikommissauflösung und innere Kolonisation in Preussen. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 229—234.

Vantsó Gyula. A hitbizományok kérdése. **2872**
= Mezőgazdasági Közlöny. 6. évf. 1933. p. 105—117.

6. Egyéb kérdések a földrendezéssel kapcsolatban.
Sonstige Fragen der Agrar- und Bodenreform.

Deseő Antal. Agrárpolitika üzemtani alapon. **4370**
= Magyar Gazdák Szemléje. 33. évf. 1928. p. 433—442.

Freitag, Georg. Industrie und Bodenrechtsreform. **1665**
= Technik und Wirtschaft. Jg. 26. 1933. p. 321—324.

Kerp, Hans. Bodenreform und Sozialismus. Bergisch-Gladbach: Heider 1929. X, 90 p. **74282**

Pintér József. Agrárdemokráciát! **3359**
= Szocializmus. 21. évf. 1931. p. 87—91.

Zemplényi Imre. Földreform és közegészségügy. **x 2260**
= Egészségpolitikai Szemle. 2. évf. 1935. p. 67—71.

II. Telepítés.
Siedlung.

A) A telepítés általában.
Allgemeines über Siedlung.

Aibrecht kir. herceg. A mezőgazdasági telepítés kérdéséről. **2450**
= Társadalomtudomány. 13. évf. 1933. p 3—22

Baade, Fritz. Entwicklungsmöglichkeiten der europäischen Landwirtschaft. Berlin: Der deutsche Volkswirt 1928. 43 p. 2 t. (Schriftenreihe d. deutschen Volkswirt, 3.) **67599**
V. Reagrarisierung durch Siedlung? p. 22—25.

Bauer-Mängelberg, Käthe. Agrarpolitik in Theorie, Geschichte und aktueller Problematik. Lpzg: Teubner 1931. VIII, 248 p. **75786**
B. VI. Siedlungspolitik der Nachkriegszeit p. 143—159.

Berlin. Siedlungswissenschaftliche Arbeitsgemeinschaft. Schicksalsfragen des Wohnungs- und Siedlungswesens. Vortragsreihe. Berlin: Hackebeil 1925. 156 p. **57841**

Bietenholz-Gerhard, A. Die Siedlung. Siedlungsbewegung und Siedlungspflege. Erlenbach-Zürich: Rotapfel-Verl. 1923. 82 p. **54223**

Börcsök Andor. Telepítés és földbirtokreform. **84122**
= H a j ó s Zoltán (szerk.) Magyar mezőgazdaság [1934.] p. 349—350.

Buttlar. Betrachtungen zur heutigen Siedlungstheorie. **2031**
= Deutschlands Erneuerung. Jg. 13. 1929. p. 540—548.

Czike Gábor. Telepítés. **4694**
= Magyar Kultúra. 40. köt. 1933. p. 256—259.

Dietze, C. Gegenwartsfragen der inneren Kolonisation. **3050**
= Archiv f. Sozialwissenschaft. Bd. 67. 1932. p. 447—465.

Fleiner, Elisabeth. Genossenschaftliche Siedlungsversuche der Nachkriegszeit. Heidelberg : Weise 1931. 152 p. (Heidelberger Studien a. d. Inst. f. Sozial- und Staatswissenschaften, I., 3.) **76158**

Flörke, F. Wege und Grundfragen für Siedler und Siedlung. Oberellen bei Eisenach : Verl. »Bebauet die Erde« 1932. 40 p. **P 325.332**

Gayl, von. Gemeinsame Aufgaben im Siedlungswesen. **79984**
= Deutsch-Österreichische Agrarfragen. 1930. p. 113—115.

Hainisch, Michael. Die Landflucht, ihr Wesen und ihre Bekämpfung im Rahmen einer Agrarreform. Jena : Fischer 1924. X, 371 p. **78836**
2. Kap. Die Bauernansiedlung p. 69—191.
4. Kap. Die Ansiedlung von Landarbeitern p. 205—225.

Ihrig Károly. A telepítés kérdéséhez. **2698**
= Magyar Szemle. 19. köt. 1933. p. 14—22.

Karkovány Ákos. Külföldi tapasztalatok a kísérleti telepítés terén. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 575—577.

Karutz, Otto. Landwirtschaftliche Siedlung und Erzeugung. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 20. 1924. p. 218—228.

Kemény Péter. A telepítés. **84122**
= Magyar Mezőgazdaság. 1934. p. 351—354.

Knab, Philip. Siedlerberuf. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 19. 1926/27. p. 157—160, 187—189.

Muesmann, Adolf (Hg.) Die Umstellung im Siedlungswesen. Vorbereitung, Durchführung u. Ertragsberechnung d. neuen vorstädtischen Kleinsiedlungen und Kleinbauernstellen. Stuttg. : Hoffmann 1932. 144 p. **x 6247**

Oppenheimer, Franz. Ziel und Weg der Siedlung. **1416**
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 6. 1930. p. 596—601.

Padányi Gulyás Jenő. A telepítés. **532**
= A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 67. köt. 1933. p. 13—24.

Padányi Gulyás Jenő. A telepítés. **83583**
= Az országrendezés mérnöki megvilágításban. Bp. 1933. p. 129—132.

Ponfick. Für und gegen die Anliegersiedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 14. 1921/22. p. 155—158.

Rosikat. Siedlungsmethode. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 20. 1928. p. 133—139.

Rosikat [&] S t o l t. Nochmals zur Frage der Siedlungsmethode. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 20. 1928. p. 221—237.

Schwichow, Walther v. Arbeitslose und Siedlung. Eine grundsätzliche Auseinandersetzung mit dem Siedlungsproblem. Bremen : Verl. f. Landw. Schrifttum 1932. 24 p. **P 331.61(43)**

Schwiedland, Eugen. Landflucht und Besiedlung. Vortr. Berlin : Simion 1912. 36 p. **P 325.332**

Seraphim, Hans-Jürgen. Der Mensch in der Siedlung. **3051**
= Jahrbucher für Nationalökonomie und Statistik. Bd. 140. 1934. p. 699—718.

Skalweit, August. Agrarpolitik. Berlin : Gruyter 1923. X, 427 p. (Handbuch der Wirtschafts- und Sozialwissenschaften, 17.) **54953**
9. Kapitel. Die innere Kolonisation. p. 124—170.

Trájber István. Mezőgazdasági telepítés. **83583**
= Az országrendezés mérnöki megvilágításban. Bp. 1933. p. 123—127.

Vantsó Gyula. Telepes szövetkezetek. Bp.: Rosta 1934. 30 p. **R 334.23(439)**

Wex, Else. Arbeitslosigkeit und Siedlung. **1196**
= Die Hilfe. Jg. 37. 1931. p. 428—430.

Wilbrandt, R. Bekämpfung der Arbeitslosigkeit durch Siedlung. **1913**
= Ärztliche Mitteilungen. Jg. 32. 1931. p. 309—312.

Zanthier, Hientzsch, Brödrich, Schickfus. Zur Frage der Siedlungsmethode. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 20. 1928. p. 169—182.

B) Telepítés az európai országokban.

Innere Kolonisation in den Ländern Europas.

Magyarország. — *Ungarn.*

a) Nagymagyarország telepítéseinek tanulságai.

Lehren aus der Siedlungstätigkeit Grossungarns.

Beksics Gusztáv. Magyarország jövője az újabb nemzeti elhelyezkedés alapján. Bp.: Athenaeum 1900. 60 p. **25834**

Ecseri Lajos. Telepítési ügyünk. Bp.: Hornyánszky 1899. 40 p. **R 325.332**

Eltérő nézetek. Írta R. E. N. Bp.: Buschmann ny. 1892. 14 p. **R 325.332(439)**

Érkövy Adolf. A telepítési kérdésről tck. a kivándorlásra, bukovinai véreink visszatelepítésére [stb.] Bp.: Kocsi ny. 1883. VI, 217 p. 1 t. **39943**

Feilitzsch Arthur br. Birtokpolitikai kérdések. Kolozsvár: Gámán 1913. 45 p. **36156**
A telepítés kérdése. p. 27—34.

Fellner Frigyes. A járadékbirtokok rendszere és alkalmazása Magyarországon. Előszóval ell.: Hieronymi Károly. Bp.: Franklin 1900. VIII, 203 p. **25769**
A járadékbirtokrendszer a telepítés szolgálatában. p. 163—183.

Gaál Jenő. A magyar birtokpolitika irányelvei. Bp.: Egyetemi ny. 1911. 69 p.
Telepítés és parcellázás. p. 41—49. **16303 és R 383.1(439)**

Gaál Jenő (Szerk.) A Magyar társadalomtudományi egyesület által az 1910/11-ben tartott birtokpolitikai szaktanácskozmány előzményei, lefolyása és eredményei. Bp.: Egyetemi ny. 1912. V, 679 p. 1 t. **36610**
Telepítés és parcellázás. p. 542—549.

Galgóczy Károly. A telepítés kérdése Magyarországon. Bp.: Nemzetgazdasági egylet 1880. 63 p. **Ball 243/5 és 42970**

Garai Benő. A telepítés kérdéséhez. Bp.: Singer és Wolfner 1908. 75 p. **R 325.332**

Juhász Kálmán. A járadékbirtokok rendszere. Bp.: Magántisztv. lapja kiadóváll. 1899. 47 p.
I. Magyar agrárpolitika. Telepítés. p. 8—12. **R 383.132.5**

Károlyi Sándor gr. A telepítés kérdéséhez. Bp.: Stephaneum ny. 1900. 34 p. **R 325.332**

Kenéz Béla. Nép és föld. Bp.: Grill 1917. XXIV, 476 p. **35957**
Telepítés Magyarországon. p. 117—158.
Telepítés külföldön. p. 159—232.

Lázár László. Mikép lehetne a mezei munkások sorsán kapcsolatosan a földbirtokos osztályéval javítani? Déva: Hirsch ny. 1897. 13 p. **R 383 : 331(439)**

Lovas Sándor. A legújabb állami telepítések Magyarországon. Bp.: Pallas 1908. 426 p. (Földmüvelésügyi min. kiadv. 1908. 2.) **15782**

Magyar földbirtokosok évkönyve az 1902. évi mezőgazdasági helyzetről. Darányi Ignác földmüvelésügyi miniszter évi jelentésével. Bp.: Schlesinger 1903. 158 p. **5119**
Telepités. p. 105—110.

Magyarország. Földmüvelésügyi minisztérium. Három év Magyarország mezőgazdasági politikájában. 1906—1909. Bp.: Pallas 1909. 186 p. (Földmüv. min. kiadv., 9.) **29915**
Birtokpolitika. p. 105—119.

Magyarország. Földmüvelésügyi minisztérium. A telepités s az azzal kapcsolatos kérdések ügyében. Darányi Ignác m. kir. földmüvelésügyi miniszter elnöklete alatt 1900 I. 18—23. napjain tartott szakértekezlet jegyzőkönyve. Bp.: Saját kiad. 1900. 4°. 511 p. **101292**

Magyarország. Kivándorlási tanács. A háború utáni sürgős teendők a kivándorlás és visszavándorlás tárgyában. Jelentés. Bp.: Kivándorlási tanács 1916. 120 p. (A kivándorlási tanács iratai, 2.) **4950/2**
A telepités. p. 27—43.

Magyarország. Törvényjavaslatok. Törvényjavaslat a telepitésről és a birtokfeldarabolásról. Előadói tervezet. Bp.: Pallas 1903. 155 p. (Földmüv. min. kiadv.) **16356** és **20602**

Manheim Márk. A magyar parasztosztály telepitéséről von. a mezőgazdasági telepitések folytatásához és a viziutak és öntözési csatornák kiépitéséhez szükséges pénzalapok előteremtésére. Bp.: Szerző 1901. 47 p. **23168**

Mattyasovszky Miklós. A Darányi-féle telepités tanulságai. **84196**
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 366—375.

Nemo. A telepités kérdéséhez. Bp.: Singer és Wolfner 1901. 75 p. **R 325.332**

Országos Magyar Gazdasági Egyesület. Az 1895. évi III. országos gazdakongresszus tárgyalásai. 1—6. Bp.: Pátria ny. 1895. **69514**
Telepitésről. (Előadó: gróf Széchenyi Imre.) V. köt. p. 114—145.

Pap Dávid. A telepités kérdése. Bp.: Singer és Wolfner 1896. 47 p. **20095**

Rubinek Gyula. Telepités és földbirtokpolitika. Bp.: Pátria [189?.] 65 p. **70838**

Sebess Dénes. Emlékirat az erdélyrészi telepitésről. Marosvásárhely: Adi 1905. 110 p. **39946**

Telepesek Naptára. Kiadja az OMGE. Bp.: Pátria 1914. 136 p. **4401**

Zórád István. A telepités. Politikai és gazdasági telepités, telepitési bank, a középbirtok rendezése és a tanyásgazdaság tervvázlata. Bp.: Pátria 1900. 25 p. **R 325.332**

b) Csonkamagyarország telepitési törekvései.

Siedlungsbestrebungen Rumpfungarns.

Aczél József. Időszerű-e a telepités? **84196**
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1914.] p. 336—346.

Albrecht kir. herceg. A mezőgazdasági telepités kérdéséről. **2450**
= Társadalomtudomány. 13. évf. 1933. p. 3—22.

Beke László. A telepités és az idénycikkek exportja. **84196**
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 444—446.

Bende István. A telepités az agrárkivitel szempontjából. **84196**
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 441—444.

Bittera Miklós. A telepesek gondozása. **84196**
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 475—481.

Börcsök Andor. Telepités és földbirtokreform. **84122**
= Magyar Mezőgazdaság. 1934. p. 349—350.

Colonisation intérieure. 4255
= Nouvelle Revue de Hongrie. Tome 51. 1934. p. 211—213.

Czettler Jenő. A telepítés főszempontjai. 84196
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 279—290.

Dorner Gyula. A telepítés a gyakorlatban. 84196
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 401—417.

Fehrentheil László. Földbirtokpolitikai színképelemzés. 2698
= Magyar Szemle 35. köt. 1935. p. 219—226.

Gecsényi Kálmán. A telepítés kérdéséről. 42
= Magyar Közigazgatás. 52. évf. 1934. 43. sz. p. 3—5.

Gesztelyi Nagy László. A mezőgazdasági munkáskérdés. 3441
= Budapesti Szemle. 223. köt. 1931. p. 202—236, 347—393. [Telepítés. p. 364—374.]

Ihrig Károly. A telepítés kérdéséhez. 2698
= Magyar Szemle. 19. köt. 1933. p. 14—22.

Ihrig Károly. A telepítés szervei, különösen a szövetkezetek. 84196
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 457—465.

Juhász Kálmán. A telepítés és a baromfitenyésztés. 84196
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 446—449.

Kaán Károly. Települések és telepítések. 84196
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 301—322.

Kaffka Péter. Telepítés és munkanélküliség. 2698
= Magyar Szemle. 15. köt. 1932. p. 336—343.

Kemény Péter. A telepítés. 84122
= Magyar Mezőgazdaság. 1934. p. 351—354.

Kerék Mihály. La question de la colonisation agraire en Hongrie. 4255
= Nouvelle Revue de Hongrie. Tome 49. 1933. p. 899—909.

Kerék Mihály. A telepítés lehetőségei. 84196
= A telepítés A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 424—437.

Kerék Mihály. A telepítés kérdéséhez. 2698
= Magyar Szemle. 16. köt. 1933. p. 224—234.

Kincs Elek. A telepítés nemzeti jelentősége. Szombathely: Martineum ny. 1933. 30 p.
R 325.332(439)

Koós Zoltán és Kelemen Ferenc. Tervezet a pénzügyi megoldásra vonatkozólag. 84196
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 540—549.

Król Oszvald. Belső telepítés a Duna-Tisza közén. x 512
= Városkultúra. 8. évf. 1935. p. 151—154, 169—174.

Mandl, Felix. Die neue Siedlungsgesetzgebung in Ungarn verglichen mit der in Deutschland und ihr Einfluss auf die landwirtschaftlichen Verhältnisse in Ungarn. Diss. Göttingen. Bp.: Grill 1924. 139 p. 54739 és 55072

Máté Imre. A telepítésről. 2872
= Mezőgazdasági Közlöny. 8. évf. 1935. p. 201—211.

Matolcsy Mátyás. Agrárpolitikai feladatok Magyarországon. Bp.: Soli Deo Gloria szöv. 1934. 152 p. 83923
II. 1. A mezőgazdasági üzemek nagyságának megváltoztatása és a telepítés. p. 43—64.

Matolcsy Mátyás. A telepítési kérdés. II. A földbirtokpolitika aktuális kérdései. 2698
= Magyar Szemle. 18. köt. 1933. p. 135—141.

Mattyasovszky Miklós. A földművelés közgazdaságtana. Agrárgazdaságtan és agrárpolitika. Bp.: Pátria 1927. 379 p. **62394**
Birtokváltoztatási politika [telepítés.] p. 189—202.

Némethy Béla. Hol van az ország telepítési területe?. Bp.: Magyar Társaság 1934. 40 p. 2 t. **R 325.332(439)**

Rácz Lajos. Földbirtokpolitika és telepítés. **2450**
= Társadalomtudomány. 15. évf. 1935. p. 45—50.

Sigray Antal [és mások.] Vélemények a telepítésről. **39**
= Köztelek. 45. évf. 1935. p. 59—60.

Steuer György. A munkáskérdés és a telepítés. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 392—401.

Stolte István Miklós. Az ezeréves per. Földreform és telepítés. Bp.: »Politika« 1934. 23 p. **R 335.14(439)**

Szabó Lajos. A homoki munkásgyümölcstelepek üzemi berendezése. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 510—514.

Telepítés, A. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. Bp.: Magyar Gazdaszövetség [1934.] p. 255—605. (A Magyar Gazdák Szemléjéből.) **84196**

Tóth B. László. A telepítés és a piacszerű telepítés. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 439—441.

Trájber István. Mezőgazdasági telepítés. **83583**
= Az országrendezés mérnöki megvilágításban. Bp. 1933. p. 123—127.

Trummer Árpád. Telepítés és szikjavítás. Bp.: Pátria 1934. 22 p. 2 t. (Különlenyomat a m. kir. földművelésügyi minisztérium »A magyar szikesek« című kiadványából.) **Rq 631.9(439)**

Ujlaky Nagy Árpád. Tervgazdálkodás. Őstermelésünk problémái. Bp.: Szerző 1934. 228 p.
Telepítés és földreform. p. 177—190. **83926** és **84890**

Vantsó Gyula. Telepes szövetkezetek. Bp.: Rosta 1934. 30 p. **R 334.23(439)**

Ausztria. — *Österreich.*

Ausztria. Österreichisches Kuratorium für Wirtschaftlichkeit (Hg.) Der Aufbau des österreichischen Siedlungswerkes. Bericht des ÖKW-Arbeitsausschusses, Innenkolonisation. Wien: Springer 1933. 191 p. 28 t. **81839**

Brunner, Robert. Das österreichische Siedlungswesen. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 15. 1922/23. p. 67—70.

Haager, Karl. Wege und Ziele der landwirtschaftlichen Besitzfestigung in Österreich. **79984**
= Deutsch-österreichische Agrarfragen. 1930. p. 110—112.

Kallbrunner, Hermann. Die Besiedlungsnovelle. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 14. 1921/22. p. 300—302.

Kallbrunner, Hermann. Erfahrungen der Wiederbesiedlung und Bodenreform. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 23. 1930/31. p. 1238—1241.

Knab, Philipp. Index und innere Kolonisation. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 15. 1922/23. p. 12—15.

Pantz, Anton Freiherr von. Die Wiederbesiedlung in Österreich. **72392**
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 240—254.

Reinagl, Leopold. Fünf Fragen der österreichischen Bodenreform. Eine weltwirtschaftlich gültige Erprobung der gemeinnützigen Innenbesiedlung. Wien : Perles 1928. 62 p. **65448**

Vogel, Emanuel Hugo. Innere Kolonisation und Landarbeiterfrage in Österreich nach dem Kriege. Ein Beitrag z. Problem d. landwirtschaftlichen Kriegerheimstätten. Berlin : Dtsche Landbuchh. 1918. 160 p. **40834**

Németország. — *Deutschland.*

Articus. Die Finanzierung der ländlichen Siedlung in Preussen. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 1—7.

Articus. Siedlungsprobleme. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 15. 1923. p. 2—11.

Baade, Fritz. Die Zukunft der landwirtschaftlichen Siedlung. **2600**
= Gesellschaft. Jg. 9. Bd. 1. 1932. p. 488—509.

Barocka, Egon. Grundsätze für die Beurteilung der Betriebsfrage und Siedlungsfrage in der deutschen Landwirtschaft. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 17. 1925. p. 3—13.

Baumgarten. Die Fortführung der Kleinsiedlung. **619**
= Zeitschrift für Wohnungswesen. Bd. 33. 1935. p. 91—94.

Belgard, Martin. Parzellierung und innere Kolonisation in den 6 östlichen Provinzen Preussens, 1875—1906. Lpzg : Duncker & Humblot 1907. XV, 541 p. 2 t. **36157**

Billich. Die Beschaffung von Siedlungsland durch die Landlieferungsverbände. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22 p 148—155

Bochalli. Zur Frage der Besiedlung Ostpreussens. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation Jg. 17. 1925. p. 283—287.

Bochalli. Zur Frage der Grenzsiedlung in Schlesien. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 372—375.

Bohnstedt, Werner. Auf dem Wege zur Volkssiedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 44. 1935. p. 223—226.

Bohnstedt, Werner. Das deutsche Siedlungswerk. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 43. 1934. p. 593—601.

Bollert, Erich. Zehn Jahre Reichssiedlung. Rückblick und Ausblick. **1416**
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 6. 1930. p. 275—279, 367—372.

Bonne, Georg. Praktisches zur Frage der Erwerbslosensiedlungen. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 40. 1931. p. 1668—1671.

Boyens, Wilhelm Friedrich. Bedeutung und Stand der inneren Kolonisation in Schleswig-Holstein. Berlin : Deutsche Landbuchhandlung 1929. 125 p. (Schriften zur Förderung der inneren Kolonisation, 41.) **69423**

Brandt, Karl. Die Bauernsiedlung und der Neubau des Staates. **4455**
= Neue Rundschau. Jg. 44. Bd. 2. 1933. p. 82—95.

Bruck, Werner Friedrich. Binnenmarkt und Siedlung. Leipzig : Quelle & Meyer 1933. 80 p. **P 325.33(43)**

Bruck, W. F. & H. Vormbrock (Hg.) Deutsche Siedlungsprobleme. Berlin : Hobbing 1929. 291 p. **70405**
17. *Krüger :* Landwirtschaft und Siedlung p. 243—264

Brumberg. Das Siedlungswerk in Mecklenburg-Schwerin. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 15. 1923. p. 105—116.

Dietrich, A. Die Zeitpachtdörfer in Schleswig-Holstein als Problem der Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 285—303.

Doormann, Karl. Innere Kolonisation. Berlin : Simion 1913. 31 p. **20583**

Ferber, Ernst. Zur Lage des ländlichen Siedlungswesens. **x 2220**
= Ständisches Leben. Jg. 1. 1931. p. 506—516.

Fleiner, Elisabeth. Genossenschaftliche Siedlungsversuche der Nachkriegszeit. Heidelberg : Weise 1931. 152 p. (Heidelberger Studien a. d. Inst. f. Sozial- und Staatswissenschaften, I., 3.) **76158**

Frese, Joseph. Fehler der ländlichen Siedlungspolitik. **1416**
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 7. 1931. p. 838—841.

Frost, Julius. Die aktuellen Fragen der Agrarpolitik. München : Duncker & Humblot 1932. 108 p.
V. 3. Siedlung. p. 102—106. **78420**

Gayl. Siedlung und Siedlungsgesellschaften. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 197—203.

Gisbertz. Die Fortführung der Kleinsiedlung auf neuer Grundlage. **952**
= Reichsarbeitsblatt. Jg. 15. 1935. p. II. 41—44.

Glass und S t o l t. Siedlung auf Oedland und Kulturland. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 15. 1923. p. 257—262.

Glatzel, Frank. Die Siedlung im Jahre 1933. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 43. 1934. p. 274—278, 304—309.

Goerdeler. Städte und Siedlung. **1628**
= Städtetag. Jg. 25. 1931. p. 549—553.

Grospietsch. Der heutige Stand der ländlichen Siedlung und die Vorbereitung für die Siedlungsperiode 1927. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 213—221.

Grospietsch. Zur Frage des Dauerkredits für die ländliche Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 373—380.

Haack. Wiederkaufsrecht und Vorkaufsrecht zu Siedlungszwecken. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Bd. 13. 1920/21. p. 451—466.

Haibel. Die ländliche Siedlung in Mecklenburg-Schwerin. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 221—231.

Hebert, Walter. Ratgeber für städtisches und ländliches Siedlungswesen. Berlin : Wichern-Verl. 1926. 68 p. **59988**

Hildebrand. Die Durchführung des erweiterten Siedlungsprogramms unter besonderer Berücksichtigung der Landbeschaffung und Finanzierung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 249—255.

Jaerisch, Gerhard. Der freiwillige Arbeitsdienst im Deutschen Reiche nebst einem Anhang betr. das Siedlungswesen. *[1932.]* 2. Aufl. Breslau : Priebatsch 1933. 175 p. **81450**

Jesinghaus, Hugo. Mobilisierung von Erbschaftshypotheken für die landwirtschaftliche Siedlung.
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 359—364. **4945**

Kampffmeyer, Hans. Wohnungs- und Siedlungspolitik. München : Verl. f. Kulturpolitik 1920. 158 p. **49721**

Karutz, Otto. Arbeiterschaft und Innensiedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 232—235.

Karutz, Otto. Die deutsche ländliche Siedlung vor dem Weltkrieg. **3340**
= Sozialistische Monatshefte. Jg. 32. 1926. p. 372—386.

Karutz, Otto. Das deutsche ländliche Siedlungsrecht. **3340**
= Sozialistische Monatshefte. Jg. 32. 1926. p. 460—469.

Karutz, Otto. Siedelungsverfahren und Siedelungsergebnisse seit 1919. **3340**
= Sozialistische Monatshefte. Jg. 32. 1926. p. 615—627.

Keup, Erich. Innere Kolonisation und Bevölkerungspolitik. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 125—134.

Köhler, Fritz und W. v. G a y l. Preussische Siedlung — einst und heute. **4647**
= Deutsche Rundschau. Bd. 238. 1934. p. 35—41.

Königsberg. Ostpreussische Landgesellschaft. Zwanzig Jahre deutscher Siedlungsarbeit in Ostpreussen (1906 bis 1926). Königsberg: Gräfe & Unzer 1927. 134 p. 10 t. **100891**

Kranold-Steinhaus, Hermann. Zur ländlichen Siedlungspolitik. **1416**
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 7. 1931. p. 939—943.

Krause. Die Organisation der ländlichen Siedlung nach dem Reichssiedlungsgesetz und die Aufsichtstellung der Länder unter besonderer Berücksichtigung der Einrichtungen in Preussen.
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 621—632. **4945**

Krug. Der Begriff der Siedlung nach dem Reichsiedlungsgesetz. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 633—646.

Kruschwitz. Ländliche Siedlungspolitik in Sachsen. Leipzig: Reichenbach 1916. 26 p.
P 325.332(432.1)

Krüger. Zur deutschen Wohnungs- und Siedlungsgesetzgebung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 303—318.

Kuhn-Dreetz, J. Beitrag zum Siedlungsproblem. **1805**
= Der deutsche Volkswirt. Jg. 5. 1930/31. p. 813—816.

Kundgebung für die landwirtschaftliche Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 1—17.

Küppers-Sonnenberg, G. A. Deutsche Siedlung. T. 1. Gesamtdarstellung d. deutschen Siedlungswesens in allen Formen und Spielarten. Berlin: Grundstückswarte 1933. 124 p. **82462/1**

Lembke, Fr. Ländliches Siedlungswesen. Berlin: Verein f. Wohlfahrts und Heimatpflege 1927. 95 p. (Land-Bücher, 8.) **67133**

Lerch, Rudolf. Internal colonization in Germany. **3057**
= Annals of the American Acad. of Polit. and Soc. Science. Vol. 150. 1930. p. 273—287.

Linckelmann, Karl. Baudarlehen und landwirtschaftliche Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 234—237.

Lüders, Marie-Elisabeth. Das Siedlungsproblem im Spiegel der Presse. **1628**
= Städtetag. Jg. 26. 1932. p. 87—90.

Machui, Arthur. Möglichkeiten der Bauernsiedlung in Deutschland. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 44. 1935. p. 362—368.

Machui, Arthur. Wiedererweckung der Dorfgemeinschaft — eine Schicksalsfrage der Siedlung. Aufgaben der Sozialarbeit im Rahmen des Siedlungswerkes. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 42. 1933. p. 247—250, 281—284.

Mandl, Felix. Die neue Siedlungsgesetzgebung in Ungarn verglichen mit der in Deutschland und ihr Einfluss auf die landwirtschaftlichen Verhältnisse in Ungarn. Diss. Göttingen. Bp.: Grill 1924. 139 p. **54739** és **55077**

Massmann, Karl. Dauerkredit. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 7—13.

Massmann, Karl. Entwicklungslinien in der deutschen landwirtschaftlichen Siedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 41. 1932. p. 374—379.

Massmann, Karl. Grundsätzliches zur Frage der Erwerbslosensiedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 40. 1931. p. 1496—1501.

Massmann, Karl. Landwirtschaftliche Siedlung in Deutschland. **80442**
= *Keiser,* Friedrich (Hg.) Die Landwirtschaft. 1928. p. 241—250.

Mauritius, [Rudolf]. Ostsiedlung für Minderbemittelte und Besitzlose, Landwirte und Handwerker. Karlsruhe: »Schaffer-Gilde« [1927.] 32 p. **P 325.332(431.1)**

Meder, J. Die Besitzfestigung als Aufgabe der Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 109—116.

Meder, J. Wege und Ziele der landwirtschaftlichen Besitzfestigung in Deutschland. **79984**
= Deutsch-Österreichische Agrarfragen. 1930. p. 100—109.

Migge, Leberecht. Deutsche Binnen-Kolonisation. Berlin: Dtsche Gartenstadt-Gesellsch. 1926. 197 p. **60212**

Mueller, August. Das ländliche Siedlungswesen nach dem Kriege. **1234**
= Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Jg. 27. 1930. p. 529—532.

Nadolny. Aus der Siedlungsarbeit in Ostpreussen. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 27. 1931. p. 120—123.

Nell-Breuning, Oswald. Katholischer Siedlungsdienst. **4644**
= Stimmen der Zeit. Bd. 121. 1930/31. p. 40—55.

Neumann, Hanns Albrecht. Ländliche Siedlung in der Provinz Hannover nach dem Weltkriege. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1930. X, 85 p. **P 325.332(431.7)**

Oertzen, Karl Bernhard v. Landflucht, Kleinsiedlung und Landarbeit. Jena: Fischer 1914. IX, 395 p. **3903/14**
= Archiv f. exakte Wirtschaftsforschung, 14. Ergh.

Paasche, Otto. Voraussetzungen und Aufgaben der ländlichen Siedlung in Ostpreussen. Diss. Königsberg Pr. 1932. IV, 172 p. **P 325.332(431.1)**

Pagenkopf. Die Weiterführung der Siedlungstätigkeit in Pommern. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 15. 1923. p. 30—39.

Pfannschmidt, Martin. Um die Zukunft der Ostsiedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 42. 1933. p. 505—508.

Pischke, H. Siedlungswille und Siedlungswege. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 23. 1927. p. 193—205.

Ponfick. Die ländliche Siedlung als Wirtschaftsfaktor. **2031**
= Deutschlands Erneuerung. Jg. 12. 1928. p. 708—715.

Ponfick. Das neue deutsche Siedlungswerk und die Stellung der Reichsregierung zu den bisherigen Ergebissen. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 222—228.

Quante, Peter. Möglichkeiten und Grenzen der bäuerlichen Siedlung bes. im Hinblick auf die gewerbliche Arbeitslosigkeit. **3051**
= Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. 3. Folge. Bd. 84. 1933. p. 833—864.

Rautenberg, Martin. Möglichkeiten und Grenzen der Ostsiedlung. **1805**
= Der deutsche Volkswirt. Jg. 8. 1933/34. p. 1269—1271.

Redlhammer, Hans. Durch Siedlung zum Aufstieg. **4647**
= Deutsche Rundschau. Bd. 231. 1932. p. 13—21.

Riss, H. Stand und Zukunft der deutschen Ostsiedlung. **2031**
= Deutschlands Erneuerung. Jg. 16. 1932. p. 672—676.

Rosenbrock, Ewald. Grundsätzliches und Tatsächliches zur Anliegersiedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 15. 1923. p. 265—275.

Rosendahl. Die Beckumer Siedler in Oberschlesien. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 475—482.

Rosikat. Die Finanzierung der landwirtschaftlichen Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 16. 1924. p. 125—136.

Rosikat. Siedlungsmethode. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 133—139.

Rosikat [&] S t o l t. Nochmals zur Frage der Siedlungsmethode. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 221—237.

Rönneburg, Heinrich. Aufgaben und Schwierigkeiten der Siedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 42. 1933. p. 161—167.

Rönneburg, Heinrich. Kritische Bemerkungen zu dem bisherigen Ergebnis der landwirtschaftlichen Siedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 38. 1929. p. 225—229.

Rönneburg, Heinrich. Wie steht es um die Siedlung? **587**
= Soziale Praxis. Jg. 40. 1931. p. 193—198.

Scharenberg, Wolfgang. Zurück zur Scholle. Vom Schrebergarten zum Gartenstaat, ein Weg zur Massensiedlung. Berlin-Weissensee: »Der Ruf« 1931. 55 p. **P 325.332(43)**

Schauff, J. Die Ostsiedler aus West- und Süddeutschland. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 524—530.

Schneider, Egidius. Die Siedlung, eine Lebensfrage des deutschen Volkes. M.-Gladbach: Volksvereins-Verl. 1926. 45 p. **P 325.332(43)**

Schoenkaes. Die Förderung der West- Ostsiedlung durch den Kreis Wartburg. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 519—524.

Seelmann, Walther. Fideikommissauflösung und innere Kolonisation in Preussen. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 229—234.

Sering, Max. Die innere Kolonisation im östlichen Deutschland. Lpzg: Duncker & Humblot 1893. IX, 330 p. 1 t. (Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, 56.) **3358/56**

Sering, Max. Das ländliche Siedlungswesen. **2946**
= Jahrbuch für Sozialpolitik. Jg. 1. 1930. p. 200—210.

Siehr, Ernst. Ostpreussische Siedlungsfragen. **3473**
= Zeitschrift f. Politik. Jg. 22. 1932. p. 319—340.

Sohn, Friedrich. Die wirtschaftliche Bedeutung der neuen Bauernsiedlung. **1805**
= Der deutsche Volkswirt. Jg. 9. 1934/35. p. 242—244.

Soproni (Schmidt) Elek. A mezőgazdaság irányítása a Német Birodalomban. Bp.: Kir. magy. egyetemi nyomda 1935. XI, 295 p. 1 t. **84812** és **84813**
XII. fejezet. A telepitési tanácsadás. p. 195—204.

Stolt, M. Aufgaben und Ziele des ostdeutschen Siedlungswerkes. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 2—29.

Stolt, Max. Die Depotgüter der provinziellen Siedlungsgesellschaften. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 399—403.

Striemer, Alfred. Wege zur krisenfesten Siedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 44. 1935. p. 154—160.

Stumpfe, E. Polenfrage und Ansiedlungskommission. Darstellung der staatlichen Kolonisation in Posen-Westpreussen u. kritische Betrachtungen über ihre Erfolge. Berlin: Reiner 1902. [8], 262 p. **A 47.32/281**

Szászország. Törvények, rendeletek. Die Gesetze über das Siedlungswesen in Sachsen, nebst Ausführungsvorschriften, Erläuterungen u. Sachregister. Hg. v. Ernst W. F i s c h e r. Dresden: Verl. Aus- und Fortbildung 1930. 80 p. **75936**

Széchenyi Imre gr. Telepítési törekvések Németországban. Bp.: »Országgy. Értesítő« 1893. VIII, 149 p. **16701**

Takács Imre. A harmadik birodalom telepítési politikája. **2698**
= Magyar Szemle. 20. köt. 1934. p. 126—134.

Ullmann, Hermann. Die Siedlungsaufgabe im deutschen Osten. **2562**
= Europäische Revue. Jg. 7. 1931. p. 219—228.

Unterausschuss für Landwirtschaft. Das ländliche Siedlungswesen nach dem Kriege. Berlin: Mittler 1930. VIII, 221 p. (II. Unterausschuss, Verhandl. u. Berichte, 10.) **1846/10**
= Németország. Ausschuss z. Untersuchung d. Erzeugungs- u. Absatzbedingungen d. deutschen Wirtschaft.

Vohwinkel, Hans. Die Tätigkeit der Bayerischen Landessiedlung in wirtschaftlicher und sozialer Beziehung. Diss. Erlangen 1926. VIII, 61 p. **65000**

Volz, Wilhelm. Industrie in den Osten! Die deutsche Wirtschaftsstruktur und das Problem der Ostsiedlung. **2552**
= Zeitschrift für Geopolitik. Jg. 10. 1933. p. 367—379; 437—441.

Warnack. Ländliche Siedlung und Bevölkerungsverdichtung. Berlin: Dtsche Landbuchhdl. 1933. 16 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 51.) **P 325.332(43)**

Wölz, Otto. Dritte Notverordnung und landwirtschaftliche Siedlung. **952**
= Reichsarbeitsblatt. N. F. Jg. 11. 1931. p. II. 635—II. 639.

Wölz, Otto. Randsiedlung und landwirtschaftliche Siedlung für Erwerbslose. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 40. 1931. p. 1573—1578, 1609—1614.

Zanthier, Heintzsch, Brödrich, Schickfus. Zur Frage der Siedlungsmethode. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 169—182.

Zimmermann, Fritz. Das ländliche und städtische Siedlungswesen in Deutschland während des Krieges. Diss. Erlangen 1928. 111 p. **69104**

Nagybritannia. — *Grossbritannien.*

Collings, Jesse. The colonization of rural Britain. Vol. 1—2. London: Rural world publ. co. 1914. XXXII, 607 p. 18 t. **27888**

Eliaschewitsch, Alexander. Die Bewegung zugunsten der kleinen landwirtschaftlichen Güter in England. München: Duncker & Humblot 1914. IV, 366 p. **28632**

Entwicklung des Siedlungswerkes in England. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 241—244.

Heyer, F. Die Siedlung in Grossbritannien. **3050**
= Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 62. 1929. p. 129—138.

Strutt, Ed. W. G. British agriculture, the nations' opportunity. Report on the employment of sailors and soldiers on the land. By —, Leslie Scott & G. H. Roberts. Pref. & appendix on the reclamation of land by A. D. Hall. London: Murray 1917. XI, 168 p. **37259**

Wartisch, Hans. Soldatensiedlung in England. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 315—320.

Telepítés más országokban.

Innere Kolonisation sonstiger Länder.

Gorni, O. Le problème de la colonisation intérieure en Espagne. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 19. 1929. p. 868—875.

Innere Kolonisation in Dänemark. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 151—152.

Ivšić, Milan. Les problèmes agraires en Yougoslavie. Préface par Victor B o r e t. Paris : Rousseau 1926. IX, 376 p. A 49.38/187

Michalis, Kostas G. Die neuere Agrar- und Siedlungsgesetzgebung Griechenlands. 72392
= *Sering.* Die agrarischen Umwälzungen im ausserrussischen Osteuropa. 1930. p. 447—483.

Palmgren. Dänische Gesetzgebung zur Förderung der inneren Kolonisation. 4945
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 297—303.

Parecz György. Az új telepítési törvényhez. 2617
= Magyar Kisebbség. 9. évf. 1930. p. 575—577.

Reiners, Johann. Die polnische Ansiedlerbewegung in den Westgebieten des polnischen Staates. 4945
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 436—443.

Reiners, Johann. Zur Lage der deutschen Ansiedler in West-Polen. 4945
= Archiv für inner Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 380—389.

Rónai András. Háború utáni telepítések Romániában. 2872
= Mezőgazdasági Közlöny. 6. évf. 1933. p. 506—508.

Schirmer, R. Die innere Kolonisation in den Niederlanden. 4945
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 148—154.

C) A telepítés különös problémái.

Spezialprobleme der inneren Kolonisation.

1. Pénzügyi megalapozás.

Finanzielle Fundierung.

Antal Dezső. A telepítés műszaki vonatkozásai. 532
= A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 67. köt. 1933. p. 73—85.

Articus. Die Finanzierung der ländlichen Siedlung in Preussen. 4945
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 1—7.

Gayl, Wilhelm. Die Ergebnisse der Siedlungs-Enquête. 1416
= Magazin der Wirtschaft. Jg. 6. 1930. p. 1629—1636.

Grospietsch. Zur Frage des Dauerkredits für die ländliche Siedlung. 4945
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 18. 1926. p. 373—380.

Hebert, Walter. Ratgeber für städtisches und ländliches Siedlungswesen. Berlin : Wichern-Verl. 1926. 68 p. 59988

Kerék Mihály. A telepítési kérdés. I. A telepítés pénzügyi lehetőségei. 2698
= Magyar Szemle. 18. köt. 1923. p. 126—135.

Keszlyüs Lajos. A telepítés üzemi alapkérdései és a telepgazdaságok jövedelmi előirányzata. 84196
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 489—500.

Koós Zoltán. A telepítés pénzügyi megoldásának lehetőségei. 84196
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.]. p. 322—332.

Koós Zoltán és K e l e m e n Ferenc. Tervezet a pénzügyi megoldásra vonatkozólag. 84196
= A telepités. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.]. p. 540—549.

Kováts Miklós. A telepítésről. 42
= Magyar Közigazgatás. 52. évf. 1934. 29—30. sz. p. 3—4.

Manheim Márk. A magyar parasztosztály telepítéséről von. a mezőgazdasági telepítések folytatásához és a víziutak és öntözési csatornák kiépítéséhez szükséges pénzalapok előteremtésére. Bp.: Szerző 1901. 47 p. **23168**

Massmann. Dauerkredit. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 19. 1927. p. 7—13.

Rosikat. Die Finanzierung der landwirtschaftlichen Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 16. 1924. p. 125—136.

2. Harcosok és rokkantak telepítése.

Ansiedlung von Kriegsteilnehmer und Invaliden.

Ausztria. »Die Bereitschaft.« Verein für soziale Arbeit. Die Versorgung der Kriegsbeschädigten mit bes. Berücks. der Ansiedlung auf eigenem Grund und Boden. Wien: Suschitzky 1917. 111 p. **36993**

Czettler Jenő. A hadirokkantak telepítése Magyarországon. Bp.: Stephaneum 1916. 24 p. **R 362.935**

Gottwald. Kleinsiedlung in Stadt und Land. Ratschläge zur Kriegsbeschädigtenansiedlung unter Berücksichtigung der neuesten gesetzlichen Bestimmungen. Berlin: Dtsche Landbuchhdl. 1917. 58 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 26.) **4901/26**

Keup, [Erich]. Die Ansiedlung von Kriegsbeschädigten. Beiträge z. Invalidenfürsorge von —, Alfred Mayer, Paul Wölbling. Berlin: Dtsche Landbuchhdl. 1915. 53 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 18.) **4901/18**

Keup, [Erich]. Gesetzesmassnahmen zur Ansiedlung Kriegsbeschädigter. Beiträge von —, Ostheider, Kruschwitz. Berlin: Dtsche Landbuchhdl. 1916. 60 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 23.) **4901/23**

Keup, [Erich]. Die innere Kolonisation und der Krieg mit bes. Berücks. der Invaliden- und Hinterbliebenenansiedlung. **4406/19**
= Deutscher Ver. f. ländl. Wohlfahrtspflege, 19. 1916. p. 72—86.

Munkanélküliség elleni küzdelem magyarországi egyesülete. Anyaggyüjtemény a rokkant- és harcostelepítés kérdéséhez. Bp.: Benkő 1917. 110 p. (Munkanélküliség ell. küzd. magyarorsz. egyes. kiadv., 13.) **3691/13**

Sagmeister, Alois. Kriegerheimstätten. Geleitw. v. Rich. Weiskirchner. *[1915.]* 2. erw. Aufl. Wien: Gerlach & Wiedling 1916. 78 p. **36286**

Schwerin, [Friedr. Wilh.] Die Ansiedlung von Kriegsbeschädigten. II. Teil. Beiträge zur Invalidenfürsorge von —, E. Keup, P. Wölbling [etc.] Berlin: Dtsche Landbuchhdl. 1916. 48 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 21.) **4901/21.**

Strutt, Ed. W. G. British agriculture, the nations opportunity. Report on the employment of sailors and soldiers on the land. By —, Leslie Scott & G. H. Roberts. Pref. & appendix on the reclamation of land by A. D. Hall. London: Murray 1917. XI, 168 p. **37259**

Tiroler Heldendank. Heimstätten-Fürsorge für heimkehrende Krieger. Kufstein: Lippolt 1916. 54, 16 p. **37410**

Vogel, Emanuel Hugo. Innere Kolonisation und Landarbeiterfrage in Österreich nach dem Kriege. Ein Beitrag z. Problem d. landwirtschaftlichen Kriegsheimstätten. Berlin: Dtsche Landbuchh. 1918. 160 p. **40834**

Weber, Hans Siegfr. Ansiedlung von Kriegsinvaliden. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt 1916. 36 p. **P 325.332(43)**

Wartisch, Hans. Soldatensiedlung in England. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 14. 1921/22. p. 315—320.

Zimmermann, Fritz. Das ländliche und städtische Siedlungswesen in Deutschland während des Krieges. Diss. Erlangen 1928. 111 p. **69104**

3. Városszéli telepítés.

Stadtrandsiedlung.

Auer, H. H. Einiges vom Aufbau der vorstädtischen Kleinsiedlungen. **1628**
= Städtetag. Jg. 27. 1933. Beil. p. 33*—37*.

Bálint Sándor. Megindítható városszéli telepítések Magyarországon és a munkanélküliség. **x 2173**
= Társadalompolitikai Füzetek. 2. köt. 1933. 1—3. sz. p. 75—83.

Bohnstedt, Werner. Die Zukunft der Stadtrandsiedlung. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 42. 1933. p. 832—837., 865—868.

Fresdorf und E r b s. Die Brandenburger Selbsthilfesiedlung für Erwerbslose. **3410**
= Jahrbuch d. Bodenreform. Jg. 27. 1931. p. 193—203.

Grünbaum-Sachs, Hilde. Die Stuttgarter Stadtrandsiedlung. **587**
= Soziale Praxis. 42. Jg. 1933. p. 121—123.

Gundel, M. Die Bedeutung der vorstädtischen Siedlung. **1636**
= Deutsche medizinische Wochenschrift. Jg. 59. 1933. p. 1779—1782.

Heilmann. Fortführung der vorstädtischen Kleinsiedlung. **952**
= Reichsarbeitsblatt. N. F. Jg. 13. 1933. p. II. 285—II. 286.

Heilmann. Die Richtlinien für die vorstädtische Kleinsiedlung vom 20. II. 1933. **952**
= Reichsarbeitsblatt. N. F. Jg. 13. 1933. p. II. 64—II. 65.

Heimerich, H. & H. L u p p e. Die Randsiedlung. **1628**
= Städtetag. Jg. 26. 1932. p. 319—322.

Kerényi László. Községi telepítések a nagyvárosok környékén. **42**
= Magyar Közigazgatás. 52. évf. 1934. 40. sz. p. 1—3.

Koch. Stadtrandsiedlung und gemeindliche Wohlfahrtslasten. **1089**
= Der Gemeindetag. Jg. 29. 1935. p. 244—247.

Körbel, Hans. Über die vorstädtische Siedlung. **1188**
= Münchener medizinische Wochenschrift. Jg. 80. 1933. p. 1866—1869.

Muesmann, Adolf. (Hg.) Die Umstellung im Siedlungswesen. Vorbereitung, Durchführung u. Ertragsberechnung d. neuen vorstädtischen Kleinsiedlungen u. Kleinbauerstellen. Stuttg. : Hoffmann 1932. 144 p. **x 6247**

Müller, August. Die Vorstadtsiedlung. **1234**
= Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Jg. 29. 1932. p. 193—196.

Neubacher, Hermann [és mások]. Stadtrandsiedlung. **1685**
= Österreichische Gemeinde-Zeitung. Jg. 10. 1933. No. 4. (Sonderheft : Stadtrandsiedlung). p. 1—18.

Poerschke. Sozialetat, Wohnungsbau und vorstädtische Kleinsiedlung im Jahre 1933. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 43. 1934. p. 1041—1046 ; 1065—1069.

Richter, J. Erleichterungen für die vorstädtische Kleinsiedlung und für die Bereitstellung von Kleingärten für Erwerbslose. **952**
= Reichsarbeitsblatt. N. F. Jg. 12. 1932. p. II. 133—II. 136.

Runge, E. Untersuchung über die Wirtschaftlichkeit der Stadtrandsiedlung [etc.] Bearbeiter : —, W. L e h w e s s, K. L. M ü l l e r. Berlin : Selbstverl. d. Dtschen Ges. f. Bauwesen 1933. 32 p. **Pq 725.095.14(43)**

Saassen. Bericht über die Tätigkeit des Reichskommissars für die vorstädtische Kleinsiedlung.
= Reichsarbeitsblatt. N. F. Jg. 12. 1932. p. II. 309—II. 313. **952**

Schmidt, Friedrich. Vorstädtische Kleinsiedlung und Eigenheimbau. Bestimmungen und Erläuterungen. *[1932]* 2. Aufl. Eberswalde-Berlin : Müller 1933. VIII, 232+45 p. **80710**

Wagenbach, Joseph. Um die vorstädtische Kleinsiedlung. Unternehmungen und Erfahrungen im Deutschland der letzten Jahre. **1912**
= Schönere Zukunft. Jg. 9. 1933/34. p. 1266—1267, 1292—1295.

Weber. Die vorstädtische Kleinsiedlung. **619**
= Zeitschrift für Wohnungswesen. Jg. 31. 1933. p. 87—89.

Wendenburg. Vorstädtische Randsiedlungen vom sozialfürsorgerischen und psychologischen Standpunkt. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 41. 1932. p. 57—62.

Wölz, Otto. Randsiedlung und landwirtschaftliche Siedlung für Erwerbslose. **587**
= Soziale Praxis. Jg. 40. 1931. p. 1573—1578, 1609—1614.

4. Telepítés és egyéb kérdések.

Siedlung und sonstige Fragen.

Antal Dezső. A telepítés műszaki vonatkozásai. **532**
= A Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye. 67. köt. 1933. p. 73—85.

Barocka. Abholzung von Waldflächen zugunsten der Siedlung? **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 307—325.

Czenner István. Általános mérnöki feladatok a telepítés körében. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934]. p. 585—588.

Dániel, Arnold. Getreidegärtner-Kolonien. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 18. 1925/26. p. 913—916, 945—949.

Groffits Gábor. Műszaki feladatok a telepítés lebonyolításához. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 566—571.

Hildebrand, Karl. Das ländliche Genossenschaftswesen und die Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 729—740.

Kesztyüs Lajos. A telepítés üzemi alapkérdései és a telepgazdaságok jövedelmi előirányzata. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 489—500.

Kotsis Endre. A telepítés építészeti vonatkozásai. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 346—354.

Körbel, Hans. Über die vorstädtische Siedlung. **1188**
= Münchener Medizinische Wochenschrift. Jg. 80. 1933. p. 1866—1869.

László József. A telepítés szociálhygiéniai szempontjai. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 550—555.

Lazarus, Paul. Hygienische Kolonisation und Volkserneuerung. **3410**
= Jahrbuch der Bodenreform. Jg. 18. 1922. p. 65—95.

Leinweber, Bruno. Getreidegärtner-Kolonien. **1073**
= Der österreichische Volkswirt. Jg. 18. 1925/26. p. 765—768, 785—788.

Magyar fajegészségtani és népesedéspolitikai társaság. A telepítés alapelvei fajegészségügyi szempontból. Bp.: Magyar fajegészségtani és népesedéspolitikai társ. 1918. 5 p. **R 325.332**

Major Antal. Az aldunai csángótelepek egészségügye. Bp.: »Lloyd ny. 1888. 34 p. **47919**

Major Antal. Az aldunai csángótelepítés orvosi szempontból. Gyöngyös: Herzog ny. 1898. 44 p. **47920**

Migge, Leberecht. Die wachsende Siedlung nach biologischen Gesetzen. Stuttg.: Franckh 1932. 64 p. **78783**

Padányi Gulyás Jenő. A telepítés egészségpolitikai vonatkozásai. **x 2260**
= Egészségpolitikai Szemle. 2. évf. 1935. p. 154—157.

Prack László. Üzemi számítások a telepítés körül. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 486—488.

Prack László. A telepítés üzemi irányelvei. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 375—382.

Puttkamer. Die ländliche Ansiedlung und der Raiffeisenverband. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 13. 1920/21. p. 740—744.

Reichenbach Béla. A telepítés üzemi célkitűzései. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 471—474.

Sass Gábor. A géptechnika a telepítés szolgálatában. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 577—581.

Stitz János. Mellékfoglalkozást nyujtó telepítés — és a méhészet. **x 2276**
= A Baranyai Méhészkör évkönyve. 1935. p. 35—36.

Stolt, M. Der Begriff des Familienbetriebes in der landwirtschaftlichen Siedlung. **4945**
= Archiv für innere Kolonisation. Jg. 20. 1928. p. 355—359.

Szabó Lajos. A homoki munkásgyümölcstelepek üzemi berendezése. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 510—514.

Toronyi Fellner Sándor. A telepítés építészeti kérdései. **84196**
= A telepítés. A Magyar Gazdaszövetség szakértekezlete. [1934.] p. 571—575.

Warnack. Ländliche Siedlung und Bevölkerungsverdichtung. Berlin: Dtsche Landbuchhdl. 1933. 16 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 51.) **P 325.332(43)**

Zemplényi Imre. Telepítés, embergazdálkodás, eugenika. **x 2260**
= Egészségpolitikai Szemle. 2. évf. 1935. p. 158—162.

III. Tagosítás.

Flurbereinigung.

Balázsházy János. A tagosztályban való zavarok tisztábahozataláról. Pest: Trattner—Károlyi 1857. XVI, 240 p. **16715**

Bollack, Adolf. Flurbereinigung, ein Mittel zur Ertragssteigerung der Landwirtschaft. **1196**
= Die Hilfe. Jg. 36. 1930. p. 163—166.

Deák Gyula. Megjegyzések az erdélyrészi birtokrendezési eljárást módosító 1892. évi törvényjavaslathoz. Bp.: Rudnyánszky ny. 1892. 31 p. **R 383.15(439.42)**

Deák Gyula. Az erdélyrészi birtokrendezésről. Erzsébetváros: Kotzauer ny. 1890. 50. p. **Ball. 337/11**

Fehrentheil-Gruppenberg László. Földbirtokpolitikai színképelemzés. **2698**
= Magyar Szemle. 35. köt. 1935. p. 219—226.

Fehrentheil-Gruppenberg László. A tagosítás. **83583**
= Az országrendezés mérnöki megvilágításban. Bp. 1933. p. 132—138.

Fehrentheil-Gruppenberg László. Az utolsó negyedszázad tagosításainak tanulsága. **2872**
= Mezőgazdasági Közlöny. 8. évf. 1925. p. 21—26.

Fehrentheil-Gruppenberg László. Vizsgálatok a magyar kisbirtokok elaprózottságára és a községek tagosításának sürgősségi fokát mutató indexszámok megállapítására. **532**
= Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye. 69. évf. 1935. p. 82—100.

Földes Gyula. Szétporlasztott kisbirtokok. **x 6447**
= Községi közlöny. 56. évf. 1934. p. 345—346.

Helle László. A tagosítás. Bp.: Wodianer 1928. 337 p. (A közigazgatástani int. kiadv. III. Mezőgazdaságpol., 1.) **66894**

Kenéz, Béla. Nép és föld. Bp.: Grill 1917. XXIV, 476 p. **35957**
Tagosítás p. 250—259.

Kleiszner Zoltan. A tagosítások gyakorlati kivitele és gazdasági előnyei. Bp.: Földmérő magánmérnökök orsz. egy. 1932. 20 p. 4 t. **R 383.15(439)**

Kommassation auf Grund der Gesetzartikel VII. und XXXIX. v. J. 1908. Bp.: Pallas ny. 1912. 135 p. 2 t. **48990**

Krisztinkovich Ede. Birtokrendezések Ausztriában, Bajorországban, Würtembergben és Badenben. Jelentés. Bp.: Pallas 1901. 144 p. **12630**

Magyarország. Törvények, rendeletek. 1892. XXIV. t.-c. az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén a birtokrendezési és tagosítási ügyekben követendő eljárásról szóló 1880: XLV. t.-c. némely határozatainak módosításáról és kiegészítéséről. Jegyzetekkel és magyarázattal ell. Reiner Ignác. Bp.: Ráth 1892. 20 p. **43315**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A tagosítás az 1908. VII. és XXXIX. t.-c. alapján a gazdaközönség számára. Bp.: Pallas ny. 1912. 95 p. 2 t. **42624**

Remembrement, Le, des terres en Allemagne. **2537**
= Revue internationale du travail. Vol. 25. 1932. p. 713—715.

Sebess Dénes. A datok a magyar agrárpolitikához a jobbágyság felszabadítása után, (közös erdő, közlegelő, arányosítása, úrbéri rendezés, tagosítás és telekkönyvi jog.) Bp.: Grill 1908. IV, 254 p. **39939**

Sebess Dénes és Börcsök Andor. Erdélyrészi birtokrendezés. Az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Középszolnok, Zaránd megyék és a volt Kővár területén birtokrendezési, kül. úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben hatályban levő összes jogszabályok. Bp.: Pesti kny. 1908. 439 p. **17710**

Sebess Dénes és Börcsök Andor. Magyarországi birtokrendezés. Az 1908. XXXIX. t.-c. hatályosságának területén birtokrendezési kül. úrbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben érvényben levő összes jogszabályok. Bp.: Pesti kny. 1909. VII, 550 p. **17709**

Tagosítás az 1908. VII. és XXXIX. t.-c. alapján a gazdaközönség számára. Bp.: Pallas 1912. 95 p. 2 t. **R 383.15**

Tagosítsunk? Bp.: Pallas 1912. 18 p. 1 t. **R 383.15**

Tokaji Géza. Tagosítási rendszerünk hiányairól. Kolozsvár: Gámán ny. 1896. 14 p. **R 383.15**

A Fővárosi Könyvtár szerzeményeinek válogatott jegyzéke, 1934.

Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Stadtbibliothek, 1934.
Select list of new accessions, 1934.

0 Általános munkák

Allgemeines — General works

001 Tudomány és tudás

Wissenschaft und Wissen
Science and knowledge

L' Année de la Coopération intellectuelle. Année 1932. Paris: Institut international de coopération intellectuelle 1933. **X 2166**

Grebe, Wilhelm. Geist und Sache. Grundlegung der Theorie der Geisteswissenschaften u. Klärung d. Sinnes kulturellen Schaffens. Frankfurt a. M.: Diesterweg 1934. VII, 226 p. Bibliographie: p. 222—224. **83494**

Kornis Gyula. Tudományelmélet és tudománypolitika. Bp.: Franklin 1934. p. 63—83. = Berzeviczy Albert emlékkönyv. **83587**

Kottje, Friedrich. Illusionen der Wissenschaft. Eine notwendige Selbstbesinnung z. heutigen Kulturkrisis. Stuttg.: Cotta 1931. IX, 251 p. **83344**

Litt, Theodor. Die Stellung der Geisteswissenschaften im nationalsozialistischen Staate. Lpzg: Quelle & Meyer [1933.] 24 p. (Aus: »Die Erziehung«.) **P 001(43)**

Puetters, Johann Stephan. Versuch einer academischen Gelehrten-Geschichte von der Georg-Augustus Universität zu Göttingen. Göttingen: Vandenhoek 1765. [12], 328 p. **83433**

Reiner, Hans. Die Existenz der Wissenschaft und ihre Objektivität. Die Grundfrage d. Univers. u. ihrer Erneuerung. Halle (Saale): Niemeyer 1934. 48 p. **P 001**

Société des Nations. Commission internationale de coopération intellectuelle. Rapport de la commission sur les travaux de sa quinzième session plénière. Soumis au conseil et a l'assemblée. Genève: Soc. des nations 1933. 62 p. (Série de publ. de la Soc. des nations. XII. A. Cooperation intellectuelle. 1933. XII. A. 1.) **Pq 341.25 : 001**

Szende Zoltán. Die geistige Struktur des heutigen Bulgariens. Berlin: Gruyter 1933. 15 p. (Sonderabdruck a. d. Minerva-Zeitschrift Jg. 9. 1933. Heft 1—2.) **P 001(497.2)**

Várady Károly. Az evolució olimpiásza. Alapítsuk meg az első újkori szellemi olimpiász világegyesületét. Bp.: Torday 1932. 167 p. **83930**

01 Könyvészet

Bibliographie — Bibliography

Basel. Universität. Katalog der Musikabteilung der öffentlichen Bibliothek der Universität Basel und der in ihr erhaltenen Schweitzerischen Musikbibliothek. Bd. 1. Basel: Verl. d. Universitäts-Bibliothek 1925. **0171/190**
Bd. 1. Musikalische Kompositionen, XI, 141 p.

Benze, Rudolf. Wegweiser ins Dritte Reich. Einführung in das völkische Schrifttum. *[1933.]* 2. Aufl. Hg. v. Nationalsozialistischen Lehrerbund. Braunschweig: Appelhaus 1934. 44 p. **01632/37**

Bibliographia oeconomica Hungariae. T. 1. Ed. Bibliotheca musei oeconomiae ruralis regni Hungariae. Bp.: Egyet.-ny. 1934. **01638/106**
T. 1. A magy. gazd. irod. első századainak könyvészete (1505—1805). Összeáll.: Dóczy Jenő, Wellmann Imre, Bakács István. 1934. 354 p. 9 t.

Bibliographie Československo-bulharská. Rid. Jan Thon. V. Praze: Nákládem obce prazské 1934. 41 p. (Spisy knihovny hlav. mesta Prahy, 16.) **0160/75**

Borsos István. A pápai evang. reform. főiskola könyvtárának katalógusa és rövid története. 1—2. k. Pápa: Főiskola 1901—1912. 656; 352 p. **0171/189**

Catalogus van geschriften over Rotterdam aanwezig in de bibliotheek der gemeente. Rotterdam: Bibliotheek der gemeente 1933. XXXII, 243 p. **0171/191**

Davidov, Georg. Katalogo de la biblioteko (1888—1911) de — . Wolfenbüttel : Heckner 1911. VIII, 129 p. (Germana Akademia esperantista ligo, I.) **0164/3/1**

Frati, Carlo. Dizionario bio-bibligrafico dei bibliotecari e bibliofili italiani dal sec. XIV al XIX. Racc. & pubbl. da Albano S o r b e l l i. Firenze : Olschki 1934. VIII, 707 p. (Biblioteca di bibliografia italiana, XIII.) **01692/10**

Galassi Paluzzi, Carlo. Lo schedario centrale di bibliografia romana. Roma : Istituto di Studi Romani [1932.] 7 p. **0160/77**

Gercke, Achim (Hg.) Die Rasse im Schrifttum. Ein Wegweiser durch d. rassenkundliche Schrifttum. Bearb. v. Rudolf K u m m e r. Berlin : Metzner 1933. 92 p. **83102**

Gyalui Farkas. Irodalmi munkásságom 1882—1933. Cluj-Kolozsvár : Minerva-ny. 1933. 40 p. **0120/82**

Hassert, Kurt. Einführung in die geographische Literatur. Ein Wegweiser f. Anfänger. *[1932.]* 2. erg. & erw. Auflage. Dresden : Zahn & Jaensch 1934. 97 p. (Dresdner geographische Studien, 3.) **01691/11**

Hübl, Albertus. Catalogus codicum manuscriptorum : qui in bibliotheca Monasterii B. M. V. ad Scotos Vindobonae servantur. Vindobonae : Braumüller 1899. X, 610 p. **0171/192**

Kertész [János]. The activity in literature of the Count Julius A n d r á s s y jun. 1896—1929. Bp. : Attila-ny. 1933. 16 p. **R 012 ifj. Andrássy Gyula**

Kertész János. A Habsburg irodalom bibliográfiája. 1218—1934. Bp. : Gergely 1934. VIII, 192 p. **01692/11**

Kertész János. Hungaria et Polonia. A magyar-lengyel kapcsolatok bibliográfiája. Vác : Kapisztrán-ny. 1934. 21 p. (Magyar-lengyel kvtár, 2.) **0160/78**

Kozocsa Sándor (Összeáll.) Az 1933-ik év irodalomtörténeti munkássága. Bp. : Pallas-ny. 1934. 60 p. (Irodalomtörténeti füzetek, 53.) **01681/3**

Magyar Tudományos Akadémia, A — kiadványainak jegyzéke. Bp. : Magy. Tud. Akad. 1934. 135 p. **0146/5**

Meininghaus, August. Bibliographisches Verzeichnis der Schriften von — aus den Jahren 1885—1931. Dortmund : Dr. Oberhuber 1932. 23 p. **0120/83**

Morris, Adah V. Anonymus and pseudonymus. Chicago-Illinois : The university of Chicago pr. 1933. 22 p. **0141/12**

Nagy Rezsőné Géfin Mária. A szombathelyi H e r z a n-könyvtár francia könyvei és kéziratai. Győr : Győregyházmegyei alap ny. 1934. 96, [3] p. (Specimina diss. facult. philosophicae Regiae Hungaricae Universitatis Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 57.) **0172/37**

Pénzintézeti Központ, A — könyvtárának jegyzéke. Szerk. P u k y Júlia. Bp. : Pénzintézeti Központ 1933. VI, 88 p. **0171/188**

Réz [Henrik] Heinrich. Bibliographie der deutschen Volkskunde in den Karpathenländern. Reichenberg : Kraus 1934. XI, 155 p. (Beitr. z. sudeten-dtschen Volkskunde, VIII/2.) **01639/6**

Sagitz, Walter. Bibliographie des Nationalsozalismus. Cottbus : Heine 1933. [8], 168 p. **01632/38**

Shanghai. Science Institute. List of scientific periodicals in the library of the Shanghai Science Institute. [Shanghai : Science Institute] 1934. 83 p. **0144/40**

Thury Zsigmond. A szombatos kódexek bibliográfiája. Különös tekintettel azok énektartalmára. Mezőtúr : Borbély-ny. 1912. 161 p. **01609/59**

02 Könyvtárügy

Bibliothekswesen — Library economy

Butler, Pierce. An introduction to library science. Chicago : Univ. of Chicago 1933. XVI, 118 p. **0202/9**

Depasse, Charles (éd.) Un choix parmi les meilleurs livres de l'année. Avec comptes rendus critiques. Liège : Ed. »Biblio« 1934. 263 p. (L'annuaire des bibliothèques.) **0288/104**

Dingwall, Eric John. How to use a large library. *[1933.]* 2. ed. Cambridge : Bowes & Bowes 1933. 64 p. **0240/15**

Doubleday, W. E. A manual of library routine. London : Allen & Unwin 1933. 348 p. 6 t. Bibliography : p. 335—336. **0250/21**

Greve, H. E. Geschiedenis der Leeszaalbeweging in Nederland. Gedenkboek. 'S-Gravenhage : Uitgeversfonds d. Bibliotheekvereenigingen 1933. 4°. 374 p. **0225/1**

Harrod, L. Montague. Lending library methods. A thesis accepted by the Library association for the honours diploma. With an introduction by W. C. Berwick S a y e r s. London : Grafton 1933. XXIII, 202 p. 16 t. **0246/4**

Ladewig, Paul. Politik der Bücherei. Eine Grundlegung ihrer Aufgaben im Kulturleben d. Gegenwart zugleich ein Handbuch f. d. Fachunterricht. *[1911.]* 3. neugest. erweit. Aufl. Lpzg: Lorentz 1934. XII, 491 p. 1 t. **0202/8**

Magyarország. Földmüvelésügyi minisztérium. Vízügyi müszaki könyvtár. Címjegyzék. Összeáll. László ffy Woldemár. Bp.: [ny. n.] 1932. 27 p. **0260/12**
[Könyomat].

New York. Publi library. Information about the —. New York: Publ. library 1933. 53 p. **0274/289**

Peters, Joseph. Die Literaturpädagogik der Volksbücherei und die sexuelle Frage. Saarlouis: Hausen Verl.-Ges. 1934. 237 p. **0212/2**

Predeek, Albert. Das moderne englische Bibliothekswesen. Lpzg: Harrassovitz 1933. XVIII, 188 p. **0200/98**
Bibliography: p. XIII—XVIII.

Savage, Ernest A. The libraries of Bermude, the Bahamas the British West Indies, British Guiana, British Honduras, Puerto Rico, and the American Virgin Islands. A report to the Carnegie corporation of New York. London: Libr. assoc. 1934. XI, 103 p. 3 t. (The Libr. assoc. Great Britain.) **0270/28**

Smith, F. Seymour [Ed.] Report on the hours, salaries, training and conditions of service in british municipal libraries. 1931. London: Hazell, Watson & Viney 1932. 39 p. (Association of assistant librarians.) **0230/2**

Société des Nations. Code international d'abréviations des titres de périodiques. Élaboré par un sous-comité sous les auspices de l'institut international de coopération intellectuelle. Paris: Inst. internat. de coopération intellectuelle 1930. 12 p. **0253/75/1**

Société des Nations. Supplément au code international d'abréviations des titres de périodiques. Paris: Inst. internat. de coopération intellectuelle 1932. 18 p. **0253/75/2**

Szentkirályi István. A jakabhegyi remeteház és könyvtára. Pécs: Egyetem 1934. 31 p. **Q 02778/3/29**
= Közlemények a pécsi Erzsébet tud. egyet. könyvtárából, 29.
[Könyomat.]

Travnik [Jenő] Eugen. Zur Entstehung der kirchenfürstlichen Bibliotheken Ungarns im 18. Jahrhundert. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 177—188. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Vasskó Ilona. A pécsi püspöki könyvtár francia nyomtatványai és kéziratai. Pécs: Dunántúl egyet. könyvkiad. 1934. 123 p. 2 t. **02778/3/33**
Bibliográfia: p. 121—122.
= Közlemények a pécsi Erzsébet Tudományegyetem könyvtárából, 33.

07 Ujságírás

Zeitungswesen — Journalism

Bade, Wilfrid. Kulturpolitische Aufgaben der deutschen Presse. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. 31 p. **P 07(43) : 301.8**

Gellért Andor. Az újsághirdetés. Bp.: Révai [1934.] 60 p. **R 07 : 659.1**

Magyar távirati iroda. 1881—1921. Magyar távirati iroda rt. 1921—1931. Bp.: Magy. táv. iroda rt. ny. 1931. 24 p. **Pq 070.16(439)**

Neményi, Ambros. Journale und Journalisten der französischen Revolutionszeit. Berlin: Habel 1880. 63 p. **P 07(44)»178 : 179«**

Olay [Ferenc] François de. La presse hongroise dans les Etats successeurs 1918—1928. Bp.: Athenaeum 1929. 17 p. 9 t. (Extrait de la Revue de Hongrie du 15. IV. 1929.) **R 071.2(437)**

Réz [Henrik] Heinrich. Deutsche und österreichische Mitarbeiter der deutsch-ungarischen Zeitschriften und Zeitungen, 1819—1852. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 225—229.
= Festschrift für Gideon Petz. **82752**

Weill, Georges. Le journal. Origines, évolution et rôle de la presse périodique. Paris: La Renaissance du livre 1934. XIX, 450 p. (L'évolution de l'humanité. Synthèse collective.) **84103**
Bibliographie: p. 419—432.

090 Bibliofilia

Bibliophilie — Bibliofily

Block, Andrew. A short history of the principal London antiquarian booksellers and book-auctioneers. London: Archer 1933. [4], 67 p. **82871**

Cohn, W. Untersuchungen zur Geschichte des deutschen Einblattholzschnitts im 2. Drittel des 15. Jahrhunderts. Strassburg: Heitz 1934. 53 p. 4 t. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte, H. 302.) **091/365**

Diarium. Könyvbarátok közlönye. Szerk: Czakó Elemér. Kiad. a Könyvbarátok szöv. Bp.: Egyetem-ny. 1932. **X 2141**

Diehl, Robert. Erhard Ratdolt. Ein Meisterdrucker des XV. und XVI. Jahrhunderts. Wien: ReichnerVerl. 1933. 24 p. 18 t. **091/332**

Geisberg, Max. Bilder-Katalog zu M. G. Der deutsche Einblatt-Holzschnitt in der ersten Hälfte des XVI. Jahrhunderts. 1600 verkleinerte Wiedergaben. München: Schmidt Verl. 1930. 299 p. 1 t. **091/331**

London. Maggs Bros Bookseller. A selection of books manuscripts engravings and autograph letters remarkable for their interest & rarity. London: Bros 1928. [6], 357 p. 73 t. **q 091/333**

Lugano. L'Art Ancien S. A. Early books medicine naturalsciences and alchemy. 1—4 part. and supplement. Lugano: L'Art Ancien S. A. [191?.] **091/359**

Miller, Leon. American first editions. Their points and prices. Kansas City: Westport 1933. 98 p. **091/347**

Pukánszky-Kádár Jolantha. Deutsche Einblattdrucke in der Kupferstichsammlung des Grafen Alexander Apponyi. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 120—132. **82752**

= Festschrift für Gideon Petz.

Renker, Armin. Das Buch vom Papier. Lpzg: Insel-Verlag 1934. 178 p. **091/366**

Rovó Aladár. A könyv. Bp.: Fővárosi könyvkiadó [1934]. 4° 62, [10] p. **X 6386**

Szabó Kálmán, Gáborjáni. Könyvjegyei. Bp., Debrecen: Nagy Károly & Tsa grafikai műintézete 1934. [10 p. 16 t.] (A magyar exlibrisgyüjtők és grafikabarátok egyesülete kiadványai, II.) **091/369**

Van den Gheyn, Joseph. Histoire de Charles Martel. Reproduction des 102 miniatures de Loyset Liédet (1470). Bruxelles: Vromant 1910. 23 p. 102 t. **82584**

1 Bölcselet

Philosophie — Philosophy

Alexander, S. Space, time and deity. The Gifford lectures at Glasgow. 1916—1918. Vol. 1—2. London: Macmillan 1927. XXXVI, 347; XIII, 437 p. **83465**

Aliotta, Antonio. La razionalità come processo e la libertà del volere. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 1—3. **X 6371**

= Festschrift N. O. Losskij.

Aristoteles. Hauptwerke. Ausgewählt, übers. u. eingeleit. v. Wilhelm Nestle. Lpzg: Kröner 1934. L, 410 p. 1 t. **84325**

Bibliographie: p. 394—397.

Baader, Franz v. Schriften. Ausgew. & herausg. v. Max Pulver. Lpzg: Insel-Verl. 1921. XV, 367 p. **82791**

Ballmer, Karl. Aber Herr Heidegger! Zur Freiburger Rektoratsrede Martin Heideggers. Vorwort v. F. Eymann. Basel: Geering 1933. 46 p. **P 1 Heidegger**

Behn, Siegfried. Einleitung in die Metaphysik. Freiburg i. Br.: Herder 1933. XVI, 327 p. **82821**

Bergson, Henry. La pensée et le mouvant. Essais et conférences. Paris: Alcan 1934. 323 p. (Bibl. de philosophie contemporaine.) **83603**

Berky Imre. Az igazság fogalma Pauler Ákos rendszerében. Dissz. Pécs. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 36 p. (Specimina diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 35.) (Az Athenaeum XVIII, 4—6.) **R 1 Pauler Ákos**

Beroaldo-B[ianchi]ni, N. de. Die Schöpfung oder das entschleierte Universum. Auszug a. d. Armonia universale. Dtsch v. Jean Babtist Rossmann. Wien: Tendler 1851. X, [6], 382, [10] p. 9 t. **84049**

Bokowneff, Paul. Die Erkenntnistheorie Solowjows. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 69—75. **X 6371**

= Festschrift N. O. Losskij.

Böhme, Jakob. Sex puncta theosophica oder von sechs theosophischen Punkten hohe und tiefe Gründung. Eine offene Pforte aller Heimlichkeiten d. Lebens darinnen d. Ursachen aller Wesen erkannt werden. Geschrieben v. —, sonst Teutonicus genannt im Jahr 1620. Nach d. Ausg. v. 1730 neu hg. Lpzg: Insel-Verl. 1921. 96 p. **84217**

Brandenstein Béla br. Kierkegaard. Bp.: Franklin 1934. 89 p. **83490**

Brunner, August. Die Grundfragen der Philosophie. Ein systematischer Aufbau. Freiburg i. Br.: Herder 1933. XIV, 293 p. **82803**

Brunstäd, Friedrich. Logik. München: Oldenbourg 1933. 99 p. (Handbuch d. Philosophie.) **82889**

Christy, Arthur. The orient in American transcendentalism. New York: Columbia univers. pr. 1932. XIX, 382 p. **82868**

Claassen, Johannes. Franz v. Baaders Leben und theosophische Werke als Inbegriff christlicher Philosophie. Bd. 1—2. Stuttg.: Steinkopf 1886—1887. **83006**

Bd. 1. Franz v. Baaders Leben u. theosophische Ideen z. Erkenntnislehre, Kunst, Sprache, Philosophie u. Religion. XXXVI, 430 p.

Bd. 2. Franz v. Baaders theosophische Weltanschauung als System oder Philosophie d. Christentums. XXXII, 635 p.

De Ruggiero, Guido. Filosofi del novecento. Appendice la Filosofia contemporanea. Bari: Laterza 1934. 296 p. (Biblioteca di cultura moderna.) **83861**

Dewey, John. Philosophy and civilisation. New York: Putnam 1931. VII, 334 p. **82887**

Driesch, Hans. Einheit in der Mannigfaltigkeit. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 5—8. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Ehrlich, Walter. Intentionalität und Sinn. Prolegomena z. Normenlehre. Halle (Saale): Niemeyer 1934. 48 p. **P 124**

Eibl, Hans. Die Grundlegung der abendländischen Philosophie. Griechische u. christlich-griechische Philosophie. Bonn: Hanstein 1934. 4°. VI, 202 p. (Die Philosophie, 1.) **X 6365**

Eibl, Hans. Von Augustinus zu Kant. Wien: Gsur 1933. 40 p. (Wiener Soziologische Studien, 1.) **P 1 Szt. Ágoston**

Festschrift. N. O. Losskij zum 60. Geburtstage. Bonn: Cohen 1934. 4°. XVIII, 181 p.
Bibliographie: p. 175—181. **X 6371**

Frank, Simon. Die russische Philosophie, ihre Eigenart und ihre Aufgabe. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 63—68. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Geismar, Eduard. Sören Kierkegaard. Seine Lebensentwicklung u. seine Wirksamkeit als Schriftsteller. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1929. VI, 672 p. 1 t.
Bibiliographie: p. 671—672. **82781**

Gent, Werner. Das Problem der Zeit. Eine historische und systematische Untersuchung. Frankfurt a. M.: Schulte-Bulmke 1934. XII, 187 p. **83511**

Granet, Marcel. La pensée chinoise. Paris: La renaissance du livre 1934. XXIII, 614 p. (Bibliothèque de synthèse historique.)
Bibliographie: p. 593—611. **A 51.30/48**

Grünhut László. Metafizikai világnézet. Baja: Szerző kiad. 1934. 30 p. (Filozófiába bev. rövid tanulm. 1.) **R 11**

Gurvitch, Georges. La philosophie sociale de Chr. Fr. Krause. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 9—27. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Halasy-Nagy József. Az antik filozófia. Bp.: Danubia 1934. VIII, 477 p. (A filozófiai műveltség Európában, I.) **83813**

Halasy-Nagy József. A filozófia kis tükre. Bp.: Könyvbarátok szövets. [193?.] 210 p. **82866**

Hartmann, Otto J. Der Kampf um den Menschen in Natur, Mythos, Geschichte. München: Oldenbourg 1934. 309 p. **84210**

Häberlin, Paul. Das Wesen der Philosophie. Eine Einführung. München: Reinhardt 1934. 202 p. **83492**

Heimsoeth, Heinz. Die sechs grossen Themen der abendländischen Metaphysik. *[1922.]* 2. durchges. Aufl. Berlin-Steglitz: Junker & Dünnhaupt 1934. VIII, 310 p. **83698**

Heinemann, Fritz. Neue Wege der Philosophie. Geist, Leben, Existenz. Eine Einführung in d. Philosophie d. Gegenwart. Lpzg: Quelle & Meyer 1929. XXVIII, 434 p. **83807**
Bibliographie: p. 411—417.

Hicks, G. Dawes. The »Modes« of Spinoza and the »Monads« of Leibniz. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 29—46. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Hoffmann-Reichhoff, Paula Katharina. Versuch einer Metaphisik zum Weltbild der Mystik, anknüpfend an d. Phänomene äusserer u. innerer Erfahrung unter Berücks. naturwissenschaftlicher Forschungsergebnisse. Bonn: Röhrscheid 1934. 299 p. **84071**

Horkay László. A magánvaló problémája. (Kant ismeretelméletének noumenális háttere.) Sárospatak: Fischer-ny. 1930. 63 p. **R 111**

Huebner, Friedrich Markus. Aufbruch ins Unbekannte. Schicksalshingabe u. Schicksalsbemeisterung. Darmstadt: Peschko 1933. 84 p. **P 123**

Illemann, Werner. Husserls vor-phänomenologische Philosophie. Mit einer monographischen Bibliographie Edmund Husserl. Lpzg: Hirzel 1932. VIII, 87 p. (Studien u. Bibliographien z. Gegenwartsphilosophie, 1.) **P 1 Husserl**
Bibliographie: p. 80—84.

Jakowenko, Boris. Die russischen Hegelianer. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 151—156. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Jánosi József. Világnézeti típuskutatás és filozófiai megalapozása. Bp.: Pázmány Péter irod. társ. 1934. 96 p. **83906**
Bibliográfia: p. 93—96.

Kafka, Gustav. Geschichtsphilosophie der Philosophiegeschichte. Ein Längsschnitt durch d. Gesch. d. abendländischen Philosophie als Beitr. zu einer Philosophie d. Geistesgesch. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. VI, 66 p. (Gesch. d. Philosophie in Längsschnitten, 10.) **82746**

Kierkegaard, Soeren. Philosophische Brocken. Abschliessende unwissenschaftliche Nachschrift. T. 1—2. Jena: Diederichs 1910. 373; 317 p. (Gesammelte Werke, 6—7.) **84271**

Klages, Ludwig. Geist und Leben. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 49 p. (Deutsche systematische Philosophie nach ihren Gestalten. Sonderausg. a. Bd 2.) **P 1 Klages**

Klages, Ludwig. Vom Wesen des Rhythmus. Kampen auf Sylt: Kampmann 1934. 64 p. **82747**

[Kleuker, Johann Friedrich]. Magikon oder das geheime System einer Gesellschaft unbekannter Philosophen unter einzelne Artikel geordnet. Frankfurt: [o. V.] 1784. XX, 364 p. **83503**

Koyré, A. Recherches philosophiques. Tom. 1—2. Par: —, H. Ch. Puech & A. Spaier. Paris: Boivin 1932. VIII, 518; VI, 624 p. **83287**

Königswald, Richard. Geschichte der Erkenntnistheorie. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. VI, [2], 192 p. (Geschichte d. Philosophie in Längsschnitten, 9.) **82777**

Kraus, Oskar. Wege und Abwege der Philosophie. Vortr. u. Abhandlungen. Prag: Calve 1934. 153 p. **83318**

Kuhn, Helmut. Sokrates. Ein Versuch über d. Ursprung d. Metaphysik. Berlin: Verl. d. Runde 1934. 161 p. **84206**

Landsberg, Paul Z. Einführung in die philosophische Anthropologie. Frankfurt a. M.: Klostermann 1934. 199 p. **83840**

Lapschin, Iwan. Die Metaphysik Dostojewskijs. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 91—124. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Lewis, Wyndham. Time and western man. London: Chatto & Windus 1927. VIII, 487 p. **84117**

Liebert, Arthur. Wilhelm Dilthey. Eine Würdigung seines Werkes z. 100. Geburtstage d. Philosophen. Berlin: Mittler 1933. 77 p. **83153**

Magyary Zoltánné **Techert** Margit. A hellén újplatonizmus története. Bp.: Akadémia 1934. 235 p. (Az Akadémia filozófiai kvtára, 8.) **83731**

Meerpohl, Bernhard. Die Verzweiflung als metaphisisches Phänomen in der Philosophie Sören Kierkegaards. Würzburg: Becker 1934. XI, 131 p. (Abhandl. z. Philosophie u. Psychologie d. Religion, 30.) **83395**
Bibliographie: p. IX—XI.

Meyer, Jürgen Bona. Arthur Schopenhauer als Mensch und Denker. Berlin: Lüderitz 1872. 53 p. **P 1 Schopenhauer**

Mód Aladár. Materialista lételmélet. (Vázlat) Bev. Jeszenszky Erik. Bp.: »Phönix« kiad. 1934. 151 p. **83682**

Nietzsche, Friedrich. Socrates und die griechische Tragoedie. Ursprüngl. Fassung d. Geburt d. Tragoedie aus d. Geiste d. Musik. Hg. v. Hans Joachim Mette. 7. Jahresgabe d. Gesellsch. d. Freunde d. Nietzsche-Archivs. München: Beck 1933. [8], 111 p. **83050**

Ortega y Gasset, José. Buch des Betrachters. Übers. u. hg. v. Helene Weyl. Stuttg.: Deutsche Verl.-Anst. 1934. 295 p. **82802**

Petronievics, Branislav. Die zwei Wahrheitskriterien des Empiriorationalismus. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 51—54. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Pisters, Édouard. La nature des formes intentionelles d'après saint Thomas d'Aquin. Paris: Bossuet 1933. 165 p. **83091**
Bibliographie: p. 161—164.

Pletniow, Rostislaw. Grundlinien der philosophischen Lehre N. O. Fiodorows. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 133—140. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Ramón y Cajal, S[antiago]. Regeln und Ratschläge zur wissenschaftlichen Forschung. Übers. n. d. 6. Aufl. des spanischen Originals v. D. Miskolczy. München: Reinhardt 1933. 134 p. **82888**

Rausch, Jürgen. Zum Problem des Primats. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1934. 121 p. (Neue dtsche Forschungen. Abt. Philosophie.) **84209**

Reid, Stanley Bonneau. The rôle of logical form in propositions about existence. Berkeley : Univers. of California pr. 1931. p. 225—300. **2550/12**

= University of California publications in philosophy, 12, 4.

Rickert, Heinrich. Grundprobleme der Philosophie. Methodologie, Antologie, Anthropologie. Tübingen : Mohr 1934. IX, 233 p. **84205**

Schlegel, Friedrich. Neue philosophische Schriften. Erl. u. mit einer Einleitung versehen v. Josef Körner. Frankfurt a. M. : Schulte-Bulmke 1935. [4], 393 p. 1 t. **84265**

Schmidt, Heinrich. Philosophisches Wörterbuch. *[1912.]* 9. Aufl. Lpzg : Kröner 1934. 772 p. 6 t. **84326**

Schneid, M. Die Körperlehre des Johannes Duns Skotus und ihr Verhältniss z. Thomismus u. Atomismus. Mainz : Kirchheim 1879. IV, 115 p. **84051**

Schneider, Artur. Einführung in die Philosophie unter Berücks. ihrer Beziehungen z. Pädagogik. T. 1. *[1931.]* 2. verbess. Aufl. Paderborn : Schöningh 1934. (Handbücherei d. Erziehungswissenschaft.) **83592**

T. 1. Allgemeines. Erkenntnistheorie. Erkenntnistheorie u. Pädagogik 1934. 238 p.

Schweitzer, Albert. Die Weltanschauung der indischen Denker. Mystik u. Ethik. München: Beck 1935. XII, 201 p. **84215**

Sternberger, Adolf. Der verstandene Tod. Eine Untersuchung zu Martin Heideggers Existenzialontologie. Mit einer monographischen Bibliographie Martin Heidegger. Lpzg : Hirzel 1934. 155 p. (Studien u. Bibliographien z. Gegenwartsphilosophie, 6.) **83069**

Studies in the nature of facts. Lectures delivered before the Philosophical Union University of California 1931. Berkeley : Univers. of California pr. 1932. [8], 232 p. **2550/14**

= University of California publications in philosophy, Vol. 14.

Studies in the problem of relations. Lectures delivered before the Philosophical Union University of California 1930. Berkeley : Univers. of California pr. 1930. [8], 217 p. **2550/13**

= University of California publications in philosophy, 13.

Trefzger, Hermann. Joseph Weber ein Philosoph der katholischen Romantik. Freiburg i. Br. : Herder 1933. [8], 73 p. **P 92.21(43) Weber Joseph**

Bibliographie : p. 69—71.

Tvrdy, Joseph. La vérité personelle et ses relations avec la vérité impersonelle. Bonn : Cohen 1934. 4° p. 55—59. **X 6371**

= Festschrift N. O. Losskij.

Willmann, Otto. Die wichtigsten philosophischen Fachausdrücke in historischer Anordnung. *[19??.]* 3. Aufl. Neubearb. v. Josef Pascher. München : Kösel & Pustet 1933. 180 p. **82736**

Wust, Peter. Die Dialektik des Geistes. Augsburg : Filser 1928. XV, 752 p. **83266**

Wust, Peter. Der Mensch und die Philosophie. Vortrag. Freiburg i. Br. : Waibel 1934. 29 p. (Glaube u. Gegenw., 3.) **P 1(04)**

Wust, Peter. Naivität und Pietät. Tübingen : Mohr 1925. XVI, 238 p. **83897**

13 Okkult tudományok

Okkultismus — Occultism
Parapszichologia — Parapsychology

Bodnár László. A távolbaérzés és a távolbahatás. Bp. : Saját kiad. 1933. 112 p. **83059**

Boehn, Otto. Von geheimnisvollen Massen, Zahlen und Zeichen. Zeulenroda : Sporn 1929. 118 p. 15 t. **83594**

Brevior, Thomas. The two worlds. The natural and the spiritual. London : Pitman [1864.] XVI, 461 p. **83413**

Fröhling, Armand. Praktische Astrologie. Bd. 1—2. Zeulenroda : Sporn 1931. 333; 38 p.

Bibliographie : Bd. 1. p. 333. **83756**

Künkel, Hans. Das Grosse Jahr. *[1922.]* 4—5. Tausend. Jena : Diederichs 1932. 67 p. **84281**

Schrenck-Notzing, v. A. Frhr. Handlesekunst und Wissenschaft. Pfullingen in Württ. : Baum [193?.] 36 p. (Die Okkulte Welt, 20.) **P 133.6**

Sebottendorf, Rudolf. Praktischer Lehrgang zur Horoskopie. Nebst Deklinationen der Wandersterne von 1851—1923. Lpzg : Theosophisches Verlagshaus 1922. 264 p. **83720**

Spesz, Alexander. Das dunkle Reich in uns. Die Frage d. Unterbewusstseins m. bes. Berücks. d. Parapsychologie. Hildesheim : Borgmeyer 1933. VIII, 191 p. **83402**

Bibliographie : p. 185—191.

Völgyesi Ferenc. Mesmer és a »gyógydelejezés« Bp.: Novák 1933. 28 p. 1 t. (Lélek & természettud. »A gyógyászat« 1933. 14—18. sz.-ból.) **R 134**

15 Lélektan

Psychologie — Psychology

Adler, Gerhard. Entdeckung der Seele. Von Sigmund Freud u. Alfred Adler zu C[arl] G[ustav] Jung. Geleitwort v. C[arl] G[ust.] Jung. Zürich: Rascher 1934. VIII, 157 p. **83599**

Bierens de Haan, J. A. Die tierpsychologische Forschung. Ihre Ziele u. Wege. Lpzg: Barth 1935. XII, 96 p. (Bios. Abhandl. z. theoret. Biologie u. ihrer Geschichte, sowie z. Philosophie d. organischen Naturwissenschaften, II.) **84212**
Bibliographie: p. 89—96.

Boda István. Bevezető a lélektanba. (Egy lélektani rendszer vázlata.) Bp.: Csáthy 1934. 185 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József-Tud. egyet. pedagógiai lélektani intézetéből, II.) **83907**

Braun, Heinrich. Der überindividuelle Charakter des Psychischen. Lpzg: Barth 1934. 58 p. **83315**

Buss, Onko. Die Ganzheitspsychologie Felix Kruegers. Methodische Grundgedanken u. grundlegende Ergebnisse. München: Beck 1934. VIII, 60 p. **83397**
Bibliographie: p. 58—60.

Bühler, Karl. Ausdruckstheorie. Das System an der Geschichte aufgezeichnet. Jena: Fischer 1933. VIII, 244 p. **82923**

Dewey, John. Context and thought. Berkeley: Univers. of California pr. 1931. [2], 203—224 p. **2550/12**
= University of California publications in philosophy, 12, 3.

Edridge-Green, F. W. Science and pseudoscience. The necessity for an appeal board for science. London: Bale 1933. [4], 104 p. **83129**

Ehrenstein, Walter. Einführung in die Ganzheitspsychologie. Lpzg: Barth 1934. XI, 162 p. **83470**

Fischer, Gert Heinz. Ausdruck und Persönlichkeit. Studien z. Theorie u. Geschichte d. Ausdruckspsychologie. Geleitwort v. E. R. Jaensch. Lpzg: Barth 1934. XVII, 134 p. **83690**
Bibliographie: p. 125—132.

Freud Sigmund. Álomfejtés. Ford. Hollós István. Átnézte Ferenczi Sándor. Bp.: Somló 1934. XII, 475 p. (Sigmund Freud, Összegyüjtött művei, III.) **84287**
Bibliográfia: p. 463—475.

Gergő Endre. A halhatatlan ember. Bp.: »Álláspont« kiad. 1934. 144 p. **82748**

Günther, Hans R. G. Das Problem des Sichselbstverstehens. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. [5], 244 p. **83179**

Heyer, Gustav Richard. Der Organismus der Seele. Eine Einführung in die analytische Seelenheilkunde. München: Lehmann 1932. 151 p. **83637**

Jaensch, E. R. Die Lage und die Aufgaben der Psychologie. Ihre Sendung i. d. dtschen Bewegung u. an d. Kulturwende. Lpzg: Barth 1933. [6], 126 p. **83182**

Kern, Benno. Geh an die Arbeit! Psychologie und Technik d. geistigen Schulung. Münster i. Westf.: Aschendorff [1933.] VIII, 176 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **82838**

Lutoslawski, Wincenty. Theorie der Persönlichkeit. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 47—50.
= Festschrift N. O. Losskij. **X 6371**

Maeterlinck, Maurice. Avant le grand silence. Paris: Bibl.-Charpentier 1934. 248 p. **84184**

Märker, Friedrich. Symbolik der Gesichtsformen. Physiognomische u. mimische Beobachtungen. Erlenbach-Zürich: Rentsch 1933. 136 p. 16 t. **82828**

Messer, August. Psychologie. *[1914.]* 5. umgearb. Aufl. Lpzg: Meiner 1934. XII, 383 p.
Bibliographie: p. 354—372. **83693**

Miller, Richard. Der seelische Aufbau der Persönlichkeit. Biologische Seelenbetrachtung. Potsdam-Berlin: Müller & Kiepenheuer 1934. 307 p. **84329**

Péter Zoltán. Spranger a pszichológus. Mit deutschem Auszug. Debrecen: Szerző 1933. 91 p. (A debreceni m. kir. Tisza István Tud.-egyet. filóz. szemináriumában készült dolgozat.) **83200**
Bibliográfia: p. 79—82.

Pfänder, Alexander. Die Seele des Menschen. Versuch einer verstehenden Psychologie. Halle: Niemeyer 1933. VIII, 416 p. **83799**

Rado, Kurt. Angst. Zwangserscheinungen u. Angstzustände bei Nervösen. Kampen auf Sylt: Kampmann 1934. 35 p. **P 157**

Reuter Camillo. Az alvás, az álom és az álmatlanság. Pécs: Danubia 1934. 31 p. **R 135**
Bibliográfia: p. 30—31.

Rohracher, H[ubert]. Kleine Einführung in die Charakterkunde. Lpzg: Teubner 1934. [8], 138 p. **83409**

Rüsche, Franz. Das Seelenpneuma. Seine Entwicklung v. d. Hauchseele z. Geistseele. Ein Beitr. z. Geschichte d. antiken Pneumalehre. Paderborn: Schöningh 1933. [8], 84 p. (Studien z. Geschichte u. Kultur d. Altertums, XVIII, 3.) **82826**

Schiller Pál, harkai. Pszichológia és emberismeret. Bevezetés a pszichológiába és a pszichotechnikába. Bp.: Pantheon 1934. 146 p. **84261**

Bibliográfia: p. 141—146.

Schroeder Attila báró. A nevetés. Bp.: Nagy ny. 1933. 51 p. **R 157.2**

Bibliográfia: p. 49—50.

Seelhammer, Nikolaus. Die Individualpsychologie Alfred A d l e r s. Vom Standpunkt d. kathol. Moraltheologie. Düsseldorf: Schwann 1934. 186 p. (Abhandl. a. Ethik u. Moral, Bd 12.) **84100**

Seifert, Friedrich. Psychologie. Metaphysik der Seele. München: Oldenbourg 1928. 97 p. (Handbuch d. Philosophie.) **83808**

Selz, Otto. Über die Persönlichkeitstypen und die Methoden ihrer Bestimmung. Erw. Sonderabdr. a. d. Bericht. ü. d. VIII. Kongress f. experimentelle Psychologie i. Lpzg (1923). Jena: Fischer 1924. 44 p. **P 156.7**

Somogyi József. Tehetség és eugenika. A tehetség biológiai, pszichológiai és szociológiai vizsgálata. Bp.: Eggenberger 1934. 416 p. **84339**

Steinführer, Gotthold. Unser Ich als lebendes Dasein ohne Körper. Weimar: Dietsch & Brückner 1933. 201 p. **82873**

Stumpf, Karl. Gefühl und Gefühlsempfindung. Lpzg: Barth 1928. XVI, 140 p. **83274**

Völgyesi Ferenc. A lélek és az agyvelő fokozatossága. Bp.: Novák [1934.] 23 p. (Lélek és természettudomány.) **R 156.9**

Wenzl, Aloys. Theorie der Begabung. Entwurf einer Intelligenzkunde. Lpzg: Meiner 1934. VIII, 142 p. **84099**

Wieser, Roda. Die Verbrecherhandschrift. Bd. 1—2. Wien: Springer 1930. (Kriminolog. Abhandl., 9—10.) **75578**

Bd. 1. Die Handschrift d. Betrüger, Diebe u. Einbrecher. Eine characterolog. Studie. 1930. [43], 97 p.

Bd. 2. Die Handschrift der Sexualverbrecher. 1933. 128 p.

Zeddies, Adolf. Wörterbuch der Psychologie. Homburg: Siemens 1934. 164 p. **84200**

17 Erkölcsbölcselet. Életbölcselet

Ethik. Lebensanschauung — Ethics Practical philosophy

Alverdes, Paul & Otto G m e l i n. Die Ungeborgenen. Rundgespräch. V.: —, Max P i c a r d, Fritz K ü n k e l etc. Berlin-Steglitz: Eckart-Verl. 1933. 90 p. (Der Eckart-Kreis, 1.) **82788**

Behn, Siegfried. Das Ethos der Gegenwart. Bonn: Hanstein 1934. 4°. 77 p. (Die Philosophie, ihre Geschichte u. ihre Systematik, XII.) **X 6294**

Book of life. The —. Le livre de la vie. [Without P., Pr. & Y.] 588 p. **84064**

Bremi, Willy. Was ist das Gewissen? Seine Beschreibung, seine metaphysische u. religiöse Deutung, seine Geschichte. Zürich: Orell Füssli 1934. 178 p. **83604**

Bibliographie: p. 175—176.

Brühlmann, Otto. Zweierlei Wissen. Zur Lebenskrise durch d. Entfesselung des Verstandes. München: Reinhardt 1934. 51 p. **83360**

Fendrich, Anton. Mainberg. Aufzeichnungen aus zwei Welten. München: Beck 1922. 190 p. **83188**

Gent, Werner. Weltanschauung. Eine systematische u. problemgeschichtliche Untersuchung. Erläutert am Beispiel d. Weltanschauung L e s s i n g s. Darmstadt: Wittich 1931. XII, 220 p. **82707**

Görges, Hans. Der zerfallene Mensch. Rudolfstadt: Greifenverl. 1926. 127 p. **82674**

Guénon, René. Autorité spirituelle et pouvoir temporel. Paris: Vrin 1929. 159 p. **83970**

Hamann, Johann Georg. Wahrheit die im Verborgenen liegt. Aus Schriften u. Briefen d. Magus in Norden. Auswahl u. Einführung v. Johannes H e r z o g. Berlin: Furche-Verl. 1927. 151 p. **83241**

Bibliographie: p. 151.

Hanselmann, Heinrich. Vom Sinn des Leidens. Erlenbach-Zürich: Rotapfel-Verl. 1934. 59 p. **P 157**

Hildebrand, Dietrich. Sittliche Grundhaltungen. Mainz: Grünewald-Verl. 1933. 80 p. **82805**

Hilty, C[arl.] Für schlaflose Nächte. T. 1—2. Lpzg: Hinrichs 1919. VII, 297; 388 p. **83419**

Huxley, Julian. Ce que j'ose penser? (What dare i think?) Trad. de l'anglais par Thérèse Le Prat. Paris: Gallimard 1931. XI, 207 p. **83844**

Keppler, Paul Wilhelm. Das Problem des Leidens *[1894.]* 8. Aufl. Freiburg i. Br.: Herder 1919. 100 p. **83304**

Klimke, Friedrich. Die Hauptprobleme der Weltanschauung. Kempten: Kösel 1910. 167 p. **83257**

Lippert, Peter. Abenteurer des Lebens. München: Verl. »Ars sacra« 1934. 188 p. **83762**

Mackintosh, James. Dissertation on the progress of ethical philosophy chiefly during the seventeenth and eighteenth centuries. Préf. by William Whewell. *[1836.]* 3. ed. Edinburgh: Black 1862. LIII, 385 p. **84279**

Makkai Sándor. Magunk reviziója. Kolozsvár: Erdélyi szépmíves céh 1931. 99 p. 1 t. (Erdélyi szépmíves céh, V. 1.) **83663**

Michaelis, Edgar. Die Flucht vor dem Kreuz. Eine Auseinandersetzung mit der Lebensphilosophie v. Ludwig Klages. Schwerin i. Mecklb.: Bahn 1934. 40 p. **P 177 Klages**

Müller, Johannes. Hemmungen des Lebens· *[1907.]* 31—33. Tausend. München: Beck [1928.] 233 p. **83062**

Perlaky Lajos. A ma életművészete. Bp.: Egyetemi-ny. [1934.] 148 p. **84286**

Reinsch, Hans H. Das Gesetz des Schicksals. Danzig: Schade-Verl. 1934. 106 p. **83365**
Bibliographie: p. 105.

Rieth, Otto. Grundbegriffe der stoischen Ethik. Eine traditionsgeschichtliche Untersuchung. Berlin: Weidmann 1933. X, 209 p. (Problemata, 9.) **82901**

Schaller, Heinrich. Die Weltanschauung des Mittelalters. München: Oldenbourg 1934. 169 p. **83267**

Schöner Ferenc. Enyém az élet. Bp.: »Élet« 1933. 197 p. **82810**

Schweitzer, Albert. Kultur und Ethik. *[1923.]* 3. Aufl. München: Beck 1925. XXIII, 280 p. **84120**

Thielicke, Helmut. Das Verhältnis zwischen dem Ethischen und dem Ästhetischen. Eine systematische Untersuchung. Lpzg: Meiner 1932. XV, 262 p. **83352**
Bibliographie: p. 261—262.

Trikál József. Uj élet a régi romjain. Bp.: Szent István-Társ. 1934. 229 p. **83589**

Tufts, James H. Recent ethics in its broader relations. Berkeley: Univers. of California pr. 1930. p. [2], 181—201. **2550/12**
= University of California publications in philosophy, 12, 2.

Verweyen, Johannes M. Neugeist und die Krisis der Gegenwart. Pfullingen i. Württ.: Baum [1933.] 44 p. (Bücher d. »Weisse Fahne«, 84.) **P 177**

Violet, Bruno. Religion und Moral — zwei Sinne? Vortrag. Kirchhain N. L.: Schmersow 1934. 31 p. **P 171.2**

2 Vallás. Egyház

Religion. Kirche — Religion. Church

Berdiaeff, Nicolas. Christianisme et realité sociale. Trad. p. J. P. et H. M. Paris: Ed. »Je sers« 1934. 255 p. **83850**

Ermatinger Tagebuch. Stimmen zur Gruppenbewegung in Deutschland und in der Schweiz VIII. 1932. Gotha: Klotz 1932. 90 p. 2 t. **83454**

Grensted, L. W. Was ist die Oxford-Gruppe? Von dem Laien mit einem Notizbuch. Gotha: Klotz 1934. 155 p. **83455**

[Hardenberg, Frdr.] Religiöse Schriften. Von Novalis. Köln: Marcan-Block-Verl. 1923. 139 p. **83757**

Krczmar, Karl. Der Riss zwischen Orient und Okzident. Wien: Reinhold-Verl. 1931. 295 p. **82913**

Oetinger, Friedrich Christoph. Mit Gott wirken. Fr. Chr. Oetingers Gebete. Gesammelt u. bearb. v. Otto Riethmüller. Berlin-Dahlem: Burckhardthaus-Verl. 1934. 359 p. **83623**

Oetinger, Friedrich Christoph. Die Theologie aus der Idee des Lebens abgeleitet u. auf sechs Hauptstücke zurückgeführt. Übers. & erläut. hg. v. Julius Hamberger. Stuttg.: Steinkopf 1852. 426 p. **84250**

Pascal, Blaise. Gedanken über die Religion. Nebst Briefen u. Fragmenten verwandten Inhalts. Für d. Gebildeten unserer Zeit bearb. v. Friedrich Merschmann. Halle: Verl. d. Buchh. d. Waisenhauses 1865. XXIV, 494 p. **84052**

Russel, A. J. Csak bűnösöknek. (For sinners only.) Ford. ifj. Biberauer Richard & ifj. Czeglédy Sándor. Bp.: Bethlen Gábor irod. & ny. rt. 1934. 388 p. **84186**

21 Vallásbölcselet. Valláslélektan

Religionsphilosophie. Religionspsychologie — Philosophy of religion. Psychology of religion

Arseniew, Nikolaus v. Die Botschaft des Sieges. Dem neuen Deutschland u. d. dtschen Jugend gewidmet. Kassel: Bärenreiter-Verl. 1934. 23 p. **P 218**

Arseniew, Nikolaus v. Der urchristliche Realismus und die Gegenwart. T. 1. Kassel: Bärenreiter-Verl. 1933. 76 p. **82940**

Bartmann, Bernhard. Die Erlösung. Sünde u. Sühne. Paderborn: Verl. d. Bonifacius-Dr. 1933. 143 p. **83794**

Christiansen, Broder. Der neue Gott. München: Felsen-Verl. 1934. 175 p. **84198**

Grant, Malcolm. A new argument for God and survival and a solution to the problem of supernatural events. London: Faber 1934. [4], 450 p. **83358**

Guardini, Romano. Wille und Warheit. Geistliche Übung. Mainz: Grünewald 1933. VII, 237 p. **83008**

Haecker, Theodor. Schöpfer und Schöpfung. Lpzg: Hegner 1934. 203 p. **84256**

Heim, Karl. Der Glaube an ein ewiges Leben. Berlin: Furche-Verl. 1934. 30 p. **P 236**

Heinzelmann, D. Gerh. Die Erfahrungsgrundlage der Theologie. Gütersloh: Bertelsmann 1928. p. 738—757. (Aus »Zeitschrift f. Systematische Theologie«.) **83014**

Huhn, J. Ursprung und Wesen des Bösen und der Sünde nach der Lehre des Kirchenvaters Ambrosius. Paderborn: Schöningh 1933. 154 p. (Forschungen z. christl. Literatur- u. Dogmengeschichte, XVII, 5.) **83095**
Bibliographie: p. 7—9.

Imle, F. Gott und Geist. Das Zusammenwirken d. geschaffenen u. d. ungeschaffenen Geistes im höheren Erkenntnisakt nach Bonaventura. Unter Mitwirk. v. Julian Kaup. Werl in Westf.: Franziskus-Dr. 1934. IV, 260 p. **84118**

Karrer, Otto. Das Religiöse in der Menschheit und das Christentum. Freiburg i. Br.: Herder 1934. IX, 264 p. **83801**
Bibliographie: p. 250—257.

Kierkegaard, Sören. Was wir lernen von den Lilien auf dem Felde und den Vögeln unter dem Himmel. Berlin: Furche-Verlag 1934. 31 p. **84078**

Köberle, Adolf. Menschenkraft und Gotteskraft. Eine Besinnung ü. d. Leben mit und ohne Christus. Lpzg: Wallmann [o. J.] 39 p. **P 177**

Köhler, Ludwig & Otto Karrer. Gotteserfahrung und Gotteserlebnis bei Jeremia, Augustin und Eckhart. Zürich: Schweizer Spiegel-Verl. 1934. 56 p. **82840**
Bibliographie: p. 55.

Krannhals, Paul. Religion als Sinnerfüllung des Lebens. Ein Bekenntnis z. schöpferischen Weltheilung. Lpzg: Armanen-Verl. 1933. 91 p. **82891**

Laberthonnière, L. Le réalisme chrétien et l'idealisme grec. *[1904.]* 4. éd. Paris: Lethielleux 1904. 219 p. **84219**

Leeuw, G[erardus] van der. Phänomenologie der Religion. Tübingen: Mohr 1933. XII, 669 p. (Neue theologische Grundrisse.) **82881**

Lotz, Erich. Der Weg nach Innen. Eine Anleitung zur Meditation für d. Menschen d. Gegenwart. Berlin: Furche-Verl. 1933. 40 p. **P 242**

Martensen-Larsen, H[ans]. Sternenhimmel und Glaube. Das moderne Weltbild u. d. Christentum. Übers. v. Cecilie Wedel. Berlin: Furche-Verl. [1934.] 182 p. **84179**

Mensching, Gustav. Zur Metaphysik des Ich. Eine religionsgeschichtliche Untersuchung über d. personale Bewustsein. Giessen: Töpelmann 1934. VIII, 100 p. **83183**
Bibliographie: p. 98—100.

Muckermann, Friedrich. Vom Rätsel der Zeit. München: Kösel & Pustet 1933. 195 p. **82817**

Pfleger, Karl. Geister die um Christus ringen. Salzburg: Pustet 1934. 313 p. (Bücher d. Geisteserneuerung, 6.) **83593**

Picard, Max. Die Flucht vor Gott. Erlenbach-Zürich: Rentsch 1934. 198 p. **84190**

Przywara, Erich. Christliche Existenz. Lpzg: Hegner 1934. 157 p. **84233**

Reiner, Hans. Das Phänomen des Glaubens. Dargest. im Hinblick auf d. Problem seines metaphysischen Gehalts. Halle (Saale): Niemeyer 1934. XII, 256 p. **83373**

Bibliographie: p. 248.

Ryckmans, Albert. Le problème du mal. Bruxelles: Cité Chrétienne 1933. 203 p. **83151**

Schütz, Paul. Säkulare Religion. Eine Studie über ihre Erscheinung in der Gegenwart und ihre Idee bei Schleiermacher und Blumhardt d. J. Tübingen: Mohr 1932. VIII, 224 p. (Beiträge z. syst. Theologie, 2.) **83638**

Sertillanges, A. D. Katechismus der Ungläubigen. Bd. 1. Deutsch v. Franz Halka Graf Ledochowski. Graz: Verl. »Styria« 1934. **83591**

Bd. 1. Urgründe des Glaubens. 1934. 178 p.

Spoerri, Theophil. Vom befreienden Glauben. Berlin: Furche-Verl. 1934. 31 p. **P 234.2**

Stange, Carl. Die Bedeutung des Gebetes für die Gotteserkenntnis. Gütersloh: Bertelsmann 1933. 43 p. (Studien d. apologetischen Seminars, 37.) **P 217**

Werfel, Franz. Élhetünk-e Istenhit nélkül? Ford. Dénes Béla. Bp.: Kosmos kiad. 1933. 64 p. (Kis Kosmos könyvek, 1.) **R 211**

Wizenmann, Karl. Schöpfung und Urschuld. Biblisches Geschehen als lebendige Gegenwart. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1933. 471 p. **83081**

22 Biblia

Bibel — Bible

Bultmann, Rudolf. Die Erforschung der synoptischen Evangelien. *[1925.]* 2. verbess. Aufl. Giessen: Töpelmann 1930. 40 p. (Aus d. Welt d. Religion, 1.) **P 226**

Bultmann, Rudolf. Die Geschichte der synoptischen Tradition. *[1921.]* 2. neubearb. Aufl. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1931. 408 p. (Forschungen zur Religion und Literatur d. Alten u. Neuen Testaments, 12.) **83826**

Dibelius, Martin. Die Formgeschichte des Evangeliums. *[1919.]* 2. neubearb. Aufl. Tübingen Mohr 1933. IV, 315 p. **83810**

Dibelius, Martin. Geschichte der urchristlichen Literatur. Bd. 1—2. Berlin: Gruyter 1926. (Samml. Göschen, 934, 935.) **83800**

Bd. 1.: Evangelien u. Apokalypsen. 108 p.
Bd. 2.: Apostolisches u. Nachapostolisches. 110 p.

Fiebig, Paul. Der Erzählungsstil der Evangelien im Lichte des rabbinischen Erzählungsstils untersucht, zugleich ein Beitrag zum Streit um die »Christusmythe«. Lpzg: Hinrichs 1925. XI, 162 p. **83821**

Gressmann, Hugo (Hg.) Altorientalische Texte zum Alten Testament. In Verbindung mit Erich Ebeling, Hermann Ranke etc. hg. v. —. *[1909.]* 2. völl. neugestaltete u. verm. Aufl. Berlin: Gruyter 1926. X, 478 p. (Altorientalische Texte u. Bilder z. alten Testament.) **A 50.20/18**

Koehler, Ludwig. Das formgeschichtliche Problem des neuen Testamentes. Tübingen: Mohr 1927. 41 p. (Samml. gemeinverständlicher Vorträge u. Schr. a. d. Gebiet d. Theologie u. Religionsgesch., 127.) **P 220.2**

Mc Kerrow, James Clark. Religion and history. London: Longmans 1934. IX, [5], 193 p. **83852**

Schmidt, Karl Ludwig. Die Stellung der Evangelien in der allgemeinen Literaturgeschichte. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1923. p. 51—134. (Sonderdruck aus der Festschrift für Hermann Gunkel *ευχαριστήριον* Studien zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments.) **P 226 : 8**

Schniewind, Julius. Evangelion. Ursprung und erste Gestalt des Begriffs Evangelium. Bd. 1—2. Gütersloh: Bertelsmann 1927—1931. VIII, 112; X, 113—258 p. (Beiträge zur Förderung christlicher Theologie, 2. Reihe, 25.) **83825**

Tóth Kálmán. Az evangéliumok látszólagos ellentmondásai. Biblikus-apologetikus tanulmány. Bp.: Szent István-Társ. 1934. 169 p. **84338**

Tübinger, J. V. Die Offenbarung des Johannes. Eine sozialpol. Auslegung. Die kommenden gesellschaftl. Umwälzungen. Wien: Pichl 1932. 46 p. **P 228**

232 Krisztológia

Christologie — Christology

Bangha Béla. Jézus istenségének bizonyítékai. Bp.: Magyar kultúra 1923. 256 p. (Kath. kultúrkönyvtár, III.) **82843**

Brun, Lyder. Die Auferstehung Christi in der urchristlichen Ueberlieferung. Oslo: Aschehoug 1925. 97 p. **83824**

Goguel, Maurice. Das Leben Jesu. Lpzg: Raschen 1934. XVI, 500 p. **83087**
Bibliographie: p. XV—XVI.

Huber Lipót. Ujkori és modern zsidók Jézus Krisztusról és a kereszténységről. Kalocsa: Árpád-ny. 1933. 444 p. (Zsidóság és kereszténység a multban és jelenben, 2.)
Bibliográfia: p. 444. **82705**

Lippert, Peter. Der Menschensohn. Bilder a. d. Seelenleben Jesu. *[1926.]* 3. Aufl. Regensburg: Habbel 1930. 231 p. (Seele-Bücherei. Zur Auferbauung gesunden Christenlebens, IV.) **83869**

Maresch, Maria. Christus und das Abendland. Wien: Reinhold-Verl. 1933. 132 p. (Kleine historische Monographie, 42.) **82908**

Otto, Rudolf. Reich Gottes und Menschensohn. München: Beck 1934. VIII, 348 p. **83369**

Schmidt, Karl Ludwig. Der Rahmen der Geschichte Jesu. Literarkritische Untersuchungen z. ältesten Jesusüberlieferung. Berlin: Trowitzsch 1919. XVIII, 322 p. **84076**

Weismantel, Leo. Der Prozess Jesu nach den Zeugenschaften der Zeit. Berlin: Thomas-Verl. 1935. 430 p. **84333**

235.3 Szentek

Heilige — Saints

Bernanos, Georg. Johanna, Ketzerin und Heilige. Deutsch v. Alastair. Lpzg: Hegner 1934. 82 p. **84258**

Hello, Ernst. Heiligengestalten. Aus. d. Französischen übertr. v. Richard Kühn. Lpzg: Hegner 1934. 329 p. **83310**

Lunn, Henry S.The secret of the saints. Studies in prayer, meditation and self-discipline. New York: Macmillan comp. 1933. X, [4], 229 p. **82774**

Müller, Michael. Frohe Gottesliebe. Das religiössittliche Ideal d. heil. Franz v. Sales. Freiburg i. Br.: Herder 1933. X, 304 p. **83120**

248.2 Misztika

Mystik — Mysticism

Dempf, Alois. Meister Eckhart. Eine Einführung in sein Werk. Lpzg: Hegner 1934. 240 p. **84255**

Ruysbroeck, Johann van. Die Zierde der geistlichen Hochzeit. Vom glänzenden Stein. Das Buch von der grössten Wahrheit. Drei Schriften des Mystikers. Übers. v. Franz A. Lambert. Lpzg: Grieben [o. J.] 225, [2] p. **84080**
Bibliographie: p. [1].

Vértesi Frigyes. A főbb misztikus rendszerek lélektana. Bp.: Franklin-társ. 1933. 271 p. **82954**

27 Egyháztörténet

Kirchengeschichte — Church history

Antal, P[áter] sarutlan karmelrendi. A győri karmelita-rendház kétszázéves története. 1697—1897. Győr: Győr egyházmegyei ny. 1897. 158 p. 8 t. **84132**

Csomor Lajos. A kolozsmonostori bencés apátság és birtokai (1556-ig). Kolozsvár: Gombos 1912. 92 p. 1 t. **84151**

Gárdonyi Albert. Városi plébániák kiváltságos állása a középkorban. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 163—182. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Kelemen Atanáz. Keresztély Ágost herceg katolikus restaurációs tevékenysége a győri egyházmegyében. Vác: Kapisztrány. 1931. 74 p. **R 27(439.51)Győr**
Bibliográfia: p. 4—5.

Mohl Adolf. Tatai plébánia története. Győr: Győregyházmegye-ny. 1909. 260 p. **84162**

Müller, Paul. Ein Prediger wider der Zeit. Georg Scherer. Ein Beitrag zur Predigt und Polemik d. österreichischen Gegenreformation. Wien: Reinhold-Verl. 1933. 120 p. **82907**

Nagy Béni. A Mariánus ferencesek 1790-től az 1822-iki nemzeti zsinatig. Bp.: Stephaneum 1914. 50 p. (A Szt. István társ. tud. és irod. oszt. felolvasó üléseiből, 87.) **R 271.3(439)**

Nitsch Árpád János. Majk, a Bold. Szűz majki premontrei prépostságának majd a nepomuki Szent Jánosról nevezett kamalduli remetességének története. Győr: Győregyházmegye könyvsajtója 1910. 4°. 64 p. **X 6409**

Oltványi Pál. A szegedi plébánia és a t. piarista atyák szegedi krónikája. A piaristák Szegeden 1720—1886. c. könyvének bírálatául. Szeged: Bába-ny. 1886. IX, 195 p. **84149**

Ortvay Tivadar. A pozsonyi káptalan történetéhez. Pozsony: Wigand 1903. 14 p.
R 262.3(439.050) Pozsony

Póda Endre pódafai. A soproni kath. »parochia« és a »soproni kath. hitközség« története Sopron m. kir. város, a győri püspökség és a plébánia levéltáraiban őrzött okiratok nyomán. Függelék: Szent Jakab kápolnájának leírása 1886. Zalka János győri megyéspüspök [stb.] 25 évi püspöki főpászt. jub. emlékére kiad. a soproni kath. konvent. Sopron: Litfass-ny. 1892. [12], 169, XXVI p. 20 t. **5603**

Rodocanachi, E[mmanuel]. Le pontificat de Jules II. 1503—1513. [Paris]: Hachette 1928. 4°. [4], 196 p. 32 t. **X 6193/2**
Bibliographie: p. 183—186.
= Histoire de Rome.

Rodocanachi, E[mmanuel]. Le pontificat de Léon X. 1513—1521. [Paris]: Hachette 1931. 4°. 308 p. 42 t. **X 6193/3**
Bibliographie: p. 293—296.
= Histoire de Rome.

Rodocanachi, E[mmanuel]. Les pontificats d'Adrien VI et de Clément VII. 1522—1534. Paris: Hachette 1933. 4°. 292 p. 32 t. **X 6193/4**
Bibliographie: p. 281—284.
= Histoire de Rome.

Rückert, Hanns. Die Christianisierung der Germanen. Ein Beitrag z. Verständnis u. ihrer Beurteilung. *[1932.]* 2. verbess. Aufl. Tübingen: Mohr 1934. 42 p. (Samml. Gemeinverständlicher Vorträge u. Schriften a. d. Gebiet d. Theologie u. Religionsgeschichte, 160.) **P 27(43)»07«**

Szabó György Piusz. Ferencrendiek a magyar történelemben. Adalékok a magy. ferencrendiek történetéhez. Dissz. Bp.: Bpesti Hirlap 1921. 167 p. (Különlenyomat.) **83201**
Bibliográfia: p. 13—35.

Szabó István. Ellenreformáció a végvárakban 1670—1681. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 457—470. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Tóth Antal. Győrnádorváros plébániája és templomának története. Győr: Surányi 1889. 34 p. 1 t. **R 27(439.031) Győr**

Vanyó Tihamér Aladár. (Összeáll.) Püspöki jelentések a Magyar Szent Korona Országainak egyházmegyéiről 1600—1850. Bp.: Korda r.-t. 1933. XXXII, 456 p. (Olaszországi magy. oklevéltár, II.) **82708**
[Magyar & latin.]

Vanyó Tihamér Aladár. A trienti zsinat határozatainak végrehajtása Magyarországon. A magyarországi római katolikus egyházfegyelem alakulása 1600—1850. Bp.: Korda 1933. 78 p. (Római magy. történeti int. kiadv.) **82710**

282 Katholikus egyház

Catholicismus — Catholicism

Bangha Béla. Dél keresztje alatt. Feljegyzések egy délamerikai missiós körútról. Bp.: Pázmány Péter irod. társ. 1934. 243 p. 25 t. **84259**

Brauer, Theodor. Der Katholik im neuen Reich. Seine Aufgabe u. sein Anteil. München: Kösel & Pustet 1933. 79 p. **82621**

Faulhaber, Michael. Zsidóság, kereszténység, germánság. A müncheni Szent Mihály templomban mondott ádventi beszédek. Ford. Nyisztor Zoltán. Bp.: Káldor 1934. 127 p. **83408**

Huszár Károly. A katolikus akció szociális gondolatai. Bp.: Sárkány-ny. 1934. 274 p. **83272**

Kemenes István. A keresztény »királyi papság«. Bp.: Szerző 1933. 288 p. **83012**

Lippert, Peter. Das Wesen des katholischen Menschen. München: Pustet 1923. 84 p. **84173**

Mauriac, François. Der grosse Abend. Übertr. v. Franz Schmal. Graz: Verl. Styria 1934. 120 p. **83336**

Schroeder, Josef. Die katholische Aktion unter besonderer Berücksichtigung d. dtschen Verhältnisse. Diss. Erlangen 1932. Menden: Dr. Riedel 1933. 57 p. **P 256(43)**
Bibliographie: p. 1—6.

Scupoli, [Lorenzo] Lőrinc. Lelki harc. Ford. Gerely Jolán. Rákospalota: Szalézi művek [1934.] 275 p. **83417**

Seipel, Ignaz. Von der sozialen Liebe. Wien: Selbstverl. d. »Caritas Socialis« 1933. 222 p. **82626**

Szalay Jeromos. A katolikus gondolat útja az újkori Franciaországban. Bp.: Szt. István társ. 1934. 227 p. (Szent. István könyvek, 117.)
Bibliográfia: p. 216—226. **84321**

Szántó Antal. A katolikus akció. Sopron: Tóth-ny. 1930. 112 p. **83013**

Vonier, Ansgar. Klassischer Katholizismus. Aus dem engl. übertr. v. Albert Schmitt. Freiburg i. Br.: Herder 1933. XVII, 236 p. **82815**

Will, Josef. Handbuch der katholischen Aktion. Geleitw. v. Conrad Gröber. *[1933.]* 2. Aufl. Freiburg i. Br.: Herder 1934. IX, 137 p. **83683**
Bibliographie: p. 134—136.

284 Protestáns egyházak

Protestantismus — Protestantism

Barth, Karl. Für die Freiheit des Evangeliums. München: Kaiser 1933. 16p. (Theologische Existenz heute, 2.) **P 26(43)**

Barth, Karl. Reformation als Entscheidung *[1933.]* 2. Aufl. München: Kaiser 1933. 24 p. (Theologische Existenz heute, 3.) **P 284.1(43)**

Barth, Karl. Theologische Existenz heute! München: Kaiser 1933. 40 p. (»Zwischen d. Zeiten« Beiheft, 2.) **P 26(43)**

Brunner, Emil. Natur und Gnade. Zum Gespräch mit Karl Barth. Tübingen: Mohr 1934. 44 p. **P 234.1**

Doumergue, Emil. Művészet és érzelem Kálvinnál és a kálvinizmusban. Ford. Révész Imre. Átnézte Nagy Zsigmond. Bp.: Bethlen Gábor irod. társ. 1922. 99 p. (Holland-magyar kálvinista kvt., II.) **R 284.2**

Dörries, Bernhard. Der ferne und der nahe Gott. Eine Auseinandersetzung mit d. Theologie Karl Barths. Gotha: Klotz 1927. VI, 146 p. **82787**

Engelland, Hans. Die Gewissheit um Gott und der neuere Biblizismus. München: Kaiser 1933. VII, 96 p. (Forschungen z. Geschichte u. Lehre d. Protestantismus, 6/III.) **83154**

Feigl József. Gondolatok a praedistinátióról és szabadakaratról. Debrecen: [ny. n.] 1933. 22 p. (Theologiai tanulmányok, 29.) **Rq 234.9**

Heath, Carl. Der Ruf Karl Barths. Auslegung und Kritik. [Aus d. Engl. v.] Emil Fuchs. Bad Pyrmont: Quäker-Verl. [1934]. 23 p. **P 289.6**

Heim, Karl. Deutsche Staatsreligion oder evangelische Volkskirche. Berlin: Furche-Verl. 1933. 15 p. (Stimmen a. d. dtschen christlichen Studentenbewegung, H. 85.) **P 284.1(43)**

Kierkegaard, [Sören]. Der Einzelne und die Kirche über Luther und den Protestantismus. Übers. u. Vorwort v. Wilhelm Kütemeyer. Berlin: Wolff 1934. 253 p. **83790**

Makkai Sándor. Öntudatos kálvinizmus. Bp.: Soli Deo Gloria kiad. 1925. [4], 67 p. **R 284.2**

Raffay Sándor. A magyarhoni evangélikus liturgia történetéhez. Tanulmány. Kecskemét: Első kecskeméti hírlap kiadó és nyr. t. 1933. 81+[16] p. (A »Protestáns Szemlé«. ből.) **R 264 : 284.1(439)**

Révész Imre. A Debrecen—egervölgyi hitvallás és a tridentinum. Bp.: Magy. protestáns irodalmi társ. 1934. 45 p. **P 284.2(439)»15«**

Schaller, Heinrich. Die Reformation. München: Oldenbourg 1934. 85 p. **83904**

Tügel, Franz. Unmögliche Existenz! Ein Wort wider Karl Barth. Hamburg: Agentur d. Rauhen Hauses 1933. 56 p. **P 26(43)**

Uttendörfer, Otto. Zinzendorfs Weltbetrachtung. Eine systematische Darstellung d. Gedankenwelt d. Begründers d. Brüdergemeine. Berlin: Furche-Verl. 1929. 352 p. Bibliographie: p. 351—352. **83181**

Zwingli, Huldrych. Von göttlicher und menschlicher Gerechtigkeit. Sozialpolitische Schriften f. d. Gegenwart. Ausgew. & eingel. v. Leonhard v. Muralt & Oskar Farner. Zürich: Rascher 1934. VII, 175 p. **83117**

291—299 Nem keresztény vallások

Nicht-christliche Religionen Non-Christian religions

Cumont, Franz. Die orientalischen Religionen im römischen Heidentum. Vorlesungen. *[1906.]* 2. verbess. & verm. Aufl. Dtsche Ausg. v. Georg Gehrich. Berlin: Teubner 1914. XXVIII, 347 p. **83031**

David-Neel, Alexandra. Meister und Schüler. Die Geheimnisse d. lamaistischen Weihen. Lpzg: Brockhaus 1934. 191 p. 14 t. **A 51.24/4**

Domján János. Mózes. Vallástört. tanulmány. Pápa: Ref. theol. akad. 1934. 122 p. (Pápai ref. theol. akad. kiadv., 11.) **83242**

Fiebig, Paul. Rabbinische Wundergeschichten des neutestamentlichen Zeitalters. In vokalisiertem Text mit sprachlichen und sachlichen Bemerkungen. *[1911.]* 2. verbess. Aufl. Berlin: Gruyter 1933. 25 p. (Kleine Texte f. Vorlesungen u. Übungen, 78.) **P 296**

Grünwedel, Albert (Hg.) Die Legenden des Na-Ro-Pa des Hauptvertreters des Nekromanten- und Hexentums. Übers. in Umschrift hg. u. m. einem Glossar versehen v. —. Lpzg: Harrassowitz 1933. 251 p. **A 51.24/3**
Bibliographie: p. 251.

Horodezky, S. A. Mystisch-religiöse Strömungen unter den Juden in Polen im 16—18. Jahrhundert. Lpzg: Engel 1914. 80 p. **A 47.28/8**
Bibliographie: p. 79—80.

Laotse. Die Bahn des All und der Weg des Lebens. [Hg. v.] E. Schröder. München: Bruckmann 1934. VI, 101 p. **A 51.23/6**
Bibliographie: p. 101.

Osztern, S. P. Zum Problem: Islam und Parsismus. Vortrag. Praha: Státni tiskarna 1934. 22 p. (Reprinted from Archiv Orientálni, Vol. 6, No. 1.) **Pq 295**

Otto, Walter F. Dionysos. Mythos und Kultus. Frankfurt a. M.: Klostermann 1933. 196 p. (Frankfurter Studien z. Religion u. Kultur d. Antike, IV.) **82798**

Radhakrishnan, S. East and West in religion. London: Allen & Unwin 1933. 146 p. **82958**

Rosenberg, Alfred. Unmoral im Talmud mit einer Einleitung und Erläuterungen. München: Dtscher Volksverl. 1933. 48 p. **P 296**

Wesendonk, O[tto] G[ünther]. Das Wesen der Lehre Zarathustras. Eine religionsgeschichtliche Untersuchung. Lpzg: Harrassowitz 1927. IV, 70 p. **83643**

3 Társadalomtudomány

Sozialwissenschaft — Social science

30 Szociológia

Soziologie — Sociology

American sociological society. Sociological problems and methods. Papers presented at the 27th annual meeting, held at Cincinnati, Ohio XII 28—31, 1932. Chicago: Univ. of Chicago pr. [1933.] VI, 159 p. **83082**

Balfour, Patrick. Society racket. A critical survey of modern social life. Lpzg: Tauchnitz 1934. 280 p. **84110**

Bickermann, Joseph. Freiheit und Gleichheit. Eine soz. Untersuchung ü. d. Grundproblem d. menschlichen Gesellsch. Berlin: Collignon 1934. 160 p. **82938**

Brugeilles, Raoul. Introduction à une sociologie thomiste. Paris: Soc. française d'éd. littéraire et techniques 1934. 287 p. (Perspectives.) **83847**

Buk Miklós. Túl a marxizmuson. Egy társadalomszemlélet alapvonalai. Bp.: Kosmos 1934. 96 p. **83565**

Dékány István. A társadalomfilozófia alapfogalmai. Bp.: Akadémia 1933. 323 p. (Akadémia filozófiai kvtára, 7.) **82947**

Demant, V. A. God, man and society. An introduction to christian sociology. *[1933.]* 2. ed. London: Student christian movement pr. 1934. 224 p. **83949**

Ellwood, Charles A. Methods in sociology. A critical study. Intr. by Howard E. Jensen. Durham: Duke univ. pr. 1933. XXXIV, 214 p. (Duke univ. publ.) **83950**

Fruchs, Mordecai Sethoc. The generic evil. A study of the process of evolution of society from a remote past to a distant. future. Boston: Christopher publ. house 1933. X, 489 p. **82834**

Grünwald, Ernst. Das Problem der Soziologie des Wissens. Wien: Braumüller 1934. VIII, 279 p. **83398**

Hippler, Fritz. Staat und Gesellschaft bei Mill, Marx, Lagarde. Ein Beitr. z. soziolog. Denken d. Gegenwart. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 239 p. (Neue dtsche Forschungen.) **84181**
Bibliographie: p. 237—239.

Leemans, Victor. F. Toennies et la sociologie contemporaine en Allemagne. Préf. de René Maunier. Paris: Alcan 1933. X, 125 p. **83128**
Bibliographie: p. 117—121.

Mayer, Carl. Sekte und Kirche. Ein religionssoziologischer Versuch. Heidelberg: Verlag d. Weiss'schen Universitätsbuchh. 1933. 39 p. (Heidelberger Studien aus d. Inst. für Soz.- und Staatswissenschaften Bd. III., H. 6.)
Bibliographie: p. 37—39. **P 307.4**

Miller, Herbert Adolphus. The beginnings of the morrow. An introduction to the sociology of the great society. New York: Stokes 1933. XIV, 310 p. **A 50.30/56**
Bibliography: p. 289—305.

Murray, Robert H. Studies in the English social and political thinkers of the 19th century. Vol. 1—2. Cambridge: Heffer 1929. **83184**
Vol. 1. From Malthus to Kingsley. VII, 474 p.
Bibliography: p. 455.
Vol. 2. Herbert Spencer to Ramsay MacDonald. [4], 452 p.

Nagy Pál. A dialektikus materializmus. Bp.: Faust könyvkiadó váll. 1934. 99 p. (Korunk könyvei.) **83484**

Peyser, Dora. Hilfe als soziologisches Phänomen. Würzburg: Triltsch 1934. [4], 90 p. **83758**

Tamás József. Prohászka Ottokár társadalomszemlélete. Bp.: Magyar fiatalok kiad. 1934. 55 p. (Magyar fiatalság könyvei, 1.) **R 330.1(439)**

301.3 Civilizáció. Kultúra

Civilisation. Kultur — Civilisation. Culture

Bergmann, Ernst. Deutschland das Bildungsland der neuen Menschheit. Eine nationalsozialistische Kulturphilosophie. Breslau: Hirt 1933. 153 p. **82920**

Börger, Jan. Europas Todesstunde? Die europäisch-christliche Welt in ihrer Verworrenheit v. Standpunkt d. reinen Begriffs. Übers. v. Albert Reinking. Zürich: Rascher 1934. VIII, 742 p. **83144**

Dawson, Christopher. Enquieries into religion and culture. London: Scheed & Ward 1933. XI, 347 p. 1 t. **83368**

Delius, Rudolf v. Die Weltmächte des Geistes. Zum Endkampf d. Kulturen. Berlin: Hoffmann 1934. 130 p. **84091**

Haas, S. Kulturbolsewismus. Ein Zeitspiegel. Hg. v. Bund für Volk u. Heimat. Zürich: Bund für Volk und Heimat 1933. 51 p. **P 301.7**

Klebelsberg Kuno. Les fondaments de la Coopération intellectuelle polono-hongroise. Bp.: Impr. du Pester Lloyd 1930. 27 p. **R 301.5(438) : (439)**

Kornis Gyula. A kultúra válsága. Bp.: Franklin 1934. 255 p. **84063**

Schor, J. Deutschland auf dem Wege nach Damaskus. Luzern: Vita Nova-Verl. 1934. 70 p. **84264**

Schrieber, Karl Friedrich. Die Reichskulturkammer. Organisation u. Ziele d. dtschen Kulturpolitik. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 83 p. **P 301.8(43)**

302.2 Város- és faluszociológia

Soziologie der Stadt und des Dorfes Town and Village

Erdei Ferenc. A makói tanyarendszer. Szeged: Városi-ny. 1933. 24 p. (Szegedi Alföldkutató bizotts. kvt. IV. 13.) **R 302.2(439.018) Makó**

Günther, Hans. Die Verstädterung. Ihre Gefahren f. Volk u. Staat v. Standpunkte d. Lebensforschung u. d. Gesellschaftswissenschaft. Berlin: Teubner 1934. [5], 54 p. **P 325.331**

Michels, Robert. Umschichtungen in den herrschenden Klassen nach dem Kriege. Stuttg.: Kohlhammer 1934. VI, 133 p. **83965**

Nagy Lajos. Három magyar város. Bp.: Kosmos 1933. 70 p. **R 308(439.037) Szolnok**

Stein, Erwin (Hg.) Mödling. Berlin-Friedenau: Dtscher Kommunal-Verl. 1933. 4°. 231 p. (Städte Dtschösterr., IX.) **X 6325**

Steinecker Ferenc. Községpolitika. (A falu szociológiája.) Jegyezte & összeáll. Harsányi Margit. Bp.: Közigazg. Intézet 1934. 596 p. (Egyetemi jegyzet.) **83843**
[Könyomat.]

Wagner, J. Dantzig. Varsovie: Institut Polonais de Collab. avec l'Étranger 1933. 65 p. **P 308(431) Danzig**

302.5 Család. Nemi élet

Familie. Geschlechtsleben Family. Sexual life

Goebbels, Magda. Die deutsche Mutter. Rede zum Muttertag. Heilbronn: Salzer 1933. 20 p. **P 302.573(43)**

Hildebrand, Dietrich. Reinheit und Jungfräulichkeit. München: Kösel & Pustet 1927. VIII, 213 p. **82806**

Licht, Hans. Sittengeschichte Griechenlands. Bd. 1—2. Berlin: Aretz 1925. **80072**
Bd. 1. 260 p. 31 t.
Bd. 2. Liebe und Ehe in Griechenland. 208 p. 32 t.

Muckermann, Hermann. Kind und Volk. Der biologische Wert d. Treue z. d. eugenischen Gesetzen beim Aufbau d. Familie. T. 1—2. *[1917.]* 16. verm. Aufl. Freiburg i. Br.: Herder 1933—34. **83617**
T. 1. Vererbung und Auslese. 1933. XV, 300 p.
T. 2. Gestaltung und Lebenslage. 1934. XIII, 274 p.

303.2—303.4 Fajszociológia. Eugenika.

Soziologie der Rasse. Eugenik. Social anthropology. Eugenics.

Bangha Béla. Klärung in der Judenfrage. Von: —, Oskar Trebitsch & Paul Kris. Wien: Reinhold 1934. 256 p. (Berichte z. Kultur- u. Zeitgeschichte. Sonderschrift, 5.) **83415**

Beyer, Karl. Jüdischer Intellekt und deutscher Glaube. *[1933.]* 2. Aufl. Lpzg: Armanen-Verl. 1933. VIII, 51 p. **P 303.31(43)**

Czermak, Emmerich & Oskar Karbach. Ordnung in der Judenfrage *[1933.]* 2. Aufl. Wien: Typographische Anst. 1933. 154 p. (Berichte z. Kultur- u. Zeitgeschichte, 4.) **82909**

Frick. Bevölkerungs- und Rassenpolitik. Langensalza: Beyer 1933. 17 p. (Mann's Pädagogisches Magazin, Heft 1378. Schriften z. politischen Bildung, XII. Reihe, Heft 1.) **P 312(43)**

Gercke, Achim. Rassenforschung und Familienkunde. Langensalza: Beyer 1934. 18 p. (Manns Pädagogisches Magazin, 1389.) **P 303.4(43)**

Gold, Hugo (Hg.) Die Juden und Judengemeinden Mährens in Vergangenheit und Gegenwart. Brünn: Jüdischer Buch- u. Kunstverl. 1929. 4°. [14], 623 p. 1 t. **X 6309**

Goudge, H[enry] L[eighton]. The British Israel theory. London: Mowbray 1933. VII, 100 p. **83149**

Hirsch Sámson Ráfáel. A zsidó és kora. Volt-e valamikor a zsidóság modern, lesz-e valaha az, s mikor? Németből ford. Strasser Arnold. Bp.: Spatz 1933. 20 p. **R 303.31**

Kopp, Walter. Gesetzliche Unfruchtbarmachung. Einf. v. Hans v. Hentig. Kiel: Lipsius & Tischer 1934. [8], 145 p. **83066**

Köhn-Behrens, Charlotte. Was ist Rasse? Gespräche mit den grössten deutschen Forschern der Gegenwart. München: Eher 1934. 126 p. 2 t. **83953**

Marton Ernő. A zsidó nemzeti mozgalom Erdélyben. Cluj-Kolozsvár: Kadima-ny. 1922. 47 p. **R 303.31(439.42)**

Menghin, Oswald. Geist und Blut. Grundsätzliches um Rasse, Sprache und Volkstum. Wien: Schroll 1934. 172 p. **83842**

Muckermann, Hermann. Grundriss der Rassenkunde. Paderborn: Schöning 1934. 128 p. 3 t. **83596**

Muckermann, Hermann. Volkstum, Staat und Nation eugenisch gesehen. *[1933.]* 2. Aufl. Essen: Fredebeul & Koenen 1933. 117 p. **83297**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses. Vom 14. VII. 1933. (R. G. Bl. I. S. 529.) Verordnung zur Ausführung des Gesetzes zur Verhütung erbkranken Nachwuchses. Vom 5. XII. 1933. (R. G. Bl. I. S. 1021.) Bielefeld: Bertelsmann 1933. 21 p. **P 303.4(43)**

Nicolai, Helmut. Rasse und Recht. Vortrag. Berlin: Hobbing 1933. 74 p. **82934**

Seeger, Ernst. Der Krieg der unsichtbaren Fronten. (Vom Kriegsrecht d. Juden.) Tübingen: Selbstverl. 1933. 399 p. **83098**
Bibliographie: p. 395—399.

Staemmler, M. Volk und Rasse. Berlin: Verl. f. soz. Ethik u. Kunstpflege [193?]. 32 p. **P 303.4**

Steche, Otto. Gesundes Volk. Gesunde Rasse. Grundriss d. Rassenlehre. *[1933.]* 3. Aufl. Lpzg: Quelle & Meyer 1933. 81 p. (Das Dritte Reich. Bausteine z. neuen Staat u. Volk.) **P 303.4**
Bibliographie: p. 81.

Tietze, Hans. Die Juden Wiens. Geschichte, Wirtschaft, Kultur. Lpzg: Tal 1933. 302, [2] p. 30 t. **82819**
Bibliographie: p. 300—302.

Vogelin, Erich. Die Rassenidee in der Geistesgeschichte von Ray bis Carus. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. VIII, 160 p. **82941**

303.5 Nagyember. Vezető

Genie. Führer — Genius. Leader

Fülöp-Miller, René. Führer, Schwärmer und Rebellen. Die grossen Wunschträume d. Menschheit. München: Bruckmann 1934. XII, 458 p. 40 t. **83508**

Hitler, Adolf. Führung und Gefolgschaft. Berlin: Steegemann 1934. 61 p. (Die Erhebung. Dokumente zur Zeitgeschichte.) **P 303.5**

Hoppe, Willy. Die Führerpersönlichkeit in der deutschen Geschichte. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 24 p. (Schriften der Deutschen Hochschule für Politik, 2.) **P 303.5(43)**

Krakowski, Edouard. Contre le fatalisme historique : Le retour au culte des héros. Paris : Attinger 1933. 63 p. **P 303.5**

Ludwig, Emil. Führer Europas. Nach d. Natur gezeichnet. Amsterdam : Querido 1934. 328 p. 1 t. **84088**

Mears, R. A. F. Makers of world history. Book 1. London : Arnold 1933. **83125**
Book 1. Ancient times. 1933. 192 p.

Vom Leben geformt. Jugend- und Mannesbildnisse bedeutender Persönlichkeiten. Kampen auf Sylt : Kampmann 1934. 89 p. **83269**

307.01 Társadalmi lélektan

Sozialpsychologie — Socialpsychology

Launay, Louis de. La fin d'un monde et le monde nouveau. Paris : Tallandier 1934. 189 p. (Coll. du temps present.) **83371**

Manheim, Ernst. Die Träger der öffentlichen Meinung. Studien z. Soziologie d. Öffentlichkeit. Brünn : Rohrer 1933. 145 p. **82885**

Myerson, Abraham. Social Psychology. New York : Prentice-Hall 1934. XV, 640 p. (Prentice-Hall, psychology ser.) **84175**
Bibliographie : p. 625—626.

Schwarzschild, Leopold. Das Ende der Illusionen. Amsterdam: Querido-Verl. 1934. 273 p. **83678**

307.9 A technika társadalmi szerepe. Technokratia

Technokratie — Technocracy

Arkright Frank. A technokrácia ABC-je. Ford. N e m é n y i Imre. Bp. : Rózsavölgyi [193?] 87 p. **R 380.07**

Grammel, Richard. Technik und deutsche Kulturentfaltung. Stuttg. : Kohlhammer 1933. 22 p. **P 307.9(43)**

Robert Antal. Uj világ küszöbén. A technokrácia és magyar vonatkozásai. A gépek diadala a világválság felett. Bp. : »Pátria« ny. 1934. 64 p. **R 380.07**

Schumacher, Fritz. Schöpferwille und Mechanisierung. Fortsetzung d. Schrift : Der »Fluch« d. Technik. Hamburg : Boysen & Maasch 1933. 31 p. **P 307.9**

Werner, Julius. Wissenschaft und Technokratie. Brünn : Rohrer 1933. 54 p. (Technokratie, 2.) **P 380.07**

308 Szociográfia

Soziale Zustandsschilderung Sociography

Banse, Ewald. Was der Deutsche vom Auslande wissen muss. Eine weltkundliche Fibel. Lpzg : Lindner 1934. 205 p. **84236**

Egyesült államok. Committee on social trends. Recent social Staates. Report of the president's. Forew. by Herbert H o o v e r. Vol. 1—2. New York : Graw-Hill book comp. 1933. XCV, 750 ; VI, 751—1568 p. **82929**

Inge, William Ralph. England. Lpzg : Tauchnitz 1934. 295 p. **84109**

Macartney, C. A. Hungary. Forew. by H. A. L. F i s h e r. London : Benn 1934. 376 p. 1 t. (The modern world.) **84177**

Matthias, Eugen. Amerikas Schicksal. Beobachtungen u. Voraussagen eines Biologen im Hinblick auf europäische Verhältnisse. Frauenfeld : Huber 1933. 223 p. **83085**

Migliorini, Elio. L'Ungheria. Roma : Cremonese 1933. 192 p. (Collezione omnia, 30.)
Bibliografia : p. 179—191. **83797**

Palästina Informationsbuch, Das —. Vorwort v. Rudolf S e i d e n. *[1933.]* 3. Aufl. Wien : Nath 1933. 112 p. **83039**

Pullerits, Albert (Hg.) Estland. Volk, Kultur, Wirtschaft. Übers. v. Edmund H u n n i u s. Tallinn : [Hg.] 1931. VIII, 356 p. **A 47.94/24**

Renatus, Kuno. Das neue Italien. Abbildungen nach Aufnahmen v. Axel v. G r a e f e. München : Beck 1933. 4°. [6], 76 p. 30 t. **X 6295**

Schaum, Friedrich. Frankreich von heute. Magdeburg : Vereinigte Druckereien 1933. 111 p. **83108**

Tarján Ödön. Die Tschechoslowakei Anfang Mai 1934. Bp. : Dr. Sárkány 1934. 16 p. **P 308(437)**

Tomcsányi János. Lengyelország. Vázlatok és tanulmányok. Bp. : »Studium« 1932. 293, [3] p. 36 t. **A 47.30/113**
Bibliográfia : p. 292—293.

Tögel, Karl. Das wirkliche Frankreich. Hamburg : Hanseatische Verl.-Anst. 1934. 94 p. **83872**

309 Társadalomtörténet. Kultúrtörténet

Kulturgeschichte
History of civilization

Bethe, Erich. Tausend Jahre altgriechischen Lebens. Mykene, Sparta, Milet, Athen, Alexandria. München: Bruckmann 1933. 133 p. 16 t. **A 49.99/96**
Bibliographie: p. 133.

Dawson, Christopher. Les origines de l'Europe et de la civilisation européenne. Trad. et avantpropos de Louis Halphen. Paris: Rieder 1934. 326 p. **83955**
Bibliographie: p. 295—308.

Eimann, Johann. Der deutsche Kolonist oder die deutsche Ansiedlung unter Kaiser Joseph dem II. i. d. Jahren 1783—1787. absonderlich im Königreich Ungarn i. d. Bacser Komitat. Crvenka: Welker Buchdr. 1928. 83 p. **R 325.332(439.015)»178«**

Frobenius, Leo. Kulturgeschichte Afrikas. Prolegomena zu einer historischen Gestaltlehre. Mit einem Bilderanhang. Zürich: Phaidon-Verl. 1933. 652 p. **82822**

Grau, Wilhelm. Antisemitismus im späten Mittelalter. Das Ende d. Regensburger Judengemeinde 1450—1519. Geleitwort v. Karl Alexander v. Müller. München: Duncker & Humblot 1934. XII, 201 p. 1 t. **83895**
Bibliographie: p. 168—173.

Greiff, Günther. Verschollenes Wissen. Berlin: Gruyter 1934. VIII, 104 p. 8 t. **83316**
Bibliographie: p. 103—104.

Jaeger, Werner. Paideia. Die Formung des griechischen Menschen. Bd 1. Berlin: Gruyter 1934. [8], 513 p. **82795**

Jenőfi Éva. Adatok a szegedi német telepesek és céheik történetéhez. Bp.: Pfeifer 1932. 54. [8] p. (Német philológiai dolg., XLIX.) **R 325.332(439.026)Szeged**

Jeremias, Alfred. Handbuch der altorientalischen Geisteskultur. *[1913.]* 2. erneuerte Aufl. Berlin: Gruyter 1929. XVIII, 508 p. 1 t. **A 50.30/59**

Kós Károly. Erdély. Kultúrtörténeti vázlat. Kolozsvár: Erdélyi szépmíves céh 1929. 92 p. 60 t. (Erdélyi szépmíves céh IV, 2—3.) **83660**

Kring Miklós. Kun és Jász társadalomelemek a középkorban. Bp.: Egyetemi ny. 1932. 51 p. **R 309(439.412)»12 : 14«**

Kurz, Isolde. Die Stadt des Lebens. Schilderungen a. d. Florentinischen Renaissance. Lpzg: Seemann [1902.] 287 p. 14 t. **83717**

Lukinich Imre. Adatok a magyar külföldi iskoláztatás történetéhez (Pozsony város iskolapolitikája a 16. sz. végén). Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 335—340. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Marquardt, Joachim. Das Privatleben der Römer. Bd 1—2. Lpzg: Hirzel 1879—1882. (Handb. d. röm. Alterthümer, 7 : 1—2.) **82726**
Bd. 1. Die Familie. XII, 372 p. 2 t.
Bd. 2. Erwerb u. Unterhaltung. p. XII, 373—858.

Milleker, Felix. Kulturgeschichte der Deutschen im Banat. 1716—1918. Vrsac (Werschetz): Kirchner 1930. 128 p. **83700**
Bibliographie: p. 127.

Ráth-Végh István. Magyar kuriózumok. Bp.: Rózsavölgyi [1934]. 272 p. **83598**

Shorter, Alan W. Everyday life in ancient Egypt. London: Low 1932. XIV, 208 p. 39 t. **A 62.39/5**

Szentirmai Imre. Az ősmagyarok műveltsége. Bp.: Muskát-ny. 1933. 16 p. **R 309(439)»...: 09«**

Thieme, Karl. Das alte Wahre. Eine Bildungsgeschichte d. Abendlandes. Lpzg: Hegner 1934. 184 p. **83793**

Wingfield-Stradford, Esme. The history of British civilization. *[1928.]* [3. éd.]. London: Routledge 1932. XIX, 1332 p. **84073**

Zichy István. Adatok a XVII. századi magyar nemesség műveltségtörténetéhez. Bp.: Franklin 1934. p. 245—249. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

31 Statisztika

Statistik — Statistics

Fischer, Alois. Geographisch-statistisches Handbüchlein 1935. Wien: Freytag & Berndt 1934. 56 p. **K 3100/5**

Illyefalvi J. Lajos. A székesfőváros multja és jelene grafikus ábrázolásban. Bpest székesfőváros egyesítésének hatvanadik évford. alk. Bpest szfőv. statiszt. hivatala. Bp.: Háziny. 1933. XII, 202 p. **5601**
[Magyar-német.]

Magyar statisztikai zsebkönyv szerk. és kiad. a M. kir. központi statisztikai hivatal. 1. évf. Bp.: Pátria 1933. **X 2163**

Mitteilungen des Statistischen Amtes des Kantons Basel-Stadt. No. 52. Basel : Wittmer 1932. **X 2155**

Statistisches Jahrbuch für die freie und Hansestadt Hamburg. Hg. v. statistischen Landesamt. Jahr 1931/32. Hamburg : Lütcke & Wulff 1932. **X 2144**

Winkler, Wilhelm. Die Statistik im Dienste des Volkspolitik. Karlsbad-Drachowitz : Krafr 1933. 16 p. (Aus »Der Ackermann aut Böhmen« H. 2. 1933.) **P 31(04)**

312 Népesedés

Bevölkerungsbewegung — Population

Basel (Kanton) Statistisches Amt. Die Bevölkerung des Kantons Basel-Stadt am 1. XII. 1930. 1. Heft. Örtliche Gliederung u. Entwicklung d. Wohnbevölkerung. Basel : Wittmer 1932. 63 p. **X 2155/52**

= Mitteilungen d. Statist. Amtes d. Kantons Basel-Stadt, 52.

Basel (Kanton) Statistisches Amt. Die Säuglingssterblichkeit im Kanton Basel-Stadt. Erläuterungen u. Zahlenmaterial zu d. graphischen Darstellungen über d. Säuglingssterblichkeit 1870—1930. Basel : Birkhäuser 1932. 28 p. 4 t. **X 2155/53**

= Mitteilungen d. Statist. Amtes d. Kantons Basel-Stadt, 53.

Bernt, Hans. Die Volksbewegung in Oesterreich· Studien auf Grund d. Ergebnisse d. letzten 3 Volkszählungen v. 1900, 1910 u. 1923. Teil 1—2. Leoben : Selbstverl. 1933—1934. 32 ; 42 p. 2 t. **84348**

Burgdörfer, Friedrich. Volk ohne Jugend. Geburtenschwund u. Überalterung d. dtschen Volkskörpers. *[1932.]* 2. Aufl. Berlin-Grunewald : Vowinckel 1934. XVI, 500 p. (Beihefte z. Zeitschrift f. Geopolitik, 9.) **83685**

Firenze, Comune. Il comune di Firenze e la sua popolazione al 21. IV. 1931. — IX. Relazione sul VII censimento generale della popolazione. Firenze : Barbéra 1933. 37 p. **Pq 312(45) Firenze**

Helmut, Otto. Volk in Gefahr. Der Geburtenrückgang u. seine Folgen für Deutschlands Zukunft. München : Lehmann 1933. 54 p.

Bibliographie : p. 54 p. **P 312.81(43)**

Molnár, Andreas. Das Ergebnis der Volkszählung von 1930 in der Slowakei und in Karpathoruthenien. Wien : Buchdr. Jasper 1934. p. 429—440. (Aus »Nation u. Staat«.) **P 312.99(439.31)**

Mühlner, Gotthold. Die Grundbegriffe der Bevölkerungspolitik. Berlin : Verl. f. soz. Ethik u. Kunstpflege [1934.] 32 p. **P 312.1(43)**

Schneller Károly. Nagy-Miskolc népessége. Miskolc : Ludwig-ny. 1930. 43 p. (Miskolci jogászélet kvt., 63.) **R 312(439.022)Miskolc**

Waltscheff, Todor. Die Bevölkerungsbewegung Bulgariens nach dem Weltkriege. Diss. Berlin. Sofia : Grafika-Verl. 1932. 103 p.

Bibliographie : p. 99—102. **A 49.31/18**

Zeck, Hans F. Die französische Sozialgesetzgebung im Dienste der Bevölkerungspolitik. Berlin : Schoetz 1933. 27 p. (Veröffentl. a. d. Gebiete d. Medizinalverwaltung. XLI. Bd. 7. H.) **P 312.1(44)**

312.9 Településföldrajz

Siedlungsgeographie
Geography of Settlements

Bak János. A borsodi Bükk hegység települései. Dissz. Bp. : Sárkány-ny. 1932. 27 p. **R 312.9(439)(23) Bükk**

Bibliográfia : p. 26—27.

Kern István. Nagymányok és Kismányok községek településföldrajza. Diss. Pécs : Kultúrany. 1934. 46 p. 6 t. (Geographia Pannonica IX. Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 53.) **R 312.9(439.061) Nagymányok**

Bibliographie : p. 45—46.

Kollonich Dezső. Balmazújváros. Adatok Balmazújváros településföldrajzához. Dissz. Pécs : Kultúra-ny. 1934. 32 p. 8 t. (Geographia Pannonica X. Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 54.) **R 312.9(439.032) Balmazújváros**

Bibliographie : p. 30—31.

Makoviczky Gyula. Nagykanizsa város településföldrajza. (Városföldrajzi tanulmány.) Nagykanizsa : Közgazdasági r.-t. 1934. 56, XII p. (Geographia Pannonica III. Specimina diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 50.) **R 312.9(439.071) Nagykanizsa**

Bibliográfia : p. 49—50.

Mészáros Ervin. Eger város települése. Emberföldrajzi tanulmány. Eger : Érseki líceumi könyvny. 1933. 38 p. 1 t. **R 312.9(439.034) Eger**

Takáts Gyula. A somogyi Nagyberek. Adatok a somogyi Nagyberek gazdaság- és településföldrajzához. Pécs: Kultúra könyvny. műint. 1934. 39 p. 2 t. (Specimina diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 51.)
R 312.9(439.052)

32 Államtudomány. Politika

Staatswissenschaft. Politik
Political science. Politics

Beard, Charles A. The economic basis of politics. New York: Knopf 1934. [8], 99 p. **83774**

Blank, Hans. Zurück zur Monarchie? Berlin: Schliffen-Verl. 1933. 30 p. **P 321.61(43)**

Bolzano, Bernard. Paradoxien in der Politik. Aus Bolzanos Nachlass hg., eingel. u. mit. Anmerkungen versehen v. Wilhelm Stäkler. Münster i. W.: Regensbergsche Verlagsbuchh. 1933. LXV, 173 p. **83634**
Bibliographie: p. V—IX.

Burns, C. Delisle. Authority and force in the state system. London: Allen & Unwin 1933. p. 262—282. **83116**
= Problems of peace.

Cole, G. D. H. & Margaret Cole. A guide to modern politics. London: Gollancz 1934. 557 p. **83871**

Denis, Charles. La fin d'un monde. Une législature radicale. Où est l'Avenir? Thése. Paris: Larose 1910. 79 p. **P 321.94(44)**

Diesel, Eugen. Vom Verhängnis der Völker. Das Gegenteil einer Utopie. Stuttg.: Cotta 1934. XV, 269 p. **83860**

Doyle, Phyllis. A history of political thought. London: Cape 1933. 335 p. **82932**

Eschmann, Ernst Wilhelm. Vom Sinn der Revolution. Jena: Diederichs 1933. 98 p. **P 323.25(01)**

Freyer, Hans. Der politische Begriff des Volkes. Neumünster: Wachholtz 1933. 23 p. (Kieler Vorträge, 4.) **P 321.06**

Gárdos Dezső. Megszünik-e egyszer a szegénység? A konzervativizmus, liberalizmus és demokratizmus. Kispest: Fischhof könyvny. 1933. 68 p. **R 321.9(4)**

Hartmann, Hans. Der ideale Staat. Berlin: Heymann 1934. 43 p. (Der Kreis.) **P 321.01**

Heller, Hermann. Staatslehre. Hg. v. Gerhart Niemeyer. Leiden: Sijthoff 1934. XVI, 298 p. **84094**

Koellreutter, Otto. Grundriss der allgemeinen Staatslehre. Tübingen: Mohr 1933. XII, 284 p. **83099**

Kornis Gyula. Az államférfi. A politikai élet vizsgálata. 1—2. k. Bp.: Franklin 1933. 306; 331 p. **83235**

Krueger, Felix. Bund, Volk, Reich. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. 27 p. (Aus »Pfad z. Reich, Führerblätter dtscher Pfadfinder«. 6. 2.) **P 321.06(43)**

Küchenhoff, Günther. Nationaler Gemeinschaftsstaat, Volksrecht und Volksrechtsprechung. Berlin: Gruyter 1934. 46 p. **P 321.06(43)**

Laski, Harold J. Democracy in crisis. *[1933.]* 2. Ed. London: Allen & Unwin 1933. 267 p. **83611**

Laun, Rudolf. Der Wandel der Ideen. Staat und Volk als Äusserung des Weltgewissens. Berlin: Cassirer 1933. 4°. XXX, 463 p. (Institucio Patxot.) **X 6329**

Magyar Bertalan. Kísérletek kora. Bp.: Omke lapkiadó r.-t. 1934. 30 p. **R 321.9»192 : 193«**

Petersen, Carl. Volk und Nation als geschichtliche Wirklichkeiten. Neumünster: Wachholtz 1933. 21 p. (Kieler Vorträge, 1.) **P 321.06**

Rudai Rudolf. Über Staatslehre und Staat. Bp.: Politzer 1934. 198 p. **84072**

Scheiner, Eitelfritz. Nietzsches politisches Vermächtnis in Selbsterzeugnissen. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 125 p. **82955**

Spektorskij, Eugen. Die Staatsphilosophie B. N. Tschitscherins. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 125—131. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Stimson, Henry L. Democracy and nationalism in Europe. Princeton: Univers. pr. 1934. [4], 88 p. **84317**

Szandtner Pál. Politika. Előadások 1929/30. tanévben. Jegyzi: Rada Tibor. Bp.: Rada [1931]. 4°. 188 p. **X 6370**
[Kőnyomat.]

Tarangul, Erast. Neugestaltung der modernen Demokratie. Ein Beitr. z. Frage d. parlamentarischen Ständeverträtung v. Standpunkt d. Interessenjurisprudenz. Wien: Braumüller 1934. VIII, 79 p. **82939**

Veitschberger, Andreas Frhr. v. Der Staat auf Aktien. Wien: Saturn-Verl. 1933. 159 p. **83114**

Wells, H[erbert] G[eorge]. The shape of things to come. The ultimate revolution. London : Hutchinson 1933. 432 p. **83957**

Wirsing, Giselher (Hg.) Köpfe der Weltpolitik. München : Knorr & Hirt 1934. 313 p. 32 t. **84102**

Wohlgemuth, Heinrich. Das Wesen des politischen in der heutigen dtschen neoromantischen Staatslehre. Diss. Erlangen. Emmendingen : Dr. Dölter 1933. XI, 235 p. **83839**

Bibliographie : p. 206—235.

Zimmern, Alfred. Internationale Politik als Wissenschaft. Lpzg : Teubner 1933. IV, 16 p. (Grundfragen d. internat. Politik, 6.) **P 321(04)**

321.64 Fascizmus

Faschismus — Fascism

Assante, Arturo. Dal sindacato alla corporazione Pref. di Sergio Panunzio. Napoli : Morano 1934. 225 p. **83743**

Bibliografia : p. 223—225.

Borel, J. L'expérience corporative en Italie. Lausanne : Payot 1933. 129 p. **83705**

Bortolotto, Guido. Massen und Führer in der faschistischen Lehre. Übers. v. Paula & Albert Mirgeler. Hamburg : Hanseatische Verl.-Anst. 1934. 122 p. **83853**

Bortolotto, Guido. Die Revolution der jungen Völker. Faschismus u. Nationalsozialismus. Berlin : Kittler 1934. 142 p. **83947**

Bortolotto, Guido. Lo stato e la dottrina corporativa. Saggio d'una teoria generale. Con una lettera di S. E. Bottai. Vol. 1—2. Bologna : Zanichelli 1931. X, 380 ; 381—911 p. (Istit. naz. fasc. di cultura, Studi giuridici e storici.) **83716**

Bottai, Giuseppe. L'expérience corporative. Not. de Dario Guidi. Paris : Nouvelles éd. latines [193?.] 298 p. (L'Italie d'aujourd'hui.) **83702**

Bottai, Giuseppe. Grundprinzipien des korporativen Aufbaus in Italien. Vortrag. Köln : Petrarca-Haus 1933. 32 p. (Veröffentl. d. Petrarca-Hauses 2. Reihe, Vortr. 3.) **P 321.64(45)**

Bottai, Giuseppe. Sviluppi dell'idea corporative nella legislazione internazionale. Livorno : Giusti 1928. 64 p. **P 342.54**

Chiarelli, Giuseppe. Il diritto corporativo e le sue fonti. Perugia : La nuiva 1930. VIII, 152 p. (Facolta fascista di scienze politiche R. Universita di Perugia. Collana di studi fascisti N. 3—4.) **83713**

Bibliografia : p. 3—5.

Gangemi, Lello. Lineamenti di politica economica corporativa. Pref. del prof. Gino Borgata. Vol. 1. Catania : Studio editoriale moderno 1932. XXXII, 478 p. **83744**

Goad, Harold E. & Muriel Curey. The working of a corporate state. A study of National Co-operation. Foreword by Walter Elliot. London : Nicholson 1934. 127 p.

Bibliography : p. 127. **83706**

Goebbels, Joseph. Der Faschismus und seine praktischen Ergebnisse. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1934. 32 p. (Schriften d. dtschen Hochschule f. Politik, 1.) **P 321.64(45)**

Mussolini [Benito]. A fasizmus alapelvei. *[Dottrina del Fascismo]* Ford. Csobán Endre. Pref. Ascanio Colonna. Debrecen : Bertók 1934. 48 p. (Monti könyvtár, 1.) **R 321.64**

Mussolini, Benito. Die politische und soziale Doktrin des Faschismus. Lpzg : Kittler [1933]. 39 p. **P 321.64**

Mussolini, Benito. Schriften und Reden 1929—1931. Zürich : Rascher 1934. XII, 348 p. 1 t. **83498/7**

= Mussolini : Schriften u. Reden. Autoris. Gesamtausg., VII.

Niederer, Werner. Der Ständestaat des Faschismus. Der italienische Berufsverein und seine rechtliche Struktur. Mit einem Anhang : Übersicht über die Gesetzgebung zum italienischen Berufsvereinsrecht. München : Duncker & Humblot 1932. VIII, 190 p. **83748**

Bibliographie : p. 189—190.

L' Organizzazione, sindacale agricola del fascismo. Pref. dell'on. Luigi Razza. Roma : Confederazione Nazionale dei sindacati fascisti dell'agricultura 1932. 259 p. **83719**

Panunzio, Sergio. Riforma costituzionale. Le Corporazioni ; il Consiglio delle Corporazioni ; il Senato. Firenze : »Nuova Italia« 1933. 125 p. (Facolta Fascista di scienze politiche R. Universita di Perugia. Collana di studi fascisti N. 28—29.) **83714**

Pennachio, Alberti. Lo stato corporativo fascista. Milano : Hoepli 1928. XX, 393 p. 16 t. **83711**

Bibliografia : p. 149—156.

Richter, Lutz. Das italienische Organisationswesen. Syndikate u. Korporationen. Lpzg: Meiner 1933. 31 p. **P 321.66(45)**

Sigismondi, Giulio. Vita sociale ed organizzazione corporativa. Guardigrele: Typ. Palmerio 1934. 37 p. **P 321.64**

Silone, Ignazio. Der Fascizmus. Seine Entstehung und seine Entwicklung. Zürich: Europa-Verl. 1934. 294 p. **82919**

Strachey, John. The menace of fascism. London: Gollancz 1933. 280 p. **83134**

Waring, Anna. The structure of the corporate state. Translated and Abridged from »Elementi di Ordinamento Corporativo« by permission of the Partito Nazionale Fascista. London: British Fascists Ltd. 1933. 50 p. **P 321.64**

321.65 Hitlerizmus

Hitlerism

Bülow, Friedrich. Der deutsche Ständestaat. Nationalsozialistische Gemeinschaftspolitik und Wirtschaftsorganisation. Lpzg: Kröner 1934. 65 p. **P 321.66(43)**
Bibliographie: p. 64—65.

Dommisch, Hans & Paul Blankenburg. Ein Jahr Nationalsozialisierung in Regierung und Gesetzgebung. Langensalza: Beltz 1934. 109 p. 6 t. **83359**

[Dörr, Eugen]. Deutschlands Erwachen von einem Ausländer gesehen. Übers. aus d. Französischen von Spectator. *[1933.]* 2. Ausg. Genf: [o. Dr.] 1933. 98 p. 8 t. (Die grossen internat. Fragen.) **82758**

Engelbrecht, Kurt. Faust im Braunhemd. Lpzg: Klein 1933. 123 p. **82773**

Ettig, Franz. Der Nationalsozialismus und die Wiederentdeckung der Seele. Brandenburg: Dr.-Wiesike 1933. 20 p. **P 321.65(43)**

Ettwein, Friedrich. Rasse und Religion. Stuttg.: Kohlhammer 1933. 38 p. **P 322(43)»193«**

Fenyő Miksa. Hitler. Bp.: Nyugat 1934. 61 p. **R 32 Hitler**

Frauendorfer, Max. Der ständische Gedanke im Nationalsozialismus. München: Eher 1933. 46 p. (Nationalsozialist. Bibl., 40.) **P 302.01(43)**

Göring, Hermann. Aufbau einer Nation. *[1933.]* 2. Aufl. Berlin: Mittler 1934. [6], 112 p. 1 t. **83370**

Göring, Hermann. Der Geist des neuen Staates. Berlin: Steegemann 1933. 46 p. **P 323(43)»193«**

Hauer, J. W. Unser Kampf um einen freien deutschen Glauben. Stuttg.: Hirschfeld 1933. 24 p. (Flugschr. z. geistigen u. religiösen Durchbruch d. dtschen Revolution, 3.) **P 261.8(43)**

Heiden, Konrad. Geburt des Dritten Reiches. Geschichte des Nationalsozialismus bis Herbst 1933. Zürich: Europa-Verl. 1934. 272 p. **82904**

Heiss, Friedrich. Deutschland zwischen Nacht und Tag. Berlin: Volk u. Reich-Verl. 1934. 282 p. **83327**

Herrfahrdt, Heinrich. Werden und Gestalt des Dritten Reiches. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. 51 p. **P 335.6(43)**

Hitler, Adolf. Beszédei. Az ifjú Németország munkát és békét akar. Goebbels József előszavával. Bp.: Sárkány 1933. 62 p. 1 t. **R 328(43)9 Hitler**

Hitler, Adolf. La jeune Allemagne veut le travail et la paix. Discours. Intr. par Joseph Goebbels. Berlin: Liebheit & Thiessen [1933.] 75 p. 1 t. **P 323(43)»193«**

Hitler, [Adolf]. Die Reden Hitlers als Kanzler. *[1934.]* 3. Aufl. München: Eher 1924. 64 p. **P 328(43)9 Hitler**

Koellreutter, Otto. Der Deutsche Führerstaat. Tübingen: Mohr 1934. 29 p. **P 321.65(43)**

Kolbenheyer, E[rvin] G[uido]. Der Lebensstand der geistig Schaffenden und das neue Deutschland. München: Langen & Müller 1934. 21 p. **P 321.65(43)**

Ley, Robert. Der ständische Aufbau und die Deutsche Arbeitsfront. München: Eher 1933. 15 p. (Kampfschrift, 23.) **P 321.65**

Meerkatz-Küstrin, Albert. Einführung in die deutsche Soziologie. Eine Handreichung insbes. f. dtsche Lehrer aller Schulgattungen. Berlin: Trowitzsch 1934. 136 p. **83138**

Müller-Armack, Alfred. Staatsidee und Wirtschaftsordnung im neuen Reich. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. 62 p. **P 335.6(43)**

Müller-Eberhart, Waldemar. Deutsche Glaubensgestaltung. Die Religion des Gewissens. Lpzg: Kummer 1933. 79 p. **P 261.8(43)**

Müller-Walbaum, Wilhelm. Judentum und Führertum. Von d. Sendung d. Nationalsoz. Erfurt: Stenger 1933. 76 p. **P 303.31(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Verfassung der nationalsozialistischen Revolution. *[1933.]* 2. Aufl. Erl. v. Heinrich Krüger. Dresden: Heinrich 1933. 99 p. **83300**

Nicolai, Helmut. Der Staat im nationalsozialistischen Weltbild. *[1934.]* 2. Aufl. Lpzg: Hirschfeld 1934. 59 p. (Neugestaltung v. Recht u. Wirtschaft, 1.) **P 321.65(43)**

Pfundtner, Hans. Die neue Stellung des Reiches. Vortrag. Berlin: Spaeth & Linde 1933. 34 p. (Öffentl. Verwaltung im neuen Reich, 1.) **P 321.65(43)**

Prager, Ludwig. Nationalsozialismus gegen Liberalismus. München: Eher 1933. 56 p. (Nationalsoz. Bibl., 49.) **P 321.65**

Reventlow, E[rnst] Gr. Deutscher Sozialismus. Civitas dei germanica. *[1930.]* 2. Aufl. Weimar: Duncker 1933. 312 p. **82772**

Reventlow, E[rnst] gr. Nemzeti szociálizmus az uj Németországban. *[Nationaler Sozialismus im neuen Deutschland]* Ford. Pálffy Fidél gr. Magyaróvár: [Fordító kiad.] 1933. 159 p. **82823**

Rosenberg, Alfred. Blut und Ehre. Ein Kampf f. deutsche Wiedergeburt. Reden & Aufsätze v. 1919—1933. Hg. v. Thilo v. Trotha. München: Eher 1934. 381 p. **83309**

Rosenberg, Alfred. Der deutsche Ordenstaat. Ein neuer Abschnitt i. d. Entwicklung d. nationalsoz. Staatsgedankens. München: Eher 1934. 20 p. (Hier spricht d. neue Deutschland, 6.) **P 321.65(43)**

Rosenberg, Alfred. Wesen, Grundsätze und Ziele der Nationalsozialistischen deutschen Arbeiterpartei. München: Poepple 1933. 48 p. **P 335.6(43)**

Rössle, Wilhelm. Heroische Politik. Jena: Diederichs 1934. 136 p. **83361**

Sombart, Werner. Deutscher Sozialismus. Berlin-Charlottenburg: Buchholz & Weisswange 1934. 348 p. **83809**

Taeschner, Franz. Der Totalitätsanspruch des Nationalsozialismus und der deutsche Katholizismus. Münster i. W.: Aschendorff 1934. 52 p. (Reich u. Kirche.) **P 321.65(43)**

Vietinghoff, Leopold Frhr. Gen. Scheel. Vom Wesen und Aufbau des Völkischen Staates. Berlin: Neudeutsche Verl.-Ges. 1933. 158 p. **83291**

Wecken, Friedrich. Die Ahnentafel als Nachweis deutscher Abstammung. »Der arische Blutnachweis.« Eine nationalsoz. Bedingung für d. Erwerbung d. Staatsbürgerrechtes. *[193?.]* 2. Aufl. Lpzg: Degener 1933. 14 p. **P 342.71(43)**

Zimmermann, Karl. Die geistigen Grundlagen des Nationalsozialismus. Lpzg: Quelle & Meyer 1933. 84 p. (Das Dritte Reich.) **83104**

321.66 Testületi állam

Ständestaat — Corporative State

D' Ambrosio, Manlio A. Economia politica corporativa. Lezioni dettate alle Rr. università di Napoli e di Roma. Roma: Libr. di Littorio [1931]. 377 p. 1 t. **83746**

Brauweiler, Heinz. Berufsstand und Staat. Betrachtungen über eine neuständische Verfassung des Deutschen Staates. Berlin: Ring-Verl. 1925. 288 p. **83747**

Brèthe de la Gressaye, Jean. Le syndicalisme. L'organisation professionnelle et l'État. Paris: Recueil Sirey 1931. 362 p. **83708**

Brewe, Hermann. Heraus aus dem Finanzelend. Das Problem der berufsständischen Verfassung und Vertretung in seiner Bedeutung für unsere nationale und wirtschaftliche Not. Dresden: Kartell der Berufsstände e. V. 1931. 30 p. **P 302.01**

Bunzel, Julius. Der Zusammenbruch des Parlamentarismus u. der Gedanke des ständischen Aufbaues. Graz: Leuschner 1923. 50 p. (Zeitfragen aus dem Gebiete der Soziologie, zweite Reihe, 1. Heft.) **P 302.01**

Burckhardt, W. Gedanken eines Juristen über den Korporationenstaat. Bern: Stämpfli 1934. p. 97—134. (Aus d. »Zeitschr. d. bernischen Juristenvereins«.) **P 321.66**

Düssel, Carl. Berufsständische Verfassungspolitik. Berlin: Verl. für Zeitkritik 1933. 59 p. **P 342.54**

Frauendorfer, Max. Was ist ständischer Aufbau? Berlin: Hochmuth [193?]. 32 p. **P 302.01**

Freytag, Hellmuth. Die Organisation der wirtschaftlichen und berufsständischen Selbstverwaltung in der Tschechoslowakei. Lpzg: Noske 1934. X, 129 p. (Abhandlungen d. Instituts f. Politik, ausländisches öffentl. Recht und Völkerrecht a. d. Univ. Lpzg, 35. **83572**
Bibliographie: p. IX—X.

Görnandt, Rudolf. Die berufständliche Verfassung der deutschen Wirtschaft. Entwurf eines Gesetzes betr. d. Bildung wirtschaftl. Korporationen. Berlin : Erneuerungs-Verl. [1933]. 40 p. 2 t. (Zeit- u. Streitfragen, 2.) **P 381.53(43)**

Hecht, Robert. Volksvertretung und Staatsführung in der neuen Verfassung. Wien : Manz 1934. 19 p. **P 321.66(436.01)**

Hohenlohe, Konstantin. Der Ständestaat vom Standpunkte der Christlichen Rechtsphilosophie. Wien : Mayer 1933. 15 p. **P 321.66**

Hornig, Joachim. Berufsständische Volksvertretung und ihre staatsrechtliche Bedeutung. (Ein Beitrag zu dem Problem der Repräsentation der Wirtschaft im Staat, insbes. in Deutschland, Frankreich und Italien). Diss. Insbruck. Breslau : Buchdr. d. Schles. Volkszeitung 1933. 82 p. **P 342.54**
Bibliographie : p. 4—5.

Karpeles, Benno. Klassenkampf, Fascismus und Ständeparlament. Ein Beitrag z. Diskussion ü. d. berufsständische Neuordnung. Wien : Typographische Anstalt 1933. 45 p. **P 321.66**

Karrenbrock, Paul. Recht und Wirtschaft in der ständischen Ordnung. Berlin : Erneuerungs-Verl. 1932. 68 p. (Bücherei d. Ständestaates, 6.) **P 321.66**
Bibliographie : p. 66.

Keller, Paul. Die korporative Idee in der Schweiz. St. Gallen : Fehr 1934. 67 p. (Veröff. d. Handels-Hochschule St. Gallen.) **83507**

Kosier, Ljubomir St. Staat und Wirtschaft. Das Problem d. berufsständischen Representation. Vorw. v. N. Politis. Berlin : [Selbstverl.] 1934. IX, 272 p. **83691**

Renzetti, Giuseppe. Der korporative Staat. Lpzg : Möhring 1934. 46 p. **P 321.64(45)**

Schmitz, Richard. Der Weg zur berufsständischen Ordnung in Österreich. Wien : Manz 1934. 53 p. (Schriften z. berufsständischen Ordnung, 1.) **P 321.66(436.01)**

Schwer, Wilhelm. Stand und Ständeordnung im Weltbild des Mittelalters. Die geistes- u. gesellschaftsgeschichtlichen Grundlagen d. berufsständischen Idee. Paderborn : Schöningh 1934. 85 p. (Görres-Ges. z. Pflege d. Wiss. im kath. Deutschland, 7.) **83390**

Steinmann-Bucher, Arnold. Der Imperativ der Ordnung. Dem berufsständischen Staat eine Wegbereitung durch ein halbes Jahrhundert. Berlin : Mittler 1934. 247 p. **83718**

Tiede, Heinrich Maria. Vom Klassenstaat zum Ständestaat. Geleitw. v. Julius Lippert. Berlin : Beng 1933. 53 p. **P 302.01**

Tobler, Robert. Vom Ständestaat der Gegenwart. Zürich : Rascher 1932. 16 p. (Sonderdruck aus Schweizer Monatshefte 1932, Heft 5—6. Schriften der »Neuen Front« 2.) **P 321.66**

Velden, Josef van der (Hg.) Die berufsständische Ordnung. Idee und praktische Möglichkeiten. Köln : Kath. Tat-Verl. 1932. 134 p. (Veröffentl. d. Volksvereins f. d. Kath. Dtschland.) **83709**

Velden, Joseph van der (Hg.) Wirtschaft- und Sozial-Politik in der Berufständischen Ordnung. Erste soziale Woche d. Volksvereins f. d. kath. Dtschland. Köln : Bachem 1933. XII, [2], 200 p. (Veröffentl. d. Volksvereins f. d. kath. Dtschland.) **83703**

Vorwerck, Karl. (Hg.) Die berufsständische Wirtschafts- und Sozialordnung. Berlin : Buchholz & Weisswange 1933. 72 p. 1 t. **P 302.01**

Weichs, Friedrich Frhr v. Der Weg zum Ständestaat. Graz : »Styria« 1933. 55 p. **P 321.66**

Weichs, Friedrich Frhr von. Wie bauen wir den Ständestaat? *[1933.]* 2. Aufl. Graz : Styria-Verl. 1933. 70 p. **P 321.66**

Weiss, Otto. Nationale Erneuerung, Freisinn und Korporativismus. Zürich : Polygraphischer Verl. 1934. 157 p. **84316**
Bibliographie : p. 153—157.

Willi, G. Die Verwirklichung der berufsständischen Ordnung in der Schweiz. Vorschläge zur gesetzgeberischen Regelung. Zürich : Poligraphischer Verl. 1934. 29 p. **P 302.01(494)**

323 Belpolitika

Innere Politik — Home politics

Banitch, Milan. La Yougoslavie. Vue par un croate. Paris : Bossuet 1933. 219 p. **A 49.32/307**

Bauer, Ludwig. Und Österreich? Ein Staat sucht ein Volk. Paris : Verl. d. Europäischen Merkur 1933. 59 p. (Die Streitschriften d. Europäischen Merkur.) **P 323(436.01)»193«**

Dewall, Wolf v. Die Insel der Heiligen. Eindrücke aus Irland. Frankfurt a. M. : Societäts-Verl. 1934. 43 p. **P 323(41)**

Diettrich, Fritz (Hg.) Die Gandhi-Revolution. Mit Beitr. v. Paul Birnkoff, Rob. Braun, Martin Buber [etc.] Dresden: Jess 1930. 215 p. **83640**

Figueroa Alcorta, Jose. Discursos. Buenos Aires: Rosso 1933. 315 p. 1 t. **83931**

Frank, Walter. Die Krise der Demokratie in Frankreich. Der Stavisky-Skandal. Berlin: Deutscher Jugendverl. 1934. 24 p. (Wille u. Macht, 6.) **P 323(44) »193«**

Jones, F. C. Japan. Bristol: Arrowsmith 1933. VIII, 136 p. 1 t. (Modern states series, 1.) Bibliography: p. 127—129. **A 52.32/35**

Knickerbocker, H. R. Die Schwarzhemden in England und Englands wirtschaftlicher Aufstieg. Berlin: Rowohlt 1934. 107 p. **83875**

Magers, Helmut. Roosevelt. Ein Revolutionär aus common sense. Geleitw. v. W. E. Dodd. Lpzg: Kittler 1934. 132 p. 4 t. (Männer u. Mächte.) **82717**

Observator. Die Tragödie Österreichs. Genf: [o. Dr.] 1934. 164 p. 15 t. (Die grossen internationalen Fragen.) **83964**

Pertinax. Österreich 1934. Die Gesch. einer Konterrevolution. Zürich: Europa-Verl. 1935. 309 p. **84349**

Pirovich Lajos. A Harmadik Birodalom tükre. Mi a való helyzet Ausztriában? ... Bp.: Saját kiad. 1934. 16 p. **R 321.65(43)**

Plan du 9 juillet. Réforme de la France. Précédé d'un avant-propos de Jules Romains. Paris: Gallimard 1934. 62 p. **P 323(44)»193«**

Reynold, Gonzague de. Die Schweiz im Kampf um ihre Existenz. Deutsch v. Ed. Horst v. Tscharner. Luzern: Vita Nova-Verl. 1934. 79 p. **84097**

Roosevelt, Franklin D. Unser Weg. Berlin: Fischer 1934. 233, [3] p. **83812**

Simpson, John Hope. The needs and prospects of modern China. London: Allen & Unwin 1933. p. 136—162. **83116**
= Problems of peace.

Tharaud, Jérôme & Jean. Vienne la rouge. Paris: Plon 1934. 254 p. **83796**

323(439) Magyar belpolitika

Innere Politik Ungarns
Hungarian home politics

Farkas József. Aminek jönni kell. Bp.: Szerző [193?.] 20 p. **R 323(439) »193«**

Farkas József. Az erős kéz. Bp.: Saját kiadás [193?]. 39 p. **R 323(439)»193«**

Farkas József. A kibontakozás. Bp.: Saját kiad. [193?]. 68 p. **R 323(439)»193«**

Földvári Béla. Legitimizmus, restauráció, revizió. Bp.: Kilián 1934. 211 p. **84260**

Kulcsár György. A jövő útja. A királykérdés jogpolitikai megoldása. Veszprém: Egyházmegyei ny. 1933. 24 p. **R 342.511.1(439)**

Magyar nemzeti újjáébredés, A — mozgalmának célkitűzései. Bp.: Held ny. 1933. 48 p. **R 323.28(439)**

Magyar népnemzeti rend. 1. Tervezet. Összeállította az előkészítőbizottság. Bp.: Schmidt 1934. 43 p. (Magyar népnemzeti mozgalom, 4. füz.) **R 329(439)18**

Mérei Gyula. Magyar politikai pártprogrammok (1867—1914.) Bp.: Ranschburg 1934. 364 p. **83903**

Mit akar a Magyar nemzeti szociálista párt? 1. évf. Bp.: Bethánia ny. [193?]. 16 p. **R 321.65(439)**

Ráttkay R. Kálmán. Modern országépítés. Átfogó magyar terv. Bp.: Hajdu 1933. 96 p. **R 323(439) »193«**

Schmidt Imre. Korunk államalkotó eleme a népnemzet, szemben a feudeális nemzettel és a marxista eszmével. Tanulmány az állam szociális fejlődésről a német nationalszociálizmusig. Bp.: Stádium-ny. [1933.] 39 p. (A magyar népnemzeti mozgalom, 2.) **R 329(439)18**

Simon Ferenc, barbácsi. Az enyingi »nyilasház«. Festetics nyilaskeresztes vezér vallomásai. Enying: Polgár-ny. [193?]. 79 p. 3 t. **R 321.65(439)**

Szekfü Gyula. Három nemzedék és ami utána következik. Bp.: Egyet.-ny. 1934. 508 p. **83506**

Társadalomtudományi és gazdasági irányelvek. Bp.: Schmidt 1934. 63 p. (A magyar népnemzeti mozgalom, 3.) **R 329(439)18**

323.1 Nemzetiségi kérdés

Nationalitätenfrage — National question

Bereghy Albert. Ruthén kérdés és az integritás. Bp.: Szalay-ny. 1933. 51 p. **R 323.1(439)(=917.9)**

Bleyer Jakab. Aufgaben der Deutschtumsforschung im altungarischen Raume. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 82—93. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Csaki, Richard. Deutscher Wegweiser. Grenz u. auslanddtsches Reisehandbuch durch Europa. Berlin-Charlottenburg: Bernard & Graefe 1932. XXXII, 552 p. **83673**

Domokos Pál Péter. A moldvai magyarság. *[1931.]* 2. kiad. Cluj-Kolozsvár: »Glória«-ny. 1934. 267 p. **83889**

Geisler, Walter. Die Sprachen- und Nationalitätenverhältnisse an den deutschen Ostgrenzen und ihre Darstellung. Kritik u. Richtigstellung d. Spettschen Karte. Gotha: Perthes 1933. 4°. 76 p. 5 t. (Petermanns Mitteilungen. Ergh. 217.) **X 6326**

Gradmann, Robert. Die Wissenschaft im Dienste der deutschen Volkspolitik. Rede. Erlangen: Palm & Enke 1932. 20 p. (Erlanger Univ.-Reden, 12.) **P 323.1(=3)(∞)**

Hugelmann, Karl Gottfried (Hg.) Das Nationalitätenrecht des alten Österreich. Unter Mitarb. v. M. H. Boehm, N. Gürke etc. Wien: Braumüller 1934. XIX, 814 p. **83394**

Isbert, O[tto] A[lbrecht]. Das Deutschtum in Rumpfungarn *[1930.]* 2. Aufl. Berlin: Deutscher Schutzbund-Verl. 1933. 39 p. (Taschenb. d. Grenz- u. Auslanddeutschtums)
Bibliographie: p. 38—39. **R 323.1(439)(=3)**

Jahn, Bruno H. Sinn und Sittlichkeit des Nationalismus. Versuch einer vernunftmässigen Begründung. Stuttg.: Cotta 1934. 224 p. **84341**

Kohn, Hans. A history of nationalism in the East. New-York: Harcourt & Brace 1929. XI, 446 p. **71309**

Lukinich Imre. A román püspöki kar memoranduma 1879-ből. Bp.: Franklin 1934. p. 102—118. **83589**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Meller, Walter. Das Recht der nationalen Minderheiten in Lettland und Estland unter bes. Berücks. d. deutschen Minderheiten. Diss. Königsberg i. Pr.: Dr. Raabe 1932. VI, 63 p. **P 323.1(474.2)(=3)**
Bibliographie: p. I—III.

Perényi Zsigmond. A Magyar Nemzeti Szövetség memoranduma a nemzetek szövetségéhez az erdélyi magyar kisebbség jogainak megvédése érdekében. Bp.: Magy. Nemzeti Szöv. 1933. 8 p. **R 323.1(439.42)(=1)**

Simon, Walter. Sudetendeutsche Selbstverwaltung. Ihre Grundlagen u. Vorschläge zu ihrer Durchführung. Prag: Czerny 1933. 168 p. 1 t. **83115**

Steinacker, Harold. Die geschichtlichen Voraussetzungen des österreichischen Nationalitätenproblems und seine Entwicklung bis 1867. Wien: Braumüller 1934. p. 1—78. **83394**
= Hugelmann, Karl Gottfried: Das Nationalitätenrecht des alten Österreich.

Sudeten- und Karpathendeutschen, Die —. V. Ackermann aus Böhmen. Lpzg: Eichblatt Verl. 1934. 56 p. (Bildung u. Nation, 31—33.) **P 323.1(437)(=3)**

Tarján Ödön. Der Weg der Tschechoslowakei und die ungarische Minderheit. [o. O. & Dr. 1934?]. 84 p. 5 t. **R 323.1(437)(=1)**

Wagner, Karl. Sudetendeutsches Volk wohin? Ein Aufruf z. Sammlung u. Besinnung. Prag: Selbstverl. 1933. 24 p. **P 323.1(437)(=3)**

Weinstein, J. Oberschlesien, das Land der Gegensätze. Paris: Gebethner & Wolf 1931. 104 p. 10 t. **84241**

Weitzdörfer, Kurt. Nationalitätenfrage und Wirtschaftsleben. Diss. Berlin: Böhme Dr. 1933. 212 p. [8] p. **83221**
Bibliographie: p. [1—8.]

325 Gyarmatpolitika

Kolonialpolitik — Colonies

Jacob, Ernst Gerhard. Deutsche Kolonialkunde 1884—1934. Geleitwort v. Schnee. Dresden: Ehlermann 1934. 98 p. 2 t. (Staat, Recht, Wirtschaft, 12.) **83621**
Bibliographie: p. 93—94.

Valli, Luigi. Das Recht der Völker auf Land. Übers. v. Paula Mirgeler. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1934. 62 p. **P 325.2**

325.332 Telepítés

Siedlung — Colonisation

Küppers, Gustav Adolf. Deutsche Siedlung. Idee u. Wirklichkeit. Gesamtdarst. d. dtschen Siedlungswesens in allen Formen u. Spielarten. Diss. Berlin: »Die Grundstücks-Warte« Verl. 1933. 125 p. **83225**
Bibliographie: p. 113—123.

Mende, Gerhard. Studien zur Kolonisation in der Sovjetunion. Breslau : Priebatsch 1933. 127 p. (Osteuropa-Institut i. Breslau. Quellen u. Studien. Abteilung Wirtschaft, N. F. 11.) **A 47.38/145**

Némethy Béla. Hol van az ország telepitési területe? Bp. : Magyar társaság 1934. 40 p. 2 t. **R 325.332(439)**

Neumann, Hans-Albrecht. Ländliche Siedlung in der Provinz Hannover nach dem Weltkriege. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1930. XII, 87 p. **P 325.332(431.7)**
Bibliographie : p. VIII—X.

Paasche, Otto. Voraussetzungen und Aufgaben der ländlichen Siedlung in Ostpreussen. Diss. Königsberg. Stallupönen : Buchdr. Klutke 1932. IV, 172 p. **P 325.332(431.1)**
Bibliographie : p. 167—172.

Warnack, [Max]. Ländliche Siedlung und Bevölkerungsverdichtung. Berlin : Deutsche Landbuchhandl. 1933. 16 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 51.) **P 325.332(43)**

Weigmann, Hans. Siedlung und sozialer Aufstieg der Landarbeiter. Berlin : Parey 1934. 150 p. (Auswirkungen d. Siedlung V. Teil. Bericht ü. Landwirtschaft. Sonderh., 97.) **83859**

327 Külpolitika

Auswärtige Politik — Foreign policy

Benes, Edouard et la Petite Entente 1884–1934. Praha : Melantrich 1934. 4°. 168 p. **X 6382**

Benes, Edouard. Une nouvelle phase de la lutte pour l'équilibre européenne. Exposé. Prague : »Orbis« 1934. 62 p. (Sources et docum. tchecoslovaques, 25.) **P 327(4)»193«**

Benes, Edouard. Vers un regroupement des forces en Europe? Exposé du ministre des affaires étrangères fait devant la Chambre des Députés et le Sénat le 6. XI. 1934. Prague : »Orbis« 1934. 33 p. (Sources et documents tchecoslovaques, 26.) **P 327(4)»193«**

Boveri, Margret. Sir Edward Grey und das Foreign Office. Berlin-Grunewald : Rotschild 1933. VII, 198 p. (Politische Wissenschaft, 12.) **83140**
Bibliographie : p. 195—196.

Donauraum, Der— und seine Probleme. Stuttg. : Fleischhauer & Spohn 1933. 92 p. (Auslandkundl. Vorträge d. Technischen Hochschule Stuttg., 7.) **83294**
Bibliographie : p. 81—92.

Elmer, Marc. Enquête sur la France en danger. Préf. du général Marchand. Paris : Attinger 1934. 214 p. **83362**

Epstein, Julius. Die gelbe Pranke. Japan a. d. Schwelle d. Weltherrschaft. Prag : Kacha [1933]. 92 p. 1 t. **A 52.32/36**

Fischer, J. Mandschukuos Kampf und Sieg. Hamburg : Meissner 1933. [6], 3, 342 p. 15 t. **A 51.32/61**

Grimm. Das deutsch-französische Verhältnis von Versailles bis zum heutigen Tage. Wilhelmshaven : Lohse 1933. 16 p. **P 327(43) : (44)**

Horrabin, J. F. An atlas of current affairs. London : Gollancz 1934. 168 p. **83471**

Huizinga, Johan. Die Mittlerstellung der Niederlande zwischen West- und Mitteleuropa. Lpzg : Teubner 1933. 21 p. (Vorträge d. Carnegie-Lehrstuhls für Aussenpolitik u. Geschichte a. d. dtschen Hochschule für Politik, 5.) **P 327(492)**

Kaltenboeck, Bodo. Deutschland—Österreich. Irrtum u. Richtung. *[193?.]* 2. Aufl. Wien : Luser [1934.] 72 p. **P 327(43) : (436.01)**

Kleinschmager, Herbert. Ostpommern und das Korridorproblem und die Entwicklung der deutschpolnischen Beziehungen. Diss. Berlin : Funk-Dr. 1932. 65 p. **P 327(43) : (438)**
Bibliographie : p. 61—64.

Knickerbocker, H. R. Kommt Krieg in Europa? *[Will war come in Europe?]* Deutsch v. Franz Fein. Berlin : Rowohlt 1934. 178 p. **83601**

Linser, P. Der Korridor. Eine deutsch-polnische u. eine europäische Frage. Giessen : Roth [1934]. 23 p. **P 327(43) : (438)**

Moeller van den Bruck, [Arthur]. Sozialismus und Aussenpolitik. Hg. v. Hans Schwarz. Breslau : Korn 1933. 104 p. **82809**
Bibliographie : p. 104.

Mowat, R[obert] B[almain]. Problem of the nations. Bristol : Arrowsmith 1933. 166 p. **83150**

Murray, Gilbert. A survey of recent world affairs. London : Allen & Unwin 1933. p. 1—16. **83116**
= Problems of peace.

Nicolson, Harold. Curzon. The last phase 1919—1925. A study in post-war diplomacy. London : Constable 1934. XVI, 416 p. 9 t. **84238**

Pozzi, Henri. La guerre revient . . . Paris : Berger 1933. XIX, 362 p. **83273**

Pozzi, Henri. A háború visszatér. Ford. Felkai Ferenc & Marjay Frigyes. Előszót írta Orbók Attila. Bp. : Marjay 1934. 244 p. **83894**

Rappard, William E. Nationalism and the League of nations to-day. London : Allen & Unwin 1933. p. 17—40. **83116**
= Problems of peace.

Rosenberg, Alfred. Krisis und Neubau Europas. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1934. 23 p. (Schriften d. dtschen Hochschule f. Politik, 5.) **P 327(4)**

Schuman, Frederick L. International politics. An introduction to the western state system. New York : MacGraw-Hill comp. 1933. XXI, 922 p. **82943**

Szende Zoltán. Uj Balkán felé? Diplomáciai történelmi tanulmány a pánbalkáneszme fejlődésétől a balkánpaktum létrejöttéig. Bp. : Egyetemi-ny. 1934. 15 p. (Külügyi Szemle 1934. 2. sz.-ból.) **R 327(495)**

Thewrewk-Pallaghy Attila. Osztrák-magyar sorsközösség. Bp. : Szerző 1934. 17 p.
Bibliográfia : p. 17. **R 327(439) : (436.01)**

Török Pál. Az első lépés a világháború felé. (Az 1911-i marokkói válság tört.) Kecskemét: Kecskeméti hírlapkiadó és ny. 1933. 59 p. **R 327(43) : (44)»191«**

Wiskemann, Erwin. Mitteleuropa. Eine deutsche Aufgabe. Berlin : Volk & Reich-Verl. 1933. 67 p. (Volk u. Reich, 9. Jhg. 4.) **P 327(43) : (405)**

Wunderlich, E. [etc.] Ostasien in der Krise. Von : —, G. Wegener, M. Lincke [etc.] Stuttg. : Fleischhauer & Spohn 1933. 80 p. (Auslandkundl. Vorträge d. Technischen Hochschule Stuttg., 6.) **A 51.32/62**
Bibliographie : p. 47—48, 73—80.

Zaleski, Auguste. La politique de l'Allemagne envers la Pologne pendant la grand guerre. Varsovie : Ligue pour la Paix par le Respect des Traités, Comité Polonais 1933. 31 p. **P 9.438»191«**

327.3 Békemozgalom

Friedensbewegung
International peace

Arnold-Forster, W. Disarmament and security. London : Allen & Unwin 1933. p. 41—63. **83116**
= Problems of peace.

Brière, Yves de la. Église et paix. Paris : Flammarion 1932. 281 p. (Bibliothèque d'études catholiques et sociales.) **83265**

Goyau, Georges L'Église et la guerre. Paris : Flammarion 1934. VIII, 248 p. (L'Église dans la cité.) **83439**

Hitler, Adolf. Deutschlands Bekenntnis zum Frieden. Rede am 14. X. 1933. Berlin : Liebheit & Thiessen [1933]. 14 p. **P 327(43)**

Hoffmann, Hermann. Die Kirche und der Friede. Von d. Friedenskirche z. Friedenswelt. Einbegl. durch d. autoris. Abdr. v. »Das heilige Jahr u. d. Friede« v. Theod. Innitzer. Wien : Reinhold 1933. [8], 215 p. 1 t. (Kleine kath. Monographien, 40.) **82905**

Marvin, F[rancis] S[ydney] (ed.) The evolution of world-peace. Essays. *[1921.]* 2. ed. with an epilogue by Gilbert Murray. London : Milford 1933. 209 p. (The unity series, IV.) **83123**

Problems of peace. Eight series. By : Gilbert Murray, William E. Rappard, W. Arnold-Forster [etc.] Publ. for the committee of the Geneva inst. of internat. relations. London : Allen & Unwin 1933. XVI, 291 p. **83116**

33 Társadalmi kérdés

Soziale Frage — Social question

Beach, Walter Greenwood & Edward Everett Walker. American social problems. London : Milford 1934. X, 391 p. **84174**
Bibliography : p. 24, 40, 55, 71—72, 91—92, 120—121, 150—151, 175, 200—201, 222—223, 245, 277—278, 300, 327—328, 342—343, 354, 377.

Brucker, Ludwig. Die kommende Sozialpolitik im Dritten Reich. Berlin-Charlottenburg : Rink & Krause 1934. 20 p. 1 t. (Sozialpolitische Fragen d. Gegenwart, 1.) **P 33(43)**

David, Valerie. Wandlungen der Sozialpolitik. Wien : Perles 1934. 67 p. **P33(09)**
Bibliographie : p. 66—67.

Ereky Károly. Az emberi együttélés feltételei. Bp. : Franklin [1934]. 101 p. **83381**

Heinrich, Walter. Die soziale Frage. Ihre Entstehung in der individualistischen u. ihre Lösung in d. ständischen Ordnung. Jena : Fischer 1934. VIII, 204 p. **83633**

Meystre, Fritz. Allgemeine Sozialpolitik. München : Heerschild Verl. 1934. 78 p. (Das Recht d. dtschen Arbeit, 6.) **P 331(43)**

Schmitz, Hans. Die Sozialpolitik im autoritären Staat. Wien : Manz 1934. 85 p. (Schriften z. berufsständischen Ordnung, 2.) **P 331(436.01)**

Schuhmann, Walter & Ludwig Brucker. Sozialpolitik im neuen Staat. Berlin-Charlottenburg : Rink & Krause 1934. 557 p. 3 t. **83040**

Steed, Henry Wickham. A way to social peace. London : Allen & Unwin 1934. 148 p. (Halley stewart lecture, 1933.) **83849**

331 Munkáskérdés

Arbeiterfrage — Labor question

Aimi, Alcide. Dalla scomparsa del salariato alla Corporazione. Mantova : Ed. Paladino 1934. 4°. 233 p. 20 t. (Unione Provinciale dei sindacati fascisti dell'agricoltura, XII.) **X 6381**

Anselm, Hans. Die Schichtsysteme bei ununterbrochener Arbeitszeit. Diss. Erlangen. Löningen : Schmücker 1932. 74 p. 3 t.
Bibliographie : p. 69—72. **P 331.813**

Barth, Karl. Das geltende Lehrlingsrecht unter besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse im Baugewerbe. Diss. Erlangen. Dortmund-Lütgendortmund : Dr. u. Verl.-Ges. 1933. 68 p. **P 331 : 69(43)**
Bibliographie : p. 7—8.

Beyer, Johannes. Der Einfluss der durch den Weltkrieg veränderten Wirtschaftsbedingungen auf d. dtschen Arbeitsmarkt. Diss. Göttingen : Selbstverl. 1930. X, 101 p. **83172**
Bibliographie : p. IX—X.

Brucker, Ludwig. Arbeitsschutz im neuen Reich. Berlin-Charlottenburg : Rink & Krause 1933. 30 p. (Sozialpolitische Fragen d. Gegenwart, 2.) **P 331.823(43)**

Carnelutti, Francesco. Lezioni di diritto industriale. Teoria del regolamento collettivo. Dei rapporti di lavoro. Padova : Milani 1930. 217 p. (Scuola di scienze polit. e sociali della R. Universita di Padova.) **83723**

Diehl, Gerhard. Die rechtliche Natur der Unfallverhütungsvorschriften und ihr Verhältnis zum Polizeirecht. Diss. Göttingen. Kassel : Dr. Weber & Weidemeyer 1931. 42 p. **P 331.823(43)**
Bibliographie : p. 41—42.

Edel, Fritz. Der Führer im Arbeitsdienst. Lpzg : »Der nationale Aufbau« [1934]. 32 p. 10 t. **P 331.01(43)**

Fantini, Oddone. La legislazione sociale nell' Italia corporativa e negli altri Stati. Con. pref. di B. Mussolini. Milano : Soc. ed. »Dante Alighieri« 1931. 454 p. **83715**
Bibliografia : p. 439—441.

Fichtel, Johannes. Der Familienlohn. Das Problem u. seine Lösung. Die biologisch u. finanziell gesicherte Volkswirtschaft. München : Selbstverl. 1934. VIII, 171 p. **83629**
Bibliographie : p. 169—171.

Fraenkel, K. H. & Hans Freund. Lehrbuch des Zeitstudiums. Berlin : Stilke 1932. 262 p. **83958**

Frischbier, Eduard. Vereinheitlichung von Aufsicht und Rechtsprechung im Arbeitsrecht. Diss. Königsberg i. Pr. Neuköln : Alka Dr. 1933. 95 p. **P 331.16**
Bibliographie : p. 93—94.

Halbwachs, M[aurice]. Budgets de famille aux Etats-Unis et en Allemagne. Paris : Alcan [193?]. 83 p. (Bulletin de l'Institut français de sociologie, 3e année fasc. 2.) **P 331.832(73)**

Höchstetter, Franz Xaver. Das Nachtback- u. Sonntags-Arbeitsverbot im Bäcker- u. Konditoreigewerbe. Diss. Erlangen. Murnau Obb. : Dr. Fürst 1932. [10], 53 p.
Bibliographie : p. [4—7.] **P 331.812(43)**

Internationale Arbeitskonferenz. Achtzehnte Tagung Genf, 1934. Arbeitszeitverkürzung. Bericht [&] Ergänzungsbericht. Genf : Internat. Arbeitsamt 1934. 218+44 p. **83857**

Internationales Arbeitsamt. Die Arbeitsvermittlung. Eine internat. Studie. Genf : Buchdr. Atar A.-G. 1934. IV, 271 p. (Internat. Arbeitsamt. Studien & Berichte. Ser. C. (Arbeitslosigkeit) Nr. 18.) **83628**
Bibliographie : p. 249—265.

Kaiser, Eduard. Die Schiedsgerichtsbarkeit im Arbeitsgerichtsgesetz. Diss. Erlangen. Coburg : Tageblatt-Haus Dr. 1933. VIII, 56 p.
Bibliographie : p. V—VI. **P 331.15(43)**

Keller, Otto Hanns. Die Beendigung des kaufmännischen Lehrverhältnisses. Diss. Göttingen. Quakenbrück : Dr. Trute 1932. VI, 63 p. **P 331.86(43)**
Bibliographie : p. 59—60.

Kuczynski, Jürgen. Die Entwicklung der Lage der Arbeiterschaft in Europa und Amerika 1870—1933. Statist. Studien z. Entwicklung d. Reallöhne und Relativlöhne in England, Deutschland, USA, Frankreich und Belgien. Basel : Philographischer Verl. 1934. 70 p. **Pq 331.2(42)**

Lenz, Karl. Das Urlaubsrecht in der Rechtsprechung des Reichsarbeitsgerichts. Diss. Erlangen. München: Iris Dr. 1933. 72 p. **P 331.814(43)**

Lorme, Lola. »Dopolavoro«. Gestaltung der Freizeit nach der Arbeit. Wien: Manz 1934. 63 p. **P 331.83//85(45)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Iparfelügyeleti, munkásvédelmi, gőzkazánügyi rendelkezések és iparfejlesztés. Összeáll.: Fanta Károly. Előszót írta: Benkovich Nándor. Bp.: Athenaeum 1934. 215 p. (Iparfelügyelői könyvt., IV.) **83203**

Németország. Törvények, rendeletek. Arbeitsgerichtsgesetz. Hg. v. Alex. Grünewald. Berlin: Weidmann 1934. 85 p. **P 331.15(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Deutsches Arbeitsrecht. Sammlung wichtiger reichsrechtlicher Quellen. Eingel. v. Lutz Richter. *[192?.]* 2. Aufl. Berlin: Heymann 1934. XLIII, 358 p. (Die deutsche Rechtsgesetzgebung.) **83127**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gesetz über die Heimarbeit v. 23. III. 1934. Mit amtl. Begründung u. d. Durchführungsverordnung v. 23. III. 1934. Textausg. m. Einführung, Anmerkungen u. Sachregister. Hg. v. Günther Bergsmann. Berlin: Weidmannsche Buchhandl. 1934. 59 p. **P 331.794(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz zur Ordnung der Arbeit in öffentlichen Verwaltungen und Betrieben v. 23. III. 1934. Mit d. Gesetz z. Ordnung d. nationalen Arbeit v. 20. I. 1934. u. d. hierzu ergangenen Ausführungsbestimmungen. Lpzg: Wordel 1934. 48 p. (Wordels Textausgaben, 12.) **P 350.7(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit und die wichtigsten arbeitsrechtlichen Vorschriften in der neuen Fassung. Hg. u. erl. v. Werner Grussendorf. Eberswalde-Berlin: Müller 1934. 192 p. **83619**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit, v. 20. I. 1934. Textausg. mit Einführung u. Sachregister. Mit Nachtrag. Hg. v. Ludwig Münz. Berlin: Weidmannsche Buchhandl. 1934. 64; 32 p. **P 331.19(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Was muss jeder Angestellte und Arbeiter vom neuen Arbeitsrecht wissen? Auf d. Grundlage d. Gesetzes v. 20. I. 1934 u. d. beiden Durchführungsverordnungen v. 1. u. 10. III. 1934 dargestellt v. Paul Schaefer. Bonn: Stollfuss 1934. 32 p. (Samml. »Hilf dir selbst« Nr. 89.) **P 331.19(43)**

Németország. Verband deutscher Gewerbegerichte. Die Tätigkeit des Verbandes in dem ersten Jahrzehnt seines Bestehens 1893—1903. Berlin: Reiner 1903. 28 p. (Dtsche Städte-Ausstellung Dresden 1903.) **P 331.16(43)**

Noble, Emily Harris. Status and professional preparation of recreation center executives and workers in California, 1929. Berkeley: Univers. of California pr. 1931. p. [2], 217—283. **2549/6**
= University of California publications in education, 6, 4.

Ochs, Georg. Das Verhältnis der Verbandspflicht zur Vertragspflicht im Arbeitsrecht. Diss. Göttingen: Handelsdr. 1931. VIII, 56 p. **P 331.11(43)**
Bibliographie: p. V—VII.

Pieper, Josef. Reich und Kirche. Eine Schriftenreihe. Das Arbeitsrecht d. Neuen Reiches u. d. Enzyklika Quadragesimo anno. Münster i. W.: Aschendorff 1934. 32 p. **P 331.19(43)**

Preuss, Evalotte. Die ostpreussische Landarbeiterschaft. Ihre Entwickl. v. d. Gründung d. Ordensstaates bis z. Gegenwart. Diss. Königsberg: Ostpreuss.-Dr. 1926. 128 p. **83168**
Bibliographie: p. 5—7.

Propper Sándor. Új ipari forradalom. Korunk társadalmi, gazdasági és termelési problémái. Bp.: Népszava könyvkereskedés kiad. 1933. 160 p. **82789**

Richter, Lutz. Die faschistische Arbeitsverfassung. Berlin: Heymann 1933. 32 p. **P 331(45)**

Rocha, Manuel. Travail et salaire a travers la scolastique. Les origines de »Quadragesimo anno«. Préf. du R. P. Rutten. *[193?.]* 2. éd. Paris: Brouwer 1933. XX, 205 p.
Bibliographie: p. 193—198. **83372**

Runge, Else. Zur Theorie des sozialen Dumpings. Würzburg: Triltsch [1933]. [3], 51 p. **P 331.62**
Bibliographie: p. 49—51.

Sandner, Kurt Günther. Der Verdienstanteil der Strafgefangenen in Deutschland und in der Schweiz. Diss. Erlangen 1932. Hamburg: Dr. Bitter 1933. VI, 75 p. **P 331.51(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Sándor Pál. Fasiszta munkakódexek. Cluj-Kolozsvár: Korunk világnézeti és irodalmi haviszemle kiad. 1934. 54 p. (Korunk könyvei, 2.) **P 331.19**

Schoen, Walter. Schutz der Arbeitskraft. Diss. Königsberg: Dr. Raabe 1930. IX, 81 p. Bibliographie: p. III.—VII. **P 331.18(43)**

Sell, Karl. Adolf Hitler und Staatsrat Dr. Zey zum Recht der Arbeit. München: Heerschild Verl. 1933. 44 p. (Recht d. dtschen Arbeit, 1.) **P 331(43)**

Weisshaar, Ernst. Die rechtliche Natur des Urlaubs im Arbeitsrecht. Diss. Göttingen. Hannover: Dr. Dröschel & Witzleben 1931. VIII, 52 p. **P 331.814**
Bibliographie: p. V—VIII.

331.115 Kollektiv szerződések

Kollektivverträge
Collectiv bargaining

Kunze, Gerhard. Tarifkonkurrenz. Diss. Göttingen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1932. X, 59 p. Bibliographie: p. VII—X. **P 331.115(43)**

Liekweg, Friedrich Wilhelm. Die Rückwirkungsmöglichkeiten von Tarifverträgen. Diss. Göttingen. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1931. IX, 46 p. **P 331.115(43)**
Bibliographie: p. VII—IX.

Lindemann, Hans. Der Kampf gegen den Tarifvertrag. Diss. Berlin. Halle (Saale): Buchdr. d. Hallischen Nachrichten 1933. 47 p. **P 331.115**
Bibliographie: p. 44—46.

Lübbers, Richard. Wohlfahrtseinrichtungen in Tarifverträgen. Diss. Erlangen. Bad Godesberg: Dr. Hesseler 1933. VI, 52 p. Bibliographie: p. IV—V. **P 331.115(43)**

Martin, Werner. Das Verhältnis zwischen Tarifvertrag und Betriebsvereinbarung. Diss. Erlangen. Forchheim: Dr. Mauser 1933. VII, 78 p. **P 331.115(43)**
Bibliographie: p. V—VII.

Mrozik, Hans. Die Allgemeinverbindlichkeitserklärung von Tarifverträgen und die Abänderbarkeit der für allgemein Verbindlich erklärten Tarifverträge. Diss. Göttingen. Beuthen O. S.: Dr. Kosterlitz 1931. VII, 74 p. **P 331.115(43)**
Bibliographie: p. III—VI.

Oesterreicher, Adolf. Der Verzicht auf den Tariflohn. Diss. Erlangen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1933. XIII, 36 p. Bibliographie: p. VI—XIII. **P 331.115(43)**

Schulze-Nicolai, Johannes. Kollisionen von Tarifverträgen. Diss. Göttingen. Berlin: Dr. Schütt 1930. 72 p. **P 331.115(43)**
Bibliographie: p. 5—11.

Wischmeyer, Werner. Die Konkurrenz von Tarifverträgen. Diss. Göttingen. Bielefeld: Dr. Thomas 1930. XI, 72 p. **P 347.454(43)**
Bibliographie: p. VIII—XI.

331.61 Munkanélküliség

Arbeitslosigkeit — Unemployment

Brandenburg, Luitpold. Die Entwicklung des Arbeitslosenschutzrechtes in Deutschland. Diss. Erlangen. München: Dr. Lehner 1933. 74 p. **P 331.615(43)**
Bibliographie: p. 4.

Grünewald, A. Der Entscheidungskampf gegen die Arbeitslosigkeit. Stuttg.: Kohlhammer 1934. VIII, 100 p. (Sozialgesetzgebung d. neuen Staates, 2.) **83135**

Németország. Törvények, rendeletek. Arbeitsbeschaffung im Gesetz z. Verminderung d. Arbeitslosigkeit v. 1. VI. 1933. (Abschnitt I.) mit d. Ausführungsvorschriften. Erläut. v. Werner Stephan & Joseph Richter. Berlin: Heymann 1933. VI, [2], 187 p. **82676/1**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz zur Verminderung der Arbeitslosigkeit nebst sämmtl. Durchführungsbestimmungen, Erlassen u. amtl. Erläuterungen. Erläuterungen u. Sachverzeichnis v. F. W. Koch. München: Beck 1933. 207+6 p. **82776**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz zur Verminderung der Arbeitslosigkeit vom 11. VI. 1933. Breslau: Kern 1933. 20 p. (Kerns Textausgaben, 8.) **P 331.615(43)**

Pentz Gáspár. A munkanélküliség különös tekintettel a magyar viszonyokra. Bp.: Antos 1933. 77 p. **R 331.61(439)**
Bibliographie: p. 72—76.

Reinhardt, [Fritz]. Generalplan gegen die Arbeitslosigkeit. Oldenburg i. O.: Stalling 1933. 47 p. **P 331.615(43)**

331.93 Munkakötelezettség

Arbeitsdienstpflicht — Obligatory working-service

Arnhold, Karl. Arbeitsdienstpflicht. Vortrag. Düsseldorf: Gesellsch. für Arbeitspädagogik 1932. 32 p. **P 331.93(43)**

Berichte von deutschen Abiturientinnen über ihre Erfahrungen im freiwilligen Arbeitsdienst. Lpzg: Teubner 1934. 22 p. (Aus »Deutsche Mädchenbildung«, 10. Jhg. 2.) **P 331.93(43)**

Decker, Will. Der deutsche Weg. Ein Leitfaden z. staatspol. Erziehung d. dtschen Jugend im Arbeitsdienst. *[193?.]* 2. Aufl. Lpzg: Koehler & Amelang 1933. 120 p. **83100**
Bibliographie: p. 117—120.

Erb, Herbert. Die Entwicklung des Arbeitsdienstes. Lpzg: Der Nationale Aufbau [1934]. 56 p. 2 t. (Amtliche Schriften d. Reichsleitung d. Arbeitsdienstes, 4.) **P 331.93(43)**

Erdély. Allgemeiner siebenbürgisch-deutscher Jugendbund. Sächsische Jugend am Werk. Berichte ü. d. ersten siebenbürgisch-deutschen Arbeitslager 1931/32. Kronstadt: Gött Dr. 1933. 61 p. (Flugsdr. d. Allg. siebenbürgisch-dtschen Jugendbundes, 7.) **P 331.111(439.424)**

Geiger, Joseph. Arbeitsdienstpflicht und Binnensiedlung — der Hebel zur deutschen Volkserneuerung. Eine Betrachtung ü. d. rassische, völkische, volkspolitische u. wirtschaftliche Bedeutung d. Arbeitsdienstpflicht. Mit einer einführenden Betrachtung ü. Wesen, Ziele u. Aufgaben d. Arbeitsdienstpflicht v. Alfred Müller. Stuttg.: Kohlhammer 1933. XVI, 71 p. **P 331.93(43)**

Kaufmann, Karl. Die Verwaltung des Deutschen Arbeitsdienstes. Entwürfe u. Vorschläge. Anhang v. Fürst: Lager-, Ernährungs- u. Küchenhygiene d. Leibesübungen u. d. Arbeit. München: Kova-Fachbuchhandl. 1933. 187 p. 12 t. **82870**

Kretzschmann, Hermann & Berendt, Erich J. Freizeitgestaltung im Deutschen Arbeitsdienst. Lpzg: Der Nationale Aufbau 1934. 31 p. (Amtliche Schriften d. Reichsleitung d. Arbeitsdienstes, 10.) **P 331.93(43)**

Kretzschmann, Hermann. Unterricht und Erziehung im Deutschen Arbeitsdienst. Lpzg: »Der nationale Aufbau« 1933. 29 p. (Amtliche Schriften d. Reichsteilung d. Arbeitsdienstes, 2.) **P 331.93(43)**

Luible, Martin & Götz Frhr. v. Pölnitz (Hg.) Freiwilliger Arbeitsdienst und Werkjahr. München: Schick 1933. 40 p. (K. V. Sonderdr., 14.) **P 331.93(43)**

Müller-Brandenburg. Was ist Arbeitsdienst? Was soll er? Lpzg: Armanen-Verl. 1933. 51 p. **P 331.93(43)**

Neundörffer, Ludwig. Der Arbeitsdienst als Ernährungsmiliz. Hamburg: Hanseatische Verl. — Anst. 1933. 45 p. **P 331.93(43)**

Puttkamer, Jesco v. Deutschlands Arbeitsdienst. Oldenburg: Stalling 1933. 111 p. **82890**

Schmeidler, Herbert. Verwaltung und wirtschaftliche Aufgaben im Arbeitsdienst. Lpzg: Der Nationale Aufbau 1934. 38 p. (Amtliche Schriften d. Reichsleitung d. Arbeitsdienstes, 5.) **P 331.93(43)**

Wersig, Kurt Heinrich Wilhelm. Das Arbeitsdienstverhältnis. Diss. Erlangen. Berlin: Hamelsche Dr. 1933. XII, 39 p. **P 331.93(43)**
Bibliographie: p. IX—XI.

331.88 Szakszervezetek
Gewerkschaften — Trade unions

Jacobsohn, Michael. Die russischen Gewerkschaften, ihre Entwicklung, ihre Zielsetzung und ihre Stellung zum Staat. Diss. Berlin. Charlottenburg: Hoffmann Dr. 1932. XII, 188 p. **A 47.38/147**
Bibliographie: p. VII—XII.

Koch, Woldemar. Die bol'ševistischen Gewerkschaften. Eine herrschaftssoziologische Studie. Diss. Königsberg i. Pr.: Selbstverl. 1926. [6], 55 p. **P 331.88(47)**

Koschorreck, Elisabeth. Die Stellungnahme der sozialökonomischen Literatur zur Frage der gewerkschaftlichen Erfolgsmöglichkeiten. Diss. Königsberg i. Pr. Düsseldorf: Ges. f. Buchdr. & Verl. 1927. IX, 75 p. **P 331.88**
Bibliographie: p. IV—IX.

Lorwin, Lewis. The american federation of labor. History, policies and prospects. With the assistance of Jean Atherton Flexner. Washington: The Brookings Institution 1933. XIX, 573 p. **82839**
Bibliography: p. 548—555.

Seelbach, Hermann. Das Ende der Gewerkschaften. Aufzeichnungen über den geistigen Zusammenbruch eines Systems. Berlin: Elsner 1934. 39 p. **P 331.88(43)**

333.32 Lakáskérdés
Wohnungsfrage — Housing

Beamte bauen in die neue Zeit. Geschichte d. deutschen Beamtenheimstättenbewegung. Hg. v. Heimstättenamt d. dtschen Beamtenschaft. Potsdam: Müller 1933. 100 p. **83364**
Bibliographie: p. 99—100.

Déznai Viktor. A lakás fejlődése az utolsó 100 évben. Bp.: Szfv. Háziny. 1932. 8 p. (Városi Szemle, XVIII. évf.-ból.) **R 333.32(09)**

Emde, Friedrich. Der Hausmeister-Vertrag. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Handelsdr. Trute 1930. IX, 43 p. **P 333.328.3(43)**
Bibliographie: p. VI—VII.

Müller Pál, újlaki. Építésügy és házadómentesség. Bp.: Athenaeum-ny. 1934. 68, [4] p. **83396**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Regelung des gemeinnützigen Wohnungswesens. Von R. Baumgarten. Eberswalde: Müller [1934]. 77 p. (Handbücherei d. Wohnungswesens, 9.) **P 333.322(43)**

Neundörfer, Ludwig. Ausbau der Arbeiterwohngemeinden. Lpzg: Lühe 1933. 107 p. (Aufbau u. Ausbau der Fürsorge, 20.) **83296**

Philip, Otto. Die Wiederstellung der privaten Wohnbautätigkeit. Wien: Österreichischer Wirtschaftsverl. 1933. 57 p. **P 333.32(436.01) Wien**

334 Szövetkezés

Genossenschaftswesen — Cooperation

Kuntz, Benno. Die Rechtsnatur des Kollektivsparvertrages. Der Bausparvertrag. Diss. Erlangen. München: Dr. d. salesianischen Offizin 1933. 67 p. **P 334.1(43)**
Bibliographie: p. 7.

Letschert, Reinhold. Die Revision der Genossenschaft. Ein Leitfaden für die Praxis. *[1921.]* 4. umgearb. u. erweit. Aufl. Berlin: Deutscher Genossenschafts-Verl. 1932. 356 p. (Genossenschaftl. Zeit- u. Streitfragen, 20.)
Bibliographie: p. 12—13. **84230**

Magyarország. Kongresszusok. La coopération agricole en Hongrie. Éd. par l'Union d. sociétés coopératives hongroises à l'occasion du XVIe congrès intern. d'agriculture à Budapest. Bp.: »Pátria« 1934. 75 p. 1 t. **P 334.23(439)**

Schreiber, Arno. Die Kriegsgeschichte der deutschen landwirtschaftlichen Genossenschaften 1914—1918. Berlin: Selbstverl. 1934. 40 p. **P 334.23(43)»1914 : 1918«**

Tarapanoff, Edmund. Die Statistik der Konsumgenossenschaften. Kritische Betrachtung ihrer Methoden, ihrer Ergebnisse u. ihrer Auswertung. Diss. Berlin. Würzburg: Dr. Triltsch 1933. 71 p. **P 334.5 : 31(43)**
Bibliographie: p. 68—69.

Tomaschek, Franz. Neu-Regelung des gewerblichen Genossenschaftswesens in Österreich. Systematische Darstellung nach den geltenden Gesetzen, Verordnungen und der Spruchpraxis. Prag: Hofbuchh. Haase 1907. 86 p. **P 334.64(436.01)**

Wernick, Ottokar. Neuere Probleme bei den städtischen gewerblichen Kreditgenossenschaften. Diss. Berlin. Ohlau i. Schl.: Dr. Eschenhagen 1933. VIII, 96 p. **P 334.2(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

335 Szocializmus

Sozialismus — Socialism

Abraham, Rudolf. A modern szocializmus elmélete. *[Die Theorie des modernen Socialismus 1921.]* Ford. Mónus Illés. Bp.: Népszavakönyvkereskedés 1934. 149 p. (Szocializmus kvtára, 1.) **84104**
Bibliográfia: p. 148—149.

Gunz, Johanna. Sozialismus und Religion im Deutschland der Nachkriegszeit. Teildr. Diss. Berlin: Selbstverl. 1933. p. X, 33—115.
Bibliographie: p. 111—114. **83228**

Hadeler, Klaus. Die Idee der klassenlosen Gesellschaft und der Weg zu ihrer Verwirklichung in der marxistischen Literatur. Diss. Göttingen. Hamburg: Dr. Wilrodt-Schröder 1932. IV, 103 p. **84291**
Bibliographie: p. 95—101.

Irlen, B. Marxismus, hitlerismus. Ford.: Dénes Béla. Bp.: »Kosmos« 1934. 64 p. (Kis Kosmos könyvek, 4.) **R 335 Marx**

Révész Mihály. A mi történetünk. A magyarországi munkásmozgalom fejlődése a szociáldemokrata párt megalakulásáig 1890-ig. Bp.: Világosság-könyvny. 1933. 29 p. (A szociálista tudás könyvt. Szociáldem. füz. 3.) **R 335(439)(09)**

Schenk, Fritz. Kritische Studien zu den Denkwürdigkeiten eines Sozialdemokraten von Wilhelm Blos. Diss. Tübingen. Salach: Dr. Kaiser 1932. 72 p. **P 335(43)**
Bibliographie: p. 70—71.

Weltner Jakab & Buchinger Manó. Kapitalizmus, fasizmus, szocializmus. Beszéd. Bp.: Világosság-ny. 1933. 24 p. (Szociáldemokrata füzetek, 4.) **R 328(439)9**

335.75 Kereszténységszocializmus

Christlicher Sozialismus
Christian socialism

Drinck, J[ak.] Szabadságot, munkát, kenyeret! Előadások a szociális kérdésről XIII. Leó és XI. Pius pápák körlevelei nyomán. Ford. Gálosi Bernát. Bp.: Szt. Istvántárs. 1934. 200 p. **84337**

Katann, Oskar. Aufbau. Bausteine zur sozialen Verständigung. Wien : Reinhold 1933. [8], 357 p. 1 t. **82906**

Knoll, August M. Der soziale Gedanke im modernen Katholizismus. Von der Romantik bis Rerum novarum. Wien : Reinhold-Verl. 1932. XIV, 317 p. **82914**

Schilling, Otto. Das soziale Evangelium. 20 Predigten im Dienste d. sozialchristlichen Bewegung. Paderborn : Verl. Bonifacius-Dr. 1934. 204 p. **83795**

Varga László. Új társadalmi rend felé. Bp. : Magyar Kultúra 1933. 80 p. **R 330.1**

335.86 Kommunizmus. Bolsevizmus

Kommunismus. Bolschevismus
Communism. Bolshevism

Berdiajew, Nikolai. Wahrheit und Lüge des Kommunismus. Mit einem Anhang : Der Mensch und die Technik. Deutsch v. J. Schor. Luzern : Vita Nova Verl. 1934. 135 p. **84108**

Coudenhove-Kalergi, [Richard]. Stalin és tsa. Ford. Dénes Béla. Bp. : Kosmos kiad. [193?.] 68 p. (Kis Kosmos könyvek, 2.) **A 47.33/81**

Denkschrift über die kommunistische Umsturzbewegung in Deutschland. Berlin : Gruyter 1933. 32 p. **P 335.86(43)**

Kologriwof, Iwan. Die Metaphysik des Bolschewismus. Drei Vorlesungen über seine geistigen Quellen, seine Geschichte, sein Wesen. Salzburg : Pustet 1934. 80 p. (Bücherei der Salzburger Hochschulwochen, III.) **83220**

Stepun, Fedor. Das Antlitz Russlands und das Gesicht der Revolution. Bern : Gotthelf-Verl. 1934. XII, 104 p. (Reihe religiöser Russen, 1.) **A 47.33/83**

Wahre Gesicht der russischen Revolution, Das—. Selbsterlebnisse eines Deutsch-Russen. *[1933.]* 2. Aufl. Berlin-Schöneberg: Verl. Dtsche Kultur-Wacht 1933. 78 p. **A 47.33/82**

339.5 Parasztkérdés

Bauernfrage — Peasantry

Oechsner, Hans (Hg.) Der Bauer im Staat. Nationalsozialistische Bauernstaatskunde. *[193?.]* 3. unveränd. Aufl. Hannover : Schaper 1933. 73 p. 1 t. **P 339.5(43)**

Stolte István Miklós. A jobbágyság keletkezése és a Dózsa-féle forradalom. Bp. : Viktória-ny. 1934. 64 p. **R 339.509(439)»10 : 15.«**

Tiltman, H. Hessel. Peasant Europe. London : Jarrolds 1934. X, 282 p. 47 t. **83509**

339.6 Nőkérdés

Frauenfrage — Women's question

Bobula Ida. A nő a XVIII. század magyar társadalmában. Bp. : Magy. társadalomtud. társ. 1933. 199 p. **82900**
Bibliográfia : p. 187—197.

Diehl, Louise. Frau im fascistischen Italien Berlin : Hobbing 1934. 168 p. **83097**

Siber von Groote, Paula. Die Frauenfrage und ihre Lösung durch den Nationalsozialismus. Wolfenbüttel-Berlin : Kallmeyer 1933. 32 p. **P 339.6(43)**

339.85 Magánalkalmazottak

Privatangestellte — Employees

Felling, Walter. Das Gesetz über die Fristen für die Kündigung v. Angestellten, v. 9. VII. 1926. (Kündigungsschutzgesetz.) Diss. Göttingen. Unna i. Westf.: Sauerland-Dr. 1930. 102 p. **83171**
Bibliographie : p. 3—5.

Schwarz Tibor. Az alkalmazottak szolgálati jogviszonyairól szóló anyagi jogszabályok tana, különös tekintettel a bírói gyakorlatra. [1924]. 5. kiad. Bp. : Franklin 1933. 128 p. **83332**

34 Jogtudomány

Rechtswissenschaft — Law

Boor, Hans-Otto, de. Die Methode des englischen Rechts und die deutsche Rechtsreform. Berlin : Vahlen 1934. 59 p. (Schriften d. Akademie für Deutsches Recht, 7.) **P 34(42) : (43)**

Boos, Roman. Neugeburt des deutschen Rechts. Ein Beitr. z. Überwindung des corpus juris. München : Oldenbourg 1934. 272 p. **83367**
Bibliographie : p. 270—272.

Carpentier, Etienne. Lois et décrets d'usage courant. Paris : Recueil Sirey 1934. VI, 1290+XL, 1291—1465+XLI—LII. p. **83130**

Freisler, Roland & Ludwig Grauert (Hg.) Das neue Recht in Preussen. Ergänzbare Sammlung d. preuss. Rechts seit d. Reichsermächtigungsges. unt. Berücks. d. Ges. neuen Kommunalrechts, mit Erl. Unter Mitw. v. Karl Krug. Berlin: Spaeth & Linde 1933. **K 3400/11**

Heydebrand und der Lasa, Ernst v. Deutsche Rechtserneuerung aus dem Geiste des Nationalsozialismus. *[1933.]* 2. Aufl. Berlin: Hobbing 1933. 167 p. (Volk, Recht, Wirtschaft im Dritten Reich.) **83356**

Neubabylonische Rechts- und Verwaltungstexte.. Autographiert und mit Inventarverzeichnis und Namenlisten versehen von Oluf Krückmann. Vorw. v. Julius Lewy. Lpzg: Hinrichs 1933. 4°. 54 p. 100 t. **Aq 50.08/21/2**

= Jena. Universität. Texte und Materialien der Frau Professor Hilprecht. Collection of Babylonian Antiquities im Eigentum der Universität Jena, II—III.

Notter A[ntal]. Római jog. [Bp.: ny. & év. n.] 160 p. **83245**

[Kőnyomat.]

Pfundtner, Hans & Reinhard Neubert (Hg.) Das neue deutsche Reichsrecht. Ergänzbare Sammlg. d. gelt. Rechts seit d. Ermächtigs.-Ges. mit Erl. Unter Mitw. v. F[ranz] A[lbrecht] Medicus. Bd. 1—3. Berlin: Spaeht & Linde. 1933. **K 3400/12**

Praun, Theodor. Treu und Glauben in der Ver. waltungsrechtsprechung. Diss. Erlangen. Düren-Rhld.: Dr. Danielewski 1933. [6], 54 p. **P 340.141(43)**

Bibliographie: p. [5—6].

Schlegelberger [Franz] & Werner Hoche. Das Recht der Neuzeit. Vom Weltkrieg zum Nationalsozialistischen Staat. Ein Führer durch das geltende Recht des Reichs und Preussens von 1914 bis 1934. *[1921.]* 9. Aufl. von Werner Hoche. Berlin: Vahlen 1934. 346 p. **83337**

Schlegelberger, Franz. Was erwarten das deutsche Volk und der deutsche Jurist v. d. Vereinheitlichung d. dtschen Justiz. Berlin: Vahlen 1934. 27 p. **P 340.145(43)**

Vladár Gábor. Kodifikációs törekvések. [Irták]: —, Magyar Zoltán, Mártonffy Károly. Bp.: Magy. Közigazgatástud. Int. 1933. 84 p. (A Magy. Jogászegyleti Ért. & egyéb tanulmányok c. kiadv. 1933. 3. sz.-ból.) **R 340.144**

340.12 Jogbölcselet

Rechtsphilosophie — Philosophy of law

Fehr, Hans. Das kommende Recht. Berlin: Gruyter 1933. 27 p. **P 340.1**

Jaehner, Theodor. Der Mythos vom Recht und seine empirischen Grundlagen. München: Schweitzer 1933. VIII, 211 p. **83136**

Kanigs, Hanskarl. 25 Jahre Freirechtsbewegung. Zur Entwickelung eines Methodenstreites ü. d. Rechtsanwendung. Diss. Erlangen. Berlin: Hermann 1932. VIII, 156 p. Bibliographie: p. V—VII. **82697**

Moór Gyula. Jogbölcselet. — előadásai nyomán szerkesztették: Démy-Gerő Mihály és Körösy János. Bp.: Vörösváry-ny. 1934. 4°. 193 p. **X 6392**

[Kőnyomat.]

Nicolai, Helmut. Die rassengesetzliche Rechtslehre. Grundzüge einer nationalsoz. Rechtsphilosophie. *[1932.]* 3. Aufl. München: Eher 1934. 60 p. (Nationalsoz. Bibl., 39.) **P 34(43)**

Ross, Alf. Kritik der sogenannten praktischen Erkenntnis. Zugleich Prolegomena zu einer Kritik d. Rechtswissenschaft. Kopenhagen: Levin & Munksgaard 1933. 4°. 456 p. **X 6342**

Bibliographie: p. 453—456.

Sommer, Franz. Studien zur Geschichte der Rechtswissenschaft, im Lichte d. Philosophiegeschichte. Paderborn: Schöningh 1934. VIII, 230 p. (Görres-Gesellschaft z. Pflege d. Wissenschaft im kath. Deutschland, 65.) **84220**

Thurnwald, Richard. Werden, Wandel und Gestaltung des Rechtes. Im Lichte d. Völkerforschung. Berlin: Gruyter 1934. VIII, 232 p. **77198/5**

= Die menschliche Gesellschaft, 5.

341 Nemzetközi jog

Internationales Recht
International law

Ajtay Gábor. Folyamhajózás a nemzetközi jogban és a Duna. Bp.: Egyet.-ny. 1933. 234 p. (A berlini Collegium Hungaricum kiadv., 1.) Bibliográfia: p. 227—230. **83383**

Asbeck, Hans. Das Ultimatum im modernen Völkerrecht. Berlin-Grunewald: Rotschild 1933. XVI, 88 p. (Internat. Abhandl., 17.) Bibliographie: p. 62—65. **P 341.31**

Ball, Margaret. Die deutsch-österreichische Ansschlussbewegung vom völkerrechtlichen Standpunkt. Emsdetten : Lechte 1934. VIII, 93 p. **P 327(43) : (436.01) »192 : 193«**
Bibliographie : p. 84—93.

Bernhuber, Emma. Rechtstellung und Rechtsschutz des ausländischen Minderjährigen in der deutschen Sozialgesetzgebung. Diss. Erlangen : Dr. Windsheimer 1932. 82 p.
Bibliographie : p. 4—8. **P 341.5(43)**

Busse, Ferdinand. Die Beschränkung der Selbständigkeit Deutschlands durch den J o u n g-Plan. Diss. Erlangen 1932. Saarbrücken : Saarbrücker Dr. 1933. 68 p.
Bibliographie : p. 67—68. **P 341.385(43)**

Ceumern-Lindenstjerna, Wolf v. Die völkerrechtliche Stellung der deutschen Reichsbahn-Gesellschaft unter der Herrschaft der Londoner Gesetze v. 31. VIII. 1924. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1930. [4], 99 p. 1 t. **83216**
Bibliographie : p. 98.

Czakó [István] Stephen. How the Hungarian problem was created? Some authentic details of the preliminary deliberations of the Treaty of Trianon. Bp. : Univ. pr. 1934. 75 p. 1 t. **R 341.222(439)»1919«**

Drucker György. A nemzetek szövetsége reformja. Bp. : Egyet-ny. 1934. 12 p. (»Külügyi Szemle« 3. sz.-ból.) **R 341.25**

Drucker György. A nemzetközi vonatkozások tudománya. Bp. : Pallas 1933. 10 p. (A Magyar Kultúra 1933. XII. 5. sz.-ból.) **R 341.25**

Dürre, Günter. Die Rechtsstellung der Südafrikanischen Union nach aussen. Diss. Erlangen 1932. Düsseldorf : Dr. Nolte 1933. 62 p. **P 341.212.1(682)**
Bibliographie : p. 61—62.

Hudson, Manley O. Recent territorial disputes before the League of Nations. London : Allen & Unwin 1933. p. 100—119. **83116**
= Problems of peace.

Isaac, Jules. Un débat historique 1914. Le problème des origines de la guerre. Paris : Rieder 1933. VII, 270 p. **83106**

Jancoulesco, Victor. Les tribunaux internationaux mixtes. Paris : Gamber [1933.] p. 857—876. (Extrait d. »Melanges Jorga«.) **P 341.63**

Keller, Ludwig. Die nichtkriegerische militärische Gewaltmassnahme. Eine Untersuchung über ihre Abgrenzung v. Krieg u. ihre Zulässigkeit als Repressalie u. Notwehrakt. Berlin : Vahlen 1934. [8], 137 p. (Völkerrechtl. Monographien, 11 p.) **83156**
Bibliographie : p. 130—137.

Keller, Rupprecht. Der Geisel im modernen Völkerrecht. Diss. Erlangen. Forchheim Obfr. : Dr. Mauser 1932. VIII, 77 p. **P 341.324**
Bibliographie : p. III—VI.

Kiekebusch, Heinz. Individualrechtliche und kollektivrechtliche Elemente im Minderheitenrecht. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1930. VII, 45 p. **P 341.263**
Bibliographie : p. V—VII.

Kobarg, Werner. Ausweisung und Abweisung von Ausländern. Diss. Göttingen 1929. Berlin-Grunewald : Dr. Rothschild 1930. VIII, 90 p. **P 341.43**
Bibliographie : p. V—VIII.

Krueger, Franz. Die völkerrechtliche Stellung der Deutschen Länder verglichen mit den Vereinigten Staaten von Amerika, der Schweiz und der Union der Sozialistischen Sowjetrepubliken. Diss. Göttingen. Dietenheim A. J. : Dr. Ranz 1930. XII, 92 p.
Bibliographie : p. VII—XII. **P 341.213**

League of Nations. Appeal by the chinese government. Report of the commission of enquiry. Geneva : League of Nations 1932. 148, [8] p. (Ser. of League of Nations publications, VII. Political.) **Aq 51.32/60**

Lester, Sean. The For East dispute from the point of view of the small states. London : Allen & Unwin 1933. p. 120—135. **83116**
= Problems of peace.

Lichnowsky, Michael Gr. Der Abschluss völkerrechtlicher Verträge nach der Reichsverfassung vom 11. VIII. 1919. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1929. IV, 52 p.
Bibliographie : p. 50—52. **P 341.24(43)**

Magyarország. M. kir. külügyminisztérium. Európai államok fontosabb közzétett politikai megállapodásai 1919 óta. Bp. : Saját kiad. 1934. [20] p. **5597**

Meier, Ernst. Die Schmach der deutschen Kriegstribute. Berlin : Buchhandl. d. Waisenhauses 1934. 88 p. **P 341.385(43)**
Bibliographie : p. 88.

Mertens, Hans-Joachim. Die Rechtsverbindlichkeit d. thüringischen Auseinandersetzungsverträge f. d. Land Thüringen. Diss. Göttingen : Selbstverl. 1930. [8], 137 p.
Bibliographie : p. 131—136. **83161**

Phelan, E. J. Public opinion and the League of Nations. London : Allen & Unwin 1933. p. 80—99. **83116**
= Problems of peace.

Polgár Imre. A nemzetközi bíráskodás fejlődésének újabb irányai. Bp. : Franklin 1934. 15 p. (Budapesti szemléből.) **R 341.6**

Posega, Kurt. Die Vorrechte und Befreiungen der internationalen Funktionäre. Diss. Göttingen. Grossenhain i. Sa.: Dr. Plasnick 1929. 71 p. **P 341.73**
Bibliographie: p. 69—70.

Prieur, Wolfgang. Die Auslegung völkerrechtlicher Verträge. Diss. Göttingen: Dr. Wedemeyer 1930. [6], V, 58 p. **P 341.24(04)**
Bibliographie: p. I—V.

Rácz György. A nemzetek szövetségének büntetőjogi érdekű tevékenysége és feladatai. Bp.: Grill 1933. 103 p. (Pécsi m. kir. Erzsébet Tud. Egyetem nemzetközi jogi int. kiadv., 20.) **83569**

Radovanovitsch, V. M. La Petite Entente. Étude historico-juridique. Paris: Pedone 1933. 65 p. (Extr. de la Revue générale de Droit International, publ. nov.—dec. 1933.)
Bibliographie: p. 64—65. **P 341.217(405)**

Reichel, Hellfried. Die Anerkennung ausländischer Akte freiwilliger Gerichtsbarkeit. Diss. Göttingen. Herrnhut: Dr. Winter 1931. 77 p.
Bibliographie: p. 76. **P 341.5**

Rüger, Josef. Die internationalisierung der deutschen Ströme und die für das Deutsche Reich bestehenden Hoheitsbeschränkungen. Diss. Erlangen 1932. Lindenberg in Allgäu: Dr. Schwarz 1933. 90 p. **P 341.224(43)**
Bibliographie: p. 7—8.

Schäfer, Franz. Der völkerrechtliche und der Völkerbundsgedanke bei Thomas von Aquin und Immanuel Kant. Diss. Erlangen. Essen: Central-Druck 1932. 82 p.
Bibliographie: p. 3. **P 341 Aquinoi Tamás**

Scott, James Brown. Francisco de Vitoria and his law of nations. London: Milford 1934. 19a, 288, CLVIII p. 3 t. (Carnegie endowment f. internat. peace.) **83929/1**
= The spanish origin of internat. law, 1.

Société des Nations. Annexe au Rapport supplémentaire sur les travaux du Conseil et du Secrétariat, à la quatorzième session ordinaire de l'Assemblée de la Société des Nations. Ratification des accords et conventions. Addendum. Genf: Soc. d. Nations 1933. 119 p. (Série d. publ. de la Soc. d. Nations. Questions juridiques.) **Pq 341.24**

Société des Nations. Incidents survenus à la frontière hungaro-yougoslave. Communication du gouvernement hongrois. Genf: Soc. d. Nations 1934. 33 p. (Série d. publ. de la Soc. d. Nations VII. Questions politiques.) **Rq 327(497.1):(439)**

Société des Nations. Rapport supplémentaire sur l'oeuvre accomplie par la Société depuis la treizième session de l'Assemblé. Genf: Soc. d. Nations 1933. 69 p. (Série d. publ. de la Soc. d. Nations. Questions Générales.) **Pq 341.014**

Spanish origin of international law, The —. Vol. 1. London: Milford 1934. **83929**

Stokar von Neuform, Kurt. Die völkerrechtliche Option vor und nach dem Weltkriege mit bes. Berücks. ihrer Durchführung in der Tschechoslowakei. Diss. Erlangen. Oberviechtach: Dr. Forstner 1932. 96 p.
Bibliographie: p. 94—96. **P 341.012(04)**

Strehl, Ludwig. Die Staatsangehörigkeit bei juristischen Personen des Privatrechts. Fragestellung u. Lösungsversuche. Heidelberg: Winter 1933. VIII, 75 p. (Beitr. z. Internationalprivatrecht u. z. Privatrechtsvergleichung, 4.) **P 347.19**

Stux, L. J. The protection of minorities. Read in the Intern law club at Cambridge 1933. Bp.: Posner 1933. II, 26 p. **P 341.263**

Südosteuropa und Naher Orient. Berlin: Teubner 1933. VIII, 203 p. (Dokumente zur Weltpolitik der Nachkriegszeit, 7.) **A 49.34/124**

Szondy Viktor. Nemzetközi büntetőjog. 1. k. Bp.: Gergely 1933. 616 p. **83076**

Troebliger, Wilhelm. Die völkerrechtlichen Beschränkungen der Handelsschiffahrt. Diss. Erlangen 1932. Frankfurt a. M.: Buchdr. Gebhardt 1933. 36 p. **P 341.225**
Bibliographie: p. 4—5.

Váli Ferenc. Nemzetközi jogi szolgalmak a nemzetközi jog rendszerében. Bp.: Attila ny. 1933. 168 p. (Angyal-szeminárium kiadv., 24.) **82879**
Bibliográfia: p. 166—168.

Wolff, Martin. Internationales Privatrecht. Berlin: Springer 1933. 159 p. (Encyklopädie d. Rechts- u. Staatswissenschaft. Abteil. Rechtswissenschaft, XV.) **82755**

341.380 Revízió

Revision

Abbing, A. G. M. Het drama von Trianon. Jets uit de geschiedenis van Hongarije voor, onder na den wereldoorlag. Amsterdam: Dr. »Jacob von Campen« 1931. 95 p. **83000**

Ajtay [József] Josef. La paix en danger. Le traité de Trianon. Bp.: Impr. Hungaria 1933. 32 p. **R 341.380(439)**

Asztalos Miklós. Erdély és a revizió. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 42 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 17.) **R 341.380(439)**

Asztalos Miklós. A korszerű nemzeti eszme. A revizió alapvetése. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 143 p. **X 2097/15**

Bibliográfia: p. 133—143.

= Erdélyi férfiak egyesületének Jancsó Benedek társ. kiadv., 15.

Bethlen István. Angliai előadásai. Bp.: Génius 1933. 121 p. **82790**

Csetényi József. A revizió mint kormányprogramm. Bp.: Saját kiad. [193?]. 105 p. **83067**

Dvorcsák Győző. A revizió és Franciaország. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 29 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 22.) **R 341.380(439)**

Európa válaszúton: Háború vagy béke? Kiadja a »Pesti Hirlap«. Bp.: Légrády 1933. 4°. 94 p. 1 t. **X 6407**

Flachbart Ernő. A területi revizió jogi alapjai. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 46 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 16.) **R 341.380**

Frank Ivo. A revizió és a horvátság. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 46 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 21.) **R 341.380(439)**

Hunyady Ferenc. A revizió új útja. Esztergom: Laiszky ny. 1933. 16 p. (Melléklet az »Esztergom és Vidéke« 1933.-i 40. számához.) **R 341.380(439)**

Jahrreiss, Hermann. Der Revisionskampf um Europa. Die Krise des Völkerbundes. Lpzg: Noske 1934. IV, 41 p. **P 341.014**

Jehlicka Ferenc. A revizió és a szlovákok. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 33 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 20.) **R 341.380(439)**

[magyar-francia.]

Kertész István. Általános békerevizió vagy a trianoni szerződés külön reviziója? Bp.: Attila-ny. 1933. 16 p. (Nemzetközi jogtára 1933. 4. sz.-ból.) **R 341.380**

Lichtenstaedter, S. Die siebenbürgische Frage. Ein Beitr. z. Revisionsfrage. Ein Mahnruf an Magyaren u. Deutsche. Lpzg: Engel 1934. 29 p. **R 341.380(439.42)**

Lukács Géza. Gedanken zur friedlichen Verständigung in Europa. (Revision, Gleichgewicht, Friede.) Saarbrücken: Saarbrücker Verl. [193?]. 127 p. 1 t. **83495**

Lypacewicz, Waclaw. Die Revision der Verträge vom politischen und juristischen Standpunkt. Warschau: Poln. Inst. f. Zusammenarbeit mit dem Auslande 1933. 32 p. **P 341.380(4)**

Makowski, Juljan. L'article 19 du pacte de la Société des Nations. Avant-propos de Henryk Gruber. Varsovie: Institut Polonais de Collab. avec l'Étranger 1933. 59 p. **P 341.380**

Mladiáta J. Integritás vagy részleges revizió? Bp.: Kertész-ny. 1934. 15 p. (»Nemzeti Élet« 1934. XIV. évf. 1. számából.) **R 323.111(439)**

Póka-Pivny Béla. A revizió, ahogy Nyugateurópa látja. Békeszerződés módosítások lehetőségének elvei világegyesületek vitáin. Bp.: Magy. Külügyi Társ. 1934. 62 p. 1 t. (Időszerű kérdések, 6.) **R 341.380(439)**

Prokopy Imre. A revizió és Délmagyarország. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 40 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv. 19.) **R 341.380(439)**

Steier Lajos. Felsőmagyarország és a revizió. Bp.: Erdélyi férfiak egyesülete 1933. 47 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 18.) **R 341.380(439)**

Zakariás G. Sándor. A revizió útja. Bp.: Erdélyi férfiak egyes. 1933. 63 p. (Erdélyi férfiak egyes. Jancsó Benedek társ. kiadv., 23.) **R 341.380(439)**

[magyar-francia.]

341.8 Konzuli jog

Konsularrecht — Consular law

Dönhoff, Christoph Gr. Grundzüge des italienischen Konsularrechts. Diss. Göttingen. Lockwitz-Dresden: Dr. Welzel 1929. 94 p.

Bibliographie: p. 3—4. **P 341.8(45)**

Gutermann, Paul. Grundzüge des Schweizerischen Konsulrechts. Diss. Göttingen. Charlottenburg: Dr. Hoffmann 1930. 63 p.

Bibliographie: p. 62—63. **P 341.8(494)**

Kampf, Otto. Die Grundlagen des französischen Konsularrechts. Diss. Göttingen. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1930. V, 113 p. **83215**

Bibliographie: p. V.

Schmülling, Hans. Der Anspruch der Union der russischen sozialistischen Sowjetrepubliken auf die Exterritorialität ihrer ausländischen Handelsvertretungen. Diss. Erlangen 1932. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1933. VIII, 61 p. **P 341.73(43)**

Bibliographie: p. V—VIII.

Uebele, Hans Eberhard. Vorrechte und Befreiungen der deutschen Handelskonsuln. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1933. VIII, 44 p. **P 341.8**
Bibliographie: p. VII—VIII.

342 Közjog

Staatsrecht — Constitutional law

Albrecht, Wilhelm. Neues Staatsrecht *[1933.]* 2. Aufl. Lpzg: Schaeffer-Verl. 1934. 41 p. (Neugestaltung von Recht u. Wirtschaft, Bd. 13. T. 1.) **P 342.4(43)**

Baltz-Balzberg, Hugo. Die österreichische Verfassung und das Konkordat v. 1. V. 1934. Ein prakt. Führer m. Inhaltsübersicht u. Schlagwortverzeichnis. Graz: Styria 1934. 147 p. **83704**

Bensegger, Rudolf. Die Entwicklung der deutschen Regierungen von Beginn des konstitutionellen Systems bis zur Gegenwart. Eine staatsrechtliche u. politische Studie. Diss. Erlangen. Rosenheim: Dr. Rosenheimer Anzeiger 1933. [4], 90 p. **P 342.518(43)**
Bibliographie: p. 88—90.

Bornhak, Conrad. Deutsche Verfassungsgeschichte vom westfälischen Frieden an. Stuttg.: Enke 1934. XII, 460 p. (Bibl. d. öffentl. Rechts, VII.) **83627**

Cigolini, Anselmo. La natura giuridica e le funzioni del consiglio nazionale delle corporazioni. Pavia: Treves 1930. 140 p. (Collana di scienze politiche. Serie D. Vol. III.) **83712**
Bibliografia: p. 137—140.

Conti, S. Verfassung von Staat und Stadt. Vortrag. Lpzg: Barth 1934. 63 p. (Staatsmedizinische Abhandl., 2.) **P 342.251(43)**

Dieckmann, Karl. Die Selbstverwaltung im neuen Staat. Berlin-Lichterfelde: Langewort 1933. 80 p. **P 342.25(43)**
Bibliographie: p. 6.

Eckhart Ferenc. Magyar alkotmány és jogtörténet. Egyet. előadások. 1—2. félév. Bp.: Vörösváry soksz. iroda 1933/34. 4°. 96; 121 p. **X 6334**
[Könyomat.]

Egyed István. La constitution hongroise. Après la guerre mondiale. Bp.: Nouvelle Revue de Hongrie 1933. 11 p. **Rq 342(439)**

Egyed István. Az országgyűlés két háza ellentéteinek kiegyenlítése. Bp.: Franklin 1933. 14 p. **R 342.53(439)**

Foerster, Georg. Die Freiheit im autoritären Staat. Potsdam: Protte 1933. 52 p. **P 342.701.1**

Freytag, Hellmuth. Die Organisation der wirtschaftlichen und berufsständischen Selbstverwaltung in der Tschechoslowakei. Lpzg: Noske 1934. X, 129 p. (Abhandl. d. Inst. f. Politik, ausländ. öffentl. Recht u. Völkerrecht an d. Universität Lpzg, 35.) **83328**
Bibliographie: p. IX—X.

Friedrich, Walter. Das englische Oberhaus und der französische Senat in rechtsvergleichender Betrachtung. Diss. Göttingen: Handels-Dr. 1929. 91 p. **P 342.531(42)**
Bibliographie: p. 89—90.

Funke, Adolf. Das Recht der Gebietveränderung im Innern des Reiches nach Artikel 18. der Reichsverfassung v. 11. VIII. 1919. Diss. Göttingen: [Selbstverl.] 1929. X, 51 p. **P 342.251(43)**
Bibliographie: p. VII.

Gábor Gyula. A kormányzói méltóság a magyar alkotmányjogban. Bp.: Athenaeum [193?.] 255 p. **83380**

Ganten, Hans Heinrich. Die Weimarer Reichsverfassung als System demokratischer Selbstkontrolle. Königsberg: Gräfe & Unzer 1933. 55 p. (Öffentl.-rechtl. Vortr. u. Schriften, 15.)
Bibliographie: p. 53—55. **P 342.4(43)**

Gerber, Hans. Staatsrechtliche Grundlinien des neuen Reiches. Tübingen: Mohr 1933. 33 p. (Recht u. Staat in Geschichte u. Gegenwart, 105.) **P 342(43)»193«**

Hansen, Gerd Günter. Probleme der Volksgesetzgebung nach Reichsrecht. (Art. 73. Abs. 3. R. V.) Diss. Göttingen. Stolp in Pommern: Dr. Delmanzo 1930. VIII, 76 p. **P 342.57(43)**
Bibliographie: p. 64—75.

Höhn, Reinhard. Die Wandlung im staatsrechtlichen Denken. Hamburg: Hanseatischer Verl. 1934. 46 p. (Der deutsche Staat d. Gegenwart, 5.) **P 342(01)**

Hübner, Hans. Das Verhältnis der Diktaturverordnungen nach Artikel 48 RV zu den Gesetzesvorbehalten der Reichsverfassung. Diss. Erlangen. Forchheim Obfr.: Dr. Mauser 1932. VIII, 124 p. **82696**
Bibliographie: p. IV—VI.

Kadlec, Karel. Introduction à l'étude comparative de l'histoire du droit public des peuples slaves. Paris: Champion 1933. VIII, 328, [4] p. (Coll. des manuels publiée p. l'Inst. d'études slaves. — III.) **A 49.34/127**
Bibliographie: p. 317—322.

Leistner, Johannes Friedrich. Grenzen der Verfassungsgesetzgebung. (Ein Beitr. z. Lehre Walter Jellineks.) Diss. Erlangen. Nürnberg: Dr. Hilz 1932. 66 p. **P 342(01)**
Bibliographie: p. 63—66.

Loutzitsch. La constitution du royaume de Yougoslavie du 3. IX. 1931. Paris: Bossuet 1933. 288 p. **A 49.34/126**
Bibliographie: p. 287—288.

Marten, Paul. Die Interpellation im Reichstag. Diss. Königsberg i. Pr. Charlottenburg: Dr. Hoffmann 1932. 82 p. **P 342.533.5(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Meifert, Werner. Der Begriff des Rechtsstaats in der neueren Staatsrechtslehre. Diss. Königsberg. Danzig: Müller Hofbuchdr. 1932. VII, 187 p. **P 342(01)**
Bibliographie: p. III—V.

Metscheff, Slawtscho. Grundzüge des bulgarischen Verfassungsrechts. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1929. VIII, 117 p. **83162**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Müller, Heinz. Die Theorie des richterlichen Prüfungsrechts. Diss. Königsberg. Berlin: Dr. Kurzmann 1931. XIII, 79 p. **P 342.562(43)**
Bibliographie: p. V—IX.

Németország. Törvények, rendeletek. Neue staatsrechtliche Gesetze des Reichs und Preussens (1933). Nebst den wichtigsten neuen Verwaltungsgesetzen Preussens (1932/33). Textausg. .... v. Ottmar Büchler. Berlin: Gruyter 1934. IV, 121 p. (Lehrausgaben deutscher Gesetze, 36.) **83302**

Noltemeier, Wolfgang. Flaggenrecht und Flaggenpflicht nach deutschem Recht. Diss. Göttingen. Hildesheim: Dr. Fikuart 1930. [4], XIII, 235 p. **83212**
Bibliographie: p. I—IX.

Oberländer, Arnold. Das Rechtsverhältnis der deutschen Länder untereinander. (Unt. bes. Berücks. d. Judikatur d. Staatsgerichtshofes.) Diss. Erlangen. Hamburg: Dr. Niemann & Moschinski 1933. 36 p. **P 342.251(43)**
Bibliographie: p. 4—6.

Rode, Ernst. Die Polizeigewalt des Reichstagspräsidenten. Diss. Göttingen. Hannover: Dr. Blumenberg 1929. 57 p. **P 342.537(43)**
Bibliographie: p. 7—9.

Rückert, Heinz R. Verfassungsrechtliche Gestaltungsmöglichkeiten einer berufsständischen Vertretung im parlamentarisch-demokratischen Staate. Bochum-Langendreer: Pöppinghaus-Dr. 1933. X, 53 p. **P 342.54**
Bibliographie: p. III—VIII.

Schütz, Heinz. Die Einberufung des Reichstags nach Art. 24. der Reichsverfassung. Diss. Erlangen: Dr. Krahl 1932. VIII, 77 p. **P 342.538(43)**
Bibliographie: p. 72—76.

Szontagh Vilmos. Államfelfogások jelentősége. A jogtudomány szempontjából. Miskolc: Ludwig-ny. 1933. 18 p. (Miskolci jogászélet kvt., 87.) **R 342(01)**

Teschemacher, Hermann. Der Berufsstand im Lichte der Staatslehre und die Rechtsstellung der berufsständigen Organisation im Rahmen des Artikels 165 Reichsverfassung. Berlin: Schweitzer 1933. VIII, 91 p. **P 342.54(43)**
Bibliographie: p. 88—91.

Tornow, Walter. Die Auflösung des Reichstags durch den Reichspräsidenten. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1930. XII, 54 p. **P 342.538(43)**
Bibliographie: p. V—X.

Troschke, Paul Adolf Frhr. Staatsoberhaupt und Regierungsbildung. Diss. Göttingen. Reichenbach: Dr. Töbing 1931. 113 p. **82701**
Bibliographie: p. 101—112.

Ujlaki Géza. Társadalomgazdaság és a magyar közjog átalakulása. Kecskemét: Első Kecskeméti-ny. 1933. 32 p. (Magy. jogászegyleti ért. és egyéb tanulmányok 1933. X. sz.-ból.) **R 381(439)**

Vértes István. Százéves harc a választójogért. Bev. Lázár Miklós. Bp.: A Reggel kiad. [1934]. 144 p. **84327**

Walz, Gustav Adolf. Das Ende der Zwischenverfassung. Betrachtungen z. Entstehung d. nationalsozialistischen Staates. Stuttg.: Kohlhammer 1933. 52 p. **P 342.4(43)**

Weinreich, Friedrich. Die Verfassung von Rumänien von 1923. Lpzg: Noske 1933. X, 251 p. (Abhandl. des Inst. f. Pol., ausländisches öff. Recht u. Völkerrecht an d. Univ. Lpzg. 30.) **A 49.34/125**
Bibliographie: p. VII—X.

Wolff, Hans J. Die neue Regierungsform des Deutschen Reichs. Tübingen: Mohr 1933. 44 p. (Recht u. Staat i. Gesch. u. Gegenw., 104.) **P 342.51(43)**

343 Büntetőjog

Strafrecht — Criminal law

Angyal Pál & Rácz György. A német nemzeti-szociálista büntetőjog. Bp.: Első kecskeméti hírlapkiadó és ny. [1934]. 37 p. **R 343(43)**

Aufsess, Hans Werner Frhr. v. Die strafrechtliche Bedeutung der Einwilligung für die Fahrlässigkeit des Arztes. Diss. Erlangen 1932. Günzburg: Günzburger Druckereigesellsch. 1933. 83 p. **P 343.347.5(43)**
Bibliographie: p. 79—82.

Bäurle, George. Hochverrätische Handlungen gegen auswärtige Staaten. Diss. Erlangen. München: Grassl-Dr. 1932. 69 p. **P 343.33**
Bibliographie: p. 5—6.

Beer, German. Das Anschlussverfahren im neuen Recht. Diss. Erlangen. Kallmünz: Dr. Lassleben 1933. XI, 73 p. **P 343.122(43)**
Bibliographie: p. IX—XI.

Behm, Arnold v. Die Wahlfälschung nach deutschem und ausländischem Recht. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1933. VII, 34 p. **P 343.415**
Bibliographie: p. V—VII.

Borchardt, Gustav Friedrich. Die Ausführungshandlung im Rahmen der Lehre von Täterschaft und Teilnahme. Diss. Erlangen: Buchdr. Döres 1933. VIII, 66 p. **P 343.237(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Böckling, Willi. Die Gotteslästerung und die Beschimpfung von Religionsgesellschaften. Diss. Erlangen. Bonn: Dr. Lucas 1933. [8], 44 p. **P 343.42(43)**
Bibliographie: p. [5—7].

Bursics Zoltán. A magyar bűnvádi eljárási jog vázlata. Bp.: Grill 1933. VIII, 322 p. **83133**

Deeg, Hanns Peter. Inhalt und Ausübung des Strafantragsrechts. Diss. Erlangen. Stuttg.: Dr. Kohlhammer 1932. IX, 79 p.
Bibliographie: p. VI—IX. **P 343.123.6**

Dehnel, Wilhelm Heinrich Erich. Kreditwucher nach geltendem Deutschen u. Schweizerischen Strafrecht. Diss. Erlangen. Heidelberg: Dr. Winter 1933. XV, 134 p.
Bibliographie: p. IX—XV. **P 343.536(43)**

Deiglmayr, Theodor. Die Einführung des Reichsstrafgesetzbuches in Bayern, ihre Geschichte und ihre Bedeutung für die allgemeinen Lehren. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Buchdr. Mauser 1934. VI, 76 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 343(433)**

Dütemeyer, Caspar. Das zeitliche Geltungsgebiet der Strafgesetze in rechtsvergleichender Behandlung. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 65 p.
Bibliographie: p. VI—VIII. **P 343.21(43)**

Dybwad, Gunnar. Theorie und Praxis des fascistischen Strafvollzugs. Bonn a. Rh.: Röhrscheid 1934. XVI, 84 p. (Rechtsvergleichende Untersuchungen z. gesamten Strafrechtswissenschaft, 1.) **84203**
Bibliographie: p. XI—XVI.

Eisner Manó. Súlyosbító és enyhítő körülmények és a büntetés kiszabása. Szeged: Városi ny. 1932. 30 p. **X 2147/5**
= Szeged. M. kir. Ferenc József tud.-egyetem barátai egyesületének jog- és államtud. szakoszt. tartott előadások, 5.

Englisch, Paul. Meister des Plagiats oder die Kunst der Abschriftstellerei. Berlin-Karlshorst: Hannibal-Verl. 1933. 85 p. **82875**

Finkey Ferenc. Adatok a bűntettesek jellemcsoportjainak megállapításához. Bp.: Akadémia 1933. 49 p. **3126/4**
= Értekezések a filozófiai és társadalmi tudományok köréből, 4, 5.

Finkey Ferenc. Büntetéstani problémák. Bp.: Sylvester irod. & nyom. r.-t. 1933. 312 p. (A Magy. Tud. Akad. jogtud. bizottságának kiadványsor. 4.) **82999**

Flehinghaus, Otto. Die temporären Strafgesetze. Diss. Göttingen. Wuppertal-Wichlinghausen: Dr. Montanus & Ehrenstein [1930]. 81 p. **P 343.21(43)**

Fleischmann, Georg. Kreditgefährdung durch unwahre Behauptungen. Diss. Erlangen. Herzogenaurach: Dr. Mandelkow 1932. 52 p. **P 343.46(43)**
Bibliographie: p. 5—7.

Foag, Anton. Die strafrechtliche Bedeutung der Astrologie in Vergangenheit und Gegenwart. Diss. Erlangen. Düsseldorf: Korsch Dr. 1932. 52 p. **P 343.72**
Bibliographie: p. 5—6.

Freimüller, Karl. Strafbare Handlungen beim Inverkehrbringen von Nahrungsmitteln. Diss. Erlangen. Kulmbach: Dr. Schulmann 1932. 63 p. **P 343.347.1(43)**
Bibliographie: p. 61—62.

Funk, Otto. Die Begriffsmerkmale der geschärften u. nicht geschärften Gesetzen. Diss. Erlangen. Kulmbach: Dr. Schuhmann 1933. XV, 106 p. **83882**
Bibliographie: p. IX—XV.

Gadó István. A sajtójogi fokozatos felelősség. Bp.: Pallas 1933. 26 p. (Angyal Pál emlékkönyvből.) **R 343.349(439)**

Gareiss, Friedrich Carl. Der Verteidiger in seinem Verhältnis zum Beschuldigten. Diss. Erlangen. 1932. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1933. X, 52 p. **P 343.121(43)**
Bibliographie: p. VII—X.

Geissler, Oskar. P. Die Widerklage im Strafprozess. Diss. Erlangen. Würzburg: Buchdr. Mayr 1933. [8], 56 p. **P 343.123.6(43)**
Bibliographie: p. [5—7].

Gerster, Wilhelm. Die strafrechtliche Behandlung des Ehebruchs in den wichtigsten Ländern Europas. Diss. Erlangen. Ingolstadt: Auer-Dr. 1932. III, 42 p. **P 343.551**
Bibliographie: p. I—II.

Gschrey, Hans. »Die Unterdrückung von Tatsachen« als Betrügsfall. Diss. Erlangen. Frankfurt a. M.: Dr. Schirmer & Mahlau 1933. 63 p. **P 343.72(43)**
Bibliographie: p. 5.

Heesemann, Heinz. Die strafbaren Handlungen im deutschen Luftverkehrsrecht u. die Entwicklung des Problems der Strafzuständigkeit. Diss. Erlangen 1932. Coburg: Tageblatt-Haus-Dr. 1933. VIII, 53 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 343.346(43)**

Heiliger, Wilhelm K. Die Abgrenzung von Mord und Totschlag durch das Merkmal der Ueberlegung. Kritische Betrachtung des geltenden dtschen Strafrechts unter Berücks. d. Entwürfe u. unter vergleichender Heranziehung des ausländ. Strafrechts. Diss. Erlangen. Münster i. Westf.: Westfälische Vereinsdr. 1933. 95 p. **P 343.611(43)**
Bibliographie: p. 6—14.

Heinze, Otto. Die mittelbare Täterschaft in den neueren Strafgesetzentwürfen. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 34 p. **P 343.22(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Hoffmann, Horst. Die Mängel der Strafmandate. (Des Strafbefehls, d. pol. Strafverfügung u. d. Strafbescheids.) Diss. Erlangen. Kallmünz: Dr. Lassleben 1933. XIV, 111 p.
Bibliographie: p. V—VIII. **P 343.11(43)**

Höllfritsch, Reinhard. Die Entziehung von Ehrenrechten im Strafurteil. Diss. Erlangen. Zeulenroda i. Th.: Dr. Sporn 1933. 102 p.
Bibliographie: p. 99—102. **P 343.276(43)**

Hösel, Hans. Das Regressverbot im Strafrecht. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 69 p. **P 343.142(43)**
Bibliographie: p. 5.

Koch, Walter. Die Staatsanwaltschaft und der Nebenkläger. Diss. Erlangen. Kulmbach: Dr. Schuhmann 1933. VIII, 104 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 343.125.5(43)**

Kováts Andor. Észrevételek az 1930/34. törvénycikk büntetőjogi rendelkezéseihez. Debrecen: Gárdos [1933]. 100 p. **82665**

Kuhlmann, Paul. Die Rechtswidrigkeit der Unterlassung infolge vorausgehenden eigenen Tuns. Diss. Göttingen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1932. VI, 42 p. **P 343.223**
Bibliographie: p. V—VI.

Kunz, Rudolf. Die Wahlbestechung, ihre Formen u. Strafbarkeit nach den geltenden kantonalen Strafgesetzen der Schweiz, unter bes. Berücks. des eidgenössischen Strafgesetzentwurfes. Diss. Erlangen: Dr. v. Höfer & Limmert 1933. 44 p. **P 343.415(494)**
Bibliographie: p. 5—6.

Laturner, Marianne. Die Störung der Totenruhe im geltenden Strafrecht. Diss. München. München-Pasing: Dr. Meindl & Sölch 1933. 144 p. **P 343.639(43)**
Bibliographie: p. 5—10.

Lettmann, Heinrich. Die Vorbereitung zur strafbaren Handlung im Bereich des Reichsstrafgesetzbuches. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tagblatt-Haus 1933. VI, 50 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 343.236(43)**

Lombey, Robert. Die Lehre von der verminderten Zurechnungsfähigkeit. Diss. Göttingen. Bremen: Engelke Buchdr. 1930. XXX, 157 p. **83165**
Bibliographie: p. XIII—XXVII.

Lonky, Siegfried. Die Verbrechens- und Straffähigkeit der Körperschaft. Diss. Erlangen. Kallmünz: Dr. Lassleben 1932. VIII, 42 p.
Bibliographie: p. V—VIII. **P 343.22**

Mayer, Erich. Die Beschimpfung von Religionsgesellschaften. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 48 p.
Bibliographie: p. IV—V. **P 343.42(43)**

Mohrmann, Gottlieb. Die neueren Ansichten über das Wesen der Fahrlässigkeit im Strafrecht. Diss. Göttingen. Breslau: Dr. Schletter 1929. VIII, 87 p. **P 343.233**
Bibliographie: p. V—VIII.

Möhlenbeck, Wilhelm. Die betrügerische Reklame. Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. XII, 40 p. **P 343.46(43)**
Bibliographie: p. VI—XII.

Nördlinger, Walter. Die Zeugnisfähigkeit im Strafverfahren. Diss. Erlangen. Coburg: Tageblatt-Haus-Dr. 1932. 41 p.
Bibliographie: p. 41. **P 343.143(43)**

Olaszország. Törvények, rendeletek. Das italienische Strafgesetzbuch vom 19. X. 1930. Übers. v. K. Bunge. Berlin: Gruyter 1933. 227 p. (Samml. ausserdeutscher Strafgesetzbücher, 50.) **82937**

Ort, Georg. Die Notzucht. Diss. Erlangen. Bottrop i. W.: Dr. Postberg 1933. VI, 64 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 343.541(43)**

Osang, Karl-Heinz. Der Begriff der Landstreicherei. Diss. Erlangen. Hamburg: Buchdr. Niemann & Moschinski 1933. 58 p.
Bibliographie: p. 5—6. **P 343.345(43)**

Paas, Fritz Wilhelm Gustav. Strafbare Handlungen Hypnotisierter. Diss. Erlangen. Hagen-Vorhalle i. Westf.: Dr. Heinevetter 1933. V, 49 p. **P 343.225.4(43)**
Bibliographie: p. III—IV.

Pickhardt, Emil Helmuth. Der übergesetzliche Notstand, unter besonderer Würdigung der Rechtsprechung des Reichsgerichts. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1933. 34 p.
Bibliographie: p. 7—8. **P 343.228(43)**

Plehn, Hans-Jürgen. Der Versuch in Strafgesetzbüchern und Entwürfen sowie in der Literatur lateinischer Nationen in neuerer Zeit. Diss. Erlangen. Kallmünz: Dr. Lassleben 1932. X, 102 p. **82695**
Bibliographie: p. VII—IX.

Raatz, Johannes Wilhelm Hermann. Die Tötung auf Verlangen nach deutschem Strafrecht und nach neueren ausserdeutschen Gesetzgebungen. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1933. VIII, 55 p. **P 343.61**
Bibliographie: p. V—VIII.

Rácz György. Az individualisztikus büntetőjogi szemlélet alkonya. Bp.: [Pallas] 1933. 26 p. (»Angyal Pál emlékkönyv«-ből. Büntetőjogi tanulmányok.) **R 343(01)**

Rácz György. A legújabb szovjetbüntetőjog vázlata. Bp.: Egyet.-ny. [1931]. 54 p. (Angyal szeminárium kiadv., 19.) **R 343(47)**

Rehse, Wilhelm. Die Abwehr des Notstandes. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1933. VI, 20 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 343.228(43)**

Reitberger, Leonhard. Die Revisionswirkung zugunsten Dritter im Strafprozess. Diss. Erlangen. Kulmbach: Buchdr. Schuhmann 1932. VIII, 48 p. **P 343.155(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Richter, Friedrich Hermann. Die Bedeutung der Konsumtion im Strafrecht. Diss. Erlangen. Thale am Harz: Bethke Buchdr. 1933. VII, 24 p. **P 343(43)**
Bibliographie: p. VII.

Rotmann, Eberhard. Die vorläufige Festnahme durch jedermann. Diss. Erlangen. Bochum-Langendreer: Pöppinghaus-Dr. 1932. IX, 62 p. **P 343.125.5(43)**
Bibliographie: p. VI—IX.

Rudersdorf, Kurt. Der diplomatische Landesverrat und der Versailler Vertrag. Diss. Erlangen 1932. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1933. IX, 65 p. **P 343.32(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Schaudig, Otto. Die Lehre vom Mangel am Tatbestand. Diss. Erlangen: Döres-Dr. 1932. 97 p. **P 343.236(43)**
Bibliographie: p. 4—5.

Scherr, Alois. Versuchsbeginn und Vollendung beim Diebstahl. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Rossteutscher 1933. 59 p. **P 343.71(43)**
Bibliographie: p. 6—7.

Schmidtkunz, Wilhelm. Die fahrlässige Eisenbahntransportgefährdung. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 77 p. **P 343.346(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Scholten, Elisabeth. Das Jugendgerichtsgesetz und seine Ergebnisse. Diss. Göttingen: Dr. Hofer 1930. 78 p. **P 343.121.5(43)**
Bibliographie: p. 5—9.

Schötz, Helmut. Die Verletzung des Postgeheimnisses durch Beamte. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 33 p. **P 343.45(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Schwerin, Erckhinger v. Die Gewohnheitsverbrecher in den strafgesetzlichen Entwürfen Deutschlands seit 1925 u. im italienischen Strafgesetzbuch v. 1930. unter bes. Berücks. d. Verbrecher aus Hang im italienischen Strafgesetzbuch. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Buchdr. Windsheimer 1932. 101 p. **P 343.235.1(43)**
Bibliographie: p. 3—5.

Simmerlein, Ignaz. Unbefugte Annahme von Adelsprädikaten. (§. 360 Ziff. 8. R St. GB.) Darstellung d. Rechtszustandes seit 1919. Diss. Erlangen. Bamberg: Dr. Bauer 1933. 32 p. **P 343.525(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Steigleder, Erich. Die beschränkte Überprüfung des Strafurteils durch das Berufungsgericht. Diss. Erlangen. Nürnberg: Dr. Rührnschopf 1933. VIII, 59 p. **P 343.155(43)**
Bibliographie. p. VII—VIII.

Stieber, Erich. Die Wahlbestechung (§ 109 RSTGB.) Diss. Erlangen. München: Dr. Grünhöfer [1933]. 35 p. **P 343.415(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Stiegler, Alois. Die Anrechnung der Untersuchungshaft im geltenden und künftigen Recht. Diss. Erlangen. Coburg: Tageblatt-Haus-Dr. 1932. IV, 20 p. **P 343.126(43)**
Bibliographie: p. 19—20.

Stoll, Willy. Die Voraussehbarkeit bei fahrlässiger Tötung und fahrlässiger Körperverletzung durch den Kraftfahrer im Lichte der obersten Rechtsprechung. Diss. Erlangen. Kallmünz: Dr. Lassleben 1933. 89 p.
Bibliographie: p. 87—89. **P 343.346(43)**

Szundy Géza (Összeáll.) Gyakorlati útmutatás lovagias ügyek elintézéséhez. Kül. tek. az A—46. jelz. katonai becsületügyi szabályzat határozmányaira. *[1930.]* 3. kiad. Szeged: Szeged városi-ny. 1933. 80 p. **R 394.8(439)**

Vollmann, Herbert. Die subjektiven Unrechtselementen im Strafrecht. Diss. Erlangen. Zeulenroda i. Th.: Sporn Buchdr. 1933. 48 p.
Bibliographie: p. 5—6. **P 343.222(43)**

Walther, Kurt. Der Gebrauchsdiebstahl. Diss. Erlangen: Gutenberg-Dr. 1933. 50 p.
Bibliographie: p. 3—6. **P 343.71(43)**

Wandel, Wilhelm. Die Strafrechtliche Haftung des verantwortlichen Redakteurs nach dem Reichspressgesetz. Diss. Erlangen. Mühlacker: Dr. Melter 1932. VI, 50 p. **P 343.349(43)**

Welker, Josef. Die Todesstrafe im deutschen u. ausserdeutschen Strafrecht. Diss. Erlangen 1932. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 64 p. **P 343.25**
Bibliographie: p. 4—7.

Woelck, Joachim. Freitod und Selbstverletzung. Eine Strafrechtliche Untersuchung. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1933. VIII, 43 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 343.614(43)**

347 Magánjog

Privatrecht — Private law

Auburtin, Victor. Italienisches Fremdenrecht. Diss. Göttingen: Handelsdr. 1931. VIII, 94 p. **P 347.174(45)**
Bibliographie: p. 87—92.

Ausztria. Törvények, rendeletek. Das Mietengesetz in der Fassung der Mietengesetznovelle 1933. Wien: Österreichische Staatsdr. 1933. VII, 63 p. (Handausgabe österreichischer Gesetze u. Verordnungen, 251.) **P 347.453.3(436.01)**

Bernhard Miksa & Vekerdy Géza (összeáll.) A polgári jogi határozatok tára egységes szerkezetben. A m. kir. Kúriának összes elvi határozatai, jogegységi és teljes ülési döntvényei szakonkint csoportosítva. Bp.: »Független ügyvéd« kiad. 1934. 367 p. **33888**

Bertram, Helmut. Erscheinungsformen der mittelbaren Stellvertretung im heutigen Recht. Diss. Erlangen. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1933. VII, 50 p.
Bibliographie: p. IV—VI. **P 347.462(43)**

Boethelt, Hans. Niessbrauch an einem Vermögen und Vorerbschaft. Diss. Erlangen. Schramberg (Württ.): Dr. Gatzer & Hahn 1933. VIII, 67 p. **P 347.252(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Börger, Alfonz. Das Persönlichkeitsrecht. Sein Wesen u. seine Anerkennung in d. Rechtsordnung. Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. X, 78 p. **P 347.15(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Bremm, Erich. Der Ausschluss eines Mitgliedes aus einem Verein und seine gerichtliche Nachprüfung. Diss. Erlangen. Düsseldorf: Dr. Fritz 1933. VI, 50 p. **P 347.471(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Brück, Max Frhr. v. Der Begriff des Jagens unter bes. Berücksichtigung d. bayr. Rechts. Diss. Erlangen. München: Dr. Knorr & Hirth 1933. 58, [4] p. **P 347.246(433)**
Bibliographie: p. [3—4].

Brückner, Gerhard. Die rechtliche Stellung der Bühnenkünstler in geschichtlicher Entwicklung. Diss. Göttingen. Greifswald: Dr. Adler 1930. 87 p. **P 347.786**
Bibliographie: p. 5—9.

Carpentier, Etienne. Les cinq codes. Paris: Recueil Sirey 1934. V, 257, 128, 106, 80, 78, XIX p. **83131**

Curti, Arthur. Frankreichs Privat- und Handelsrecht. Bd. 1. Berlin: Springer 1934. **83089**
Bd. 1.: Personen-, Familien- und Erbrecht. XVIII, 280 p.

Dacke, August Theodor. Der Untergang der Schuldverhältnisse durch Konfusion. Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. VI, 56 p. **P 347.43(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Deglmann, Walter. Die Sicherungshypothek in ihren rechtlichen Besonderheiten. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1933. VIII, 64 p. **P 347.27(43)**

Dorweiler, Herbert. Die Haftung des persönlichen Schuldners für den Ausfall des Hypothekengläubigers, dem das Grundstück unter dem Werte zugeschlagen wurde. Diss. Erlangen 1932. Düren-Rhld.: Buchdr. Danielewski 1933. [8], 40 p. **P 347.27(43)**
Bibliographie: p. [5—7].

Drenhaus, Carl. Die Haftung für Verschulden bei Vertragsschluss, insbesonder bei Nichtzustandekommen eines Grundstücksübereignungsvertrages. Diss. Erlangen 1932. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1933. VIII, 36 p. **P 347.44(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Duehren, Heinrich v. Die vertragliche Inhaltsänderung von Schuldverhältnissen (§ 305 B. G. B.) Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1933. VIII, 81 p. **P 347.44(43)**
Bibliographie: p. IV—VIII.

Fischer Rezső. Állatvásár és állatszavatosság. Sárospatak: Fischer-ny. 1933. 76 p. 1 t. (Állategészségügyi ismeretterjesztés, 2.) **R 347.451.5(439)**

Foerster, Ernst. Das Problem der Enteignung. Diss. Göttingen. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1932. VIII, 143 p. **84303**
Bibliographie: p. V—VII.

Gielen, Richard. Die Verletzung obligatorischer Rechte durch Dritte als unerlaubte Handlung nach § 823 Abs. I. BGB. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 56 p. **P 347.4(43)**
Bibliographie: p. 5—8.

Herr, Heinrich. Rechtliche Natur und Wirkungen der Inkassovereinbarung. (Inkassozession.) Diss. Erlangen. Bielefeld: Dr. Rennebohm & Hausknecht 1933. X, 61 p. **P 347.415(43)**
Bibliographie: p. VII—X.

Hinz, Herbert. Die hypothekarische Belastung des Bruchteils eines Grundstücks. Diss. Erlangen. Zeulenroda i. Thüringen: Sporn-Dr. 1933. 64 p. **P 347.27(43)**
Bibliographie: p. 7—9.

Imle, Wolfgang. Vorsatz, Arglist und Hinterlist im BGB. Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. X, 45 p. **P 347.141(43)**
Biblographie: p. VI—X.

Kaiser, Franz. Gesamtgläubigerhypotheken und Gesamtgläubigergrundschulden. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 36 p. **P 347.27(43)**
Bibliographie: p. 3—5.

Kelemen László. A helyes haszonbérleti szerződés. Különös tekintettel a városi mezőgazdasági ingatlanokra. Szeged: Ablaka-ny. 1934. 15 p. **R 347.453(439)**

Kirchhoff, Friedrich Wilhelm Günter. Die nachträgliche Abänderung des Grundstücksveräusserungsvertrages. Diss. Erlangen. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1933. V, 41 p. **P 347.451.4(43)**
Bibliographie: p. IV—V.

Klein, Hans. Die Nachfolge in Rechte und Pflichten aus dem Arbeitsvertr. unter bes. Berücksichtigung d. Betriebsübergangs. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. XI, 43 p. **P 347.454(43)**
Bibliographie: p. VI—IX.

Klippert, Fritz. Die Veräusserung und Verpfändung von Waren, die mit der Eisenbahn durch mehrere Länder transportiert werden. Zu beurteilen nach d. in Deutschland geltenden internat. Privatrecht. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 55 p. **P 347.466 : 341.5(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Kotthaus, Adolf. Die Ermächtigung. Diss. 1931. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 42 p. **P 347.462(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Krimphove, Arnold Kaspar. Das Verhältnis des rechtsfähigen Vereins zu dem bisher bestehenden nicht rechtsfähigen Verein. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 44 p. **P 347.471**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Laxy, Günter. Das Problem der Vorteils-Ausgleichung im bürgerlichen Recht. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1933. VI, 31 p. **P 347.426(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Lohmann, Franz. Zur Lehre von der Grundschuld unter bes. Berücks. der nichtvalutierten Grundschuld, ihrer Pfändung und ihre Stellung in der Zwangsversteigerung. Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. VIII, 39 p. **P 347.27(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Mayer, Ernst. Der Verwahrungsvertrag. Diss. Erlangen. Zeulenroda i. Thür.: Dr. Sporn 1933. 200 p. **84123**
Bibliographie: p. 5—6.

Meyer, Manfred Ernst. Eigentumsbeschränkung und Enteignung. Diss. Halle-Wittenberg. Dresden: Risse-Verl. [1933]. 73 p.
Bibliographie: p. 67—71. **P 347.234(43)**

Mücher, Paul. Die unwiderrufliche Vollmacht. Diss. Erlangen 1932. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1933. V, 26 p. **P 347.462(43)**
Bibliographie: p. IV—V.

Németország. Törvények, rendeletek. Reichserbhofgesetz vom 29. IX. 1933. (RGBl. I. S. 685) nebst Durchführungsverordnungen des Reichs u. d. Länder. Erläutert v. Werner Vogels. *[1933.]* 2. neubearb. Aufl. Berlin: Vahlen 1934. 364 p. **83118**
Bibliographie: p. 7—12.

Pauer, Fritz. Das Dienstzeugnis. Diss. Erlangen. Kallmünz: Dr. Lassleben 1933. VI, 86 p.
Bibliographie: p. IV—VI. **P 347.454(43)**

Rave, Werner. Das dingliche Verkaufsrecht. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 36 p. **P 347.239(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Schrötter, Rupert. Die rechtliche Natur der sogenannten Gemeindenutzungen in Bayern. Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Triltsch 1933. VI, 65 p. **P 347.243.1(433)**
Bibliographie: p. V—VI.

Sehnert, Curt. Die Rechtslage zwischen Auflassung und Eintragung bei zugrundeliegendem gültigen Grundstücksveräusserungsvertrage. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 28 p. **P 347.27(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Stelzer, Alfred. Die Abgrenzung zwischen Verzug und zeitweiliger Unmöglichkeit der Leistung. Diss. Erlangen 1932. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 51 p. **P 347.425(43)**

Storkebaum, Walter. Entstehung von Verbindlichkeiten aus Erteilung eines Rates. Diss. Erlangen. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1933. VI, 63 p. **P 347.141(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Szladits Károly. A magyar magánjog vázlata. 1—2. k. *[1902.]* 4. átdolg. kiad. Bp.: Grill 1933—1935. 370; V, 508 p. **84222**

Tillmanns, Herbert. Das Los neben Mitberechtigung und Mitverpflichtung bei Ungewissheit im Recht. Diss. Erlangen. Berlin: Dr. Rother 1932. VI, 53 p. **P 347.41**
Bibliographie: p. I—IV.

Trummer Árpád. Ipari vízhasználatok kártalanítása. Bp.: Stádium-ny. 1933. 28 p. (Magy. mérnök- és építész-egyl. közl. 1933. 11—16. sz.-ból.) **R 347.247**

Tschmarke, Ulrich. Die Voraussetzungen der Gastwirtschaftung. Diss. Göttingen. Königsberg i. Pr.: Dr. Kopal & Schulz 1932. [3], V, 48 p. **P 347.56(43)**
Bibliographie: p. I—V.

Uhle, Franz Joseph. Die Rechtsverhältnisse zwischen dem Käufer eines Hauses und den Mietern. Diss. Erlangen. Detmold: Meyer-Dr. 1933. 55 p. **P 347.453.3(43)**
Bibliographie: p. 7—8.

Voge, Albert. Der Ausschluss aus einem bürgerlich-rechtlichen Verein u. d. rechtliche Nachprüfungsrecht d. Ausschlusses. Diss. Göttingen. Urach (Württ.): Dr. Weise 1932. VIII, 77 p. **P 347.471(43)**
Bibliographie: p. IV—VII.

Woestmann, Bernhard. Die Eintragung der Forderung bei der Hypothek. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 40 p. **P 347.27(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Zellerhoff, Franz. Die rechtliche Bedeutung des Handelns unter falschen Namen. Diss. Erlangen. Gronau i. Westf.: Dr. Wolbers 1932. VIII, 46 p. **P 347.189(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Zurmühl, Gustav. Die Rechtsgeschäfte der beschränkt Geschäftsfähigen. Diss. Erlangen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1933. IX, 62 p. **P 347.157(43)**
Bibliographie: p. VII—IX.

347.6 Családjog

Familienrecht — Family law

Baltzer, Emil. Die Auseinandersetzung und Teilung nach Endigung der allgemeinen Gütergemeinschaft. Diss. Erlangen. Nürnberg: Alfa-Buchdr. 1933. 74 p. **P 347.627(43)**
Bibliographie: p. 73—74.

Beismann, Ernst. Die Rechtsstellung des Anerben. Studie an Hand d. geltenden dtschen Anerbenrechtsgesetze. Diss. Göttingen. Gütersloh i. Westf.: Dr. Franke 1932. 60 p. **P 347.68(43)**
Bibliographie: p. 6—7.

Böhmer, Heinz. Reform der Ehescheidung unter Berücksichtigung ausserdeutscher Rechte. Diss. Erlangen. [O. O. & Dr.] [193?]. 82 p. **P 347.627**

Erbrecht, Erich. Umfang und Grenzen der Vertragsfreiheit im Ehegüterrecht des bürgerlichen Gesetzbuches. Diss. Erlangen. Coburg: Tageblatt-Haus-Dr. 1932. IV, 62 p.
Bibliographie: p. 59—61. **P 347.626(43)**

Frankenstein, Alfred. Die nacheheliche Unterhaltspflicht und ihre Regelung im Scheidungsvertrag. Diss. Erlangen. Düren-Rhld.: Dr. Danielewski 1932. [8], 60 p. **P 347.634(43)**
Bibliographie: p. [6—8.]

Gersie, Wilhelm Hilmar. Die Bedeutung des »final decree« für die rechtliche Stellung des Erben. Eine Abhandl. a. d. Erbrecht u. Nachlassverfahren d. Vereinigten Staaten v. Amerika im Vergleich z. deutschen Recht. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1931. XXX, 105 p. **84302**
Bibliographie: p. VII—XVI.

Gilles, Elfriede. Schutzaufsicht und Fürsorgeerziehung. Ihr Einfluss auf d. Rechtsstellung d. Erziehungsberechtigten unter bes. Berücksichtigung d. Elternrechts. (Art. 120 R. V.) Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. X, 55 p. **P 347.634(43)**
Bibliographie: p. III—VI.

Hassel, Gretel. Der Unterhaltsanspruch des unehelichen Kindes gegen seinen Vater. Diss. Erlangen. Dortmund: Dr. Rühmkorf 1933. XI, 50 p. **P 347.632(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Haug, Wolfhardt. Die Bedingung beim Vermächtnis im römischen Recht und im bürgerlichen Gesetzbuch. Diss. Erlangen. München : Dr. Huber 1932. 32 p. **P 347.67(37)**
Bibliographie : p. 6.

Hebekus, Erich. Die Rechtsstellung des Ausländers im internationalen deutschen Erbrecht. Diss. Erlangen 1932. Coburg : Tageblatt-Haus Dr. 1933. VII, 35 p.
Bibliographie : p. V—VII. **P 347.65 : 341.5(43)**

Jehu, John Paul. Die Scheidungsgründe des deutschen und des nordamerikanischen Rechts. (Eine vergleichende Studie.) Diss. Erlangen. München : Bayerische Dr. 1932. 98 p. **P 347.627(43)**
Bibliographie : p. 97—98.

Jung, Helmut Werner. Die Wiederherstellung der ehelichen Gemeinschaft. Diss. Erlangen : [o. Dr.] 1933. VI, 45 p. **P 347.627(43)**
Bibliographie : p. V—VI.

Kauser Lipót. A feldúltság és elviselhetetlenség a házassági törvény 80. §-ában. Melléklet a Polgári jog 1934. évi márciusi számához. Bp. : Grill 1934. 18 p. (A Polgári jog kvt. 18.) **R 347.627(439)**

Küper, Maria. Das Pflegekinderwesen unt. bes. Berücks. der rechtlichen Grundlagen im Reichsjugendwohlfahrtsgesetz. Diss. Erlangen. Coburg : Dr. Tageblatt-Haus 1932. X, 57 p. **P 347.64(43)**
Bibliographie : p. VII—X.

Nagy Domokos. Eljárás házassági ügyekben. A vonatkozó jogszabályok és azok magyarázata a legújabb bírói gyakorlat közlésével. Előszót írta T ó t h György. Bp. : Radó-ny. 1934. 207 p. **83468**

Nickel, Wolfgang. Die Vor- und Nacherbschaft nach dem bürgerlichen Gesetzbuche. Diss. Erlangen. Köln : Pilgram-Dr. 1932. VI, 56 p.
Bibliographie : p. V—VII. **P 347.67(43)**

Potthoff, Heinrich. Der Aussteueranspruch der Tochter. Diss. Erlangen. [O. O. & Dr.] 1933. VI, 47 p. **P 347.634(43)**
Bibliographie : p. IV—VI.

Rohe, Alfred. Die Verzeihung von Eheverfehlungen. (§ 1570 BGB.) Diss. Erlangen. Coburg : Dr. Tageblatt-Haus 1933. VI, 35 p.
Bibliographie : p. V—VI. **P 347.627(43)**

Trute, Hellmut. Das Recht des Ehescheidungsvertrages und seine Beurteilung in der reichsgerichtlichen Rechtsprechung. Diss. Königsberg. Coburg : Tageblatt-Haus-Dr. 1932. IV, 63 p. **P 347.627(43)**
Bibliographie : p. 62—63.

Zellmann, Rudolf. Reformatio in peius in Ehesachen? Diss. Erlangen. Münster : Westfal. Vereindr. 1932. 57 p. **P 347.627(43)**
Bibliographie : p. 5—8.

Zopfy, Hanne. Vereinsvormundschaft. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Triltsch 1933. [4], 43 p. **P 347.64(43)**
Bibliographie : p. 42—43.

347.7 Kereskedelmi jog

Handelsrecht — Commercial law

Balfanz, Helmut. Sparkasseneinzahlungen auf ein fremdes Guthaben. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck : Dr. Krahl 1932. VII, 51 p. **P 347.759.32(43)**
Bibliographie : p. V—VII.

Bartz, Richard. Firmenwahl und unlauterer Wettbewerb. Diss. Erlangen. Ochsenfurt a. M. : Dr. Fritz & Rappert 1933. 61 p.
Bibliographie : p. 4—5. **P 347.776(43)**

Bergmann, Hans. Autorenhonorare und Verlegergewinne. Frankfurt a. Main : Blazek & Bergmann [1933]. 84 p. **P 655.5(43)**
Bibliographie : p. 81—84.

Binapfl, Rudolf. Der Erwerb eigener Aktien nach der Aktienrechtsnovelle vom 19. IX. 1931. Diss. Erlangen 1932. Regensburg : Dr. Aumüller 1933. 83 p. **P 347.725(43)**
Bibliographie : p. 82—83.

Blum, Otto. Die Auflösungsgründe des Versicherungsverhältnisses. Diss. München : Dr. Höfling 1933. 46 p. **P 347.764(43)**
Bibliographie : p. 5—6.

Brümmer, Paul. Geschäftsanteil und Geschäftsguthaben bei der Erwerbsgenossenschaft. Diss. Erlangen. Dortmund : Dr. Strauch 1932. X, 108 p. **83881**
Bibliographie : p. VI—X.

Ende, Kurt v. Die Ausstattung (nicht eingetragene Marke) im Verhältnis zum eingetragenen Warenzeichen. Diss. Erlangen. Bochum-Langendreer : Dr. Pöppinghaus 1932. II, 86 p. **P 347.772(43)**
Bibliographie : p. 84—86.

Engelbrecht, Hanns Wolfgang. Die Formen des deutschen Lagerscheins nach neuem Recht. Diss. Erlangen. Berlin : Buchdr. Hartmann 1933. VII, 81 p. **P 347.767(43)**
Bibliographie : p. V—VII.

Ernst, Richard. Das betrügliche Abspenstigmachen von Kunden. Diss. Erlangen : Weissmann Dr. 1932. IV, 57 p. **P 347.776(43)**
Bibliographie : p. I—II.

Esslinger, Wilhelm. Die Untreue des Handlungsagenten. Diss. Erlangen 1932. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1933. VIII, 64 p.
Bibliographie: p. V—VIII. **P 347.716(43)**

Fülei-Szántó Endre. A váltótelepítési jog. Különös tekintettel a genfi nemzetközi egyezményre. Bp.: Franklin-Társ. 1934. 214 p. **83819**
Bibliográfia: p. 210—214.

Glacz Ottmár. Jogi tanácsadó fogyasztási szövetkezetek részére. Bp.: Pallas ny. 1934. 132 p. (Hangya ügyviteli szabályaiból.) **83445**

Gofferjé, Wilhelm. Die Sachfirma. Diss. Erlangen. 1932. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1933. VIII, 54 p. **P 347.774(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Goudefroy, Eduard. Die Vorteilsausgleichung unter besonderer Berücksichtigung der Zwangsversteigerung. Diss. Erlangen. Bottrop i. W.: Dr. Postberg 1933. VIII, 44 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 347.739(43)**

Hansen, Klaus-Jürgen. Die Zulässigkeit der Haftungsbeschränkungen der Spediteure im Zusammenhang mit der Speditionsversicherung nach den Allgemeinen deutschen Spediteurbedingungen vom 1. VII. 1930. Diss. Erlangen. Meiningen: Keyssner'sche Hofbuchdr. 1933. 64 p. **P 347.763(43)**
Bibliographie: p. 7—8.

Hasel, Emil. Das gerichtliche Vergleichsverfahren bei der Aktiengesellschaft. Diss. Erlangen 1932. Stuttg.-Ravensburg: Verl. & Druckerei Ges. 1933. 70 p. **P 347.739(43)**
Bibliographie: p. 7—8.

Heilbronner, Oskar. Die strafrechtliche Bedeutung von Zahlungseinstellung und Konkurseröffnung. Diss. Erlangen. Augsburg: Heber-Dr. 1932. 61 p. **P 343.535(43)**
Bibliographie: p. 59—61.

Henseling, Hermann. Die Haftung der Eisenbahn für Gepäck unter Berücksichtigung d. Zusammenarbeit d. Eisenbahn m. anderen Verkehrsunternehmungen. Diss. Erlangen. Gelnhausen: Dr. Kalbfleisch 1933. 84 p.
Bibliographie: p. 7—9. **P 347.763.4(43)**

Klinksiek, Georg. Das deutsche Lagerscheinrecht unter Berücksichtigung der Verordnungen vom Jahre 1931. Diss. Erlangen. Torgau: Torgauer Dr. 1933. X, 62 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 347.767(43)**

Kohlmeier, Rupert. Der Sachlichkeitsgrundsatz im Wettbewerbsrecht unt. bes. Berücks. des Zugabewesens. Diss. Erlangen 1932. Schramberg: Dr. Gatzer & Hahn 1933. IV, 99 p. **P 347.777(43)**
Bibliographie: p. 98—99.

Lagershausen, August. Die Grenzen der Verwendung des eigenen Namens im Firmen- und Wettbewerbsrecht. Diss. Erlangen. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1933. VI, 53 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 347.774(43)**

Lichtschlag, Wilhelm. Die Gesamtprokura. Diss. Göttingen. Gladbach-Rheydt: Dr. Rhein 1931. 66 p. **P 347.720.36(43)**
Bibliographie: p. 7—9.

Magyarország. Société centrale de crédit mutuel de Hongrie. Lois et ordonnances ayant force de loi hongroises relatives aux sociétés coopératives. Bp.: Impr. Pátria 1933. 59 p. **R 347.726(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Ungarische kreditgenossenschaftliche Gesetze und gesetzkräftige Verordnungen. Hg. v. der Landes-Zentralkreditgenossenschaft. Bp.: Pátria 1932. 55 p. **R 347.726(439)**

Mayer, Erich. Die Stellung des Aufsichtsrats der Aktiengesellschaft nach der Aktienrechtsnovelle v. 19. IX. 1931. Diss. Erlangen. Forchheim Obfr.: Dr. Mauser 1933. VII, 124 p. **83883**
Bibliographie: p. VI—VII.

Meyer, Barbara Elisabeth. Das subjektive Recht am Unternehmen. Diss. Erlangen 1932. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 44 p. **P 347.720.3**
Bibliographie: p. 3—6.

Müller, Rudolf. Das Recht des Mieters auf Anlegung einer Antenne. Diss. Göttingen: Dr. d. »Göttinger Tageblattes« 1932. 35 p.
Bibliographie: p. 33. **P 347.763.81(43)**

Müting, Fritz. Der Schutz des Warenzeichens, seine Durchführung und Gestaltung. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1932. VIII, 51 p. **P 347.772(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Németország. Törvények, rendeletek. Seewasserstrassenordnung. Polizeiverordnung z. Regelung d. Verkehrs auf d. dtschen Seewasserstrassen. (SWO.) v. 31. X. 1933. Hg. im Reichsverkehrsministerium. Berlin: Mittler 1933. VIII, 272 p. **83152**

Neu, Walter. Werkspionage. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 87 p. **P 343.534(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Nyeviczkey Zoltán. A mai devizajog és néhány megoldásraváró kérdés, különös tekintettel a legújabb gazdasági fejlemények és a jogfejlődés kölcsönhatásaira, a vonatkozó törvények és a rendeletek teljes gyüjteményével és a polgári bíróságok gyakorlatának részletes ismertetésével. Bp.: Attila-ny. 1934. 419 p. **83902**

Odebrett, Rudolf. Rechtsverbindlichkeit und Rechtswirksamkeit allgemeiner Geschäftsbedingungen unter besonderer Berücksichtigung der Bankbedingungen. Diss. Königsberg. Danzig: Dr. Wedel 1932. V, 57 p.
Bibliographie: p. III—V. **P 347.711(43)**

Pajor Rezső & Wilhelm Jenő. A tisztességtelen verseny anyagi és alaki jogszabályai. Bp.: Fővárosi könyvkiadó 1934. 271 p. **83246**

Panzer, Heinz. Die Neuheit der Erfindung. Diss. Erlangen. Murnau Obb.: Dr. Fürst 1932. [6], 58 p. **P 347.771(43)**
Bibliographie: p. [4—5.]

Pototzky, Walter. Die Verwirkung im Patentrecht. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1933. IX, 61 p. **P 347.771(43)**
Bibliographie: p. VI—IX.

Raape, Clemens. Die Anweisung des bürgerlichen Gesetzbuches. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1932. X, 62 p.
Bibliographie: p. VII—X. **P 347.748(43)**

Reisser, Heinrich. Die rechtliche Stellung des aktionärs nach deutschem und englischem Recht. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 101 p. **P 347.725(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Részvénytörvény előkészítése, A—. A magyar részvényjogi reform anyagának előkészítésére a magyar jogászegylet által kiküldött bizottságnak munkálata. Közli a Magyar jogászegylet. Bp.: Magy. jogászegylet 1933. 365 p. (Magy. jogászegylet kvtára, 15.) **82610**

Schreek, Erich. Die rechtliche Stellung der Organe der Aktiengesellschaft nach d. alten u. d. neuen Recht. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 46 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 347.725(43)**

Sieber, Wilhelm. Die dinglichen Rechtsverhältnisse beim Kommissionsgeschäft. Diss. Erlangen. Babenhausen: Dr. Kreutzer 1932. VIII, 63 p. **P 347.716(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Staatz, Herbert Volker. Die mehrfache Beteiligung bei der Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht. Diss. Erlangen: Dr. Klinz 1933. VIII, 105 p. **P 347.726(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Struckmeyer, Harry. Der ungarische Aktienrechtsentwurf 1932. Greifswald: Bamberg 1933. 48 p. **R 347.725(439)**
Bibliographie: p. 5—6.

Tafel, Ulrich. Die Werkspionage und ihre strafrechtliche Bekämpfung unter bes. Berücks. d. durch d. Notverordnung v. 9. III. 1933 geschaffenen Neuerungen. Breslau-Neukirch: Kurtze 1933. VIII, 91 p. (Strafrechtliche Abhandl., 328.) **82886**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Veelken, Ludwig. Eigentum und Besitz am Frachtgut. Diss. Erlangen. Emsdetten (Westf.): Lechte-Dr. 1932. VIII, 48 p.
Bibliographie: p. VI—VIII. **P 347.763(43)**

Volk, Otto. Der Strafrechtsschutz bei Ausverkäufen nach dem unlauteren Wettbewerbgesetz und der Verordnung des Reichspräsidenten zum Schutze der Wirtschaft vom 9. März 1932. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1932. XIV, 55 p. **P 386.186.2(43)**
Bibliographie: p. VII—XIII.

Winkler, Walter. Preisabbau und unlauterer Wettbewerb. Diss. Erlangen 1932. Forchheim Ofr.: Buchdr. Mauser 1933. VIII, 56 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 343.531(43)**

347.78 Szerzői jog

Urheberrecht — Copyright

Albrecht, Helmut. Das Kunstgewerbe in der deutschen Urhebergesetzgebung. Eine Untersuchung ü. d. Möglichkeit einer Grenzziehung zwischen Kunstschutzgesetz u. Geschmaksmustergesetz. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VIII, 86 p.
Bibliographie: p. VI—VIII. **P 347.78(43)**

Cobor, P. La protection des informations de presse. Milano: »Cultura« [193?]. 30 p. **P 347.78**

Kolbe, Joachim. Die Aufführung der Tonfilmmusik unt. bes. Berücks. d. v. Reichsjustizministerium ausgearb. Entwurfs eines LUG. Diss. Erlangen 1932. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 25 p. **P 347.782(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Werz, Luitpold. Das Urheberrecht des Tonfilms. Im deutschen, ausländischen u. internat. Recht. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1932. XII, 68 p. **P 347.782**
Bibliographie: p. VI—X.

347.9 Perrendtartás

Zivilprozessordnung — Civil procedure

Baumann, Karl Hans. Das Armenrecht der deutschen Zivilprozessordnung im Vergleich mit dem zivil-prozessualen armenrechtlichen Institut Oesterreichs, Frankreichs, Italiens, Spaniens, Englands, sowie mit dem des Bundesrechtes der Vereinigten Staaten von Nordamerika. Diss. Erlangen 1932. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1933. X, 72 p. **P 347.921.6**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Baumbach, Adolf. Zivilprozessordnung in der vom 1. I. 1934 ab geltenden Fassung mit Gerichtsverfassungsgesetz und den wichtigsten Nebengesetzen. *[1924.]* 9. Aufl. München: Beck 1934. XIX, 1537 p. **83504**

Ernst, Leo. Willensmängel bei Prozesshandlungen. Diss. Erlangen 1932. Radebeul-Dresden: Dr. Kupky & Dietze 1933. 56 p.
Bibliographie: p. 7—8. **P 347.921.1(43)**

Gebel, Norbert. Die Entscheidung nach Lage der Akten. Diss. Erlangen 1932. Kallmünz: Dr. Lassleben 1933. XI, 67 p. **P 347.932(43)**
Bibliographie: p. VI—IX.

Holzheid, Dietrich. Gesetzesverletzung als Grundlage der Revision im Zivilprozess. Diss. Erlangen 1932. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. XII, 107 p. **P 347.955(43)**
Bibliographie: p. VIII—X.

Horstmann, Otto. Materielle Wirkung des Klagverzichts? Diss. Erlangen. Dortmund: Rühmkorf-Dr. 1933. V, 37 p. **P 347.921(43)**
Bibliographie: p. IV—V.

Kauffmann, Kurt. Begriff und Wirkung fehlerhafter Entscheidungen im Zivilprozess. Diss. Erlangen. [O. O. u. Dr. 193?]. [6], 51 p.
Bibliographie: p. [5—6.] **P 347.95(43)**

Krafft von Dellmensingen, Leopold. Die subjektiven Grenzen des Schiedsvertrags. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1932. VI, 43 p. **P 347.918(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Luetgebrune, Walter. Die Stellung des Rechtsanwaltes im neuen Staat. Vortrag. München: Schweitzer 1933. 10 p. **P 347.965.3(43)**

Lüdtke, Egon. Der Schiedsrichtervertrag. Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Triltsch 1933. VIII, 69 p. **P 347.918(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Magyar kir. Kúria, A — ügyvédi tanácsának gyakorlata 1930—1933. VI. 30. Közlik: Biró László, Grünhut Jenő, Wolf Ernő. Előszót irta Pap József. Bp.: Biró kiad. 1933. 228 p. **K 3479/5**

Miekeley, Gerd. Über unwahre Prozessbehauptungen. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1933. VIII, 101 p. **P 347.94(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Nagl, Kurt. Die Zwangsvollstreckung zur Erwirkung von Handlungen. Diss. Erlangen. München: Universitäts-Buchdr. Wolf 1932. 50 p. **P 347.952(43)**
Bibliographie: p. 4—5.

Németország. Törvények, rendeletek. Zivilprozessordnung in der vom 1. I. 1934. an geltenden Fassung mit Gerichtsverfassungsgesetz, den Einführungsgesetzen, der Entlastungsverordnung dem Lohnbeschlagnahmegesetz und der Lohnpfändungsverordnung. Textausg. hg. v. Erich Volkmar. *[1921.]* 5. durchges. Aufl. Berlin: Dtsches Druck- u. Verlagshaus 1934. XVI, 390 p. (Samml. dtscher Gesetze, 132.) **83132**

Rheinheimer, Walter. Wie erlange ich das Armenrecht? Die Voraussetzungen u. Wirkung d. Armenrechts. Bonn: Stollfuss 1933. 34 p. (Samml. »Hilf dir selbst!«, 59.) **P 347.921.6(43)**

Sárffy Andor. A végrehajtás megszüntetése iránti per. Bp.: Gergely 1934. 180 p. **83924**

Schäfer, Rudolf. Die Rechtslage bei der Mobiliarzwangsversteigerung einer nicht gepfändeter Sache. Diss. Erlangen. 1931. Würzburg: Dr. Mayr 1933. [8], 28 p.
Bibliographie: p. [6—7.] **P 347.952(43)**

Schmidinger, Anton. Die eidliche Vernehmung der Parteien nach dem Entwurf einer Zivilprozessordnung, verglichen mit dem Parteieid der Reichszivilprozessordnung u. d. österr. Zivilprozessordnung. Diss. Erlangen 1932. Forchheim Ofr.: Buchdr. Mauser 1933. VII, 47 p. **P 347.945(43)**
Bibliographie: p. V—VII.

Stöhr, Walter. Die Erstreckung der Rechtskraft. Diss. Erlangen. Lippstadt (Westf.): Dr. Thiele 1932. 56 p. **P 347.953(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

348 Egyházjog

Kirchenrecht — Canon law

Dresel, Georg. Die Lateranverträge zwischen dem Hl. Stuhl u. dem Königreich Italien in Recht u. Politik. Diss. Erlangen 1932. Höchstadt a. d. Aisch: Buchdr. Dennhardt 1933. [3], 120 p. **P 348.71(45)**
Bibliographie: p. 117—120.

Eckstein, Georg. Die Bindung des Staates an Akte der öffentlichrechtlichen Religionsgesellschaften. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 40 p.
Bibliographie: p. 4—6. **P 348.71(43)**

Haring, Johann. Kommentar zum neuen österreichischen Konkordat. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1934. 95 p. **P 348.71(436.01)**

Magyarország. Református egyház. A magyarországi református egyház törvényei. Az 1928. évi május hó 8. napján megnyilt negyedik bpesti országos zsinat által alkotott kilenc törvénycikk. Hivatalos kiadv. Bp.: Bethlen G.-ny. 1933. 326 p. **82925**

Rohn, Otto Ernst. Lutherische und reformierte Kirchenverfassung im Deutschland der Nachkriegszeit. (Ein Vergleich). Diss. Erlangen. Ochsenfurt a. M.: Dr. Fritz & Rappert 1933. 99 p. **P 348.841(43)**

Stober, Götz-Eberhard. Die Gesetzesstellung des Book of Common Prayer und ihre Bedeutung. Diss. Erlangen 1932. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. V, 52 p. **P 348.83**
Bibliographie: p. 50—52.

349 Jogtörténet

Rechtsgeschichte — History of law

Beyer, Werner. Das italienische Strafrecht der Scholastik nach Albertus Gandinus. Diss. Göttingen. 1930. Bielefeld: Dr. Rennebohn & Hausknecht 1931. VIII, 39 p.
Bibliographie: p. VIII. **P 343(45)**

Hoppe, Johannes Aloysius Antonius. Das Strafensystem des dithmarsischen Rechts im Mittelalter. Diss. Erlangen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1933. VIII, 48 p. **P 343(431.65) Dithmarschen**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Illés József. Bevezetés az európai jogtörténetbe. —— egyet. előadásai után szerk. Ginyovszky József. Bp.: Politzer 1933. 140, [6] p. **84232**

Leicht, Pier Silverio. Einige Hauptprobleme der italienischen Rechtsgeschichte. Köln: Petrarca-Haus 1933. 22 p. (Veröffentlichungen des Patrarca-Hauses. Zweite Reihe: Vorträge, I.) **P 349(45)**

Mailly, Anton. Deutsche Reichsaltertümer in Sage und Brauchtum. *[1929.]* 2. Aufl. Wien: Reinhold-Verl. 1933. 251 p. **82910**

35 Közigazgatás

Verwaltung — Administration

Chelwood, Cecil of. The machinery of government. London: Milford 1932. 23 p. (Barnett house papers, 10.) **P 354(42)**

Egyed István. A közigazgatási képzés különös tekintettel a mérnökök közigazgatási alkalmazására. Bp.: Szfőv. háziny. 1934. 12 p. (Városi Szemléből.) **R 35(07)(439)**

Giacometti, Z[accaria]. Die Verfassungsgerichtsbarkeit des schweizerischen Bundesgerichtes. (Die staatsrechtliche Beschwerde.) Zürich: Polygraphischer Verl. 1933. VIII, 282 p. **83094**

Komáromy-Hiller Ernő & Szirmay Károly (összeáll.) A hatósági bizonyítványok kiállításának szabályai. Jogszabályok, hatósági utasítások és elvi jelentőségű határozatok gyüjteménye. Bp.: Merkantil-ny. 1934. 91 p. **83755**

Maunz, Theodor. Neue Grundlagen des Verwaltungsrechts. Hamburg: Hanseatischer Verl. 1934. 60 p. (Der deutsche Staat d. Gegenwart, 9.) **P 350.7(43)**

Oelschlägel, Walter. Der Bezirksverband als Selbstverwaltungsträger nach der sächsischen Gemeindeordnung. Dresden: Risse-Verl. 1934. 40 p. **P 353.02(432.1)**
Bibliographie: p. 4—5.

Poroszország. Törvények, rendeletek. Das preussische Polizeiverwaltungsgesetz v. 1. VI. 1931 nach Einfügung aller ergangenen Änderungen m. d. Ausführungsbestimmungen in d. Fassung nach d. Stande v. 1. IX. 1933. Erläut. v. Hans-Theodor Kretschmann. Köln: Gonski 1933. XII, 110 p.
[Mit XVII Anhänge.] **82876**

Rolland, Louis. Précis de droit administratif. *[1926.]* 5. éd. Paris: Dalloz 1934. VIII, 564 p. (Petit précis dalloz.) **83124**

Siebert, Friedrich. Der Staatskommissar (für die Kommunalverbände) vornehmlich in Preussen. Diss. Göttingen: Dr. Göttinger Handelsdr. 1932. 60 p. **P 350.72(431)**
Bibliographie: p. 57—59.

Szivessy Lehel. A magyar közigazgatás fejlődése és a reformtörekvések. Szeged: Városi ny. 1933. 28 p. **X 2147/7**
= Szegedi m. kir. Ferenc József tud. egyetem barátai egyesületének jog- és államtud. szakoszt. tartott előadások, 7.

Tomcsányi Móric. Magyar közigazgatási és pénzügyi jog. Különös (szakigazgatási) rész. Bp.: Szerző 1933. 480 p. **83463**

350.8 Köztisztviselők

Öffentliche Beamte — Civil service

Ausztria. Törvények, rendeletek. Das Besoldungsrecht der österreichischen Bundesangestellten. Hg. v. Erich Gruber & Robert Schimek. Wien: Österr. Staatsdr. 1934. XII, 534 p. (Handausg. österr. Gesetze u. Verordnungen, Nr. 252.) **84111**

Ausztria. Törvények, rendeletek. Das Dienstrecht d. oberösterreichischen Gemeindeangestellten. Bearb. v. Josef Ensthaler. Linz: Amte d. o.-ö. Landesregierung 1934. XXVI, 132 p. **83776**

Fabricius, Hans. Der Beamte einst und im Neuen Reich. Berlin: Nationaler Freiheitsverl. [1934]. 112 p. **82769**
Bibliographie: p. 2.

Gerber, Hans. Politische Erziehung des Beamtentums im Nationalsozialistischen Staat. Tübingen: Mohr 1933. 32 p. **P 350.8(43)**

Hagen. Das neue Beamtenbesoldungs- und Versorgungsrecht im Reich und in Preussen. Berlin: Kameradschaft-Verl. 1934. 144 p. **83366**

Laky Dezső. A közületi alkalmazottak szociális és gazdasági viszonyai. Bp.: Szfv. háziny. [1934]. 90 p. **K 3100/46**
= Statisztikai Közlemények 67, 1.

Leupold, Charlotte. Auswahl und Anstellung der Verwaltungsbeamten in England. Lpzg: Weicher 1933. VIII, 100 p. (Leipziger rechtswissenschaftl. Studien, 82.) **83079**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A gyakorlati közigazgatási vizsgáról szóló jogszabályok. Utmutató. Összeáll.: Avasújvárosi Kovách Lajos. Bp.: Franklin 1934. 33 p. **R 350.823(439)**

Müller, Heinrich. Beamtentum und Nationalsozialismus. *[1931.]* 7. Aufl. München: Eher 1933. 64 p. (Nationalsozialist. Bibl., 30.)
Bibliographie: p. 63. **P 350.8(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Reichsgesetz zur Änderung von Vorschriften auf dem Gebiete des allgemeinen Beamten-, des Besoldungs- und des Versorgungsrechts. Vom 30. VI. 1933. Erläut. v. Oskar Georg Fischbach. Berlin: Gruyter 1933. XII, 264, 48 p. (Guttentagsche Samml. dtscher Reichsgesetze, 82 b.) **82692**

Németország. Törvények, rendeletek. Wiederherstellung des Berufbeamtentums. Die Gesetze u. Verordnungen d. Reichs u. d. Ausführungsvorschriften Preussens i. d. am 15. X. 1933 gültigen Fassung. Zusam.-gest. v. Harold Rasch. Berlin: Heymann 1934. [4], 56 p. **P 350.8(431)**

Odinius, Erika. Die Schranken der freien Meinungsäusserung für Beamte. Diss. Göttingen. Würzburg: Mayr-Dr. 1931. 74 p.
Bibliographie: p. 70—74. **P 350.831(43)**

Perroux, François. Les traitements des fonctionnaires en France. Préf. de Edgard Allix. Paris: Libr. du recueil Sirey 1933. XV, 170 p. **83855**

Poroszország. Törvények, rendeletek. Die Besetzung von Beamtenstellen im Preuss. Staatsdienst u. im Dienste der Gemeinden u. Gemeindeverbände durch Schutzpolizeibeamte. I. A). Besoldung. B). Besoldungsdienstalter. C). Nachweis u. Berechnung d. Unterschiedsbeträge. II. Die Zahlung d. Reise- u. Umzugs- usw. Kosten u. deren Verrechnung. Hannover: Klages-Verl. 1933 6 p. **P 350.8(43 1**

Seel, Hanns. Die Neuordnung des Beamtenrechts. Berlin: Heymann 1933. 52 p. (Das Recht d. nat. Revolution, 8.) **P 350.8(43)**

Wollny, Ernst. Vorschriften über Dienstwohnungen, Werkwohnungen, Mietwohnungen bei den preussischen Staatsbehörden. *[193?.]* 2. Aufl. Potsdam: Selbstverl. 1933. 134 p. **83293**

Wolpert, Ernst. Die Zulassung zu den öffentlichen Ämtern. Insbes. d. Zulassung v. Nichtlandesangehörigen. Mittel u. Wege im Falle einer Abweisung. Diss. Erlangen 1930. Eichstätt: Sales-Dr. 1933. XI, 102 p.
Bibliographie: p. V—IX. **P 342.71(43)**

351.7 Rendészet

Öffentliches Sicherheitswesen
Public safety and order

Biró Béla. A prostitució. Bp.: Stádium 1933. 324 p. (A Magy. kir. rendőrség orsz. szaktanfolyamainak kiadv.) **82998**

Bolte, Günther. Die Polizeistunde nach dem Gaststättengesetz. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 54 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 351.758.3(43)**

Bullmann, Felix. Die Polizei für Strafsachen in Preussen unter bes. Berücksichtigung d. politischen Polizei. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. X, 43 p.
Bibliographie: p. VII—X. **P 351.746(431)**

Fokányi László. Állategészségügyi törvények és rendeletek. Bp.: Fővárosi-ny. 1934. XX, 424 p. **83688**

Heinemann, Rudolf. Die Grundlagen des braunschweigischen Polizeirechts in historischer und systematischer Darstellung. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1930. VIII, 143 p. **83173**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Lennartz, J. Die preussische Gemeindepolizei. Zusammenfassende Darstellung d. d. Gemeindepolizei betreff. Bestimmungen. Berlin: Weller 1934. 404 p. **83775**

Madarassy-Beck Gyula. Elég volt a vízumkényszerből. Bp.: Szerző 1933. 29 p. **R 351.756.4(439)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das deutsche Reichs-Tierschutzgesetz v. 24. XI. 1933 mit amtl. Begründung erl. v. Giese & Kahler. Berlin: Weidmann 1934. 132 p. **83615**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz zum Schutze von Kunst-, Kultur- u. Naturdenkmalen. (Heimatschutzgesetz.) V. 13. I. 1934 (GBl. S. 13). Mit Ausführungsverordnung v. 17. I. 1934 (GBl. S. 19). Erläut. v. H. Jungmann. Radebeul-Dresden: Kupky & Dietze 1934. 99 p. **P 351.853(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gesetz über das Feuerlöschwesen vom 15. XII. 1933 (GSS. 484) nebst d. Durchführungsverordnung, den Ausführungsbestimmungen u. allen einschlägigen Runderlassen. Erläut. v. Christian Kerstiens. Berlin: Weller 1934. [8], 195 p. **83363**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Lichtspielgesetz nebst Durchführungsbestimmungen. Unter besond. Berücksichtigung d. Überwachung d. Lichtspielveranstaltungen durch d. Ortspolizeibehörden. Zusammengest. & erläut. v. Werner Beuss. Berlin: Lichtbildbühne-Verl. 1934. 185 p. (Der Film im öffentl. Recht, I.) **83942**

Otto, Walter. Problem und Abgrenzung des Begriffes der polizeilichen Gemeinde-Anstalten. Diss. Göttingen. Kassel: Dr. Werner 1932. 95 p. **P 351.741(43)**

Passow, Fritz-Hanns. Die Erlaubnis zum Betriebe eines Bühnenunternehmens. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Kleinert 1931. 69 p. **P 351.758.1(43)**
Bibliographie: p. 68—69.

Poroszország. Törvények, rendeletek. Polizeiverordnung über das Leichenwesen vom 18. IV. 1933. (M Bli V. II/141). Bielefeld: Bertelsmann 1933. 16 p. **P 351.77 : 614.61(431)**

Poroszország. Törvények, rendeletek. Tier- und Pflanzenschutzverordnung vom 10. III. 1933 (Gesetzsammlung S. 71.) mit Einführungserlass vom 15. V. 1933. Erläutert v. H. v. Skopnik & L. Grossmann. Vorwort v. Horst Kuhlwein v. Rathenow. Berlin: Gruyter 1933. 64 p. (Guttentagsche Samml. Preussischer Gesetze, 66.) **P 351.765(431)**

Tauffer Vilmos. Az új szülészeti rendtartás törvénytervezetének előtanulmánya és anyagának ismertetése. Bp.: Állami ny. 1934. 125 p. **83444**

Zimmereimer, Kurt. Die Filmzensur. Breslau-Neukirch: Kurtze 1934. XVI, 229 p. (Abhandl. d. rechts- u. staatswissenschaftl. Fakultät d. Universität Königsberg, 5.) **83630**

351.81 Útügyi közigazgatás
Verkehrspolizei — Traffic-regulations

Boschheidgen, Jan-Dieter. Die Sorgfaltspflicht des Kraftfahrers, insbesondere gegenüber Fussgängern, im Kraftverkehrsstrafrecht. Diss. Erlangen. Emsdetten: Dr. Lechte 1933. VIII, 71 p. **P 343.346(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Németország. Szabályrendeletek. Die neue Polizeiverordnung über den Strassenverkehr v. 20. III. 1934. Mit ausführlichen Erläuterungen. Berlin: Holz 1934. 32 p. **P 351.811(43)**

Németország. Szabályrendeletek. Reichs-Strassenverkehrs-Ordnung nebst Einführungsverordnung. Vom 28. V. 1934. Neuwied a. Rhein: Meincke 1934. 22 p. (»Neuwieder Sammlung« Sonderheft, 135.) **P 351.811(43)**

Perschke, Günter. Die Benützung öffentlicher Wege unt. bes. Berücks. der Frage des Gemeingebrauchs. Diss. Berlin: Dtscher Kommunal-Verl. 1933. 39 p. **Pq 351.811(43)**
Bibliographie: p. 36—37.

352 Községi igazgatás
Gemeindeverwaltung
Local government

Berger, Erich. Berlin wird deutsch! Geleitwort v. Dagobert Dürr. Berlin: Heymann 1934. VIII, 60 p. 2 t. **P 352(43)Berlin**

Bielschowsky, Ludwig. Das formelle Eingemeindungsrecht in Preussen. Diss. Göttingen : Dieterich-Dr. 1930. VII, 44 p.
Bibliographie : p. V—VII. **P 352.012(431)**

Brunner, Arthur. Der Umfang der eigenen und übertragenen Angelegenheiten nach bayerischem Gemeinderecht. Diss. Erlangen. Donauwörth : Dr. Rappel 1933. 73 p.
Bibliographie : p. 5—6. **P 352.06(433)**

Fachinger, J. & K. Lotz. Der kommunale Verwaltungsbericht. Vereinheitlichung, moderne Ausgestaltung, Vermögensbilanz. Berlin : Vahlen [1933]. 45 p. **P 352.077(43)**

Grasser, Th. Die Gemeinde-Verfassung und Verwaltung in Elsass und Lothringen. Strassburg : Heitz 1934. XII, 165 p. **83694**

Heinrich, Rudolf. Die Stadt im Staate nach dem Stein' schen Reformprogramm. Dresden : Risse 1933. 36 p. **P 352.02**

Hunter, Burton L. The evolution of municipal organisation and administrative practice in the city of Los Angeles. Los Angeles : Parker, Stone & Baird 1933. XV, 283 p. **82869**
Bibliography : p. 245—246.

Kleinsorg, Franz Josef (Hg.) Die Haftpflicht der Gemeinden und Gemeindeverbände im Lichte der neueren Rechtsprechung. Berlin : Heymann 1934. VIII, 95 p. **P 352.03(43)**

Kretzschmar, Heinrich Gotthard. Die Verantwortlichkeit für die gemeindliche Vermögensverwaltung (nach § 88 der sächsischen Gemeindeordnung). Dresden : Risse-Verl. 1934. 51 p. **P 352.06(43)**
Bibliographie : p. 5—6.

Markmann, Fritz. Gedanken zum kommunalpolitischen Aufbau. Veröffentlicht nach Reden u. Abhandlungen. Berlin : Heymann 1934. [3], 79 p. **P 352.01(43)**

Maspétiol, Roland. L'organisation municipale. — Avec le texte de la loi du 5. IV. 1884 mis à jour. Paris : Recueil Sirey 1934. 161 p. (Cahiers administratifs, 12.) **83505**

Németország. Törvények, rendeletek. Gemeindeverfassungsgesetz. Vom 15. XII. 1933. (Pr. G. S. S. 427.) Gesetz über die Haushalts- und Wirtschaftsführung der Gemeinden und Gemeindeverbände. (Gemeindefinanzgesetz.) Vom 15. XII. 1933. (Pr. G. S. S. 442.) Gesetz über die Anpassung der Landesverwaltung an die Grundsätze des nationalsozialistischen Staates. Vom 15. XII. 1933. (Pr. G. S. S. 479.) Bielefeld : Bertelsmann 1933. 94 p. **P 352(43)**

Ostmärkische Städtepolitik. Ein Zukunftsbild v. einem Deutschen. Lissa i. P. : Eulitz 1909. 47 p. **P 352(431.1)**

Poroszország. Törvények, rendeletek. Ausführungsbestimmungen zum Gemeindeverfassungsgesetz vom 15. XII. 1933 und zum Gemeindefinanzgesetz vom 15. XII. 1933. Bielefeld : Bertelsmann [1934]. 162 p. **83620**

Ripka Ferenc. Beszéde a Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló 1930 : XVIII. t.-c. egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor, a Felsőház 1934. IV. 12. tartott ülésén. Bp. : Saját kiad. 1934. 8 p. **Rq 352.018.3(439)Bp.**

Schatz, Joseph. Die Aufgaben der Gemeinden, insbesondere der Umfang der Selbstverwaltungs-Angelegenheiten nach der bayerischen Gemeindeordnung. Diss. Erlangen. Amberg : Dr. Böes 1933. VIII, 64 p. **P 352.06(433)**
Bibliographie : p. VII.

Schildheuer, F. W. Die Entwicklung des eigenen und des übertragenen Wirkungskreises zu den Selbstverwaltungs- und Auftragsangelegenheiten der Gemeinden. Diss. Göttingen. [O. O. u. Dr.] 1930. 67 p. **P 352.06(43)**
Bibliographie : p. 3—5.

Seydel, Hans (Hg.) Kommunales Prüfungswesen. Nach einer Vortragsreihe d. berliner Verwaltungsakademie vom III. 1933. Durchges. u. neubearb. v. Franz Gärtner, Guthjahr etc. T. 1. Berlin : Springer 1934. (Der Wirtschaftsprüfer, Hf. 6.) **83631**
T. 1. : Prüfung kommunaler Verwaltungen. VII, 172 p.

Walz, Ernst. Das badische Gemeinderecht im neuen Staat. Heidelberg : Emmerling 1934. 24 p. (Sonderabdruck aus der »Zeitschrift für badische Verwaltung und Verwaltungsrechtspflege« 1934. Nr. 3.) **P 352(434.6)**

Zanobini, Guido. L'amministrazione locale. Padova : Milani 1932. 303 p. **83035**

355+359 Hadügy

Heerwesen — Military science

Aggházy Kamil & Stefán Valér. A világháború 1914—1918. Bp. : Orsz. közművelődési tanács könyvoszt. 1934. [4], 320 p. 8 t.
Bibliográfia : p. 315—316. **82856**

Ajtay Endre. A volt cs. és kir. 46. gyalogezred világháborús története 1914—1918. Szeged : Délmagyarorsz. ny. 1933. 4°. XVI, 319 p. **X 6320**

Csiby Árpád, ditrói. Katonai felderítő-, kém-, nemzetvédelmi- és propagandaszolgálat. Bp.: Heinrich 1933. 141 p. **82864**

Darkó Jenő. Az ősmagyar hadművészet fejlődése és hatása Nyugateurópára. Bp: Danubia 1934. 162 p. **83483**

Dongó Gyárfás Géza. A zempléni nemes hadak 1809-ben. Sátoraljaújhely: Zemplén-ny. 1909. 54 p. **R 355.45(439)»1809«**

Erdős László, nemes. Az 1918—1920. évi lengyel-orosz háború. Bp.: Franklin-társ. 1934. p. 212—231. **A 49.35/41**
Ad. 2. Pilsudski József: 1920

Frühwald István. Gázharc! A lég- és gázvédelem. Bp.: Pantheon [1934]. 144 p. 4 t.
Bibliográfia: p. 137. **84211**

Gallian, Otto. Die wehrpolitische Lage Österreichs. Graz: Leykam 1933. 55 p. **P 355.45(436.01)**

Helders. Légiháború 1938-ban. Párizs szétrombolása. Ford. vitéz Szentnémedy Ferenc. Bp.: Madách 1934. 187 p. **84328**

Hermann, Aegid. Deutsche Legionen im ungarischen Freiheitskampf 1848—49. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 143—154. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Horsetzky v. Hornthal, Adolf. Der russische Feldzug in Bulgarien und Rumelien. 1877—78. Eine militärische Studie. Wien: Seidel 1878. [4], 276 p. 3 t. **84067**

Hunke, Heinrich. Luftgefahr und Luftschutz. Mit besonderer Berücksichtigung d. dtschen Luftschutzes. *[1932.]* 2. Aufl. Berlin: Mittler 1935. X, 190 p. 16 t. **84218**

Jirgal, Ernst. Die Wiederkehr des Weltkrieges in der Literatur. Wien: Reinhold Verl. 1931. 260 p. **82915**

Korszerű honvédelem kérdései, A—. Politika és hadviselés. Irta nárai Náray Antal. A hadviselés és technika. Irták: Győrffy-Bengyel Sándor, v. Hellenbronth Vilmos [etc.] Bp.: Pallas-ny. 1933. 315 p.
Bibliográfia: p. 311—312. **83456**

Kuhn, Hans. Das Leben im Tode. Aus einer Geschichte unserer Zeit. Darmstadt: Peschko 1934. 185 p. **83791**

Lázár Miklós. A magyar háború. Bp.: »Lázár Miklós A Reggel lapkiad. r.-t.« [1934]. 176 p. **83679**

Lengyel Béla. Olasz kapcsolatok és csapatok a függetlenségi harcban. Diss. Debrecen: Magy. nemzeti könyvkiadó 1927. 38 p. (A debreceni tud.-egyet. magy. történelmi szemináriumának közleményei, 2.)
R 355.48(439)»1848 : 1849«

Markó Árpád. II. Rákóczi Ferenc a hadvezér. Bp.: Akadémia 1934. 448 p. 12 t. (Magy. Tud. Akad. könyvkiad. váll. Új folyam.) **83578**

Markó Árpád. Les soldats français dans la guerre d'indépendance du prince François II. Rákóczi (1703—1711). Paris: Leroux 1934. 22 p. (Bibliothèque de la Revue des études hongrois, VII.)
R 355.48(439)»1703 : 1711«

Martin, Carl Ed. Kurze Zusammenstellung über die italienische Armee und die faschistische Nationalmiliz. Berlin: Eisenschmidt 1933. 122 p. 5 t. **82865**

Mészöly Jenő, sárbogárdi. II. Vilmos »hulló levelei«. Merész kaland volt-e részünkről a világháború? Bp.: Stephaneum-ny. 1933. 143 p. **82706**
Bibliográfia: p. 143 p.

Nyukosz évkönyv. A Nyugállományú katonatisztek orsz. szövetségének évkönyve. Szerk.: Szilágyi István. 12. évf. 1933. Bp.: Fővárosi irodalmi váll. [1933]. **X 2176**

Pilsudski József. 1920. Válasz M. Tuchaczewski: »A visztulai hadjárat« c. hadtörténelmi tanulmányára. Ford.: Lipcsei-Steiner Mihály. Függelék: 1. Tuchaczewski M.: A visztulai hadjárat. 2. Erdős László, nemes: Az 1918—1920. évi lengyel-orosz háború. Bp.: Franklin-társ. 1934. 231 p. 9 t. **A 49.35/41**

Ruckdeschel, Georg. Das Dienstverhältnis des Reichswehrsoldaten. Diss. Erlangen: Buchdr. Döres 1933. 63 p. **P 355.11(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Schäfer, Hugo. Österreichs Volksbuch vom Weltkrieg. Wien: Schubert 1934. 368 p. 16 t. **83890**

Sulacsik Zoltán. A balassagyarmati csehkiverés története. Balassagyarmat: Hollósy-ny. 1933. 122 p. **83299**

Szokolay Kálmán vitéz. A lembergi csaták felé. Bp.: Stádium 1934. 160 p. **84254**

Tragor Ignác (összeáll.) Váci hősök, halottak, hadifoglyok és harctéri sebesültek 1914—1918-ban. Vác: Váci múzeum-egyesület 1933. 4°. 103 p. **X 6317**

Tuchaczewski, M. A visztulai hadjárat. Ford. Lipcsei-Steiner Mihály. Bp.: Franklin-társ. 1934. p. 151—208. **A 49.35/41**
Ad. 1. Pilsudski József: 1920.

Vámbéry Rusztem. Háború és jog. Bp.: Franklin-társ. [193?]. 23 p. (Jogtud. közlöny kvtára, 20.) **R 355 : 34**

Varga Endre. Az 1848—49. évi magyar hadsereg egészségügyi szervezete. Bp.: Sárkány ny. 1934. p. 564—590. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Vauthier, lieut.-colonel. Le danger aérien et l'avenir du pays. Préf. [de Louis Hubert] Lyautey. Paris: Berger-Levrault 1930. 385 p. **84231**

Volt cs. és kir. 83-as és 106-os gyalogezredek, A — története és emlékkönyve. A történeti részt írta: vitéz Doromby József. Bp.: Hollósy könyvny. 1934. 4°. 400 p. 3 t. **X 6374**

Walzel, Clemens v. Kundschaftsdienst oder Spionage? Erinnerungen eines alten Nachrichtenoffiziers. Lpzg: Günther 1934. 160 p. **83848**

Wulff, Olaf Richard. Die österreichisch-ungarische Donauflottille im Weltkriege 1914—1918. Dem Werke »Österreich-Ungarns Seekrieg 1914—1918« angepasst v. Hans Hugo Sokol, mit einem Beitr. d. Fregattenkapitäns d. R. Gabor v. Döbrentei. Wien: Braumüller 1934. 262 p. 6 t. **83769**

Zappa, Paolo. Die Legion marschiert. *[La legione straniere.]* Als Barman bei d. französischen Fremdenlegion. *[19??.]* 2. Aufl. Übertr. v. H. Hohenemser-Steglich. Horw-Luzern: Montana-Verl. 1933. 196+[3] p. 7 t. **81576**

36 Jótékonyság. Szegényügy

Armenwesen — Charity

Esztergár Lajos. Gyakorlati szociálpolitika. Pécs sz. kir. város szociálpolitikai beszámolója. Pécs: Kultúra-ny. 1933. 193 p. 7 t. **83448**

Koch, Charlotte. Wandlungen der Wohlfahrtspflege im Zeitalter der Aufklärung. Diss. Erlangen: Dr. Palm & Enke 1933. VIII, 299 p. **83878**
Bibliographie: p. 284—295.

Kraegeloh, Walter. Handbuch des fürsorgerechtlichen Erstattungsrechts. Stassfurt: Berger 1933. XXIV, 187 p. **83143**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Utasítás a hadirokkantak és más hadigondozottak ellátásáról szóló 1933. évi VII. t.-c. végrehajtásához. Kiadja a m. kir. honvédelmi miniszter. Bp.: Wodianer 1933. 4°. 180 p. **X 6327**

Mann, Heinrich. Fürsorge für Auslandsdeutsche im Reich und in den Ländern. Diss. Erlangen. Frankfurt a. M.: Dr. Kern & Birner [1932]. 40 p. **P 362.92(43)**
Bibliographie: p. 38—39.

Molnár Frigyes. Budapesti katolikus karitász II. beszámolója. Mihalovics Zsigmond előszavával. Bp.: Szent Erzsébet karitász központ 1934. 35 p. **R 361.5(439)Bp: 282**

Németország. Statistisches Reichsamt. Die öffentliche Fürsorge im Deutschen Reich in den Rechnungsjahren 1927 bis 1931 mit vorläufigen Angaben für das Rechnungsjahr 1932. Berlin: Hobbing 1933. 273 p. **1224/421**
= Statistik des Deutschen Reichs, Bd. 421.

Pálos Károly. Szegénység, szegénygondozás. Szombathely: Martineum-ny. 1934. 160 p.
Bibliográfia: p. 158. **83727**

366.1 Szabadkőmüvesség

Freimaurerei — Freemasonry

Blaubuch der Weltfreimaurerei. Hg. v. Kurt Reichl. Jahrband [1]. 1933. Wien: Saturn-Verl. 1933. **X 2140**

Huber, Engelbert. Freimaurerei. Die Weltmacht hinter den Kulissen. *[1932.]* 2. Aufl. Stuttg.: Union Dtsche Verl.-Ges. [1934]. VIII, 311 p. **83330**

Steingrüber, Albert. Warum Vernichtung der Freimaurerei im Dritten Reich? Entlarwung der Freimaurerei und ihre furchtbaren Geheimverbrechen. Die Enthüllungen d. Ziele d. freimaurerischen Weltgesellsch. Selbsterlebnisse unter Freimaurern, mit Randbemerkungen Kais. Wilhelm II. Radolfzell am Bodensee: Dressler 1933. 124 p. **82771**

37 Közoktatás. Közművelődés

Unterrichts- u. Bildungswesen. Kultur Education. Culture

Bittenbinder Miklós. A katolikus neveléstudomány korszerű alapelvei. A mai nemzetpolitika művelési akarata és a kath. nevelési eszmény. Bp.: Szerző 1933. 20 p. **R 377**

Cairns, Laura. A scientific basis for health instruction in public schools. Berkeley: Univers. of California pr. 1929. p. [10], 339—434. **2549/2**
= University of California publications in education, 6, 3.

Crothers, George Edward. The educational ideals of Jane Lathrop Stanford. San Jose (California): Stanford Univ. pr. 1933. 32 p. **P 371.4 Stanford Jane Lathrop**

Erdély Amália. Az iskolai büntetés hatása. Dissz. Pécs. [Bp.]: Hungária-ny. 1933. 83 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 40.) **R 371.54**
Bibliographie: p. 82—83.

Finászy Ernő. Neveléselméletek a XIX. században. Bp.: Akadémia 1934. IV, 179 p. **84289**

Fónyad Dezső. Az ifjúság örök sebe. A nemi nevelés. Mezőtúr: »Corvina« ny. [1934]. 166 p. **83195**
Bibliográfia: p. 161—166.

Kemény Gábor. Iskolai értékelés. (A kérdés társad. háttere. — Új értékelés.) Bp.: Merkantil-ny. 1934. 70 p. **R 371.26(439)**

Kiss József. A magyar tanítóképzés reformgondolatai. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 39 p. (»Magy. tanítóképző«, 1933. 1., 2., 4. sz.-ból.) **R 371.12(439)**

M. kir. központi statisztikai hivatal. A magyar középiskolák statisztikája. La statistique des écoles secondaires hongroises. 1. f. Bp.: Stephaneum-ny. 1934. **1993**
1. [kezdettől] az 1932/33. tanévig. Szövegét írta Asztalos József. 1934. 122 p.

Magyarország. Földművelésügyi miniszter. A m. kir. mezőgazdasági szakiskolák szervezeti, rend-, fegyelmi szabályzata és tanterve. Függelék: Minták. Bp.: Pátria-ny. 1933. 66+18 p. 3 t. **R 383(071.4)(439)**

Nagy László. A magyar közoktatás reformja. Kéziratból közrebocsátotta Ballai Károly. Kísérő tanulmánnyal ellátta Kemény Gábor. Bp.: Merkantil-ny. 1934. 48 p. **R 37(439)**

Nagy Sándor. A debreceni református kollégium. 1. k. Hajduhadház: Szerző 1933. 1. k. 1933. 424 p. 21 t. **82855**

Neményi Imre. Gróf Apponyi Albert mint kulturpolitikus. Bp.: Sárkány-ny. r.-t. 1933. 35 p. (A »Magyar tanítóképző« 1933. 3. sz.-ból.) **R 37(439)»190«**

Neuberger Vera. A pszichológiai típusok pedagógiai jelentősége. Dissz. Pécs: Dunántúl-ny. 1933. 40 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 41.) **R 370.12**
Bibliográfia: p. 38—40.

Polgári iskolai évkönyv. 1934. Szerk. Krompaszky Ede. Szeged: Délmagyarország-ny. 1934. **K 3722/1**

Rawson, Wyatt. A new world in the making. An internat. survey of the new education. Intr. by sir Percy Nunn. London: New education fellowship 1933. XI, 365 p. **83959**
Bibliography: p. 357—365.

Révész Béla. Magyar küzdelem. Tükör kulturális és szociális intézményekről. Bp.: Gergely 1934. 224 p. **83019**

Schmidt Ferenc. A gyermekrajzok lélektanáról. Bp.: Franklin 1934. 15 p. (Szülők lapja 1934. jan.) **R 370.221**

Schold, Johannes. Die religiöse Erziehung des Kindes durch Elternhaus und Schule, unter bes. Berücksichtigung Preussens. Diss. Erlangen 1932. Düren-Rhld.: Spezial Diss.-Dr. 1933. [8], 46 p. **P 377(431)**
Bibliographie: p. [6—8].

Serényi Antal (Összeáll.) A tanítók jogviszonya. Pécs: Dunántúl pécsi egyet. könyvkiadó r.-t. 1933. 116 p. (Tanügyi jogforrások gyüjt., 4.) **83155**

Sugár Béla. Iskolai kertek. Bev.: Angyalné Lőrinczy Erzsébet. Bp.: Magyar ifj. vöröskereszt 1933. 31 p. **R 371.745(439)**

Székely Béla. A te gyereked... A modern gyermeknevelés kézikönyve. Bp.: Pantheon 1934. 144 p. **83263**

Szenes Adolf. A polgári iskola reformja és a tanárképzés. Az Orsz. Polg. Iskolai Tanáregyesület választmányának 1933. okt. 8-i ülésén egyhangúlag elfog. javaslat. Bp.: Franklin 1933. 16 p. **R 372.23(439)**

Tettamanti Béla. A személyiség nevelésének magyar elmélete. Schneller István rendszere. Szeged: Városi-ny. 1932. 139 p. **R 371.01**
= Acta litterarum ac scientiarum reg. univers. hung. Francisco-Josephinae. Sectio: Philosophica. Tom. IV. fasc., 2.

Wien. Volksheim. Bericht der Volkshochschule. Vereinsjahr 1931/32. Wien: Thalia 1933. **X 2155**

378 Egyetemek

Universitäten — Universities

Angyal Pál. Az egyetemi bíróság előtt tárgyalt büntetőperek. Ünnepi beszéd. Bp.: Egyetemi-ny. 1934. 50 p. **R 378.4**

Angyal Pál. Az egyetemi büntető jurisdictió. Székfoglaló beszéd. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 107 p. **R 378.4**

Habán Jenő. Új műegyetem vagy közgazdasági egyetem? Bp.: Saját kiad. [1934]. 8 p. **R 378(439)**

Hippel, Ernst v. Die Universität im neuen Staat. Königsberg: Gräfe u. Unzer 1933. 30 p. **P 378(43)**

Molnár Kálmán. Még néhány szó a jogi oktatás reformjához. Eger: Érseki líceumi könyvny. 1932. 8 p. (»Vita Academica«-ból.) **R 34(071.1)(439)**

Molnár Kálmán. Néhány szó a jogi oktatás reformjához. Pécs: Dunántúl-ny. 1932. 20 p. **R 34(071.1)(439)**

Pongs, Hermann. Die Allgemeinbildung an der Technischen Hochschule. Marburg: Braun 1933. 40 p. (Die dtsche Hochschule, 3.) Bibliographie: p. 39—40. **P 62(071.1)(43)**

Schmidhauer, Julius. Der Kampf um das geistige Reich. Bau u. Schicksal d. Universität. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1933. 390 p. **83048**

Wolf, K. L. & C[arl] Petersen. Die Stellung der Natur- und Geisteswissenschaften in der neuen Universität und die Aufgabe ihrer Fachschaften. Neumünster: Wachholtz 1933. 21 p. (Kieler Vorträge, 5.) **P 378(43)**

38 Közgazdaság

Volkswirtschaft — Political economy

Ayguesparse, A. C. Magie du capitalisme. Paris: »Labor« [1934]. 157 p. **83943**

Balás Károly. Politikai gazdaságtan. 1. k. Jegyezte Kovács Gyula [H. kd. és é. n.) **X 6369**

1. k. Nemzetgazdaságtan és pénzügytan. 4°. 104, 42, 33 p. [Könyomat.]

Balog István & Garai János. Világgazdaság mai helyzete. Bp.: Phönix kiad. 1934. 71 p. **R 380.35**

Bikkal Dénes. A szociális gazdasági rend. Új gazdasági programm. Bp.: Csernai-ny. 1934. 47 p. **R 380.05**

Binder, Hanni. Das sozialitäre System Eugen Dührings. Jena: Fischer 1933. VIII, 112 p. (Beitr. z. Geschichte d. Nationalökonomie, 8.) **82760**

Bibliographie: p. 109—112.

Bozóky Ferenc. Közgazdaságtan. Pécs: Dunántúl-ny. 1934. 406 p. **83493**

Böhler, E. Korporative Wirtschaft. Eine kritische Würdigung. Erlenbach-Zürich: Rotapfel-Verl. 1934. 175 p. **83952**

Brauer, Theodor. Die Erfüllung der Volkswirtschaft. Eine Studie ü. d. »Gegenstand« d. Volkswirtschaftslehre. Jena: Fischer 1934. 100 p. **83783**

Brylewski, Werner. Die verschiedenen Vorstellungsinhalte des Begriffes Kapital. Stuttg.: Kohlhammer 1933. [8], 198 p. **83772**

Cole, G. D. H. Studies in world economics. London: Macmillan 1934. VIII, 285 p. **84114**

Conrad, Otto. Die Todsünde der Nationalökonomie. Lpzg: Deuticke 1934. IV, 63 p. **P 380.3**

Csikay Pál. Világszemlélet és gazdasági hegemónia. Komárom: Puzsér 1933. 11 p. (»Református világszemle« 1933. 4. sz.-ból.) **R 380.00**

Diamant, Max. Individualismus und Kollektivismus in der Wirtschaft. Wien: Perles 1933. 51 p. **P 381.5**

Bibliographie: p. 50—51.

Diehl, K[arl]. Einführung in das Studium der Nationalökonomie. Jena: Fischer 1933. VI, 153 p. (Grundrisse z. Studium d. Nationalökonomie, 1.) **83141**

Ehrenzweig, Paul & Julius Wilhelm. Der neue Wirtschaftsgedanke. Die Umwandlung d. Überproduktion in allgem. Wohlstand. Wien: »Die Bereitschaft« 1933. 32 p. **P 380.359**

Engel, Werner. Max Webers und Werner Sombarts Lehre von den Wirtschaftsgesetzen. Ein Beitr. z. Frage d. Gesetzbildung in d. Geisteswissenschaften. Diss. Berlin: [Selbstverl.] 1932. [9], 100 p. Bibliographie: p. 99—100. **P 38 Weber, Max**

Eörsi Béla. A magyar kapitalizmus fejlődése. 1. k. Bp.: Phönix kiad. 1934. **83334**

1. k. A tőke behatolása a mezőgazdaságba. 64 p.

Gottl-Ottlilienfeld, Friedrich v. Die Läuterung des nationalökonomischen Denkens als deutsche Aufgabe. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 80 p. (Volkswirtschaftl. Forschungen, 1.) **P 38 Gottl-Ottlilienfeld**

Gruntzel, Josef. Das Wesen der Wirtschaftsordnung. Berlin: Heymann 1932. 42 p. (Volkswirtschaft, 3.) **P 380.02**

Halm, Georg. Der wirtschaftliche Kreislauf und seine Gesetze. Lpzg: Reclam 1934. 77 p. Bibliographie: p. 76. **P 380.00**

Hammesfahr, Fritz. Volkswirtschaft der praktischen Vernunft. Berlin: Elsner 1930. 142 p. **83053**

Heine, Enno. Arbeit und Kapital im Ständestaat im Gegensatz zum Staate der Vergangenheit *[1933.]* 2. erw. Auflage. Berlin: Heymann 1934. 64 p. **P 380.32**

Horváth András. A laboralizmus. (Munka érték szerinti gazdasági rendszer.) Bp.: Gergely 1934. 101 p. **83984**

Hug, Rudolf. Der Gedanke der wirtschaftlichen Entwicklung bei Schumpeter und seine Aufnahme in der ökonomischen Theorie. Heidelberg: Weiss 1933. 189 p. Bibliographie: p. 181—189. **83111**

Ihme, Gertrud. Die theoretischen Auffassungen vom Erfolg der Volkswirtschaft. Diss. Berlin: Dr. Fiedler 1933. 85 p. **P 38(013)** Bibliographie: p. 75—84.

Kadosa Pál. Az áralakulás. (Az árkomponensek diszparitása, mint a gazdasági bajok főoka.) Bp.: »Kultúra« 1934. 333 p. **83567**

Kuczynski, Jürgen. Löhne und Konjunktur in Deutschland 1887—1932. Berlin-Schlachtensee: Maurer & Dimmick 1933. 40 p. **P 331.2(43)»188 : 193«**

Kuschmann, Heinz. Die Untersuchungen des Berliner Instituts für Konjunkturforschung. Darstellung u. Kritik. Jena: Fischer 1933. XII, 172 p. (Beitr. z. Erforschung d. wirtschaftl. Wechsellagen Aufschwung, Krise, Stockung, 7.) **83093**

Kühne, Otto. Exakte Nationalökonomie. (Sozialorganische Ökonometrie.) Hauptgedanken z. einer exakten Grundlegung d. theoret. Nationalökonomie auf phänomenologisch-sozialorganischer Basis. Jena: Fischer 1934. X, 332 p. **83781**

Lamprinopoulos, Telemachos. Unterschiede innerhalb der österreichischen Schule. Ein Vergleich zwischen Böhm-Bawerk und Wieser. Diss. Berlin. [O. O. u. Dr.] 1930. 81 p. **P 38 Böhm-Bawerk** Bibliographie: p. 5—6.

Lehnert, Paul Rudolf. Zur wirtschaftlichen Problematik des technischen Fortschritts. Nürnberg: Krische 1934. VII, 98 p. (Nürnberger Beiträge z. den Wirtschafts- u. Sozialwiss., 46.) **P 381.13** Bibliographie: p. 95—98.

Magyar Miklós. Az ember és a gép harca. Bp.: Egyetemi-ny. [1934]. 224 p. **83002**

Mayer, Adolf. Die Grundbegriffe der Volkswirtschaftslehre. Heidelberg: Weiss 1934. 22 p. (Sitzungsberichte d. Heidelberger Akademie d. Wissenschaften, Jhg. 1934. 3. Abhandl.) **P 38(01)**

Mooney, James D. The new capitalism. New York: Macmillan comp. 1934. XII, 229 p. **83960**

Morgenstern, Oskar. Die Grenzen der Wirtschaftspolitik. Wien: Springer 1934. 136 p. (Beiträge z. Konjunkturforschung, 5.) **83255**

Navratil Ákos. Takarékosság és tőkeképződés. Bp.: Franklin 1934. p. 133—157. **83587** = Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Oppolczer Béla. A kapitalizmus termelési rendszerének állítólagos válsága és a kommunizmus. Rákospalota: Don Bosco-ny. 1932. 16 p. (»Gazdasági válság és okai« c. dissz.-ból.) Bibliográfia: p. 2. **R 380.332**

Péchy Henrik. A neokapitalista világrend képe. A neokapitalizmus gyakorlati alkalmazása. Bp.: Ábrahám és Sugár 1932. 128 p. 1 t. **82877**

Peter, Hans. Aufgaben der Wirtschaftstheorie in der Gegenwart. Stuttg.: Kohlhammer 1933. 45 p. **P 38(01)**

Pirou, Gaetan. La crise du capitalisme. Paris: Recueil Sirey 1934. 139 p. **83851**

Preiser, Erich. Grundzüge der Konjunkturtheorie. Tübingen: Mohr 1933. VIII, 160 p. Bibliographie: p. VI—VIII. **83956**

Radecke, W[ilhelm]. Der Weg aus der Not. (Nebel in d. Nationalökonomie. Die Arbeitsdienstpflicht d. Geldes.) *[1933.]* 2. Aufl. Berlin-Friedenau: Burmeister 1933. 26 p. Bibliographie: p. 26. **P 38 Gesell**

Rebière, Georges. Métamorphose de l'économie moderne. Paris: Fiquière 1934. 126 p. **83845**

Reichel, Franz & Rudolf Kreuz. Über elementare Zusammenhänge in der Volkswirtschaft. Berlin: Heymann 1934. 30, [5] p. **P 380.5**

Rist, Charles. Essais sur quelques problémes économiques et monètaires. Paris: Libr. du recueil Sirey 1933. XVI, 501 p. **83858**

Rudas Béla. A társadalomgazdaságtan alapelemei. Bp.: Terézvárosi ny. 1934. 49 p. **R 38(011)**

Schmalenbach, E[ugen]. Kapital, Kredit und Zins in betriebswirtschaftlicher Beleuchtung. Lpzg: Gloeckner 1933. [8], 266 p. 3 t. **83325**

Schmidt, Marianne. Die Behandlung der Zurechnungs- und Verteilungslehre bei den Theoretikern der Wiener Schule. Diss. Königsberg. Würzburg: Dr. Triltsch 1933. X, 54 p. **P 380.3**
Bibliographie: p. V—VIII.

Schneider, Max. National-Kapitalismus. Vom Einfluss privatwirtschaftlichen Denkens in d. Volkswirtschaft. Dresden: Laube 1933. 32 p. **P 380.332**

Strauss, Eugen. Die Theorien der Lohnsteigerung in der statischen Nationalökonomie. Eine Untersuchung über die statischen nationalökonomischen Systeme u. ihre Anwendung. Lpzg: Buske 1933. 238 p. **82829**

Surányi-Unger Tivadar. Világgazdasági kibontakozás. Symptomatikus és ätiologiai konjunktúra-kutatás. Szeged: Városi ny. & könyvkiad. r.-t. 1933. 18 p. (A M. kir. Ferenc József tud. egyet. barátai egy. jog- & államtud. szakosztályában tartott előadások, 9.) **R 380.359**

Szolnoki István. A kapitalizmus embertípusa és a jövő. Bp.: »Századunk« kiad. 1933. 29 p. (Századunk kvtára, 12.) **R 380.332**

Thalheim, Karl C. Die natürlichen und gesellschaftlichen Grundlagen der Wirtschaft. Lpzg: Reclam 1934. 79 p. (Wirtschaftslehre, 2.) **P 38(04)**
Bibliographie: p. 78—79.

Varga [István] Etienne. Problemes des indices. Bp.: Auteur ed. 1934. 122 p. **R 381.6**

Wagenführ, Horst. Der Systemgedanke in der Nationalökonomie. Eine methodengeschichtliche Betrachtung. Jena: Fischer 1933. XII, 384 p. **82835**
Bibliographie: p. 350—372.

Weber, Adolf. Leitfaden der allgemeinen Volkswirtschaftslehre. München: Duncker & Humblot 1934. VII, 155 p. (Leitfaden d. Volkswirtschaftslehre.) **83607**
Bibliographie: p. 148—155.

Weber, Max. Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus. Tübingen: Mohr 1934. 206 p. (Aus Weber: Gesammelte Aufsätze z. Religionssoziologie, I.) **84192**

380.351 Gazdasági válság

Wirtschaftliche Krise — Economic crisis

Clausing, Gustav. Die wirtschaftlichen Wechsellagen von 1919 bis 1932. Jena: Fischer 1933. [8], 146 p. (Beitr. z. Erforsch. d. wirtschaftl. Wechsellagen Aufschwung, Krise, Stockung, 8.) **83142**

Csikay Pál. Gazdasági válság — társadalmi megoldás. Debrecen: Magy. evangéliumi keresztyén diákszöv. 1933. [3] p. (A »Diákvilág«-ból.) **R 380.35**

Eich, Ernst. Die Weltkrise. *[193?.]* 2. erw. Aufl. Luzern: Stocker 1933. VIII, 159 p. **83103**

Fisher, Irving. Mastering the crisis. Assisted by Herbert W. Fisher. London: Allen & Unwin 1934. 168 p. **83677**

Goebel, Ernst. Absatzstockung, Arbeitslosigkeit und ihre Bekämpfung. *[1927.]* 2. Aufl. Berlin: Siemens 1934. [8], 140 p. **83298**

Kautler, Eberhard. Deutschland in der Weltkrise des Liberalismus. Stuttg.: Kohlhammer 1933. VIII, 307 p. **83295**

Kozár Elemér. A világválság okai és megoldása. Bp.: Heinrich-ny. 1934. 44 p. **R 380.35**

Lewinsohn, Richard. Geschichte der Krise. Lpzg: Tal 1934. 228 p. **84187**
Bibliographie: p. 27—28.

Machlup, Fritz. Führer durch die Krisenpolitik. Wien: Springer 1934. XV, 232 p. (Beiträge z. Konjunkturforschung, 6.) **83254**

Martin, P. W. Public works and the world crisis: the frontal attack on industrial depression and unemployement. London: Allen & Unwin 1933. p. 226—245. **83116**
= Problems of peace.

Maurois, Andre. Amerika. Neubau oder Chaos. Übers. v. Peter Mendelssohn. Paris: Verl. d. europäischen Merkur 1933. 138 p. **82804**

Sipos [Sándor] Alexander. Ungarns Stellung in der Weltwirtschaftskrise. Bp.: Selbstverl. 1933. 31 p. (Aus Gratz-Bokor: Ungar. Wirtschafts-Jahrb. IX. Jg. 1933.) **R 380.351(439)**

Wirtschaft aus den Fugen. Der Krisensturm 1931. Betrachtungen d. Kölnischen Zeitung ü. d. Wirtschaft des In- u. Auslandes. Köln: Kölnische Zeitung 1932. 125 p. 1 t. **83590**

380.8+380.9 Gazdasági leírás és gazdaságtörténet

Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte — Economic description and economic history

Badtke, Walther. Zur Entwickelung des deutschen Bäckergewerbes. Eine wirtschaftsgesch.-statist. Studie. Jena: Fischer 1906. [8], 216 p. (Samml. nationalökonom. u. statist. Abhandl. d. staatswissenschaftl. Seminars zu Halle a. d. S., 25.) **83551**

Carpenter, H. C. A. Economic conditions in Hungary 1930—32. Report. London: His majesty's stationery off. 1933. 64 p. (Department of overseas trade.) **R 380.8(439)**

Csapody Csaba. Az Esterházyak alsólendvai uradalmának gazdálkodása a XVIII. század első felében. Bp.: Kovács 1933. 51 p. 14 t. (Tanulmányok a magy. mezőgazdaság történetéhez, 6.)
R 383.09(439.071) Alsólendva

Eichmann, Jochen v. Der deutsche Zollverein von 1834—67. Sein Wesen in staats- und völkerrechtlicher Hinsicht u. seine Fortwirkungen i. d. Folgezeit. Diss. Göttingen. Jastrow: Dr. Zentgraf 1931. VII, 48 p.
P 386.391(43)»183 : 186«
Bibliographie: p. V—VII.

Fels, Edwin. Der Mensch als Gestalter der Erde. Lpzg: Bibliographisches Institut 1935. 206 p. **84344**
Bibliographie: p. 203—206.

Garai János & Pintér Imre. Magyarország gazdasági helyzete. Bp.: Saját kiad. 1934. 35 p. **R 380.8(439)**

Jánossy [Dénes] Dionys. Der handelspolitische Konflikt zwischen der österreichisch-ungarischen Monarchie und Serbien in den Jahren von 1904—1910. Wien: [Ung. hist. Inst.] 1932. 30 p. (A. d. II. Jg. d. Jahrb. d. Wiener Ung. Inst.) **R 386.2(436) : (497.1)**

Liedke, Fritz. Die Elbinger Industrie von 1772 bis zur Gründung der Schichauwerft im Jahre 1837. Diss. Königsberg 1931. Elbing: Wernichs Buchdr. 1932. 69 p.
P 384(431.15) Elbing»177 : 183«
Bibliographie: p. 3—5.

Paulinyi Oszkár. A középkori magyar réztermelés gazdasági jelentősége. (Bányaművelés és polgári vagyon Besztercebányán.) Bp.: Sárkány-ny. 1933. 40 p. (Károlyi Árpád emlékkönyvből.)
R 382.4(439.073) Besztercebánya

Rennard, T. A. From feudalism to democracy. Exeter: Wheaton 1933. 185 p. **82931**

Szabó László. Kecskemét város iparos céhei. Gazdaságtörténeti értekezés. Kecskemét: Szerző kiad. 1933. 58 p.
R 384.099(439.049)Kecskemét

Thalheim, Karl C. Werden und Wesen der modernen Wirtschaft. Lpzg: Reclam 1934. 79 p. (Wirtschaftslehre, 3.) **P 380.9**
Bibliographie: p. 77—79.

Weissbarg, Julius. Die Wirtschaftsstruktur Palästinas. (Landwirtschaft, Industrie u. Handel.) Diss. Königsberg: Dr. Erben 1933. 48 p. **P 380.8(569)**
Bibliographie: p. 4.

381 Gazdaságpolitika

Wirtschaftspolitik — Applied economics

Auhagen, Otto. Die Bilanz des ersten Fünfjahrplanes der Sowjetwirtschaft. Breslau: Priebatsch 1933. 75 p. (Osteuropa-Inst. i. Breslau. Quellen u. Studien. Neue Folge, H. 12.) **P 381(47)»192 : 193«**

Berger, Gustav. Neue organische Wirtschaft. Lpzg: Eichblatt-Verl. 1934. 50 p. **P 381(43)**

Berlin. Zentralstelle für den Aussenhandel (Hg.) Das Ergebnis der Londoner Weltwirtschaftskonferenz. Vollst. dtscher Wortlaut nach d. v. d. Konferenz gebilligten Berichten über die Tagung v. 12. VI. bis 27. VII. 1933. Berlin: [Selbstverl.] 1933. 41 p. **Pq 38(063)(∞)**

Bibra, Wilhelm, Frhr. v. Der Reichswirtschaftsrat und seine Reform. Diss. Erlangen 1932. Coburg: Dr. Tageblatt-Haus 1933. VIII, 70 p. **P 381.5(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Blankenburg, Paul & Max Dreyer. Nationalsozialistischer Wirtschaftsaufbau und seine Grundlagen. Ein bildstatistischer Tatsachenbericht. Berlin: Zentralverl. 1934. 248 p. 1 t. **83374**

Boér Elek. Roosewelt kísérlete. Szeged: Városi ny. 1934. 47 p. (A m. kir. Ferenc József tudományegyetem barátai egyes. jog- és államtud. szakoszt. tartott előadások, 12.) **R 381(73)»193«**

Boris, Georges. La revolution Roosevelt. *[193?.]* 3. ed. Paris: Gallimard 1934. 222 p. **83945**

Cary, Richard L. Germany and the world economic conference. Chicago: Univers. pr. 1933. 13 p. (Economics series presentation, 25.) **P 381(43)**

Egert, Franz. Autarkie. Innsbruck: Wagner 1934. IV, 146 p. **83092**

Elekes Dezső. A dunavölgyi kérdőjel. A dunakörnyéki Közép-Európa gazdasági problémája. Bp.: Stephaneum-ny. 1934. 308 p. (Magy. statiszt. társ. kiadv., 9.) **83605**
Bibliográfia: p. 297—302.

Elstermann, Heinrich. Die Tätigkeit des Völkerbundes auf dem Gebiete der Wirtschaft. Diss. Göttingen. Osnabrück: Dr. Meinders & Elstermann 1932. 188 p. **84290**
Bibliographie: p. 8—18.

Fáskerti Tibor. Irányított gazdálkodás. Bp.: Stádium 1934. 63 p. **R 381.5**

Feller, A. H. Recent American legislation and its effects on international relations. London: Allen & Unwin 1933. p. 246—261. **83116**
= Problems of peace.

Fenyő Kornél. A tervgazdaság. Bp.: Gergely [1934]. 127 p. **83925**

Fischer, Otto Christian. Nationale Weltwirtschaft? Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. 58 p. **P 381(43)»193«**

Graham, Frank D. International aspects of American monetary and economic policy. London: Allen & Unwin 1933. p. 180—198. **83116**
= Problems of peace.

Grothe, Fr. Umbau der deutschen Volkswirtschaft. Berlin: Buchholz 1934. 67 p. **P 381(43)**

György Ernő. Az árak alakulása az 1931. július—1933. április időszakban. Bp.: Magy. gazdaságkutató-int. 1933. 24 p. 4 t. **1874/7**
= A Magy. gazdaságkutató int. külön kiadványai, 7.

Hilmer, Fr[anz]. Ständische Planwirtschaft. Eine Darstellung der heutigen Wirtschaft — der Plan einer Neuordnung derselben. Brünn: Organis. der deutschen Landwirte Mährens 1932. 48 p. (Deutschmährische landw. Hefte Nr. 141/143.) **P 381.5**

Hirling Dezső. Jobb jövőnk útjai. A válságmegoldás problémája. Időszerű közgazdasági reflexiók. Általános statisztikai adatok. *[19??.]* 2. kiad. Bp.: Saját kiad. [193?]. 109 p. **83450**

Hofstetter-Leu, Fr. Die Schweiz und die korporative Wirtschaftsverfassung. Ein Gesetzgeberischer Versuch. Entwurf zu einem Gesetze betr. die korp. Wirtschaftsverordnung für die Schweiz. *[193?.]* 2. Aufl. Hochdorf-Luzern: Verfasser 1933. 17 p. **P 381.5(494)**

Imreh Béla. Ipari termékek áralakulása. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 7 p. (»Országrendezés mérnöki megvilágításban« c. műből.) **R 381.14(439)**

Konkoly-Thege Pál. A részvénytársaságok belső tartalékai. (Titkos tartalék) Üzemgazdaságtani tanulmány a részvénytársasági reform köréből. Előszót írta Kuncz Ödön. Bp.: Athenaeum-ny. 1931. 28 p. (Magy. könyvviteli folyóiratból.) **R 381.33**

Kovács Gyula monori. A világgazdaság újabb jelenségei. 12. füz. Bp.: Egyetemi-ny. 1934. 80 p. **73208/12**

Lang, Herbert. Autarkie und Kriegswirtschaft in der Tschechoslowakei. Wien: Brackl 1934. 87 p. **P 381.5(437)**
Bibliographie: p. 77—80.

Ledermann László. A nemzetek szövetsége egyességokmánya gazdaságpolitikai rendelkezéseinek eredete. Bp.: Gergely 1933. 76 p. **R 341.25 : 38**
Bibliográfia: p. 5—7.

McClure, Wallace. World prosperity as sought throught the economic work of the League of Nations. New York: Macmillan 1933. XXXIX, 613 p. **82761**
Bibliography: p. XXIII—XXXVIII.

Magyar mérnök- és építészegylet. Az országrendezés mérnöki megvilágításban. A nemzeti munkaterv alapján. Kiadja: — & Magy. mérnökök és építészek nemzeti szöv. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 233 p. 7 t. **83584**

Malcomes Béla br. A londoni konferenciák mérlege. Bp.: »Pátria« ny. 1933. 20 p. (Mezőgazdasági Közlöny 1933. VI, 8—9.) **R 38(∞)(063)**

Marseille. Chambre de commerce. Projet de loi. Modifiant la composition et les attributions du conseil national économique. Rapport, par M. Antoine Boude. Marseille: Soc. anonyme du sémaphore de Marseille 1933. 22 p. **Pq 381.5(44)**

Mikos Ferenc. A Quadragesimo anno gazdasági rendje. Bp.: Pázmány P. irod. társ. 1934. 285 p. **83586**

Morley, Felix & Gardner Jackson. The world economic conference. Chicago: Univers. pr. 1933. 13 p. (Economics series presentation, 24.) **P 38(063)**

Nicklisch, H[einr.] Neue deutsche Wirtschaftsführung. Stuttg.: Poeschel 1933. [5], 87 p. (Die Bücher: Organisation, XVII.) **83109**

Orbán Ignác. Geokrácia. Konkrét gazdasági javaslatok. Novisad-Újvidék: Uránia-ny. 1933. 110 p. (Reggeli Ujság 1932/33-ból.) **83051**

Papen, [Franz]. Die Unternehmerpersönlichkeit im neuen Staat. Vortrag. Berlin-Charlottenburg: Buchholz & Weisswange 1933. 28 p. **P 381.11(43)**

Parkinson, Hargreaves. Everymans guide to the world economic conference. London: News-Chronicle [1933]. 56 p. **P 380.35(8)**

Ráttkay R. Kálmán. A szovjet tervgazdaság mai állása. Helyzetjelentés a Pjatiletka-frontról. Bp.: Hajdu 1933. 111 p. **83044**

Schliephacke, Bruno P. Weltwirtschaft wie sie wirklich aussieht. Erfurt: Scheuffler 1933. 48 p. (Wissenschaftl. Schriftenreihe, 35.) **P 380.02**

Streit, Clarence K. The world monetary and economic conference. London: Allen & Unwin 1933. p. 199—225. **83116**

= Problems of peace.

Surányi Unger Tivadar. Szabad és kötött gazdaság. Bp.: Légrády-ny. 1934. 18 p. (A »Közg. Szle« 1934. évi 9—10. sz.-ból.) [Mit einem dtschen Auszug.] **R 381.5**

Széll József. Új élet a romok helyén. Egy nemzetgazdasági, szociálpolitikai és nemzetpolitikai intézmény tervrajza. Előszóval ell. gr. Károlyi Imre. Bp.: Hajdu 1934. 106 p. **83321**

Thalheim, Karl C. Die Weltwirtschaft. Lpzg: Reclam 1934. 78 p. (Wirtschaftslehre, 5.) Bibliographie: p. 78—[79]. **P 380.02**

Thiele, Achim & Kurt Gloetzer. Deutsche Arbeit im Vierjahresplan. Oldenburg i. D.: Stalling 1933. 128 p. **83077**

Treichel, Walter. Autarkie als wirtschaftspolitisches Ziel. Lpzg: Schroll [1934]. 31 p. **P 386.2(43)**

Weltwirtschaftdämmerung. Festschrift z. 10-jährigen Bestehen d. Weltwirtschafts-Instituts d. Handels-Hochschule Leipzig. Hg. v. Karl Haushofer & Walther Vogel. Stuttg.: Kohlhammer 1934. 4°. 143 p. **X 6415**

Woodward, Donald B. The London conference. A newspaper reader's guide to the news and an explanation of the technical discussions. New York: Doubleday & Doran 1933. 64 p. **P 38(063)**

Zeeland, Paul van. A view of Europe 1932. An interpretative essay on some workings of economic nationalism. Baltimore: Hopkins-pr. 1933. XII, 153 p. (Walter Hines Page school of internat. relations the Johns Hopkins Univers.) **83086**

381.2 Üzemtan

Betriebswirtschaftslehre

Business organisation

Girod, H. &. Greven, O. W. Planmässige Betriebsführung. Hg. im Auftrage d. Ortsgruppen Essen u. Gelsenkirchen d. Arbeitsgemeinschaft dtscher Betriebsingenieure. Mit Beitr. v. W. Eckenberg, K. H. Fraenkel, H. Freund etc. Düsseldorf: Industrie-Verl. 1931. [12], 186 p. **84055**

Haidebroek, E[nno]. Industriebetriebslehre. Die wirtschaftlich-technische Organisation d. Industriebetriebes m. bes. Berücksichtigung d. Maschinenindustrie. Berlin: Springer 1923. 285 p. **X 6404**

Hennig, Karl Wilhelm. Einführung in die betriebswirtschaftliche Organisationslehre. Berlin: Springer 1934. XI, 173 p. 7 t. **84234**

Lengyel Alfréd. Munkaszervezés és munkabér. Győr: Mercur-ny. 1931. 34 p. (»Ipari munka teljesítményét és hatályosságát befolyásoló tényezők« c. dissz.-ból.) **R 381.21**

Bibliográfia: p. 3.

Schultze, Ernst. Organisatoren und Wirtschaftsführer. Lpzg: Brockhaus 1923. 111 p. **83568**

381.32 Kartell-tröszt

Kartelle. Tröste — Cartels. Trusts

Braeuer, Walter. Kartell und Konjunktur der Meinungsstreit in fünf Jahrzehnten. Berlin: Heymann 1934. VIII, 76 p. **P 381.32**

Bibliographie: p. IV—VII.

Bruppacher, C. Rud. Investment trusts. Zürich: Girsberger 1933. XIV, 328 p. (Züricher Volkswirtschaftl. Forschungen, 20.) Bibliographie: p. IX—XIV. **83288**

Lieser, Harry. Kartelle und Konjunktur in ihrer wechselseitigen Beeinflussung. Wien: Perles 1934. 80 p. **P 381.32**

Bibliographie: p. 78—79.

Ott, Rudolf. Die Stellung des Konzern- und Kartellwesens im nationalen Staat. Berlin: Stilke 1933. 47 p. **P 381.32**

382 Bányászat

Bergbau — Mining

Adomzent, Alfred. Die Konzentration im deutschen Braunkohlenbergbau. Diss. Königsberg i. Pr.: [o. Dr.] 1933. XI, 95 p. Bibliographie: p. IX—XI. **P 382.2(43)**

Heunecke, Ernst. Die Abbauverträge bei der Kali- u. Erdölgewinnung in der Provinz Hannover. Diss. Göttingen. [O. O. & Dr.] 1931. XI, 139 p. **84301**
Bibliographie: p. IX—XI.

Kramer-Kirdorf, Rolf. Das englische Kohlenbergbaugesetz von 1930, seine Entstehung u. Bedeutung im Vergleich mit dem dtschen Kohlenwirtschaftsgesetz v. 1919. Diss. Erlangen. Berlin: Gruyter 1933. VIII, 152 p. Bibliographie: p. 149—152. **P 382.2(42)**

Schmidt Sándor. Az esztergomi szénmedence bányászatának ismertetése. Esztergom: Salgótarjáni kőszénbánya 1932. 4°. 207, [3] p. 1 t. **X 6178**

Segalle, L. Die englischen Erdölinteressen in Rumänien. Berlin: Verl. f. Fachliteratur 1933. 122 p. **A 49.38/221**
Bibliographie: p. 119—120.

383 Őstermelés. Mezőgazdaság.

Landwirtschaft — Agriculture

Kirk, John H. Agriculture and the trade cycle. Their mutual relations, with special reference to the period 1926—1931. London: King 1933. XIV, 272 p. **82850**

Lipták László. Minimális mezőgazdasági árak biztosítása monopólium és kényszergazdálkodás nélkül. Bp.: Szerző [1934]. 23 p. **R 381.6 : 383.3(439)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Festpreise für Getreide. Gesetz v. 26. IX. 1933. Einl. u. Erläut. v. Georg Düring & Curt Bretschneider. Berlin: Parey 1934. 91 p. **P 381.6 : 383.31(43)**

Timoshenko, Vladimir P. World agriculture and the depression. Michigan: University 1933. [6], 123 p. (Michigan Business studies, V: 5.) **82836**

Ujlaky Nagy Árpád. Tervgazdálkodás. Őstermelésünk problémái. Bp.: Szerző 1934. 228 p. **83926**

383.1 Földbirtok

Grundbesitz — Landownership

Ausztria. Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft. Österreichs Landwirtschaft. Baden bei Wien: Wirtschaftsverl.- u. Zeitungsgesellsch. 1934. 4°. 72 p. **X 6380**

Berchtold Zsigmond gr. A magyar mezőgazdaság fogyasztópiacai. Bp.: Vajna [1933]. 179, [5] p. **83240**
Bibliográfia: p. [2—3].

Biberfeld, Erich. Die Frage der Intensivierung der deutschen Landwirtschaft nach dem Kriege. Dresden: Risse-Verl. 1933. 70 p. Bibliographie: p. 4—8. **P 383.21(43)**

Borsig, Ernst v. Reagrarisierung Deutschlands? Eine Untersuchung ü. ihre Möglichkeiten u. Grenzen. Jena: Fischer 1934. [8], 94 p. (Münchener volkswirtschaftl. Studien. Neue Folge, 21.) **83632**
Bibliographie: p. 91—94.

Busse, Johannes. Die Roggenwertverschuldung der deutschen Landwirtschaft. Diss. Göttingen. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1930. VIII, 133 p. **83219**
Bibliographie: p. 129—131.

Cristoveano, Nicolas C. Essai critique sur la politique roumaine. En matière des dettes agricoles. Thèse. Paris: Rousseau 1933. 497 p. **A 49.38/228**

Darré, R. Walther. Ziel und Weg der nationalsozialistischen Agrarpolitik. München: Eher 1934. 19 p. (Hier spricht d. neue Deutschland, 5.) **P 383(43)**

Dénes István. A deszki parcellázás. 250 magyar család élet-halál harca. Bp.: »Forum« [1934]. 45 p. **R 383.138.5(439.063)Deszk**

Dénes István. A vezsenyi parcellázás. Magyar gazdacsaládok élet-halál harca. Bp.: »Forum« [1934]. 30 p. **P 383.138.5(439.037)Vezseny**

Hajós Zoltán (szerk.) Magyar mezőgazdaság. Bp.: Magy. nemzetgazdasági enciklopédia [1934]. 431 p. **84122**

Hantos Elemér. Das mitteleuropäische Agrarproblem und seine Lösung. Berlin: Hirzel 1931. 95 p. (Mitteleuropäische Wirtschaftsfragen, IV.) **83687**

Hevesy [Pál] Paul de. Le problème mondial du blé. Préf. de Henry Bérenger. Paris: Alcan 1934. VI, 293 p. **83497**

Hilmer, Franz. Der berufsständische Gedanke in der Landwirtschaft. Brünn: Organis. der deutschen Landwirte Mährens 1932. 11 p. (Deutschmärische landw. Hefte Nr. 162.) **P 383.29**

Höller, Ernst. Gesellschaft und Grundrente, sowie eine Untersuchung darüber, ob nicht d. Agrarzölle wesentlichen Anteil a. d. übergrossen Arbeitslosigkeit haben, sofern sie nicht nur für Handel, Gewerbe u. Industrie, sondern auch für d. Landwirtschaft selbst schädlich sind. Wels: Haas 1933. 154 p. **82770**

Ipsen, Gunther. Blut und Boden. (Das preussische Erbhofrecht) Vortrag. Neumünster: Wachholtz 1933. 26 p. **P 347.237(431)**

Jugoslavia. Törvények, rendeletek. Das Gesetz über die Liquidierung der Agrarreform auf den Grossgrundbesitzen in Jugoslavien v. 19. VI. 1931. & v. 24. VI. 1933. samt Durchführungsvorschrift v. 8. VIII. 1933. Übers. v. Hugo Holzmann. Zagreb: Selbstverl. d. Übersetzers 1933. 54 p. **P 383.155(497.1)**

Kell, Stefan Gotthard. Die ungarische Landwirtschaft im Zeichen der Geldentwertung. Diss. 1924. Göttingen: Dr. Schönhütte 1929. II, [2], 127 p. **82557**
Bibliographie: p. I—II.

Kippes, Otto. Die Bestrebungen der Bodenreform in ihrem Verhältnis zur christlichen Eigentumslehre. Kallmünz: Lassleben 1933. 84 p. **P 335.14**
Bibliographie: p. 68—84.

Kokotkievicz, Gerhard. Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft des Agrarkredits. Geleitwort v. Arthur R. Herrmann. Berlin: Dr. Heymann 1934. VIII, 32 p. 2 t. (Öffentl. Kreditwirtschaft, 4.) **P 387.71(43)**

Landwirtschaftliche Produktion der Erde, Die —. The agricultural production of the world in 1932. Veröffentl. v. d. Ung. Landwirtschaftl. Ges. Bp.: Univers. Dr. 1932. **2743**

Lipták László. A tejpiac közérdekű rendezése. Bp.: Stádium 1934. 12 p. **R 383.71(439)**

Malcomes Béla br. Szervezett agrárértékesítés. Bp.: Pátria-ny. 1934. 47 p. (Mezőgazdasági közlöny, 1933. évf.-ból.) **Rq 383.2**

Matolcsy Mátyás. Agrárpolitikai feladatok Magyarországon. [Bp.]: Soli Deo Gloria kiad. 1934. 154 p. **83923**

Mellinghoff, Wilhelm. Untersuchung über die landwirtschaftlichen Besitz- und Betriebs-Grössen im Kreise Goslar. Diss. Berlin: Funk Dr. 1933. X, 101 p. **83230**
Bibliographie: p. 97—100.

Milhoffer Sándor. A búza ára a világválságban és az újabb áremelési törekvések. Bp.: Gergely 1934. 48 p. **R 383.31 : 381.6**

Prokopy Imre. A jugoszláv agrárreform. Lugoj: Husvéth és Hoffer 1933. 78 p. (Különlenyomat a »Magyar kisebbség« 1933. évf.-ból.) **A 49.38/226**

Russel, E. John. The farm and the nation. London: Allen & Unwin 1933. 240 p. **83041**

Schierwater, Gerhard. Der landwirtschaftliche Kredit in der Provinz Hannover. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1932. X, 268 p. **84305**
Bibliographie: p. 261—265.

Simon-Milch György. A magyar tengeritermelés agrárpolitikai jelentősége tekintettel a mezőgazdasági termelés átszervezésére. Bp.: Szöllősi 1932. 87 p. **R 383.31(439)**
Bibliográfia: p. 85—86.

Société des Nations. Conférence des pays exportateurs et importateurs de blé. Genève: Soc des Nat. 1933. 9 p. **Pq 383.31(∞)**

Sternberg. Entdeckungsfahrten eines Bodenpolitikers. Erfurt-Melchendorf: Scheuffler 1933. 46 p. (Wissenschaftl. Schriftenreihe, 36.) **P 383.1(431.7)**

Stolte István Miklós. Az ezeréves per. Földreform és település. Bp.: »Politika« kiad. 1934. 23 p. **R 335.14(439)**

Tóth Jenő. Agrárpolitikai útmutató. Bp.: Pátria 1934. 145 p. **83805**
Bibliográfia: p. 144.

Vass János. Kultúrtermelés és takarékföld. A föld az élet. Agrárpolitikai koncepció. Bp.: Pátria 1932. 107 p. **83449**

Winsler, F. Georg. Beitrag zur Theorie der landwirtschaftlichen Produktion. Uppsala: Lundequistska bokkhandeln 1933. 104 p. (Uppsala univers. arsskrift. Matematik och naturventenskap., 1.) **82942**

Year book of agricultural co-operation. Ed by the Horace Plunkett foundation. Ed. 1. 1933. London: King 1933. **X 2170**

Zrzavy, Franz J. Die europäische Agrarkapazität. Geleitw. v. Engelbert Dollfuss. Wien: Paneuropa-Verl. 1934. 16 p. (Paneuropa-Wirtschaftshefte.) **Pq 383.3(4)**

384 Iparpolitika

Industriepolitik — Industry

Boje, Walter. Der internationale Eisenpakt. Diss. Berlin. Goslar am Harz: Dr. Lattmann 1932. XV, 103 p. **83222**
Bibliographie: p. VII—XIII.

Buwert, Hans. Grundsätze industrieller Konzentration. Berlin-Friedenau: Markwart 1933. 32 p. (Schriften z. Studien d. Wirtschaft, Recht u. Politik, 5.) **P 381.4**

Frank, Lothar. Darstellung und wirtschaftspolitische Kritik des organisatorischen Aufbaues der deutschen Elektrizitätswirtschaft. Diss. Berlin. Berlin-Charlottenburg: Dr. Hoffmann 1933. VII, 96 p. **P 384:621.3(43)**
Bibliographie: p. V—VII.

Hartmann, Karl. Neues Handwerksrecht. T. 1. Berlin: Elsner 1934. **83944**
T. 1. Handwerkerinnerungen, Kreishandwerkerschaften, Ehrengerichtsbarkeit. Handbuch z. Gesetz ü. d. vorläufigen Aufbau d. dtschen Handwerks v. 29. XI. 1933. u. z. ersten Verordnung ü. d. vorläufigen Aufbau d. dtschen Handwerks v. 15. VI. 1934. 144 p.

Hoenicke, Rudolf. Die amerikanische Automobilindustrie in Europa. Diss. Berlin. Bottrop i. W.: Postberg Buchdr. 1933. 69 p.
Bibliographie: p. 67—68. **P 384 : 629.113(4)**

Kernd'l, Alfred. Die deutsche pharmazeutische Versandindustrie. Diss. Berlin. Saalfeld (Ostpr.): Günther Buchdr. 1933. V, 145 p.
Bibliographie: p. III—V. **83224**

Kohn, Samuel. Der Betrieb der Herrenwäschefabrik. Diss. Berlin: [Selbstverl.] 1933. XIV, 57 p. **P 384 : 687.2**
Bibliographie: p. VIII—XI.

Pabst, Adalbert. Die Strukturwandlungen der internationalen Kupferwirtschaft u. d. internationale Kupferkartell. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1932. VIII, 67 p.
Bibliographie: IX—XIII. **P 384 : 673**

Rajczyn, Leon. Das Problem der Industrialisierung und die Kapitalschaffungsfrage in Russland. Diss. Berlin. Charlottenburg: Dr. Hoffmann 1933. 61 p. **A 47.38/148**
Bibliographie: p. 60.

Rolin, Henri. The manufacture of arms and the arms traffic. London: Allen & Unwin 1933. p 64—79. **83116**
= Problems of peace.

Szepesy Mihály (szerk.) Az iparfejlesztésről szóló 1931: XXI. törvénycikk és végrehajtási utasítása. Bp.: Az Adózók Lapja kiad. [193?]. 56 p. **R 384.1(439)**

Szterényi József és Ladányi Jenő. A magyar ipar a világháborúban. Carnegie-alapítvány megbízásából írták: —. Bp.: Franklin 1934. 392 p. **X 6345**

Tatarischwili, Akaki. Die Industrievereinigungen in der U. d. SSR. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1932. IV, 116 p. **84309**
Bibliographie: p. 115—116.

T. E. Sz. Nemzeti munkahét Budapest, 1933. nov. 11—19. Programm. Bp.: Stádium 1933. 64 p. **R 384.14(439)**

Urban, Roswitha. Eigenart und Bedeutung der deutschen kosmetischen Industrie. Diss. Berlin: [O. O. u. Dr.] 1933. 94 p.
Bibliographie: p. 93—94. **P 384 : 668.5(43)**

385 Közlekedés

Verkehrswesen — Communication

Automotrices Diesel. Rationalisation du trafic des voyageurs des chemins de fer. Bp.: Ganz 1934. 4°. [4], 131 p. **X 6418**

Bismarck, Otto. Der Wettbewerb zwischen Eisenbahn und Kraftwagen in Deutschland. Unter besond. Berücks. d. Verhältnisse in d. Provinz Hannover. Bonn: Schroeder 1933. 111 p. (Staat u. Wirtschaft, sozialwissenschaftl. Studien, 1.) **83139**
Bibliographie: p. 110—111.

Bogdánfy Ödön (szerk.) Az Annales des ponts et chaussées 1913—17. évi vízügyi közleményei. Kivonatolta —. Bp.: Kir. magy. egyet. ny. 1933. 161 p. (Melléklet a Vízügyi közlemények 1933. júl-dec. füz.-hez.) **83829**

Diesel-Triebwagen. Rationalisierung des Personenverkehrs. Bp.: Ganz 1934. 4°. [4], 131 p. **X 6417**

Fellner Frigyes. A kereskedelmi tengerhajózás és problémái. Bp.: Athenaeum-ny. 1933. 144 p. (Közgazdasági könyvt., XV.) **82878**

Gesztelyi Nagy László. A Tisza-hajózás. Kecskemét: Hírlapkiad.-ny. 1933. 40 p. (Duna-Tiszaközi mezőgazdasági kamara kiadv., 18.) **R 385.63(439)Tisza**

Internationale Handelskammer. Eisenbahn und Kraftwagen. Einleitender Bericht des Ausschusses unabhängiger Sachverständiger an d. Intern. Handelskammer. Paris: Intern. Handelskammer 1933. 16 p. **Pq 385.5 : 385.87**

Magyarország. Földmívelésügyi minisztérium. Gróf Széchenyi István emlékhajóút a Tiszán 1933. VIII. 29. és 30-án. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 4°. 56 p. (Földmívelésügyi minisztérium kiadv. 1933. 7.) **Rq 627(439)Tisza**

Pirath, Carl. Die Grundlagen der Verkehrswirtschaft. Berlin: Springer 1934. VII, 263 p. 2 t. **83078**
Bibliographie: p. 254—259.

Pirath, Carl. Verkehrseinheit und Verkehrspolitik. Lpzg: Verkehrswissenschaftl. Lehrmittelgesellschaft [1934]. 34 p. (4. Studienkonferenz d. dtschen Reichsbahn-Ges.) **P 385.03 : 381(43)**

Reichmann, Heinz. Der Einfluss der Niedrigwasserjahre 1928, 1929, 1930 auf die Entwicklung der Elbeschiffahrt und das Problem der Niedrigwasserregulierung. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1932. XII, 143 p.
Bibliographie : p. VIII—X. **84304**

Ruisz Rezső. A közlekedési problémák szerepe városrendezésekben. Bp. : Szfőv. háziny. 1933. 12 p. **R 385.8**

Sajó Elemér. Emlékirat vizeink fokozottabb kihasználása és újabb vízügyi politikánk megállapítása tárgyában. Bp. : Szerző kiad. 1931. 87 p. (»Vízügyi közlemények«-ből.) **83831**

Sajó Elemér. Vizi közlekedésünk jelentősége a mezőgazdaság szempontjából. Bp. : Pátriany. 1934. 11 p. (Földmüvelésügyi minisztérium rádiós előadásai.) **R 385.6(439)**

Schnier György. Ductor. Bp. : Stephaneumny. 1933. 39 p. **R 385.545**

Veress Gábor. Új közlekedéspolitika felé . . . Szeged : Városi-ny. & könyvkiad. r.-t. 1934. 16 p. (A M. kir. Ferenc József tud. egyet. barátai egy. jog- & államtudományi szakosztályában tartott előadások, 11.) **R 385**

386 Kereskedelem

Handel — Commerce

Balkányi Kálmán. Arcok, harcok, kudarcok. Bp. : Pesti Lloyd-társ.-ny. 1934. 319 p. 1 t. **83074**

Casson, Herbert N. What a chamber of commerce can do. London : The efficiency magazine [1934]. 32 p. (Up-to-Date Bulletins for Business Men No. 24.) **P 386.12(42)**

Conolly, Violet. Soviet economic policy in the East. Turkey, Persia, Afghanistan, Mongolia and Tana Tuva, Sin Kiang. London : Milford 1933. IX, [3], 168 p. 1 t. **A 47.38/146**

Danielcik, Hans Peter. Neuaufbau des deutschen Aussenhandels. Berlin : Stilke 1934. 46 p. **P 386.2(43)**

Eckert, Lene. Die Konsumfinanzierung in Deutschland. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1931. VIII, 86 p. **P 386.186.4(43)**
Bibliographie : p. VII—VIII.

Federau, Fritz. Das deutsche Exportproblem. Potsdam : Protte 1934. 16 p. **P 386.2(43)**

Götz, Martin. Wandlungen in der Organisation des deutschen Grosshandels nach dem Kriege, unter bes. Berücks. d. Funktionswandlungen. Diss. Berlin : [Selbstverl.] 1933. [4], 99 p. **P 386.131(43)**
Bibliographie : p. 91—97.

Handelsverträge, Die — der europäischen Staaten. *[2. Aufl. 1927.]* 3. Aufl. Wien : Österr. Gruppe d. Intern. Handelskammer 1933. 4°. XXIII, 92 p. 2 t. **X 6323**
[Német, angol, francia.]

Hantos Elemér. L'Italia e la regione Danubiana. Città di Castello : Soc. anonima tip. »Leonardo da Vinci« 1934. 11 p. (Dal Giornale degli economisti.) **P 386.2(45)**

Hein, Ruth. Die französische Handelspolitik im letzten Jahrzehnt. Vorwort v. H. v. Beckerath. Frankfurt a. M. : Klostermann 1934. 101 p. (Industriewirtschaftl. Untersuchungen, 4.) **P 386(44)»1923 : 1931«**
Bibliographie : p. 99—101.

Hunke, Heinrich. Buch und Buchhändler im neuen Staat. Geleitwort v. Heinz Wismann. Berlin : Hude & Speners 1934. 32 p. **P 655.4(43)**

Porri, Vincent. La politique commerciale de l'Italie. Paris : Libr. du recueil Sirey 1934. 109 p. (Publ. de l'inst. universitaire de hautes études internationales, Genève, 10.) **83963**

Riedl, Richard. Statistische Grundlagen innereuropäischer Handelspolitik. Éléments statistiques pour une politique commerciale intereuropéenne. Hg. v. Mitteleuropäischen Wirtschaftstag in Wien. Berlin-Grunewald : Rothschild 1932. XII, 91 p. (Mitteleuropäische Wirtschaftspolitik, 4.) **82756**
Bibliographie : p. IX.

Runge, Else. Zur Theorie des sozialen Dumpings. Diss. Berlin . Würzburg : Triltsch-Dr. 1933. [6], 52 p. **P 386.184**
Bibliographie : p. 49—51.

Schmidt, Ludwig. Das Versteigerungsgewerbe, seine Kosten und sein Ertrag. Diss. Berlin. Charlottenburg : Hoffmann Dr. 1933. [6], 75 p. **P 386.186.1**
Bibliographie : p. 73—74.

Tonelli Sándor. A kereskedelempolitika új útjai. Szeged : Városi-ny. & könyvkiad. r.-t. 1934. 19 p. (M. kir. Ferenc József tud. egyet. barátai egyesületének jog- & államtud. szakosztályában tartott előadások, 10.) **R 386**

Umlauff, Ernst. Beiträge zur Statistik des deutschen Buchhandels. Lpzg : Börsenver. d. dtschen Buchhändler 1934. [6], 169 p. **83110**

386.3 Vámügy

Zollwesen — Customs

Avéroff, Evang. An. Union douanière Balkanique. Étude théoretique et pratique accompagnée d'une annexe. Préf. de Edouard Herriot. Paris: Recueil Sirey 1933. 279 p. **A 49.38/222**

Békessy [Imre] Emmerich. Bilateralverträge. Der Weg z. dtschen Hegemonie im Donauraum. Eine Geschichte. Parallele anlässlich d. 100. Jahreswende des Deutschen Zollvereins. Bp.: Ost.-Kurier-Verl. 1934. 37 p. (Ost-Kurier Bücherei, 1.) **R 386.391(43)(09)**

Brandt, Hellmut. Die Durchbrechung der Meistbegünstigung. Diss. Berlin: Dr. Hegmann 1933. [4], 92 p. **P 386.394**
Bibliographie: p. 88—92.

Chalmers, Henry & Felix Morley. Trade barriers and the world economic conference. Chicago: Univers. pr. 1933. 15 p. (Economics series presentation, 26.) **P 386.33**

Hantos Elemér. L'Europe comme unité économique. Roma: Reale accademia d'Italia 1933. 25 p. (Estr. del il convegno della »Fondazione Alessandro Volta«.) **P 386.391(4)**

Joosten, Hugo H. Vom Freihandel zum Schutzzoll. Zum Wandel d. Wirtschaftsideologie in Grossbritannien. Nordhausen: Müller 1932. XII, 154 p. **82874**

Krausz István. Vámteher és áruforgalom. Bp.: Magy. társadalomgazd. társ. 1934. 63 p. **R 386.33**

Matitsch, Milossav. Projet d'union danubienne. D'un point de vue Yougoslave. Paris: Bossuet 1933. 250, [6] p. **A 49.38/227**
Bibliographie: p. 249—250.

Renner, Karl. A Duna-medence gazdasági problémái és a szociáldemokrácia. Ford. Szekszárdi László. Bev. Buchinger Manó. Bp.: Népszava 1934. 32 p. **R 386.391(405)**

387 Pénz- és hitelügy

Geld und Kredit — Money. Credit

Antal Géza, csatai. Infláció vagy aranyalap? Debrecen: Deutsch-ny. 1933. 35 p. **R 380.351(439)**

Balogh Tamás. Közép-Európa külföldi kölcsönei és a magánbankrendszer reformja. Bp.: Légrády 1932. 27 p. (A Közgazd. Szemle 1932. 5. sz.-ból.) **R 387.754(405)**

Balogh [Thomas]. Theoretical aspects of Banking reorganization in Debtor Countries. London: Eyre and Spottiswoode 1932. 11 p. **P 387.1**

Banksystem im Umbau. Beiträge z. Bank-Enquete. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1933. 50 p. (Aus »Frankfurter Zeitung«.) **P 387.1(43)**

Barnes, Harry Elmer. Money changers vs. the new deal. A candid analysis of the inflation controversy. New York: Long & Smith 1934. [6], 150 p. **84113**
Bibliographie: p. 149—150.

Beer, Hermann. Begriff, Arten und Umfang der Genehmigung im Devisenrecht. Diss. Erlangen. Quakenbrück: Dr. Trute 1933. XI, 134 p. **P 387.651(43)**
Bibliographie: p. VII—XI.

Bonn, Moritz J. The gold standard in international relations. London: Allen & Unwin 1933. p. 162—179. **83116**
= Problems of peace.

Davidson, David. The rationalization of the gold standard. Uppsala: Almquist & Wiksell Boktr. 1933. 74 p. **P 387.423»192 : 193«**

Edwards, D[ouglas] S. A critical study of gold reserves and the monetary standard. London: King 1933. VIII, 146 p. **83301**

Fischer, Otto Christian. Das Bankwesen im nationalsozialistischen Staat. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 80 p. (Die neue Wirtschaft, 1. Abt. 1.) **P 387.1(43)**

Gergely Ernő ifj. Külföldi és belföldi valutatartozások fizetése és behajtása. Bp.: Centrum-ny. 1934. 116 p. **83874**

Goldmann, Harry. Die Gläubigerschutzverbände, ihre Organisation und Wirksamkeit. Diss. Berlin: Dr. Levy 1932. VIII, 98 p.
Bibliographie: p. 94—98. **P 387.7**

Grüner, Erwin Wolfgang. Inflation, Deflation und Stabilisierung der rumänischen Währung. Wien: Perles 1934. 32 p. **P 387.5(498)**
Bibliographie: p. 32.

Haeutler, Adolf. Die Renaissance der kaufmännischen Ehrlichkeit. Wien: Grünfeld 1932. 36 p. **P 387.4**

Hans, J[oseph]. Währungswandel im Orient. Wien: Verfasser 1933. 69 p. **A 50.38/16**

Iván Miklós. A koronától az aranypengőig. Bp.: Gergely 1934. 104 p. **84144**

Jarvie, J. R. The old lady unveiled. A criticism and an explanation of the Bank of England. [London]: Wishart 1933. 144 p. **83147**

Küng, H. Währungsfragen. Basel: Verband schweiz. Konsumvereine 1934. 36 p. (Genossenschaftliche Volksbibliothek, 34.) **P 387.42**

Lakner György. A bankok és a pénzpiac. Bp.: Gergely 1934. 130 p. **83876**

Lehning, Curt Carl Adolf. Die Rettung der Weltwirtschaft durch die mathematische und bilanzierende Lösung der Geldfrage. Bremen: Hauschild 1933. 39 p. **P 380.353**

Ljubisavljevic, K. M. Dinarguthaben von Ausländer in Jugoslavien im Sinne des Reglements über den Devisenverkehr. *[1933.]* 2. ergänzte Aufl. Beograd: [O. Hg.] 1933. 39 p. **P 387.435(497.1)**

Lohan, Georg. Das System ist falsch. Eine Studie z. Umbau d. Bank- u. Wirtschaftswesens. Wien: Saturn-Verl. 1933. 56 p. **P 387.1(436.01)**

Magyar Pál. A bankkérdés Magyarországon. Bp.: Globus-ny. [193?]. 31 p. **R 387.1(439)**

Makai Ernő. Pénz és hitel a világválság tükrében. Bp.: Tébe 1934. 243 p. (Tébe könyvtár, 77.) **83780**

Nadler, Marcus & Jules J. Bogen. The banking crisis. The end of an epoch. London: Allen & Unwin 1934. IX, 210 p. **83846**

Németország. Centralverband des Deutschen Bank- und Bankiergewerbes. Materialien zur Vorbereitung der Banken-Enquete 1933. Berlin: Centralverband d. Dtschen Bank- u. Bankiergewerbes 1933. 4°. 246 p. **X 6333**

New York. J. P. Morgan & Co. Reprints of statements submitted by members of J. P. Morgan & Co. to Senate committee on banking and currency. [H. & ny. n.] 1933. 45 p. **P 387(73)**

Ottel, Fritz. Ständische Theorie des Geldes. Jena: Fischer 1934. VIII, 192 p. (Dtsche Beiträge z. Wirtschafts- u. Gesellschaftslehre, 11.) **84204**

Schacht, Heinrich. Die Börse im Dritten Reich. Ein Gegenwarts- und Zukunftsbild. Berlin: Phoebus-Verl. [1934]. 69 p. **83616**

Scherzer, Renia. Die Geld- und Währungspolitik der Republik Polen. Wien: Perles 1934. 51 p. **P 387.42(438)**
Bibliographie: p. 5—6.

Schmidt-Gibichenfels. Die Lösung des Währungsproblems vom Standpunkte aller Werteschaffenden. Lpzg: Klein [1933]. 61 p. **P 387.42**

Schmölders, Günter. Die Konjunkturpolitik der Vereinigten Staaten. Erfahrungen u. Lehren d. amer. Kredit- u. Währungspol. im Kampfe gegen Krise u. Konjunktur. Lpzg: Akad. Verlagsges. 1934. VI, 141 p. **84178**

Schneider, Andrée. La banque de France depuis 1914. Nancy: Thomas 1933. [4], 196 p. **83083**

Sonderegger, H. K. Die Rettung Österreichs. Wörgl (Tirol): Burgstaller 1933. 64 p. (Aufwärts-Schriften, Folge 1. Mai 1933.) **P 387.5(436.01)**

Untersuchung des Bankwesens. 1933. Teil 1. Berlin: Heymann 1933. 4°. (Untersuchungsausschuss f. d. Bankwesen 1933.) **X 6330**
Teil. 1. Bd. 1—2. Vorbereitendes Material 576; 382 p.

Varga [István] Stefan. Bemerkungen zu den Problemen von Aufbringung und Transfer. London: Allen & Unwin [193?]. p. 649—663. (From Economic essays.) **P 387.435**

Weber, Franz. Der Goldindexwert bei Geldschulden des Privatrechts in der Inflation und Deflation. Diss. Erlangen. Düren-Rhld.: Spezial-Diss.-Dr. 1933. [6], 70 p. **P 387.59(43)**
Bibliographie: p. [1—6].

White, Amber Blanco. The nationalisation of banking. London: Allen & Unwin 1934. 74 p. **P 387.1(42)**

Zeigan, Heinrich. Die volkswirtschaftliche Bedeutung der Devisenpolitik der europäischen Zentralbanken. Berlin-Charlottenburg: Hoffmann 1933. 86 p. **P 387.651(4)**
Bibliographie: p. 83—86.

Zucker, Willy & Hugo Holzmann. Die Devisenvorschriften in Jugoslavien. Erläuterungen für den Zahlungsverkehr mit dem Ausland (nach d. Stande v. Anfang März 1933.) Zagreb: Selbstverl. 1933. 95 p. **P 387.651(497.1)**

388 Biztosításügy

Versicherungswesen — Insurance

Bánde György. Biztosítási etika. Bp.: Arany János-ny. 1934. 19 p. (Magy. biztosítástud. szemle 1934. 1—2. sz.-ból.) **R 388(04)**

Blitz, Edgar. Die Beleihung des Versicherungsscheines in der Lebensversicherung. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1933. 76 p. **P 347.764(43)**
Bibliographie: p. 6—8.

Blumenthal, Rudolf E. Wohnungsbau und Lebensversicherung. Diss. Berlin: Mittler Buchdr. 1932. 153 p. **83229**
Bibliographie: p. 142—152.

Daue, Johanna. Fortschritte und Leistungen der Lebensversicherung in den Vereinigten Staaten v. Amerika in d. Nachkriegszeit. Diss. Berlin. Charlottenburg: Hoffmann Dr. 1933. 136 p. 2 t. **83227**
Bibliographie: p. 129—135.

Goldziher [Károly] Karl. Signifikative Konstantenbestimmungen der Makeham'schen Formel. Wien: Verl. d. Kommerzia Ges. 1933. p. 24—32. (Sonderabdr. »Das Versicherungsarchiv«, 4. 1.) **P 388.01**

Goldziher Károly. Új nyugdíjszámítási táblázatok. Bp.: Arany János r.-t. [1933]. 4 p. (M. B. T. Sz. III. 1—2. sz.-ból.) **R 388.36**

Herr, Rudolf. Die Spartenkombination in der deutschen Privatversicherung. Diss. Göttingen. Berlin: Dr. Mittler 1930. 147 p. **83169**

Izquierdo, Gómez. Nacionalización de los Seguros. Madrid: Sociedad de Estudios Economicos [193?]. 103 p. **83734**

Kutasi Elemér. Die neuere wirtschaftliche Gesetzgebung in Ungarn in ihrer Rückwirkung auf das Versicherungswesen. Berlin: Heymann 1934. 26 p. (Oesterreichische Gesellschaft f. Versicherungsfachwissen. Neue Folge, 3.) **R 347.764(439)**

Schoenbaum, Emil. Die öffentliche und private Versicherung und die Familienpolitik. Berlin: Heymann 1934. 32 p. (Schriftenreihe d. oesterreichischen Gesellsch. f. Versicherungsfachwissen. Neue Folge, 5.) **P 388.03**

Tarcsay Pál. A magánbiztosítás feladatai és a magyar viszontbiztosítás problémája. Előadás. Bp.: Biztosítási Közlöny kiad. 1933. 30 p. **R 388.033**

388.4 Társadalombiztosítás

Sozialversicherung
Social insurances

Bikkal Dénes. Társadalombiztosítás Magyarországon. Bp.: Légrády-ny. 1934. 55 p. **R 388.4(439)**

Diederichs, Georg. Probleme aus der deutschen Krankenversicherung. Diss. Göttingen. Northeim i. Hann.: Dr. Kassebeer [193?]. 82 p. 3 t. **P 388.42(43)**
Bibliographie: p. 3—4 p.

Felkai [Ferenc] François. Assurances en cas de maladies pour les fonctionnaires et employés de la ville de Budapest. Bp.: Imprimerie municipale 1933. 12 p. 1 t. **R 352.087.43(439)Bp**

Gál Benő. Mit kell tudni az öregségi biztosításról. Bp.: Szakszervezeti tanács 1933. 16 p. **R 388.43(439)**

Németország. Törvények, rendeletek. Wiederherstellung des Berufsbeamtentums bei den Krankenkassen. Die Durchführung d. Gesetzes v. 7. IV. 1933. unt. bes. Berücks. seiner finanziellen Auswirkungen. V. Ernst Knoll & Wilhelm Heller. Berlin: Heymann 1934. IV, 131 p. **83122**

Sigloch, Willi. Die Leistungen der Unfallversicherung. Lpzg: Noske 1933. XV, 123 p. (Versicherungswirtschaftl. Forschungen, 1.)
Bibliographie: p. XI—XV. **83137**

Stelzig, Reinhardt. Die Rechtsnatur der Sozialversicherung. Weimar: Böhlau 1933. 80 p. (Schriften d. Inst. für Arbeitsrecht a. d. Univers. Lpzg, 32.) **P 347.764(01)**
Bibliographie: p. 77—79.

Winter, Leo. Die Sozialversicherung in der čechoslovakischen Republik. Berlin: Heymann 1933. 24 p. (Schriftenreihe d. Oesterr. Ges. f. Versicherungsfachwissen. Neue Folge, H. 2.) **P 388.4(437)**

Wischer, Franz. Die Sozialversicherung im neuen Staat. Berlin: Verl. »Der Betriebswirt« 1934. VIII, 78 p. 1 t. **Pq 388.4(43)**

389 Állami pénzügyek

Finanzwesen — Public finance

Angermann, Dorothee. Das Recht der echten Konzessionen. Diss. Erlangen. Wuppertal-Elberfeld: Wuppertaler-Dr. A.-G. 1932. 60 p. **P 389.132**
Bibliographie: p. 57—60.

Chu, Chi. Hauptprobleme der Finanzreform Chinas. Diss. Berlin 1933. Peking: Universitätsverl. 1932. V, 258, 6 p. **A 51.38/20**
Bibliographie: p. 253—258.

Dalton, Hugh & Brinley, Thomas [etc.] Unbalanced budgets. A study of the financial crisis in fifteen countries. By —, J. N. Reedman, T. J. Hughes & W. J. Leanting. London: Routledge 1934. XI, 468 p. **83622**
Bibliography: p. 264—265, 304—305, 328—329, 413, 421.

Dungern, F[ritz] Frhr. v. Die Finanzkontrolle im Staat und in den Gemeinden. Beitr. z. nat. Finanzwirtschaft. Berlin: Heymann 1933. 64 p. **84074**

Freudenberg, Hans Erich. Die Subventionen als Kreislaufproblem in Marktwirtschaft u. Staatswirtschaft. Tübingen: Mohr 1934. VI, 96 p. (Beitr. z. Finanzwissenschaft. Neue Folge, 2.) **83096**
Bibliographie: p. 95—96.

Göbel József. A közigazgatás dologi szükségleteinek gazdaságos kielégítése. Anyagbeszerzés. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 67 p. (Magy. közigazgatástud. intézet, 14.) **R 389.411**

Klingenberg gt. Westerhaus, Hermann. Der Verwaltungsausgleich zwischen Reich, Ländern und Gemeinden im deutschen Finanzrecht. Diss. Göttingen. Soest: Jahn Dr. 1931. 57 p. **P 389(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Liska Béla. Az építési közmunkák odaítélésének kérdése és a megfelelő árszint. Bp.: Stádium 1934. 20 p. (A Magy. Mérnök- és építészegylet közlönye 1934. I. 3—4. sz.-ból.) **R 389.411(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A közszállítás szabályai. Az új közszállítási szabályzat teljes szövege, illetékszabályokkal, a kötelező szabványok és a forgalmiadóváltság alá eső cikkek jegyzékével, gyakorlati tudnivalókkal. Magy. ellátta Balla Gyula. Átnézte és először írt Moskovits Mór. Bp.: Katz 1934. 164 p. **83912**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Közszállítási szabályzat. A m. kir. kereskedelemügyi miniszternek és a m. kir. belügyminiszternek 50.000/1934. K. M. sz. rendelete. Magyaráz. kiad. Összeáll. a szerkesztőbizottság. Bp.: Közérdekű könyvek kiadóváll. 1934. 132 p. **K 3894/7**

Major Róbert. A közüzemek árpolitikája. Kecskemét: Első kecskeméti hírl. kiadó & ny. r.-t. 1934. 12 p. (A »Pénzügyi fogalmazók Lapja«-ból 1934. 7—8. sz.-ból.) **R 389.15**

Meissner, Hildegard. Die staatlichen Unternehmungen Polens. Diss. Berlin. Ohlau i. Schl.: Eschenhagen Dr. 1933. 119 p. **A 47.38/149**
Bibliographie: p. 117.

Németország. Statistisches Reichsamt. Die Ausgaben und Einnahmen der öffentlichen Verwaltung im Deutschen Reich für die Rechnungsjahre 1929/30. und 1930/31. Berlin: Hobbing 1933. 159 p. **1224/437**
= Statistik des Deutschen Reichs, Bd 437.

Nicolau, Johann Th. Die bergbaulichen, industriellen und Verkehrsunternehmungen des rumänischen Staates. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1930. IV, 141 p. **83208**
Bibliographie: p. 137—140.

Prendergast, William A. Public utilities and the people. New York: Appleton-Century comp. 1933. VII, 379 p. **83113**

Renzetti, Giuseppe. Italiens Finanzpolitik. Lpzg: Möhring 1934. 37 p. (Italien in Vergangenheit u. Gegenwart, 2.) **P 389(45)**

389.2 Adók és illetékek

Steuern und Gebühren — Taxation

Anastasiu, Vasile T. Die rumänische Steuerreform des Jahres 1923. Ihr Aufbau und ihre Entartung. Diss. Berlin. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1933. VI, 98, [2] p. **A 49.38/229**
Bibliographie: p. 96—98.

Ausztria. Törvények, rendeletek. Die österreichische Warenumsatzsteuer. Bd. 1—2. Bearb. v. Karl F. Balzer n. d. Stand v. 1. I. 1934. Wien: Saturn-Verl. 1934. 255; 168 p. **83854**

Braess, Paul. Steuersystem und Preisniveau. Lpzg: Buske 1933. 122 p. **82830**
Bibliographie: p. 121—122.

Bühler, Ottmar. Steuervereinfachung. Kritische Prüfung der heute gegebenen Möglichkeiten. Berlin: Vahlen 1934. 48 p. **P 389.2(43)**

Csizik Béla. Házadómentesség és lakásgazdálkodás. A Magyar Közgazdasági Társaság tanácskozmánya. — előadása Éber Antal, Dános László, Prokisch János stb. felszólalásaival. Sajtó alá rendezte kisléghi Nagy Dénes. Bp.: Athenaeum 1934. 134 p. (Közgazdasági kvtár, XVI.) **83491**

Erdély Sándor. Az általános kereseti adó és a társulati adó adómérlege. Az adóköteles nyereség megállapítása és bevallásának gyakorlati módja. Bp.: Grill 1933. 182 p. **K 3892/2**

Halmburger, Fritz. Die Bürgersteuer 1934. München: Kathan [1934]. 28 p. **P 389.25(43)**

Jugoszlávia. Törvények, rendeletek. Die neuen Steuervorschriften. Novelle z. Gesetz über d. Pauschalumsatzsteuer [etc.] mit den entsprechenden neuen Durchführungsbestimmungen. Novi Sad: »Urania« Buchdr. 1934. 71 p. **P 389.209.5(497.1)**

Kálmán Ödön. (szerk.) A háztulajdon adókódexe. Bev. Izsó Gyula. Miskolc: Szivós 1933. 182 p. **82778**

Kempf, Hans. Nationalsozialistisches Steuerwesen. Berlin: Hobbing 1933. 70 p. **82935**

Klug Emil. Az adók legújabb érvényükben, gyakorlati útmutató adónaptárral. Bp.: »Az Adó« kiad. 1934. 44 p. **R 389.2(439)**

Lohmeier, Gerhard. Die Besteuerung der deutschen Konsumgenossenschaften. Diss. Berlin. Jena: Universitäts-Buchdr. 1933. 55 p. **P 389.246(43)**
Bibliographie: p. 54.

Magyarország. Törvények, rendeletek. A házadó jogszabályai. Összeáll. & magy. ell. Weiszmann Károly, Vas Imre & Kerezsy Jenő. Bp.: Győző 1933. 248, VII p. **82847**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A közúti gépjáróművek közúti adójáról szóló 1928: VI. t.-c. Autóadó. [Magyarázta]: Hoványi Lajos. Bp.: Tébe kiadóváll. 1933. XIV, 130 p. (Tébe könyvt. 74. Tébe adókódex VIII.) **82663**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A módosított házadószabályok. A házadó évközi helyesbítése. (16.330/1933. M. E. és 66.000/1934. P. M. VII. A. sz. rend.). Jegyz. és magy. ell. Kerezsy Jenő. Bp.: Ház és telek lapkiad. 1934. 45 p. (Ház és telek kvtára, 1.) **R 389.225(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A módosított házadó szabályok. (16330/1933. M. E. és 66000/1934. P. M. VII. A. sz. rendeletek.) Jegyz. ell. Kerezsy Jenő. [Bp.]: Ház és telek kiadó 1934. 45 p. (A Ház és telek kvtára, 4.) **R 389.225(439)**

Marchal, Jean. Le rendement des impôts français sur le revenu avant et depuis la guerre. Paris: Giard 1933. 67 p. (De la Revue de science et de Législations financières 1933. X—XII.) **P 389.25(44)**

Meyhoefer, Reinhold. Die Rücksicht auf die Erhaltung der Lebensfähigkeit der Länder gemäss Artikel 8, Satz 2 der Reichverfassung u. die diesbezüglichen Rechtsschutzmöglichkeiten für die Länder. Diss. Erlangen: Buchdr. Döres 1932. XIII, 82 p. **P 389.9(43)**
Bibliographie: p. VII—XII.

Németország. Reichsfinanzministerium. Durchführungsbestimmungen über die Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger. (Eh. L. D. B.) vom 10. VI. 1933. Berlin: Reichsdr. 1933. 15 p. **P 389.253(43)**

Poroszország. Törvények, rendeletek. Schlachtsteuergesetz vom 24. III. 1934. nebst Schlachtsteuerdurchführungsverordnung. Berlin: Reichsdr. 1934. 36 p. **P 389.331(43)**

Stájerország. Törvények, rendeletek. Die Landesgebäudesteuer in Steiermark ab 1. III. 1933. Der geltende Wortlaut d. Gesetzes sowie Berechnungstabellen f. den praktischen Gebrauch d. Hauseigentümer, Verwalter, Gewerbe u. Industrie, Mieter u. Steuerbehörden. Verfasst v. Hans Tomberger. Graz: Steiermärkische Landesdr. 1933. 39 p. **P 389.912(436.5)**

Stájerország. Törvények, rendeletek. Die Landesgebäudesteuer in Steiermark. Das Gesetz vom 22. XII. 1933. LGBl. Nr. 78, betreffend Landesgebäudesteuer, nebst Durchführungsverordnung, sowie Berechnungstabellen f. den praktischen Gebrauch d. Hauseigentümer, Verwalter, Gewerbe u. Industrie, Mieter u. Steuerbehörden. Mit einem Anhang: Landesgebäudesteuer f. d. Jahr 1933. *[1933.]* 2. gänzlich umgearb. u. verm. Aufl. d. »Landesgebäudesteuer i. Steiermark ab 1. III. 1933.« Verfasst v. Hans Tomberger. Graz: Steiermärkische Landesdr. 1934. 60 p. **P 389.912(436.5)**

Takács György [etc.] Az egyházközségi és hitközségi adózás. Irta: —, Voloszynovich Zoltán, Kerezsy Jenő & Vas Imre. Bp.: Orion irodalmi váll. [1933]. [4], 116 p. **84126**

Weber, Heribert. Die Erhebung der Verwaltungsgebühren. Siegburg: Reckinger 1933. 15, [3] p. (Kommunale Verwaltungspraxis, 1.) **P 389.372(43)**

389.5 Községi pénzügyek

Gemeindefinanzen — Common finance

Bajorország. Törvények, rendeletek. Bürgersteuer 1934. Textausg. mit Anmerkungen v. Hermann Stenger. *[1934.]* 3. neubearb. Aufl. München: Bayer. Kommunalschriften Verl. 1934. 70 p. (Die bayer. Gemeindesteuern, II/4a.) **P 389.7(433)**

Bajorország. Törvények, rendeletek. Wohlfahrtsabgabe 1933. Handausg. v. Hermann Stenger. München: Bayerische Kommunalschriften-Verl. 1933. 46 p. (Die bayer. Gemeindesteuer, I/6.) **P 389.7(433)**

Checchi, Ottorino. La finanza locale, secondo il Testo Unico 14. IX. 1931. n. 1175. Vol. I. Empoli: Noccioli 1932. (I manuali del podestà.) **83037**

Gutowski, Konstantin. Der interkommunale Lastenausgleich in Preussen. Diss. Berlin. Freiburg i. Schl.: Heiber Buchdr. 1930. 53 p.
Bibliographie: p. 49—51. **P 389.5(431)**

Homolyai Rezső. A főváros pénzügyei. 1919—1931. Bp.: Székesfőv. statiszt. hiv. 1934. 165 p. (Statisztikai közl. 66. k. 2. sz.) **K 3100/46**

Homolyai Rezső & Takács György (Szerk.) A székesfővárosi községi közterhek jogszabályai. Községi adók, illetékek és díjak. Előszóval ellátta Lamotte Károly. Bp.: Fővárosi-ny. 1933. 539 p. **K 3897/1**

Lichtenstein, Herta. Die Finanzwirtschaft der deutschen Grosstädte von 1925 bis 1931. Ein Beitr. zu d. Problem d. Finanzausgleichs. Jena: Fischer 1933. X, 112 p. (Finanzwissenschaftl. u. volkswirtschaftl. Studien, 29.) **82832**

Németország. Szabályrendeletek. Verordnung über ein vereinfachtes Gemeindefinanzgesetz f. d. ehrenamtlich verwalteten Gemeinden u. Gemeindeverbände v. 24. II. 1934. (GS. S. 107) Ausführungsanweisung des MdJ. u. d. FM. v. 3. III. 1934 (MBli V. S. 379). Bielefeld: Bertelsmann 1934. 47 p. **P 389.5(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Gemeindefinanzgesetz vom 15. XII. 1933. Berlin: Dtscher Gemeindeverl. 1934. 96 p. (Kleine Kommunale Schriften, 16/a.) **P 389.5(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gemeindeumschuldungsgesetz vom 21. IX. 1933. in der Fassung des Gesetzes vom 14. XI. 1933. mit Durchführungsbestimmungen. Text mit Erläut. v. H. H. Qúincke. Berlin: Dtscher Gemeindeverl. 1934. 64 p. (Kleine Kommunale Schriften, 4.) **P 389.688(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gemeindeumschuldungsgesetz vom 21. IX. 1933. (RGBl. I. S. 647) in der Fassung des Gesetzes zur Änderung des Gemeindeumschuldungsgesetzes vom 14. X. 1933. (RGBl. I. S. 971) Nebst den Durchführungsbestimmungen des Reiches u. d. Länder Preussen, Bayern, Sachsen, Thüringen sowie einem ausführlichen Kommentar v. Walther Bayrhoffer & Herbert Fuchs. Eberswalde-Berlin: Müller 1933. 154 p. **83119**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz über die Haushalt- u. Wirtschaftsführung d. Gemeinden u. Gemeindeverbände. Gemeindefinanzgesetz v. 15. XII. 1933. nebst Aus- u. Durchführungs-Vorschriften. Berlin-Petershagen: Galle 1934. 80 p. (Verwaltungsgesetze d. Dritten Reichs, 2.) **P 389.5(43)**

Olaszország. Commissione di studio per la riforma della finanza locale. Vol. 1. Roma: Istituto poligrafico dello stato 1930. **82861**

Vol. 1. Relazione alle LL. EE. il capo del governo primo ministro, ministro dell'interno, e il ministro delle finanze. 233 p.

Olaszország. Ministero delle finanze. Testo unico per la finanza locale. 5. ed. aggiornata e coordinata. Roma: Ist. poligrafico dello stato 1933. 498 p. **82862**

Scicchitano, Anselmo. La riforma tributaria dei comuni. Commento alle disposizioni del Testo Unico con annotazioni e richiami alle più recenti norme ed istruzioni ministeriali. Como: Nani 1932. 327 p. (Bibl. pratica, 114.) **83033**

Takács György. A székesfővárosi községi közterhek. Kecskemét: Kecskeméti Hirlap kiad. 1934. 37 p. (Magy. jogászegyl. ért. és egyéb tanulmányok 1934. I.-ből.) **R 389.7(439)Bp**

389.65 Községi üzemek

Kommunal-Betriebe — Communal works

Maretzky, Oskar. Wirtschaftsbetriebe der Gemeinden. Unter bes. Berücksichtigung d. Betriebe d. Stadt Berlin. Berlin: Heymann 1934. 112 p. **83946**

Márkus Jenő. A városi közüzemek racionalizálásának főbb irányelvei. Bp.: Pallas ny. 1932. 112 p. **83528**

Bibliográfia: p. 111.

Rudnitzky, Arnold. Die Berliner städtische Gaswirtschaft. Diss. Berlin: Hermann-Dr. 1933. 160 p. **83223**

Bibliographie: p. 134—139.

39 Néprajz

Ethnographie — Ethnography

Bálint Sándor. Lakodalmi szokások Szeged-Alsóvároson. Szeged: Szeged városi ny. & könyvkiad. r.-t. 1933. 14 p. (Szegedi Alföldkutató-biz. könyvt. IV. szakoszt. közleményei, 15.) **R 392.5(439.026)Szeged**

Bauer, Hedwig. Nagy-Árpád. Mundart und Sitten. Fünfkirchen-Pécs: Univers.-Dr. Dunántúl 1933. 144 p. 6 t. (Specimina diss. Facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 47.) **R 340(439.016)Nagy-Árpád**

Bibliographie: p. 142—144.

Becker, Horst. Was will Volkskunde? Eine Einführung in das volkskundliche Denken. Stuttg.: Franckh 1934. 32 p. **P 39(01)**

Benyovszky [Károly] Karl. Die alten Pressburger Volkschauspiele. »Christigeburtspiel«. »Spiel v. Sündenfall«. »Schuster- u. Schneiderspiel«. Bratislava-Pozsony: Steiner 1934. 72 p. **R 394.24(439.050)Pozsony**
Bibliographie: p. 71.

Benyovszky, Karl. Die oberuferer Weichnachtsspiele. Bratislava-Pressburg: Steiner 1934. 184 p. 1 t. **83107**

Bonomi [Jenő] Eugen. Ortsneckereien aus den Ofner Bergen. Pécs: Univers.-Dr. 1933. p. 219—225. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Bonus, Arthur. Isländerbuch. Sammlung altgermanischer Bauern- u. Königsgeschichten. München: Callwey 1935. 382 p. 1 t. **84332**

Bruckner Győző. A Szepesség népe. Néprajzi és művelődéstört. tanulmány. Bp.: Kellnerkönyvny. 1922. 84 p. **R 39(439.057)**

Czakó Elemér (szerk.) A magyarság néprajza. 1. k. Bp.: Egyetemi-ny. [1934.] **82857**
1. k. A magyarság tárgyi néprajza. Írták: Bátky Zsigmond, Györffy István & Viski Károly. 435 p. 1 t.
Bibliográfia: p. 434—435.

Forde, C. Daryll. Ethnography of the Yuma Indians. Berkeley: Univers. California pr. 1931. p. [2], 83—278. 6 t. **3017/28**
Bibliography: p. 273—277.
= University of California publications in American archaeology and ethnology, 28, 4.

György Lajos. A magyar anekdota története és egyetemes kapcsolatai. Kétszázötven vándoranekdota. Az anekdota forrásai. Bp.: Studium 1934. 272 p. **83891**

Hielscher, Kurt. Rumänien. Landschaft, Bauten, Volksleben. Vorwort v. Octavian Goga. Lpzg: Brockhaus 1933. XXXII, 304 p. **Aq 49.71/2**

Kausz József. Menyegzői felköszöntők. Vác: Kapisztrán-ny. 1934. 28 p. **R 81-56**

Koren, Hanns. Volksbrauch im Kirchenjahr. Salzburg: Pustet 1934. 205 p. 8 t. **83920**

Kause, Gregor. Bali. Volk, Land, Tänze, Feste, Tempel. *[1920.]* 3. Aufl. München: Müller 1926. X, 52 p. 136 t. **X 6283**

Lipperheide, Franz Frhr. v. (Hg.) Spruchwörterbuch. Sammlung dtscher u. fremder Sinnsprüche, Wahlsprüche [etc]. 3. Abdr. Berlin: Dörner 1934. VIII, 1069 p. **K 3989/1**

Loeb, E. M. The Western Kuksu cult. Berkeley: Univers. of California pr. 1932. [6], 137 p. **3017/33**
= University of California publications in American archeology and ethnology, 33, 1.

Retzlaff, Hans. Bildnis eines deutschen Bauernvolkes. Die Siebenbürger Sachsen. Mit erläut. Text v. Misch Orend. Geleitw. v. D. [Victor] Glondys. Stuttg.: Verl. Grenze u. Ausland 1934. 4°. XXIV, 96 p. **X 6395**

Schora-Bekmursin-Nogmow. Die Sagen und Lieder des Tscherkessen-Volks. Bearb. und Vorrede v. Adolf Bergé. Lpzg: Wigand 1866. XXXI, 144 p. **82927**

Spier, Leslie. Klamath ethnography. Berkeley: Univers. of California pr. 1930. [10], 338 p. **3017/30**
= University of California publications in American archaeology and ethnology, 30.

Wegner, Richard N. Indianer-Rassen und vergangene Kulturen. Betrachtungen z. Volksentwicklung auf einer Forschungsreise durch Süd- und Mittelamerika. Stuttg.: Enke 1934. VIII, 320 p. 128 t. **X 6274**

4 Nyelvészet

Philologie — Philology

Bally, Ch. Le langage et la vie. Genève: Éd. Atar 1913. 113 p. **83681**

Bató Mária. A fiumei nyelvjárás. Bevezetés és hangtörténet. Bp.: Rényi 1933. 47 p. (Bp. tudományegyetemi romanisztikai dolg., 2.)
Bibliográfia: p. 42—44. **R 450(439.2)**
[Magyar-olasz.]

Boér György, gyalai. Gyakorlati török nyelvtan. Latinbetűs fonetikus helyesírással. Bp.: Medika-ny. 1934. 64 p. **R 494.35—5**

Cagnat, René. Cours d'epigraphie latine. *[1885.]* 4. ed. Paris: Fontemoing 1914. XXVII, 504 p. 28 t. **83237**

Deimel, Anton (Hg.) Sumerisches Lexikon. Teil 1—2. Rom: Verl. d. Papstlichen Bibelinstituts 1927—1933. (Scripta Pontificii instituti biblici.) **Aq 50.03/4**

Teil I. (Heft 1.): Lautwerte der Keilschriftzeichen in sumerischen, akkadischen u. hethitischen Texten. [1925]. 2. Aufl. 1930. VI, [2], 162, [2], 38 p.

Teil II. Bd 1—4. (Heft 2—17.): Vollständige Ideogramm-Sammlung:
Bd 1. 1927—1928. VI, [4], p. 1—320.
Bd 2. 1929—1930. VI, [6], p. 321—638.
Bd 3. 1930—1932. VI, [4], p. 639—926.
Bd 4. 1933—. VIII, [4], p. 927—1144.

Estnisch-deutsches Wörterbuch. *[191?].* 2. verm. Aufl. Tallinn: »Ühiselu« tr. 1923. XII, 336 p. **A 47.49/25**

Fazekas Jenő. Az egyszerű mondat tagjai az északi osztják nyelvben. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 44 p. (A Debreceni Tisza István tud. társ. I. osztályának kiadv., V, 3.) **R 494.513-56**

Friedrich, Johannes. Einführung ins Urartäische. Grammatischer Abriss und ausgewählte Texte mit sprachlichen Erläuterungen. Lpzg: Hinrichs 1933. IV, 71 p. **A 50.08/5/37**

= Mitteilungen der Vorderasiatisch-aegyptischen Gesellschaft, Bd 37. Heft 3.

Gál János. Nyelvi és irodalmi régiségeink syllabusa. Bp.: Studium 1934. 61 p. **0164/10**

Götze, Albrecht. Die Annalen des Mursilis. Lpzg: Hinrichs 1933. VIII, 329 p. (Hethitische Texte in Umschrift, mit Übersetzung u. Erläuterungen, H. VI. Mitteil. d. Vorderasiatisch-Aegyptischen Ges., 38. Bd.) **A 50.08/5/38**

Gronovszky Iván. Meghatározott nemzetiségű pannoniai személynevek. Dissz. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 50 p. (Dissertationes Pannonicae, ser. 1, 2.) **R 47-313**

[Magyar-latin.]

Így irunk helyesen. Bp.: Magy. Könyvkiad. egyes. 1934. 224 p. **K 4945/8**

Inotay Ilona. A Teleki kódex szt. Anna legendájának nyelvi földolgozása. Dissz. Szeged: Városi-ny. 1932. XX, 98 p. **R 494.511—73**

Kisch [Gusztáv] Gustav. Siebenbürgen im Lichte der Sprache. Ein Beitr. z. Kulturgeschichte d. Karpathenländer. Lpzg: Mayer & Müller 1929. 297, 33 p. (Palaestra, 165.)

Bibliographie: p. 2—8. **83961**

Koppelmann, Heinrich. Die eurasische Sprachfamilie. Indogermanisch, koreanisch u. Verwandtes. Heidelberg: Winter 1933. VIII, 220 p. **A 50.40/25**

Bibliographie: p. 207—208.

Magyar Zoltán. A magyarországi franciaság. Debrecen: Tiszántúli ref. egyházker. könyvny. váll. 1933. 119 p. (Francia irod. & nyelvtud. dolgozatok a debreceni egyetem francia intézetéből, 3.) **83197**

Bibliográfia: p. 3—4. [Magyar & francia.]

Melich [János] Johann. Über die ältesten deutschen Lehnwörter der ungarischen Sprache. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 16—23.

= Festschrift für Gideon Petz. **82752**

Mendreszóra & Orbán. Novy slovensko —madarsky slovnik. — Új szlovák-magyar szótár. 1—2. k. Rev. Josef Skultéty. Bratislava: Wigand 1933. XI, 732; 602 p. **K 4918/7**

Mertner, Robert. Die psychotechnische Sprachmethode und ihre Grundlagen. München: Verl. f. zeitgem. Sprachmethodik [o. J.] 62 p. **P 407**

Moór Elemér. Zur Geschichte des Germ. S in den deutschen Mundarten Westungarns. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 171—177. **82752**

= Festschrift für Gideon Petz.

Mordtmann, J[ohannes] H[einrich] und E[ugen] Mittwoch. Himjarische Inschriften in den staatlichen Museen zu Berlin. Lpzg: Hinrichs 1932. 78 p. 19 t. **A 50.08/5/37**

= Mitteilungen der Vorderasiatisch-aegyptischen Gesellschaft, Bd 37. Heft 1.

Pázmány Zoltán, szilasi. Újabb adatok a papyrológiához. Rektori székfoglaló értekezés. Pécs: Dunántúl pécsi egyet. könyvk. r.-t. 1933. 24 p. **R 091.32**

Petri, Friedrich Erdmann. Handbuch der Fremdenwörter in der deutschen Schrift- und Umgangssprache *[1823.]* 41. Aufl. Bearb. v. Rudolf Krausse. Lpzg: Hesse & Becker 1929. 856 p. **83425**

Pfeiffer, Robert H. (Ed.) The archives of Shilteshub son of the King. London: Milford 1932. XXV, 90 t. (Excavations at Nuri, Vol. II. Harward semitic series, Vol. IX.) **A 50.42/62**

Pfohl, Ernst. Kurzwort-Lexikon KWL. Wörterbuch d. Abkürzungen u. Kurzwortbezeichnungen aller Art in Sprache u. Literatur, Politik, Amt u. Schule, Verkehr u. Sport, Kunst, Musik u. Presse usw. Zus.-gest. v.: —. Stuttg.: Muth 1934. XII, 394 p. **K 4300/6**

Ravasz László. Ars Hungarica. Bp.: Franklin 1934. p. 212—219. **83587**

= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Schilling Rogér. Dunakömlőd és Németkér telepítés-, népiség- és nyelvtörténete. 1—2. rész. Bp.: Pfeiffer 1933. IV, 179+134 p. 6 t. (Német philol. dolg., LII.) **82359**

Schmidt, Alfred. Probe eines Wörterbuchs der sprachwissenschaftlichen Terminologie. Vorw. v. Leo Weisgerber. Berlin: Gruyter 1933. 58 p. (Beiheft z. LI. Bd. d. indogermanischen Forschungen.) **P 4(014)**

Somos Lajos. Vizsgálatok a helyesírás és írászavarok köréből. Eger: Érseki liceumi ny. 1933. 64 p. (Debreceni tud. egyet. pedagógiai szemináriuma.) **R 494.511—1**

Stenzel, Julius. Philosophie der Sprache. München: Oldenbourg 1934. 116 p. (Handbuch d. Philosophie.) **83323**

Taschenwörterbuch der portugiesischen und deutschen Sprache nach dem phonetischen System d. Methode Toussaint-Langenscheidt. Bd. 1—2. Zus.-gest. v. Luise Ey. Berlin-Schöneberg: Langenscheidt 1909—1911. (Langenscheidts Taschenwörterbücher). **83307**

Bd 1. Portugiesisch-Deutsch. 9. Aufl. 1909. XLIV, 623 p.

Bd 2. Deutsch-Portugiesisch. 8. Aufl. 1911. XIV, 456, 40 p.

Telegdi Zsigmond. A talmudi irodalom iráni kölcsönszavainak hangtana. Karcag: Kertész 1933. 63 p. **A 50.42/59**

Bibliográfia: p. 5—6.

Turóczi-Trostler József. A magyar nyelv felfedezése. Két tanulmány az európai s a magy. humanismus kapcsolatairól. Bp.: Ranschburg 1933. 99 p. **82742**

Bibliográfia: p. 93—98.

Vondrák, Wenzel. Vergleichende slavische Grammatik. Bd. 1—2. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1924—1928. (Göttinger Samml. indogermanischer Grammatiken u. Wörterbücher.) **A 47.40/20**

Bd 1. Lautlehre u. Stammbildungslehre. *[1906.]* 2. Aufl. 1924. XVIII, 742 p. Bibliographie: p. 734—740.

Bd 2. Formenlehre u. Syntax. *[1908.]* 2. Aufl. neubearb. v. O. Grünenthal. 1928. XII, 584 p. Bibliographie: p. 576—577.

Walde, Alois. Lateinisches etymologisches Wörterbuch. *[1905.]* 2. umgearb. Aufl. Heidelberg: Winter 1910. XXXII, 1044 p. (Indogermanische Bibl., 2. Reihe, 1.) **82989**

Weidlein [János] Johann. Zur Frage unserer Siedlungsmundarten. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 196—201. **82752**

= Festschrift für Gideon Petz.

Weőres Gyula. Magyar-finn zsebszótár. Helsinki: Otava 1934. 279 p. **83672**

Zolnai Béla. Pseudo-französische Lehnwörter in der ungarischen Sprache. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 64—67. **82752**

= Festschrift für Gideon Petz.

5 Természettudomány

Naturwissenschaft — Science

Crowther, J. G. The progress of science. An accounth of recent fundamental researches in physics, chemistry and biology. London: Kegan Paul, Trensch & Trubner 1934. X, 304 p. 12 t. **83954**

Goitein Zsolt. Wundt Vilmos útja a természettudománytól a természetbölcseletig. Újpest: Szerző 1932. 47 p. **R 50 Wundt**

Haering, Theodor. Naturphilosophie in der Gegenwart. Stuttg.: Kohlhammer 1933. 20 p. (Öffentl. Vorträge d. Univers. Tübingen Sommersemester 1933.) **P 50**

Jeans, James. Die neuen Grundlagen der Naturerkenntnis. Aus d. Englischen v. Helene Weye & Lothar Nordheim. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1934. 330 p. **82933**

Urbán Barnabás. A középiskolai matematika és fizika tanításának szerepe a világnézet kialakításában. Sárospatak: Kisfaludy-ny. 1932. 31 p. **R 373 : 177**

51 Mathematika

Mathematik — Mathematics

Baksay-féle kamattáblázatok. Baksay'sche Zinsentabellen. A kamatszámítás legegyszerűbb, leggyorsabb és legpontosabb módszere. *[1915.]* 2. átdolg. & bőv. kiad. Ált. használatra összeáll. Baksay György. Előszóval ellát. Borsody Sándor. Bp.: »Pátria« 1934. 4°. 272 p. **X 6413**

Csada Imre. Az V. posztulátum Bolyai Farkas-féle ekvivalensei. Sárospatak: Fischer-ny. 1929. 37 p. (Közlemények a Debreceni tud. egyet. matematikai szemináriumából, 3.) **R 51 Bolyai Farkas**

Goldziher [Károly] K[arl]. Contributi alla teoria della funzione logistica. Roma: Istituto italiano degli attuari 1933. 34 p. (Estratto dal »Giornale dell' Istituto italiano degli attuari« IV, n. 4. X. 1933—XI.) **P 512.95**

Kárteszi Ferenc. Kúpszeleten fekvő hat pont által meghatározott tíz kúpszeletről és a velük kapcsolatos konfigurátiókról. Sárospatak: Fischer-ny. 1932. 12 p. **R 516**

Menninger, Karl. Zahlwort und Ziffer. Aus d. Kulturgeschichte unserer Zahlsprache, unserer Zahlschrift und d. Rechenbretts. Breslau: Hirt 1934. X, 365 p. **83314**

Müller, [Heinrich] & Kutnewsky, [Max]. Aufgabensammlung zur Arithmetik, Algebra und Analysis. Unterstufe. Bearb. v. P[aul] B[ernh.] Fischer. *[1910].* 18. Aufl. Lpzg: Teubner 1932. VII, 223 p. (H. Müllers Mathematisches Unterrichtswerk, 6.) **83063**

Sárközy Pál. A differenciálegyenletek elméletének elemei. Pannonhalma: Pannonhalmi főiskola 1932. VII, 107 p. (Pannonhalmi főiskola könyvei, I.) **83489**

Timpe, A. Einführung in die Finanz- und Wirtschaftsmathematik. Berlin: Springer 1934. VI, 217 p. **83011**

Veress Pál. Valós függvények. Bp.: Studium 1934. 174, [41] p. **83696**
Bibliográfia: p. [175.]

52 Csillagászat

Astronomie — Astronomy

Abbet, C[harles] G[reeley] and Gladys T. Bond. Periodicity in solar variation. Washington: Smithsonian inst. 1932. 14 p. 1 t. **2361/87**
= Smithsonian miscellaneous collections, 87, 9.

Jeans, James. A világegyetem. Ford.: Perczell György. Bp.: Kir. magy. term.-tud. társ. 1933. XV, 375 p. 25 t. (Term.-tud. könyvkiadó váll., 102. k.) **84284**

Jeans, James sir. Die Wunderwelt der Sterne. Übers. v. Helene Weyl. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1934. 220 p. 49 t. **84101**

Maeterlinck, Maurice. La grande loi. Paris: Charpentier 1933. 217 p. **82737**

Oltay Károly. A magyar geodéziai intézet működése 1930-tól 1932. végéig. Bp.: Magy. Geodéziai Int. 1934. 20 p. 2 t. (A magy. geodéziai intézet közl. II.) **R 526(439)**

Thomas, Oswald. Astronomie. Tatsachen und Probleme. Graz: Verl. »Das Bergland-Buch« 1934. 584 p. 31 t. **82902**

Tibor Mátyás. A napsebesség meghatározása gyenge fényességű csillagok páros csoportosítása alapján. Szeged: Prometheus-ny. 1932. 75 p. **R 523.7**
Bibliográfia: p. 73.

53 Mechanika. Fizika

Mechanik. Physik—Mechanics. Physics

Dirac, P. A. M. Die Prinzipien der Quantenmechanik. Übertr. Werner Bloch. Lpzg: Hirzel 1930. XII, 274 p. **82702**

Haas, Arthur. Kosmologische Probleme der Physik. Lpzg: Akad. Verl.-Gesellsch. 1934. VII, 124 p. **83121**

Haas, Arthur. Physik für Jedermann mit bes. Berücksichtigung d. modernen technischen Anwendungen. Berlin: Springer 1933. X, 273 p. (Verständl. Wissenschaft, 20.) **83948**

Heisenberg, W[erner] [etc.] Die moderne Atomtheorie. Die bei der Entgegennahme des Nobelpreises 1933 in Stockholm gehaltenen Vorträge. V. —, E. Schrödinger & P. A. Dirac. Lpzg: Hirzel 1934. [4], 45 p. **P 539.1**

Messter István. A fémek elektromos árnyékoló hatásáról. Diss. Debrecen: Pannónia-ny. 1931. 20 p. (Közlemények a Debreceni tud. egyet. orvoskari fizikai intézetéből, XXIV.) **R 537.2**

Mikola Sándor. A fizika gondolatvilága. Bp.: Szerző 1933. 411 p. **83158**
Bibliográfia: p. 390—394.

Nyul Gyula. Az üveg elektromos vezetőképességének változása olvasztott alkálisók hatására. Dissz. Bp.: Egyetemi-ny. 1932. 32 p. **R 537.31**

Planck, Max. Die Entstehung und bisherige Entwicklung der Quantentheorie. *[1920.]* 2. Aufl. Lpzg: Barth 1922. 32 p. **P 539(04)**

Pogány Béla. Fizika. Gépészmérnökhallgatók számára. Bp.: Németh 1934. 478 p. **84075**

Tisza László. A többatomos molekulák spektrumáról. Dissz. Bp.: Franklin-Társ. 1932. 28 p. »(Matematikai és természettud. értesítő« 1932. XLIX.-ből.) **R 535.33**

Zimmer, Ernst. Umsturz im Weltbild der Physik. Vorw. v. Max Planck. München: Knorr & Hirsch 1934. 263 p. 10 t. **84056**

55+56 Geológia. Paleontológia

Geologie. Paläontologie
Geology. Paleontology

Dornyay Béla. Beudant 1818-dik évi tanulmányútja Salgótarján vidékén. Salgótarján: Salgótarjáni Balassa Bálint irod. és művészeti társ. 1933. 31 p. (Salgótarjáni könyvek, 1.) **R 55(439.047) Salgótarján**

Gotthard Károly. Az aranytermő rétegek, »reef-ek« eredete a délafrikai Witwatersrand körzetében. Diss. Bp.: Bethlen Gábor-ny. 1933. 47 p. (Földtani szemle melléklete.)
Bibliográfia: p. 43—45. **Rq 553.4(68)**

Haarmann, Erich. Um das geologische Weltbild. Malleo et Mente. Stuttg.: Enke 1935. XI, 108 p. 1 t. **84334**
Bibliographie: p. 99—100.

Kovács Lajos. Adatok az északi Bakony juraképződményeinek ismeretéhez. Dissz. Debrecen: Alföldi-ny. [193?]. 60 p. (Közlemények a Debreceni Tisza István tud. egyet. ásványföldtani intézetéből, 1.) **R 551.76**
Bibliográfia: p. 55—57.

Mottl Mária. Az Igric-barlang medvekoponyáinak morfológiája. Dissz. Bp.: Stádium-ny. 1932. 52 p. (Magy. kir. földtani intézet évkönyve XXIX. köt., 4.)
Bibliográfia: p. 51—52. **Rq 569.74(439.021)**

Salamon János, mileji. Veresegyháza és Őrszentmiklós környékének oligocén-kori üledékei. Dissz. Bp.: Arany-ny. 1931. 36 p. 3 t.
Bibliográfia: p. 32—35. **R 55(439) Bp 72**

Tóth Aurél. A gránit morfológiája. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 23 p. 4 t. **R 552.3**
Bibliográfia: p. 22—23.

Wekerle Imre. Csomád és környékének oligocén és miocén-kori üledékei. Dissz. Bp.: Arany ny. 1932. 38 p. 2 t. **R 55(439) Bp 72**
Bibliográfia: p. 35—38. [Magyar-német.]

551 Fizikai földrajz

Physiogeographie
Physical geography

Aujeszky László. A sztratoszféra. Bp.: Kis Akadémia kiad. 1934. 45 p. (A kis Akadémia kvtára, IX.) **R 551.510.5**
Bibliográfia: p. 43—45.

Ballenegger Róbert. A rög fizikája. Bp.: Kis akadémia 1933. 30 p. (Kis akadémia kvtára, VII.) **R 631.4**

Berwaldszky Erzsébet. A Sárvíz vízterülete. Bp.: Egyetemi-ny. [193?]. 15 p. 1 t. **R 551.482(439) Sárvíz**

Dacqué, Edgar. Vom Werden des Erdballs. Lpzg: Reclam 1934. 80 p. **84054**

Geszler Ödön. A brennbergi szénbányászat földrajza. Bp.: Kovács 1932. 27 p.
Bibliográfia: p. 27. **R 91.439.053 Brennberg**

Göbel Ervin. Pécs napfénytartam- és felhőzetmenetének képe. Pécs: Kultúra-ny. 1934. 18, [4] p. 11 t. (Spezimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 52. Geogr. Pannonica, VIII.) **R 551.56(439.016) Pécs**

Hankó Márton. Asztrometeorológia és asztroszeizmologia. I. Évekreszóló időjárásmegjövendölés problémája megoldva és az asztrológia válsága. II. Földrengések megjövendölése. Pécs: Dunántúl pécsi egyet.-ny. 1933. 105 p. **82750**

Peja Győző. Az Ecskendi-plato és környékének geomorfológiai viszonyai. Bp.: Szerző 1932. 21 p. (A »Földrajzi Közlemények«-ből.)
Bibliográfia: p. 21. **R 551.43(439)(23) Cserhát**

Shaw, Napier. The drama of weather. Cambridge: University pr. 1933. 269 p. **82820**

Szabó Gizella. A Bodrog és mellékfolyóinak vízgyüjtőterülete. Szentes: Szentesi hírlapny. 1932. 2 t. **R 551.48(439.415)**

Szvoboda Béla. A börzsönyi hegység északkeleti részének geomorfológiája. Bp.: Unio-ny. 1933. 24 p. **R 551.43(439) Börzsöny**

Szvoboda Ödön. Az Eger patak völgye. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 20 p.
Bibliográfia: p. 20. **R 551.482(439) Eger patak**

Wegener, Kurt. Die Physik der Erde. Eine Einführung in verständlicher Darstellung. Lpzg: Barth 1934. VI, 111 p. **83488**

57 Antropológia. Biológia

Anthropologie. Biologie
Antropology. Biology

Banner János. A Marosvidék bronzkori zsugorított temetkezéseinek sírmellékletei. Szeged : Somogyi kvtár és Városi múzeum 1932. 53 p. 6 t. **X 2009**
= Szegedi Városi Múzeum kiadványai, 3.

Childe, V. Gordon. New light on the most ancient east. The oriental prelude to European prehistory. London : Kegan Paul, Trench, Trubner 1934. XVIII, 327 p. 32 t. **84239**

Dacqué, Edgar. Urwelt Sage und Menschheit. Eine naturhistorisch-metaphysische Studie. *[1924.]* 6. Aufl. München : Oldenbourg 1931. [10], 367 p. **83941**

Entz Géza. A biológia fogalma, élettartam és növekedés. Bp. : Kis akadémia kiad. 1934. 48 p. (Kis akadémia kvt., X.) **R 575**

Huzella Tivadar. Általános biológia. Az orvostudomány alapjai az élettudományban. Bp. : Magy. orvosi könyvkiadó társ. 1933. 349 p. (A magy. orvosi könyvkiadó társ. kvtára, CXXXV.) **83073**

Réthelyi Alexandra. Kísérletek az érés és utóérés biokémiai ismeretéhez. Dissz. Bp. : Szent László-ny. 1930. 44 p. **R 577.1**

Thesing, Curt. Schule der Biologie. München : Beck 1934. XIV, 391 p. **83602**
Bibliographie : p. XI—XIV.

Tompa Ferenc. Települési viszonyok az őskori Magyarországon. Bp. : Sárkány-ny. 1934. p. 504—511. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

58 Növénytan

Botanik — Botany

Degen Árpád & Mágócsy-Dietz Sándor. A Magyar Tudományos Akadémia szerepe a növénytani tudományok fejlődésében. Bp. : Akadémia 1933. 19 p.
R 58 : 061.1(439) Magy. Tud. Akad.

Jávorka Sándor & Csapody Vera. A magyar flóra képekben. Iconographia florae hungaricae. Bp. : M. kir. természettud. társ. 1934. 23 p. XL, 576, [5], 25 t. **X 6414**

Strassburger, Eduard & Ludwig Jost. Lehrbuch der Botanik für Hochschulen. Von : —, Heinrich Schenck u. George Karsten. *[1894.]* 11. umgearb. Aufl. Jena : Fischer 1911. VIII, 646 p. **82948**
Bibliographie : p. 597—616.

59 Állattan

Zoologie — Zoology

Borzsák Sándor. A magyarországi denevérek halló csontjainak ismertetése. Dissz. Bp. : Bethlen-ny. 1933. 40 p. 2 t. **R 599.4(439)**

Homér Janka. Magyarország halászati földrajza. Dissz. Pécs. Vác : Váci fegyintézet-ny. 1933. 47 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 37.) **R 591.9(439)**
Bibliographie : p. 46—47.

Mc Atee, W[aldo] L[ee]. Effectiveness in nature of the so-called protective adaptations in the animal kingdom, chiefly as illustrated by the food habits of Nearctic birds. Washington : Smithsonian inst. 1932. [2], 201 p. **2361/85**
= Smithsonian miscellaneous collections, 85, 7.

Wasmann, Erich. Die Ameisen, die Termiten und ihre Gäste. Vergleichende Bilder aus d. Seelenleben v. Mensch u. Tier. Regensburg : Manz 1934. 4°. XX, 148 p. 9 t. **X 6347**

61 Orvostudomány

Medizin — Medicine

Babarczy Mária. A tüdőtuberculosis activitásának kérdése. Bp. : Ábrahám és Sugár-ny. 1933. 55 p. **R 616.002.5**

Bassett, Clara. Mental hygiene in the community. New York : Macmillan 1934. [8], 394 p. 1 t. **84115**
Bibliography : p. 387—388.

Braun, Adolf. Krankheit und Tod im Schicksal bedeutender Menschen. Stuttg. : Enke 1934. III, 104 p. **84335**

Bujdosó János (szerk.) Baleseti orvostan. Előszóval ell. Verebély Tibor. Bp. : Stephaneum-ny. 1933. VIII, 695 p. **83612**

Hetényi Géza. Az anyagcserebetegségek kór- és gyógytana. Bp. : Magy. orvosi könyvkiadó 1933. 370 p. **83326**

Hoskins, R. G. Die Hormone im Leben des Körpers. (The tides of life. The endocrine glands in bodily adjustment.) Übers. & deutsch bearb. v. Wolf v. Drigalski. Einführung v. Friedrich Müller. Lpzg : Meiner 1934. VIII, 171 p. **83788**
Bibliographie : p. 167.

Klimkó Dezső. Az általános érzéstelenítés. Bev. Bakay Lajos. Bp. : Magy. orvosi könyvkiadó társ. 1933. 131 p. (Magy. orvosi könyvkiadó társ. kvtára, CXXXIII.) **83072**

Korányi Sándor. A vesebajok funkcionális pathológiája és therápiája klinikai előadásokban. Német eredetiből ford. Heténvi Géza. Bp.: Magy. könyvkiadó-társ. 1930. X, 309 p. (A magy. orv. könyvkiadó-társ. könyvtára, CXXV.) **84079**

Krebsbekämpfung. Jahrbuch des Reichsausschusses für Krebsbekämpfung. Hg. v. Reichsausschuss für Krebsbekämpfung. Berlin. Red. Felix Grüneisen. Bd. 2. 1931/32. Lpzg: Barth 1933. **X 2180**

Liek, Erwin. Die Welt des Arztes. Aus 30 Jahren Praxis. Dresden: Reissner 1933. 242 p. **83009**

Löbel, [Joseph] József. Ember! Segíthetsz magadon! *[Medizin od. Dem Manne kann geholfen werden. 1933.]* Ford. Müller Vilmos. Bp.: Dante kiad. 1934. 307 p. **83919**

Lundholm, Helge. The manic-depressive psychosis. Durham: Duke univ. pr. 1931. 86 p. **83340**
= Duke Univ. psychological monographs, No. 1.

Lundholm, Helge. Schizophrenia. Durham: Duke univ. pr. 1932. 117 p. **83341**
Bibliographie: p. 117.
= Duke Univ. psychological monographs, No. 2.

Madarász Erzsébet. Fogszabályozástan. A fogszabályozási eljárások orvosi és technikai leírása. Bp.: Eggenberger 1934. 202 p. **83178**

Magyar gyógyszerkönyv. Pharmacopoes hungarica. 4. kiad. Bp.: Állam-ny. 1933. 424 p. **83766**

Molnár Béla & Ruszynyák István. A máj és az epeutak betegségei. — Gerlóczy Géza: A hasnyálmirigy betegségei. Bp.: Magy. orvosi könyvkiad. társ. 1933. 180 p. 2 t. (Magy. orvosi könyvkiad. társ. kvtára, 134.) **83071**

Müller, Otfried. Über die Stellung des Arztes zur Methaphysik. Dresden: Steinkopff 1933. 22 p. (Sonderausg. aus »Einheitsbestrebung i. d. Medizin«.) **P 11**

Pagel, W. Ergebnisse der Tuberkulosepathologie. Berlin: Urban & Schwarzenberg 1933. 32 p. (Beiheft z. Medizinischen Klinik 1933, XII.) **P 616.002.5**

Puder Sándor. »Állapota kielégítő . . .« Subjectiv kórtörténet. Karinthy Frigyes előszavával. *[1930.]* 2. kiad. Bp.: Novák [193?]. 139 p. **82813**

Schneider, Kurt. Die psychopathischen Persönlichkeiten. *[1923.]* 3. neu bearb. Aufl. Lpzg: Deuticke 1934. VIII, 123 p. **84266**
Bibliographie: p. 113—123.

Ulrici, H[elmuth]. Diagnostik und Therapie der Lungen- und Kehlkopftuberkulose. *[1924.]* 2. Aufl. Berlin: Springer 1933. 389 p. **82785**
Bibliographie: p. 376—380.

Verhandlungen der ungarischen ärztlichen Gesellschaften. Wissenschaftliche Berichte u. Nachrichten aus Ungarn. Erscheint unter Mitwirkung d. Schriftleitungsausschusses d. Budapester königl. Gesellschaft d. Ärzte. Schriftleiter: Béla Alföldi. Jg. 4. 1932. Bp.: Druckerei d. Pester Lloyd-Gesellsch. 1933. **X 2130**

Völgyesi Ferenc. Üzenet az ideges embereknek. Bp.: Bibliotéka [193?]. 318 p. **82786**

Warkentin, Erich. Ein Beitrag zur Kenntnis der Praeventiv-Methoden. Diss. Königsberg i. Pr.: Dr. Raabe 1932. 109 p. **P 618.17**
Bibliographie: p. 101—107.

613 Közegészségügy

Gesundheitswesen — Public health

Atzler, E[dgar]. Mensch und Arbeitsgerät. Von —, Derlitzky, H. H. Hilf etc. Berlin: Springer 1933. 122 p. (Beihefte z. Zentralblatt f. Gewerbehygiene u. Unfallverhütung, 25.) **83339**

Buxbaum, Olga. Die Hygieneorganisation des Völkerbundes. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1933. VI, 72 p.
Bibliographie: p. IV—V. **P 341.25 : 613**

Derlitzky. Arbeitshygiene in der Landwirtschaft. Berlin: Springer 1933. p. 81—99. **83339**
= Mensch und Arbeitsgerät. (Beihefte z. Zentralblatt f. Gewerbehygiene und Unfallverhütung, 25.)

Engländerné Brüll Klára. Történeti adatok Magyarország eltűnt forrásairól. Bp.: Centrum 1933. 14 p. 2 t. (Orvosi Hetilap tud. közleményei, 35.) **R 613.12(439)**

Fischer, Alfons. Geschichte des deutschen Gesundheitswesens. Bd. 1—2. Berlin: Herbig 1933. **83080**
Bd 1. Vom Gesundheitswesen d. alten Dtschen, z. Zeit ihres Anschlusses an d. Weltkultur bis z. preuss. Medizinaledikt. XIX, 343 p. Bibliographie: p. XIII—XIX.
Bd 2. Von d. Anfängen d. hygienischen Ortsbeschreibungen bis z. Gründung d. Reichsgesundheitsamtes. VIII, 591 p.

Gortvay György. A közegészségügy reformjának irányelvei. Bp.: Athenaeum 1934. 11 p. **R 613**

Lärmfreie Wohnhaus, Das —. Hg. v. Fachausschuss für Lärmminderung beim Verein deutscher Ingenieure. Berlin: VDI-Verl. 1933. VI, 90 p. **P 728**

Loeser, Erich F. Die Tätigkeit des Völkerbundes auf dem Gebiete der Hygiene. Diss. Göttingen. Berlin : Dr. Schiftan 1930. 80 p.
Bibliographie : p. 4—6. **P 341.25 : 613**

Malten, H[ans]. Gesunder Schlaf ohne Schlafmittel. Die Heilung von Schlaflosigkeit auf natürlichem Wege. Stuttg. : Süddeutsches Verlagshaus 1932. 60 p. **P 613.79**

Németország. Törvényjavaslatok. Entwurf einer Verordnung über Wermutwein und andere weinhaltige Getränke. Berlin : Springer 1933. 10 p. (Entwürfe zu Verordnungen über Lebensmittel u. Bedarfsgegenstände, 16.) **P 614.34(43)**

Neuber Ede stb. A debreceni I. oszt. elemi iskolás tanulók átvizsgálása egészségügyi szempontból az 1931—32. tanévban. Bp. : M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium & az Orsz. természettudományi tanács 1933. LXIX, 174 p. **5593**
[Magyar-német.]

Torday Ferenc. A Balaton jelentősége a beteg gyermekek gyógyításában. Bp. : Pápai 1934. 11 p. (Budapesti orvosi újság XXXII. évf. 22. sz.-ból.) **Rq 613.12(439)(285) Balaton**

62 Technika. Technológia

Technik. Technologie — Engineering

Bolberitz Károly. Magyarország vegyészeti ipara. Bp. : József műegyetem 1933. 96 p. **82711**

Budapest. Polgármesteri XIII. ügyosztály — általános gépészeti alosztályának műszaki jegyzetei fűtőberendezések csöveinek méretezése köréből. Bp. : [Saját kiad. é. n.]. 4°. [2], 6, 6, 6, 7, 30 p. **X 6420**

Dóczi Sámuel (szerk.) A lisztfeldolgozás évkönyve1933-ra. Praktikus tudnivalók gyüjteménye sütőiparosok részére. Bp. : Springerny. 1933. 100 p. **R 664.6(439)**

Eifler, Kurt. Über die Eisenarmierung kreisrunder Betonplatten. Diss. Dresden. Borna-Lpzg : Dr. Noske 1911. [8], 67 p. 9 t. **P 691.3**
Bibliographie : p. [7].

Györki József. Fakonzerváló olajok. Bp. : Madách-ny. 1933. 21 p. (A Vegyi Ipar 1933. 11—15. sz.-ból.) **R 665.5**

Haberstroh, H. Der Eisenbeton im Hochbau. Lpzg : Voigt 1908. VIII, 242 p. (Handbuch d. Bautechnikers, XIX.) **83730**

Havas Sándor & Erdély Sándor. A hazai lignitek nemesítése a kereskedelmi mérleg javítása szempontjából. Bp. : Egyetemi-ny. 1929. 27 p. **R 662.7(439)**

Häkelgalon-Maschine, Die — und ihre Erzeugnisse. Bearb. v. vier Fachleuten. Lpzg : Leuze 1933. 76 p. **P 677(04)**

Kauser János. Rádiótechnika. *[1928.]* 2. átdolg. & bőv. kiad. Bp. : Vörösváry-ny. 1933. 4°. IV, 135 p. **X 6331**
[Könyomat.]

Kirchhof, Heinrich. Unternehmungsform und Verkaufspolitik der Stromversorgung. Diss. Berlin : Springer 1933. IV, 189 p. **83226**
Bibliographie : p. 186—187.

Krönlein, H. Die Lederfabrikation. Handbuch für die Praxis. Hannover : Jänecke [1910]. IV, 205 p. (Bibliothek der gesamten Technik, 143.) **83735**

Möller Károly. Építési zsebkönyv. Bp. : Szerző 1934. 1200 p. **K 6900/1**

Naszályi József. A gőzlokomobilok szerkezete és kezelése. Gyakorl. tankönyv. *[1906.]* 4. bőv. kiad. A vizsgákon előforduló kérdések jegyz.-vel. Székesfehérvár : Klökner 1921. 192 p. **83249**

Naszályi József. A stabil gőzkazánok és gőzgépek gyakorlati tankönyve. *[1908.]* 6. bőv. kiad. Bp. : Athenaeum 1929. 286 p. **83248**

Nemák Béla. Elektrotechnika. Győr : »Széchenyi« könyvny. 1934. XIV, 446 p. **83896**

Sándy Gyula. Épületszerkezettani táblák. Falitáblák után. 4. kiad. Bp. : Szerző 1932. Fol. 50 t. **5592**

Szentnémedy Ferenc. A repülés. Bp. : Magyar Szemle-társ. 1933. 80 p. (Kincsestár, 103.) **R 629.13**

Trummer Árpád. A Hernád mellékvizeinek rendezése. Bp. : Egyetemi-ny. 1933. 58 p. 7 t. (Vízügyi Közl. 1933. I—VI. füz.-ből.) **R 626.8(439) Hernád**

Trummer Árpád. Újabb vízmosáskötéseink. Bp. : Egyetemi-ny. 1932. 44 p. 2 t. (Vízügyi közl. 1932. I—VI. füz.-ből.) **Rq 627.8(439)**

Turley, Erich. Der Eisenbeton. Formeln u. Tabellen z. Gebrauch f. d. Berechnung v. Eisenbeton-Bauausführungen. *[1906.]* 2. umgearb. Aufl. Berlin : Tonindustrie-Zeitung 1909. [6], 138 p. **83738**

Weil, Johann. Zeitgemässe Beleuchtung. Wirkungsvolles Licht in Wohnungen u. Wochenendhäusern. Wien : Winkler 1933. 73 p. **P 628.9**

63 Agronómia

Agronomie — Agriculture

Benes [Imre] Emerich G. Die ungarische Schweinezucht unter besonderer Berücksichtigung von Messungsergebnissen. Diss. Halle-Wittenberg. Bp.: Allg. Dr., Buch- u. Zeitungsverl. 1934. 99 p. **83893**
Bibliographie: p. 97—98.

Bittera Miklós. Növénytermesztéstan. I. rész. Általános növénytermesztéstan. Kiad. az Orsz. magy. gazdasági egyes. Bp.: Pátria 1922. 256 p. **83461**

Csáky Ferenc. Sertéshízlalás. Bp.: Szerző 1933. 396 p. **83290**

Dinkhauser, Fritz. Der Zweckmässige Rindviehstall. Berlin: Parey 1933. 24 p. (Anleitungen d. Dtschen Ges. f. Züchtungskunde, 26.)
Bibliographie: p. 24. **P 636.2**

Jacob, Heinrich Eduard. Sage und Siegeszug des Kaffees. Die Biographie eines weltwirtschaftlichen Stoffes. Berlin: Rowohlt 1934. 368 p. 15 t. **84191**
Bibliographie: p. 353—359.

Kenessey Béla. Vízgazdálkodás a mezőgazdasági termelésben. Bp.: Pátria 1933. 4°. 173 p. (Földművelésügyi minisztérium kiadv., 5.) **X 6338**

Kulin Sándor & Koller László. A szarvasmarhatenyésztés és hízlalás kérdései üzemi megvilágításban. Keszthely: Mérei-ny. 1933. 84 p. **R 636.2**
Bibliográfia: p. 81—82.

Lampl Hugó. Az alföldi altalajok osztályozása és gyakorlati meghatározása a mérnök szempontjából. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 47 p. (Vízügyi közl. 1933. I—VI. füz.-ből.)
[Magyar, német, angol, francia, olasz.] **Rq 631.6**

Magyarország. Földművelésügyi minisztérium. A magyar szikesek. Különös tekintettel vízgazdálkodás útján való hasznosításukra. Szerk.: Sajó Elemér & Trummer Árpád. Bp.: Pátria-ny. 1934. XXXII, 487 p. 39 t. (Földművelésügyi minisztérium kiadv., 2.) **83729**
Bibliográfia: p. 477—487.

Petrányi Ferenc. Virág és díszkertészet. Bp.: Athenaeum 1934. 357 p. **83588**

Rimann, Carl. Die Praxis der Gartentechnik. Berlin: Parey 1927. X, 445 p. 4 t. **83191**

Ruttkay Udo. A magyar Alföld öntözése. Válasz a képviselőházban 1934. máj. & jún. havában elhangzott felszólalásokra. Bp.: Pallas-ny. 1934. 4°. 23 p. **X 6385**

Sajó Elemér & Trummer Árpád. A magyar szikesek, különös tekintettel vízgazdálkodás útján való hasznosításukra. Bp.: »Pátria« 1934. XXXII, 487 p. 30 t. (M. kir. földmiv. miniszt. kiadv. Vízügyi műszaki csoport. 1934. 2. sz.) **83729**
Bibliográfia: p. 477—487.

Sajó Elemér. Szikeseink megjavítása. Bp.: »Pátria«-ny. 1934. 25 p. **Rq 631.9(439)**

Sajó Elemér [stb.] Vizeink hasznosítása a mezőgazdaságban. Irták: —, Trummer Árpád & Szilágyi Gyula. Bp.: Pátria 1933. 48 p. (M. kir. földmiv. min. rádiós gazd. előad.) **R 631.6**

Trummer Árpád. Telepítés és szikjavítás. Bp.: »Pátria«-ny. 1934. 22 p. 1 t. **Rq 631.9(439)**

Wölfer, Th[eodor]. Boden und Pflanzenleben. Die Natur als Grundlage d. Berufes. *[1903.]* 10. neubearb. Aufl. Berlin: Parey 1932. 198 p. (Grundsätze u. Ziele neuzeitlicher Landwirtschaft, 1.) **82818/1**

Wölfer, Th[eodor]. Das Feld. Düngung, Bestellung, Saat, Pflege, Ernte u. Pflanzenzucht. *[1903.]* 10. neubearb. Aufl. Berlin: Parey 1932. 208 p. (Grundsätze u. Ziele neuzeitlicher Landwirtschaft, 2.) **82818/2**

65 Kereskedelmi ismeretek

Handelskunde — Commerce

Dénes Gyula. Revizori tanulmány. Bp.: Szerző kiad. 1934. 47 p. **R 657**

Erdély Sándor. Kereskedelmi könyvvitel és mérleg. Eredmény és kalkuláció. Bp.: Gergely 1935. XV, 240 p. **83900**
Bibliográfia: p. XIII—XV.

Freihof, Erich. Miként vezessem az üzletemet? Új utakon a megszolgált kereskedői haszon felé... Bev. Lewin Miksa. Ford. Lehel István. Bp.: »Textilipar« 1933. 203, [11] p. **81424**

Hoff György. A hites könyvvizsgáló joghelyzete. Bev. Kuncz Ödön. Pécs: Dunántúl pécsi egyet. könyvkiadó 1934. VII, 178 p. (Bpesti k. m. P. P. tud. egyet. hiteljogi szemináriumának kiadv., 1.) **83606**
Bibliográfia: p. 175—178.

Komlós Móric (kiadó). Szakjegyzetek a hites revizóri vizsgához. 1—5 r. Bp.: Szabó sokszorosító iroda [1932—1933]. 4°. **X 6406**

[Könyomat.]

1. r. Az üzemtan és mérlegtan, keresked. jog, közgazd.-tan és pénzügyi jog köréből. 30+20+11+7 p.
2. r. A számvitel, revizió, keresked. jog, közgazd.-tan és pénzügyi jog köréből. 16+17+12+10 p.
3. r. A pénzint. üzemtana, számvitele & revíziója, keresk. jog, közgazd.-tan és pénzügyi jog köréből. 11+24+15+9 p.
4. r. A pénzintézetek és iparváll. üzemtana, számvitele és revíziója, váltó- és csekkjog, közgazd.-tan és pénzügyi jog köréből. 22+12+10+5 p.
5. r. A pénzint. és iparváll. üzemtana, számvitele és revíziója, csőd- és csődön kívüli kényszeregyezségi jog, közgazd.-tan és pénzügyi jog köréből. 6+10+29+11 p.

Pollák Antal. 40.000 szó óránként. Másfél évtizedes küzdelmem a Pollák-Virág féle gyorstávíró gyakorlatba állításáért. Bp.: Szerző 1934. 168 p. **83837**

Stein Márton. A biztosítási levelezés szemináriuma. Bp.: Fővárosi könyvkiadó 1933. 34 p. **R 651.3 : 388**

Szél Jenő. Számviteli organizációs és racionalizálási problémák megoldása. 1. k. Bp.: Magyar könyvviteli folyóirat kiad. 1934. 1. k. 1934. XXIV, 222 p. **83779**

7 Művészet

Kunst — Fine arts

Baeumler, Alfred. Ästhetik. München: Oldenbourg 1934. 104 p. (Handbuch d. Philosophie.) **83322**

Baránszky-Jób László. A stíluselmélet új útjai. Bp.: »Esztétikai füzetek« kiad. 1934. 15 p. (»Esztétikai füzetek«-ből.) **R 703**

Bayer, Raymond. L'esthétique de la grâce. Introduction a l'étude des equi-libres de structure. Tom. 1—2. Paris: Alcan 1933. VIII, 635; 581 p. (Bibl. de philos. contemporaine.) **84127**

Bibliographie: Tom. II. p. 571—579.

Gassen, Kurt. Der absolute Wert in der Kunst. Entwurf einer grundwissenschaftl. Klärung des Kunsturteils. Greifswald: Bamberg 1921. VIII, 116 p. **83177**

Gentile, Giovanni. Philosophie der Kunst. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. VIII, 285 p. **84213**

Kőszegi László. Az igazi műértés katekizmusa. Bp.: Egyetemi-ny. 1934. 14 p. (»Magyar művelődés«-ből.) **R 701**

Kőszegi László. Mi a barokk és mi a Sachlichkeit? Mi a kulturbolsevizmus? Bp.: Centrum-ny. 1933. 63 p. **R 703**

Lützeler, Heinrich. Grundstile der Kunst. Berlin: Dümmler 1934. VIII, 424 p. **83782**

Müller-Freienfels, Richard. Psychologie der Kunst *[1912.]* 3. Aufl. Bd. 1—3. Berlin: Teubner 1923. München: Reinhardt 1933. **83822**

Bd. 1. Allgemeine Grundlegung und Psychologie des Kunstgeniessens. VII, 248 p.
Bd. 2. Psychologie des Kunstschaffens und der ästhetischen Wertung. VI, 302 p.
Bd. 3. Die psychologischen Grundlagen der einzelnen Künste. [160 p. 3 t.]
Bibliographie: p. [152—160].

Nagassé, Takeshiro. Étude du style. Paris: Van Oest 1933. 16 p. 4 t. **P 703**

Osthaus, Karl Ernst. Grundzüge der Stilentwicklung. Hagen: Folkwang-Verl. 1919. 4°. 69 p. **X 6337**

Peters, Hans Georg. Die Ästhetik Alexander Gottlieb Baumgartens und ihre Beziehungen zum Ethischen. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. 61 p. (Neue deutsche Forschungen. Abt. Philosophie, 1.) **P 701 Baumgarten A. G.**

Bibliographie: p. 59—61.

Petrovics Elek emlékkönyv. Bp.: Orsz. magy. képzőművészeti múzeum barátai & tisztv. 1934. [10], 242 p. 54 t. **84227**

[Magyar-francia.]

Rosenberg, Alfred. Revolution in der bildenden Kunst? München: Eher 1934. 15 p. **P 701**

Rosenthal, Oskar. Wunderheilungen und ärztliche Schutzpatrone in der bildenden Kunst. Lpzg: Vogel 1925. 4°. 42 p. 102 t. **X 6427**

Schlosser, Julius v. Die Wiener Schule der Kunstgeschichte. Rückblick auf ein Säkulum deutscher Gelehrtenarbeit in Österreich. Nebst einem Verzeichnis der Mitglieder bearb. v. Hans Hahnloser. Innsbruck: Wagner 1934. p. 141—228. **X 2192/13**

= Mitteilungen des Österreichischen Instituts für Geschichtsforschung. Ergänzungs-Band XIII, Heft 2.

708 Muzeografia. Műgyűjtés

Museographie — Museography

Banner János. A hódmezővásárhelyi városi múzeum régészeti osztályának első öt éve. Szeged: Városi-ny. 1934. 60 p. 47 t. (Csongrádmegyei kvt.) **83614**

Berlin. Staatliche Museen. Die ägyptische Sammlung. Berlin: Curtius 1933. 86 p. 3 t. (Führer durch d. Staatlichen Museen zu Berlin.) **A 62.70/7**

Berlin. Staatliche Museen. Die Gemälde-Galerie. Die vlämischen, französischen, englischen und spanischen Meister. Berlin: Cassirer 1933. [6], 143 p. **83474**

Blénessy János. Jászberény történelmi emlékei. Jászberény: Kovács & Baranyi könyvny. 1933. 54 p. **R 725.09(439.037) Jászberény**

709 Művészettörténet

Kunstgeschichte — History of arts

Buchheit, Gert. Rom im Wandel der Jahrhunderte. Nürnberg: Sebaldus-Verl. 1931. 4°. 150 p. **X 6375**

Csatkai [András] André & Dagobert Frey (Hg.) Die Denkmale des politischen Bezirkes Eisenstadt und der freien Städte Eisenstadt und Rust. Mit archivalischen Beiträgen v. Rudolf Wolkan. Wien: Filser 1932. 4°. XXXII, 354 p. (Österr. Kunsttopographie, XXIV. Kunsthistor. Inst. des Bundesdenkmalamtes.) **X 6275**

Bibliographie: p. VII—VIII.

Genthon István. Budapest multja és művészete. Bp.: Magy. Szemle-társ. 1932. 80 p. (Kincsestár, 50.) **83029**

Janetschek, Ottokar. Barock in Österreich. Kleiner Wegweiser in ein herrliches Kunstgebiet. Wien: Payer 1934. 36 p. 10 t. **P 703.42(436.01)**

Leisching, Julius. Kunstgeschichte Mährens. Hg. v. d. Dtschen Ges. f. Wiss. u. Kunst i. Brünn. Brünn: Rohrer [1933]. 196 p. **83003**

Bibliographie: p. 193—196.

Mayer, August L. Gotik in Spanien. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1928. 4°. [8], 299 p. (Handbücher d. Kunstgeschichte.) **X 6300**

Reinach, [Salamon]. A művészet kis tükre. Ford. & bőv. Lázár Béla *[1905.]* 4. átdolg. kiad. Bp.: Athenaeum 1933. 300 p. **83792**

Roth, Victor (Hg.) Die deutsche Kunst in Siebenbürgen. Bearb. v.: —, Thdr. Müller, Alex. v. Reitzenstein, etc. Geleitwort v. Wilhelm Pinder. Berlin: Dtscher Kunstverl. 1934. VIII, 177 p. 152 t. **83841**

Rothkirch, Wolfgang Gr. Deutsche Kunst. Eine Auswahl ihrer schönsten Werke. Geleitw. v. Wilhelm Pinder. Berlin: Propyläen-Verl. 1934. 435 p. **84268**

Stengl Marianne. Győr műemlékei. Dissz. Bp. Győr: Győregyházmegyei alap-ny. 1932. 41 p. 12 t. (Kir. magy. Pázmány Péter tud. egy. keresztény régészet- és művészettört. int.-ben készült dissz.) **R 709(439.031) Győr**

72 Építészet

Baukunst — Architecture

Caflisch, Nina. Carlo Maderno. Ein Beitr. z. Geschichte d. römischen Barockarchitektur. München: Bruckmann 1934. X, 158 p. 32 t. **82952**

Bibliographie: p. 150—152.

Debrecen szabad kir. város új köztemetője, ravatalozó és hamvasztó épülete. Bp.: Hungária-ny. [1933]. 23 p. **Rq 726.8(439.032) Debrecen**

Gall, Ernst. Die gotische Baukunst in Frankreich und Deutschland. T. 1. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1925. 4°. (Handbücher d. Kunstgeschichte.) **X 6316**

T. 1. Die Vorstufen in Nordfrankreich v. d. Mitte d. 11. bis Ende d. 12. Jahrhunderts. VIII, 390 p.

Kaufmann, Emil. Von Ledoux bis Le Corbusier. Ursprung u. Entwicklung d. Autonomen Architektur. Wien: Passer 1933. 64 p. **Pq 72 Ledoux**

Kun Ágota, szentpéteri. A debreceni református nagytemplom (1805—1827). Debrecen: Városi-ny. 1930. 44 p. **Rq 726.5(439.032) Debrecen**

Szőnyi Ottó. Régi magyar templomok. Kiadják: a Műemlékek Országos Biz. és a Magyar Könyvbarátok. Bp.: Egyetemi-ny. [1933]. 4°. 243 p. **X 6303**

Bibliográfia: p. 236—240.

725 Városépítés. Városesztetika

Städtebau — Town planning

Bildheft von Halle. Halle: Dr. Karras & Konnecke [o. J.]. 40 t. **P 725.09(432.1) Halle**

Heidkamp, Karl. Symbol und Allegorie. Potsdam. Geleitw. v. Eugen Diesel. Potsdam: Protte 1933. 98, [2] p. **82759**

Lukcsics Pál & Pfeiffer János. A veszprémi püspöki vár a katolikus restauráció korában. Veszprém: Egyházmegyei könyvny. 1933. 4°. 254 p. (A veszprémi egyházmegye multjából, I.) **X 6332**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz betreffend die Anlegung von Strassen u. Plätzen in Städten u. ländlichen Ortschaften: Strassen- und Baufluchtengesetz vom 2. VI. 1875. Kommentar v. Hugo v. Strauss u. Torney u. Carl Sass. *[1875.]* 7. neubearb. Aufl. v. Otto Meyer u. Carl Sass. Berlin: Gruyter 1934. 367, 52 p. **83625**

73 Szobrászat

Bildhauerkunst — Sculpture

Beenken, Hermann. Romanische Skulptur in Deutschland. (11. u. 12. Jhrh.) Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1924. 4°. XLIV, 277 p. (Handbücher d. Kunstgeschichte.) **X 6299**

Delbruek, Richard. Spätantike Kaiserporträts von Constantinus Magnus bis zum Ende des Westreichs. Berlin: Gruyter 1933. 4°. XX, 252 p. 128 t. (Studien z. spätantiken Kunstgeschichte, 8.) **X 6297**

Farkas Zoltán. Medgyessy Ferenc. Bp.: Bisztrai 1934. 32 p. 32 t. (Ars hungarica, 5.)
Bibliográfia: p. 28. **83610**

Hekler [Antal] Anton. Ein neues Platonbildnis in Athen und die Platonstatue Silanions. (Ein Rekonstruktionsversuch.) Athen: Akademie 1934. p. 79—88. 2 t. (Extr. des Praktika de l'Akademie d'Athènes, 9. 1934.) **P 73 : 92.1 Platon**

Láng Nándor. A Magyar Nemzeti Múzeum nemesis-torzója. Bp.: Franklin 1934. p. 84—89. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Liber Endre. Budapest szobrai és emléktáblái. Adatok összegyüjtésében segédkezett Cserhalmi Jenő & Pacher Béla. Bp.: Statisztikai hiv. [1934]. 495 p. **K 3100/46**
= Statisztikai közlemények, 69., 1.

Lübbecke, Fried. Die Plastik des deutschen Mittelalters. Bd 1—2. München: Piper 1922. 4°. 180 p. 63 t; 64—165 t. **X 6302**

Roeder, Günther. Statuen ägyptischer Königinnen im Anschluss an den Torso Amon-Erdas II. in Sydney untersucht. Lpzg: Hinrichs 1932. IV, 84 p. 7 t. **A 50.08/5/37**
= Mitteilungen der Vorderasiatisch-aegyptischen Gesellschaft, Bd 37., Heft 2.

Schubring, Paul. Luca della Robbia und seine Familie. *[1905.]* 2. Aufl. Lpzg: Velhagen & Klasing 1921. [6], 154 p. 14 t. (Künstler-Monographien, 74.) **82728**

Stange, Alfred. Die Entwicklung der deutschen mittelalterlichen Plastik. München: Piper 1923. [8], 73, [3] p. 48 t. (Pipers kleine Kunstbücher.) **82853**

745 Iparművészet

Kunstgewerbe — Decorative art

Ausstattungskunst im Gotteshause. Berlin: Bauwelt-Verl. 1934. 191 p. **82858**
Bibliographie: p. 183—187.

Csernyánszky Mária. Az esztergomi főszékesegyházi kincstár paramentumai. Dissz. Bp.: Stephaneum-ny. 1933. 104 p. **83689**

Csorba Tibor. A halasi csipke multja — jövője. — Függelék: Halasi kalauz. Kiskunhalas: Helyi értesítő-ny. 1933. 46 p.
R 746.2(439.049) Kiskunhalas

Jacoby, Heinrich. Eine Sammlung orientalischer Teppiche. Beitr. z. Gesch. des oriental. Teppichs an Hand v. 47 durch d. Persische-Teppich-Ges. gesamm. Knüpfarbeiten d. letzten 4 Jahrh. Berlin: Frisch 1922. 4°. X, 140 p. 47 t. **X 6306**

Országos magyar iparművészeti társulat. Hogyan rendezzük be lakásunkat. Bp.: Saját kiad. 1933. 16 p. **R 749(439)(064)**

Racinet, M. A. (Hg.) Das polychrome Ornament. Eine historische u. praktische Sammlung. Dtsche Ausg. v. R. Reinhardt unt. Mitwirkg. v. A. Mecklenburg. Stuttg.: Neff 1875. Fol. 60, IV, [2] p. 200 t. **5599**

Ropers, H[inrich]. Morgenländische Teppiche. Ein Auskunftsbuch für Sammler u. Liebhaber. *[1913.]* 4. neubearb. Aufl. v. P. Schulze. Berlin: Schmidt 1922. 179 p. (Bibl. für Kunst- u. Antiquitäten-Sammler, XIX.) **82712**

Schmitz, Hermann. Der schöne Wohnraum. Mit einer Einführung i. d. Geschichte des Wohnraums d. letzten 2 Jahrh. Berlin: Wasmuth [1928]. 4°. 158 p. **X 6301**

75 Festészet

Malerei — Painting

Alcsuti Katalin. Donato C r e t i bolognai festő 1671—1749. Dissz. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 54 p. 7 t. **R 75 Creti Donato**

Dülberg, Franz. Franz H a l s. Ein Leben u. ein Werk. Stuttg.: Neff 1930. 4°. 224 p. **X 6298**

Ferenczy Valér. F e r e n c z y Károly. Bp.: Nyugat kiad. [1934]. 191 p. 23 t. **84343**

Friedlaender, Walter. Nicolas P o u s s i n. Die Entwicklung seiner Kunst. München: Piper 1914. 4°. [6], 275 p. 4 t. **X 6422**

Genthon István. Az új magyar festőművészet története 1800-tól napjainkig. Bp.: Magyar Szemle-társ. 1935. 294 p. 86 t. **84330**

Hausenstein, Wilhelm. F r a A n g e l i c o. München: Kurt 1923. 4°. [6], 108 p. 55 t. Bibliographie: p. 105—106. **X 6305**

Hausenstein; Wilhelm. G i o t t o. Berlin: Propyläen-Verl. [1923]. 402 p. (Die führenden Meister.) **82852**

Kállai Ernő. C z ó b e l Béla. Bp.: Bisztrai 1934. 30 p. 32 t. (Ars Hungarica, 7.) **84345**
Bibliográfia: p. 30.

Lázár Béla. M á n y o k i Ádám (1673—1757) élete és művészete. Bp.: Légrády-ny. 1933. 144 p. 50 t. **83193**

Lenz, Desiderius. Zur Ästhetik der beuroner Schule. *[1898.]* 2. Aufl. Beuron: Beuroner Kunstschule 1927. 50 p. **P 75(431.95) Beuron**

Ludwig, V. O. Der verduner Altar. Das kostbarste Bibelbilderwerk der Welt. Wien: Reinhold-Verl. 1929. 87 p. 64 t. **82916**

Mac-Orlan, Pierre & J e a n - D u b r a y. Felicien R o p s. Paris: Seheur 1930. 285 p. **82783**

Minnesinger, Die — in Bildern der Manessischen Handschrift. Geleitw. v. Hans N a u m a n n. Lpzg: Insel-Verl. [1933]. 47 p. (Insel-Bücherei, 450.) **82816**

Muther, Richard. L e o n a r d o d a V i n c i. Lpzg: Möhring [1934?]. 37 p. (Italien in Vergangenheit u. Gegenwart, 4.) **83785**

Zahn, Leopold. C a r a v a g g i o. Mit einem Kapitel über: C a r a v a g g i o u. die Kunst d. Gegenwart v. Georg K i r s t a. Berlin: Albertus-Verl. 1928. 4°. 63 p. 23 t. **X 6273**

76 Grafika

Graphik — Graphics

Burgkhard, Arthur. Hans B u r g k m a i r d. Ä. Berlin: Klinkhardt & Biermann 1932. 4°. 70 p. 76 t. (Meister d. Graphik, 15.) **X 6304**
Bibliographie: p. 23—26.

Geisberg, Max. Der Meister E. S. *[19??.]* 2. Aufl. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1924. 4°. [10], 80 p. 77 t. (Meister der Graphik, X). **X 6346**

Kelényi B. Ottó. Erhard S c h ö n magyar vonatkozású metszetei, kül. tek. Buda 1541. évi ábrázolására. Bp.: Székesfőv. háziny. 1933. 22 p. 2 t. (Főv. Könyvt. évk. II. k.-ből 1932.; Tanulmányok, I.) **0274/288/1**

Nagy Zoltán. A magyar litográfia története a XIX. században. Dissz. Bp.: Mérnökök ny. 1934. 136 p. 8 t. **84194**
Bibliográfia: p. 130—135.

77. Fénykép. Film

Photographie. Film — Photography. Film

Gregor, Joseph. Das Zeitalter des Films. *[1932.]* 3. Aufl. Wien: Reinhold Verl. 1932. 223 p. 100 t. **82912**

Hevesy Iván. A modern fotoművészet. Bp.: Szerző 1934. 108 p. **83701**

Kross, Walter. Momentfotos bei Nacht. Strassenaufnahmen, Innenaufnahmen, Bühnenaufnahmen. Halle (Saale): Knapp 1934. 78 p. **83481**

Stürtz, Günter. Der Produktionsgang eines Tonfilms. Stuttg.: Walther 1933. 116 p. 8 t. **82957**

78 Zene

Musik — Music

Bartha Dénes. S z a l k a i érsek zenei jegyzetei monostoriskolai diák korából (1490). Bp.: Orsz. Széchenyi könyvt. kiad. 1934. [3], 128 p. (Musicologia Hungarica, a magy. Nemzeti Múzeum zenetört. kiadványai, 1.)
[Magyar, német & latin ny.] **84282**

Bartók Béla. Népzenénk és a szomszéd népek népzenéje. Bp.: Somló 1934. 36+32 p. (Népszerű zenefüz. 3.) **R 784.4(439)**

Chop, Max. Führer durch die Musikgeschichte. Berlin : Globus-Verl. 1916. 304 p. **81934**

Dyson, George. Progrès de la musique. Trad. de l'Anglais par S. Campaux. Paris : Payot 1933. 203 p. **82921**

Koch Lajos. Brahms Magyarországon. Bp. : Székesfővárosi háziny. 1933. 25 p. (A Főv. Könyvt. évk. II. k.-ből 1932. ; Tanulmányok, II.) **0274/288/2**

Kókai [Rezső] Rudolf. Franz Liszt in seinen frühen Klavierwerken. Lpzg : Wagner 1933. 140 p. 3 t. **82824**

Lórencz Jenő. A magyar dal útja észak négy országán keresztül. Előszót írta Szily Kálmán. Bp. : Centrum 1933. 200 p. **A 47.94/22**

Major Ervin. Fáy András és a magyar zenetörténet. Bp. : [Saját kiad.] 1934. 12 p. **R 784.4(439)**

Molnár Antal. A zenetörténet megvilágítása. Bp. : Attila-ny. 1933. 32 p. **R 78(09)**

Moos, Paul. Die Philosophie der Musik. Von Kant bis Eduard v. Hartmann. *[1901.]* 2. erg. Aufl. Stuttg. : Dtsche Verl. Anst. 1922. 666 p. **83426**

Mosonyi Dézső. A zene lélektana új utakon. Charles Baudouin előszavával. Bp. : Somló 1934. 135 p. **83887**

Nagy Lajos. Az aquincumi orgona. Bp. : Aquincumi Múzeum 1933. 143 p. (Aquincumi Múzeum kiadv., II.) **83573**

Nettl, Paul. Das Wiener Lied im Zeitalter des Barock. Wien : Passer 1934. 31 p. **83487**

Rainer, Oskar. Musikalische Graphik. Studien u. Versuche ü. d. Wechselbeziehungen zwischen Ton- und Farbharmonien. Wien : Dtscher Verl. f. Jugend u. Volk 1925. 116, [4] p. **83333**

Schweitzer, Albert. J. S. Bach *[1908.]* 9. Aufl. Vorrede v. Charles Maria Widor. Lpzg : Breitkopf & Härtel 1930. XVI, 844 p. **83023**

Vetter, Walther. Franz Schubert. Potsdam: Akad. Verl.-Gesellsch. Athenaion 1934. 4°. 160 p. 8 t. (Die grossen Meister d. Musik.) **X 6394**

792 Színház

Theater — Theatre

Budapest. Operaház. Magy. kir. Operaház. 50 év. 1884—1934. Bp. : Kereszty 1934. 141 p. **84252**

Lenk, Wolfgang. Das kommunale Theater. Diss. Berlin : Dr. Ebering 1933. 68 p. **P 792**
Bibliographie : p. 62—68.

Lothar, Rudolf. Das Wiener Burgtheater. Vorw. v. Kurt von Schuschnigg. Wien : Szabo 1934. 529 p. **83692**

Németh Antal. Az ember tragédiája a színpadon. Bp. : Szfőv. kiad. 1933. [8], 160 p. 14 t.
Bibliográfia : p. 4, 30, 56, 82, 98, 116. **83046**
[Magyar, német, angol, francia.]

Röbbeling, Hermann. Das Theater als völkerverbindender Faktor. Bp. : Akademie 1934. 17 p. (Veröffentl. d. Ung. Nat. Ausschusses f. internat. geistige Zusammenarbeit, 3.) **R 792**

Stepun, Fedor. Theater und Kino. Berlin : Bühnenvolksbundverl. 1932. 101 p. **83343**

796 Sport

Deseő Dezső. A tréning élettana. Bp. : Kis Akadémia 1934. 52 p. (Kis Akadémia kvt., XI.) **R 612 : 796**

Mártonffy Miklós. Magyarok a X. (Los angelesi) Olimpián. Az OTT IV. szakbizottságának jelentése. Bp. : Stephaneum 1933. 32 p. **R 796.82**

Pánczél Lajos. A magyar vízipóló története. Előszót írta : nagybányai vitéz ifj. Horthy Miklós. Bp. : Merkantil-ny. 1934. 390 p. **83913**

Schlosser Imre. Schlosser Imre és a magyar futball 35 esztendeje. A 75-szörös magyar válogatott játékos visszaemlékezései. Bp. : Főv. irodalmi váll. 1934. 189 p. **83075**

Schmid Gyula (szerk.). Az első magyar sportorvosi tanfolyam előadásai. Előszót írta Szukováthy Imre. Bp. : Csuvara-ny. 1931. 244 p. **83004**

Turista lexikon. Szerk. Hojos Gyula. Bp. : Pallas 1932. 172 p. **83303**

8 Irodalomtudomány

Literaturwissenschaft — Literature

Babits Mihály. Az európai irodalom története. Bp.: Nyugat [1934]. 355 p. **83595**

Császár Elemér. Az író és közönsége. (Egy fejezet az irodalom elméletéből.) Bp.: Franklin 1934. p. 8—20. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Ehrenberg, Hans. Tragödie und Kreuz. Bd 1—2. Würzburg: Patmos-Verl. 1920. **83453**
Bd 1. Die Tragödie unter d. Olymp. XII, 250 p. 2 t.
Bd 2. Die Tragödie unter d. Kreuz. VIII, 250 p. 1 t.

Földessy Gyula. Tanulmányok és élmények. Az irodalomtörténet, esztetika és filozófia köréből. Bp.: Gergely 1934. 271 p. **83928**

Hankiss János. Irodalomszemlélet. 1. sor. Bp.: Nagy-ny. 1934. 80 p. (Új írók, 9.) **83411**

Hankiss János. Nemzetkép és irodalomkutatás. Pécs: Dunántúl Egyet.-ny. 1932. 20 p. (Minerva-Könyvtár XLI.) **R 307.1**

Haraszthy Gyula. Irodalomelméleti kérdések a mult század második negyedében. Bp.: Pallas-ny. 1932. 68 p. (Irodalomtörténeti füzetek, 44.) **R 801**

Katholische Leistung in der Weltliteratur der Gegenwart. Dargest. v. führenden Schriftstellern u. Gelehrten d. In- u. Auslandes. Freiburg i. Br.: Herder 1934. [6], 387 p.
Bibliographie: p. 333—372. **83786**

Puder Sándor. Szépirodalom és orvostudomány. Győry Tibor előszavával. Bp.: Novák 1933. 138 p. **82812**
Bibliográfia: p. 117—128.

Voinovich Géza. A költészet hivatása. Bp.: Franklin 1934. p. 238—244. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Magyar irodalom

Balla Borisz. A lélek útjai. Utijegyzetek, cikkek, tanulmányok. Bp.: Pázmány Péter irod. társ. 1934. 195 p. (Magy. kultúra kvtára, 1—2.) **83312**

Baróti Dezső. Dugonics András. Szeged: Szegedi fiatalok műv. koll. 1934. 71 p. **R 81 Dugonics András**

Bölöni György. Az igazi Ady. Paris: Editions Atelier de Paris 1934. 387 p. 34 t. **84347**
Bibliográfia: p. 387.

Dajka András. A »magyar jakobinusok« és a magyar jövő. Bp.: Szalay-ny. 1933. 16 p. **R 81—1**

Dézsi Lajos. Magyar történeti tárgyú szépirodalom. Bp.: Magy. történelmi társulat 1927. 126 p. (A magy. tört.-tud. kézikönyve, I. 4/B.) **83018**

Drasenovich Mária (kiadó). Zrinyi Miklós könyvjegyzetei. Diss. Pécs: Kultúra könyvny. 1934. 79 p. (Specimina diss. facult. philosophicae Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 58.)
Bibliográfia: p. 77—78. **R 81 Zrinyi Miklós**

Écsy Ö. István. A történetíró Cserei Mihály mint versszerző. Szigetvár: Zrinyi-ny. 1934. 64 p. (Specimina diss. facult. philosophicae Regiae hung. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 63.) **R 81—1**
Bibliográfia: p. 62—63.

Farkas [Gyula] Julius. Weimar, Wien und die ungarische Literatur. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 36—54. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Gedeon Endre. Beöthy László élete és művei. Bp.: Nagy [é. n.] 79 p. **R 81 Beöthy László**

Goitein György. Móra Ferenc az író. Dissz. Pécs. Kaposvár: Új-Somogy-ny. 1934. 63 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Reg. hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 56.) **R 81 Móra Ferenc**
Bibliográfia: p. 57—62.

György József. Dóczi Lajos. Pécs: Dunántúl ny. 1932. 63 p. 1 t. **R 81 Dóczi Lajos**
Bibliográfia: p. 59—61.

Hack Alfréd. Boileau a magyar irodalomban. Dissz. Pécs: Dunántúl-ny. 1933. 58 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 44.) **R 81—1»17—18«**
Bibliographie: p. 51—55.

Halmi Bódog. Irói arcképek. Bp.: Szerző 1934. 230 p. **83308**

Harsányi Zsolt. Az üstökös. Petőfi életének regénye. 1—3. k. Bp.: Singer és Wolfner 1933. 208, 199, 212 p. **83056**

Horváth János. Újabb költészetünk világnézési válsága. (I. Reviczky Gyula). Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 266—273. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Horváth Lehel. Gyulai Pál magyar irodalomtörténete. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 34 p. **R 81 Gyulai Pál**

Jámbor Mike. Prohászka Ottokár természetszemlélete. Dissz. Pannonhalma: Főapáts. szt. Gellért főisk. 1932. 55 p. (Pannonhalmi füzetek, 12.) **81 Prohászka**
Bibliográfia: p. 54.

Jeney János. Garay János. Dissz. Bp.: »Juventus« ny. 1932. 112 p. (Palaestra calasanctiana, 1.) **R 92.81 Garay János**

Kardos Tibor. Néhány adalék a magyarországi humanizmus történetéhez. Pécs: Dunántúl ny. 1933. 16 p. **R 87(439)»15«**

Kemény Katalin. Erdélyi emlékírók. Cluj-Kolozsvár: Minerva-ny. 1932. 63 p. (Erdélyi tud. füzetek, 48.) **R 81—94(439.42)**
Bibliográfia: p. 59—62.

Kincs Elek. Ady hatása. Mátészalka: »Szatmár és Bereg« ny. 1933. 51 p. **R 81 Ady**

Kovács Ernő. Kölcsey Ferenc klasszikus műveltsége. Debrecen: [Saját kiad.] 1931. 112 p. **83196**
Bibliográfia: p. 111—112.

Kozocsa Sándor (Szerk.) Az 1932-ik év irodalomtörténeti munkássága. Bp.: Pallas-ny. 1933. 53 p. (Irodalomtörténeti füzetek, 48.) **R 81.09»1932« : 016**

Lajtor László. Az igazi Ady. Bp.: »História« 1934. 31 p. **R 81 Ady**

Magyar költő magyarul. Janus Pannonius. Ford. Berczeli A. Károly. Előszó. Fógel József. Szeged: Prometheus-ny. 1934. 63 p. 6 t. **83927**

Makkai Sándor. Erdélyi szemmel. Kolozsvár: Erdélyi szépmív. céh 1932. 181 p. **83378**

Mátyás Sándor. Vargha Gyula. Debrecen: Csáthy 1933. 144 p. (Magy. irod. dolgozatok a debreceni m. kir. Tisza István-tud. egyet. magy. irodalomtört. szemináriumából, 1.) **83199**

Molnár Pál. Berczik Árpád, a drámaíró. Bp.: Pallas 1932. 62 p. (Irodalomtörténeti füzetek, 46 p. **R 81 Berczik Árpád**
Bibliográfia: p. 60—62.

Nagy András. Oláh Gábor. Debrecen: Csáthy 1933. 56 p. (Magy. irod. dolgozatok a Debreceni tud.-egyet. magy. irod. tört.-i szemináriumából, 2.) **R 81 Oláh Gábor**

Nagy József. Tóth Béla élete és munkássága. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 28 p. **R 92.81 Tóth Béla**

Ortutay Gyula. Tömörkényi István. *[193?.]* 2. kiad. Szeged: Szegedi fiatalok művészeti kollégiuma 1934. 141 p. **83873**

Péczely Ödön. Elvek és költészeti irányok az 1890-es évek irodalmában. Dissz. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 51 p. **R 81.09»189«**

Pintér Jenő. A magyar irodalom a XIX. század utolsó harmadában. Bp.: Magy. irod. tört. társ. 1934. 863 p. **71116/7**
= Pintér: Magyar irodalomtörténet, 7.

Révész Béla. Ady és Léda. Bp.: Dante 1934. 336 p. **83877**

Riedl Frigyes. Madách. Bp.: Egyet.-ny. 1933. 128 p. 1 t. (Magy. irod. ritkaságok, XXVI.) **82775**
Bibliográfia: p. 125—128.

Riedl Frigyes. Vajda, Reviczky, Komjáthy. Bp.: Egyet.-ny. 1932. 140 p. (Magy. irod. ritkaságok, XXII. sz.) **83375**

Schöpflin Aladár. Ady Endre. Bp.: Nyugat 1934. 214 p. **84324**

Steiner Lenke. Ágai Adolf (1836—1916). Bp.: Hamar-ny. 1933. 46 p. **R 81 Ágai Adolf**
Bibliográfia: p. 42—45.

Szabó Gizella. Vargha Gyula élete és irodalmi munkássága. Dissz. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 48 p. **R 92.81 Vargha Gyula**

Tolnai Vilmos. A Madách-«kérdés« körül. Bp.: Franklin 1934. p. 228—237. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Török Erzsébet. Benedek Aladár. Bp.: Elbert 1932. 35 p. **R 81 Benedek Aladár**

Trostler [József] Josef. Die Anfänge der ungarischen Persönlichkeitsdichtung: Valentin Balassa und das deutsche Gesellschaftslied des 16. Jahrhunderts. Pécs: Univers.-Dr. 1933. p. 132—143. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Vándor Gyula. Olaszország és a magyar romantika. (Az olasz és a magyar jellem egymáshoz való viszonya a magy. romantika irodalmában.) Pécs: Dunántúl pécsi egyet.-ny. 1933. 105 p. **83379**

Varga Ferenc. Kódexirodalmunk stílus-elemei. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 59 p. **R 810»12 : 15«**

Voinovich Géza & Jenő Mohácsi. Madách und die Tragödie des Menschen. Bp.: Vajna 1934. 164, [4] p. **84323**

Závodszky Ferenc. Gyóni Géza. Pécs: Dunántúl ny. 1932. 63 p. **R 81 Gyóni Géza**
Bibliográfia: p. 61.

Angol irodalom

Charques, R. D. Contemporary literature and social revolution. London: Secker [1933]. XI, 196 p. **83112**

Eliot, T. S. Selected essays 1917—1932. London: Faber 1932. 454 p. **83804**

Hercz Mária. Jegyzetek Coleridge »Zápolya« című drámájához. Forrástanulmány. Bp.: Fráter-ny. 1933. 64 p. (Kir. magy. Pázmány Péter tud. egy. angol philológiai int. kiadv., X.) **R 82 Coleridge**
Bibliográfia: p. 53. [Magyar-angol.]

Murry, John Middleton. Countries of the mind. Essays in literary criticism *[1922.]* New ed. rev. & enl. Ser. 1. London: Milford 1931. **83010**

Taylor, W. D. Jonathan Swift. A critical essay. London: Davies 1933. 312 p. **82744**

Német irodalom

Bleyer [Jakab] Jakob [etc.] (Hg.) Festschrift für Gideon Petz. Hg. v. —, Heinrich Schmidt & Theodor Thienemann. Bp.: Pfeifer 1933. 235 p. 5 t. (Német philologiai dolgozatok, LX.) **82752**
Bibliographie: p. 230—235.

Brand, Guido K. Werden und Wandlung. Eine Geschichte d. dtschen Literatur v. 1880 bis heute. Berlin: Wolff 1933. [10], 572 p. 48 t. **84089**

Dehn, Fritz. Rainer Maria Rilke und sein Werk. Eine Deutung. Lpzg: Insel-Verl. [1934]. 247 p. **84331**

Ernst, Paul. Tagebuch eines Dichters. München: Langen 1934. 352 p. **83951**

Griese, Friedrich. Rede gehalten bei der Stehr-Feier der Deutschen Akademie der Dichtung. [Berlin]: Dr. d. Reichsbetriebsgem. 1934. 29 p. **P 83 Stehr, Hermann**

Gundolf, Friedrich. George. *[1920.]* 3. erweit. Aufl. Berlin: Bondi 1930. 287 p. **83026**

Könnecke, Gustav. Deutscher Literaturatlas. Einführung v. Christian Muff. Marburg: Elwert 1909. 4°. 156 p. 2 t. **X 6390**

Loisch, Johann. Rudolf Weber. Ein Zipser Volksdichter. Mit Webers schönsten Gedichten. Hg. v. Zipser Verein in Budapest. Bp.: Kókai 1925. 126 p. **83938**

Obenauer, K. J. Die Problematik des ästhetischen Menschen in der deutschen Literatur. München: Beck 1933. X, 411 p. **82757**

Prestel, Josef. Geschichte des deutschen Jugendschrifttums. Freiburg i. Br.: Herder 1933. [8], 163 p. (Hdbuch d. Jugendliteratur, 3.) **83231**
Bibliographie: p. 153—158.

Pukánszky Béla. Lenau és a magyar föld. Bp.: Franklin 1934. p. 200—211. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Seillière, Ernest. Sur la psychologie du romantisme allemand. Paris: Ed. de la Nouv. Revue Critique [1933]. 256 p. (Coll. »Les essais critique« 38.) **82960**

Turoczi-Trostler József. Zsidó író a XX. században: Jakob Wassermann. Bp.: Franklin-társ. 1934. 30 p. (Izr. magy. irodalmi társ. 1934. évkönyvéből.) **R 83 Wassermann**

Wieber, Friedkarl. Der deutsche Zeitungsroman im zwanzigsten Jahrhundert. Halle/Saale: Niemeyer 1933. [5], 135 p. **83105**
Bibliographie: p. 133—135.

Francia irodalom

Cserba Olga. Charles Sorel mint kritikus. Bp.: Sárkány ny. 1933. 59 p. (Bibl. de l'inst. français à l'univers. de Bp., 25.)
Bibliográfia: p. 57—58. **R 84 Sorel Charles**

Gunnel, Doris. Stendhal et l'Angleterre. Préf. de Ad. Paupe. Paris: Bosse 1909. X, 322 p. **83499**
Bibliographie: p. 302—306.

Győry János. A kereszténység védőbástyája. Magyarország képe a XVI. sz. francia irodalomban. Pécs: Dunántúl ny. 1933. 62 p. (Minerva-kvt. XLII.) **R 84.09»15«**

Marguerité d'Angoulèsme Royne de Navarra. L'heptaméron des nouvelles. Tom. 1—3. Texte d. manuscrits avec notes, variantes et glossaire par Frederic Dillaye. Notice par A[natol] France. Paris: Lemerre 1879. [6], XXXII, 304; 317; 294 p. **82602**

Mauriac, Francois. Discours de réception a l'Académie française et réponse de M. André Chaumeix. Paris: Grasset 1933. 108 p. **83064**

Pogrányi-Nagy Marianne. Jacques Rivière. Bp.: Sárkány ny. 1933. 96 p.
Bibliográfia: p. 92—96. **R 84 Rivière Jacques**

Schreiber Erzsébet. Zola és a magyar irodalom. Dissz. Pécs: Engel-ny. 1934. 91 p. (Specimina diss. facult philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 60.) **R 84 Zola**

Olasz irodalom

Grandpierre Emil. Az olasz ismeretelméleti dráma. Dissz. Pécs. Bp.: Gerő 1933. 78 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 38., Erzsébet tudomány egyet. olasz int. füz., 5.) **R 85—2»19«**

Heigl [László] Ladislao. La malinconia nella poesia di Giovanni Pascoli. Bp.: Szerző 1934. 31 p. **P 85 Pascoli**
Bibliográfia: p. 28—31.

Papini, Giovanni. Dante vivant. Trad. par Juliette Bertrand. Paris: Grasset 1934. 286 p. **83313**

Petrarca, Francesco. Briefe des —. Eine Auswahl übers. v. Hans Nachod u. Paul Stern. Berlin: Verl. d. Runde 1931. XLVIII, 405 p. **84207**

Görög-római irodalom

Csengery János. A görög líra gyöngyei. Bp.: »Studium« 1933. 184 p. **82997**

[Horatius, Quintus Flaccus]. Die Satiren und Briefe. Übers. u. bearb. v. Wilhelm Schöne. München: Heimeran 1934. 402 p. **83918**
[Lateinisch u. deutsch.]

Reinhardt, Karl. Sophokles. Frankfurt a. M.: Klostermann 1933. 288 p. **82827**

Stemplinger, Eduard. Griechisch-lateinischer Literaturführer von Homer bis auf unsre Zeit. München: Heimeran 1934. 234 p. **83917**

[Vergilius, Publius Maro]. Vergil: Aeneis. Übertr. v. Goetz v. Preczow. Berlin: Verl. d. Runde 1933. 134 p. **84208**

Wilamowitz-Moellendorff, Ullrich v. Die griechische Tragoedie und ihre drei Dichter. Berlin: Weidmann 1923. 164 p. (Griechische Tragoedien, XIV.) **83355**

Egyéb irodalmak

Amor Sanctus. Szent szeretet könyve. Középkori himnuszok latinul és magyarul. Ford. Babits Mihály. Bp.: Magyar Szemle-társ. 1933. 253 p. **82784**

Flaskamp, Christoph. Sigrid Undset. Versuch d. Deutung ihres Werkes. Regensburg: Pustet [1934]. 59 p. (Greif Bücherei Berlin.) **84112**

Meisterwerke orientalischer Literaturen. Hg. v. Hermann v. Staden. Bd. 1—3. München: Müller 1913—1914. 263 p. 1 t.; XXIX, 367 p.; XVI, 243 p. **A 50.80/5**

Nagysolymosi József. A lengyel irodalom. Bp.: Szt. István-társ. 1934. 120 p. (Szt. István könyvek, 115) **84320**
Bibliográfia: p. 110—112.

Ossipow, Nikolaj. Tolstoj und die Medizin. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 141—149. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

Patai Ervin György. Jiszrael Berechja Fontanella költeményei és Jehuda Fontanellának egy verse. Dissz. Bp.: Hungária-ny. 1933. 31 p. **A 50.82/10**
Bibliográfia: p. 31.

Reich Béla. Sába királynője a keleti irodalomban. Dissz. Bp.: Gewürcz-ny. 1932. 33 p. Bibliográfia: p. 33. **A 50.82/8**

Steinberg, A. S. Dostojewskijs Ideenlehre. Bonn: Cohen 1934. 4°. p. 77—89. **X 6371**
= Festschrift N. O. Losskij.

9 Történelem

Geschichte — History

Böhm, Franz. Ontologie der Geschichte. Tübingen: Mohr 1933. [4], 140 p. (Heidelberger Abhandl. z. Philosophie u. ihrer Geschichte, 25.) **83090**

Hajnal István. Irásbeliség, intellektuális réteg és európai fejlődés. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 183—214. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Lietzmann, Hans. Zeitrechnung der römischen Kaiserzeit des Mittelalters und der Neuzeit für die Jahre 1—2000 nach Christus. Lpzg: Gruyter 1934. 127 p. (Samml. Göschen.) **84322**

Rothacker, Erich. Geschichtsphilosophie. München: Oldenbourg 1934. 156 p. **83324**

Schütz Antal. Isten a történelemben. Tíz előadás, melyeket 1932 őszén a Pázmány egyetem valamennyi karának hallgatói számára tartott. Bp.: Szt. Istv. társ. 1934. 320 p. (Isten országa, III.) **82811**
Bibliográfia: p. 311—312.

Selchow, Bogislav v. An der Schwelle des vierten Zeitalters. Eine Wegschau. Lpzg: Koehler 1930. 347 p. 1 t. **83034**

Taylor, Hugh. History as a science. London: Methuen 1933. VII, 138 p. **82883**

Wust, Peter. Die Krisis des abendländischen Menschentums. Innsbruck: Verl. Tyrolia 1927. 46 p. (»Neues Reich«-Bücherei, 4.) **P 901**

Világtörténet

Erbt, Wilhelm. Weltgeschichte auf rassischer Grundlage. Urzeit, Morgenland, Mittelmeer, Abendland u. Nordland. *[1924.]* 2. Aufl. Lpzg.: Armanen-Verl. 1934. VIII, 360 p. 8 t.
Bibliographie: p. 357—360. **83088**

Hanfstaengl, Ernst F. S. Amerika und Europa von Marlborough bis Mirabeau. München: Dresler 1930. 491 p. 41 t. **83898**

Hesse, Ludwig. Die letzten 1000 Jahren kulturgeschichtliche Tabellen. Potsdam: Müller & Kiepenheuer 1933. 252 p. **83148**

Horváth Jenő. A szent szövetségtől a népszövetségig. A modern világ története 1815—1920. Kisebb tanulmányok: A magy. kormány magatartása 1914 júliusban. A békeszerződés megalkotása. Bp.: Sárkány-ny. 1935. 160 p. (Tört. tanulmányok, 1.) **84092**

Knaurs Weltgeschichte von der Urzeit bis zur Gegenwart. Hg. v. K[arl] A[lexander] & P[eter] R[ichard] Rohden. Berlin: Knaur Nachf. 1935. 884 p. **84193**

Litschauer, Gottfried Franz. Kleine Weltgeschichte mit Hervorhebung d. leitenden Ideen. Innsbruck: Verl.-Anst. Tyrolia 1933. 335 p. **83126**

Thorer, Arndt. Der Weg des Menschen durch die Erd- und Kulturgeschichte. Ein rassen- u. volksgeschichtliches Weltbild. München: Oldenbourg 1934. VIII, 368 p. 22 t. **83387**
Bibliographie: p. 355—357.

Ókori történet

Delaporte, Louis. Die Babylonier, Assyrer, Perser und Phöniker. Freiburg i. Br.: Herder 1933. p. 175—362. 6 t. (Die Völker des antiken Orients.) **78053/3**
[Ad:] Hermann Junker: Die Ägypter.
= Geschichte der führenden Völker, 3.

Dombi József. Perusia ókori története. Dissz. Bp.: Fráter 1932. 45 p. **P 9.374**
[Magyar-olasz.]

Droysen, Johann Gustav. Das Weltreich Alexanders des Grossen. Berlin: Aretz 1934. 591 p. 43 t. **84188**

Hall, H. R. The ancient history of the near East. From the earliest times to the battle of Salamis. *[1913.]* 8. ed. rev. by C. J. Gadd. London: Methuen 1932. XXXIV, 620 p. 48 t. **A 50.94/106**

Junker, Hermann. Die Ägypter. Freiburg i. B.: Herder 1933. IX, 174 p. 6 t. (Die Völker des antiken Orients.) **78053/3**
[Hozzákötve:] Louis Delaporte: Die Babyloner, Assyrer, Perser und Phöniker.
= Geschichte d. führenden Völker, 3.

Kornemann, Ernst. Die unsichtbaren Grenzen des römischen Kaiserreiches. Bp.: Ung. Akad. d. Wissenschaften 1934. 14 p. (Veröffentl. d. ung. nat. Ausschusses f. internat. geistige Zusammenarbeit, 2.) **P 9.37»00 : 03«**

Rostovtzeff, M. A history of the ancient world. Vol. 1. Transl. from J. D. Duff. *[1925.]* 2. éd. Oxford: Clarendon Press 1930. **82727**
Vol. 1. The Orient and Greece 1930. XXIV, 418 p. 96 t.
Bibliography: p. 401—406.

Spinner, S[alomon]. Herkunft, Entstehung und antike Umwelt des hebräischen Volkes neu dargest. im Lichte d. alten Urkunden, Neuausgrabungen u. d. allg. Geschichte d. Altertums. Ein neuer Beitr. z. Gesch. d. Völker Vorderasiens. Wien: Vernay 1933. [10], VIII, 539 p. **A 50.94/107**

Tacitus, Cornelius. Sämtliche Werke. Wien: Phaidon-Verl. 1935. 808 p. 1 t. **84312**

Európa története

Brandt, Rolf. Europa ohne Maske. So sieht die Weltgeschichte aus. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1934. 257 p. **83789**

Goetz, Walter etz. Das Zeitalter des Imperialismus 1890—1933. Bearb. v. —, Kurt Wiedenfeld, Max Gr. Montgelas, Erich Brandenburg. Berlin: Propyläen-Verl. 1933. XXIV, 610 p. 32 t.
= Propyläen Weltgeschichte, 10. **101295/10**

Hass, Hermann. Herrschaft in Mitteleuropa. Bismarcks Bündnispolitik. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1933. 203 p. **83146**
Bibliographie: p. 202—203.

Lemberg, Eugen. Wege und Wandlungen des Nationalbewusstseins. Studien z. Geschichte d. Volkwerdung in d. Niederlanden u. in Böhmen. Münster in W.: Aschendorff 1934. VII, 246 p. (Deutschtum & Ausland, 57/58.) **84176**

Renouvin, Pierre. La crise européenne et la grande guerre. (1904—1918.) Paris: Alcan 1934. 639 p. (Peuples et civilisations hist. generale.) **83856**

Angol történet

Albrecht, Johannes. Englands Bemühungen um den Eintritt Portugals in die Grosse Allianz (1700—1703.) Bremen: Winter 1933. IV, 79 p. (Abhandl. u. Vorträge hg. v. d. Bremer wissenschaftl. Ges. Jhg. 6, H. 4.) **P 327(42)»170«**

Freund, Michael. Oliver Cromwell. Lübeck: Coleman 1933. 53 p. (Colemans kleine Biographien, 26.) **P 92.32(42) Cromwell**
Bibliographie: p. 53.

Gerhard, Dietrich. England und der Aufstieg Russlands. Zur Frage d. Zusammenhanges d. europäischen Staaten u. ihres Ausgreifens in d. aussereuropäische Welt in Politik u. Wirtschaft d. 18. Jahrh. München: Oldenbourg 1933. [8], 436 p. **82709**
Bibliographie: p. 428—430.

Oncken, Hermann. Cromwell. Vier Essays über die Führung einer Nation. Berlin: Grote 1935. VI, 147 p. 1 t. **84336**

Puryer, Vernon John. England, Russia and the straits question 1844—1856. Berkeley: Univers. of California pr. 1931. XVI, 481 p. **2447/20**
= University of California publications in history, 20.

Német történet

Braubach, Max. Der Aufstieg Brandenburg-Preussens 1640 bis 1815. Freiburg i. Br.: Herder 1933. p. 165—382. 3 t. **78053/15**
Bibliographie: p. 363—367.
= Geschichte der führenden Völker, 15.
Ad: Hugo Hantsch, Die Entwicklung Österreich-Ungarns zur Grossmacht.

Busch, Moritz. Tagebuchblätter. Bd. 1—3. Lpzg: Grunow 1899. **83247**
Bd 1. Graf Bismarck u. seine Leute während d. Krieges mit Frankreich 1870—1871 b. z. Beschiessung von Paris. XXVIII, 580 p.
Bd 2. Graf Bismarck u. seine Leute während d. Krieges mit Frankreich 1870—1871 b. z. Rückkehr nach Berlin Wilhelmstrasse 76. — Denkwürdigkeiten a. d. Jahren 1871 b. 1880. — Warzin, Schönhausen, Friedrichsruh. XII, 595 p.
Bd 3. Denkwürdigkeiten a. d. Jahren 1880—1893. Anhang. X, 605 p.

Czeh-Jochberg, Erich. Deutsche Geschichte nationalsozialistisch gesehen. Lpzg: Reclam 1933. 346 p. **82872**
Bibliographie: p. 345.

Kritische Beiträge zur Geschichte des Mittelalters. Festschrift für Robert Holtzmann z. 60. Geburtstag. Berlin: Ebering 1933. 251 p. 4 t. (Historische Studien, 238.)
Bibliographie: p. 250—251. **83084**

Kürenberg, Joachim v. Fritz v. Holstein, die graue Eminenz. Berlin: Universitas dtsche Verl. Ges. 1934. 244 p. (Preussische Geschichte in Einzeldarstellungen, 3.) **83644**
Bibliographie: p. 242—244.

Maccotta, Guiseppe Walter. Guglielmo II. La Germania e l'Europa. 1888—1914. Saggio storico. Roma: Tip. regionale 1934. 302 p. **83579**
Bibliografia: p. 295—300.

Mehring, Franz. Zur deutschen Geschichte. Mit Einl. v. Ludwig Pollnau. Berlin: Soziologische Verlagsanst. 1931. 501 p. **71049/5**
= Mehring: Gesamm. Schriften u. Aufsätze, 5.

Neher, Walter. Arnold Ruge als Politiker und politischer Schriftsteller. Ein Beitr. z. dtschen Geschichte d. 19. Jahrh. Heidelberg: Winter 1933. [8], 226 p. (Heidelberger Abhandl. 64.) **82882**

Perk, Hans-Joachim. Verfassungs- und Rechtsgeschichte des Fürstbistums Ermland. Diss. Königsberg i. Pr.: Dr. Kopal & Schulz 1931. VII, [3], 112 p. **83209**
Bibliographie: p. I—VII.

Pletcher, Nuba M. Some chapters from the history of the Rhine country. [Diss.] New York: Columbia Univ. 1907. 131 p. **83654**
Bibliography: p. 124—129.

Schnee, Heinrich. Deutsche Geschichte von Bismarck bis Hitler. Paderborn: Schöningh 1934. 228 p. **83962**

Schultze-Pfaelzer, Gerhard. Deutsche Geschichte 1918—1933. Vom Zweiten Reich zum Dritten Reich. Berlin: Stollberg [1934]. 375 p. **82936**

Selchow, Bogislav v. Der deutsche Mensch. Zwei Jahrtausende deutscher Geschichte. Lpzg: Koehler 1933. 260 p. **82837**

Ausztria és az osztrák—magyar monarchia története

Brehm, Bruno. Apis und Este. (So fing es an.) München: Piper 1931. 557 p. **83811**

Brehm, Bruno. Weder Kaiser noch König. Der Untergang d. habsburgischen Monarchie. München: Piper 1933. 591 p. **83065**

Groner, Richard. Wien, wie es war. Ein Auskunftsbuch f. Freunde des alten Wien. Wien: Hain 1934. VIII, 573 p. 24 t. **84202**

Hantsch, Hugo. Die Entwicklung Österreich-Ungarns zur Grossmacht. Freiburg i. B.: Herder 1933. VIII, 163 p. 3 t. **78053/15**
Bibliographie: p. 159—163.
= Geschichte der führenden Völker, 15.
Hozzákötve: Max Braubach, Der Aufstieg Brandenburg-Preussens.

Hantsch, Hugo. Österreich. Eine Deutung seiner Geschichte u. Kultur. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1934. 104 p. **83618**
Bibliographie: p. 104.

Hiller, Gerhard. Die Entwicklung des österreichisch-serbischen Gegensatzes 1908—1914. Halle: Akademischer Verl. 1934. 93 p. **P 327(497.1):(436)**
Bibliographie: p. 89—93.

Hoettinger, Franz Ferdinand. Radetzky. Ein Stück Österreich. Lpzg: Höger 1934. 279 p. 4 t. **83664**

Müller, Paul. Feldmarschall Fürst Windischgrätz. Wien: Braumüller 1934. XII, 408 p. 1 t. **83393**

Padover, S. K. The revolutionary emperor Joseph the second 1741—1790. London: Cape 1934. 414 p. 1 t. **83899**
Bibliography: p. 393—405.

Stöller, Ferdinand (Hg.) Neue Quellen zur Geschichte des Türkenjahres 1683 aus dem Lothringischen Hausarchiv. Innsbruck: Wagner 1933. [4], 138 p. **X 2192/13**
= Mitteilungen des Österreichischen Instituts für Geschichtsforschung. Ergänzungsband XIII. Heft 1.

Tritsch, Walther. Metternich. Glanz u. Versagen. Berlin: Holle 1934. 501, [3] p. 10 t. **84313**

Tschuppik, Karl. Maria Theresia. Amsterdam: Albert de Lange 1934. 459 p. 15 t. **84201**

Lengyel történet

Handelsman, Marcel. La Pologne. Sa vie économique et sociale pendant la guerre. Avec le concours de Hippolyte Gliwic, Ladislas Grabski, Casimir Konarski etc. Tom. 1. Paris: Les presses universitaires des France 1933. XII, 627 p. 4 t. (Histoire économique & sociale de la guerre mondiale. Publications de la dotation Carnegie pour la paix internat.) **A 47.95/47**
Bibliographie: p. 128—131; 269—274; 341—344; 586—592.

Janetschek, Ottokar. Sobieski. Kreuzzug nach Wien. Lpzg: Günther 1934. 244 p. **82814**

Kellogg, Charlotte. Jadwiga Poland's great queen. Pref. by Ignaz Jan Paderewski. New York: Macmillan 1932. XXVI, 304 p. **83176**

Vozka, Jaroslav. Polen, das Gefängnis der Völker. A. d. Tschechischen. Einführung v. Georg Cleinow. Berlin: Volk und Reich Verl. 1933. 104 p. **A 47.95/48**

Wasilewski, Leon. Les frontières de la République de Pologne. *[193?.]* 2. éd. complétée. Varsovie: Ligue pour la Paix par la Respect des Traités, Comité Polonais 1933. 32 p. 1 t. **P 321.09(438)**

Magyar történet

Angyal Dávid. Gróf Széchenyi István és Kossuth Lajos vitája. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 40—65. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Ballagi Aladár. Élő tanítások. Kisebb munkái. Életrajzi bev. ell. Sárkány József. Cegléd: Volt tanítványai kiad. 1934. 615 p. **83467**

Baranyai Béla. Az örökös királyság eszméje 1655—1687 és Esterházy Pál. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 84—109. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Binder, R. Franz. Alt-Temesvar. Geschichtl. Entwicklung. Historische Bauwerke, Gebäude u. Denkmäler. — Das Volksschulwesen. Timisoara-Temeswar: Verl. d. dtschen Buchhandl. 1934. 143 p. **83768**
Bibliographie: p. 6.

Blénessy János. A Jász-múzeum ismertetése Jászberény vázlatos történetével. Jászberény: Kovács & Baranyi-könyvny. 1933. 47 p. (A jászberényi m. kir. áll. tanítóképző-int. 1932/33. tanévi értesítőjéből.) **R 9.439.037 Jászberény**

Bottló Béla. Dlugosz János Historia polonicaja mint magyar történeti forrás 1385—1418. Bp.: Sárkány-ny. 1932. 26 p. **R 9.439»138:141«**

Breznay Imre. Eger a XVIII. században. 1—2. k. Eger: Egri-ny. r.-t. 1933. 288; 336 p. **84105**

Bródy Ernő. Magyar szabadelvűek száz év előtt. Bp.: Löwinger 1934. 47 p. (A Magyar zsidó Szemle különlenyomata.) **R 321.93(439)»182:184«**

Császár Edit. A hajduság kialakulása és fejlődése. Debrecen: Tisza István tud. társ. honismertető biz. kiadv. 1932. 68 p. (Debreceni Tisza István tud. társ. honismertető biz. kiadv., 28.) **R 9.439.032**

Csiha Antal. Petri Ransani Epitome rerum ungaricarum. Hajdúböszörmény: Bocskay-ny. 1932. 68 p. **R 9.439(003)**
Bibliográfia: p. 5—6.

Domanovszky Sándor. Kézai és a húnkrónika. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 110—132.
= Károlyi Árpád emlékkönyv. **82841**

Domanovszky Sándor. A magyar királykrónika XVI. századi folytatása. Bp.: Franklin 1934. p. 21—34. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Emlékkönyv Károlyi Árpád születése nyolcvanadik fordulójának ünnepére, 1933. X. 7. Bp.: Sárkány 1933. 591 p. 2 t. **82841**

Fekete Nagy Antal. A Szepesség területi és társadalmi kialakulása. A magy. tud. Akadémia, az Orsz. levéltár [etc.] támogatásával. Bp.: [Saját kiad.] 1934. 377 p. 1 t. **83385**

Fest [Alfréd] Alfredo. Fiume in difesa della sua autonomia al principio del secolo XVII. Bp.: Franklin 1933. 111 p. (Bibl. della »Mattia Corvino«, 8.) **82953**

Gratz Gusztáv. A dualizmus kora. Magyarorsz. tört. 1867—1918. 1—2. k. Bp.: Magy. Szemle-társ. 1934. 414; 421 p. **83464**

Grothe, Hugo. Siebenhundert Jahre deutschen Lebens in der Zips. Ein illustr. Quellen- u. Lesebuch z. Landes- u. Volkskunde, Siedlungs- u. Geistesgeschichte. Crimmitschau: Rohland & Berthold 1927. 287, 40 p. 3 t. (Quellen u. Studien z. Kunde d. Grenz- u. Auslanddtschtums, IV/V.) **83771**

Grünhut Tivadar. Debrecen és a Thököly felkelés. Dissz. Debrecen. Vác: Váci fegyint. ny. 1932. 31 p. **R 9.439»167 : 169«**

Haiczl Kálmán. Érsekújvár multjából. Érsekújvár: Winter-ny. 1932. IV, 325 p. **83406**

Hermann Egyed. A magyar katolikus papság az osztrák katonai diktatúra és az abszolutizmus idejében. Gödöllő: [Saját kiad.] 1932. 125 p. **84143**
Bibliográfia: p. 118—120.

Herzog József. A magyar provinciális tábla. — II. József telekkönyvi kísérlete. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 215—238. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Hockl, Nik. Hans. Alexanderhausen 1833—1933 im Rahmen einer allgemeinenGeschichte der Banater Schwaben. Arad: Selbstverl. d. Gemeinde Alexanderhausen 1933. 193, IV p. 1 t. **83636**
Bibliographie: p. 162—163.

Hóman Bálint és Szekfü Gyula. Magyar történet. Tartalom, név- és tárgymutató. Hibák jegyzéke. Függelék: Kiadói jelentés a Hungarológia-sorozat tervezetéről. Bp.: Egyet.-ny. 1934. 155, 47 p. **K 9439/10/8**
= Hóman & Szekfü: Magyar történet, VIII.

Hóman Bálint. Zsigmond király. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 254—265. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Jánossy [Dénes] Dionys. Die russische Intervention in Ungarn im Jahre 1849. Bp.: Universitätsdr. [1931]. 22 p. (Bécsi magy. tört. int. évkönyv I. évf.-ból.) **R 9.439»1849«**

Jánossy [Dénes] Dionys. Die Territorialfrage der serbischen Woiwodschaft in Ungarn. Wien: [Inst. ung. Geschichtsforschung] 1933. 20 p. (A. d. III. Jg. d. Klebelsberg Inst. f. ung. Geschichtsforschungen.)
R 323.1(439)(=918.2)

Károlyi Árpád. Egy alapvető törvény királyi szentesítéséről. Bp.: Franklin 1934. p. 46—62. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Kárpáthy-Kravjánszky Mór. Rudolf uralkodásának első tíz éve (1576—1586.) A velencei kir. áll. levéltár császári udvarból való követjelentései alapján. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 279 p. **82749**

Kemény Lajos. A pozsonyi vár és a Váralja. Bratislava-Pozsony: Steiner 1933. 122 p. 8 t. **82739**
Bibliográfia: p. 101—107.

Kolosy Lajos. Kúnhegyes története. *[192?.]* 2. átdolg. kiad. Kúnhegyes: Balla 1933. 56 p. **R 9.439.037 Kunhegyes**

Kónyi Mária. Az 1715—22. évi rendszeres bizottság javaslatai. Wien: Magy. intézet 1932. 48 p. (A bécsi magy. tört. intézet 1932. évkönyvéből.) **Rq 35(439)»171 : 172«**
Bibliográfia: p. 47—48.

Málnási Ödön. A herceg és gróf Pálffy család vöröskői és bazini levéltára. Homok: Pálffy 1933. 27 p. 1 t. (Herceg és gr. Pálffy-család levéltárai, I.)
R 902.532(439) Pálffy-család

Marczell Ágoston. A magyar királyság középeurópai történeti jelentősége. Bp.: Szerző 1932. 46 p. **R 342.36(439)**

Milleker, Felix. Geschichte der Stadt Veliki Bečkerek 1833—1918. Wrschatz: Kirchner 1933. 96 p. **R 9.439.063 Nagybecskerek**
Bibliographie: p. 93—94.

Moravcsik Gyula. A magyar történet bizánci forrásai. Bp.: Magy. tört. társ. 1934. 256 p. 1 t. **2497**
= Magy. történettud. kézikönyve, I. 6/b.

Pálfi Károly. A magyar nemzet őstörténete és a zsidóság. Bp.: Máté-ny. 1933. 79 p. **R 303.21(=945.11)**

Pataki Vidor. Az egri vár élete. Történelmi tanulmány. Eger: Érseki liceum-ny. 1934. 47 p. **R 9.439.034 Eger**
Bibliográfia: p. 37—47.

Póka-Pivny [Béla] Adalbert de. Le siècle de Jeanne d'Arc et le siècle dernier de la Hongrie. Bp.: Assoc. hongr. d. affair.-étrang. 1931. 62 p. **83252**

Riedl [Ferenc] Franz. Urkunden über die Ansiedlung der Budaörser und Budakeszer »Schwaben«. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 211—219. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Schilling, Rogerius. Privatsiedlungen unter Josef II. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 155—170. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Szekfü Gyula. Magyar történet. — A magyar nagyhatalom, írta Hóman Bálint. — A magyar renaissance. — Mohács, írta Szekfü Gyula. Bp.: Egyetemi-ny. [1934]. 483 p. 25 t. **K 9439/10**
= Hóman Bálint és Szekfü Gyula: Magyar történet III.

Tharaud, Jerome & Jean. La fin des Habsbourg. [Paris]: Flammarion 1933. 126 p. 4 t. **82961**

Thewrewk-Pallaghy Attila. Királykeresés az újabbkori magyar történelemben (1789—1918.) Bp.: Attila-ny. 1933. 12 p. **R 9.439»1789 : 1918«**

Tóth László. Vogelsang és a magyar konzervatív politika 1867 után. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 512—535. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Váczy Péter. A népfelség elvének magyar hirdetője a XIII. században: Kézai Simon mester. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 547—563. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Váczy Péter. A szimbolikus államszemlélet kora Magyarországon. Bp.: Minerva 1932. 92 p. (Minerva kvtár, 40.) **R 321.01(439)»10 : 12«**

Varga Zoltán. Debrecen az orosz megszállás alatt. Dissz. Debrecen. Sárospatak: Fischerny. 1930. 55 p. **R 9.439.032 Debrecen »1849«**

Varjassy [Lajos] Louis. Revolution, bolchevisme réaction. Histoire de l'occupation francaise en Hongrie (1918—1919). Paris: Jouve 1934. 154 p. **83101**

Zichy István gróf. A magyarság őstörténete és műveltsége a honfoglalásig. Bp.: Akadémia 1923. 82 p. 1 t. **2193/1**
= Magyar nyelvtudomány kézikönyve, I. 5.

Francia történet

Bailly, Auguste. Richelieu. Paris: Fayard 1934. 347 p. **84107**

Burckhardt, Carl J. Richelieu. Der Aufstieg zur Macht. München: Callwey 1935. 534 p. **84314**

Charpentier, Armand. Historique de l'affaire Dreyfus. Paris: Fasquelle 1933. 336 p. 5 t. **82959**

Herzog, Wilhelm. Der Kampf einer Republik. Die Affäre Dreyfus. Zürich: Europa-Verl. 1932. XII, 982 p. **82922**

Lavaquery, E. Necker. Fourrier de la révolution 1732—1804. Paris: Plon 1933. VII, 385 p. 2 t. **82738**
Bibliographie: p. V—VII.

Petit-Dutaillis, Ch[arles]. La monarchie féodale en France et en Angleterre Xe—XIIIe siècle. Paris: Renaissance du livre 1933. XVII, 477 p. (L'évolution de l'humanité.) **82780**

Sanson, Henry. Tagebücher der Henker von Paris 1685—1847. Bd. 1—2. Nach einer zeitgenössischen deutschen Ausgabe ausgewählt v. Edmund Trautner. Potsdam: Kiepenheuer 1923. VI, 424; VII, 427—823 p. **81918**

Olasz történet

Frischauer, Paul. Garibaldi. Der Mann u. d. Nation. Zürich: Bibl. zeitgenössischer Werke 1934. [6], 494 p. 22 t. **83407**
Bibliographie: p. 488—494.

Gauthiez, Pierre. Trois Medicis. Cosme L'Ancien. Laurent le Magnifique. Cosme Ier. Paris: Plon 1933. 254 p. 16 t. (Les maitres de l'histoire.) **82740**

Orsi Pietro. A mai Olaszország. (1750—1933.) *[L'Italia moderna].* Ford. Fest Aladár. Bev. írta Berzeviczy Albert. Bp.: Franklin 1933. 291 p. **83253**

Rodocanachi, E[mmanuel]. Histoire de Rome. Une cour princière au Vatican pendant la renaissance. Sixte IV — Innocent VIII. — Alexandre VI Borgia. 1471—1503. [Paris]: Hachette 1925. 4°. 315 p. 32 t. **X 6193/1**
Bibliographie: p. 301—304.

Schillmann, Fritz. Venedig. Geschichte und Kultur Venetiens. Lpzg: Epstein 1933. 660 p. 76 t. **83016**

Orosz történet

Bot, Pelham Horton. Russia. Bristol: Arrowsmith 1933. X, 150 p. 1 t. **A 47.90/119**
Bibliography: p. 141—145.

Chambon, Henry de. Origines et histoire de la Lettonie. Préf. de M. Noulens. Lille: Bresle 1933. XII, 224 p. (Coll. »La nouvelle Europe«, VI.) **A 47.94/23**
Bibliographie: p. 219—221.

Spreckelsen. A[rt.] Geschichte Estlands im Zusammenhang mit der Geschichte der Nachbarländer. Reval: Wassermann 1933. VIII, 115 p. 4 t. **A 47.94/21**

Balkán történet

Hudita, J. Recueil des documents concernant l'histoire des pays roumains. Tirés des archives de France XVIe et XVIIe siècles. Jassy: Viata romineasca 1929. 315 p. **A 49.98/77**

Jánossy Dénes. A szerb politika útjai a berlini kongresszustól a szerb királyság kikiáltásáig. Bp.: Sárkány-ny. 1934. p. 287—307. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Moroianu, Georges. Les luttes roumains Transylvains pour la liberté et l'opinion Européenne. Episode et souvenirs. Préf. p. Wickham-Steed. Paris: Gamber 1933. 284, [2] p. **A 49.98/78**

Nádasdy Béla. Délszlávok. Történelem-politikai tanulmány. Bp.: Athenaeum [1934]. 216 p. 3 t. **84318**
Bibliográfia: p. 207—214.

Schevill, Ferdinand. The history of the Balkan Peninsula from the earliest times to the present day. *[1922.]* Rev. ed. collaboration of Wesley M. Gewehr. New York: Harcourt & Brace 1933. VIII, 614 p. 1 t. **A 49.90/68**

Seton-Watson, R[obert] W[illiam]. A history of the Roumanians. From roman times to the completion of unity. Cambridge: University Pr. 1934. XI, 596 p. 17 t. **A 49.98/81**
Bibliography: p. 569—578.

Keleti történet

Lamouche, [L.] colonel. Histoire de la Turquie depuis les origines jusqu'à nos jours. Pref. de René Pinon. Paris: Payot 1934. 427 p. (Biblioth. historique.) **A 56.90/75**

Németh Gyula. A törökség őskora. Bp.: Franklin 1934. p. 158—174. **83587**
= Berzeviczy Albert emlékkönyv.

Sardesai, Govind Sakharam. The main currents of Maratha history. Calcutta: Sarkar 1926. VIII, 190 p. (Patna university readership lectures, 1926.) **A 54.90/24**

902.6 Archeológia

Archäologie — Archaeology

Gadd, C. J. Seals of ancient indian style found at Ur. Oxford: Johnson 1932. 22 p. 3 t. (From the Proceedings of the British Academy, Vol. 18.) **A 50.73/4**

Lehmann, Walter. Aus den Pyramidenstädten in Alt-Mexiko. Berlin: Hobbing 1933. 160 p. 3 t. **82928**
Bibliographie: p. 155—159.

Móra Ferenc. Néprajzi vonatkozások szegedvidéki népvándorláskori és korai magyar leletekben. Szeged: Somogyi Kvtár és Városi Múzeum 1932. 17 p. **X 2009/2**
= Szegedi Városi Múzeum kiadványai, 2.

Paulsen Peter. Magyarországi viking leletek az észak- és nyugateurópai kultúrtörténet megvilágításában. Bp.: Magy. nemzeti múzeum 1933. 62 p. 14 t. **1759/12**
= Archaeologia hungarica, 12.
[Magyar-német.]

Sebestyén Károly. Rejtélyes csontok népvándorláskori sirokban. Szeged: Városi kvtár és Városi Múzeum 1931. 47 p. **X 2009/1**
= Szeged Városi Múzeum kiadványai, 1.

Waterman, Leroy (Ed.) Preliminary report upon the excavations at Tel Umar, Iraq. Conducted by the University of Michigan & the Toledo museum of art. Ann Arbor: Univ. of Michigan pr. 1931. VI, [3], 62 p. 13 t. (University of Michigan publications.) **A 50.94/105**

91 Földrajz

Geographie — Geography

Baktay Ervin. A boldog völgy országa. Barangolások Kasmirban. Bp.: Franklin-társ. [1934]. 223 p. 28 t. (Magy. földrajzi társ. kvtára.) **A 54.96/4**

Banse, Ewald. Das Buch vom Morgenlande. Einführung und Gestaltung. *[1926.]* 3. Aufl. Lpzg: Armanen-Verl. 1934. 177 p. **A 56.91/37**

Bozóky Gyula, pilismaróti. A Szentföld lelke. Négy szentföldi utam emléke. Vác: Kapisztrán-ny. 1933. 637 p. 4 t. **A 56.99/32**

Cholnoky Jenő (szerk.) Földrajzi és statisztikai atlasz. Világstatisztika. *[1927.]* 3. kiad. Bp.: Győző 1934. 144, 137 p. 141 t. **83670**

Cholnoky Jenő. A Kárpátoktól az Adriáig. Nagymagyarország írásban és képben. Bp.: Somló 1934. 276 p. 1 t. **83608**

Christensen, Henning Haslund. Jabonah. Abenteuer in der Mongolei. Mit Geleitw. v. Sven Hedin. Aus d. dänischen übertr. v. Helmut de Boor. Lpzg: Insel-Verl. [193?.] 308 p. 36 t. **A 51.97/6**

Csányi Károly. Győr. Bp.: Turistaság & alpinizmus kiad. 1933. 32 p. 1 t. (Részletes helyi kalauzok, 19.) **R 91.439.031 Győr (026)**

David-Neel, Alexandre. Mönche und Strauchritter. Eine Tibetfahrt auf Schleichwegen. Lpzg: Brockhaus 1933. 290 p. 1 t. **A 51.95/11**

Edschmid, Kasimir. Westdeutsche Fahrten. Im Spiegel d. Rheins. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1933. 234 p. **82807**

Fellowes, P. F. M. [etc.] First over Everest. The Houston-Mont Everest expedition 1933. By —, Stewart Black & P. T. Etherton [etc.] Foreword by John Buchan. London: Lane 1933. XX, 279 p. 46 t. **82797**

Gardner, Ernest A. Greece and the Aegean. Préf. by Rennel Rodd. Chapter on Constantinople by S. Casson. London: Harrap 1933. 253 p. 37 t. **A 49.99/95**

Gyömrei Sándor. Az utazási kedv története. Bp.: Gergely 1934. 192 p. **83886**

Hartmann, Edgar v. Auf tausendjähriger Karawanenstrasse durch die Mongolei. Berlin: Bong 1933. 186 p. **A 51.97/7**

Kalmár Gusztáv. Négy világrész földje és népei. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália. Bp.: Szt. István-társ. 1934. 244 p. (Szent István könyvek 116.) **84319**

Károly István, károlyi. Márianosztra és Kóspallag földrajza. Bp.: Máté 1933. 32 p. **R 91.439.035 Márianosztra**

Bibliográfia: p. 31—32.

Katz, Richard. Heitere Tage mit braunen Menschen. Berlin: Ullstein 1930. 238 p. 32 t. **82859**

Langlet, Valdemar. Till häst genom Ungern. Stockholm: Wahlström & Widstrand 1934. 445 p. **84095**

Lehmann, Edgar. Der grosse Weltatlas. Lpzg: Bibliographisches Institut 1933. 24 t. X, 47 p. **K 9120/4**

Loon, H[endrik] W[illem] van. Nézz körül a földön. A földrajz kistükre. Ford. Havas József. Bp.: Dante kiad. 1933. 445 p. 28 t. **82754**

Ludwig, V[inz.] O[sk.] Die Nibelungenstrasse. Kultur im Spiegel der Landschaft. *[1931.]* 2. Aufl. Wien: Reinhold-Verl. 1931. 288 p. 38 t. **82911**

Meyers kleiner Weltatlas. Namenverzeichnis u. geographische Einleit. v. Edgar Lehmann. Lpzg: Bibliograph. Institut 1934. [6], 76 p. 35 t. **K 9120/9**

Meyers Reisebücher. Das Mittelmeer. Madeira. Kanarische Inseln. 5. Aufl. Lpzg: Bibliographisches Institut 1933. XXXII, 365 p. 28 t. **83741**

Meyers Volks-Atlas. 91 Haupt- u. Nebenkarten mit alphabetischem Namenverzeichnis u. einer geograph. Einleitung v. Edgar Lehmann *[1932.]* 3. neubearb. Aufl. Lpzg: Bibliogr. Inst. A.-G. 1934. [4], 80, 76 p. 34 t. **K 9120/7**

Miklós, E. v. Das malerische Ungarn. Bp.: Cserépfalvi 1934. 160 p. (»Die schönen Donauländer«.) **83600**

Rasmussen, Knud. Heldenbuch der Arktis. Entdeckungsreisen zum Nord- und Südpol. Aus d. Dänischen v. Theodor Geiger. Lpzg: Brockhaus 1933. 318 p. **82751**

Rubruk, Wilhelm von. Reise zu den Mongolen. 1253—1255. Übers. u. erl. v. Friedrich Risch. Lpzg: Scholl 1934. VIII, 366 p. (Veröffentl. d. Forschungsinst. f. vergleichende Religionsgesch. a. d. Univ. Lpzg. II. Reihe, H. 13.)] **A 50.91/63**

Schmidt, C[arl] W[alter]. Deutsch-Österreich. Berlin: Voegel 1931. 256 p. **83428**

Springer József (összeáll.) Bükk-Mátra. Utikalauz. Debrecen: Springer 1934. XIII, 108 p. **83512**

Stein Aurél. Ősi ösvényeken Ázsiában. Három kutató utam Ázsia szívében és Kína északnyugati tájain. Angolból ford. Halász Gyula. Bp.: Akadémia 1934. XV, 247 p. 58 t. **A 51.96/14**

Székelyföldi utmutató. Szerk. Bányai János. Odorheiu-Székelyudvarhely: »Székelység« 1933. **R 91.439.423 Székelyudvarhely (026)**
1. sz. Odorheiu-Székelyudvarhely városa 4Op. 1 t.

Takács József. Görögország földrajzi nevei. Dissz. Bp.: M. kir. állami térképészet 1932. 40 p. 1 t. **A 49.99/99**
Bibliográfia: p. 38—39.

Witauschek Gyula. Történelmi jegyzetek a térképészet tárgyköréből. 1. k. Bp.: M. kir. áll. térképészet 1934. (A »Térképészeti közlöny« 7. különfüzete.) **84093**
1. k. Ókor. 131 p.
Bibliográfia: p. 122—130.

Zanker Aranka. Zebegény és környékének földrajza. Bp.: Centrum-ny. 1932. 46 p. **R 91.439.35 Zebegény**

92 Életrajzok. Emlékiratok

Biographien. Memoiren
Biography. Memoirs

Ambrózy Ágoston. Voltaire és a tokaji. Bp.: Élet-ny. 1934. 27 p. **P 92.84 Voltaire**

Apponyi Albert Gr. Erlebnisse und Ergebnisse. Berlin: Keil 1933. 286 p. **82743**

Arata, Alda. Niccolo da Correggio. Nella vita letteraria e politica del tempo suo (1450—1508). Intr. di Alfredo Galletti. Bologna: Zanichelli 1934. 219 p. 10 t. **83447**

Balassa, Ottilie. Die Brahmsfreundin Ottilie Ebner und ihr Kreis. Wien: Bondy 1933. 151 p. 8 t. **83331**

Bánffy Miklós. Emlékeimből. Kolozsvár: Erdélyi szépmíves céh 1932. 170 p. 1 t. (Erdélyi szépmíves céh, VI. 9—10.) **83662**

Bárd Oszkár. Liszt. Színpadi regény. Kolozsvár: Erdélyi szépmív. céh 1932. 243, VII p. 1 t. **84182**

Benyovszky, Karl. J. N. Hummel, der Mensch und Künstler. Bratislava-Pozsony: Eos-Verl. 1934. 393 p. 41 t. **84237**
Bibliographie: p. 349—350.

Boschot, Adolphe. Une vie romantique. Hector Berlioz. Paris: Plon 1920. II, 427 p. **82949**

Brancour, René. Félicien David. Paris: Laurens [1911]. 126 p. **82946**
Bibliographie: p. 124—126.

Corti, Egon Caesar. Elisabeth »die seltsame Frau«. Nach dem schriftl. Nachlass d. Kaiserin, den Tagebüchern ihrer Tochter u. sonstigen unveröffentlichten Tagebüchern u. Dokumenten. Salzburg: Pustet 1934. XXIII, 542 p. 62 t. **84223**
Bibliographie: p. 530—536.

Dark, Sidney. Newman. London: Duckworth 1934. 141 p. (Great lives.) **83676**
Bibliography: p. 141.

De Broc, [Hervé] de vicomte. Dix ans de la vie d'une femme pendant l'émigration. Adelaide de Kerjean Marquise de Falaiseau, d'après des lettres inédites et des souvenirs de famille. Paris: Plon 1893. IX, 341 p. **83478**

Deme Gyula. Aquarellek gróf Apponyi Albertről és az ő Eberhardjáról. Bev. gr. Apponyi György. Dombovár: Bagó 1933. 191 p. **82899**

Dunin Borkowski, Stanislaus. Spinoza. Bd 1—2. [1910.] 2. Aufl. Münster i. W.: Aschendorff 1933. **82833**
Bd 1. Der junge De Spinoza. Leben u. Werdegang im Lichte d. Weltphilosophie. 1933. XXIII, 633 p. 22 t.
Bd 2. Aus den Tagen Spinozas. Geschehnisse, Gestalten, Gedankenwelt. Theil 1. Das Entscheidungsjahr 1657. 1933. 495 p.

Eder, Julius. Kanzler Dollfuss. Seine österreichische Sendung. Wien: Manz 1933. 28 p. 1 t. **P 92.32(436.01) Dollfuss**

Eisenmann, Louis. Un grand européen: Édouard Benes. Paris: Hartmann 1934. 152 p. 1 t. **83674**

Faragó Ödön. Írások és emlékek. Uzhorod: Lám 1933. 208 p. **83061**

Ferrero Mária Benigna Consolata nővér élete. Német & olasz kiad. után sajtó alá rend. Müller Lajos. Bp.: Korda 1933. 159 p. **82808**

Förster Aurél. Wilamowitz-Moellendorff Ulrik báró emlékezete. Bp.: Akadémia 1933. 15 p. **4053/21**
= A Magy. Tud. Akad. elhúnyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek, 21. k. 16.

Förster Rezső. A lőcsei fehérasszony történeti alakja. Bp.: Kis akadémia 1933. 32 p. 1 t. (Kis akadémia könyvt., 5.) **R 92.339.6(439) Korponay Jánosné Géczy Julianna**

Friedmann Ilona. Pilisi Lajos élete. Dissz. Pécs: Kultúra-ny. 1933. 62 p. (Specimina diss. facult. philosoph. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 43.)
Bibliográfia: p. 61—62. **R 92.81 Pilisi Lajos**

Gárdonyi József. Az élő Gárdonyi. 1—2. k. Bp.: Dante 1934. **83836**
1. k.: Az ólombetűk felé. 312 p.
2. k.: Tollal a csillagokig. 320 p.

Giardini, Cesare. Don Carlos 1545—1568. Paris: Payot 1934. 255 p. 4 t. (Biblioth. historique.) **84098**
Bibliographie: p. 254.

Grimm, Herman. Leben Raphaels. Vollst. Ausg. Wien: Phaidon-Verl. [é. n.]. 499 p. 30 t. **83405**

Haase-Faulenorth, Bertold Adolf. Gräfin Lichtenau. Ein Schicksal zwischen den Zeiten. Anhang: Das Ende einer Hohenzollernlegende. Berlin: Bernard & Graefe 1934. 276 p. 17 t. **84189**
Bibliographie: p. 263—276.

Hegedüs Loránt. Kossuth Lajos, legendák hőse. Bp.: Athenaeum [1934]. 356 p. **84269**
Bibliográfia: p. 345—352.

Herriot, Edouard. Madame Récamier et ses amis. *[1905.]* 17. ed. Paris: Gallimard 1934. L, 572 p. 14 t. **83888**
Bibliographie: p. VII—XLI.

Hevesy [András] André. Vie de Mozart. Paris: Ed. des Portiques 1933. 242, [9] p.
Bibliographie: p. 241—242. **84138**

Hildebrand, Dietrich. Engelbert Dollfuss. Ein katholischer Staatsmann. Salzburg: Pustet 1934. 142 p. **84353**

Horváth Richárd. Laskai Ozsvát. Bp.: Sárkány ny. 1932. 86 p.
R 92.271.3(439) Laskai Ozsvát

Huneker, James. Chopin. The man and his music. New York: Scribner 1903. VIII, 415 p. 1 t. **83020**
Bibliography: p. 391—396.

Ignác, loyolai szent visszaemlékezései. Ford.: Gyenis András. Bp.: Jézus-társ. 1934. 84 p. **84267**
Bibliográfia: p. 7—8.

Karpath, Ludwig. Begegnungen mit dem Genius. Denkwürdige Erlebnisse mit Johannes Brahms, Gustav Mahler, Hans Richter etc. Wien: Fiba-Verl. 1934. 412 p. **83577**

Katona Jenő. Az aszfalt apostola. (Sonnenschein élete.) Bp.: Pázmány Péter irod. társ. 1934. 95 p. (Magy. kultúra kvtár, 3.) **83311**

Kenyeres Balázs. Szemelvények egy meg nem írt naplóból. Bp.: A kis Akadémia kiad. 1933. 99 p. (A kis Akadémia könyvt., 6.) **R 340.6**

Kessel, Joseph. Stavisky. L'homme que j'ai connu. Paris: Gallimard 1934. 157 p. **83482**

Kozma Miklós. Mackensens ungarische Husaren. Tagebuch eines Frontoffiziers 1914—1918. Übertr. v. Mirza v. Schüching. Berlin: Verl. f. Kulturpolitik 1933. 478 p. 7 t. **83068**

Kozma Miklós. Az összeomlás. 1918—19. Bp.: Athenaeum 1933. 411 p. **83626**

Kruif, Paul de. Akik életünkért harcoltak. *[Men against death].* Az emberiség tizenkét jótevője. Ford. Lambrecht Kálmán. Bp.: Rózsavölgyi 1934. 349 p. **83486**

Kuh, Emil. Zwei Dichter Oesterreichs: Franz Grillparzer, Adalbert Stifter. Pest: Heckenast 1872. XXII, 516 p. **83186**

Kurjack Dénes. Kossuth Lajos jelleme amerikai megvilágításban. Bp.: [Saját kiad.] 1934. 28 p. **R 92.32(439)Kossuth Lajos**

Lamb, Harold. Dzsingiz khán a világ császára. Ford. Náday István. Bp.: Rózsavölgyi [1933]. 309 p. 1 t. **A 50.92/17**

Lambrecht Kálmán. Herman Ottó élete. Bp.: Egyet.-ny. 1933. 264 p. (Könyvbarátok kis könyve.) **83635**

Liebmann, Kurt. Nietzsches Kampf und Untergang in Turin. Nietzsche u. Mussolini. Lpzg: Möhring [1934?]. 85 p. (Italien in Vergangenheit u. Gegenwart, 8.) **83784**

Louis, Rudolf. Anton Bruckner *[1904.]* 2. Aufl. München: Müller 1918. XV, 376 p. 10 t. **83424**

Mackail, J. W. The life of William Morris. Vol. 1—2. *[1899.]* New ed. New York: Longmans & Green 1901. XVI, 375 p. 3 t; VIII, 364 p. 4 t. **83021**

Madách Imre levelezéséből. Bp.: Egyet.-ny. 1933. 143 p. (Magyar irodalmi ritkaságok, 27.) **82801**

Mályusz Elemér. Árpádházi Boldog Margit (A magyar egyházi műveltség problémája). Bp.: Sárkány ny. 1934. p. 340—384. **82841**
= Károlyi Árpád emlékkönyv.

Mathesius, Johannes [etc.] Martin Luther. Von: —, Philipp Melanchton, Lucas Cranach, Hans Sachs. Einleitung v. August Ferdinand Cohrs. Hg. v. Martin Hurlimann. Berlin: Atlantis-Verl. 1933. 336 p. **82619**

Mathews, Basil. Ein Christ auf den Strassen der Welt. Das Leben des Dr. John R. Mott. Hg. v. Julius Richter. Berlin: Furche-Verlag 1934. 347 p. **84077**

Maurer, Hans. Kanzler Dollfuss. Wien: »Styria« 1934. 114 p. 16 t. **84257**

Messner, Johannes. Dollfuss. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1934. 158 p. 16 t. **84352**

Mika, Emil. Kaiser Franz Joseph. Lübeck: Colemann 1933. 60 p. (Colemans kleine Biographien, 31.) **P 92.943.6 Ferenc József**

Bibliographie: p. 59—60.

Niedermeyer, Albert. Wahn, Wissenschaft und Wahrheit. Lebensbekenntnisse eines Arztes. Salzburg: Pustet 1934. 258 p. **84106**

Oertzen, Friedrich Wilhelm. Pilsudski. Lübeck: Coleman 1933. 50 p. (Colemans kleine Biographien, 37.)
Bibliographie: p. 50. **P 92.355(438) Pilsudski**

Pehm József. Padányi Biró Márton veszprémi püspök élete és kora. Zalaegerszeg: Zrinyi-ny. 1934. 4°. 497 p. (Veszprémi egyházmegye multjából, 2.) **X 6384**

Bibliográfia: p. 467—490.

Pigler Andor. Georg Raphael Donner élete és művészete. Bp.: Bisztrai 1933. 16 p. 49 t. (Pázmány P. tud. egy. művészettört. int. dolg. XVI.) **X 6315**

Plattard, Jean. Montaigne et son temps. Paris: Boivin 1933. 301 p. 5 t. **82956**

Praviel, Armand. Madame de Montespan empoisonneuse. Paris: Alcan 1934. XIV, 192 p. (Les énigmes de l'histoire.) **84185**

Presland, John. Vae victis. The life Ludwig v. Benedek 1804—1881. London: Hodder & Stoughton 1934. 366 p. 13 t. **83770**

Bibliography: p. 355—359.

Pukánszky Béla. Graf Stefan Széchenyi im deutschungarischen Schrifttum. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 99—109. **82752**

= Festschrift für Gideon Petz.

Reuter, Franz. Schacht. Lpzg: Kittler 1933. 148 p. **82918**

Révay József. Gömbös Gyula élete és politikája. Herczeg Ferenc előszavával. Bp.: Franklin 1934. 4°. XVI, 440 p. **X 6335**

Sartori, Ugo. L'uomo che dimenticò di divantare milionario. Quatordici anni di vagabondaggio attorno al mondo dell' esploratore istriano cap. Antonio Zetto. Trieste: C[asa] e[d.] »L[a] v[edetta] i[taliana]« 1933. 323, [2] p. 36 t. **82464**

Schenk, Josef. Dr. Julian Ritter von Dunajewski. Ein österreichischer Finanzminister 1821—1907. Wien: Österr. Bundesverl. f. Unterricht, Wissenschaft u. Kunst 1934. 102 p. **P 92.32(436.01) Dunajewski**

Schlechta, Karl (Hg.) Die Briefe des Freiherrn Carl von Gersdorf an Friedrich Nietzsche. Zum 90. Geburtstag Friedrich Nietzsches. T. 1. Weimar: Gesellschaft d. Freunde d. Nietzsche-Archivs 1934. **84251/1**

Bd. 1.: 1864—1871. XIII, 157 p. 1 t.

Schmid, Ernst Fritz. Joseph Haydn. Ein Buch von Vorfahren und Heimat des Meisters. Kassel: Bärenreiter-Verl. 1934. XIV, 355 p. 35 t. **84263**

Schneider, Camille (Hg.) Albert Schweitzer. Eine Würdigung. Bern: Haupt 1934. 45 p. 1 t. **P 92.78(43) Schweitzer**

Bibliographie: p. 44—45.

Schück, H. &. R[agnar] Sohlmann (Hg.) Alfred Nobel. A. d. Schwedischen v. W[olf] H[einrich] v. d. Mühlbe. Lpzg: List 1928. 352 p. **83289**

Sobel, André. Fièvre: 42°. La vie tragique de Philippe J. Semmelweis sauveur des mères. Paris: Impr. française [193?]. 109 p. **84240**

Sonnenthal, Adolf von. Briefwechsel. Bd. 1—2. Hg. v. Hermine von Sonnenthal. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1912. VIII, 356 p. 13 t.; 259 p. 12 t. **83479**

Söderhjelm, Alma (Éd.) Marie-Antoinette et Barnave. Correspondance secrète (Juillet 1791 — Janvier 1792.) Paris: Colin 1934. X, 259 p. (Les classiques de la révolution française.) **84262**

Stiegler, Gaston. Le marechal Oudinot duc de Reggio, d'après les souvenirs medits de la maréchale *[1894.]* 9. ed. Préf. de Costa de Beauregard. Paris: Plon 1898. XVI, 566 p. 1 t. (Recits de guerre et de foyer.) **82586**

Strauss, Richard. Briefwechsel mit Hugo von Hofmannsthal. Berlin: Zsolnay 1926. 402 p. **83423**

Szalay József (szerk.) Gróf Klebelsberg Kuno emlékezete. Szeged: Dugonics Társaság 1933. 32 p. (A Dugonics Társ. emlékülése ről.) **R 92.32(439) Klebelsberg**

Várady Géza vitéz. A közös hadseregtől a nemzeti hadseregig. Egy tábori pap visszaemlékezései. Bp.: Szerző 1933. 155, [5] p. **83410**

Vas Margit. Ráday Gedeon élete és munkássága. Bp.: Sárkány ny. 1932. 48 p. **R 92.81 Ráday G.**

Verdi, Giuseppe. Briefe. Hg. & eingel. v. Franz Werfel. Übers. v. Paul Stefan. Berlin: Zsolnay 1926. 391 p. 3 t. **83030**

Vidéky Emil. Törökországi kalandok a világháborúban. Bp.: Egyetemi-ny. 1933. 95 p. **A 56.35/11**

Waser, Maria. Begegnung am Abend. Ein Vermächtnis. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1933. 417 p. 1 t. **83384**

Wells, H[erbert] G[eorge]. Önéletrajz. Ford. Pálóczi Horváth György. Bp.: Athenaeum 1934. 495 p. **84183**

Werfel, Franz. Verdi. Ford. *Fischer* Annie. Bp.: Nova 1934. 324 p. **84087**

Winterholler, Friedrich. Laudon. Wanderer u. General. Lpzg: Staackmann 1934. 342 p. 4 t. **83922**

Zádor István. Egy hadifestő emlékei 1914—1918. Bp.: Egyet.-ny. [1934]. 4°. 247 p. **X 6424**

Zweig, Stefan. Rotterdami Erasmus diadala és bukása. Ford. Horváth Zoltán. Bp.: Rózsavölgyi [193?]. 238 p. **83668**

929 Genealógia. Heraldika

Genealogie. Heraldik — Genealogy. Heraldry

Huss, Richard. Deutscher Adel in Siebenbürgen und seine urheimatliche Herkunft. Pécs: Univers. Dr. 1933. p. 55—64. **82752**
= Festschrift für Gideon Petz.

Németország. Reichsministerium des Innern. Die Flaggen des Deutschen Reichs. Berlin: Reichsverlagsamt 1933. 12 p. 4 t. **Pq 929.64(43)**

Thirring Gusztáv. A soproni Thirring nemzetség háromszázéves multja. Családtörténeti tanulmány. Sopron: Székely 1934. 62 p. **R 929.2(439) Thirring**

A Budapesti Gyüjtemény 1934. évi szerzeményeinek válogatott jegyzéke. Időrendben.

Chronologisches Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Budapestiensia-Sammlung, 1934.

Select chronological list of works added to the Budapest Collection, 1934.

Aenaes Silvius. Enee Siluij Sneñ, Cardinalis Sctẽ Sabine. Historia bohemica. Notabilis ꝛ Jocũda. A principio gẽtis. vsqꝫ ad Georgiu poggiebratiũ. Ladislai Regis successorẽ porrecta. Ad Illustrissimũ dũm Alfonsum Regem Aragonũ cõscripta. [1474?] 4°. Car. Rom. 2. col. a-h_7=59 nn. p. **B 0930/24**

Ballagi: 6.

Breviarium Strigoniense. Fo. 9: Incipit breviariũ de tẽpore ꝛ sanctis etiã cõe sancto2ꝉ per anni circulũ. iuxta ꝰsuetudinẽ ꝛ rituꝫ sacre ecclie Strigonien. impmi mandatum per serenissimuꝫ principẽ. dñm. Mathiã Hungarie. Bohemie. Dalmacie. Croacie ꝛc. Regẽ inuictissimũ. Anno dñi M.CCCC.LXXX iiij. Colphon: Finit breuiarium ... ecclesie Strigonieñ. Anno domini MCCCC.LXXXiiij. 4°. Char. Goth. 418 nn. p. Coll. 1—9. nn. a_1-a_2, u-z_8, V_5- usque ad finem vac. **Bq 0930/25**

Ballagi: 17.

Hadnagy Bálint (Frater Valentinus). Vita diui Pauli primi heremite. Folio. 1. Translatio eiusdem sancti viri: folio. 5. Lectiones in eius die festo. folio. 9. Miracula eiusdem beati Pauli. folio. 11. Vita sancti Antonij abbatis. folio. 24. Carmina siue meditationes in vitam domini nostri Jesu christi. folio. 46. Oratio ad honorem Marie virginis. folio. 53. Psalterium beate virginis folio 56. Matthias Milcher librarius Budensis. Colophon: Expliciunt preclara Opuscula q̃ꝫ lucalentissime impressa ad laudem gloriaꝫ ꝛ honorem Altitonantis eterni Dei atqꝫ diui Pauli primi heremite Venetijs anno virginei partus. 1511. die primo Decembris. Impensis Matthie Milcher librarij Budensis: arte autem Jacobi pentij de leucho. 4°. Char. Goth. 1 nn. 61 n. fol, 1 t. **B 0941/271**

Ballagi: 133.

Politianus, Angelus. Angeli Politiani (& aliorum virorum illustrium) Epistolarum libri duodecim. Eivsdem Praefatio im Suetonij Tranquilli expositionem. Lector Eme, Lege Et Gavdebis. [Alatta a német császári sas fametszetű stilizált keretben.] [Colophon]: Argentorati, Ex officina Schüreriana, Mense Augusto, Ann. MDXIII. Regnan. Caesa. Maximiliano P. F. Aug. 4°. Char, Rom. 1 col. 32 lin. 4 nn., 193 n. fol. — [Hozzákötve:] In Svetonivm. Angeli Politiani Praefatio In Svetonii. Expositionem. [&] Angeli Politiani Viri undecunq doctissimi Lamia. [Colophon:] Impressium Tubingae in aedibus Thomae Anshelmi Badensis. [s. a.] A-B6=10 nn. p. **B 0941/268**

Ballagi 54., 64. és 594. Politianus összes munkáinak kiadását említi.

Mela, Pomponius. Pomponii Melae Hispanij Libri de situ orbis tres, adiectis Ioachim. Vadiani Heluetii in eosdem Scholiis Addita quoqꝫ in Geographia Catechesi: & Epistola Vadiani ad Agricolã digna lectu. Colophon: Impressvs Est Pomponivs Viennae Pannoniae, Expensis Lvcae Alantse Civis Et Bibliopolae Viennensis, Per Ioannem Singrenivm Ex Oeting Boivariae, Mense Maio, Anni. M. D. XVIII. 4°. [22], 132, [1] fol. **Bq 0941/270**

Ballagi: 213.

Warhafft anzeygen. Küniglicher Mayestet zu Hungern vnd Beheim &c. Hor zug, von Wyen auss inn Hungern, biss auff ein halb meyl vnder Ofen, vnd gen Stulweysenburg &c: Anno &c. XXVij. [O. Druckort] 4°. Goth. char. a-a4= 4 nn. p. **B 0941/269**

Ballagi: 345.

Chronica New. Manicherlay historien, vnd besondere geschicht, viler jar, nach der Geburt Jesu Christi vnsers seligmachers, Kürtzlich begreiffend, fleissig Corrigiert, in vil ortten gebesseret, Vnd bisz in das jar M.CCCCC. vnd XXX. erlengert. Gott allain, lob vnd Eer in Ewigkeit, Amen. [O. O. & Dr. 1530.] 4°. A-Lij=42 nn. p. **B 943/394**

Ballagi: 376.

Missiue. Vier warhafftige — eyne der frawen Isabella Künigin vñ nachgelassne Wittib in Vngern ... Die ander eyns so in der belegerung bey der Künigin im̃ Schoss gwesst, wie es mit Ofen vor und nach der belegerung ergangen. Der dritte eyns Vngern võ Gran, wie es jetz zu Ofen zugehe. Die vierdt, des Türkischen Tyrannen an die Sibenbürger. Auss dem Latein inns Teûtsch gebracht. Anno M.D.XLII. [Sine l. & typ.] 4°. a-e=12 nn. p. **B 0941/266**

Ballagi 522.

Chytreaus, David. Was zu dieser Zeit In Griechenland, Asien, Africa, vnter des Türcken vnd Priester Johans Herrschafften, Item in Vngern vnd Bohemen, etc. der Christlichen Kirchen zustand seij Sampt etlichen Schreiben, so von Constantinopel . . . Item Ein Oration von dem jetzigen zustand der Christlichen Kirchen . . . von . . . Matthaeo D r e s s e r o . . . verdeutschet durch Melchiorem Gerlach S i l e n u m. [O. O. u. Dr.] MDLXXXIIII, 4°, A-O2=54 nn. p. **B 0941/265**

Ballagi: 779 az 1580. évi latin kiadást említi.

Laubich, Blasius. Historia von dem Heiligen Glorwürdigen vnd Fürtreflichen Bischoffe vnd Martyrer in Polen, S t a n i s l a o: Auch anderen Heiligen, so wol des Königrechs Polen, als etlicher nechtsgelegnen vnd anstossenden Königreich vnd Landschafften. Gedruckt zu Grätz in Steyr, bey Georg Widmanstetter M. D. XCV. [8], 195, [4] p. **B 0941/264**

Von dem H. Stephan Königs in Ungarn: p. 153.
Von seinem Heiligen Son Emerico: p. 166.
Von den Heiligen Eremiten Zoerardo u. Benedicto p. 170.
Von dem H. Gerardo . . .: p. 173.
Von dem H. Ladislao: p. 177.
Ballagi: 132. Dlugosch 1511. évi eredeti munkáját említi.

Lewenklaw, Hans. Neuwe Chronica Türkischer nation, von Türcken selbs beschrieben. Volgendts gemehrt, vnnd in vier Bücher abgetheilt. . . . Gedruckt zu Francfurt am Mayn, bey Andrev Wechels Erben . . . 1595. [8], 535, [19] p. 1 t. [Beigeb.:] Neuwer Musulmanischer Histori, Türkischer Nation, von ihrem Herkommen, Auffnemen, Geschichten. Gedruckt zu Franckfurt am Mayn, bey Andrev Wechels . . . Erben 1595. [10], 476 [29] p. **Pq 949/39**

Ballagi: 924.

Discurs. Das ist Gruendtlicher vnd warhafftiger Bericht, Was sich in gantzer Belaegerung O f e n inn diesem 1598. Jahr verloffen vnnd zu getragen hat. Nuernberg: Lochner [1598.] 4°. 8 p. **B 0941/267**

Ballagi 1025.

Sutorius, Joh. Paulus. Prognosticon ἀστρολοδικὸν κατολικόν Auff das Jar Jesv Christi . . . MDXCIX. Aus den Järlichen Revolutionibus, Finsternussen vnd grossen Conjunctionibus der Planeten vnd Sternen . . . Nürnberg: [Dietrich] 1599. 8°. A-C. = 19 nn. p. **B 133/4**

Ofen: B 7.

Moller, Albinus von Straupitz. Practica astrologia. Das ist: Natürliche und gründliche verkündigung von den Natürlichen Sternregenten und Gewitter der vier Zeiten . . . Leipzig: Nerlich 1605. 4°. A-E_4 = 20 nn. p. **B 133/6**

Ofen: D1.

Caesius, Georgius. Prognosticon Astrologicum. Oder Practica auffs Jahr nach der Geburt Christi M.DC.VII. Darinn von der Witterung der vier Zeit vnnd Monat von Finsternussen, Fruchtbarkeit, Kranckheiten, &c. meldung geschicht . . . Franckfurt a. M.: Lato 1607. 74°. A-E_3 = 19 nn. p. **B 133/5**

Ofen: E_3.

Zeillerus, Martinus. Itinerarium Germaniae & regnorum vicinorum cum iconibus civitatum. Amstelodami: Jansson 1658. [12], 672 p. [& 128 p. Index.] **B 910/292**

Buda-Ofen: p. 653—654.

Chieregatto, Pietro. B v d a espugnata. Oda. Ferrara: Pomatelli M.DCLXXXVI. 20 p. **B 943/395**

Illyés Anrás. Keresztyéni életnek példája avagy tüköre, azaz a szentek élete . . . 1—5 rész. Nagy-Szombat: Akad. 1705—1707. **B 235/12**

Szent G e l l é r d püspök és martyr élete III. p. 376—83.
Szent I s t v á n király . . . élete IV. p. 446—64.
Szüz Szent I m r e herceg élete IV. p. 464—73.
Szent L á s z l ó király élete IV. p. 473—518.

Fortitudo Leonina in utraque fortuna M a x i m i l i a n i E m a n u e l i s V[eteris] B[avariae] ac sup. Palatii ducis . . . et electoris. Secundum heroica majorum suorum exempla . . . Monachi: Jacklin 1715. [28], 232, 124 p. 17 t. **Bq 355/120**

[Buda, Esztergom &c. látképével.]

Szörényi, Ladislaus. Vindiciae S i r m i e n s i s seu descriptio S i r m i i cum suo episcopatu aliisque eo spectantibus. Ed. 2. . . . Budae: Nottenstein 1746. [14], 249 [& 17] p. **B 943/390**

Predigt von der wahren und falschen Philosophie, oder sogenannten Aufklärung. Vorgetragen . . . in der Pfarrkirche zum heil. Petrus von Alkantara der kön. Freystadt P e s t. Pest: Patzko 1794. 24 p. **B 252/194**

Batthyány, Vincenz Gr. Rede bey Aufstellung des von Franz dem ersten dem Andenken J o s e p h's des zweyten gewidmeten Monuments. Pesth: Hartleben 1807. 28 p. **B 835/2**

Pasquich [Johann]. Nachricht von der neuen königlich-ungarischen Universitäts-Sternwarte zu O f e n. Ofen: Univers. 1813. 16 p. (Aus d. Gemeinnützigen Blättern zur Vereinigten Ofner und Pester Zeitung besonders abgedruckt.) **B 522/8**

Rudnyászky, Joseph v. Dezser. Gründe für die Mildthätigkeit gegen die Armen, bey der feyerlichen Uibersetzung des Ofner städtischen Armenhauses zu den W. E. E. Barmherzigen Brüdern, daselbst am 3-ten August 1817 vorgetragen. Ofen: Landerer [1817.] 19 p. **B 252/160**

Tersztyánszky Imre, nádassi. Hálaadó tisztelete a magyar nemzetnek, mellyel az Szent István első apostoli királyjához különössen köteleztetik. Pesten: Trattner 1818. 22 p. **B 252/166**

Tirnberger, Andreas. Antwort auf die Frage: wie bey dem Verkaufe der zum täglichen Bedarf erforderlichen, und der gespannschaftlichen Satzung unterworfenen, Lebensmittel aller Verkürzungen wirksam vorgebeugt werden könne? Ofen: Univers. 1819. [7], 8—48 p. **B 381/53**

Tóth József. Szent Istvánnak a magyarok első királlyának dícsérete... Bétsben: Pichler 1823. 24 p. **B 252/165**

Mérey, Alexander de Kapos-Mére. Sermo quem occasione restaurationis magistratualis in libera et regia civitate Pestiensi... habuit. Pestini. Trattner [1826.] — Namenverzeichnis des Magistratual-Restauration bestehenden Magistrats der königl. Freyen Stadt Pesth. Herausg. von Joseph Pistory. Pesth: Trattner [1826.] 16, 16 p. **B 352/294**

Roser, Franz. Acht deutsche Taenze... Aufgeführt in den Redouten Sälen zu Ofen, Gesellschafts Bällen im Saale der 7 Churfürsten zu Pest, im Carneval 1827. Pest: Lichtl 1827. 12 p. **B 781/25**

Feierlichkeit. Die — der Grundsteinlegung zu dem Baue des Handelstande Gebäudes in der königl. Freistadt Pesth am 4. Juni 1828. Ofen: Univers. 1828. 18 p. 1 t. **B 384/252**

Takáts Éva. Feleletek a Szent Gellért hegye mellől. Kiadta: K[is] D[obronyi] I[sák] T[erézia]. Budán: Landerer 1828. VIII, 64 p. **B 302/18**

Wigand, Otto. Verzeichniss der Bücher, Landkarten u. welche vom July bis December 1830 neu erschienen oder neu aufgelegt worden sind... [Pest: Selbstverl.] 1930. XXXVIII, 248, [4] p. **B 017/226**

Schwimmer, D. Der nützliche Rathgeber für Kurgäste im Kaiserbade. Pest: Landerer 1835. 77 p. **B 613/197**

Jordanszky, Alexius. Kurze Beschreibung der Gnadenbilder der seligsten Jungfrau Mutter Gottes Maria, welche im Königreiche Hungarn, und der zu demselben gehörigen Theile u. Ländern öffentlich verehrt werden. Pressburg: Belnay 1836. XXIV, 170 p. **B 235/3/2**

Altofner Marien-Statue: p. 32—34. Ofner Marien-Bild in der Christinastadt: p. 35—37.

Zora. Almanach na rok 1836. Budine: Univers. [1836.] 286, [2] p. 5 t. **B 058/37**

Ney Ferenc. Ibolyák. Beszély-füzér 8—12 éves gyermekek számára, magyar és német nyelven. — Veilchen. Kleine Erzählungen für Kinder von 8 bis 12 Jahren —. Pesten: Heckenast 1843. XIV, 15—323. [3] p. 8 t. **B 813/138**

Fremdenführer. Wohlfeilster und zuverlässigster —, durch Pesth und Ofen und ihre Umgebungen. 3. Ausgabe. Pest: Kilián 1847. 234 p. 3 t. **B 910/289**

Pongrácz Ester, Apponyi Miklósné. Igaz isteni szeretetnek harmatjából nevekedett aranykorona, az az külömb-külömbféle válogatott ájtatos szép imádságokból, lelki fohászkodásokból, elmékedésekből... készített imádságos könyv... Budán: Egyetem bet. 1854. [8], 363, [4] p. 8 t. **B 243/28**

Szuk Róza gordonkaművésznő német nyelvű naplója 1858 márc. 7-től 1866 dec. 31-ig. 4°. 370 p. **Bq 927/38**

Siegler, Joh. Bapt. Der gute Vater seines Volkes. Kanzelrede am Festtage des heiligen Stefan... gehalten in der Festung Ofen. im J. 1860. Comorn: Siegler 1860. 20 p. **B 252/163**

Chyzer Kornél. Crustacea Phyllopoda faunae Pethinensis. A pesti levéllábú héjancokról. Pesten: Emich 1861. 92 p. 7 t. **B 595/4**

Kálózdy János. 1861. Ország-gyűlési csárdás. Pest: Rózsavölgyi 1861. 5 p. **B 781/39**

Mandel, F. Ungarns Bäder und Heilquellen. Pest: Lampel 1862. XII, 244 p. **B 613/196**
Ofen: p. 39—57.

Ferencz József. Első nyilvános unitárius istentisztelet Pesten. Pest: Rudnyánszky 1869. 20 p. **B 288/4**

Waiss, Henri. Dem Ofner Turnverein... gewidmet »Turnfreunden«. Polka-Mazur. Budai Tornaegylet 1869. Pest: Rózsavölgyi 1869. 5 p. **B 781/40**

Joanne, Paul. De Paris a Vienne. Wurtenberg-Bavière—Autriche—Hongrie. Avec un appendice pour l'exposition universelle de Vienne. Paris: Hachette 1875. [8], VI, 364, 116 p. 13 t. (Coll. des Guides Joanne. Guides Diamant.) **B 920/20**
Bude ou Ofen: p. 317—320.
Pesth: p. 320—321.

Horváth Ignác. Az 1876-iki vízáradáskor a Duna budapesti szakaszában megejtett vízsebesség mérésekről. (Kézirat.) 436 p. 13 t. **Bq 0910/52**

Szilágyi Dezső, borsodi. Budapest főváros legújabb helyrajzi térképe. A Közmunkatanács által megállapított összes tervek, ... s javaslatok feltüntetésével, s az összes (új és régi) utak, utcák s terek teljes névsorával. 2. kiad. Bp.: Buschmann 1880. **BT 176**

Huntly. Travels, sport, and politics in the East of Europe. London: Chapman & Hall 1887. VIII, [2], 311 p. 6 t. **B 910/291**
Ofen & Pest: p. 2—5.

Hátsek Ign[ác]. Budapest és vidéke. Bp.: Lampel [188?.] 46×40 cm. **BT 172**

Lipóczy György. A budai pasa. Zschokke H. után. Bp.: Rózsa és neje 1890. 46 p. (Különleny. a Nemzeti Hírlapból.) **B 813/137**

Homolka József. Budapest székesfőváros és környékének legújabb térképe. Bp.: Eggenberger 1896. 60×72 cm. **BT 174**

Budapest fő- és székváros legújabb térképe. — Carte geographique de Budapest. — Neuester Plan der Haupt- u. Residenzstadt Budapest. Bp.: Barta 1901. 34×41. cm. **BT 171**

Parczel József. Az óbudai izr. templom restaurálásának története. Bp.: Bichler 1901. 23 p. **B 726/52**

Ungarn. Im Fluge durch —. Berlin: Hungaria-Germania Verkehrsges. 1910. 135 p. **B 910/295**
Bp.: p. 14—50.

Budapest und Umgebung nebst Ungarn in Wort und Bild. Bp.: Hornyánszky [191?.] 128 p. **B 910/297**

Heteés Antal. Nagy-Budapest. Új Városháza. A központi pályaudvar és az e két gócpontot összekötő új Erzsébet-sugárút. (Tervezet.) Bp.: Singer & Wolfner [1912.] 30 p. 1 t. **B 725/225**

Schulze, Friedrich Franz. Reichsdeutsche Schule zu Budapest. Bp.: Hg. v. Schulvorstande d. Ver. »Reichsd. Schule« zu Bp. 1928. 36 p. **B 372/119**

Vas Bernát. A székesfővárosi közegészségügyi és bakteriológiai intézet működése és fejlesztése. Bp.: Háziny. 1928. 24 p. (Különlenyomat a Városi Szemle XIV. évf.-ból.) **B 613/198**

Acsay László. Az alsórákosi rétek. Adatok a fővárosi lakáskérdés megoldásához. Bp.: Magyar Szemle Társaság 1930. 10 p. (Különlenyomat a Magyar Szemle 1930. 4. sz.-ból.) **B 333/99**

Böök, Fredrik. Resa till Ungern. Stockholm: Norstedt 1931. 301 [& 1.] p. **B 910/288**
Aquincum: p. 7—21.

Knickerbocker, H. R. Can Europe recover?. London: Bodley Head 1932. VIII, [1], 308 p. **B 308/132**
Bp.: p. 59—79.

Komáromy Zoltán. Pest anno 1932. Bp.: Hellas 1932. 46 [& 2] p. **B 308/131**

Laky Dezső. A közületi alkalmazottak szociális és gazdasági viszonyai. Bp.: Háziny. [1932.] 90 p. (Statisztikai Közlemények 67. k. 1. sz.) **B 310/10/67/1**

Melly József. A hadigondozottak Budapesten. Bp.: Háziny. 1932. 163 [& 1] p. (Statisztikai Közlemények, 65. k. 1. sz.) **B 310/10/65/1**

Baján Gyula szerk. Budapesti idegenvezető zsebkönyv. Bp.: [Saját kiad.] 1933. [2 &] 173 p. **B 910/287**

Bierhauer Virgil. Budapest városépítési problémái. Bp.: Tér és Forma kiad. 1933. 62 p. **B 725/223**

Felkai, Francois. Assurances en cas de maladies pour les fonctionnaires et employés de la ville de Budapest. Bp.: Impr. Municip. de Bp. 1933. 12 p. 1 t. **B 613/199**

Gronovszky Iván. Meghatározott nemzetiségű pannoniai személynevek. — Nomina hominum Pannonica certis gentibus adsignata. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 50 p. (Dissertationes Pannonicae. Series I. Fasc. 2.) **B 902/56**

Illyefalvi I. Lajos. A székesfőváros multja és jelene grafikus ábrázolásban. — Graphische Bilder aus der Vergangenheit und Gegenwart der Haupt- und Residenzstadt Budapest. Bp.: Szfőv. Statisztikai Hiv. 1933. XII p. 201 t. **Bq 311/15**

Nemes Jenő György. Ivókúrák Budapest gyógyforrásainál. Balneológiai és idegenforgalmi ismertető. Bp.: M. Idegenforg. Érdekeltségek Szöv. [1933.] 42, [2] p. **B 613/200**

Riedl Ferenc. A budaörsi német (középbajor) nyelvjárás alaktana. Bp.: Pfeiffer 1933. 100 p. (Német phil. dolg. 54. k.) **B 435/1**

Szilágyi János. A pannoniai bélyeges téglák. Inscriptiones tegularum Pannonicarum. Bp.: Sárkány ny. 1933. 110, XXXII p. (Dissertationes Pannonicae. Series II., No. 1.) **B 902/56**

Zsakó István szerk. A Budapest Angyalföldi Elme- és Ideggyógyintézet emlékkönyve. 1883—1933. Bp.: Attila-ny. 1933. [3], 408 p. 2 t. **B 614/494**

Baján, Giulio. Cicerone Guida tascabile numerata per i viaggiatori in torpedoni a Budapest. Bp.: Vajna 1934. XII, 220 p. 1 t. **B 910/293**

Bánrévy György. A budavári katonai szertár (Zeughaus). — Das Zeughaus in der Festung Ofen. 1725—1901. Bp.: Háziny. 1934. 48 p. 5 t. (Különleny. »Tanulmányok Budapest Multjából«, II. k.) **B 725/221**

Forbáth Imre. A Tabán rendezése különös tekintettel a fürdőváros követelményeire. [Bp.]: Pátria-ny. [1934.] 4°. 11 p. (Különleny. a »Magyar Építőművészet« 1934. 6—7. sz.-ból.) **Bq 725/230**

Homolyai Rezső. A főváros pénzügyei 1919—1931. Bp.: Háziny. 1934. 165 p. (Statisztikai Közl. 66. k. 2. sz.) **B 310/10/66/2**

Károsy Pál. A Kerepesi-úti temető költészete. Sírversek, sírfeliratok. A Kerepesi-úti temető történetével. Bp.: Saját kiad. 1934. 484, [1] p. **B 614/491**

Kelényi B. Ottó. Gazdaságtörténeti adatok a pesti német színház építéséhez. 1808—1812. Bp.: Háziny. 1934. 23 p. (Különleny. »Tanulmányok Budapest multjából« II. k.) **B 725/222**

Korbuly György. Aquincum orvosi emlékei. — Die ärztlichen Denkmäler von Aquincum. Bp.: Franklin 1934. 48 p. (Diss. Pannonicae. Series I. Fasc. 3. — Különleny. az »Orvosképzés«-ből.) **B 902/55/4**

Liber Endre. Budapest fürdőváros kialakulása. Bp.: M. Idegenforgalmi Érdekeltségek Szöv. [1934.] 16 p. **D 614/493**

Liber Endre. Budapesti parkok és sétahelyek. Bp.: Háziny. 1934. 31 p. (Különleny. a Városi Szemle XX. évf.-ból.) **B 711/9**

Liber Endre. Budapest szobrai és emléktáblái. Az adatok összegyüjtésében segédkezett Cserhalmi Jenő és Pacher Béla. Bp.: Háziny. [1934]. 494 p. (Statisztikai Közlemények 69. k. 1 .sz.) **B 310/10/69/1**

Nagy Lajos. Az Aquincumi orgona. — Die Orgel von Aquincum. Deutscher Auszug. Bp.: Háziny. 1934. 144 p. (Az Aquincumi Múz. kiadv. II.) **B 902/50/2**

Budapest. Operaház. Magy. kir. Operaház. 50 év. Szerk.: Kereszty István. Bp.: Elbert & Tsa 1934. 147, [1] p. **B 782/11**

Rexa Dezső & **Somogyi** Aladár. Tabán. Emlékezés egy eltünt városrészről. Bp.: Egyetemi-ny. 1934. 113 p. 5 t. **B 914/221**

Sándor József, vitéz. Kertes családiház. A családiház és házikert tervezéséről, különös tekintettel a Horthy Miklós kertváros építészeti eredményeire. Bp.: Attila ny. 1934. 36 p. 2 t. **B 728/16**

Smoling Somorjay Béla. Duna-krónika. (Jegyzetek a Duna történelmi napjaiból.) Bp.: Szerző 1934. 111 p. **B 928/28**

Széll Sándor. Buda, az indiai fejedelmek nyári üdülőhelye. Szeged: Prometheus ny. 1934. 15 p. (Különlenyomat a »Városkultúra« 1934. IV. 10. sz.-ból.) **B 910/294**

Uxa József. A budavári királyi kápolna s a »M. kir. udvari és várplébánia« története. Bp.: Stephaneum 1934. VIII, 278, [1] p. **B 943/392**

Betűrendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez

Sachregister — Subject index

Administration 223
Adók és illetékek 243
Agriculture 236
Agriculture 254
Agronómia 254
Agronomie 254
Állami pénzügyek 242
Államtudomány 192
Állattan 251
Allgemeines 171
Általános munkák 171
Angol irodalom 262
Angol történet 265
Anthropologie 251
Antropologia 251
Antropology 251
Applied economics 233
Arbeiterfrage 201
Arbeitsdienstpflicht 203
Arbeitslosigkeit 203
Archaeology 269
Archäologie 269
Archeologia 269
Architecture 256
Armenwesen 228
Astronomie 249
Astronomy 249
Auswärtige Politik 199
Ausztria és az osztrák-magyar monarchia története 265

Balkán történet 269
Bányászat 235
Bauernfrage 206
Baukunst 256
Békemozgalom 200
Belpolitika 196
Bergbau 235
Betriebswirtschaftslehre 235
Bevölkerungsbewegung 191
Bibel 182
Bible 182
Biblia 182
Bibliofilia 173
Bibliofily 173
Bibliographie 171
Bibliography 171
Bibliophilie 173
Bibliothekswesen 172
Bildhauerkunst 257
Biographien 271
Biography 271
Biológia 251
Biologie 251
Biology 251
Biztosításügy 241
Bolschewismus 206
Bolsevizmus 206
Bolshewism 206
Botanik 251
Botany 251
Bölcselet 174
Business organisation 235
Büntetőjog 212

Canon law 222
Cartels 235
Catholicism 184
Catholicismus 184
Charity 228
Christian socialism 205
Christlicher Sozialismus 205
Christologie 182
Christology 182
Church 180
Church history 183
Civil procedure 222
Civil service 224
Civilisation 187
Civilizáció 187
Collectiv bargaining 203
Colonies 198
Colonisation 198
Commerce 239
Commerce 254
Commercial law 219
Common finance 244
Communal works 245
Communication 238
Communism 206
Constitutional law 211
Consular law 210
Cooperation 205
Copyright 221
Corporative State 195
Credit 240
Criminal law 212
Család 187
Családjog 218
Csillagászat 249
Culture 187
Culture 228
Customs 240

Decorative art 257

Economic description and economic history 232
Economic Krisis 232
Education 228
Egyéb irodalmak 263
Egyetemek 229
Egyház 180
Egyházjog 222
Egyháztörténet 183
Életbölcselet 179
Életrajzok 271
Emlékiratok 271
Employees 206
Engineering 253
Építészet 256
Erkölcsbölcselet 179
Ethics 179
Ethik 179
Ethnographie 245
Ethnography 245
Eugenics 188
Eugenik 188
Eugenika 188
Európa története 264

Fajszociológia 188
Familie 187
Familienrecht 218
Family 187
Family law 218
Faschismus 193
Fascism 193
Fascismus 193
Fénykép 258
Festészet 258
Film 258
Finanzwesen 242
Fine arts 255
Fizika 249
Fizikai földrajz 250
Foreign policy 199
Földbirtok 236
Földrajz 270
Francia irodalom 262
Francia történet 268
Frauenfrage 206
Freemasonry 228
Freimaurerei 228
Friedensbewegung 200
Führer 188

Gazdasági leírás és gazdaságtörténet 232
Gazdasági válság 232
Gazdaságpolitika 233
Geld und Kredit 240
Gemeindefinanzen 244
Gemeindeverwaltung 225
Genealogia 274
Genealogie 274
Genealogy 274
General works 171
Genie 188
Genius 188
Genossenschaftswesen 205
Geographie 270
Geography 270
Geography of Settlements ... 191
Geologia 250
Geologie 250
Geology 250
Geschichte 263
Geschlechtsleben 187
Gesundheitswesen 252
Gewerkschaften 204
Görög-római irodalom 263
Grafika 258
Graphics 258
Graphik 258
Grundbesitz 236
Gyarmatpolitika 198

Hadügy 226
Handel 239
Handelskunde 254
Handelsrecht 219
Heerwesen 226
Heilige 183
Heraldik 274
Heraldika 274
Heraldry 274
History 263
History of arts 256
History of civilization 190
History of law 223
Hitlerism 194
Hitlerizmus 194
Home politics 196
Housing 204
Hungarian home politics 196

Industriepolitik 237
Industry 237
Innere Politik 196
Innere Politik Ungarns 197
Insurance 241
International law 207
International peace 200
Internationales Recht 207
Iparművészet 257
Iparpolitika 237
Irodalomtudomány 260

Jogbölcselet 207
Jogtörténet 223
Jogtudomány 206
Jótékonyság 228
Journalism 173

Kartell 235
Kartelle 235
Katholikus egyház 184
Keleti történet 269
Kereskedelem 239
Kereskedelmi ismeretek 254
Kereskedelmi jog 219
Keresztényszocializmus 205
Kirche 180
Kirchengeschichte 183
Kirchenrecht 222
Kollektiv szerződések 203
Kollektivverträge 203
Kolonialpolitik 198
Kommunal-Betriebe 245
Kommunismus 206
Kommunizmus 206
Konsularrecht 210
Konzuli jog 210
Könyvészet 171
Könyvtárügy 172
Közegészségügy 252
Közgazdaság 230
Közigazgatás 223
Közjog 211
Közlekedés 238
Közművelődés 228
Közoktatás 228
Községi igazgatás 225
Községi pénzügyek 244
Községi üzemek 245
Köztisztviselők 224
Krisztologia 182
Kultur 187
Kultur 228
Kultúra 187
Kulturgeschichte 190
Kultúrtörténet 190
Kunst 255
Kunstgeschichte 256
Kunstgewerbe 257
Külpolitika 199

Labor question 201
Lakáskérdés 204
Landownership 236
Landwirtschaft 236
Law 206
Leader 188
Lebensanschauung 179
Lélektan 178
Lengyel történet 266
Library economy 172
Literature 260
Literaturwissenschaft 260
Local government 225

Magánalkalmazottak 206
Magánjog 216
Magyar belpolitika 196
Magyar irodalom 260
Magyar történet 266
Malerei 258
Mathematics 248
Mathematik 248
Mathematika 248
Mechanics 249
Mechanik 249
Mechanika 249
Medicine 251
Medizin 251
Memoiren 271
Memoirs 271
Mezőgazdaság 236
Military science 226
Mining 235
Misztika 183
Money 240
Munkakötelezettség 203
Munkanélküliség 203
Munkáskérdés 201
Museographie 256
Museography 256
Music 258
Musik 258
Muzeográfia 256
Műgyűjtés 256
Művészet 255
Művészettörténet 256
Mysticism 183
Mystik 183

Nagyember 188
National question 198
Nationalitätenfrage 198
Naturwissenschaft 248
Nem keresztény vallások ... 185
Német irodalom 262
Német történet 265
Nemi élet 187
Nemzetiségi kérdés 197
Nemzetközi jog 207
Népesség 191
Néprajz 245
Nicht-christliche Religionen.. 185
Non-Christian religions 185
Nőkérdés 206
Növénytan 251
Nyelvészet 246

Obligatory working-service .. 203
Occultism 177
Okkultismus 177
Okkult tudományok 177
Ókori történet 264
Olasz irodalom 263
Olasz történet 268
Orosz történet 269
Orvostudomány 251

Öffentliche Beamte 224
Öffentliches Sicherheitswesen. 224
Őstermelés 236

Painting 258
Paläontologie 250
Paleontologia 250
Paleontology 250
Parapsychology 177
Parapszichologia 177
Parasztkérdés 206
Peasantry 206
Pénz- és hitelügy 240
Perrendtartás 222
Philologie 246
Philology 246
Philosophie 174
Philosophy 174
Philosophy of law 207
Photographie 258
Photography 258
Physical geography 250
Physics 249
Physik 249
Physiogeographie 250
Political economy 230
Political science 192
Politics 192
Politik 192
Politika 192
Population 191
Practical philosophy 179
Privatangestellte 206
Private law 216
Privatrecht 216
Protestáns egyházak 185
Protestantism 185
Protestantismus 185
Psychologie 178
Psychology 178
Public finance 242
Public health 252
Public safety and order 224

Rechtsgeschichte 223
Rechtsphilosophie 207
Rechtswissenschaft 206
Religion 180
Rendészet 224
Revision 209
Revizió 209

Saints 183
Science 248
Science and knowledge 171
Sculpture 257
Sexual life 187
Siedlung 198
Siedlungsgeographie 191
Social anthropology 188
Social insurances 242
Social question 200
Social science 186
Socialism 205
Socialpsychology 189
Sociography 189
Sociologie der Rasse 188
Sociology 186
Soziale Frage 200
Soziale Zustandsschilderung 189
Sozialism 205
Sozialpsychologie 189
Sozialversicherung 242
Sozialwissenschaft 186
Soziologie 186
Soziologie der Stadt und des Dorfes 187
Staatsrecht 211
Staatswissenschaft 192
Statistics 190
Statistik 190
Statisztika 190
Städtebau 256
Ständestaat 195
Sport 259
Steuern und Gebühren 243
Strafrecht 212
Szabadkőművesség 228
Szakszervezetek 204
Szegényügy 228
Szentek 183
Szerzői jog 221
Színház 259
Szobrászat 257
Szocializmus 205
Szociográfia 189
Szociológia 186
Szövetkezés 205

Társadalmi kérdés 200
Társadalmi lélektan 189
Társadalombiztosítás 242
Társadalomtörténet 190
Társadalomtudomány 186
Taxation 243
Technik 253
Technika 253
Technika társadalmi szerepe . 189
Technocracy 189
Technokratia 189
Technokratie 189
Technologia 253
Technologie 253
Telepítés 198
Településföldrajz 191
Természettudomány 248
Testületi állam 195
Theater 259
Theatre 259
Town and Village 187

Town planning 256
Történelem 263
Trade unions 204
Traffic-regulations 225
Tröste 235
Tröszt 235
Trusts 235
Tudomány és tudás 171

Ujságírás 173
Unemployment 203
Universitäten 229
Universities 229
Unterrichts- u. Bildungswesen 228
Urheberrecht 221

Útügyi igazgatás 225
Üzemtan 235

Vallás 180
Vámügy 240
Városépítés 256
Város- és faluszociológia 187
Városesztétika 256
Verkehrspolizei 225
Verkehrswesen 238
Versicherungswesen 241
Verwaltung 223
Vezető 188
Világtörténet 264
Volkswirtschaft 230

Wirtschaftliche Krise 232
Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte 232
Wirtschaftspolitik 233
Wissenschaft und Wissen 171
Wohnungsfrage 204
Women's question 206

Zeitungswesen 173
Zene 258
Zivilprozessordnung 222
Zollwesen 240
Zoologie 251
Zoology 251

Névmutató — Index

Abbet 249
Abbing 209
Abraham 205
Adler 178
Adler: Seelhammer 179
Adomzent 235
Adrián VI. pápa: Rodocanachi 184
Ady: Bölöni 260
Ady: Kincs 261
Ady: Lajtor 261
Ady: Révész 261
Ady: Schöpflin 261
Ágai: Schöpflin 261
Aggházy 226
Ágoston, szent: Köhler 181
Aimi 201
Ajtay Endre 226
Ajtay Gábor 207
Ajtay József 209
Alastair: Bernanos 183
Albrecht, Helmut 221
Albrecht, Johannes 265
Albrecht, Wilhelm 211
Alcsuti 258
Alexander 174
Alföldi 252
Aliotta 174
Alverdes 179
Ambrózy 271
Ambrus: Huhn 181
Anastasiu 243
Andrássy: Kertész János ... 172
Angermann 242
Angyal Dávid 266
Angyal Pál 212, 229
Angyalné Lőrinczy Erzsébet: Sugár Béla 229
Anselm 201
Antal Géza 240
Antal, karmelita páter 183
Apponyi Albert 271
Apponyi Albert: Deme 271
Apponyi Albert: Neményi .. 229
Apponyi György: Deme 271
Apponyi Sándor: Pukánszky-Kádár 174
Arata 271
Aristoteles 174
Arnhold 203
Arnold-Forster 200
Arseniew 181
Asbeck 207
Assante 193
Asztalos József 229
Asztalos Miklós 210
Atzler 252
Auburtin 216
Aufsess 213
Augustinus: Eibl 175
Auhagen 233
Aujeszky 250
Avéroff 240
Ayguesparse 230

Baader 174
Baader: Claassen 175
Babarczy 251
Babits 260
Bach: Schweitzer 259
Bade 173
Badtke 232
Baeumler 255
Bailly 268
Bak 191
Bakács 171
Bakay: Klimkó 251
Baksay 248
Baktay 270
Balás 230
Balassa 271
Balfanz 219
Balfour 186
Bálint 245
Balkányi 239
Ball 208
Balla 243
Ballagi 266
Ballai: Nagy 229
Ballanegger 250
Ballmer 174
Bally 246
Balog 230
Balogh 240
Baltz-Balzberg 211
Baltzer 218
Balzer 243
Bánde 241
Bánffy 271
Bangha 182, 184, 188
Banitch 196
Banner 251, 256
Banse 189, 270
Bányai 271
Baránszky-Jób 255
Baranyai 266
Bárd 271
Barnave: Söderhjelm 273
Barnes 240
Baróti 260
Barth 185, 201
Barth: Brünner 185
Barth: Dörries 185
Barth: Heath 185
Barth: Tügel 185
Bartha 258
Bartmann 181
Bartók 258
Bartz 219
Bassett 251
Bátky: Czakó 246
Bató 246
Baudouin: Mosonyi 259
Bauer, Hedwig 245
Bauer, Ludwig 196
Baumann 222
Baumbach 222
Baumgarten, Gottlieb: Peters 255
Baumgarten, R. 205
Bayer 255
Bayrhoffer 245
Bäurle 213
Beach 200
Beard 192
Becker 246
Beckerath: Hein 239
Beenken 257
Beer 240
Behm 213
Behn 174, 179
Beismann 218
Békessy 240
Benedek Aladár: Török 261
Benedek Lajos: Presland 273
Benes, Edouard 199
Benes, Edouard: Eisenmann 271
Benes Imre 254
Benkovich 202
Bensegger 211
Benyovszky 246 (2), 271
Benze 171
Beőthy: Gedeon 260
Berchtold 236
Berczeli 261
Berczik: Molnár 261
Berdiaeff 180, 206
Bereghy 198
Berendt: Kretzschmann 204
Bérenger: Hevesy 236
Berger, Erich 225
Berger, Gustav 233
Bergmann, Ernst 187
Bergmann, Hans 219
Bergsmann 202
Bergson 174
Berky 174
Berlioz: Boschott 271
Bernanos 183
Bernhard 216
Bernhuber 208
Bernt 191
Beroaldo-Bianchini 174
Bertram 216
Bertrand: Papini 263

Berwaldszky 250
Berzeviczy : Császár 260
Berzeviczy : Domanovszky .. 267
Berzeviczy : Károlyi 267
Berzeviczy : Láng 257
Berzeviczy : Lukinich 198
Berzeviczy : Navratil 231
Berzeviczy : Németh 269
Berzeviczy : Orsi 269
Berzeviczy : Pukánszky 262
Berzeviczy : Ravasz 247
Berzeviczy : Tolnai 261
Berzeviczy : Voinovich 260
Berzeviczy : Zichy 190
Bethe 190
Bethlen 210
Beudant : Dornyay 250
Beuss 225
Beyer, Johannes 201
Beyer, Karl 188
Beyer, Werner 223
Biberauer : Russel 181
Biberfeld 236
Bibra 233
Bickermann 186
Bielschowszky 226
Bierens de Haan 178
Bikkal 230, 242
Binapfl 219
Binder 230
Birnkoff : Diettrich 197
Biró Béla 224
Biró László 222
Bismarck 238
Bismarck : Busch 265
Bismarck : Schnee 265
Bittenbinder 228
Bittera 254
Black : Fellowes 270
Blank 192
Blankenburg 233
Blankenburg : Dommisch ... 194
Blénessy 256, 266
Bleyer 198, 262
Blitz 241
Bloch : Dirac 249
Block 173
Blos : Schenk 205
Blum 219
Blumenthal 241
Blumhardt : Schütz 182
Bobula 206
Boda 178
Bodnár 177
Boehm : Hugelmann 198
Boehn 177
Boér Elek 233
Boér György 246
Boethelt 216
Bogdánfy 238
Bogen : Nadler 241
Boileau : Hack 260
Boje 237
Bokowneff 174
Bolberitz 253
Bolte 224
Bolyai : Csada 249
Bolzano 192
Bonaventura : Imle 181
Bond 249
Bonn 240
Bonomi 246
Bonus 246
Boor, Hans Otto 206
Boor, Helmut : Christensen... 270
Boos 206
Borchardt 213
Borel 193
Borgata : Gangemi 193
Boris 233
Bornhak 211
Borsig 236
Borsody : Baksay 248
Borsos 171
Bortolotto 193
Borzsák 251
Boschheidgen 225
Boschot 271
Bot 269
Bottai, Giuseppe 193
Bottai, S. E. : Bortolotto 193
Bottló 266
Boude 234
Boveri 199
Bozóky Ferenc 230
Bozóky Gyula 270
Böckling 213
Böhler 230
Böhm 263
Böhm-Bawerk : Lamprinopoulos 231
Böhmer 218
Bölöni 260
Börger, Alfons 216
Börger, Jan 187
Braess 243
Braeuer 235
Brahms : Karpath 272
Brahms : Koch 259
Brancour 271
Brand 262
Brandenburg, Erich : Goetz .. 264
Brandenburg, Luitpold 203
Brandenstein 174
Brandt, Helmut 240
Brandt, Rolf 264
Braubach 265
Braubach : Hantsch 266
Brauer 184, 230
Braun, Adolf 251
Braun, Heinrich 178
Braun, Robert : Diettrich .. 197
Brehm 265, 266
Bremi 179
Bremm 216
Brethe de la Gressaye 195
Bretschneider 236
Brevior 177
Brewe 195
Breznay 266
Brière 200
Brinley : Dalton 242
Bródy 266
Brucker 200, 201
Brucker : Schuhmann 201
Bruckner, Anton : Louis 272
Bruckner Győző 246
Brugeilles 186
Brun 182
Brunner, Arthur 226
Brunner, August 175
Brunner, Emil 185
Brunstäd 175
Bruppacher 235
Brück 216
Brückner 216
Brühlmann 179
Brüll : Engländerné 252
Brümmer 219
Brylewski 230
Buber : Diettrich 197
Buchan : Fellowes 270
Buchheit 256
Buchinger : Renner 240
Buchinger : Weltner 205
Bujdosó 251
Buk 186
Bullmann 225
Bultmann 182
Bunge 214
Bunzel 195
Burckhardt, Carl 268
Burckhardt, W. 195
Burgdörfer 191
Burghhard 258
Burgkmair : Burgkhard 258
Burns 192
Bursics 213
Busch 265
Buss 178
Busse, Ferdinand 208
Busse, Johannes 236
Butler 172
Buwert 237
Buxbaum 252
Büchler 212
Bühler, Karl 178
Bühler, Ottmar 243
Bülow 194

Caflisch 256
Cagnat 246
Cairns 228
Campaux : Dyson 259
Caravaggio : Zahn 258
Carlos : Giardini 272
Carnelutti 201
Carpenter 233
Carpentier 206, 216

Carus : Vogelin 188
Cary 233
Casson, Herbert 239
Casson, S. : Gardner 270
Ceumern-Lindenstjerna 208
Chalmers 240
Chambon 269
Charpentier 268
Charques 262
Chaumeix 262
Checchi 244
Chelwood 223
Chiarelli 193
Childe 251
Cholnoky 270 (2)
Chop 259
Chopin : Huneker 272
Christensen 270
Christiansen 181
Chu 242
Cigolini 211
Claassen 175
Clausing 232
Cleinow : Vozka 266
Cobor 221
Cohn 173
Cohrs : Mathesius 273
Cole, G. D. H. 192, 230
Cole, Margaret : Cole 192
Coleridge : Hercz 262
Colonna : Mussolini 193
Conolly 239
Conrad 230
Constantinus Magnus : Delbruek 257
Conti 211
Correggio : Arata 271
Corti 271
Costa de Beauregard : Stiegler 273
Coudenhove-Kalergi 206
Cranach : Mathesius 273
Creti : Alcsuti 258
Cristoveano 236
Cromwell : Freund 265
Cromwell : Oncken 265
Crothers 229
Crowther 248
Csada 249
Csaki 198
Csáky 254
Csányi 270
Csapody Csaba 233
Csapody Vera : Jávorka 251
Császár Edit 267
Császár Elemér 260
Csatkai 256
Csengery 263
Cserba 262
Cserey : Écsy 260
Cserhalmi : Liber 257
Csernyánszky 257
Cseténvi 210
Csiby 226
Csiha 267
Csikay 230, 232
Csizik 243
Csobán : Mussolini 193
Csomor 183
Csorba 257
Cumount 185
Curey : Goad 193
Curti 216
Curzon : Nicolson 199
Czakó Elemér 173, 246
Czakó István 208
Czech-Jochberg 265
Czeglédy : Russel 181
Czermak 188
Czóbel : Kállai 258

Dacke 216
Dacqué 250, 251
Dajka 260
Dalton 242
D'Ambrosio 195
Danielcik 239
Dános : Csizik 243
Dark 271
Darkó 227
Darré 236
Daue 242
David, Félicien : Brancour .. 271
David, Valerie 200
David-Neel 185, 270
Davidov 172
Davidson 240
Dawson 187, 190
De Broc 271
Decker 204
Deeg 213
Degen 251
Deglmann 216
Dehn 262
Dehnel 213
Deiglmayr 213
Deimel 247
Dékány 186
Delaporte 264
Delaporte : Junker 264
Delbruek 257
Deluis 187
Demant 186
Deme 271
Dempf 183
Démy-Gerő : Moór 207
Dénes : Werfel 182
Dénes : Coudenhove-Kalergi . 206
Dénes : Irlen 205
Dénes Gyula 254
Dénes István 236
Denis 192
Depasse 172
Derlitzky 252
Derlitzky : Atzler 252
De Ruggiero 175
Deseő 259
Dewall 196
Dewey 175, 178
Déznai 204
Dézsi 260
Diamant 230
Dibelius 182
Dieckmann 211
Diederichs 242
Diehl, Gerhard 201
Diehl, Karl 230
Diehl, Louise 206
Diehl, Robert 174
Diesel 192
Diesel : Heidkamp 257
Diettrich 197
Dillaye 262
Diethey : Liebert 176
Dingwall 172
Dinkhauser 254
Dirac 249
Dirac : Heisenberg 249
Dlugosz : Bottló 266
Dóczi Lajos : György 260
Dóczi Sámuel 253
Dóczy 171
Dollfuss : Eder 271
Dollfuss : Hildebrand 272
Dollfuss : Maurer 273
Dollfuss : Messner 273
Dollfuss : Zrzavy 237
Domanovszky 267 (2)
Dombi 264
Domján 185
Dommisch 194
Domokos 198
Dongó Gyárfás 227
Donner : Pigler 273
Dornyay 250
Doromby 228
Dorweiler 216
Dostojewskij : Lapschin 176
Dostojewskij : Steinberg 263
Doubleday 172
Doumergue 185
Doyle 192
Döbrentei : Wulff 228
Dönhoff 210
Dörr 194
Dörries 185
Drasenovich 260
Drenhaus 216
Dresel 222
Dreyer : Blankenburg 233
Dreyfus : Charpentier 268
Dreyfus : Herzog 268
Driesch 175
Drigalski : Hoskins 251
Drinck 205
Droysen 264
Drucker 208
Duehren 216
Duff : Rostovtzeff 264
Dugonics : Baróti 260

Dunajewski : Schenk 273
Dungern 242
Dunin Borkowski 271
Duns Skotus : Schneid 177
Dühring : Binder 230
Dülberg 258
Düring 236
Dürr : Berger 225
Dürre 208
Düssel 195
Dütemeyer 213
Dvorcsák 210
Dybwad 213
Dyson 259
Dzsingisz kán : Lamb..... 272

Ebeling : Gressmann 182
Éber : Csizik 243
Ebner : Balassa 271
Eckenberg : Girod 235
Eckert 239
Eckhart 211
Eckhart : Dempf 183
Eckhart : Köhler 181
Eckstein 223
Écsy 260
Edel 201
Eder 271
Edridge-Green 178
Edschmid 270
Edwards 240
Egert 233
Egyed 211, 223
Ehrenberg 260
Ehrenstein 178
Ehrenzweig 230
Ehrlich 175
Eibl 175
Eich 232
Eichmann 233
Eifler 253
Eimann 190
Eisenmann..... 271
Eisner 213
Elekes 233
Eliot 262
Elliot : Goad 193
Ellwood 186
Elmer 199
Elstermann 234
Emde 204
Ende 219
Engel 230
Engelbrecht, Hanns 219
Engelbrecht, Kurt 194
Engelland 185
Engländerné Brüll Klára ... 252
Englisch 213
Ensthaler 224
Entz..... 251
Eörsi 230
Epstein 199
Erasmus : Zweig 274
Erb 204
Erbrecht 218
Erbt 264
Erdei 187
Erdély Amália 229
Erdély Sándor 243, 254
Erdély Sándor : Havas 253
Erdős 227
Erdős : Pilsudski 227
Ereky 200
Ernst, Leo 222
Ernst, Paul 262
Ernst, Richard 219
Erzsébet királyné : Corti 271
Eschmann 192
Esslinger 220
Esterházy : Baranyai 266
Esztergár 228
Etherton : Fellowes 270
Ettig 194
Ettwein 194
Eymann : Ballmer 174

Fabricius 224
Fachinger 226
Fanta..... 202
Fantini 201
Faragó 271
Farkas Gyula 260
Farkas József 197
Farkas Zoltán 257
Farner : Zwingli 185
Fáskerti..... 234
Faulhaber 184
Fáy : Major 259
Fazekas 247
Federau 239
Fehr 207
Feigl 185
Fein : Knickerbocker 199
Fekete Nagy 267
Felkai 242
Felkai : Pozzi 200
Feller 234
Felling 206
Fellner 238
Fellowes 270
Fels 233
Fendrick 179
Fenyő Kornél 234
Fenyő Miksa 194
Ferenc József : Mika 273
Ferenczi : Freud 178
Ferenczy Károly : Ferenczy . 258
Ferenczy Valér 258
Ferrero 271
Fest 267
Festetics : Simon 197
Fichtel 201
Fiebig 182, 185
Figuerod Alcorta 197
Finkey 213
Fiodorow : Pletniow 176
Fischer, Alfons 252
Fischer, Alois 190
Fischer Annie : Werfel 274
Fischer, Gert Heinz 178
Fischer, J. 199
Fischer, Otto Christian . 234, 240
Fischer, Paul Bernhard : Müller 249
Fischer Rezső 217
Fisher, H. A. L. : Macartney 189
Fisher, Irwing 232
Flachbart 210
Flaskamp 263
Flehinghaus 213
Fleischmann 213
Flexner : Lorwin 204
Foag 213
Foerster, Ernst 217
Foerster, Georg 211
Fógel 261
Fokányi 225
Fontanella : Patai 263
Fónyad 229
Forde 246
Földessy 260
Földvári 197
Förster Aurél 271
Förster Rezső 271
Fra Angelico : Hausenstein .. 258
Fraenkel 201
Fraenkel : Girod 235
France 262
Frank Ivo 210
Frank, Lothar 238
Frank, Simon 175
Frank, Walter 197
Frankenstein 218
Frati 172
Frauendorf 194
Frauendorfer 195
Freihof 254
Freimüller 213
Freisler 207
Freud 178
Freud : Adler 178
Freudenberg 243
Freund, H. : Girod 235
Freund, Hans : Fraenkel .. 201
Freund, Michael 265
Frey : Csatkai 256
Freyer 192
Freytag 195, 211
Frick 188
Friedlaender 258
Friedmann 272
Friedrich, Johannes 247
Friedrich, Walter 211
Frischauer 268
Frischbach 224
Frischbier 201
Frobenius 190
Fröhling 177
Fruchs 186

Frühwald 227
Fuchs 245
Funk 213
Funke 211
Fülei-Szántó 220
Fülöp-Miller 188
Fürst: Kaufmann 204

Gábor 211
Gadd 269
Gadd: Hall 264
Gadó 213
Gál Benő 242
Gál János 247
Galassi-Paluzzi 172
Gall 256
Galletti: Arata 271
Gallian 227
Gálosi: Drinck 205
Gandhi: Diettrich 197
Gandinus: Beyer 223
Gangemi 193
Ganten 211
Garai 233
Garai: Balog 230
Garay: Jeney 261
Gardner 270
Gárdonyi Albert 183
Gárdonyi Géza: Gárdonyi József 272
Gárdonyi József 272
Gárdos 192
Gareiss 213
Garibaldi: Frischauer 268
Gassen 255
Gauthiez 268
Gärtner: Seydel 226
Gebel 222
Gedeon 260
Géfin: Nagy Rezsőné 172
Gehrich: Cumont 185
Geiger, Joseph 204
Geiger, Theodor: Rasmussen 270
Geisberg 174, 258
Geisler 198
Geismar 175
Geissler 213
Gellért 173
Gent 175, 179
Genthon 256, 258
Gentile 255
George: Gundolf 262
Gerber 211, 224
Gercke 172, 188
Gerely: Scupoli 184
Gergely 240
Gergő 178
Gerhard 265
Gerlóczy: Molnár 252
Gersdorff: Schlechta 273
Gersie 218
Gerster 214
Geszler 250
Gesztelyi Nagy 238
Gewehr: Schevill 269
Giacometti 223
Giardini 272
Gielen 217
Giese 225
Gilles 218
Ginyovszky: Illés 223
Giotto: Hausenstein 258
Girod 235
Glacz 220
Glivic: Handelsmann 266
Gloetzer: Thiele 235
Glondys: Retzlaff 246
Gmelin: Alverdes 179
Goad 193
Goebbels, Joseph 193
Goebbels, Joseph: Hitler ... 194
Goebbels, Magda 187
Goebel 232
Goetz 264
Gofferjé 220
Goguel 183
Goitein György 260
Goitein Zsolt 248
Gold 188
Goldmann 240
Goldziher 242, 249
Gortvay 252
Gotthard 250
Gottl-Ottlilienfeld 230
Goudefroy 220
Goudge 188
Goyau 200
Gőbel Ervin 250
Gőbel József 243
Gömbös: Révay 273
Görges 179
Göring 194
Görnandt 196
Götz 239
Götze 247
Grabski: Handelsmann 266
Gradmann 198
Graefe: Renatus 189
Graham 234
Grandpierre 263
Granet 175
Grant 181
Grasser 226
Gratz 267
Gratz—Bokor: Sipos 232
Grau 190
Grauert: Freisler 207
Grebe 171
Gregor 258
Greiff 190
Grensted 180
Gressmann 182
Greve 172
Greven: Girod 235
Grey: Boveri 199
Griese 262
Grillparzer: Kuh 272
Grimm 199
Grimm, Herman 272
Groner 266
Gronovszky 247
Grossmann 225
Grothe, Fr. 234
Grothe, Hugo 267
Gröber: Will 184
Gruber, Erich 224
Gruber, Henrik: Makowski .. 210
Gruntzel 231
Grüssendorf 202
Grüneisen 252
Grüner 240
Grünewald, A. 203
Grünewald, Alex 202
Grünhut Jenő 222
Grünhut László 175
Grünhut Tivadar 267
Grünwald 186
Grünwedel 185
Gschrey 214
Guardini 181
Guénon 179
Gundolf 262
Gunkel: Schmidt 182
Gunnel 262
Gunz 205
Gurvitch 175
Gutermann 210
Guthjahr: Seydel 226
Gutowski 244
Günther 178, 187
Gürke: Hugelmann 198
Gyalui 172
Gyenis: Ignác, Ioyolai 272
Gyóni: Závodszky 261
Gyömrei 270
Győrffy: Czakó 246
Győrffy—Bengyel 227
György Ernő 234
György József 260
György Lajos 246
Györki 253
Győry János 262
Győry Tibor: Puder 260
Gyula II. pápa: Rodocanachi 184
Gyulai: Horváth 261

Haarmann 250
Haas, Arthur 249 (2)
Haas, S. 187
Haase—Faulenorth 272
Habán 230
Haberstroh 253
Hack 260
Hadeler 205
Haecker 181
Haering 248
Haeutler 240
Hagen 224
Haicze 267

Haidebroek 235
Hajnal 263
Hajós 236
Halasy-Nagy 175
Halász 271
Halbwachs 201
Hall 264
Halm 231
Halmburger 243
Halmi 260
Halphen : Dawson 190
Hals : Dülberg 258
Hamann 179
Hamberger : Oetinger 180
Hammesfahr 231
Handelsmann 266
Hanfstaengl 264
Hankiss 260
Hankó 250
Hans 240
Hanselmann 179
Hansen 211
Hansen 220
Hantos 236, 239, 240
Hantsch 266 (2)
Hantsch : Braubach 265
Haraszthy 260
Hardenberg 180
Haring 223
Harrod 172
Harsányi Margit : Steinecker . 187
Harsányi Zsolt 260
Hartmann, Edgar 270
Hartmann, Eduard : Moos ... 259
Hartmann, Hans 192
Hartmann, Karl 238
Hartmann Otto 175
Hasel 220
Hass 264
Hassel 218
Hassert 172
Hauer 194
Haug 219
Hausenstein 258 (2)
Haushofer 235
Havas József : Loon 270
Havas Sándor 253
Haydn : Schmid 273
Häberlin 175
Heash 185
Hebekus 219
Hecht 196
Hedin : Christensen 270
Heesemann 214
Hegedüs 272
Heidegger : Ballmer 174
Heidegger : Sternberger 177
Heiden 194
Heidkamp 257
Heigl 263
Heilbronner 220
Heiliger 214
Heim 181, 185
Heimsoeth 175
Hein 239
Heine 231
Heinemann, Fritz 175
Heinemann, Rudolf 225
Heinrich, Rudolf 226
Heinrich, Walter 200
Heinze 214
Heinzelmann 181
Heisenberg 249
Heiss 194
Hekler 257
Helders 227
Hellenbronth 227
Heller, Hermann 192
Heller, Wilhelm 242
Hello 183
Helmuth 191
Hennig 235
Henseling 220
Hercz 262
Herczeg : Révay 273
Hermann : Lambrecht 272
Hermann Egyed 227, 267
Herr, Heinrich 217
Herr, Rudolf 242
Herrfahrdt 194
Herriot 272
Herriot : Avéroff 240
Herrmann : Kokotkievicz ... 237
Herzog : Hamann 179
Herzog József 267
Herzog, Wilhelm 268
Hesse 264
Hetényi 251
Hetényi : Korányi 252
Heunecke 236
Hevesy András 272
Hevesy Iván 258
Hevesy Pál 236
Heydebrand und der Lasa 207
Heyer 178
Hicks 175
Hielscher 246
Hildebrand 179, 187, 272
Hilt : Atzler 252
Hiller 266
Hilmer 234, 236
Hilty 179
Hinz 217
Hippel 230
Hippler 186
Hirling 234
Hirsch 188
Hitler 188, 194, 200
Hitler : Fenyő 194
Hitler : Schnee 265
Hitler : Sell 203
Hoche : Schlegelberger 207
Hockl 267
Hoenicke 238
Hoettinger 266
Hoff 254
Hoffmann, Hermann 200
Hoffmann, Horst 214
Hoffmann—Reichhoff 175
Hofmannsthal : Strauss 273
Hofstetter-Leu 234
Hohenemser—Steglich : Zappa 228
Hohenlohe 196
Hojos 259
Hollós : Freud 178
Holstein : Kürenberg 265
Holtzmann 265
Holzheid 222
Holzmann 237
Holzmann : Zucker 241
Hóman 267 (2)
Hóman : Szekfű 268
Homér 251
Homer : Stemplinger 263
Homolyai 245 (2)
Hoover 189
Hoppe, Johannes Aloysius ... 223
Hoppe, Willy 188
Horatius 263
Horkay 175
Hornig 196
Horodezky 186
Horrabin 199
Horsetzky v. Hornthal 227
Horstmann 222
Horthy : Pánczél 259
Horváth András 231
Horváth János 260
Horváth Jenő 264
Horváth Lehel 261
Horváth Richárd 272
Horváth Zoltán : Zweig 274
Hoskins 251
Hoványi 244
Höchstetter 201
Höhn 211
Höller 236
Höllfritsch 214
Hösel 214
Huber, Engelbert 228
Huber Lipót 183
Hudita 269
Hudson 208
Huebner 175
Hug 231
Hugelmann 198
Hugelmann : Steinacker 198
Hughes : Dalton 242
Huhn 181
Huizinga 199
Hummel : Benyovszky 271
Huneker 272
Hunke 227, 239
Hunnius : Pullerits 189
Hunter 226
Hunyady 210
Hurlimann : Mathesius 273
Huss 274

Husserl: Illemann 176
Huszár 184
Huxley 180
Huzella 251
Hübl 172
Hübner 211

Ignác, loyolai 272
Ihme 231
Illemann 176
Illés 223
Illyefalvi 190
Imle, F. 181
Imle, Wolfgang 217
Imreh 234
Ince VIII. pápa: Rodocanachi 269
Inge 189
Innitzer: Hoffmann 200
Inotay 247
Ipsen 237
Irlen 205
Isaac 208
Isbert 198
Iván 240
Izquierdo 242
Izsó: Kálmán 243

Jackson: Morley 234
Jacob, Ernst Gerhard 198
Jacob, Heinrich 254
Jacobsohn 204
Jacoby 257
Jadwiga: Kellogg 266
Jaeger 190
Jaehner 207
Jaensch 178
Jaensch: Fischer 178
Jahn 198
Jahrreiss 210
Jakowenko 176
Jámbor 261
Jancoulesco 208
Janetschek 256, 266
Jánosi 176
Jánossy 233, 267 (2) 269
Janus Pannonius 261
Jarvie 240
Jávorka 251
Jean—Dubray: Mac—Orlan .. 258
Jeans 248, 249 (2)
Jehlicka 210
Jehn 219
Jellinek: Leistner 212
Jeney 261
Jenőfi 190
Jensen: Ellwood 186
Jeremias 190
Jeremiás: Köhler 181
Jeszenszky 176
Jirgal 227
Johanna: Bernanos 183
Jones 197
Joosten 240
Jost: Strassburger 251
Joung: Busse 208
József II.: Eimann 190
József II.: Herzog 267
József II.: Padover 266
Jung 219
Jung: Adler 178
Jungmann 225
Junker 264
Junker: Delaporte 264

Kadlec 211
Kadosa 231
Kafka 176
Kahler 225
Kaiser, Eduard 201
Kaiser, Franz 217
Kállai 258
Kálmán 243
Kalmár 270
Kaltenboeck 199
Kálvin: Doumergue 185
Kampf 210
Kanings 207
Kant: Eibl 175
Kant: Horkay 175
Kant: Moos 259
Kant: Schäfer 209
Kardos 261
Karbach: Czermak 188
Karinthy: Puder 252
Károlyi Árpád 267 (2)
Károlyi Árpád: Angyal 266
Károlyi Árpád: Baranyai ... 266
Károlyi Árpád: Gárdonyi ... 183
Károlyi Árpád: Hajnal 263
Károlyi Árpád: Herzog 267
Károlyi Árpád: Hóman ... 267
Károlyi Árpád: Horváth 260
Károlyi Árpád: Jánossy 269
Károlyi Árpád: Lukinich .. 190
Károlyi Árpád: Mályusz 279
Károlyi Árpád: Szabó 184
Károlyi Árpád: Tompa 251
Károlyi Árpád: Tóth 268
Károlyi Árpád: Váczy 268
Károlyi Árpád: Varga 228
Károlyi Imre: Széll 235
Károlyi István 270
Karpath 272
Kárpáthy-Kravjánszky 267
Karpeles 196
Karrenbrock 196
Karrer 181
Karrer: Köhler 181
Karsten: Strassburger 251
Kárteszi 249
Katann 206
Katona 272
Katz 270
Kauffmann 222
Kaufmann, Emil 256
Kaufmann, Karl 204
Kaup: Imle 181
Kause 246
Kauser János 253
Kauser Lipót 219
Kausz 246
Kautler 232
Kelemen VII. pápa: Rodocanochi 184
Kelemen Atanáz 183
Kelemen László 217
Kelényi 258
Kell 237
Keller, Ludwig 208
Keller, Otto Hans 201
Keller, Paul 196
Keller, Ruprecht 208
Kellogg 266
Kemenes 184
Kemény Gábor 229
Kemény Gábor: Nagy László 229
Kemény Katalin 261
Kemény Lajos 267
Kempf 243
Kenessey 254
Kenyeres 272
Keppler 180
Keresztély Ágost: Kelemen . 183
Kerezsy 244 (2)
Kerezsy: Takács 244
Kerjean: De Broc 271
Kern, Benno 178
Kern István 191
Kernd'l 238
Kerstiens 225
Kertész István 210
Kertész János 172
Kessel 272
Kézai: Domanovszky 267
Kézai: Váczy 268
Kiekebusch 208
Kierkegaard 176, 181, 185
Kierkegaard: Brandenstein .. 174
Kierkegaard: Geismar 175
Kierkegaard: Meerpohl 176
Kincs 261
Kingsley: Murray 187
Kippes 237
Kirchhof 253
Kirchhoff 217
Kirk 236
Kirsta: Zahn 258
Kisch 247
Kiss 229
Klages 176
Klages: Michaelis 180
Klebelsberg 187
Klebelsberg: Szalay 273
Klein 217
Kleinschmager 199
Kleinsorg 226
Kleuker 176
Klimke 180
Klimkó 251

Klinkenberg gt. Westerhaus 243
Klinksiek ... 220
Klippert ... 217
Klug ... 244
Knaur ... 264
Knickerbocker ... 197, 199
Knoll, August ... 206
Knoll, Ernst ... 242
Kobarg ... 208
Koch, Charlotte ... 228
Koch, F. W. ... 203
Koch Lajos ... 259
Koch, Walter ... 214
Koch, Woldemar ... 204
Koehler ... 182
Koellreutter ... 192, 194
Kohlmeier ... 220
Kohn, Hans ... 198
Kohn, Samuel ... 238
Kókai ... 259
Kokotkiewicz ... 237
Kolbe ... 221
Kolbenheyer ... 194
Koller: Kulin ... 254
Kollonich ... 191
Kologriwof ... 206
Kolosy ... 267
Komáromy—Hiller ... 223
Komjáthy: Riedl ... 261
Komlós ... 255
Konarski: Handelsmann ... 266
Konkoly-Thege ... 234
Kónyi ... 267
Kopp ... 188
Koppelmann ... 247
Korányi ... 252
Koren ... 246
Kornemann ... 264
Kornis ... 171, 187, 192
Kós ... 190
Koschorreck ... 204
Kosier ... 196
Kossuth: Angyal ... 266
Kossuth: Hegedüs ... 272
Kossuth: Kurjack ... 272
Kotthaus ... 217
Kottje ... 171
Kovách ... 224, 250
Kovács Ernő ... 261
Kovács Gyula ... 234
Kovács Gyula: Balás ... 230
Kováts ... 214
Koyré ... 176
Kozár ... 232
Kozma ... 272 (2)
Kozocsa ... 172, 261
Köberle ... 181
Köhler ... 181
Köhn—Behrens ... 188
Kölcsey: Kovács ... 261
Königswald ... 176
Könnecke ... 262
Körösy: Moór ... 207
Kőszegi ... 255 (2)
Körner: Schlegel ... 177
Kraegeloh ... 228
Krafft von Dellmensingen ... 222
Krakowski ... 189
Kramer—Kirdorf ... 236
Krannhals ... 181
Kraus ... 176
Krause: Gurvitch ... 175
Krausz ... 140
Krczmar ... 180
Kretschmann ... 223
Kretzschmann ... 204
Kretzschmar ... 226
Kreuz: Reichel ... 231
Krimphove ... 217
Kring ... 190
Kris: Bangha ... 188
Krompaszky ... 229
Kross ... 258
Krönlein ... 253
Krueger: Buss ... 178
Krueger, Felix ... 192
Krueger, Franz ... 208
Krug: Freisler ... 207
Kruif ... 272
Krückmann ... 207
Krüger ... 195
Kuczynski ... 201, 231
Kuh ... 272
Kuhlmann ... 214
Kuhlwein v. Rathenow ... 225
Kuhn, Hans ... 227
Kuhn, Helmut ... 176
Kulcsár ... 197
Kulin ... 254
Kún ... 256
Kuncz: Hoff ... 254
Kuncz: Konkoly-Thege ... 234
Kuntz ... 205
Kunz ... 214
Kunze ... 203
Kurjack ... 272
Kurz ... 190
Kuschmann ... 231
Kutasi ... 242
Kutnewsky: Müller ... 249
Küchenhoff ... 192
Kühn: Hello ... 183
Kühne ... 231
Küng ... 241
Künkel ... 177
Künkel: Alverdes ... 179
Küper ... 219
Küppers ... 198
Kürenberg ... 265
Kütemeyer: Kierkegaard ... 185

Laberthonnière ... 181
Ladányi: Szterényi ... 238
Ladenig ... 173
Lagarde: Hippler ... 186
Lagershausen ... 110
Lajtor ... 261
Lakner ... 241
Laky ... 224
Lamb ... 272
Lambert: Ruysbroeck ... 183
Lambrecht ... 272
Lambrecht: Kruif ... 272
Lamotte: Homolyai ... 245
Lamouche ... 209
Lampl ... 254
Lamprinopoulos ... 231
Landsberg ... 176
Lang, Herbert ... 234
Láng Nándor ... 257
Langlet ... 270
Laotse ... 186
Lapschin ... 176
Laskai: Horváth ... 272
Laski ... 192
Lászlóffy ... 173
Laturner ... 214
Laudon: Winterholler ... 274
Laun ... 192
Launay ... 189
Lavaquery ... 268
Laxy ... 217
Lázár Béla ... 258
Lázár Béla: Reinach ... 256
Lázár Miklós ... 212, 227
Leanting: Dalton ... 242
Le Corbusier: Kaufmann ... 256
Ledermann ... 234
Ledochowski: Sertillanges ... 182
Ledoux: Kaufmann ... 256
Leemanns ... 186
Leeuw ... 181
Lehel: Freihof ... 254
Lehmann, Edgar ... 270, (2)
Lehmann, Walter ... 269
Lehnert ... 231
Lehning ... 241
Leicht ... 223
Leisching ... 256
Leistner ... 212
Lemberg ... 265
Lenau: Pukánszky ... 262
Lengyel Alfréd ... 235
Lengyel Béla ... 277
Lenk ... 259
Lennartz ... 225
Lenz, Desiderius ... 258
Lenz, Karl ... 202
Leo X. pápa: Rodocanachi ... 184
Leo XIII. pápa: Drinch ... 205
Leonardo da Vinci: Muther ... 258
Le Prat: Huxley ... 180
Lessing: Gent ... 179
Lester ... 208
Letschert ... 205
Lettmann ... 214
Leupold ... 224
Lewin: Freihof ... 254
Lewinsohn ... 232

Lewis ... 176
Lewy ... 207
Ley ... 194
Liber ... 257
Lichnowsky ... 208
Licht ... 187
Lichtenau : Haase Fauleworth 272
Lichtenstaedter ... 210
Lichtenstein ... 245
Lichtschlag ... 220
Liebert ... 176
Liebmann ... 272
Liédet : Van den Gheyn ... 174
Liedtke ... 233
Liek ... 252
Liekweg ... 203
Lieser ... 235
Lietzmann ... 263
Lincke : Wunderlich ... 200
Lindemann ... 203
Linser ... 199
Lipcsei-Steiner : Pilsudski ... 227
Lipcsei-Steiner : Tuchaczewski ... 227
Lipperheide ... 246
Lippert ... 180, 183, 184
Lipták ... 236, 237
Liszt : Bárd ... 271
Liszt : Kókai ... 259
Litschauer ... 264
Litt ... 171
Ljubisavljevic ... 241
Loeb ... 246
Loeser ... 253
Lohan ... 241
Lohmann ... 217
Lohmeier ... 244
Loisch ... 262
Lombey ... 214
Lonky ... 214
Loon ... 270
Lórencz ... 259
Lorme ... 202
Lorwin ... 204
Losskij ... 175
Losskij : Aliotta ... 174
Losskij : Driesch ... 175
Losskij : Frank ... 175
Losskij : Gurvitch ... 175
Losskij : Hicks ... 175
Losskij : Jakowenko ... 176
Losskij : Lapschin ... 176
Losskij : Lutoslawski ... 178
Losskij : Ossikow ... 263
Losskij : Petronievics ... 176
Losskij : Pletniow ... 176
Losskij : Spektorskij ... 192
Losskij : Steinberg ... 263
Losskij : Tvrdy ... 177
Lothar ... 259
Lotz, Erich ... 181
Lotz, K. : Fachinger ... 226
Louis ... 272
Loutzitsch ... 212
Löbel ... 252
Lörinczy : Sugár ... 229
Ludwig, Emil ... 189
Ludwig, V. O. ... 258
Ludwig, Vinzenz ... 270
Luetgebrune ... 222
Luible ... 204
Lukács ... 210
Lukcsics ... 257
Lukinich ... 190, 198
Lundholm ... 252
Lunn ... 183
Luther : Kierkegaard ... 185
Luther : Mathesius ... 273
Lutoslawski ... 178
Lübbecke ... 257
Lübbers ... 203
Lüdtke ... 222
Lützeler ... 255
Lyautey : Vauthier ... 228
Lypacewicz ... 210

Macartney ... 189
Mc Atee ... 251
Mc Clure ... 234
Maccotta ... 265
Macdonald : Murray ... 187
Machlup ... 232
Mackail ... 272
Mackensen : Kozma ... 272
Mc Kerrow ... 182
Mackintosh ... 180
Mac-Orlan ... 258
Madách ... 272
Madách : Riedl ... 261
Madách : Tolnai ... 261
Madách : Voinovich ... 261
Madarassy-Beck ... 225
Madarász ... 252
Maderno : Caflisch ... 256
Maeterlinck ... 178, 249
Magers ... 197
Mágócsy-Dietz : Degen ... 251
Magyar Bertalan ... 192
Magyar Miklós ... 231
Magyar Pál ... 241
Magyar Zoltán ... 247
Magyar Zoltán : Vladár ... 207
Magyary Zoltánné ... 176
Mahler : Karpath ... 272
Mailly ... 223
Major Ervin ... 259
Major Róbert ... 243
Makai ... 241
Makeham : Goldziher ... 242
Makkai ... 180, 185, 261
Makoviczky ... 191
Makowski ... 210
Malcomes ... 234, 237
Málnási ... 267
Malten ... 253
Malthus : Murray ... 187
Mályusz ... 272
Manheim ... 189
Mann ... 228
Mányoki : Lázár ... 258
Marchal ... 244
Marchand : Elmer ... 199
Marczell ... 267
Maresch ... 183
Maretzky ... 245
Maria Theresia : Tschuppik ... 266
Marie-Antoinette : Söderhjelm 273
Marjay : Pozzi ... 200
Markmann ... 226
Markó ... 227
Márkus ... 245
Marlborough : Hanfstaengl ... 264
Marquardt ... 190
Marten ... 212
Martensen-Larsen ... 181
Martin, Carl Ed. ... 227
Martin, P. W. ... 232
Martin, Werner ... 203
Marton ... 188
Mártonffy Károly : Vladár ... 207
Mártonffy Miklós ... 259
Marvin ... 200
Marx : Hippler ... 186
Maspétiol ... 226
Mathesius ... 273
Mathews ... 273
Matitsch ... 240
Matolcsy ... 237
Matthias ... 189
Mátyás ... 261
Maunier : Leemans ... 186
Maunz ... 223
Maurer ... 273
Mauriac ... 184, 262
Maurois ... 232
Mayer, Adolf ... 231
Mayer, August L. ... 256
Mayer, Carl ... 186
Mayer, Erich ... 214, 220
Mayer, Ernst ... 217
Märker ... 178
Mears ... 189
Mecklenburg : Racinet ... 257
Medgyessy : Farkas ... 257
Medicus : Pfundtner ... 207
Meerkatz-Küstrin ... 194
Meerpohl ... 176
Mehring ... 265
Meier ... 208
Meifert ... 212
Meininghaus ... 172
Meissner ... 243
Melanchton : Mathesius ... 273
Melich ... 247
Meller ... 198
Mellinghoff ... 237
Mende ... 199
Mendelssohn : Maurois ... 232
Mendreszóra ... 247

Menghin ... 188
Menninger ... 249
Mensching ... 181
Mérei ... 197
Merschmann: Pascal ... 181
Mertens ... 208
Mertner ... 247
Mesmer: Völgyesi ... 178
Messner ... 273
Messter ... 249
Mészáros ... 191
Mészöly ... 227
Metscheff ... 212
Mette: Nietzsche ... 176
Metternich: Tritsch ... 266
Meyer, Barbara Elisabeth ... 220
Meyer, Jürgen Bona ... 176
Meyer, Manfred Ernst ... 217
Meyer, Otto ... 257
Meyhoefer ... 244
Meystre ... 200
Michaelis ... 180
Michels ... 187
Miekeley ... 222
Migliorini ... 189
Mihalovics: Molnár ... 228
Mika ... 273
Miklós ... 270
Mikola ... 249
Mikos ... 234
Milhoffer ... 237
Mill: Hippler ... 186
Milleker ... 190, 268
Miller, Herbert Adolphus ... 186
Miller, Leon ... 174
Miller, Richard ... 178
Mirabeau: Hanfstaengl ... 264
Mirgeler: Valli ... 198
Miskolczy: Ramón Y Cajal ... 176
Mittwoch: Mordtmann ... 247
Mladiáta ... 210
Mód ... 176
Moeller van den Bruck ... 199
Mohácsi: Voinovich ... 261
Mohl ... 183
Mohrmann ... 214
Molnár, Andreas ... 191
Molnár Antal ... 259
Molnár Béla ... 252
Molnár Frigyes ... 228
Molnár Kálmán ... 230
Molnár Pál ... 261
Montaigne: Plattard ... 273
Montespan: Praviel ... 273
Montgelas: Goetz ... 264
Mónus: Ábrahám ... 205
Mooney ... 231
Moór Elemér ... 247
Moór Gyula ... 207
Moos ... 259
Móra ... 269
Móra: Goitein ... 260
Moravcsik ... 268
Mordtmann ... 247
Morgan ... 241
Morgenstern ... 231
Morley ... 234
Morley: Chalmers ... 240
Morris, Adah V. ... 172
Morris, William: Mackail ... 272
Moskovits ... 243
Mosonyi ... 259
Mott: Mathews ... 273
Mottl ... 250
Mowat ... 199
Mozart: Hevesy ... 272
Möchlenbeck ... 214
Möller ... 253
Mrozik ... 203
Muckermann, Friedrich ... 181
Muckermann, Hermann 187, 188
Muff: Könnecke ... 262
Muralt: Zwingli ... 185
Murray, Gilbert ... 199, 200
Murray, Gilbert: Marvin ... 200
Murray, Robert ... 187
Murry ... 262
Mussolini ... 193
Mussolini: Fantini ... 201
Mussolini: Liebmann ... 272
Muther ... 258
Mücher ... 217
Mühlbe: Schück ... 273
Mühlner ... 191
Müller, Alexander: Grau ... 190
Müller, Alfred: Geiger ... 204
Müller, Friedrich: Hoskins ... 251
Müller, Heinrich ... 249
Müller, Heinz ... 212
Müller, Johannes ... 180
Müller Lajos: Ferrero ... 271
Müller, Michael ... 183
Müller, Ottfried ... 252
Müller Pál ... 205
Müller, Paul ... 183, 266
Müller, Rudolf ... 220
Müller, Thdr.: Roth ... 256
Müller Vilmos: Löbel ... 252
Müller-Armack ... 194
Müller—Brandenburg ... 204
Müller-Eberhart ... 194
Müller-Freienfels ... 255
Müller-Walbaum ... 194
Münz ... 202
Müting ... 220
Myerson ... 189

Nachod: Petrarca ... 263
Nádasdy ... 269
Náday: Lamb ... 272
Nadler ... 241
Nagassé ... 255
Nagl ... 222
Nagy András ... 261
Nagy Béni ... 183
Nagy Dénes: Csizik ... 243
Nagy Domokos ... 219
Nagy József ... 261
Nagy Lajos ... 187, 259
Nagy László ... 229
Nagy Pál ... 187
Nagy Rezsőné ... 172
Nagy Sándor ... 229
Nagy Zoltán ... 258
Nagy Zsigmond: Doumergue 185
Náray ... 227
Naszályi ... 253
Navratil ... 231
Necker: Lavaqueri ... 268
Neher ... 265
Nemák ... 253
Neményi Ambros ... 173
Neményi Imre ... 229
Németh Antal ... 259
Németh Gyula ... 269
Némethy ... 199
Nestle: Aristoteles ... 174
Nettl ... 259
Neu ... 220
Neuber ... 253
Neuberger ... 229
Neubert: Pfundtner ... 207
Neumann ... 199
Neundörfer, Ludwig ... 205
Neundörffer, Ludwig ... 204
Newman: Dark ... 271
Nickel ... 219
Nicklisch ... 234
Nicolai, Helmut ... 188, 195, 207
Nicolau, Johann ... 243
Nicolson ... 199
Niederer ... 193
Niedermeyer ... 273
Niemeyer: Heller ... 192
Nietzsche ... 176
Nietzsche: Liebmann ... 272
Nietzsche: Scheiner ... 192
Nietzsche: Schlechta ... 273
Nitsch ... 183
Nobel: Schück ... 273
Noble ... 202
Noltemeier ... 212
Nordheim: Jeans ... 248
Notter ... 207
Noulens: Chambon ... 269
Nördlinger ... 214
Nunn: Rawson ... 229
Nyeviczkey ... 220
Nyisztor: Faulhaber ... 184
Nyul ... 249

Obenauer ... 262
Oberländer ... 212
Ochs ... 202
Odebrett ... 221
Odinius ... 224
Oechsner ... 206
Oelschlägel ... 223
Oertzen ... 273

Oesterreicher 203
Oetinger 180
Oláh : Nagy 261
Olay 173
Oltay 249
Oltványi 183
Oncken 265
Oppolczer 231
Orbán 234
Orbán : Mendreszóra 247
Orbók : Pozzi 200
Orend : Retzlaff 246
Orsi 269
Ort 214
Ortega y Gasset 176
Ortutay 261
Ortvay 183
Osang 214
Ossikow 263
Osthaus 255
Osztern 186
Ott 235
Ottel 241
Otto, Rudolf 183
Otto, Walter 225
Otto, Walter F. 186
Oudinot : Stiegler 273

Paas 215
Paasche 199
Pabst 238
Pacher : Liber 257
Padányi Biró : Pehm 273
Paderewski : Kellogg 266
Padover 266
Pagel 252
Pajor 221
Pálffy : Málnási 267
Pálffy : Reventlow 195
Pálfi 268
Pálóczy Horváth : Wells 274
Pálos 228
Pánczél 259
Panunzio 193
Panunzio : Assante 193
Panzer 221
Pap 222
Papen 234
Papini 263
Parkinson 234
Pascal 181
Pascher : Willmann 177
Pascoli 263
Passow 225
Patai 263
Pataki 267
Pauer 217
Pauler : Berky Imre 174
Paulinyi 233
Paulsen 269
Paupe : Gunnel 262
Pázmány 247
Péchy 231
Péczely 261
Pehm 273
Peja 250
Pennachio 193
Pentz 203
Perczell : Jeans 249
Perényi 198
Perk 265
Perlaky 180
Perroux 224
Pertinax 197
Peter, Hans 231
Péter Zoltán 178
Peters, Hans Georg 255
Peters, Joseph 173
Petersen 192
Petersen : Wolf K. L. 230
Petit-Dutaillis 268
Petõfi : Harsányi 260
Petrányi 254
Petrarca 263
Petri 247
Petronievics 176
Petrovics 255
Petz : Bleyer 198, 262
Petz : Hermann 227
Petz : Huss 274
Petz : Pukánszky 273
Petz : Riedl 268
Petz : Schilling 268
Petz : Travnik 173
Petz : Trostler 261
Peyser 187
Pfänder 178
Pfeiffer János : Lukcsics 257
Pfeiffer, Robert 247
Pfleger 181
Pfohl 247
Pfundtner 195, 207
Phelan 208
Philip 205
Picard 181
Picard : Alverdes 179
Pickhardt 215
Pieper 202
Pigler 273
Pilisi : Friedmann 272
Pilsudski 227
Pilsudki : Erdős 227
Pilsudski : Oertzen 273
Pilsudski : Tuchaczewski 227
Pinder : Roth 256
Pinder : Rothki ch..... 256
Pinon : Lamouche 269
Pintér Imre : Garai János ... 233
Pintér Jenő 261
Pirath 238
Pirou 231
Pirovich 197
Pisters 176
Pius XI. pápa : Drinck 205
Planck 249
Planck : Zimmer 250
Plattard 273
Plehn : Jürgen 215
Pletcher 265
Pletniow 176
Plunkett 237
Póda 184
Pogány 249
Pogrányi-Nagy 262
Póka-Pivny 210, 268
Polgár 208
Pollák 255
Pollnau : Mehring 265
Pongs 230
Porri 239
Posega 209
Potthoff 219
Pototzky 221
Poussin : Friedlaender..... 258
Pozzi 200
Pölnitz : Luible 204
Prager 193
Praun 205
Praviel 277
Preczow : Vergilius 263
Predeek 173
Preiser 231
Prendergast 243
Presland 273
Prestel 262
Preuss 202
Prieur 209
Prohászka : Jámbor 261
Prohászka : Tamás 187
Prokisch : Csizik 243
Prokopy 210, 237
Propper 202
Przywara 182
Puder 252, 260
Puech : Koyré 176
Puetters 171
Pukánszky 262, 273
Pukánszky-Kádár 174
Puky 172
Pullerits 189
Pulver : Baader..... 174
Puryer 265
Puttkamer 204

Ouincke 245

Raape 221
Raatz 215
Racinet 257
Rácz 209, 212, 215
Rada : Szandtner 192
Ráday : Vas 274
Radecke 231
Radetzky : Hoettinger 266
Radhakrishnan 186
Radó 178
Radovanovitsch 209
Raffay 185
Rainer 259

Rajczyn 238
Rákóczi Ferenc II.: Markó 227
Ramón y Cajal 176
Ranke: Gressmann 182
Ransanus: Csiha 267
Raphael: Grimm 272
Rappard 200
Rasch 224
Rasmussen 270
Ratdolt: Diehl 174
Ráth-Végh 190
Ráttkay 197, 235
Rausch 177
Ravasz 247
Rave 217
Rawson 229
Ray: Vogelin 188
Rebière 231
Récamier: Herriot 272
Reedman: Dalton 242
Rehse 215
Reich 263
Reichel, Franz 231
Reichel, Hellfried 209
Reichl 228
Reichmann 239
Reid 177
Reinach 256
Reiner 171, 182
Reinhardt, Fritz 203
Reinhardt, Karl 263
Reinhardt, R.: Racinet 257
Reinking: Börger 187
Reinsch 180
Reisser 221
Reitberger 215
Reitzenstein: Roth 256
Renatus 189
Renker 174
Rennard 233
Renner 240
Renouvin 265
Renzetti 196, 243
Réthelyi 251
Retzlaff 246
Reuter Camillo 178
Reuter, Franz 273
Révay 273
Reventlow 195
Révész Béla 229, 261
Révész Imre 185
Révész Imre: Doumergue ... 185
Révész Mihály 205
Reviczky: Horváth 260
Reviczky: Riedl 261
Reynold 197
Réz 172, 173
Rheinheimer 222
Richelieu: Bailly 268
Richelieu: Burckhardt 268
Richter, Friedrich Hermann .. 215
Richter, Hans: Karpath ... 272
Richter, Joseph 203
Richter, Julius: Mathews... 273
Richter, Lutz 194, 202
Rickert 177
Riedl Ferenc 268
Riedl Frigyes 261 (2)
Riedl, Richard 239
Rieth 180
Riethmüller: Oetinger 180
Rilke: Dehn 262
Rimann 254
Ripka 226
Risch: Rubruk 270
Rist 231
Rivière: Pogrányi—Nagy .. 262
Robbia: Schubring 257
Rocha 202
Rodd: Gardner 270
Rode 212
Rodocanachi 184, 269
Roeder 275
Rohden 264
Rohe 219
Rohn 223
Rohracher 179
Rolin 238
Rolland 223
Romains 197
Roosevelt 197
Roosevelt: Boér 233
Roosevelt: Boris 233
Roosevelt: Magers 197
Ropers 257
Rops: Mac-Orlan 258
Rosenberg 186, 195, 200, 255
Rosenthal 255
Ross 207
Rossmann: Beroaldo-Bianchini 174
Rostovtzeff 264
Roth 256
Rothacker 263
Rothkirch 256
Rotmann 215
Rovó 174
Röbbeling 259
Rössle 195
Rubruk 270
Ruckdeschel 227
Rudai 192
Rudas 231
Rudersdorf 215
Rudnitzky 245
Rudolf: Kárpáthy—Kravjánszky 267
Ruge: Neher 265
Ruisz 239
Runge 202, 239
Russel, A. J. 181
Russel, E. John 239
Rusznyák: Molnár 252
Rutten: Rocha 202
Ruttkay 254
Ruysbroeck 183
Rückert, Hanns 184
Rückert, Heinz 212
Rüger 209
Rüsche 179
Ryckmans 182

Sachs: Mathesius 273
Sagitz 172
Sajó 239, 254, (4)
Salamon 250
Sales, Franz v.: Müller 183
Sandner 202
Sándor VI. pápa: Rodocanachi 269
Sándor 202
Sándy 253
Sanson 268
Sardesai 269
Sárffy 222
Sárkány 266
Sárközy 249
Sartori 273
Sass 257
Savage 173
Sayers: Harrod 172
Schacht 241
Schacht: Reuter 273
Schaefer 202
Schaller 180, 185
Schatz 226
Schaudig 215
Schaum 189
Schäfer, Franz 209
Schäfer, Hugo 227
Schäfer, Rudolf 222
Scheiner 192
Schenck: Strassburger 251
Schenk, Fritz 205
Schenk, Josef 273
Scherer: Müller 183
Scherr 215
Scherzer 241
Schevill 269
Schierwater 237
Schildheuer 226
Schiller 179
Schilling, Otto 206
Schilling, Rogér 248, 268
Schillmann 269
Schimek 224
Schlechta 273
Schlegel 176, 177
Schlegelberger 207
Schleiermacher: Schütz 182
Schliephacke 235
Schlosser Imre 254
Schlosser, Julius 255
Schmal: Mauriac 184
Schmalenbach 231
Schmeidler 204
Schmid, Ernst Fritz 273
Schmid Gyula 259
Schmidhauer 230
Schmidinger 222
Schmidt, Alfred 248

Schmidt, Carl Walter 270
Schmidt Ferenc 229
Schmidt, Heinrich 177
Schmidt, Heinrich: Bleyer .. 262
Schmidt Imre 197
Schmidt, Karl Ludwig .. 182, 183
Schmidt, Ludwig 239
Schmidt, Marianne 232
Schmidt Sándor 236
Schmidt—Gibichenfels 241
Schmidtkunz 215
Schmitt: Vonier 184
Schmitz, Hans 201
Schmitz, Hermann 257
Schmitz, Richard 196
Schmölders 241
Schmülling 210
Schnee: Jacob 198
Schnee, Heinrich 265
Schneid 177
Schneider, Andrée 241
Schneiser, Arthur 177
Schneider, Camille 273
Schneider, Kurt 252
Schneider, Max 232
Schneller István: Tettamanti 229
Schneller Károly 191
Schnier 239
Schniewind 182
Schoen 203
Schoenbaum 242
Schold 229
Scholten 215
Schopenhauer: Meyer 176
Schor 187
Schor: Berdiajew 206
Schora—Bekmursin—Nogmow 246
Schön: Kelényi 258
Schöne: Horatius 263
Schöner 180
Schöpflin 261
Schötz 215
Schreek 221
Schreiber, Arno 205
Schreiber Erzsébet 263
Schrenck-Notzing 177
Schrieber 187
Schroeder Attila 179
Schroeder, Josef 184
Schrödinger: Heisenberg 249
Schrötter 217
Schubert: Vetter 259
Schubring 257
Schuhmann 201
Schultze 235
Schultze-Pfaelzer 265
Schulze: Ropers 257
Schulze-Nicolai 203
Schumann 200
Schumpeter: Hug 231
Schuschnigg: Lothar 259
Schüching: Kozma 272
Schück 273
Schütz Antal 264
Schütz, Heinz 212
Schütz, Paul 182
Schwarz, Hans: Moeller van den Bruck 199
Schwarz Tibor 206
Schwarzschild 189
Schweitzer 177, 180, 259
Schweitzer: Schneider 273
Schwer 196
Schwerin 215
Scicchitano 245
Scupoli 184
Sebestyén 269
Sebottendorf 177
Seeger 188
Seel 224
Seelbach 204
Seelhammer 179
Segalle 238
Sehnert 218
Seiden 189
Seifert 179
Seillière 262
Seipel 184
Selchow 264, 265
Sell 203
Selz 174
Serényi 229
Sertillanges 182
Seton—Watson 269
Seydel 226
Shaw 250
Shorter 190
Siber von Groote 206
Sieber 221
Siebert 223
Sigismondi 194
Sigloch 242
Silone 194
Simmerlein 215
Simon Ferenc 197
Simon Walter 198
Simon-Milch 237
Simpson 197
Sipos 232
Sixtus VI. pápa: Rodocanachi 269
Skopnik 225
Skultéty: Mendreszóra 247
Smith 173
Sobieski: Janetschek 266
Sohlmann: Schück 273
Sokol: Wulff 228
Sokrates: Kuhn 176
Sokrates: Nietzsche 176
Solowjow: Bokowneff 174
Sombart 195
Sombart: Engel 230
Sommer 207
Somogyi 179
Somos 248
Sonderegger 241
Sonnenfeld: Katona 272
Sonnenthal 273
Sophokles: Reinhardt 263
Sorbelli: Frati 172
Sorel: Cserba 262
Söderhjelm 273
Spaier: Koyré 176
Spektorskij 192
Spencer: Murray 187
Spesz 177
Spett: Geisler 198
Spier 246
Spinner 264
Spinoza: Dunin—Borkowski 271
Spinoza: Hicks 175
Spoerri 182
Spranger: Péter 178
Spreckelsen 269
Springer 270
Staatz 221
Staden 263
Staemmler 188
Stalin: Coudenhove—Kalergi 206
Stanford: Crothers 229
Stange, Alfred 257
Stange, Carl 182
Stavisky: Frank 197
Stavisky: Kessel 272
Stäkler: Bolzano 192
Steche 188
Steed 201
Stefan Paul: Verdi 274
Stefán Valér: Aggházy 226
Stehr: Griese 262
Steier 210
Steigleder 215
Stein Aurél 271
Stein, Erwin 187
Stein Márton 255
Stein: Heinrich 226
Steinacker 198
Steinberg 263
Steinecker 187
Steiner 261
Steinführer 179
Steingräber 228
Steinmann-Bücher 196
Stelzer 218
Stelzig 242
Stemplinger 263
Stendhal: Gunnel 262
Stenger 244 (2)
Stengl 256
Stenzel 248
Stephan 203
Stepun 206, 259
Stern: Petrarca 263
Sternberg 237
Sternberger 177
Stieber 215
Stiegler, Alois 215
Stiegler, Gaston 273
Stifter: Kuh 272
Stimson 192

Stober ... 223
Stoil ... 215
Stokar von Neuform ... 209
Stolte István ... 237
Stolte Iván ... 206
Storkebaum ... 218
Stöhr ... 222
Stöller ... 266
Strachey ... 194
Strassburger ... 251
Strauss, Eugen ... 232
Strauss, Hugo ... 257
Strauss, Richard ... 273
Strehl ... 209
Streit ... 235
Struckmeyer ... 221
Stumpf ... 179
Stux ... 209
Stürtz ... 258
Sugár ... 229
Sulacsik ... 227
Surányi-Unger ... 232, 235
Swift : Taylor ... 262
Szabó Gizella ... 250, 261
Szabó György Piusz ... 184
Szabó István ... 184
Szabó László ... 233
Szalay Jeromos ... 184
Szalay József ... 273
Szalkai : Bartha ... 258
Szandtner ... 192
Szántó ... 184
Széchenyi ... 238
Széchenyi : Angyal ... 266
Széchenyi : Pukánszky ... 273
Székely ... 229
Szekfű ... 197, 268
Szekfü : Hóman ... 267
Szekszárdi : Renner ... 240
Szél ... 255
Széll ... 235
Szende ... 171
Szenes ... 229
Szentirmai ... 190
Szentkirályi ... 173
Szentnémedy ... 253
Szentnémedy : Helders ... 227
Szepesy ... 238
Szilágyi ... 227
Szily : Lórencz ... 259
Szirmay : Komáromy-Hiller . 223
Szivessy ... 223
Szladits ... 218
Szokolay ... 227
Szolnoki ... 232
Szondy ... 209
Szontagh ... 212
Szönyi ... 256
Szterényi József ... 238
Szukováthy : Schmid ... 259
Szundy ... 216
Szvoboda Béla ... 250
Szvoboda Ödön ... 250
Tacitus ... 264
Taeschner ... 195
Tafel ... 221
Takács György ... 244, 245
Takács György : Homolyai .. 245
Takács József ... 271
Takáts ... 192
Tamás, Szent, Aquinói : Pisters ... 176
Tamás, Szent, Aquinói : Schäfer ... 209
Tamás ... 187
Tarangul ... 192
Tarapanoff ... 205
Tarcsay ... 242
Tarján ... 189, 198
Tatarischwili ... 238
Tauffer ... 225
Taylor, Hugh ... 264
Taylor, W. D. ... 262
Techert : Magyary Zoltánné . 176
Telegdi ... 248
Teleki : Inotay ... 147
Teschemacher ... 212
Tettamanti ... 229
Thalheim ... 232, 233, 235
Tharaud, Jean ... 197, 268
Tharaud, Jerome ... 197, 268
Thesing ... 251
Thewrewk-Pallaghy ... 200, 268
Thielle ... 235
Thielicke ... 180
Thieme ... 190
Thienemann : Bleyer ... 262
Thirring ... 274
Thomas ... 249
Thon ... 171
Thorer ... 264
Thököly : Grünhut ... 267
Thurnwald ... 207
Thury ... 172
Tibor ... 249
Tiede, Maria ... 196
Tietze ... 188
Tillmanns ... 218
Tiltman ... 206
Timoshenko ... 236
Timpe ... 249
Tisza ... 250
Tobler ... 196
Toennies : Leemans ... 186
Tolnai ... 261
Tolstoj : Ossipow ... 236
Tomaschek ... 205
Tomberger ... 244 (2)
Tomcsányi János ... 189
Tomcsányi Móric ... 223
Tompa ... 251
Tonelli ... 239
Torday ... 253
Torney ... 257
Tornow ... 212
Tóth Antal ... 184
Tóth Aurél ... 250
Tóth Béla : Nagy ... 261
Tóth György : Nagy ... 219
Tóth Jenő ... 237
Tóth Kálmán ... 182
Tóth László ... 268
Tögel ... 189
Tömörkény : Ortutay ... 261
Török Erzsébet ... 261
Török Pál ... 200
Tragor ... 227
Trautner : Sanson ... 268
Travnik ... 173
Trebitsch : Bangha ... 188
Trefzger ... 177
Treichel ... 235
Trikál ... 180
Tritsch ... 266
Troeblinger ... 209
Troschke ... 212
Trostler ... 261
Trotha : Rosenberg ... 195
Trummer Árpád ... 218, 254 (4)
Trummer Ferenc ... 253
Trute ... 219
Tscharner : Reynold ... 197
Tschitscherin : Spektorskij ... 192
Tschmarke ... 218
Tschuppik ... 266
Tuchaczewski ... 227
Tuchaczewski : Pilsudski ... 227
Tufs ... 180
Turley ... 253
Turóczi-Trostler ... 248, 262
Tübinger ... 182
Tügel ... 185
Tvrdy ... 177

Uebele ... 211
Uhle ... 218
Ujlaki ... 212
Ujlaky-Nagy ... 231
Ulrici ... 252
Umlauff ... 239
Undset : Flaskamp ... 263
Urbán Barnabás ... 248
Urban, Roswitha ... 238
Uttendörfer ... 185

Váczy ... 268
Vajda : Riedl ... 261
Váli ... 209
Valli ... 198
Vámbéry ... 227
Van den Gheyn ... 174
Vándor ... 261
Vanyó ... 184
Várady Géza ... 274
Várady Károly ... 171
Varga Endre ... 228
Varga Ferenc ... 261
Varga István ... 232, 241
Varga László ... 206

Varga Zoltán 268
Vargha Gyula: Mátyás 261
Vargha Gyula: Szabó 261
Varjassy 268
Vas Imre 244 (2)
Vas Imre: Takács 244
Vas Margit 274
Vass 237
Vasskó 173
Vauthier 228
Veelken 221
Veitschberger 192
Vekerdy: Bernhard 216
Velden 196
Verdi 274
Verdi: Werfel 274
Verebély: Bujdosó 251
Veress Gábor 239
Veress Pál 249
Vergilius 263
Vértes 212
Vértesi 183
Verweyen 180
Vetter 259
Vidéky 274
Vietinghoff 195
Vilmos II.: Maccotta 265
Vilmos II.: Mészöly 227
Vilmos II.: Steingrüber 228
Violet 180
Viski: Czakó 246
Vladár 207
Voge 218
Vogel 235
Vogelin 188
Vogels 217
Vogelsang: Tóth 268
Voinovich 260, 261
Volk 221
Volkmar 222
Vollmann 216
Voloszynovich: Takács 244
Voltaire: Ambrózy 271
Vondrák 248
Vonïer 184
Vorwerck 196
Vozka 266
Völgyesi 178, 179, 252

Wagenführ 232
Wagner, J. 187
Wagner, Karl 198
Walde 248
Walker: Beach 200
Walther 216
Waltscheff 191
Walz, Ernst 226
Walz, Gustav 212
Walzel 228
Wandel 216
Waring 194
Warkentin 252
Warnack 199
Waser 274
Wasiliewski 266
Wasmann 251
Wassermann: Turóczi-Trostler 262
Waterman 269
Weber: Trefzger 177
Weber, Adolf 232
Weber, Franz 241
Weber, Heribert 244
Weber, Max 232
Weber, Max: Engel 230
Weber, Rudolf: Loisch 262
Wecken 195
Wegener, G.: Wunderlich 200
Wegener, Kurt 250
Wegner 246
Weichs 196
Weidlein 248
Weigmann 199
Weil 253
Weill 173
Weinreich 212
Weinstein 198
Weisgerber: Schmidt 248
Weismantel 183
Weiss 196
Weissberg 233
Weisshaar 203
Weiszmann 244
Weitzdörfer 198
Wekerle 250
Welker 216
Wellmann 171
Wells 193, 274
Weltner 205
Wenzl 179
Werfel 182, 274
Werfel: Verdi 274
Werner 189
Wernick 205
Weöres 248
Wersig 204
Werz 221
Wesendonk 186
Weye: Jeans 248
Weyl: Jeans 249
Weyl: Ortega y Gasset 176
Whewell: Mackintosh 180
White 241
Wieber 262
Wiedenfeld: Goetz 264
Wieser 179
Wieser: Lamprinopoulos 231
Wilamowitz-Moellendorff 263
Wilamowitz-Moellendorff: Förster 271
Wilhelm Jenő: Pajor 221
Wilhelm, Julius: Ehrenzweig 230
Will 184
Willi 196
Willmann 177
Windischgrätz: Müller 266
Wingfield-Stradford 190
Winkler, Walter 221
Winkler, Wilhelm 191
Winsler 237
Winter 242
Winterholler 274
Wirsing 193
Wischer 242
Wischmeyer 203
Wiskemann 200
Wismann: Hunke 239
Witauschek 271
Wizenmann 182
Woelck 216
Woestmann 218
Wohlgemuth 193
Wolf Ernő 222
Wolf, K. L. 230
Wolff, Hans 212
Wolff, Martin 209
Wolkan: Csatkai 256
Wollny 224
Wolpert 224
Woodward 235
Wölfer 254 (2)
Wulff 228
Wunderlich 200
Wundt: Goitein 248
Wust 177, 264

Zádor 274
Zahn 258
Zakariás 210
Zaleski 200
Zalka: Póda 184
Zanker 271
Zanobini 226
Zappa 228
Závodszky 261
Zeck 191
Zeddies 179
Zeeland 235
Zeigan 241
Zellerhoff 218
Zellmann 219
Zetto: Sartori 273
Zey: Sell 203
Zichy 190, 268
Zimmer 250
Zimmereimer 225
Zimmermann 195
Zimmern 193
Zinzendorf: Uttendörfer 185
Zola: Schreiber 263
Zolnai 248
Zopfy 219
Zrinyi: Drasenovich 260
Zrzavy 237
Zsigmond: Hóman 267
Zucker 241
Zurmühl 218
Zweig 274
Zwingli 185

A Fővárosi Könyvtár kurrens folyóiratainak és napilapjainak jegyzéke. 1934.

Alphabetisches Verzeichnis der laufenden Zeitschriften u. Zeitungen der Stadtbibliothek. 1934. — Alphabetical list of periodicals and newspapers currently received in the Library. 1934.

I. Központi könyvtár. — Zentrale. — Central.

A cím utáni zárójelben levő szám, pl. (10) azt jelenti, hogy a folyóirat hányszor jelenik meg évente. A jobboldali oszlopban levő szám, pl. **2024** jelzi a raktári helyszámot.

Administration Locale, L'. Bruxelles (szbtl). **X 2223**
Adó, Az (10) **2024**
Akadémiai Értesitő. Bp. (12) **3453**
Állatorvosi Lapok. Bp. (24) **1662**
Allgemeines Statistisches Archiv. München (2) **3919**
Amatőr, Az. Bp. (12) (Azelőtt: Rádió- és fotoamatőr) **X 2107**
American City, The. New York (12) **4020**
American Journal of International Law. Washington (4) **2734**
American Journal of Sociology, The. Chicago (6) **3337**
American Political Science Review. New York (4) **3727**
Amerikai Magyar Népszava
Amtsblatt d. Stadt Berlin. Berlin (52) **1244**
Amtsblatt d. Stadt Wien. Wien (104) **690**
Ankara. Ankara (52)
Annalen d. Gemeinwirtschaft. Genf (4) **2725**
Annals of the American Academy of Political and Social Science. Philadelphia (6) **3057**
Anthropologie, L'. Paris (6) **2669**
Anthropos. Wien (6) **1218**
Anya- és Csecsemővédelem. Bp. (12) **X 2062**
Arbeit u. Staat. Berlin (52) **672**
Arbeiterschutz. Wien (24) **1232**
Archeologiai Értesitő. Bp. (szbtl.) **531**
Archiginnasio, L'. Bologna (6) **0200/34**
Archiv f. Anthropologie. Braunschweig (4) **1296**
Archiv f. Buchgewerbe. Lpzg (4) **0204/25**
Archiv f. d. Gesamte Psychologie. Lpzg (4) **4895**
Archiv f. Kriminologie. Lpzg (16) **4924**
Archiv f. Kulturgeschichte. Lpzg (4) **4718**
Archiv f. Orientforschung. Berlin (6) **A 50.05/31**
Archiv d. Öffentl. Rechts. Tübingen (3) **3448**
Archiv. f. Rassen- u. Gesellschaftsbiologie. Lpzg (4) **3339**
Archiv f. Rechts- u. Sozialphilosophie. Berlin (4) **3765**
Archiv f. Religionswissenschaft. Lpzg (4) **2168**
Archivio Storico Italiano. Firenze (4) **2573**
Asiatic Review, The. London (4) **A 50.05/9**
Athenaeum. Bp. (6) **3900**
Atlantis. Berlin (12) **1892**
Auslese, Die. Berlin (12) **X 2202**

Babyloniaca. Paris (4) **A 50.05/30**
Bank-Archiv. Berlin (24) **1132**
Bányászati és Kohászati Lapok. Bp. (24) **4447**
Baromfitenyésztők Lapja. Bp. (24)
Békés Vármegye Hivatalos Lapja. Gyula (26—30) **562**
Belügyi Közlöny. Bp. (52) **1003**
Berliner Tageblatt **87**
Betriebswirtschaft. Stuttg. (12) **1113**
Bibliofilia, La. Firenze (12) **1682**
Bibliographie de Belgique. Bruxelles (12) **01504/7**
Bibliographie de la France. Paris (52) **01504/4**
Bibliographie d. Sozialwissenschaften. Berlin (12) **01630/4**
Biometrika. Cambridge (4) **752**
Biztositási és Közgazdasági Lapok. Bp. (26)
Boletin d. Ministerio d. Agricultura. Buenos Aires (4) **924**
Bőripari Munkás. Bp. (26)
Budai Napló. Bp. (52) **071/21**
Budapesti Déli Kerületi Közlöny. Bp. (52) **Bq 330/7**
Budapest Székesfőváros Statisztikai Havifüzetei. Bp. (12) **B 310/6**
Budapest Székesfőváros Törvényhatósági Bizottsága Közgyűléseinek Jegyzőkönyvei Bp. (szbt.) **Bq 352/85 Bq 352/4** és **757**
Budapesti Hirlap **72**
Budapesti Közlöny. Bp. (naponként) **74**
Budapesti Szemle. Bp. (12) **3440** és **3441**
Bulletin Bibliographie. Paris (12) **0105/1**
Bulletin of the British Library of Political Science. London (4)
Bulletin Intern. de la Protection de l'Enfance. Bruxelles (11) **2535**
Bulletin of the New York Public Library. New York (12) **0274/27**
Bulletin de la Société Francaise d'Habitations à Bon Marché. Paris (4) **3333**
Bulletin Trimestriel de l'Organisation Hygiene. Geneve (4) **x 2219**
Bundesgesetzblatt. Wien (szbt.) **823**
Bücherei, Die. Lpzg. (4) **0205/3**
Büntetőjog Tára (Magy. Jogi Szemle melléklete). Bp. (10) **4835**
Büntetőjogi Döntvénytár (Jogtud. Közl. mell.). Bp. (10) **K 3400/29**
Byzantinische Zeitschrift. Lpzg (4) **A 49.05/2**

Cahiers d'Art. Paris (12) **1985**
Cél, A. Bp. (12) **4467**
Christliche Kunst, Die. München (12) **1951**
Commercial Review, The. London (12)
Connoisseur, The. London (12) **1770**
Corriere della Sera **104**
Corvina. Bp. (2) **1653**
Cultura, La. Milano (4) **1479**

Daily Mail **100**
Debreceni Szemle. Debrecen (12) **2737**
Deutsche Gemeindebeamten-Zeitung (Azelőtt: Rundschau f. Kommunalbeamte). Berlin (52) **1075**
Deutsche Literatur-Zeitung. Berlin (52) **01543/18**

Deutsche Medizinische Wochenschrift. Berlin-Lpzg (52) **1636**
Deutsche Rundschau. Berlin (12) **4647**
Deutsche Volkswirt, Der. Berlin (52) **1805**
Deutsche Wirtschafts-Zeitung. Berlin (24) **1234**
Deutsche Zeitschrift f. Wohlfahrtspflege. Berlin (12) **2957**
Deutscher Geschichtskalender. Lpzg (12) **K 9000/1** és **3435**
Deutscher Glaube. (Azelőtt: Kommende Gemeinde) Lpzg (6) **X 2224**
Deutsches Statistisches Zentralblatt. Lpzg (10) **749**
Deutsches Tuberkulose-Blatt (D. Med. Wochenschr. mell.) Lpzg (12) **x 2268**
Deutschlands Erneuerung. München (12) **2031**
Diarium. Bp. (8) **x 2141**
Dolgozatok. Szeged (2) **2654**
Dolgozó Asszonyok Lapja. Bp. (24) **X 2221**

Economic Journal, The. London (4) **3243**
Economist, The. London (52) **611**
Economiste Francais, L'. Paris (52) **553**
Egészség. Bp. (12) **3047**
Egészségpolitikai Szemle. Bp. (12) **x 2260**
Egyenlőség. Bp. (52) **1063**
Egyetemes Philologiai Közlöny. Bp. (10) **4442**
EkonomiskTidskrift. Uppsala (12) **4561**
Elektrotechnika. Bp. (24) **1660**
Elektrotechnische Zeitschrift. Berlin (52) **1669**
Élet. Bp. (26) **1694**
Életreform. Szentendre (10)
Ellenőr, Az. Bp. (52) **x 505**
Ellenzék **105**
Énekszó. Bp. (6—7)
Építőipari Szemle. (Vállalkozók Lapja mell.) Bp. (12) **2912**
Építőmunkás. Bp. (24) **51**
Erdélyi Helikon. Kolozsvár (12) **2854**
Erdélyi Lapok **223**
Erdélyi Múzeum. Kolozsvár (12) **2659**
Erkenntnis. Lpzg (10) **2548**
Esperanto. Genève (12) **1775**
Esprit International, L. Paris (4) **2993**
Est, Az **20**
Esti Kurir **192**
Esztétikai Füzetek. (Képzőműv. mell.) Bp. (12)
Ethnographia. — Népélet. Bp. (4) **4364** és **2575**
Europäische Revue. Lpzg (12) **2562**

Filmkultúra. Bp. (12)
Finanz-Archiv. Stuttg. (2) **3668**
Finnisch-Ungarische Forschungen. Helsinki (szbt.) **X 2225**
Firenze. Firenze (12) **1968**
Fischers Zeitschrift f. Verwaltungsrecht. Lpzg (6) **3646**
Fogorvosi Szemle. Bp. (12) **2399**
Fogtechnikai Szemle. Bp. (12) **2687**
Forschungen und Fortschritte. Berlin (36) **1861**
Fotó-Amatőr. Bp. (12) **X 2234**
Fotoművészeti Hirek. Bp. (12) **2873**
Földrajzi Közlemények Bp. (10) **3922**

Főváros és Környéke. Rákospalota (12)
Fővárosi Hirlap. Bp. (52) **Bq 352/68**
Fővárosi Közlöny. Bp. (52) **Bq 352/3** és **K 3520/58**
Fővárosi Ujság. (Azelőtt: Városfejlesztés.) Bp. (24) **1958**
Frankfurter Zeitung **92**
Frau, Die. Berlin (12) **1211**
Funk. Berlin (52) **1782**
Furche, Die. Berlin (4) **X 2201**
Független Budapest. Bp. (52) **Bq 352/61**
Független Szemle. Bp. (10)

Gazdasági Szemle. Bp. (24)
Gazette de Hongrie. Bp. (52) **226**
Geisteskultur. (Azelőtt: Monatschriften d. Commenius-Gesellsch.) Berlin (12) **4698**
Geistige Arbeit. (Azelőtt: Minerva-Zft.) Berlin (24) **2583**
Gemeindetag, Der. (Azelőtt: Städtetag) Berlin (24) **1628**
Genova. Genova (12) **1933**
Geographische Zeitschrift. Lpzg (6) **4796**
Gesundheits-Ingenieur. München (52) **1750**
Gnomon. Berlin (12) **2586**
Grafológia. Bp. (12) **X 2218**
Gyermekvédelem, A. Bp. (12) **1911**
Gyógyászat. Bp. (52) **1320**

Hadirokkantak Lapja. Bp. (52)
Hadtörténelmi Közlemények. Bp. (4) **3462**
Hammer, Der. Lpzg (24) **2013**
Hibbert Journal. London (4) **4942**
Hilfe, Die. Berlin (24) **1196**
Hiradó
Historische Vierteljahrschrift. Dresden (4) **2343**
Historische Zeitschrift. München (6) **4756**
Hitel. Bp. (48)
Hiteljog Tára. (Magyar Jogi Szemle mell.) Bp. (10) **2395**
Hiteljogi Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) Bp. (12) **K 3400/28**
Hivatalos Árjegyzés. Bp. (52) **Bq 381/16** és **Bq 381/29**
Hivatalos Közlöny. (Vallás- és közoktatásügyi min.) Bp. (24—30) **1116**
Hochland. München (12) **4702**
Honi Ipar. Bp. (24)
Honvédségi Közlöny. Bp. (20) **1156**

Ifjúsági Vezető. Bp. (12) **2709**
Igazság. Bp. (52)
Igazságügyi Közlöny. Bp. (12) **628**
Illatszerész, Az. Bp. (24)
Illustration, L'. Paris (52) **182**
Illustrierte Zeitung. Lpzg (52) **120**
International Affairs. London (6) **X 2011**
International Conciliation Special Bulletin. New York (12) **3105**
International Labour Review. London (12) **X 2028**
Iparoshirlap. Bp. (12)
Írás, Az. Bp. (12) **X 2169**
Irodalomtörténet. Bp. (8) **4478**
Irodalomtörténeti Közlemények. Bp. (4) **3302**
Islam, Der. Berlin (4) **A 50.27/3**

Jahrbuch d. Bodenreform. Jena (4) 3410
Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik. Jena (6) 3051
Jegyző Árvaházi Közlöny. Bp. (24)
Jegyzőkönyv a Kerületi Elüljárók Értekezleteiről. Bp. (szbt.) Bq 352/56
Jogállam. Bp. (10) 3745
Jogtudományi Közlöny. Bp. (24) 62
Journal of the American Medical Association. Chicago (52) 1866
Journal du Droit International. Paris (12) 2730
Journal des Economistes. Paris (12) 3916
Journal of Political Economy. Chicago (6) 3709
Journal de la Société Hongroise de Statistique. Bp. (4) 2855
Journal de la Société de Statistique de Paris. Paris (12) 4848
Jövő Útjain, A. Bp. (4) 2663
Jövőnk. Bp. (52) 1951
Juristische Wochenschrift. Lpzg (24) 1415

Kalangya. Szabadka (12) X 2231
Kamarai Közlöny. Bp. (24) B 386/200
Kant Studien. Berlin (4) 4661
Karpathenland. Reichenberg (4) 2890
Kartelljog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. X 2072
Katolikus Szemle. Bp. (10) 3891
Kávések Lapja. Bp. (24)
Keleti Közlöny. Bp. (20—24) A 49.05/25
Keleti Szemle. Bp. (szbtl.) A 50.05/2
Keleti Ujság 208
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesítője. Bp. (12)
Kéményseprőmunkás. Bp. (12)
Képzőművészet. Bp. (10) 1862
Kerék, A. Bp. (12) 2177
Kereskedelmi Hirlap. Bp. (szbt.)
Kereskedelmi Jog. Bp. (12) 1023
Keresztyén Igazság. Sopron (12)
Kertészet. Bp. (12) 2811
Kisiparosok Lapja. Bp. (24)
Kommune, Die. Bp. (12) 1922
Korrespondenzblatt d. Gesamtvereins d. Dtschen Geschichts- u. Altertumsvereine. Berlin (szbtl.) 687 1969
Korunk Szava. Bp. (24) 1950
Kölner Vierteljahrshefte f. Soziologie. Lpzg (4) 2710
Könyvkötők Lapja. Bp. (26)
Közgazda, A. Bp. (12) X 2069
Közgazdasági Szemle. Bp. (12) 3041
Közigazgatási Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) Bp. (szbt.) K 3400/27
Közigazgatási Közlöny. Bp. (12) 1329
Közlekedés. Bp. (12) 530
Közmunka. Bp. (26) 1019
Központi Értesitő. Bp. (52)
Községfejlesztés. Bp. (12) 1793
Községi Közlöny. Bp. (52) 1127
Köztelek. Bp. (104) 39
Kunst, Die. München (12) 1681
Kühn-Archiv. Berlin (szbt.) 4777
Külügyi Szemle. Bp. (4) 2391

Landwirtschaftliche Jahrbücher. Berlin (3) 1393
Levéltári Közlemények. Bp. (4) 2470
Levente. Bp. (24) 1860
Library Journal, The. New York (22) 0200/31
Library World. London (12) 0200/25
Light, The. Lahore (52)
Literarisches Zentralblatt. Lpzg (24) q 01504/37
Literatur. Stuttg. (12) 1217
Literatura. Bp. (12) 1767
Logos. Tübingen (3) 4722

Magánalkalmazott, A. Bp. (12) 1042
Magánjog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) 2396
Magánjogi Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) Bp. (szbt.) K 3400/31
Magyar Biztositástudományi Szemle. Bp. (4) X 2227
Magyar Botanikai Lapok. Bp. (1) 2095
Magyar Detektiv. Bp. (24) B 351/97
Magyar Épitőművészet. Bp. (12) 1002
Magyar Figyelő. Pozsony (4) X 2229
Magyar Front. Bp. (52) X 2178
Magyar Gyáripar. Bp. (24) 508
Magyar Gyümölcstermelők Lapja. Bp. (36)
Magyar Hirlap 134
Magyar Ipar. Bp. (24) (1870—78: Anyagi Érdekeink.) 1158
Magyar Iparművészet. Bp. (10) 511
Magyar Irás. Pozsony (10) X 2232
Magyar Jogi Szemle. Bp (10) 2344
Magyar Kálvinizmus. Bp. (10)
Magyar Kereskedelem és Pénzügy. Bp. (52) 1880
Magyar Kereskedők Lapja. Bp. (52) 1016
Magyar Kir. Közig. Bíróság Közigazg. Osztályának Döntvényei. Bp. 1403
Magyar Kir. Közig. Bíróság Pénzügyi Osztályának Döntvényei. Bp. 1402
Magyar Kisebbség. Lugos (24) 2617
Magyar Kórház. Bp. (12) X 2200
Magyar Könyvviteli Folyóirat. Bp. (12) 2460
Magyar Közélelmezés. Bp. (szbtl.) 1432
Magyar Közélet. Bp. (24)
Magyar Középiskola. Bp. (10) 4675
Magyar Közgazdaság. Bp. (52) 2914
Magyar Közigazgatás. Bp. (52) 42
Magyar Kultúra. Bp. (24) 4694
Magyar Külpolitika. Bp. (24) 1838
Magyar Lloyd. Bp. (12) 232
Magyar Mérnök- és Épitészegylet Közlönye. Bp. (52) 532
Magyar Minerva. Pozsony (10) X 2233
Magyar Művelődés. Bp. (6) 2799
Magyar Művészet. Bp. (12) 1700
Magyar Nemzetgazda. Bp. (52) 1153
Magyar Nyelv. Bp. (10) 4298
Magyar Nyelvőr. Bp. (10) 4635
Magyar Országos Szabványok. Bp. (szbt.) 1984
Magyar Paedagógia. Bp. (10) 3171
Magyar Pénzügy. Bp. (52) 1006
Magyar Statisztikai Szemle. Bp. (12) 2487
Magyar Szemle. Bp. (12) 2698

Magyar Szövetkezés. (Azelőtt: Országos Központi Hitelszövetkezeti Értesítő.) Bp. (26) 1498
Magyar Törvénykezés. Bp. (24) 2786
Magyar Ujság 236
Magyar Ut. Bp. (12) X 506
Magyar Utazó Kereskedő. Bp. (12) 1
Magyar Zsidó Szemle. Bp. (4) 2173
Magyarországi Rend. Tára. Bp. (12) K 3400/9
Magyarosan. (Magyar Nyelv mell.) Bp. (10) 1959
Magyarság 173
Mathematikai és Természettudományi Értesítő. Bp. (1) 2656
Medizinische Klinik. Wien (52) 1328
Menestrel, Le. Paris (52) 1687
Mercure de France. Paris (24) 4456
Mértékügyi Közlemények. Bp. (szbtl.) X 2205
Mezőgazdasági Közlöny. Bp. (12) 2872
Mezőgazdasági Kutatások. Bp. (12) 2891
Mind. London (4) 4251
Minerva. Bp. (10) 2459
Mitteilungen aus der Historischen Literatur. Berlin (4) 2251
Mitteilungen d. Österr. Institutes f. Geschichtsforschung. Innsbruck (4) 4329
Monatshefte f. Baukunst. Berlin (12) (Azelőtt: Wasmuths —) 1225
Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs. Wien (12) 1910
Monatsschrift f. Kriminalpsychologie u. Strafrechtsreform. Heidelberg (12) 2115
Monde Slave, Le. Paris (12) 2623
Mone. Bp. (12) 1658
More Books. Boston (12) 0205/17
Move. Bp. (24) 179
Municipal Engineering and the Sanitary Record. London (52) 1754
Municipal Journal and Public Werks Engineer. London (52) 34
Munkásifjú. Pécs (24) 2941
Munkaügyi Közlöny. Bp. (24) 1690
Munkaügyi Szemle. Bp. (12) 2716
Musik, Die. Stuttg. (12) 1683
Münchener Medizin. Wochenschrift. München (52) 1188
Műszaki Lap. Bp. (12)

Nagy-Magyarország. Bp. (12) 1879
Napkelet. Bp. (10) 2223
Napló 235
Nation, The, New York (52) 1258
Nation u. Staat. Wien (52) 2749
Naturwissenschaften, Die. Berlin (52) 1637
Nemzetgazdasági Napló. Bp. (12)
Nemzeti Élet. Bp. (52) 1651
Nemzeti Művészet. Bp. (10) 1986
Nemzeti Ujság 167
Nemzetközi Jog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) 2902
Nemzetnevelés. Bp. (24) 1748
Népegészségügy. Bp. (24) 2580
Népszava 38
Néptanitók Lapja. Bp. (48) 1128
Népünk és Nyelvünk. Bp. (12) 2878
Neue Freie Presse 77
Neue Literatur. Lpzg (12) 0168/3
Neue Rundschau, Die. Berlin (12) 4455
Neugeist. (Azelőtt: Weisse Fahne, Die.) Pfullingen (12) 2943
New Statesman. London (52) 1098
New York Libraries. New York (4) 0200/69
Niemeyers Zeitschrift f. Internationales Recht. München (6) 2037
Nineteenth Century and After. London (12) 4449
North American Review, The. New York (12) 4490
Nouvelle Revue Francaise, La. Paris (12) 2636
Nouvelle Revue de Hongrie. (Azelőtt: Revue —) Bp. (12) 4255
Növényvédelem. Bp. (12) 2816
Numizmatikai Közlöny. Bp. (szbt.) 739
Nuova Antologia. Róma (24) 4453
Nyelvtudományi Közlemények. Bp. (szbtl.) 4428
Nyugat. Bp. (24) 4452
Nyukosz. Bp. (szbt.) 1497
Omke. Bp. (52) 140
Orient u. Occident. Lpzg (12) A 47.05/25
Orientalische Literaturzeitung. Lpzg (12) 01694/10
Országos Kereskedelmi Közlöny. Bp. (szbt.)
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. Bp. (10) 4429
Országos Törvénytár. Bp. (24—30) 655
Orvosi Hetilap. Bp. (52) 1388
Orvostudományi Szemle. Bp. (12) 2652
Ostasiatische Rundschau. Berlin. (Azelőtt: Asien) (12) A 50.05/13
Ostasiatische Zeitschrift. Berlin (4) A 50.05/16
Öntőde. Bp. (24)
Österreichische Gemeinde-Ztg. Wien (24) 1685
Österreichische Volkswirt, Der. Wien (52) 1073

Padova. Padova (12) 1873
Pannonhalmi Szemle. Pannonhalma (4) 2649
Pantheon. München (12) 1823
Pásztortűz. Kolozsvár (26) 1699
Pénzintézeti Tisztviselők Lapja. Bp. (12) 1361
Pénzpiac. Bp. (12)
Pénzügyi Fogalmazók Lapja. Bp. (12) 1954
Pénzügyi Hirlap. Bp. (24) 1953
Pénzügyi Közlöny. Bp. (30—36) 3517
Pénzügyi Kurir. Bp. (52) 1976
Pénzvilág. Bp. (36) 3661 és 177
Perjogi Döntvénytár. (Jogtud. Közl. mell.) (szbt.) K 3400/38
Pester Lloyd 75
Pesti Hirlap 73
Pesti Napló 128
Pesti Tőzsde. Bp. (52) 200
Pesti Városháza, A. Bp. (12) Bq 051/118
Pestmegye. Bp. (52) Bq 071/66
Petermanns Mitteilungen aus Justus Perthes Geographischer Anstalt. Gotha (12) 1033
Philobiblon. Wien (12) 2955
Philosophisches Jahrbuch d. Görres-Gesellsch. Fulda (4) 0161/3
Pilishegyvidéki Hirek. Budakalász (52) Bq 071/65

Polgári Jog. Bp. (12) 2821
Polgári Törvénykezési Jog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) 2342
Political Science Quarterly. New York (4) 3713
Prágai Magyar Hirlap 201
Prager Rundschau. Prága (6) X 2084
Preussische Jahrbücher. Berlin (12) 4691
Proceedings of the Academy of Political Science. New York (2) 2849
Protestáns Szemle. Bp. (12) 4432
Psychotechnische Zeitschrift. München (6) 1756

Rádióélet. Bp. (52) 1881
Rádióujság. Bp. (52) 1762
Radiowelt. Wien (52) 1820
Református Élet. Bp. (52) 1994
Reichs-Arbeitsblatt. Berlin (48) 952
Reichs-Archiv. (Azelőtt: Preussisches Archiv) Berlin (szbt.) 2250
Reichsgesetzblatt. Berlin (szbt.) 3643
Reichsgesundheitsblatt. Berlin (52) 1751
Reichspost 216
Reichsverwaltungsblatt. (Azelőtt: Preussisches Verwaltungsblatt.) Berlin (52) 691
Reklámélet. Bp. (12) 1975
Résumé Mensuel d. Travaux de la Société d. Nations. Genève (12) 1640
Részvényes, A. Bp. (52) 227
Review of Reviews. London (12) 4786
Revue des Arts Asiatiques. Paris (4) A 50.05/36
Revue Communale. Paris (12) 3968
Revue des Deux Mondes. Paris (24) 3298
Revue de Droit International. Genève (4) 2736
Revue d'Économique Politique. Paris (6) 3672
Revue d'Économie Sociale & Rurale. (Azelőtt: Reforme Sociale.) Paris (6) 4460
Revue des Établissements de Bienfaisance et d'Assistance. Paris (6) 3888
Revue des Études Hongroises. Paris (4) 2685
Revue Générale du Droit, de la Législation et de la Jurisprudence en France et á l'Étranger. Paris (4) 2596
Revue Hebdomadaire. Paris (52) 4929
Revue Historique. Paris. (6) 4927
Revue de l'Institut du Sociologie. Bruxelles (4) 2755
Revue Internationale de Sociologie. Paris (12) 4846
Revue Internationale du Travail. Genève (12) 2537
Revue Municipale. Paris (12) 698
Revue de Paris. Paris (24) 4814
Revue Politique et Parlementaire. Paris (12) 3476
Revue des Sciences Politiques. Paris (4) 3725
Revue des Sciences Religieuses. Strassbourg (4) 2572
Revue Universelle. Paris (12) 2704
Rokkantegyleti Értesitő. Bp. (12)
Rumänischer Lloyd. Kolozsvár (52) 184

Saint Louis Public Library. St. Louis (12) 02512/8
Sajtó. Bp. (12) 2787
Schmollers Jahrbuch f. Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft im Deutschen Reiche. München (4) 3052
Schönere Zukunft. Wien (52) 1912
Scientia. Milano (12) 3872
Secolo Illustrato. Milano (12) 1752
Social Forces. Baltimore (4) 2815
Sociala Meddelanden. Stockholm (12) 4556
Société des Nations. Bern (12) 2384
Sociologus. (Azelőtt: Zeitschrift f. Völkerpsychologie.) Lpzg (4) 2588
Soziale Praxis u. Archiv. f. Volkswohlfahrt. München (52) 587
Spectator, The. London (52) 1337
Speculum. (4) 2784
Statisztikai Havi Közlemények. Bp. (12) 4444
Stimmen der Zeit. Freiburg (12) 4644
Stud. Bp. (naponta) 1987
Sudhoffs Archiv für die Geschichte der Medizin. Lpzg (61) 4955
Survey, The. London (24) 3588
Süddeutsche Monatshefte. München (12) 4709
Szabadalmi Közlöny. Bp. (24) 579
Szabadság. (Azelőtt: Előörs.) Bp. (52) 1830
Szakszervezeti Értesitő. Bp. (12) 6533
Szalézi Értesitő. Rákospalota (10) X 2203
Századok. Bp. (4) 3049
Századunk. Bp. (6) 2668
Szent György. Bp. (24) 1875
Széphalom. Szeged (12) 1784
Szinházi Élet. Bp. (52) B 792/48
Szociális Orvostudomány. Bp. (12)
Szocializmus. Bp. (12) 3359
Szombat. Bp. (52)
Szövetkezeti Értesitő. Bp. (52) 1266

Tanú, A. Bp. (6) X 2199
Társadalombiztositási Közlöny. Bp. (24) 4362
Társadalompolitikai Füzetek. Bp. 2173
Társadalomtudomány. Bp. (6) 2450
Tägliche Praxis. Wien (12) X 2078
Technik und Wirtschaft. Berlin (12) 2662 és 1665
Technisches Gemeindeblatt. Berlin (24) 695
Temps, Le 109
Tenger, A. Bp. (12) 1260
Tenrikyo. Teuri, Nara. (Japán) (24)
Tér és Forma. Bp. (12) 1801
Térképészeti Közlöny. Bp. (szbtl.) X 2230
Természet, A. Bp. (24) Bq 727/14
Természettudományi Közlöny. Bp. (12) 4992
Testnevelés. Bp. (12) 2648
Theologia. Bp. (4)
Theologiai Szemle. Debrecen (6) 2673
Theologische Revue. Münster (20) 1638
Therapia. Bp. (12) 1689
Times, The 79
Times Literary Supplement. London (52) 113
Toll, A. Bp. (szbt.) X 2198
Town & Country Planning. (Azelőtt: Garden Cities.) London (4) 3893
Tőke. Bp. (24) 1896
Tőzsdei Kurir. Bp. (52) Bq 387/52
Tuberkulózis. Bp. (12) X 2196
Turán. Bp. (4) A 50.05/7

Turisták Lapja. Bp. (12) **2726**
Turul. Bp. (szbt.) **557**
Tüdőbeteggondozás és Tuberkulózis. Bp. (24) **743**
Typographia. Bp. (52) **36**

Új Budapest. Bp. (52) **189**
Új Gazdaság. (Azelőtt: Magyar Külkereskedelem.) Bp. (24) **162**
Új Idők. Bp. (52) **1790**
Új Nemzedék **164**
Új vívmányok. Bp. (12) **x 2265**
Ujság **224**
Umschau, Die. Frankfurt a. M. (52) **734**
Ungarische Jahrbücher. Berlin (4) **2085**
Ungarische Rundschau. Bp. (12) **1957**
Ungarischer Volkswirt. Bp. (12) **x 2267**
Unitárius Értesitő. Bp. (12) **1980**
Ügyvédi Kamarai Közlöny. Bp. (szbt.) **B 347/9**
Üzlet, Az. Bp. (52)

Vállalkozók Lapja. Bp. (52) **70**
Vallee du Danube, La. Bp. (10)
Vármegye. Bp. (36) **55**
Város, A. Bp. (52) **228**
Városi Szemle. Bp. (6) **3720** és **K 3520/35**
Városi Ujság. Bp. (5) **203**
Városok Lapja. Bp. (12) **998**
Védjegyes Áru. Bp. (12)
Verhandlungen d. Ung. Ärztl. Gesellschaften. Bp. (24) **x 2130**
Verkehrstechnik. Berlin (52) **1330**
Vie Communale et Départementale, La. Paris (12) **2705**
Vierteljahrschrift f. Sozial- u. Wirtschaftsgeschichte. Stuttg. (4) **3518**
Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung. Berlin (4) **1769**
Vierteljahrshefte zur Statistik d. Deutschen Reichs. Berlin (4) **940**
Vizügyi Közlemények. Bp. **3360**
Volkswohl. Wien (12) **2499**

Welt d. Islams, Die. Berlin **A 50.05/8**
Weltkunst. Berlin (52) **219**
Weltwirtschaftliches Archiv. Jena (4) **4394**
Wiener Medizinische Wochenschrift. Wien (52) **1686**
Wiener Wirtschafts-Woche. Wien (52) **229**
Wiener Zeitschrift f. d. Kunde d. Morgenlandes. Wien (4) **A 50.05/12**
Wilson Bulletin. New York (10) **0205/19**
Wirtschaft u. Statistik. Berlin (24) **1649**
Wirtschaftliche Rundschau f. Deutschland u. Ungarn. Bp. (12) **x 2187**
Wirtschafts-Berichte der Geldinstituts-Zentrale. Bp. (4) **2732**

Zeitschrift f. Ästhetik z. Allg. Kunstwissensch. Stuttg. (4) **2980**
Zeitschrift f. Bücherfreunde. Lpzg (6) **q 0900/9**
Zeitschrift d. Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Lpzg (4) **A 50.05/1**
Zeitschrift f. Ethnologie. Berlin (6) **4961**
Zeitschrift f. Geopolitik. Berlin (12) **2552**
Zeitschrift f. d. Gesamte Staatswissenschaft. Tübingen (6) **3046**
Zeitschrift f. Handelswissenschaftliche Forschung. Lpzg (12) **2582**
Zeitschrift f. Indologie u. Iranistik. Lpzg (2) **A 50.05/19**
Zeitschrift f. Kunstgeschichte. (Azelőtt: — Bildende Kunst.) Lpzg (12) **1760**
Zeitschrift f. Menschenkunde. Heidelberg (6) **2953**
Zeitschrift f. Musik. Lpzg (12) **2578**
Zeitschrift f. Nationalökonomie. Wien (5) **x 2041**
Zeitschrift f. Organisation. Berlin (24) **1837**
Zeitschrift f. Öffentliche Wirtschaft. (Azelőtt: Zft. f. Kommunalwirtsch.) Berlin (12) **1242**
Zeitschrift f. Öffentliches Recht. Wien (4) **2397**
Zeitschrift f. Parapsychologie. Lpzg (12) **2868**
Zeitschrift f. Politik. Berlin (4) **3473**
Zeitschrift d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgeschichte. Weimar (1) **3537**
Germanistische Abteilung
Kanonistische Abteilung
Romanistische Abteilung
Zeitschrift f. Semitistik u. Verwandte Gebiete. Lpzg (2) **A 50.05/20**
Zeitschrift f. Sozialforschung. Lpzg (3) **x 2159**
Zeitschrift f. Vergleichende Rechtswissenschaft. Stuttg. (3) **4009**
Zeitschrift f. Volksernährung. Berlin (24) **1794**
Zeitschrift f. Völkerrecht. Breslau (4) **3547**
Zeitschrift f. Wohnungswesen. Berlin (24) **619**
Zene, A. Bp. (24) **2757**
Zentralblatt f. Bibliothekswesen. Lpzg (12) **0200/33**
Zentralblatt f. d. Ges. Medizin. Lpzg (52) **2900**
Zentralblatt f. Gewerbehygienie u. Unfallverhütung. Lpzg (12) **1198**
Zentralblatt f. Jugendrecht u. Jugendwohlfahrt. Berlin (12) **2954**
Zsidó Szemle. Bp. (24) **1229**

Yach Turkestan. Berlin (12)

II. Fiókkönyvtárak. — Filialen. — Branches.

A római számok a fiókkönyvtárak számát jelzik.

Budapesti Hirlap IV., VII., IX., X.
Egészség. Bp. (12) IV., VII., VIII., IX.
Elektrotechnika. Bp. (24) VII.
Élet. Bp. (26) IX.
Én Ujságom. Bp. (52) III.
Est, Az IV., VII., IX., X.
Esti Kurir X.
Fotoművészeti Hirek. Bp. (12) IV., VII., VIII., IX., X.
Földrajzi Közlemények. Bp. (10) IV., VIII., IX., X.
Fővárosi Hirlap. Bp. (52) IV., VII., IX., X.
Fővárosi Közlöny. Bp. (52) III., VII., IX., X.
Független Budapest. Bp. (52) X.
Ifjúság és Élet. Bp. (26) III., VII., IX., X.
Ifjúsági Vezető. Bp. (12) III., IX., X.
Irodalomtörténet. Bp. (8) X.
Katolikus Szemle. Bp. (10) IX., X.

Képes Krónika. Bp. (52) VII., IX.
Képzőművészet. Bp. (10) IX., X.
Koralle, Die., Berlin. (52) III., VII., IX., X.
Külügyi Szemle. Bp. (4) X.
Literatura. Bp. (24) I., III., VI., VII., IX., X.
Magyar Hirlap X.
Magyar Közélet. Bp. (24) X.
Magyar Kultúra. Bp. (24) IX., X.
Magyar Lányok. Bp. (52) III., VII.
Magyar Művészet. Bp. (12) VIII., X.
Magyarság IV., VII., VIII., IX.
Magyarország X.
Magyar Szemle, Bp. (12) III., IV., VII., VIII., IX., X.
Nagyasszonyunk Bp. (52) III.
Nagy-Magyarország. Bp. (12) VII., X.
Napkelet. Bp. (10) IX., X.
Nemzeti Sport. Bp. (52) VII., VIII., IX., X.
Nemzeti Ujság IV., VII.
Népélet. Bp. X.
Népszava VII., IX.
Népünk és Nyelvünk. Bp. (12) VII., IX., X.
Nyolcórai Ujság IX., X.
Nyugat. Bp. (24) VII., VIII., IX., X.
Orvosi Hetilap. Bp. (52) IX.
Pester Lloyd IX., X.
Pesti Hirlap VIII., IX., X.
Pesti Napló IV., VII., X.
Radioamatőr. Bp. (12) VIII.
Rádió Ujság. Bp. (52) VII., VIII., IX., X.
Sporthirlap. Bp. (52) VII., IX., X.
Teleia. Bp. (12) X.
Természet. Bp. (12) VIII.
Természettudományi Közlöny. Bp. (12) IV., VII., VIII., IX., X.
Tolnai Világlapja. Bp. (52) VII.
Turisták Lapja. Bp. (12) III., VII., VIII., IX., X.
Turistaság és Alpinizmus. Bp. (12) VIII.
Uj Idők. Bp. (52) IV., VII., VIII., IX., X.
Új Nemzedék IV., VII., IX., X.
Ujság VII., IX., X.
Vármegye. Bp. (36) IX., X.
Zászlónk. Bp. (52) IX.
Zene. Bp. (24) VII., VIII., IX., X.

A Fővárosi Könyvtár kiadványai.

Verzeichnis der Veröffentlichungen der Budapester Stadtbibliothek — List of publications of the Budapest Public Library

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Értesítője.(Bulletin der Hauptstädtischen Öffentlichen Bibliothek.— Bulletin of the Municipal Public Library.) I—XII. 1907—1918. — Új folyam. (Neue Folge — New series.) I—X. 1921—1930. Ára (Preis — Price 2 P. Megszünt — Erscheint nicht weiter — This series is closed.)

A Fővárosi Könyvtár Évkönyve. (Jahrbuch der Hauptstädtischen Bibliothek. — Yearbook of the Municipal Library.) I. — 1931—. Ára (Preis — Price) 5 P.

Közlemények. — (Mitteilungen. — Communications): 1. Szakkatalógus. 1. füzet: A lakáskérdés és a városépítés kapcsolatos kérdései. (Fachkatalog. Heft 1.: Wohnungsfrage und anschliessende Probleme des Städtebaus. — Catalogue of subjects. Number 1.: Housing and other questions of town planning.) 1907.* Pótlék 1907-ről és 1908-ról. (Ergänzung vom Jahre 1907 und 1908. — Supplement of the year 1907 and 1908.)* — 2. Szakkatalógus. 2. füzet: A községi pénzügy. (Fachkatalog. Heft 2.: Kommunale Finanzen. — Catalogue of subjects. Number 2.: Municipal finances.) 1908.* — 3. A választóreform. Válogatott jegyzék a parlamenti és községi választójog és a parlamentarizmus irodalmából. (Die Reform des Wahlrechts. Auswahl aus der Literatur des Reichstags- und Kommunalwahlrechts und des Parlamentarismus. — Selected list of literature on parlamentary and municipal suffrage and parlamentarism.) 1909.* — 4. Szakkatalógus. 3. füzet: Községi szocializmus. Függelékül: Munkaviszonyok községi vállalatokban. (Fachkatalog. Heft 3. Munizipalsozialismus. Im Anhang: Arbeitsverhältnisse in den städtischen Unternehmungen. — Catalogue of subjects. Number 3. Municipal socialism. Annex: Conditions of work in the municipal undertakings.) 1909.* — 5. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1909-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1909. — Bibliography of social sciences from 1909.)* — 6. Emlékirat községi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten. (Denkschrift über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek in Budapest. — Memorial on the foundation of a Public Municipal Library in Budapest.) 1910.* — 7. Községi Nyilvános Könyvtár létesítése ügyében tartott szakértekezlet jegyzőkönyve. (Protokoll der Enquête über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek. — Protocol of the enquête on the foundation of a Municipal Public Library.) 1910.* — 8. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1910-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1910. — Bibliography of social sciences from 1910.) 1911.* — 9. A Fővárosi Könyvtár osztályozása. (Klassifikationsschemen der Hauptstädtischen Bibliothek. — Classification in the Municipal Library.) — 1. Bevezetések. Rövidített osztályozás. Közös alosztások. (Einleitungen. Verkürzte Klassifikation. Gemeinsame Subdivisionen. — Introductions. Abbreviated classifications. Common subdivisions.) 1912.* — 2. Általános munkák. Bölcselet. Vallás. Egyház. (Allgemeine Werke. Philosophie. Religion. Kirche. — General questions. Philosophy. Religion. Church.) 1912.* — 10. Magyar társadalomtudományi bibliográfia. 1911—1912-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1911 und 1912. — Bibliography of social sciences from 1911—1912.) 1914.* — 11. Mintajegyzék városi nyilvános könyvtárak számára. (Musterkatalog für Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Model-list for Municipal Public Libraries.) 1913.*

A Budapesti Gyüjtemény bibliográfiai munkálatai. — (Bibliographische Arbeiten der Budapestiensia Sammlung. Bibliographical works of the Budapestiensia Collection.) — 1. Buda és Pest a szabadságharc idejében. (Ofen und Pest zur Zeit des Freiheitskampfes. — Buda and Pest at the time of the war of independence. Ára (Preis — Price) 2 P. 1929. — 2. Buda és Pest fürdőinek és gyógyforrásainak irodalma. (Literatur der Ofner und Pester Bäder und Heilquellen. — Literature of the baths and mineral springs of Buda and Pest.) 1933. Ára (Preis — Price) 2 P.

Aktuális kérdések irodalma. — (Literatur aktueller Zeitfragen. — Bibliography of questions bearing actuality.) — 1. Drágaság. (Teuerung. — High cost of living.) 1910.* — 2. Jéghiány. 1. kiad. (Eismangel. 1. Aufl. — Lack of ice. 1. st. ed.) 1910.* — 3. Kiütéses tífusz. (Flecktyphus. —

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

Jail fever.) 1910.* — 4. Jéghiány. 2. kiad. (Eismangel. 2. Aufl. — Lack of ice. 2. ed.) 1910.* — 5. Városi Nyilvános Könyvtárak. (Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Municipal Public Libraries.) 1910.* — 6. Ázsiai kolera. (Asiatische Kolera. — Asiatic cholera.) 1910.* — 7. Tejhiány. (Milchmangel. — Lack of milk.) 1910.* — 8. Földgáz. (Erdgas. — Natural gas.) 1911.* — 9. Kétéves katonai szolgálat. (Zweijähriger Militärdienst. — Two years military service.) 1911.* — 10. Közigazgatási tisztviselők képesítése. (Qualifikation der Verwaltungsbeamten. — Qualification of administrative employees.) 1911.* — 11. A munkabérek törvényes védelme. (Rechtschutz des Arbeitslohns. — Legal protection of wages.) 1911.* — 12. Választási bíráskodás. (Wahlgerichtsbarkeit. — Electoral jurisdiction.) 1911.* — 13. Szociálpolitika. (Sozialpolitik. — Social policy.) 1912.* — 14. Szociális magánjog. (Soziales Privatrecht. — Social civil law.) 1912.* — 15. Munkaviszony. (Arbeitsverhältniss. — Labour relation.) 1912.* — 16. Szociális bérpolitika. (Soziale Lohnpolitik. — Social policy of wages.) 1912.* — 17. Munkásvédelem. (Arbeiterschutz. — Protection of labour.) 1912.* — 18. Munkásbiztosítás. (Arbeiterversicherung. — Workers insurance.) 1912.* — 19. Szociális egészségügy. (Soziale Hygiene. — Social hygienics.) 1912.* — 20. Munkásjóléti intézmények. — Wohlfahrtseinrichtungen. — Instituts for workers welfare.) 1912.* — 21. Munkanélküliség. (Arbeitslosigkeit. — Unemployment.) 1912.* — 22. Szociális büntetőjog. (Soziales Strafrecht. — Social criminal law.) 1912.* — 23. Szociális községi közigazgatás. (Soziale Gemeindeverwaltung. — Social local government.) 1912.* — 24. Szociálpedagógia. (Sozial-Pädagogie. — Social pedagogics.) 1912.* — 25. Balkán kérdés. (Die Balkanfrage. — The Balcan question.) 1912.* — 26. A munkanélküliség elleni községi biztosítás. — Gemeindeversicherung gegen Arbeitslosigkeit. — Municipal insurance against unemployment.) 1912.* — 27. Balkánkérdés. 2. kiad. (Die Balkanfrage. 2. Aufl. — The Balcan question. 2. ed.) 1913.* — 28. Politikai tömegsztrájk. (Politischer Massenstreik. — Political general strike.) 1913.* — 29. Vasúti pályaudvarok. (Bahnhöfe. — Railwaystations.) 1913.* — 30. Az eszperantó és a kiadói érdekek. (Das Esperanto und die Interessen der Verläger. — Esperanto and publishers rights.) 1913.* — 31. Erkölcstelen irodalom elleni küzdelem. (Kampf gegen Schundliteratur. — Fight against pornography.) 1913.* — 32. A nők választójoga. (Wahlrecht der Frauen. — Womens suffrage.) 1913.* — 33. Háború. (Der Krieg. — War.) 1914.* — 34. A Duna. (Die Donau. — The Danube.) 1916.* — 35. A monarchia és nemzetiségek. (Die Monarchie und die Nationalitäten. — Austria-Hungary and the nationalities.) 1918.* — 36. Rákosi Jenő. — 1927. Ára (Preis. — Price) 20 fillér. — 37. Beethoven. — 1927. Ára (Preis - - Price) 40 fillér. — 38. Olasz-magyar kapcsolatok. (Italienisch-ungarische Beziehungen. — Italo-hungarian connections. 1927.) — Ára (Preis — Price) 60 fillér. — 39. Békerevizió. (Revision der Friedensverträge. — Revision of the peace-treaty.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 40. Lakbérleti jog. (Mietrecht. — Law of house tenancy.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 41. Valorizáció. (Valorisation.) 1928. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 42. Albrecht Dürer. 1928. Ára (Preis — Price) 3 P. — 43. Sport és testnevelés. (Sport und Körperkultur. — Sports and Physical training.) 1928. Ára (Preis — Price) 80 fillér. — 44. Franz Schubert. 1928. Ára (Preis — Price) 2 P. — 46. A sajtó. (Die Presse. — The Press.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 47. Kartell és tröszt. (Kartelle und Trösts. — Cartels and Trusts.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 48. Munkaidő. (Arbeitszeit. — Hours of labour.) 1930. Ára (Preis — Price 40 fillér. — 49. Goldmark Károly. (Karl Goldmark.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér. 50. Testületi képviselet a nemzeti államban. (Körperschaftliche Vertretungen im nationalen Staate.) 1934. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen I.) Ára (Preis—. Price) 1 pengő.

Fiókkönyvtárak katalógusai. — (Kataloge der Zweigbibliotheken. — Catalogues of the branch libraries.) A fiókkönyvtárak magyarnyelvű szépirodalmi könyveinek jegyzéke. (Verzeichnis der in ungarischer Sprache erschienenen Belletristik. — List of belletristic works in hungarian.) 1929. Ára (Preis — Price) 1 P.

1. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 1. — Branch library Nr.1.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for childern.) 1916.*) — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.). 1916.* — 4. Német szépirodalom. Regények, elbeszélések. (Deutsche Belletristik. Romane, Erzählungen. — German belletristic works. Novels, short stories.) 1916.* — 5. Német szépirodalom. Pótlás. (Deutsche Belletristik. Ergänzung. — German belletristic works. Supplement.) 1917.*

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

2. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 2. — Branch library Nr. 2.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

3. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 3. — Branch library Nr. 3. — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyar nyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

8. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 8. — Branch library Nr. 8.) — 1. Magyarnyelvű szépirodalmi könyvek és ismeretterjesztő művek. (Belletristik in ungarischer Sprache und populärwissenschaftliche Werke. — Belletristic works in hungarian and popular science.) 1927. Ára (Preis — Price) 1·60 P.

Tanulmányok. (Studien. — Studys.) 1. *Kelényi B. Ottó:* Erhard Schön magyar vonatkozású metszetei különös tekintettel Buda 1541. évi ábrázolására. (Erhard Schöns Ungarn betreffende Holzschnitte mit besonderer Rücksicht auf die Darstellung Ofens 1541.) 1933, 1·50 P. — 2. *Koch Lajos:* Brahms Magyarországon. (Brahms in Ungarn.) 1933, 1·50 P. 3. *Kelényi B. Ottó:* Budai impresszumos nyomtatványok 1688—1708. (Zur Frage der Neuanfänge der Ofner Buchdruckerkunst nach der Rückeroberung der Stadt. 1686.) 1934, 1.50 P.

Egyéb kiadványok. (Sonstige Veröffentlichungen. — Other publications.) — Évi jelentés 8—15. évf. (Jahresbericht, Jg. 8—15. Sonderabdrucke — Yearly bulletin. Year 8—15 Reprint.) 1914—1921. — A világháború újabb irodalma. (Neuere Literatur des Weltkrieges. — New biblography on the world war.) Budapest: Benkő 1915—17.* — Útmutató a Fővárosi Könyvtár látogatói számára. 3. kiadás. (Wegweiser für die Besucher der Stadtbiblothek. 3. Ausgabe. — Guide for visitors of the Municipal Library. 3. edition.) 1918.* — »Emericus« egy dilingeni iskoladráma 1626-ból. (»Emericus«. Ein Dilingener Schuldrama aus d. Jahre 1626. — »Emericus«. A college play of Dilingen from 1626.) 1930. Ára (Preis — Price) 2 P. — Goethe. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 2 P. — Haydn. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 3 P.

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

TÁJÉKOZÁSUL

A Fővárosi Könyvtár központja VIII., Reviczky-utca 1. nyitva van minden hétköznap d. e. 9-től esti 7-ig, vasár- és ünnepnapon 10-től 1-ig ; normanapokon zárva van.

Normanapok : Újév. — Március 15. — Nagypéntek. — Húsvét vasárnapja. — Pünkösd vasárnapja. — Úrnapja. — Augusztus 20. — December 25.

Központi könyvtár.

A könyvtár könyvei kétféleképen használhatók : 1. helyben és 2. otthon.

1. *A helybenolvasás* az olvasó- és folyóirat-teremben *olvasójegyhez van kötve.* Ez a jegy díjtalan. Válthatja minden felnőtt. Elvesztett jegy pótlásáért 20 fillér fizetendő.

2. A könyvek *otthoni használatra elvitele* (kikölcsönzése) *kölcsönzőjeggyel történik.* Kölcsönzőjegyet válthat *félévre 2·50 pengőért* minden budapesti lakos, aki személyazonosságát és főbérleti lakása címét elfogadható módon igazolja. *A kölcsönzés határideje egy hónap.* Késedelem esetén kötetenként és naponként 10 fillér bírság fizetendő. A könyvtár könyvanyagáról katalógus tájékoztat.

Háromféle katalógus van : betűrendes szerzői, tárgyi és földrajzi katalógus.

A katalógusban megtalálja az olvasó a keresett mű szerzőjét, címét és helyszámát. *(A cédula bal sarkán !)* Ezeket az adatokat kell felírnia a kérőlapra, amikor könyvet kér.

Kétféle kérőlap van : egy a kölcsönzőben és *egy* az olvasó- és folyóiratteremben.

Felvilágosítást az ügyeletes tisztviselő ad ; irodalmi tanácsot, *bibliográfiai felvilágosítást a reference-könyvtáros.*

A könyvtár írásban és telefonon is szívesen válaszol a hozzá intézett kérdésekre. (Telefonszám : 462—56, 57).

A látogatónak *ingyen áll rendelkezésére a ruhatár,* ahol felső kabátját, esernyőjét és aktatáskáját *köteles* letenni.

*

Fiókkönyvtárak.

1. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11.) Nyitva hétfő, szerda és péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig.

2. sz. fiók. (Deák Ferenc-könyvtár). VII., Almássy-tér. Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig, gyermekeknek kedd, csütörtök, szombat 12—½2-ig.

3. sz. fiók (X., Százados-út 10.). (Fővárosi kislakástelep.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig, gyermekeknek hétfő, szerda, péntek 2—½4-ig.

4. sz. fiók. (Aréna-úti Fővárosi Népszálló). Mindennap d. u. 3—7, szombat d. e. 10—½1-ig.

5. sz. fiók (Állatkert). Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig.

6. sz. fiók. (Budai Vigadó). II., Szilágyi Dezső-tér 5. Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig.

7. sz. fiók. (Népház). V., Vág-utca 12. Nyitva felnőttek részére hétfő, szerda 3—½7-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig. Gyermekeknek naponként 4—5-ig.

8. sz. fiók. (III., Fő-tér 2.). Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 3—½8-ig, kedd, szombat 10—½1-ig. Gyermekeknek hétfőn és pénteken 2—4-ig.

9. sz. fiók. (IX., Bakáts-tér 3.) Nyitva hétfő, szerda 2—½6 péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig.

10. sz. fiók. (VI., Andrássy-út 52. I. emelet). Nyitva hétfő, szerda 2—½6-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig.

11. sz. fiók. (I., Döbrentei-utca 24.) Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök szombat 10—½2-ig.

12. sz. fiók. (X., Harmat-u. 1/3.) Nyitva hétfő, péntek 2—½6-ig, szerda 4—½8-ig, kedd, csütörtök, szombat 10—½2-ig.

14. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11., I. em.). A volt 1. sz. ifj. kölcsönző. Nyitva kedd, szombat d. e. 11—½2-ig, a többi napokon d. u. 2—½6-ig.